

III. ULUSLARARASI
KÜLTÜR VE MEDENİYET
KONGRESİ
20-22 Nisan 2018
MARDİN

ÖZET KİTABI

Editör
Doç. Dr. Selman YAŞAR
Dr. Fahri ÖZTEKE

ISBN
978-605-9885-70-6
2018
ihsad yayınevi

KONGRE KÜNYESİ

KONGRENİN ADI

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ

KATILIM TÜRÜ

Çağrılı ve Davetli

TARİHİ VE YERİ

20-22 Nisan 2018 – MARDİN

ORGANİZATÖR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

KATILIMCI KURUM

ATLAS Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK

DAVETLİ KONUŞMACILAR

Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ

Dr. Adnan OKTAY

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Mustafa Latif EMEK

GENEL KOORDİNATÖR

Kaldygül ADİLBEKOVA

KONGRE DİLİ

Türkçe (tüm lehçeler), Arapça ve İngilizce

KONGRE BİLİM KURULU

Dr. Alma T. AKAJANOVA	Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi
Dr. Alia R. MASALİMOVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Alma T. AKAJANOVA	Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi
Dr. Amanbay MOLDİBAEV	Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Ahmet KULAŞ	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Akmaral S. SYRGAKBAYEVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Armağan KONAK	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Anatoliy LOGİNOV	Ukrayna Şevçenko Lugan Milli Üniversitesi
Dr. A.S. KIDIRŞAYEV	Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi
Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA	Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü
Dr. Bahit KULBAEVA	S.Baybeşev Aktobe Üniversitesi
Dr. Bakıt OSPANOVA	H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniv.
Dr. Bayram BOLAT	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA	K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi
Dr. B.K.ZAYADAN	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Botagul TURGUNBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Caner KARAVİT	Mimar Sinan Üniversitesi
Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA	Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi
Dr. D.K.TÖLEGENOVA	Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi
Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA	Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi
Dr. Dursun KÖSE	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Elvan YALÇINKAYA	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Fethi DEMİR	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Gulmira ABDİRASULOVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Gulşat ŞUGAYEVA	Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi
Dr. G.I. ERNAZAROVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. İsaevna URKİMBAEVA	Abılay Han Uluslararası İlişkiler Üniversitesi
Dr. Kalemkas KALİBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Karligash BAYTANASOVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. K.A.TLEUBERGENOVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Kemal EROL	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Kenjehan MEDEUBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Kenan İLARSLAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Kulaş MAMİROVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Mahabbat OSPANBAEVA	Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Maha Hamdan ALANAZİ	Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü
Dr. Malik YILMAZ	Atatürk Üniversitesi
Dr. Mavlyanov ABDİGAPPAR	Kırgızistan Elaralık Üniversitesi
Dr. Maira ESİMBOLOVA	Kazakistan Narkhoz Üniversitesi
Dr. Maira MURZAHMEDOVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Mehmet Recep TAŞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Metin KOPAR	Adıyaman Üniversitesi

Dr. Mustafa METE	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Mustafa TALAS	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. M. Salih MERCAN	Bitlis Eren Üniversitesi
Dr. Mustafa ÜNAL	Erciyes Üniversitesi
Dr. Han Nadejda	E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi
Dr. Osman Kubilay GÜL	Cumhuriyet Üniversitesi
Dr. P.S. PANKOV	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Rustem KOZBAGAROV	M. Tınışbayev Kazak Araç ve İletişim Akademisi
Dr. Sarash KONYRBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Salima N. KAİRJANOVA	Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi
Dr. Şara MAJITAYEVA	E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi
Dr. Vera ABRAMENKOVA	Rusya Aile ve Eğitim Çalışmaları Enstitüsü
Dr. Yang ZİTONG	Wuhan Üniversitesi
Dr. Zeynullina AYMAN	S. Toraygırov Pavlodar Devlet Üniversitesi
Dr. Zharkyn BALTABAEVA	Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi
Dr. Zongxian FENG	Xi'an Jiatong Üniversitesi

Institution Of Economic Development And Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TR: +90 342 606 06 75

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.org

www.iksadkongre.org

MARDİN

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

KONGRE ÖZET KİTABI

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ

20-22 Nisan 2018
Mardin

Editörler

Doç. Dr. Selman YAŞAR
Dr. Fahri ÖZTEKE

Institution Of Economic Development And Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publisher: 2014/31220)

TURKEY

TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.org www.iksadkongre.org

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

20.04.2018 (SALON-1)

Oturum Başkanı: Dr. Adnan OKTAY
10:00 - 12:00

Dr. Akif AKTO	ÇOKKÜLTÜRLÜK YAKLAŞIMI VE SORUNLARI
Doç. Dr. F. Demet AYKAL Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI Arş. Gör. Meltem ERBAŞ	MARDİN KENT DOKUSUNDA MİMARİ İKONLARIN KENT KİMLİĞİNİN DEVAMLILIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
Dr. Adnan OKTAY	AMİD-İ SEVDÂ GAZETESİNDE ESKİ EDEBİYAT İZLERİ
Abu Bakkar SİDDİQUE & Banayzhan BOTA KARAYEV Yılmaz KARADENİZ	BENGALDEKİ TÜRK MÜSLÜMAN HÜKÜMDARLIĞI VE CAMİ MİMARISİNDE ETKİSİ
Dr. Mehmet Aziz YAŞAR	ARTUKLU DÖNEMİ MARDİN BÖLGESİNDE FİKİH
Fatih BAR - Mustafa ŞEK -Emrah AYDEMİR	MODERN YÖNETİM TEKNİKLERİNİN KAMU YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLERLE BİRLİKTE UYGULANMASI
Doç. Dr. F. Demet AYKAL Mine BARAN Arş. Gör. Meltem ERBAŞ	MİMARİDE GEÇMİŞ BİRİKİMLERİN GELECEĞİN YARATILMASINDAKİ ROLÜ: ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ
Dr. Halit YEŞİL MEN	“DEĞER” BAĞLAMINDA MARDİN’DEKİ HALK İNANÇLARININ VE ZİYARET/MESİRE ALANLARININ ÖNEMİ
Dr. Mürşet ÇAKMAK	TÜRKİYE’DE ÇEVRE BAĞLAMINDA YAPILAN METAFOR ÇALIŞMALARININ İÇERİK ANALİZLERİ
Doç. Dr. Yunus CENGİZ Dr. Kamuran GÖKDAĞ	İLM-İ HOD YA DA KENDİLİK İLMİ OLARAK ETİK: İBN SİNÂ VE İBN MİSKEVEYH BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

20.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Meltem GÜL
10:00-12:00

Arş. Gör. Abdullah CENGİZ	FRANSA-TÜRKÇE YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN RİSALEYE GÖRE OSMANLI FÜNUN-I HARBİYESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Edip GÜL	OSMANLI TOPRAK SİSTEMİNİN DEĞİŞMESİNDE GÖÇMENLERİN ETKİSİ
Doç. Dr. Meltem GÜL	KÜRESELLEŞMEYLE BİRLİKTE ÖTEKİLEŞMEYE BAŞLAYAN TÜRKÇE
Dr. Ozan Deniz YALÇINKAYA Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU	EDEBİ METİNLERİN TERCÜMESİNDE KÜLTÜREL FARKLILIKLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME
Arş. Gör. Fırat TAŞ Dr. M. Abdulbasit SEZER	DİVAN-I LÜGAT’IT TÜRK’TE YER ALAN GEÇİŞ DÖNEMLERİNE AİT KAVRAMLAR ÜZERİNE ETNOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME
Dr. M. Abdulbasit SEZER Arş. Gör. Fırat TAŞ	DRAMATİK AKSIYONU SAĞLAYAN DEĞERLER AÇISINDAN BASAT’IN TEPEGÖZ’Ü ÖLDÜRDÜĞÜ DESTAN DEĞERLENDİRME
Gülsüm ALTUN KURNAZ Ayşe Gülbike OKTAY	CAHİT ZARİFOĞLU’NA AİT ÇOCUK KİTAPLARININ OKUMA ÇEMBERİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Fasih DİNÇ	CEBEL BEREKETLİ KARABEYLİZÂDE ARİF PAŞA VE SEYAHATNAMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Fasih DİNÇ	BİR SOSYAL EŞKİYALIK ÖRNEĞİ: HEMAVENDLİ FAKİ KADİR

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

20.04.2018 (SALON -1)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. F. Demet AYKAL

13:00-15:00

Dr. Öğr. Üyesi Ömer DORU Arş. Gör. Mehmet Nazım UYGUR	ARAP BAHARI VE SONRASINDA YAŞANAN GELİŞMELERİN TÜRKİYE'NİN DİŞ TİCARETİNE YANSIMALARI
Doç. Dr. Yunus CENGİZ Dr. Kamuran GÖKDAĞ	SIYASETNAME GELENEĞİNDE ÖZNE-NESNE DİYALEKTİĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Ömer DORU	TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA POLİTİKASI OLARAK BÜYÜME KUTUPLARI YAKLAŞIMI: CAZİBE MERKEZLERİ PROGRAMI
Arş. Gör. Ömer TAYLAN & Ferhat ARI	YENİ SAĞ YAKLAŞIMIN KRİZİ VE İKİ YÜZÜ: LİBERAL VE MUHAFAZAKAR İTTİFAK
Öğr. Gör. Ebru Yay ÖZER Prof. Dr. Hüseyin AKAY	KOSGEB DESTEKLERİNİN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI 20 (TMS 20) BAKIŞ AÇISIYLA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE KOSGEB DESTEKLERİ AÇISINDAN MARDİN İLİ DURUM ANALİZİ
Arş. Gör. Ömer TAYLAN Ferhat ARI	'YÖNETİŞİM KRİZİ'NE ÇÖZÜM ARAYIŞI VE YA KÜRESEL HEGEMONYANIN DEVLETLERİ DİZAYN ETME İKİLEMİNDE YÖNETİŞİM
Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI Doç. Dr. F. Demet AYKAL Arş. Gör. Canan KOÇ	ESKİ MARDİN DOKUSUNDA KONUT -SOKAK İLİŞKİSİNİN ANALİZİ
Öğr. Gör. Ebru Yay ÖZER Prof. Dr. Hüseyin Haşimi GÜNEŞ	KAR DAĞITIM TABLOSU VE KAR DAĞITIM POLİTİKASINA İLİŞKİN TEMEL AÇIKLAMALAR

20.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Dr. Mürşet ÇAKMAK

13:00-15:00

Öğr. Gör. Dr. Muhammet Cevat ACAR Dr. Nurettin BELTEKİN	PSIKOLOJİK DANIŞMA VE PSIKOTERAPİ KAVRAMLARININ KESİŞME VE AYRIŞMA NOKTALARINI ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİ SİYASAL DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETİM GÖRÜŞLERİ
Dr. Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK Arş. Gör. Naif ERGÜN Arş. Gör. Faruk BOZDAĞ	KÜLTÜRE DUYARLI PSIKOLOJİK DANIŞMAN VE KÜLTÜRE UYUMLU PSIKOTERAPİ
Dr. Nurettin BELTEKİN Dr. Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK	SINIFLA ETNİK MOBBİNGE MARUZ KALAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÖĞRETİM GÖRÜŞLERİ
Dr. Harun TAKCI Dr. Ahmet Yasin TOMAKIN	ARISTOTELES'İN KATEGORİLER KİTAPINDA GEÇEN HOMONİM, SINONİM VE PARONİM KAVRAMLARININ SÜRYANİCE VE ARAPÇA TERCÜMELERDEKİ KARŞILIKLARI VE KAVRAMSAL AÇIDAN ANALİZİ
Dr. Mürşet ÇAKMAK Arş. Gör. Faruk BOZDAĞ Arş. Gör. Naif ERGÜN	PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ MÜLTEÇİ ÇOCUKLARDA KÜLTÜRLENME STRESİ

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

20.04.2018 [SALON-1]

Oturum Başkanı: Dr. Selahattin ÇELİK
15:00-17:00

Dr. Abdurrahman ENSARİ	BAKARA 196. AYETİN YORUMU BAĞLAMINDA BAZI SAHABİLERİN TEMETTÜ' HACCINI YASAKLADIĞI İDDİASININ KRİTİĞİ
Dr. Maşallah TURAN	KUR'AN'DA "CÂHLİYYE" KAVRAMI
Dr. Selahattin ÇELİK	İSLAM BİRLİĞİ'NE AÇILAN KAPI
Dr. Abdurrahman ENSARİ	KUR'AN'IN ANLAŞILMASINDA SÜNNET'İN GEREKLİLİĞİNE ÇARPICI BİR ÖRNEK OLARAK NAMAZ AYETLERİ
Dr. Maşallah TURAN	HZ. ÂDEM'İN PEYGAMBERLİĞİ KONUSUNDAKİ TARTIŞMALARIN KRİTİĞİ
Dr. Adnan OKTAY	TEZKİRE-İ ŞUARÂ-YLÂMİD'DE TENKİDİN SÖZÜ
Dr. Mehmet Aziz YAŞAR	TÂCÜDDİN ES-SÜBKÎ'NİN CEM'U'L-CEVÂMİ' ADLI ESERİNİN FİKİH USÛLÜ TARİHİNDEKİ ÖNEMİ
Dr. Selahattin ÇELİK	KİLİS'TE ALTERNATİF TURİZM

20.04.2018 [SALON-2]

Oturum Başkanı: Doç. Dr. M. Salih MERCAN
15:00-17:00

Dr. Muhammet Fatih KILIÇ Öğr. Gör. Muhammed AYDIN	RİTİM-KOZMOLOJİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE BAZI NOTLAR
Dr. Murat ÇAĞLAYAN	GRAVÜRLERDE AYASOFYA
Doç. Dr. M. Salih MERCAN	ANADOLUDA RUM İHTİHAL TEŞKİLATI (Pontus meselesi)
Dr. Muhammet Fatih KILIÇ Öğr. Gör. Muhammed AYDIN	MARDİNLİ BİR MUSİKİŞİNAS: CEMÂLEDDİN MARDİNİ VE URCÜZE'Sİ
Dr. Murat ÇAĞLAYAN	"IŞIKLA YAZILSIN SONSUZA ADIM" ROMANI BAĞLAMINDA MİMAR SİNAN'A VE ESERLERİNE KISA BİR BAKIŞ
Doç. Dr. M. Salih MERCAN	SON HİLAFETTE DİŞ ETKİ VE İÇ SİYASET
Doç. Dr. Hüseyin KOÇAK Fatma Zehra DURNA	DARBELER VE MEDYA İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA 15 TEMMUZ DARBE KALKIŞMASINDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ

20.04.2018 [SALON-2]

Oturum Başkanı: Dr. Murat AKKUŞ
17:00-19:00

Öğr. Gör. Esra GÜR & Öğr. Gör. İlkay YILDIZ	KAMU HARCAMALARININ FİNANSMANINDA DİŞ BORÇLARIN ETKİSİ
Prof. Dr. Tuncay TUNÇ & Özlem KALKAN Dr. Coşkun ERDAĞ Dr. Murat AKKUŞ	CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE İLKÖĞRETİM İL.KADEME FEN BİLİMLERİ PROGRAMLARININ HEDEF VE AMAÇ YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI
Prof. Dr. Tuncay TUNÇ & Dr. Coşkun ERDAĞ	KIRAAAT İMAMLARI VE BELİRGİN KIRAAAT ÖZELLİKLERİ
Doç. Dr. Vecihi SÖNMEZ Dr. Murat AKKUŞ	STUDENT ASSESSMENTS FOR SCHOOL ACCOUNTABILITY AND IMPROVEMENT: COMPARING THE POLICIES OF SOUTHEAST NATIONS AND TURKEY
Öğr. Gör. İlkay YILDIZ & Öğr. Gör. Esra GÜR Doç. Dr. Vecihi SÖNMEZ	MOLLA HALİL ES-SİRDİ'NİN KELAMİ GÖRÜŞLERİ KUR'AN KIRAAATİNDE RA'LARIN OKUNUŞLARI
	MANŞET HABERLERDE HABER YAZIM HATALARI ÖRNEKLERİ (BİNGÖL GAZETESİ ÖRNEĞİ)
	الحاديث يرويها أبو راهيم بن الله صبعة دابة

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

21.04.2018 (SALON -1)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. A. Baran DURAL
10:00-12:00

Prof. Dr. A. Baran DURAL	MEVSİMLİK GÖÇER- YARI GÖÇER AİLELERDE ÇOCUĞUN DEĞERİ VE EĞİTİME ERİŞİM HAKKI
Dr. Cevdet EPCAÇAN Ebumüslüm AKSOY	İLKOKULLARDA DEĞERLER EĞİTİMİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERE İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Arş. Gör. Dr. Canan YILDIRAN	FARABİ VE MUTLULUĞU KAZANMA
Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK	TÜRKİYE'DE YAYGIN EĞİTİM ÇALIŞMALARINA TOPLU BİR BAKIŞ (DÜNÜ-BUGÜNÜ)
İlhan ÇİÇEK & M. Emin ŞANLI	GLOBAL GELİŞİM GERİLİĞİ: OLGU SUNUMU
Prof. Dr. Tuncay TUNÇ	TURKISH PHYSICS CURRICULA ON LIGHT AND SOUND TOPICS: A COMPARATIVE ANALYSIS
Asst. Prof. Dr. Coşkun ERDAĞ	STUDENT ASSESSMENT AND EXAMINATION POLICIES FOR QUALITY EDUCATION: THE SOUTHEAST NATIONS AND TURKEY
Asst. Prof. Dr. Coşkun ERDAĞ	ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN TOPLUMDAKİ SAYGINLIĞININ İNCELENMESİ
Prof. Dr. Tuncay TUNÇ	KÜÇÜK ADIMLAR ERKEN EĞİTİM PROGRAMI KATILIMCI BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Dr. Cevdet EPCAÇAN & Zahir ERZEN	
M. Emin ŞANLI & İlhan ÇİÇEK	

21.04.2018 (SALON -2)

Oturum Başkanı: Dr. Mehtap KODAMAN
10:00-12:00

Dr. Mehtap KODAMAN	ŞAHMERAN RESİMLERİNDEKİ SEMBOLLERİN GÖSTERGEBİLİMSEL VE ANLAMBİLİMSEL ÇÖZÜMLENMESİ
Öğr. Gör. Oylum TUNÇELİ	KÜLTÜR MİRASLARININ ÇAĞDAŞ BİR SANAT FORMU OLARAK FOTOĞRAFİK SUNUMU; AHMET ERTUĞ ÖRNEĞİ
Öğr. Gör. Nazan ÖZCAN	MODA TASARIMI EĞİTİMİNDE FARKLI MATERYALLERİN KULLANIMI: ÖĞRENCİ ÇALIŞMASI ÖRNEĞİ "ORİGA-MODA"
Dr. Murat ÖZ	TEKSTİL SEKTÖRÜ TÜKETİCİSİNİN YENİDEN TANIMLANMASINDA MODA KAVRAMININ KULLANILMASI: TESETTÜR MODAS
Arş. Gör. Mustafa Enes TEPE	TİME LAPSE FOTOĞRAFTA HDR KULLANIMI
Hüsna ALTIN & Arş. Gör. Ali Fuat ALTIN	GIYİLEBİLİR SANATTA SAÇAKLAMA TEKNİĞİ
Öğr. Gör. Sema ÖZHAN	FİZİKTEKİ GELİŞMELER İŞİĞİNDE KUANTAL EKSENDE ZAMAN VE RESİMDE ZAMAN KAVRAMINA BİR BAKIŞ
Dr. Mehtap KODAMAN	GIYİ TASARIMI DERSLERİ KAPSAMINDA KÜLTÜREL DEĞERLERİN ANLAMLANDIRILMASI VE MODA
Öğr. Gör. Nazan ÖZCAN	TASARIMINA YANSIMALARI
Öğr. Gör. Sema ÖZHAN	

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

21.04.2018 (SALON -3)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Rohat CEBE
10:00-12:00

Dr. Yılmaz EVAT Öğr. Gör. Kudret Safa GÜMÜŞ Dr. İsmail GÜNEŞ Dr. Yılmaz EVAT Öğr. Gör. Kudret Safa GÜMÜŞ Doç. Dr. Rohat CEBE Dr. Hasan EKİCİ Dr. Yasin ÜNAL & Ahmet KOCA & Dr. Halil SÜEL Dr. Yasin ÜNAL & Esra BAYRAM Öğr. Gör. Canpolat KAYA Arş. Gör. Feyzi AYDIN Arş. Gör. Feyzi AYDIN	KAF DAĞININ ÖNÜNDE KONUŞMA KÜLTÜRÜ AKSARAYLI İSANIN DÂŞİTAN-I İSMAIL ADLI ESERİ AKIL KARAYA VURDU'DA KONUŞMAYA DAİR FİKİRLER SÜRYANİ DİNİ MÜZİĞİ ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME REVÂNİ DİVANI'NDA OSMANLI MEDENİYETİ TIPLERİNDEN ZAHİD ANADOLU KÜLTÜRÜNDE ALAGEYİK (DAMA DAMA)'İN YERİ VE ÖNEMİ ANADOLU TARİH VE KÜLTÜRÜNE İZ BIRAKMIŞ NESLİ TÜKENEN MEMELİ YABAN HAYVANI TÜRLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA TÜRK İSLAM SANATLARI PRENSİBİNDE TENEVVÜ GERİDE KALAN MEDENİYET MİRASLARI AKŞİTLER KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLERİ
---	---

21.04.2018 (SALON -1)

Oturum Başkanı: Dr. Abdullah YINANÇ
13:00-15:00

Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK & Mehmet Emin KALGI Dr. Sevgi İŞİK EROL Öğr. Gör. Bahriye ESELER Dr. Sevgi İŞİK EROL Dr. Abdullah YINANÇ Dr. Abdullah YINANÇ Necle Kübra GÜNDÜZ & Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR Özge ÖZEN Necle Kübra GÜNDÜZ & Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR Özge ÖZEN Dr. Gülşen KOCAMAN	SURİYELİ MÜLTEÇİLERİN TÜRK İNSANINA YÖNELİK ALGILARI VE YAŞAM MEMNUNİYETİ SOSYAL GÜVENLİĞİN İKTİSADİ ETKİLERİ TÜRKİYE'DE DEĞİŞEN AİLE YAPILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA "ANNELER VE KIZLARI" SOSYAL GÜVENLİK BİLEŞENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ SURİYELİ GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZ KENTSEL TEKNİK ALYAPISINA GETİRDİĞİ YÜKLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ DOĞAL VE TEKNOLOJİK KAREKTERE SAHİP OLAGAN ÜSTÜ OLAYLARIN KENTLERİMİZE ETKİSİNİN ÖNCEDEN TAHMİNİ BALIKESİR'İN ALDIĞI İÇ VE DIŞ GÖÇLER BALIKESİR'İN NÜFUS YAPISI VE NİTELİĞİ AĞRI İLİ YÖRESEL YEMEKLERİNİN GASTRONOMİ TURİZMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
---	--

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

21.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK
13:00-15:00

Öğr. Gör. Gökalp ÇINARER & Öğr. Gör. Nefise YÜKSEL Öğr. Gör. Ülkem YAZ	YOZGAT OZANLAR KONAĞI'NIN 3 BOYUTLU KAT PLANI ÇİZİMİ
Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN & İrem TEMEL Merve KORKMAZ SEKİTMEZ Doç. Dr. Ayten ERDEM	ÇERKES KONUT KÜLTÜRÜ İSTANBUL MİMAR SINAN DÖNEMİ MEDRESELERİ'NİN İŞLEV SORUNLARI
Erdem ÖZTÜRK & Prof. Dr. Zeynep Gül ÜNAL Arş. Gör. Fırdevs KULAK TORUN Arş. Gör. Alper TORUN	URFA'DA BİR AMERİKAN MİSYONER YAPISI URFA ERMENİ YETİMHANESİ ARTVİN İLİNDE YER ALAN GÜRCÜ KİLİSELERİNİN PLAN TIPOLOJİLERİ ANALİZİ
Arş. Gör. Fırdevs KULAK TORUN Arş. Gör. Alper TORUN	KÜLTÜR-MEKÂN ETKİLEŞİMİ ÜZERİNE İNCELEME: TAŞ CAMİ/HAHO KİLİSESİ

21.04.2018 (SALON-3)

Oturum Başkanı: Dr. Yusuf BABÜR
13:00-15:00

Öğr. Gör. Mehmet Emin YAŞAR Arş. Gör. Fadime KORKUT Öğr. Gör. Murat SIVRI Öğr. Gör. Mehmet Akif AYVAZ	TÜRKİYE'DE DENETİM VE BAĞIMSIZ DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR UZAKLAŞTIRILAN YAKINLAŞTIRAN BİR RİTÜEL: İNZİVA OSMANLI VE CUMHURİYET DÖNEMİNDE MARDİN'İN İLÇE STATÜSÜNDEKİ YER ADLARINA KÖKEN BİLİMİ AÇISINDAN BİR BAKIŞ KUTSAL MEKÂN VE COĞRAFYA: NAZİMİYE ÖRNEĞİ
Dr. Alper UZUN Buse YILDIZ	
Öğr. Gör. Mehmet Emin YAŞAR Arş. Gör. Fadime KORKUT Dr. Yusuf BABÜR	TÜRKİYE VE ALMANYA'NIN SOSYAL HİZMET POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI; “Korunmaya Muhtaç Çocuklar Üzerinde Bir İnceleme” NUSAYBİNLİ SÜRYANİ MOR EFREM HAKKINDAKİ MENKİBELERİN EVRENSELİĞİ VE ŞİİRLERİNDEKİ EVRENSEL MESAJLAR

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

21.04.2018 (SALON-1)

Oturum Başkanı: Dr. Kemal DİL
15:00-17:00

M. Emin ŞANLI & Dr. Funda KAVAK Dr. Kemal DİL Doç. Dr. Ensar ÇETİN Abdurrahman GÜL Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA Abdurrahman GÜL Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA Nüsret KUDAY & Prof. Dr. Bürhan AKPUNAR Öğr. Gör. Ender ÖZEREN M. Emin ŞANLI & Dr. Funda KAVAK	HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KÜLTÜREL DUYARLILIĞIN EMPATİK EĞİLİM DÜZEYİNE ETKİSİ FEN LİSESİ İLE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YURTTAŞLIK BİLİNCİ İLE ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN SOSYOLOJİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ KİTAPLARINDA YER ALAN ÖĞRETİM İLKELERİ OKUMA TÜR VE YÖNTEMLERİ OKUL YÖNETİMİNDE STRES OLGUSUNUN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE ANALİZİ TÜRKİYE'NİN DOĞUSUNDA LOĞUSA BAKIMINDAKİ KÜLTÜREL UYGULAMALAR
--	--

21.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. H. Derya CAN
15:00-17:00

Dr. Mehmet Şükrü ÖZKAN Dr. Mehmet Şükrü ÖZKAN Prof. Dr. H. Derya CAN Dr. Esra KAÇMAZ LEVENT Aşh Bilge ASLAN & Doğaç TİĞİN Dr. Esra KAÇMAZ LEVENT Arş. Gör. Mustafa Enes TEPE	JEAN PAUL SARTRE'İN VARLIK ANLAYIŞININ TEOLOJİK YANSIMALARI VAROLUŞ-ÖZ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TANRI'NIN VARLIĞI PROBLEMİ "SARTRE ÖRNEĞİ" HINDULAR'IN İLK KUTSAL KİTABI: RGVEDA ASSUR DÖNEMİNDE NEHRİ TAŞIMACILIĞI VE NEHRİ TAŞITLARI HERAKLİTOS VE BUDA ÜZERİNDEN DÖNEMİN YUNAN VE HİT FELSEFESİ YENİ ASSUR DÖNEMİ KARARGAHLARINDA GÜNLÜK YAŞAM İSRAF PENCERESİNDEN SU TÜKETİMİ VE MUHAFAZAKARLIK
--	--

21.04.2018 (SALON-3)

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TATAR
15:00-17:00

Fatma ÇAKIR Burcu CEYLAN Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR Prof. Dr. Alev Fatoş PARSA Dr. Zuhal AKMEŞE Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TATAR Burcu CEYLAN & Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR	FRANSIZ FEMİNİST SIMONE DE BEAUVOIR GÖZÜYLE KADIN HAKLARI VE GÜNÜMÜZDE FRANSA'DA YAŞANANLAR BALIKESİR'DE KADIN GİRİŞİMCİLERİN İŞ HAYATINDAKİ ÖNEMİ KADIN'IN TELEVİZYON HABERLERİNDE YER ALMA BİÇİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN KÜLTÜREL TEMELLERİ BALIKESİR'İN TARİHİ ESERLERİ
--	--

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

21.04.2018 (SALON-1)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL
17:00-19:00

Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL & Doç. Dr. Selim KAYHAN Doç. Dr. Tayfur BAYAT	KRİPTO PARALAR: YENİ BİR EKONOMİK BALON MU?
Doç. Dr. Selim KAYHAN & Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL Doç. Dr. Tayfur BAYAT	CDS PRİMLERİNİN BORÇLANMA MALİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE ÖRNEKLERİ
Öğr. Gör. Hatice PARMAKSIZ Öğr. Gör. Rojda NUR & Arş. Gör. Erkan NUR Arş. Gör. Erkan NUR & Öğr. Gör. Rojda NUR Öğr. Gör. Hatice PARMAKSIZ	İŞLETMELERDE KURUMSAL İMAJ OLUŞUMUNDA İÇ DENETİMİN ROLÜ
Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL & Doç. Dr. Selim KAYHAN Doç. Dr. Tayfur BAYAT	KURUMSAL YÖNETİM ALGISİNİN OLUŞMASINDA ETKİN BİR MODEL: SÜREKLİ DENETİM
Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL & Doç. Dr. Selim KAYHAN Doç. Dr. Tayfur BAYAT	EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDE KAMUNUN ETKİSİ: BÜTÇE AÇIKLARI GERÇEKTE ETKİLİ Mİ? SÜREKLİ DURGUNLUK

21.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Rahmi YAMAK
17:00-19:00

Prof. Dr. Nebiye YAMAK & Prof. Dr. Rahmi YAMAK Arş. Gör. Nilgün SALAR	GETİRİ FARKI İLE BEKLENEN ENFLASYON ARASINDAKİ DİNAMİK İLİŞKİLER
Arş. Gör. Dr. Emine KAYA & Arş. Gör. Şule ÇİFTÇİ Prof. Dr. Rahmi YAMAK & Prof. Dr. Nebiye YAMAK Nilgün SALAR	KARLARIN SÜREKLİLİĞİNİN TESPİTİ: BİST 50 İÇİN AMPİRİK BİR ÇALIŞMA TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ORANLARI ARASINDAKİ DİNAMİKLER: OKUN YASASI KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME
Dr. Sedat KARATAŞ & Öğr. Gör. Fuat ÇAMLİBEL Prof. Dr. İlyas AKHİSAR	PERFORMANCE RANKING OF TURKISH COMMERCIAL BANKS USING TOPSIS METHOD BASED ON AHP WEIGHTS
Arş. Gör. Reşat SAKUR & Dr. İbrahim HÜSEYİN Arş. Gör. Mehmet Nazım UYGUR	FİRMA PERFORMANSI İHRACAT İLİŞKİSİ: BİST'TE İŞLEM GÖREN METAL EŞYA, MAKİNE VE GEREÇ YAPIMI SEKTÖRÜ FİRMALARI ÜZERİNE BİR EKONOMETRİK ANALİZ
Arş. Gör. Dr. Emine KAYA Arş. Gör. Eşref AKMEŞE Dr. İbrahim HÜSEYİN & Arş. Gör. Mehmet Nazım UYGUR Arş. Gör. Reşat SAKUR	PARA POLİTİKASI DEĞİŞİMLERİ VE SERMAYE PİYASALARI Mizahla Örtülen Ötekilik: Muhsin Bey
Öğr. Gör. Fuat ÇAMLİBEL & Dr. Yusuf AKGÜL Prof. Dr. Ahmet SENGÖNÜL	EĞİTİM SEVİYESİ VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ: TRC3 BÖLGESİ VE ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ
Dr. Sedat KARATAŞ & Prof. Dr. İlyas AKHİSAR Öğr. Gör. Fuat ÇAMLİBEL	FACTORS AFFECTING EMPLOYMENT IN NON-LIFE INSURANCE COMPANIES: PANEL DATA ANALYSIS THE RANKING OF TURKISH COMMERCIAL BANKS: AHP APPLICATION

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

27 NİSAN CUMARTESİ

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

22.04.2018 (SALON-1)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ayşe ÜSTÜN
09:30-12:00

Arş. Gör. Erkan İŞIKTAŞ Prof. Dr. Ayşe ÜSTÜN	OSMANLI-İRAN DEVLETİ ARASINDA İMZALANAN POSTA SÖZLEŞMESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME HATİME SAYFASI TEZHIPLERİNE ÖRNEKLER
Arş. Gör. Ömer KUCAK	TANZİMAT DÖNEMİNDE SİİRD SANCAĞININ GELİR-GİDER YÖNETİMİ
Arş. Gör. Eyüp CÜCÜK & Arş. Gör. Erkan İŞIKTAŞ	BURSA MEKTEB-İ SULTANİSİNDE BİR ÖĞRENCİ AYAKLANMASI (1914)
Arş. Gör. Barış ÇAKAN	EMEVLER DÖNEMİNDE HRİSTİYAN TABİPLER: İBN ASÂL ÖRNEĞİ
Arş. Gör. Ömer KUCAK	XIX. YÜZYILDA SİIRD SANCAĞININ NÜFUS DURUMU
Öğr. Gör. Şerife BİLGİ Muhammet ÖKSÜZ Ömer KUCAK	İSLAM SANATINDA MAHFİLİN ÖNEMİ: EDİRNE SELİMİYE CAMİ HÜNKÂR MAHFİLİ ÖLÜM MEKÂNINDAN HAYATA BAKIŞ: SİİRT KENT MEZARLIKLARI ÜZERİNDEN SINIF, İKTİDAR, TOPLUMSAL CİNSİYET, KÜLTÜR VE TARİH OKUMASI
Öğr. Gör. Zikrullah AYKAÇ Öğr. Gör. Zikrullah AYKAÇ	XIX YÜZYILDA OSMANLI TOPLUMUNDA BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜ: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ SULTAN ABDÜLAZİZ DÖNEMİ ÇALIŞMALARINA DAİR BIBLIYOGRAFYA DENEMESİ (1861-1876)

22.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Selman YAŞAR
09:30-12:00

Dr. Volkan TATAR Aygül SÖFİXANOVA	FROM CONFLICT TO COOPERATION BALKANS AND ITS EFFECTIVENESS ON TURKISH FOREIGN POLICY AZƏRBAYCANIN QARABAĞ BÖLGƏSİNİN ƏMƏK MAHNILARININ SEMANTİKASI
Doç. Dr. Selman YAŞAR	BASINDAKİ BİLGİLER İŞİĞİNDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN FATMA MEMİK VE MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI
Doç. Dr. Selman YAŞAR	ATATÜRK'ÜN ÜNİVERSİTE REFORMU SÜRECİNDE ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ, ANKARA NUMUNE HASTANESİ VE REFIK SAYDAM HIFZISIHHA ENSTİTÜSÜ'NDEKİ ALMAN VE AVUSTURYALI BİLİMDAMLARI
Dr. Önder ÇAKIRTAS Dr. Hakan ARSLAN	A READING OF 'SOCIAL CONSTRUCTION' IN RACHEL DE-LAHAY'S THE WESTBRIDGE TÜRKİYE'DE KÖY SOSYOLOJİSİ ALAN ARAŞTIRMALARI: 1960'lar
Dr. Hakan ARSLAN & Prof. Dr. Sedat YAZICI Doç. Dr. Ensar ÇETİN & Dr. Kemal DİL Arş. Gör. Ramazan KOCAKAYA Rıdvan TEMİZ & Koray KORKMAZ	KIRSAL ALANIN AKTİF YURTTAŞI: KÖYLERDE BİR ARAŞTIRMA
Arş. Gör. Ramazan KOCAKAYA Rıdvan TEMİZ & Koray KORKMAZ	İSLAMOFOBİ ve MÜSLÜMANLAR
Arş. Gör. Ramazan KOCAKAYA & Rıdvan TEMİZ	UYGARLIK ve YOZLAŞMA

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

22.04.2018 (SALON -3)

Oturum Başkanı: Dr. Hacer KARABAĞ

10:00-12:00

Öğr. Gör. Şerife BİLGİ Arş. Gör. Kadir TÜRKMEN Dr. Saim GÜNDOĞAN	ŞEHİT HASAN RIZA'NIN YAŞAMI VE TÜRK RESİM SANATINA KAZANIMLARI MERİNİLER-BENİ AHMER ASKERİ İŞBİRLİĞİ ANLAMINDA MEŞİHATU'L-GUZÂT KURUMU İSLÂM DÜŞÜNCESİNDE ESKATOLOJİYE YÖNELİK HETEREDOKSAL BİR YORUM: KAZANILAN ÖLÜMSÜZLÜK
Öğr. Gör. Şerife BİLGİ Dr. Mine ERSEVİNÇ & Okt. Meral GÜLLÜLÜ Okt. Gülnaz ÇETİNOĞLU Dr. Hacer KARABAĞ & Dr. Mine ERSEVİNÇ	İSLAM SANATINDA MAHFİLİN ÖNEMİ: EDİRNE-SELİMİYE CAMİ HÜNKÂR MAHFİLİ TÜRKÇE HEKİMLİK TERİMLERİ ÜZERİNE BİR DENEME" İSİMLİ ESER"DE TIP DİLİNİN TÜRKÇELEŞTİRİLMESİ, CUMHURİYET TÜRKİYESİ VE ULUSAL KÜLTÜRE ETKİLERİ AMERİKAN TARIM POLİTİKALARININ TÜRK TARIMI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ (1945-1980)

22.04.2018 (SALON- 1)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ahmet ÖZ

13:00-15:00

Dr. Mehmet Mansur GÖKCAN Doç. Dr. Ahmet ÖZ Öğr. Gör. Dr. Ahmet ÇETİNKAYA Dr. Mehmet Mansur GÖKCAN Doç. Dr. Ahmet ÖZ Arş. Gör. Sevda ÇETİN & Öğr. Güler KOCA Dr. Muhammed Muhi GÜNDÜZ Prof. Dr. Kerem KARABULUT Öğr. Gör. Yelda KÖKSAL	KUŞEYRİ BAĞLAMINDA TAKVA VE VERA ANLAYIŞI EMRE İTAAT AÇISINDAN KUR'AN'DA TALÛT VE CALÛT KISSASI EBU'L-HUSEYN EL-KUDÜRİ'NİN et-TECRİD ADLI ESERİ ÇERÇEVESİNDE HANEFİ MEZHEBİNDE DELİL OLARAK SAHABE KAVLI TASAVVUFTA HALVET VE UZLET DÜNYEVİLEŞMENİN DOĞURDUĞU SIKINTILAR NECİP EL-KİYLÂNİ VE AHLÂM İMRA'AH ADLI KISA ÖYKÜSÜNDE AİLE TEMASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DİN VE AHLAK EĞİTİMİ İNANÇ TURİZMİ VE BÖLGESEL KALKINMAYA ETKİSİ AĞRI İLİ ÖRNEĞİ
---	---

22.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Gülsüm ÇALIŞIR

13:00-15:00

Doç. Dr. Gülsüm ÇALIŞIR & Dr. Arş. Gör. Gonca UNCU Dr. Rabia Şenay ŞİŞMAN Doç. Dr. Gülsüm ÇALIŞIR & Dr. Arş. Gör. Gonca UNCU Öğr. Gör. Gülcan TEKİN & Doç. Dr. Ali TEKİN Öğr. Gör. Gülcan TEKİN & Doç. Dr. Ali TEKİN Faruk KAYMAN & Arş. Gör. Nurullah ESENDEMİR Faruk KAYMAN & M. Salih AVCI	SÖZLÜ KÜLTÜRÜN SÖZLÜ İLETİŞİMİLE HARMONİSİ: ŞAHMERAN ŞİİR SANATINDA YİNELEMELER İLE MEKÂN TASARRUFU (MARDİNLİ MURATHAN MUNGAN ÖRNEĞİ) MARDİN'DE 'SÖZDEN ÖTE' BİR SANAT ETKİNLİĞİ: 'ULUSLARARASI MARDİN BİENALİ' PAUSANİAS'IN "YUNANİSTAN'IN TASVİRİ" ADLI ESERİNE GÖRE ANTİK YUNAN DÖNEMİ PANHELENİK OYUNLARINDA FAJR-PLAY SUİSTİMALLERİ PAUSANİAS'IN "YUNANİSTAN'IN TASVİRİ" ADLI ESERİNE GÖRE ANTİK YUNAN DÖNEMİ HERA OYUNLARI BİNGÖL'DE ANLATILAN MASALLARIN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ BAKİ İLE GELİBOLULU MUSTAFA ALİ'NİN "ETKİLENME ENDİŞESİ" BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ
---	--

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

22.04.2018 (SALON-3)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ
13:00-15:00

Dr. Ahmet GÜL	AMENİ'DEN EMİN'E BİR KURTARICI HİKAYESİ: MEHDİ
Arş. Gör. Ömer Aytaç AYKAC Doç. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR Veysi TURAN	PAUL AUSTER'İN AY SARAYI VE J. D. SALİNGER'İN ÇAVDAR TARLASINDA ÇOCUKLAR'ININ OLUŞUM ROMANI OLARAK İNCELENMESİ KLASİK TÜRK EDEBİYATI METİNLERİNDE BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK ÇALIŞMALARI (EMİRİ ÖRNEĞİ)
Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR & Kibra ÖZKAN SOLMAZ Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR & Fatma YILMAZ Metin AYDIN	SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE LEYLA MEFHUMU KİTAB-ÜL HİYEL ROMANINDA POSTMODERN UNSURLAR KLASİK EDEBİYAT METİNLERİNDE AYET İKTİBASLARI ORHAN KEMEL'İN BABA EVİ ROMANINDA HALKBİLİM UNSURLARI
Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ Hasan TARHAN & Miray ÇETİN Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ Hasan TARHAN & Miray ÇETİN	HUZURSUZLUK ESERİNDEKİ FOLKLOR UNSURLARI
Doç. Dr. Mustafa KAHYAĞOĞLU & Dr. Mehtap SARAÇOĞLU	SORGULAYICI ÖĞRENME BECERİLERİ ALGILARININ YORDAMASINDA FEN ÖĞRENEMEYE YÖNELİK MERAK, MOTİVASYON VE TUTUMLARIN ROLÜ
Dr. Mehtap SARAÇOĞLU & Doç. Dr. Mustafa KAHYAĞOĞLU	AKADEMİSYENLERİN AKADEMİK TEŞVİKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

22.04.2018 (SALON-1)

Oturum Başkanı: Dr. Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU
15:00-17:00

Arş. Gör. Sacide ŞAHİN	OKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN ÇİZGİ FİLM İZLEME PRATİKLERİNE YÖNELİK EBEVEYNLERİN TUTUM VE FARKINDALIKLARI
Gülsüm ALTUN KURNAZ & Ayşe Gülbike OKTAY Arş. Gör. Şahin YILDIZ Dr. Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU	CAHİT ZARİFOĞLU'NA AİT ÇOCUK KİTAPLARININ OKUMA ÇEMBERİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ HAZINE-İ ESMA-I TÜRKİYE ADLI SÖZLÜĞÜN TANITIMI VE SÖZLÜK DEĞERİ BİR MEŞRUTİYET MUHALİFİ SÜLEYMAN KADIZADE RIFAT VE "PADİŞAH ALDATTI MI ALDANDI MI" ADLI ESERİ
Dr. Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU & İlayda ERDEM Öğr. Gör. Murat YALMAN & Dr. Bülent BAŞARAN Arş. Gör. Yusuf İslam BOLAT Arş. Gör. Şahin YILDIZ Dr. Bülent BAŞARAN Öğr. Gör. Murat YALMAN Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ	ERMENİ SORUNUNUN ORTAYA ÇIKIŞINDA RUSYA'NIN HİMAYECİ PROJELERİNE KARŞI AMİRALARIN TUTUMU ÖĞRETMEN ADAYLARININ İNTERNET TEHLİKELERİ İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ SAHA TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN ORTAK SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE EĞİTİM FAKÜLTELİ ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLADIKLARI DİJİTAL MATERYALLERDE OLMASI GEREKEN NİTELİKLERE GÖRE TUTUMLARI EHL-İ SÜNNET'E GÖRE HZ. ÖMER'İN HİLAFETİNİN MEŞRUIYET TEMELLERİ SÜNNİ KAYNAKLAR BAĞLAMINDA MEHDİ İNANCI

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
KONGRE PROGRAMI

22.04.2018 (SALON-2)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Zeki BOYRAZ
15:00-17:00

Öğr. Gör. Dr. Ali Fikret AYDIN	BÖLGESEL KALKINMADA ŞEHİR MARKALAŞMASI: AFYONKARAHİSAR ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME
Prof. Dr. Zeki BOYRAZ & Öğr. Gör. Şerafettin DABAN	MİDYAT (MARDİN) İLÇESİNDE ETNİK GÖÇLER VE COĞRAFI YANSIMALARI
Öğr. Gör. Şerafettin DABAN & Prof. Dr. Zeki BOYRAZ	MİDYAT (MARDİN) İLÇESİNİN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİ
Dr. Bilge DOĞANLI & Dr. Esra AKSOY & Dr. İlkey AYDAŞ	GELENEKSEL TÜRK KAPILARININ MARKALAŞTIRILARAK KÜLTÜR TURİZMINE KAZANDIRILMASI
Dr. Yıldıırım İsmail TOSUN	ŞIRNAK-KÖMÜR OCAĞI HEYELAN RİSKLİ ŞEVLERİN SISMİK JEOFİZİKSEL DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÜÇLENDİRİLMESİ
Dr. Yıldıırım İsmail TOSUN	ŞIRNAK-BATMAN MARDİN YÖRESİ JEOLOJİK BİRİMLERE BAĞLI TARIMSAL ARAZI TOPRAĞININ İYİLEŞTİRİLMESİ- SISMİK JEOFİZİKSEL DEĞERLENDİRME VE RESTORASYONU
Dr. Bilge DOĞANLI & Dr. Esra AKSOY & Dr. İlkey AYDAŞ	AFRODİT SEMBOLLÜ AFRODİSİAS'IN MARKA DEĞERİ

22.04.2018 (SALON -3)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Mustafa KAHYA OĞLU
15:00-17:00

Yakub İŞİKER & Doç. Dr. İrfan EMRE	İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE SAHİP OLMA DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ
Dr. Veysel ÇELİK & Doç. Dr. Mustafa KAHYA OĞLU Dr. Aynur AKER	BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROJE GELİŞTİRME VE YÖNETİMİ YÖNELİK GÖRÜŞLERİ
Ferhat ALATAŞ & Doç. Dr. İlhan TURAN Prof. Dr. Sabahat Bayrak Kök	ORTAOKUL 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YEREL TARİHE BAKIŞ AÇISI (MARDİN ÖRNEĞİ)
Yrd. Doç. Dr. Yeliz Mohan Bursalı & Çağla BAYRAK Yakub İŞİKER & Doç. Dr. İrfan EMRE	TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DÖNÜŞÜM VE YENİ EĞİTİM PARADİGMASINA GEÇİŞ
Dr. Veysel ÇELİK & Doç. Dr. Mustafa KAHYA OĞLU Dr. Aynur AKER	MADDEYİ TANIYALIM ÜNİTESİNDE ARGÜMANTASYON TABANLI ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA OLAN ETKİLERİ
Öğr. Gör. Nurullah AYKAÇ	ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞININ YORDANMASINDA BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK VE AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİĞİN ROLÜ
Dr. Mehmet RAMAZANOĞLU & Dr. Aynur AKER	YÜKSEKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMLARINDA NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMAMA NEDENLERİ (DICLE ÜNİVERSİTESİ)
Öğr. Gör. Nurullah AYKAÇ	ARTIRILMIŞ GERÇEKLIK TEKNOLOJİSİNİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ
	ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA MİZAHİ UNSURLAR

III. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ KONGRE PROGRAMI

22.04.2018 (SALON-1)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hasan AYAYDIN
17:00-19:00

Dr. Canan Emek İNAN Arş. Gör. Fatma Betül ŞENGÖNÜL	TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN HİZMET SUNUMUNDAKİ DEĞİŞİM: KONUT POLİTİKALARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME
Doç. Dr. Hasan AYAYDIN & Doç. Dr. Alper Veli ÇAM Öğr. Gör. Abdulkadir BARUT & Öğr. Gör. Fahrettin PALA	FİNANSAL GELİŞME VE ENERJİ TÜKETİMİ ARASINDA SAKLI EŞ BÜTÜNLEŞME İLİŞKİSİ VAR MIDIR?
Dr. Münevver ÜNSAL MERCAN	1930 SANAYİ KONGRESİ RAPORLARINA GÖRE İPEKLİ MENSUCAT SANAYİİ
Dr. Esra KADANALI & Özgür DANIŞ	MARDİN İLİNDE ZEYTİN ÜRETİM DURUMU
Doç. Dr. Hasan AYAYDIN & Öğr. Gör. Abdulkadir BARUT Fahrettin PALA	GELİŞMİŞ ÜLKE SERMAYE PİYASALARI VE BİST100 ARASINDAKİ UZUN DÖNEM İLİŞKİ: FOURIER YAKLAŞIMI
Arş. Gör. Halat AKIN & Melek KAYA	424 VE 426 NUMARALI SİİRT ŞERİHYE SİCİLİ İLE 415 NUMARALI BİTLİS ŞERİHYE SİCİLİNDE KELDANİLERE AIT MAHKEME KAYITLARI
Dr. Münevver ÜNSAL MERCAN	1930 YILI SANAYİ KONGRESİNİN TESPİTLERİNE GÖRE ÜLKEMİZDE HALICILIK

22.04.2018 (SALON -2)

Oturum Başkanı: Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ
17:00-19:00

Okt. MERAL GÜLLÜLÜ & Okt. GÜLNAZ ÇETİNOĞLU	Bİ SEVİYESİ İÇİN HAZIRLANMIŞ İSTANBUL YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ VE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜNÜN YEDİ İKLİM SETİNİN DİL BİLGİSİ KONULARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI
Öğr. Gör. M. Tahir UÇAR & Dr. Nurettin ÜSTKOYUNCU	TÜRKİYE'DE MARDİN İLİNDE GÜNEŞ ENERJİSİ POTANSİYELİ
Öğr. Gör. M. Tahir UÇAR & Dr. Nurettin ÜSTKOYUNCU	RÜZGAR ENERJİSİ VE TÜRKİYE'DE MARDİN İLİNDE UYGULANABİLİRLİĞİ
Dr. Raşit KOÇ & Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ	TAŞ DEVRİ, SCOPY DOO, PEMBE PANTER, POKEMOON, NINJA KAPLUMBAĞALARI ÇİZGİ FİLMLERİNDE AÇIK-ÖRTÜK VERİLEN İLETLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ
Arş. Gör. Mustafa KAYA & Nurullah ESENDEMİR	ÇOCUKLARA DEĞER ÖĞRETİMİNDE RAFADAN TAYFA ÇİZGİ FİLMİNİN YERİ VE ÖNEMİ
Nurullah ESENDEMİR & Arş. Gör. Mustafa KAYA	"ŞİRİNLER" ÇİZGİ FİLMİNİN ÇOCUKLARA DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ & Dr. Raşit KOÇ	THE SIMPSONS, BEN 10, LOONEY TUNES, ROAD RUNNER, SÜNGER BOB, TOM VE JERY ÇİZGİ FİLMLERİNDE AÇIK-ÖRTÜK VERİLEN İLETLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ
Arş. Gör. Abdullah CENGİZ	HALEP RÜŞDİYE MEKTEBİ

CONTENTS

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
KONGRE PROGRAMI	iii

ABSTRACTS

Akif AKTO ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK YAKLAŞIMI VE SORUNLARI	1
F. Demet AYKAL & D. Türkan KEJANLI & Meltem ERBAŞ RDİN KENT DOKUSUNDA MİMARİ İKONLARIN KENT KİMLİĞİNİN DEVAMLILIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	3
Adnan OKTAY ÂMİD-İ SEVDÂ GAZETESİNDE ESKİ EDEBİYAT İZLERİ	5
Adnan OKTAY TEZKİRE-İ ŞU'ARÂ-YI ÂMİD'DE TENKİDİN SÖZÜ	6
Mehmet Aziz YAŞAR ARTUKLU DÖNEMİ MARDİN BÖLGESİNDE FIKIH	7
F. Demet AYKAL & Mine BARAN & Meltem ERBAŞ MİMARİDE GEÇMİŞ BİRİKİMLERİN GELECEĞİN YARATILMASINDAKİ ROLÜ: ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ	8
Halit YEŞİLMEN “DEĞER” BAĞLAMINDA MARDİN'DEKİ HALK İNANÇLARI VE ZİYARET/MESİRE ALANLARININ ÖNEMİ	9
Mürşet ÇAKMAK TÜRKİYE'DE ÇEVRE BAĞLAMINDA YAPILAN METAFOR ÇALIŞMALARININ İÇERİK ANALİZLERİ	10
Yunus CENGİZ & Kamuran GÖKDAĞ İLM-İ HOD YA DA KENDİLİK İLMİ OLARAK ETİK: İBN SÎNÂ VE İBN MİSKEVEYH BAĞLAMINDA BİR İNCELEME	11
Abdullah CENGİZ FRANSA-TÜRKÇE YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN RİSALEYE GÖRE OSMANLI FÜNUN-I HARBİYESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	12
Edip GÜL OSMANLI TOPRAK SİSTEMİNİN DEĞİŞMESİNDE GÖÇMENLERİN ETKİSİ	13
Meltem GÜL KÜRESELLEŞMEYLE BİRLİKTE ÖTEKİLEŞMEYE BAŞLAYAN TÜRKÇE	14
Ozan Deniz YALÇINKAYA & Mustafa YİĞİTOĞLU EDEBİ METİNLERİN TERCÜMESİNDE KÜLTÜREL FARKLILIKLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME	16
Fırat TAŞ & M. Abdulbasit SEZER DİVAN-I LÜGAT'İT TÜRK'TE YER ALAN GEÇİŞ DÖNEMLERİNE AİT KAVRAMLAR ÜZERİNE ETNOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME	17
M. Abdulbasit SEZER & Fırat TAŞ DRAMATİK AKSİYONU SAĞLAYAN DEĞERLER AÇISINDAN BASAT'IN	18

TEPEGÖZ'Ü ÖLDÜRDÜĞÜ DESTAN	
Gülsüm ALTUN KURNAZ & Gülbike OKTAY <i>CAHİT ZARİFOĞLU'NA AİT ÇOCUK KİTAPLARININ OKUMA ÇEMBERİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ</i>	19
Fasih DİNÇ <i>CEBEL BEREKETLİ KARABEYLİZÂDE ARİFÎ PAŞA VE SEYAHATNAMESİ</i>	20
Fasih DİNÇ <i>BİR SOSYAL EŞKİYALIK ÖRNEĞİ: HEMAVENDLİ FAKİ KADİR</i>	21
Ömer DORU & Mehmet Nazım UYGUR <i>ARAP BAHARI VE SONRASINDA YAŞANAN GELİŞMELERİN TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİNE YANSIMALARI</i>	22
Ömer DORU <i>TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA POLİTİKASI OLARAK BÜYÜME KUTUPLARI YAKLAŞIMI: CAZİBE MERKEZLERİ PROGRAMI</i>	24
Kamuran GÖKDAĞ & Yunus CENGİZ <i>SİYASETNAME GELENEĞİNDE ÖZNE-NESNE DİYALEKTİĞİ</i>	25
Ömer TAYLAN & Ferhat ARI <i>YENİ SAĞ YAKLAŞIMIN KRİZİ VE İKİ YÜZÜ: LİBERAL VE MUHAFAZAKÂR İTTİFAK</i>	26
Ebru Yay ÖZER & Hüseyin AKAY <i>KOSGEB DESTEKLERİNİN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI 20 (TMS 20) BAKIŞ AÇISIYLA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE KOSGEB DESTEKLERİ AÇISINDAN MARDİN İLİ DURUM ANALİZİ</i>	27
Ferhat ARI & Ömer TAYLAN <i>'YÖNETİŞİM KRİZİ'NE ÇÖZÜM ARAYIŞI VEYA KÜRESEL HEGEMONYANIN DEVLETLERİ DİZAYN ETME İKİLEMİNDE YÖNETİŞİM</i>	28
D. Türkan KEJANLI & F. Demet AYKAL & Canan KOÇ <i>ESKİ MARDİN DOKUSUNDA KONUT -SOKAK İLİŞKİSİNİN ANALİZİ</i>	29
Ebru Yay ÖZER & Hüseyin Haşimi GÜNEŞ <i>KAR DAĞITIM TABLOSU VE KAR DAĞITIM POLİTİKASINA İLİŞKİN TEMEL AÇIKLAMALAR</i>	30
Muhammet Cevat ACAR <i>PSİKOLOJİK DANIŞMA VE PSİKOTERAPİ KAVRAMLARININ KESİŞME VE AYRIŞMA NOKTALARI</i>	31
Nurettin BELTEKİN & Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK <i>ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİ SİYASAL DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ</i>	32
Naif ERGÜN & Faruk BOZDAĞ <i>KÜLTÜRE DUYARLI PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE KÜLTÜRE UYUMLU PSİKOTERAPİ</i>	33
Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK & Nurettin BELTEKİN <i>SINIFTA ETNİK MOBBİNGE MARUZ KALAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ</i>	35
Harun TAKCI & Ahmet Yasin TOMAKİN <i>ARİSTOTELES'İN KATEGORİLER KİTABINDA GEÇEN HOMONİM, SİNONİM VE PARONİM KAVRAMLARININ SÜRYANİCE VE ARAPÇA TERCÜMELERDEKİ KARŞILIKLARI VE KAVRAMSAL AÇIDAN ANALİZİ</i>	36
Mürşet ÇAKMAK <i>PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ</i>	37

Faruk BOZDAĞ & Naif ERGÜN <i>MÜLTECİ ÇOCUKLARDA KÜLTÜRLENME STRESİ</i>	38
Abdurrahman ENSARİ <i>BAKARA 196. AYETİN YORUMU BAĞLAMINDA BAZI SAHABİLERİN TEMETTU' HACCINI YASAKLADIĞI İDDİASININ KRİTİĞİ</i>	40
Maşallah TURAN <i>KUR'AN'DA "CÂHİLİYYE" KAVRAMI</i>	42
Selahattin ÇELİK <i>İSLAM BİRLİĞİ'NE AÇILAN KAPI</i>	44
Abdurrahman ENSARİ <i>KUR'AN'IN ANLAŞILMASINDA SÜNNET'İN GEREKLİLİĞİNE ÇARPICI BİR ÖRNEK OLARAK NAMAZ AYETLERİ</i>	46
Maşallah TURAN <i>HZ. ÂDEM'İN PEYGAMBERLİĞİ KONUSUNDAKİ TARTIŞMALARIN KRİTİĞİ</i>	47
Mehmet Aziz YAŞAR <i>TÂCÜDDİN ES-SÜBKÎ'NİN CEM'U'L-CEVÂMÎ' ADLI ESERİNİN FIKIH USÛLÜ TARİHİNDEKİ ÖNEMİ</i>	49
Selahattin ÇELİK <i>KİLİS'TE ALTERNATİF TURİZM</i>	50
Muhammed AYDIN & Muhammet Fatih KILIÇ <i>RİTİM-KOZMOLOJİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE BAZI NOTLAR</i>	52
Murat ÇAĞLAYAN <i>GRAVÜRLERDE AYASOFYA</i>	53
M. Salih MERCAN <i>ANADOLUDA RUM İHTİLAL TEŞKİLATI (PONTUS MESELESİ)</i>	55
Muhammet Fatih KILIÇ & Muhammed AYDIN <i>MARDİNLİ BİR MUSİKİŞİNAS: CEMÂLEDDİN MARDİNİ VE URCÛZE'Sİ</i>	57
Murat ÇAĞLAYAN <i>"IŞIKLA YAZILSIN SONSUZA ADIM" ROMANI BAĞLAMINDA MİMAR SİNAN'A VE ESERLERİNE KISA BİR BAKIŞ</i>	58
M. Salih MERCAN <i>SON HİLAFETTE DIŞ ETKİ VE İÇ SİYASET</i>	59
Hüseyin KOÇAK & Fatma Zehra DURNA <i>DARBELER VE MEDYA İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA 15 TEMMUZ DARBE KALKIŞMASINDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ</i>	61
Esra GÜR & İlkey YILDIZ <i>KAMU HARCAMALARININ FİNANSMANINDA DIŞ BORÇLARIN ETKİSİ</i>	63
Tuncay TUNÇ & Özlem KALKAN & Coşkun ERDAĞ <i>CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE İLKÖĞRETİM II. KADEME FEN BİLİMLERİ PROGRAMLARININ HEDEF VE AMAÇ YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI</i>	64
Murat AKKUŞ <i>KIRAAT İMAMLARI VE BELİRGİN KIRAAT ÖZELLİKLERİ</i>	66
Coşkun ERDAĞ & Tuncay TUNÇ <i>STUDENT ASSESSMENT AND EXAMINATION POLICIES FOR QUALITY EDUCATION: THE SOUTHEAST NATIONS AND TURKEY</i>	68
Coşkun ERDAĞ & Tuncay TUNÇ <i>STUDENT ASSESSMENTS FOR SCHOOL ACCOUNTABILITY AND IMPROVEMENT: COMPARING THE POLICIES OF SOUTHEAST NATIONS AND TURKEY</i>	69

Vecihi SÖNMEZ <i>MOLLA HALİL ES-SİİRDİ'NİN KELAMİ GÖRÜŞLERİ</i>	71
Murat AKKUŞ <i>KUR'AN KIRAATİNDE RA'LARIN OKUNUŞLARI</i>	72
İlkay YILDIZ & Esra GÜR <i>MANŞET HABERLERDE HABER YAZIM HATALARI ÖRNEKLERİ (BİNGÖL GAZETESİ ÖRNEĞİ)</i>	73
A. Baran DURAL <i>MEVSİMLİK GÖÇER- YARI GÖÇER AİLELERDE ÇOCUĞUN DEĞERİ VE EĞİTİME ERİŞİM HAKKI</i>	74
Cevdet EPÇAÇAN & Ebumüslüm AKSOY <i>İLKOKULLARDA DEĞERLER EĞİTİMİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERE İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	75
Canan YILDIRAN <i>FARABİ VE MUTLULUĞU KAZANMA</i>	77
Nihat ŞİMŞEK <i>TÜRKİYE'DE YAYGIN EĞİTİM ÇALIŞMALARINA TOPLU BİR BAKIŞ (DÜNYÜ-BUGÜNÜ)</i>	79
İlhan ÇİÇEK & M. Emin ŞANLI <i>GLOBAL GELİŞİM GERİLİĞİ: OLGU SUNUMU</i>	80
Tuncay TUNÇ & Coşkun ERDAĞ <i>TURKISH PHYSICS CURRICULA ON LIGHT AND SOUND TOPICS: A COMPARATIVE ANALYSIS</i>	82
Cevdet EPÇAÇAN & Zahir ERZEN <i>ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN TOPLUMDAKİ SAYGINLIĞININ İNCELENMESİ</i>	83
M. Emin ŞANLI & İlhan ÇİÇEK <i>KÜÇÜK ADIMLAR ERKEN EĞİTİM PROGRAMI KATILIMCI BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	84
Mehtap KODAMAN <i>ŞAHMERAN RESİMLERİNDEKİ SEMBOLLERİN GÖSTERGEBİLİMSEL VE ANLAM BİLİMSEL ÇÖZÜMLENMESİ</i>	86
Oylum TUNÇELLİ <i>KÜLTÜR MİRASLARININ ÇAĞDAŞ BİR SANAT FORMU OLARAK FOTOĞRAFİK SUNUMU; AHMET ERTUĞ ÖRNEĞİ</i>	87
Nazan ÖZCAN <i>MODA TASARIMI EĞİTİMİNDE FARKLI MATERYALLERİN KULLANIMI: ÖĞRENCİ ÇALIŞMASI ÖRNEĞİ "ORİGA-MODA"</i>	88
Murat ÖZ & Mustafa Enes TEPE <i>TEKSTİL SEKTÖRÜ TÜKETİCİSİNİN YENİDEN TANIMLANMASINDA MODA KAVRAMININ KULLANILMASI: TESETTÜR MODASI</i>	89
Hüsna ALTIN & Ali Fuat ALTIN <i>TİME LAPSE FOTOĞRAFTA HDR KULLANIMI</i>	90
Sema ÖZHAN <i>GİYİLEBİLİR SANATTA SAÇAKLAMA TEKNİĞİ</i>	92
Mehtap KODAMAN <i>FİZİKTEKİ GELİŞMELER IŞIĞINDA KUANTSAL EKSENDE ZAMAN VE RESİMDE ZAMAN KAVRAMINA BİR BAKIŞ</i>	93
Nazan ÖZCAN & Sema ÖZHAN <i>GİYSİ TASARIMI DERSLERİ KAPSAMINDA KÜLTÜREL DEĞERLERİN ANLAMLANDIRILMASI VE MODA TASARIMINA YANSIMALARI</i>	94

Yılmaz EVAT & Kudret Safa GÜMÜŞ <i>KAF DAĞININ ÖNÜ'NDE KONUŞMA KÜLTÜRÜ</i>	96
İsmail GÜNEŞ <i>AKSARAYLI İSA'NIN DÂSİTÂN-I İSMAİL ADLI ESERİ</i>	97
Yılmaz EVAT & Kudret Safa GÜMÜŞ <i>AKIL KARAYA VURDU'DA KONUŞMAYA DAİR FİKİRLER</i>	98
Rohat CEBE <i>SÛRYANİ DİNİ MÜZİĞİ ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME</i>	99
Hasan EKİCİ <i>REVÂNÎ DİVANI'NDA OSMANLI MEDENİYETİ TİPLERİNDEN ZAHİD</i>	100
Yasin ÜNAL & Ahmet KOCA & Halil SÜEL <i>ANADOLU KÜLTÜRÜNDE ALAGEYİK (DAMA DAMA)'İN YERİ VE ÖNEMİ</i>	101
Yasin ÜNAL & Esra BAYRAM & Canpolat KAYA <i>ANADOLU TARİH VE KÜLTÜRÜNE İZ BIRAKMIŞ NESLİ TÜKENEN MEMELİ YABAN HAYVANI TÜRLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	103
Feyzi AYDIN <i>TÜRK İSLAM SANATLARI PRENSİBİNDE TENEVVÜ</i>	105
Feyzi AYDIN <i>GERİDE KALAN MEDENİYET MİRASLARI: AKŞİTLER KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLERİ</i>	106
Nihat ŞİMŞEK & Mehmet Emin KALGI <i>SURİYELİ MÜLTECİLERİN TÜRK İNSANINA YÖNELİK ALGILARI VE YAŞAM MEMNUNİYETİ</i>	107
Sevgi IŞIK EROL <i>SOSYAL GÜVENLİĞİN İKTİSADİ ETKİLERİ</i>	108
Sevgi IŞIK EROL <i>SOSYAL GÜVENLİK BİLEŞENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	109
Bahriye ESELER <i>TÜRKİYE'DE DEĞİŞEN AİLE YAPILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA "ANNELER VE KIZLARI"</i>	110
Abdullah YİNANÇ <i>SURİYELİ GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZ KENTSEL TEKNİK ALYAPISINA GETİRDİĞİ YÜKLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ</i>	111
Abdullah YİNANÇ <i>DOĞAL VE TEKNOLOJİK KAREKTERE SAHİP OLAĞAN ÜSTÜ OLAYLARIN KENTLERİMİZE ETKİSİNİN ÖNCEDEN TAHMİNİ</i>	112
Özge ÖZEN & Bülent BAYRAKTAR & Necla Kübra GÜNDÜZ <i>BALIKESİR'İN NÜFUS YAPISI VE NİTELİĞİ</i>	113
Necla Kübra GÜNDÜZ & Bülent BAYRAKTAR & Özge ÖZEN <i>BALIKESİR'İN ALDIĞI İÇ VE DIŞ GÖÇLER</i>	114
Gülşen KOCAMAN <i>AĞRI İLİ YÖRESEL YEMEKLERİNİN GASTRONOMİ TURİZMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	115
Gökalp ÇINARER & Nefise YÜKSEL & Ülkem YAZ <i>YOZGAT OZANLAR KONAĞI'NIN 3 BOYUTLU KAT PLANI ÇİZİMİ</i>	116
Elif Özlem AYDIN & İrem TEMEL <i>ÇERKES KONUT KÜLTÜRÜ</i>	118
Merve KORKMAZ SEKİTMEZ & Ayten ERDEM <i>İSTANBUL MİMAR SİNAN DÖNEMİ MEDRESELERİ'NİN İŞLEV SORUNLARI</i>	119
Erdem ÖZTÜRK & Zeynep Gül ÜNAL <i>URFA'DA BİR AMERİKAN MİSYONER YAPISI URFA ERMENİ YETİMHANESİ</i>	121

Firdevs KULAK TORUN & Alper TORUN	
<i>ARTVİN İLİNDE YER ALAN GÜRCÜ KİLİSELERİNİN PLAN TİPOLOJİLERİ ANALİZİ</i>	123
Firdevs KULAK TORUN & Alper TORUN	
<i>KÜLTÜR-MEKÂN ETKİLEŞİMİ ÜZERİNE İNCELEME: TAŞ CAMİ/HAHO KİLİSESİ</i>	125
Mehmet Emin YAŞAR & Fadime KORKUT	
<i>TÜRKİYE'DE DENETİM VE BAĞIMSIZ DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR</i>	126
Fadime KORKUT & Mehmet Emin YAŞAR	
<i>TÜRKİYE VE ALMANYA'NIN SOSYAL HİZMET POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI; "KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR ÜZERİNDE BİR İNCELEME"</i>	127
Murat SİVRİ	
<i>UZAKLAŞTIRILARAK YAKINLAŞTIRAN BİR RİTÜEL: İNZİVA</i>	128
Mehmet Akif AYVAZ	
<i>OSMANLI VE CUMHURİYET DÖNEMİNDE MARDİN'İN İLÇE STATÜSÜNDEKİ YER ADLARINA KÖKEN BİLİMİ AÇISINDAN BİR BAKIŞ</i>	129
Alper UZUN & Buse YILDIZ	
<i>KUTSAL MEKÂN VE COĞRAFYA: NAZİMİYE ÖRNEĞİ</i>	130
Yusuf BABÜR	
<i>NUSAYBİNLİ SÜRYANİ MOR EFREM HAKKINDAKİ MENKİBELERİN EVRENSELLİĞİ VE ŞİİRLERİNDEKİ EVRENSEL MESAJLAR</i>	132
M. Emin ŞANLI & Funda KAVAK	
<i>HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KÜLTÜREL DUYARLILIĞIN EMPATİK EĞİLİM DÜZEYİNE ETKİSİ</i>	133
Kemal DİL & Ensar ÇETİN	
<i>FEN LİSESİ İLE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YURTTAŞLIK BİLİNCİ İLE ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN SOSYOLOJİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	135
Abdurrahman GÜL & Serdarhan Musa TAŞKAYA	
<i>ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ KİTAPLARINDA YER ALAN ÖĞRETİM İLKELERİ</i>	136
Abdurrahman GÜL & Serdarhan Musa TAŞKAYA	
<i>OKUMA TÜR VE YÖNTEMLERİ</i>	137
Nüsret KUDAY & Bürhan AKPUNAR & Ender ÖZEREN	
<i>OKUL YÖNETİMİNDE STRES OLGUSUNUN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE ANALİZİ</i>	138
M. Emin ŞANLI & Funda KAVAK	
<i>TÜRKİYE'NİN DOĞUSUNDA LOĞUSA BAKIMINDAKİ KÜLTÜREL UYGULAMALAR</i>	140
Mehmet Şükrü ÖZKAN	
<i>JEAN PAUL SARTRE'İN VARLIK ANLAYIŞININ TEOLOJİK YANSIMALARI</i>	142
Mehmet Şükrü ÖZKAN	
<i>VAROLUŞ-ÖZ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TANRI'NIN VARLIĞI PROBLEMİ "SARTRE ÖRNEĞİ"</i>	143
H. Derya CAN	
<i>HİNDULAR'IN İLK KUTSAL KİTABI: RGVEDA</i>	144
Esra KAÇMAZ LEVENT	
<i>YENİ ASSUR DÖNEMİ KARARGÂHLARINDA GÜNLÜK YAŞAM</i>	145

Esra KAÇMAZ LEVENT <i>ASSUR DÖNEMİNDE NEHİR TAŞIMACILIĞI VE NEHİR TAŞITLARI</i>	147
Aslı Bilge ASLAN & Doğan TİĞİN <i>HERAKLİTOS VE BUDA ÜZERİNDEN DÖNEMİN YUNAN VE HİNT FELSEFESİ</i>	148
Murat ÖZ & Mustafa Enes TEPE <i>İSRAF PENCERESİNDEN SU TÜKETİMİ VE MUHAFAZAKARLIK</i>	149
Fatma ÇAKIR <i>FRANSIZ FEMİNİST SIMONE DE BEAUVOIR GÖZÜYLE KADIN HAKLARI VE GÜNÜMÜZDE FRANSA'DA YAŞANANALAR</i>	150
Burcu CEYLAN & Bülent BAYRAKTAR <i>BALIKESİR'İN TARİHİ ESERLERİ</i>	151
Bülent BAYRAKTAR & Burcu CEYLAN <i>BALIKESİR'DE KADIN GİRİŞİMCİLERİN İŞ HAYATINDAKİ ÖNEMİ</i>	152
Alev Fatoş PARSA & Zuhul AKMEŞE <i>KADIN'IN TELEVİZYON HABERLERİNDE YER ALMA BİÇİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME</i>	153
Mustafa TATAR <i>KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN KÜLTÜREL TEMELLERİ</i>	154
Selim KAYHAN & Uğur ADIGÜZEL & Tayfur BAYAT <i>EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDE KAMUNUN ETKİSİ: BÜTÇE AÇIKLARI GERÇEKTEN ETKİLİ Mİ?</i>	155
Uğur ADIGÜZEL & Selim KAYHAN & Tayfur BAYAT <i>SÜREKLİ DURGUNLUK</i>	156
Selim KAYHAN & Uğur ADIGÜZEL & Tayfur BAYAT <i>CDS PRİMLERİNİN BORÇLANMA MALİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE ÖRNEKLERİ</i>	157
Uğur ADIGÜZEL & Selim KAYHAN & Tayfur BAYAT <i>KRİPTO PARALAR: YENİ BİR EKONOMİK BALON MU?</i>	158
Hatice PARMAKSIZ & Rojda NUR & Erkan NUR <i>İŞLETMELERDE KURUMSAL İMAJ OLUŞUMUNDA İÇ DENETİMİN ROLÜ</i>	159
Erkan NUR & Rojda NUR & Hatice PARMAKSIZ <i>İŞLETMELERDE KURUMSAL YÖNETİM ALGISİNİN OLUŞMASINDA ETKİN BİR MODEL: SÜREKLİ DENETİM</i>	160
Nebiye YAMAK & Rahmi YAMAK & Nilgün SALAR <i>GETİRİ FARKI İLE BEKLENEN ENFLASYON ARASINDAKİ DİNAMİK İLİŞKİLER</i>	162
Rahmi YAMAK & Nebiye YAMAK & Nilgün SALAR <i>TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ORANLARI ARASINDAKİ DİNAMİKLER: OKUN YASASI KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME</i>	163
Emine KAYA & Şule ÇİFTÇİ <i>KARLARIN SÜREKLİLİĞİNİN TESPİTİ: BIST 50 İÇİN AMPİRİK BİR ÇALIŞMA</i>	164
Emine KAYA <i>PARA POLİTİKASI DEĞİŞİMLERİ VE SERMAYE PİYASALARI</i>	165
Fuat ÇAMLİBEL & Yusuf AKGÜL & Ahmet ŞENGÖNÜL <i>FACTORS AFFECTING EMPLOYMENT IN NON-LIFE INSURANCE COMPANIES: PANEL DATA ANALYSIS</i>	166

Sedat KARATAŞ & Fuat ÇAMLİBEL & İlyas AKHİSAR <i>PERFORMANCE RANKING OF TURKISH COMMERCIAL BANKS USING TOPSIS METHOD BASED ON AHP WEIGHTS</i>	167
Sedat KARATAŞ & İlyas AKHİSAR & Fuat ÇAMLİBEL <i>THE RANKING OF TURKISH COMMERCIAL BANKS: AHP APPLICATION</i>	168
Reşat SAKUR & İbrahim HÜSEYİNİ & Mehmet Nazım UYGUR <i>FİRMA PERFORMANSI İHRACAT İLİŞKİSİ: BİST'TE İŞLEM GÖREN METAL EŞYA, MAKİNE VE GEREÇ YAPIMI SEKTÖRÜ FİRMALARI ÜZERİNE BİR EKONOMETRİK ANALİZ</i>	169
İbrahim HÜSEYİNİ & Mehmet Nazım UYGUR & Reşat SAKUR <i>EĞİTİM SEVİYESİ VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ: TRC3 BÖLGESİ VE ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ</i>	170
Erkan İŞIKTAŞ <i>OSMANLI-İRAN DEVLETİ ARASINDA İMZALANAN POSTA SÖZLEŞMESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME</i>	171
Eyüp CÜCÜK & Erkan İŞIKTAŞ <i>BURSA MEKTEB-İ SULTÂNİSİ'NDE BİR ÖĞRENCİ AYAKLANMASI (1914)</i>	172
Ayşe ÜSTÜN <i>HATİME SAYFASI TEZHİPLERİNE ÖRNEKLER</i>	174
Ömer KUCAK <i>TANZİMAT DÖNEMİNDE SİİRD SANCAĞININ GELİR-GİDER YÖNETİMİ</i>	175
Ömer KUCAK <i>XIX. YÜZYILDA SİİRD SANCAĞININ NÜFUS DURUMU</i>	176
Barış ÇAKAN <i>EMEVİLER DÖNEMİNDE HRİSTİYAN TABİPLER: İBN ASÂL ÖRNEĞİ</i>	177
Muhammet ÖKSÜZ & Ömer KUCAK <i>ÖLÜM MEKÂNINDAN HAYATA BAKIŞ: SİİRT KENT MEZARLIKLARI ÜZERİNDEN SINIF, İKTİDAR, TOPLUMSAL CİNSİYET, KÜLTÜR VE TARİH OKUMASI</i>	178
Şerife BİLGİ <i>ŞEHİT HASAN RIZA"NIN YAŞAMI VE TÜRK RESİM SANATINA KAZANIMLARI</i>	179
Şerife BİLGİ <i>İSLAM SANATINDA MAHFİLİN ÖNEMİ: EDİRNE SELİMİYE CAMİ HÜNKÂR MAHFİLİ</i>	180
Zikrullah AYKAÇ <i>SULTAN ABDÜLAZİZ DÖNEMİ ÇALIŞMALARINA DAİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ (1861-1876)</i>	181
Zikrullah AYKAÇ <i>XIX YÜZYILDA OSMANLI TOPLUMUNDA BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜ: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ</i>	182
Volkan TATAR <i>FROM CONFLICT TO COOPERATION BALKANS AND ITS EFFECTIVENESS ON TURKISH FOREIGN POLICY</i>	183
Aygül SƏFİXANOVA <i>AZƏRBAYCANIN QARABAĞ BÖLGƏSİNİN ƏMƏK MAHNILARININ SEMANTİKASI</i>	184
Selman YAŞAR <i>ATATÜRK'ÜN ÜNİVERSİTE REFORMU SÜRECİNDE ANKARA</i>	

ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ, ANKARA NUMUNE HASTANESİ VE REFİK SAYDAM HIFZISIHHA ENSTİTÜSÜ'NDEKİ ALMAN VE AVUSTURYALI BİLİMDAMLARI	186
Selman YAŞAR <i>BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN FATMA MEMİK VE MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI</i>	187
Önder ÇAKIRTAŞ <i>A READING OF 'SOCIAL CONSTRUCTION' IN RACHEL DE-LAHAY'S THE WESTBRIDGE</i>	188
Hakan ARSLAN <i>TÜRKİYE'DE KÖY SOSYOLOJİSİ ALAN ARAŞTIRMALARI: 1960'LAR</i>	189
Hakan ARSLAN & Sedat YAZICI & Ensar ÇETİN & Kemal DİL <i>KIRSAL ALANIN AKTİF YURTTAŞI: KÖYLERDE BİR ARAŞTIRMA</i>	191
Ramazan KOCAKAYA & Rıdvan TEMİZ & Koray KORKMAZ <i>İSLAMOFOBİ VE MÜSLÜMANLAR</i>	192
Ramazan KOCAKAYA & Rıdvan TEMİZ <i>UYGARLIK VE YOZLAŞMA</i>	193
Kadir TÜRKMEN <i>MERİNİLER-BENİ AHMER ASKERİ İŞBİRLİĞİ ANLAMINDA MEŞİHATU'L-ĞUZÂT KURUMU</i>	195
Saim GÜNDOĞAN <i>İSLÂM DÜŞÜNCESİNDE ESKATOLOJİYE YÖNELİK HETEREDOKSAL BİR YORUM: KAZANILAN ÖLÜMSÜZLÜK</i>	196
Mine ERSEVİNÇ & Meral GÜLLÜLÜ & Gülnaz ÇETİNOĞLU <i>"TÜRKÇE HEKİMLİK TERİMLERİ ÜZERİNE BİR DENEME" İSİMLİ ESER'DE TIP DİLİNİN TÜRKÇELEŞTİRİLMESİ, CUMHURİYET TÜRKİYESİ VE ULUSAL KÜLTÜRE ETKİLERİ</i>	197
Hacer KARABAĞ & Mine ERSEVİNÇ <i>AMERİKAN TARIM POLİTİKALARININ TÜRK TARIMI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ (1945-1980)</i>	198
Mehmet Mansur GÖKCAN <i>KUŞEYRÎ BAĞLAMINDA TAKVA VE VERÂ ANLAYIŞI</i>	199
Mehmet Mansur GÖKCAN <i>TASAVVUFTA HALVET VE UZLET</i>	200
Ahmet ÖZ <i>EMRE İTAAT AÇISINDAN KUR'AN'DA TÂLÛT VE CÂLÛT KISSASI</i>	201
Ahmet ÖZ <i>DÜNYEVİLEŞMENİN DOĞURDUĞU SIKINTILAR</i>	203
Ahmet ÇETİNKAYA <i>EBU'L-HUSEYN EL-KUDÛRÎ'NİN ET-TECRÎD ADLI ESERİ ÇERÇEVESİNDE HANEFİ MEZHEBİNDE DELİL OLARAK SAHABE KAVLİ</i>	205
Sevda ÇETİN & Güler KOCA <i>NECİP EL-KİYLÂNÎ VE AHLÂM İMRA'AH ADLI KISA ÖYKÜSÜNDE AİLE TEMASI</i>	206
Muhammed Muhdi GÜNDÜZ <i>OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DİN VE AHLAK EĞİTİMİ</i>	207
Kerem KARABULUT & Yelda KÖKSAL <i>İNANÇ TURİZMİ VE BÖLGESEL KALKINMAYA ETKİSİ AĞRI İLİ ÖRNEĞİ</i>	212

Gülsüm ÇALIŞIR & Gonca UNCU <i>SÖZLÜ KÜLTÜRÜN SÖZLÜ İLETİŞİMLE HARMONİSİ: ŞAHMERAN</i>	213
Gonca UNCU & Gülsüm ÇALIŞIR <i>MARDİN'DE 'SÖZDEN ÖTE' BİR SANAT ETKİNLİĞİ: 'ULUSLARARASI MARDİN BİENALİ'</i>	214
Rabia Şenay ŞİŞMAN <i>ŞİİR SANATINDA YİNELEMELER İLE MEKÂN TASARRUFU (MARDİNLİ MURATHAN MUNGAN ÖRNEĞİ)</i>	215
Gülcan TEKİN & Ali TEKİN <i>PAUSANİAS'IN "YUNANİSTAN'IN TASVİRİ" ADLI ESERİNE GÖRE ANTİK YUNAN DÖNEMİ HERA OYUNLARI</i>	217
Gülcan TEKİN & Ali TEKİN <i>PAUSANİAS'IN "YUNANİSTAN'IN TASVİRİ" ADLI ESERİNE GÖRE ANTİK YUNAN DÖNEMİ PANHELENİK OYUNLARINDA FAIR-PLAY SUİSTİMALLERİ</i>	218
Faruk KAYMAN & Nurullah ESENDEMİR <i>BİNGÖL'DE ANLATILAN MASALLARIN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ</i>	219
Faruk KAYMAN & M. Salih AVCI <i>BAKÎ İLE GELİBOLULU MUSTAFA ÂLÎ'NİN "ETKİLENME ENDİŞESİ" BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	220
Ahmet GÜL <i>AMENİ'DEN EMİN'E BİR KURTARICI HİKAYESİ: MEHDİ</i>	221
Ömer Aytaç AYKAÇ & Bülent Cercis TANRITANIR <i>PAUL AUSTER'IN AY SARAYI VE J. D. SALİNGER'IN ÇAVDAR TARLASINDA ÇOCUKLAR'ININ OLUŞUM ROMANI OLARAK İNCELENMESİ</i>	222
Veysi TURAN <i>KLASİK TÜRK EDEBİYATI METİNLERİNDE BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK ÇALIŞMALARI (EMRİ ÖRNEĞİ)</i>	223
Hüseyin YAŞAR & Kübra ÖZKAN SOLMAZ <i>SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE LEYLÂ MEFHUMU</i>	224
Hüseyin YAŞAR & Fatma YILMAZ <i>KİTAB-ÜL HİYEL ROMANINDA POSTMODERN UNSURLAR</i>	225
Metin AYDIN <i>KLASİK EDEBİYAT METİNLERİNDE AYET İKTİBASLARI</i>	226
Rezan KARAKAŞ & Miray ÇETİN & Hasan TARHAN <i>HUZURSUZLUK ESERİNDEKİ FOLKLOR UNSURLARI</i>	227
Rezan KARAKAŞ & Hasan TARHAN & Miray ÇETİN <i>ORHAN KEMAL'İN BABA EVİ ROMANINDA HALKBİLİM UNSURLARI</i>	228
Mustafa KAHYAOĞLU & Mehtap SARAÇOĞLU <i>SORGULAYICI ÖĞRENME BECERİLERİ ALGILARININ YORDAMASINDA FEN ÖĞRENEMEYE YÖNELİK MERAK, MOTİVASYON VE TUTUMLARIN ROLÜ</i>	229
Mehtap SARAÇOĞLU & Mustafa KAHYAOĞLU <i>AKADEMİSYENLERİN AKADEMİK TEŞVİKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	230
Sacide ŞAHİN <i>OKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN ÇİZGİ FİLM İZLEME PRATİKLERİNE YÖNELİK EBEVEYNLERİN TUTUM VE FARKINDALIKLARI</i>	231

Şahin YILDIZ <i>HAZİNE-İ ESMA-I TÜRKİYYE ADLI SÖZLÜĞÜN TANITIMI VE SÖZLÜK DEĞERİ</i>	232
Şahin YILDIZ <i>SAHA TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN ORTAK SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE</i>	233
Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU <i>BİR MEŞRUTİYET MUHALİFİ SÜLEYMAN KADIZÂDE RIFAT VE “PADİŞAH ALDATTI MI ALDANDI MI” ADLI ESERİ</i>	234
Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU & İlayda ERDEM <i>ERMENİ SORUNUNUN ORTAYA ÇIKIŞINDA RUSYA’NIN HİMAYECİ PROJELERİNE KARŞI AMİRALARIN TUTUMU</i>	235
Ali Fikret AYDIN <i>BÖLGESEL KALKINMADA ŞEHİR MARKALAŞMASI: AFYONKARAHİSAR ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME</i>	236
Zeki BOYRAZ & Şerafettin DABAN <i>MİDYAT (MARDİN) İLÇESİ’NİN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİ</i>	237
Şerafettin DABAN & Zeki BOYRAZ <i>MİDYAT (MARDİN) İLÇESİ’NDE ETNİK GÖÇLER VE COĞRAFI YANSIMALARI</i>	238
Bilge DOĞANLI & Esra AKSOY & İlkay AYDAŞ <i>GELENEKSEL TÜRK KAPILARININ MARKALAŞTIRILARAK KÜLTÜR TURİZMİNE KAZANDIRILMASI</i>	239
Bilge DOĞANLI & İlkay AYDAŞ & Esra AKSOY <i>AFRODİT SEMBOLLÜ AFRODİSİAS’IN MARKA DEĞERİ</i>	241
Yıldırım İsmail TOSUN <i>ŞIRNAK-BATMAN MARDİN YÖRESİ JEOLJİK BİRİMLERE BAĞLI TARIMSAL ARAZİ TOPRAĞININ İYİLEŞTİRİLMESİ- SİSMİK JEOFİZİKSEL DEĞERLENDİRME VE RESTORASYONU</i>	243
Yıldırım İsmail TOSUN <i>ŞIRNAK-KÖMÜR OCAĞI HEYELAN RİSKLİ ŞEVLERİN SİSMİK JEOFİZİKSEL DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÜÇLENDİRİLMESİ</i>	244
Yakub İŞİKER & İrfan EMRE <i>İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSSEL SÜREÇ BECERİLERİNE SAHİP OLMA DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ</i>	245
Yakub İŞİKER & İrfan EMRE <i>MADDEYİ TANIYALIM ÜNİTESİNDE ARGÜMANTASYON TABANLI ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA OLAN ETKİLERİ</i>	246
Veysel ÇELİK & Mustafa KAHYAOĞLU & Aynur AKER <i>ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞININ YORDANMASINDA BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK VE AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİĞİN ROLÜ</i>	247
Aynur AKER & Mehmet RAMAZANOĞLU & Veysel ÇELİK <i>BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROJE GELİŞTİRME VE YÖNETİMİ YÖNELİK GÖRÜŞLERİ</i>	248
Nurullah AYKAÇ <i>YÜKSEKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMLARINDA NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMAMA NEDENLERİ (DİCLE ÜNİVERSİTESİ ERGANİ MYO ÖRNEĞİ)</i>	249

Nurullah AYKAÇ <i>ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA MİZAHİ UNSURLAR</i>	250
Sabahat BAYRAK KÖK & Yeliz MOHAN BURSALI & Çağla BAYRAK <i>TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DÖNÜŞÜM VE YENİ EĞİTİM PARADİGMASINA GEÇİŞ</i>	251
Mehmet RAMAZANOĞLU & Aynur AKER <i>ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK TEKNOLOJİSİNİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ</i>	252
Canan EMEK İNAN & Fatma Betül ŞENGÖNÜL <i>TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN HİZMET SUNUMUNDAKİ DEĞİŞİM: KONUT POLİTİKALARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME</i>	253
Hasan AYAYDIN & Alper Veli ÇAM & Abdulkadir BARUT & Fahrettin PALA <i>FİNANSAL GELİŞME VE ENERJİ TÜKETİMİ ARASINDA SAKLI EŞ BÜTÜNLEŞME İLİŞKİSİ VAR MIDIR?</i>	254
Hasan AYAYDIN & Abdulkadir BARUT & Fahrettin PALA <i>GELİŞMİŞ ÜLKE SERMAYE PİYASALARI VE BİST100 ARASINDAKİ UZUN DÖNEM İLİŞKİ: FOURIER YAKLAŞIMI</i>	255
Münevver ÜNSAL MERCAN <i>1930 YILI SANAYİ KONGRESİNİN TESPİTLERİNE GÖRE ÜLKEMİZDE HALICILIK</i>	256
Münevver ÜNSAL MERCAN <i>1930 SANAYİ KONGRESİ RAPORLARINA GÖRE İPEKLİ MENSUCAT SANAYİİ</i>	258
Esra KADANALI & Özgür DANIŞ <i>MARDİN İLİNDE ZEYTİN ÜRETİM DURUMU</i>	259
Halat AKIN & Melek KAYA <i>424 VE 426 NUMARALI SİİRT ŞER'İYYE SİCİLİ İLE 415 NUMARALI BİTLİS ŞER'İYYE SİCİLİ'NDE KELDANİLERE AİT MAHKEME KAYITLARI</i>	260
MERAL GÜLLÜLÜ & GÜLNAZ ÇETİNOĞLU <i>B1 SEVİYESİ İÇİN HAZIRLANMIŞ İSTANBUL YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ VE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜNÜN YEDİ İKLİM SETİNİN DİL BİLGİSİ KONULARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI</i>	261
M. Tahir UÇAR & Nurettin ÜSTKOYUNCU <i>RÜZGAR ENERJİSİ VE TÜRKİYE'DE MARDİN İLİNDE UYGULANABİLİRLİĞİ</i>	263
M. Tahir UÇAR & Nurettin ÜSTKOYUNCU <i>TÜRKİYE'DE MARDİN İLİNDE GÜNEŞ ENERJİSİ POTANSİYELİ</i>	264
Mehmet Nuri KARDAŞ & Raşit KOÇ <i>THE SIMPSONS, BEN 10, LOONEY TUNES, ROAD RUNNER, SÜNGER BOB, TOM VE JERY ÇİZGİ FİMLERİNDE AÇIK-ÖRTÜK VERİLEN İLETİLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ</i>	265
Raşit KOÇ & Mehmet Nuri KARDAŞ <i>TAŞ DEVRİ, SCOPY DOO, PEMBE PANTER, POKEMOON, NİNJA KAPLUMBAĞALARI ÇİZGİ FİMLERİNDE AÇIK-ÖRTÜK VERİLEN İLETİLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ</i>	266
Mustafa KAYA & Nurullah ESENDEMİR <i>ÇOCUKLARA DEĞER ÖĞRETİMİNDE RAFADAN TAYFA ÇİZGİ FİLMİNİN YERİ VE ÖNEMİ</i>	267
Nurullah ESENDEMİR & Mustafa KAYA <i>"ŞİRİNLER" ÇİZGİ FİLMİNİN ÇOCUKLARA DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ</i>	268
Abdullah CENGİZ <i>HALEP RÜŞDİYE MEKTEBİ</i>	269

Abu Bakkar SIDDIQUE & Bauyrzhan BOTAKARAYEV & Yılmaz KARADENİZ	
BENGALDEKİ TÜRK MÜSLÜMAN HÜKÜMDARLIĞI VE CAMİ MİMARİSİNDE ETKİSİ	270
Fatih BAR & Mustafa ŞEKER & Emrah AYDEMİR	
MODERN YÖNETİM TEKNİKLERİNİN KAMU YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLERLE BİRLİKTE UYGULANMASI	271
Yakup ANIT	
CİZRE YERLEŞİM ALANINDAKİ HEYELANLAR, JEOTEKNİK ANALİZİ, OLASI HEYELAN TEHLİKE DEĞERLENDİRMESİ VE HARİTALAMASI	273
Yakup ANIT	
BATMAN İLİ YAPI TEMEL TAŞI VE ZEMİN KALKERLEİNİN JEODİNAMİK ETÜDÜ	274
Yılmaz YÖRDEM	
HEKİM MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI KAPSAMINDA HATALI TIBBİ UYGULAMA SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN MEVZUAT VE YÜKSEK YARGI KARARLARINA GENEL BAKIŞ	275
Eşref AKMEŞE	
MİZAHLA ÖRÜLEN ÖTEKİLİK: MUHSİN BEY	276
Murat YALMAN & Bülent BAŞARAN & Yusuf İslam BOLAT	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ İNTERNET TEHLİKELERİ İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ	277
Bülent BAŞARAN & Murat YALMAN	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DERSLERDE KULLANDIKLARI DİJİTAL MATERYALLERDE OLMASI GEREKEN NİTELİKLERE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	278
Vecihi SÖNMEZ	
HAYDARI'NİN HAYATI	279
Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ	
EHL-İ SÜNNET'E GÖRE HZ. ÖMER'İN HİLAFETİNİN MEŞRUIYET TEMELLERİ	280
Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ	
SÜNNİ KAYNAKLAR BAĞLAMINDA MEHDİ İNANCI	281

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK YAKLAŞIMI VE SORUNLARI

Dr. Akif AKTO

Mardin Artuklu Üniversitesi, akifdakto@gmail.com

ÖZET

Bir toplumun çoketnikli veya çokkültürlü bir durumda olması onun sadece demografik veya iktisadi bir pozisyonda olduğu anlamına gelmez. Bu durum yeni bir siyasi gündem gerektirmekle beraber çoklu kimlikler için öncelenmesi gereken bir dizi yeni sorgulamaları da beraberinde taşır. Geçmişte, özellikle Avrupa'nın ulus devletlerinin dışında kalan dünyada birçok çokkültürlü toplum var olmuştur. Burada asıl merak konusu "farklı" olarak algılanan ve karışıkları veya beraber yaşadıkları nüfusun içinde kimlik olarak görünür kalmaya devam eden insanların, görece sınırlı bir çeşitlilik olgusu ve bununla bağlantılı olarak ortaya çıkan fakat kısa vadeli olmayan çeşitli çokkültürlü, çoketnikli, çokinançlı dinamiklerdir. Burada araştırmaya götüren *farklılık* genellikle çeşitli tekdüze ve benzeri ideolojik biçimlerin damgasını taşımaktadır; çünkü söz konusu topluluklar, içinde yaşadıkları toplum tarafından vaktiyle kontrol altında tutulmuş ve beklenen değerde iletişim kurulmamış toplumsal veya grupsal gerçeklikten gelmektedirler. Ancak sonrasında demokratikleşmeyle paralel olarak farklı kimliklere yaklaşım konusunda eşitlik ve yurttaşlığın icrası ile yurttaşlıkta eşitliğin kapsamının genişletilmesi hakkında tartışmalar başlamış ve bununla ilişkili olarak demokratik süreçler ve kamu ortaklığı gibi hususlarda katılım eşitliği gibi fikirler de bu toplumlarda kurumsal olarak yerleşmiştir. Demokratik süreçlerle beraber ortaya çıkan yeni yaklaşımlar çokkültürcülüğü yeni bir siyaset fikri, yeni bir "-izm" haline getirmiştir. Bu anlamıyla aslında çokkültürcülük'ün, liberal veya sosyal demokrat eşitlikçilik ve yurttaşlık anlayışından doğduğunu söylemek mümkündür.

Ancak Batı dünyasında çokkültürcülük için demokratik talepler, kazanımlar, tecrübeler bir yandan devam ederken, Batılı-olmayan dünyada yaşayan ve hayatta kalabilmek için karşı karşıya oldukları pratik problemlerin ivedilikle çözülmesini bekleyen hatta çokkültürlü bir tecrübeyle daha tanışmayan milyonlarca insan için kültür meselesinin ne derece önde geldiğini sorgulayan yaklaşımlar da ortaya çıkmıştır. Günümüzde dünyayı değiştirme çabası içinde olan bireylerin kültür meselesine, gitgide daha fazla odaklandıkları ve kültürel faaliyetten daha radikal gibi görünen faaliyetler dahilinde ele alma uğraşları karşısında kültürel faaliyetin radikal bir faaliyet olduğu öne sürülmektedir. Kültür meselesinin radikal bir mesele olmasının nedeni, kültürün bize dünyayı algılayış biçimleri sağlamasıdır. Eğer bu algılayış biçimleri, bizim dünyayı değiştirme çabalarımızla ilintiliyse, onlarla yüzleşmemiz büyük önem taşır. Çoğu zaman aktif bir çokkültürcülük'ün tanındığı ileri uç olarak görülen Britanya potası, çeşitlilik retoriğiyle karşı karşıya gelen kamu müdahalesinin ikilemlerinden korunmuş değildir. Ne aşırı bir iyimserliğe ne de somut etkiler bakımından başarısız basit bir söylemin kolay ve hatalı teşhirine düşmemek için bu kabulün birçok değişkene göre ölçülmesi gerektiği tartışılmıştır. Ülkeler, görünüşte, bu kültürel çeşitlilik sorunlarını, başkalıkla ilişkilerinin uzun süresi içinde tarihsel olarak oluşmuş ilkelerle birlikte yönetirler. Bütün yörüngeler, görünüşte farklı algılar, çelişik kamusal eylem refleksleri ve reçeteleri yaratmıştır. Gerçekte, belirtilen ilkeler ile devletlerin gündelik yaşama müdahalelerinin somut durumu arasında önemli farklılıklar olduğu bilinmektedir. Çokkültürcü modeller, ilke gereği çokkültürlü bir modelin içine biraz entegrasyon katan ortak kurallar temelinde işlemektedir. Başka deyişle, kültürel çeşitlilikle yüz yüze gelme tarzı konusunda uluslararası görülen farklılıklar nispidir, mutlak değildir. Geçirimsiz ya da ortak paydası olmayan ulusal kültürlerin varlığını sürdürmesi çok zor koşullar altında olabilmiş ya da böyle bir imkânla hiç tanışmamışlardır. Bu nedenle, kültürel çeşitlilik sorunu, bireysel ve kolektif sıfatla, bütün

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

ülkeleri ilgilendiren bir sorundur. Bu çalışmada amaç çokkültürlülük'ü destekleyen ve eleştiren yaklaşımları gerekçeleriyle birlikte ortaya koymak ve anlamaya çalışmaktır. Çokkültürlülü temelde ele alıp işleyen iki temel yaklaşımdan söz etmek mümkündür. Biri kabullenici yaklaşım diğeri ise bu kabullenışı eleştiren yaklaşımdır. Bu çalışmada iki yaklaşım irdelenip, analiz edilecek ve iki yaklaşım arasında bir sentezleme yoluna gidilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çokkültürlülük, Çokkültürcülük, Çoektniklik, Çokinaçlılık

**MARDİN KENT DOKUSUNDA MİMARİ İKONLARIN KENT KİMLİĞİNİN
DEVAMLILIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**
**THE EFFECTS OF ARCHITECTURAL ICONS ON THE CONTEXT OF THE CITY
PATTERNS IN MARDIN URBAN TEXTURE**

Doç. Dr. F. Demet AYKAL

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, demetaykal@gmail.com

Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, turkankejanli@gmail.com

Arş. Gör. Meltem ERBAŞ

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, meltmerbas@gmail.com

ÖZET

İlk çağlardan bu yana canlılar iletişim için sürekli bir çaba içerisinde girmiş ve düşüncelerini çeşitli yöntemler kullanarak birbirlerine aktarmışlardır. Bu düşünceler, kimi zaman yapılan hareketlerle, kimi zaman çıkarılan bazı sesler, mimikler, tavırlarla, kimi zamansa duvarlara çizilen resimlerle ifade edilmeye çalışılmıştır.

Diğer alanlarda olduğu gibi mimari alanda da iletişim söz konusu olmuştur. Örneğin, toprak ile birlikte kozmik anlamlar taşıyan ahşap, yeryüzünün en eski malzemelerinden biridir. Bu malzeme ile geçmiş dönemlerde tapınakları ayakta tutan kolonlar yapılmış ve mimaride bu malzeme ile kozmik bir anlam iletilmek istenmiştir. Yine taş çağı ve mısır dikilitaşları merkez fikrini simgeleyen dağları işaret etmek için dikilmiş, tapınaklar, saraylar ve daha büyük ölçekte kentler yeryüzünün merkezini gösteren semboller olmuştur. Tarih boyunca kentler uzun zaman dilimi içinde kendi potansiyeli ile veya istilacı bir gücün egemenliği, yönetimi ve yönlendiriciliği doğrultusunda biçimlenmiştir.

Mardin geleneksel kent dokusu da tarihi bir geçmişe sahip, birçok medeniyeti içinde barındırmıştır. Sosyal ve kültürel etkileşim sonucu bu çerçevede gelişen ve aynı zamanda arazinin topografik yapısına uygun şekillenen bir kent olan Mardin, medeniyetlerin izlerini taşıyarak bugüne gelmiştir. Her medeniyet kente yaşam tarzlarını ifade eden yani iletişim elemanı olan bazı mimari yapıları kazandırmıştır. Bu mimari yapılar kentsel boyutta simge durumuna gelmiş ve kent ikonu olarak anılmaya başlanmıştır.

Bu çalışmada Mardin kent dokusunda, günümüzde kent ikonu olarak tanımlanabilecek Ulu Cami, Kasımiye, Şehidiye ve Zinciriye medreseleri ile Deyrul Zafaran Kilisesi kullanıcı algısı açısından ikon olup olmadıkları değerlendirilmiştir. Bu sorunsala bağlı olarak Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde 250 öğrenciye bu yapıların kent bütünündeki algısı konusunda sorular yöneltilmiştir. Değerlendirmeler sıfat çiftleri kullanılarak yapılmış ve hangi yapının kent için bir ikon olduğu sıfat tanımlamalarıyla belirlenmiştir.

Sonuçta her gün birbirinin aynı olmaya devam eden kentlerde, özgünlüğün nasıl sağlanabileceğine ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mardin, ikon, kent kimliği

ABSTRACT

Ever since the early times, human have been in constant effort to communicate and have conveyed their thoughts to each other by using various methods. These thoughts have been tried to be expressed sometimes with the pictures drawn on the walls, sometimes with some movements, sometimes with some voices, mimics and behaviours.

As in other areas, communication has become a topic in the architecture also. For example, wood, which has cosmic meanings with soil, is one of the oldest materials of the earth. Columns that kept the temples standing in the past periods were made with this material and it is desired to convey a cosmic meaning with this material in the architecture. Yet the stone-age and cornelian obelisks were planted to point to the mountains that symbolized the central idea, temples, palaces, and cities on a larger scale were the symbols of the earth's center. Throughout the history, cities have been developed by their own potential or by an invasive power of administration and direction.

Mardin's traditional urban texture has a historical background and is housed many civilizations. Mardin, which develops in this frame of social and cultural interaction and at the same time shaped according to the topographical structure of the land, has come to today with the traces of civilizations. Every civilization has brought some architectural structures to the city that express lifestyles, that they were also expressed as their communication elements. These architectural constructions came to symbolize the urban dimension and began to be referred to as the city icon.

In this study, it was evaluated whether Ulu Mosque, Kasımiye, Sehidiye and Zinciriye medresses and Deyrul Zafaran Church are city icons or not with the consensus of user sense, in the traditional city texture of Mardin. Due to this problem, 250 students from the Faculty of Architecture of Dicle University, were asked questions about the perception of these buildings in the whole city. The evaluations were made using adjective pairs and which building is an icon for the city is determined by the adjective definitions. As a result, the cities that continue to be the same every day, some suggestions for being original with an icon are presented.

Keywords: Mardin, icon, city identity

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

ÂMİD-İ SEVDÂ GAZETESİNDE ESKİ EDEBİYAT İZLERİ

Dr. Adnan OKTAY
Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, adnanoktay3@hotmail.com

ÖZET

Eski Türk edebiyatıyla ilgili çeşitli zamanlarda bazı olumsuz değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmeleri yapanlar, onu halktan uzak, anlaşılmaz, yüksek zümreye ait, saray edebiyatı, sosyal hayatla ilgisiz gibi ifadelerle eleştirmiştir. Bugün bu tür değerlendirmeleri çürüten epeyce çalışma mevcuttur. Bütün bu çalışmaların özeti, Dîvân edebiyatı da denilen Eski Türk edebiyatının iddia edildiğinin aksine aslında sosyal hayatla ve halkın hayatını ilgilendiren birçok disiplinle yakından ilgili, ayrıca sanatı ciddi manada önemseyen bir edebiyat olduğu şeklindedir.

Bu çalışmada *Âmid-i Sevdâ (AS)* gazetesini 1909 yılında altı sayı olarak çıkaran Ali Emîrî'nin bu gazeteye aldığı şiir ve yazılarından hareketle Eski edebiyata nasıl yaklaştığı üzerinde durulmuştur. *Âmid-i Sevdâ* gazetesi, Ali Emîrî'nin Eski edebiyata olan ilgisinin hayranlık seviyesinde olduğunu kanıtlamaktadır.

Ali Emîrî, gazetede mensur metinlerin yanında beyit, gazel, kaside, kıta, tarih manzumeleri gibi manzum metinler de yayınlamıştır. Bütün bunlardan başka şairin okuyucudan bir sonraki sayı için özellikle her sayının sonunda verilen beyite uygun "nazire" istemesi, şairin gazeteyi ayrıca Eski edebiyat açısından bir "mektep ya da edebî bir muhit" şeklinde araçsallaştırdığını göstermektedir. Ali Emîrî'nin gazetesine aldığı bazı manzum metinler, Eski Türk edebiyatının nazım şekilleri ile çağın sorunlarına ışık tutmaktadır. Bu da Ali Emîrî'nin zihnindeki Eski edebiyatın aslında hayatla, sosyal gerçeklerle yakından ilişkili bir edebiyat olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada karşılaştırma, araştırma, Osmanlıca matbu metin okuma ve analiz yöntemleri kullanılmıştır. Neticede Ali Emîrî'nin *Âmid-i Sevdâ*'da Eski edebiyatla çok yakından ilgilendiği, gazetesini de böyle bir esas gayeyle çıkardığı görülmüştür. Buna göre Ali Emîrî, Eski Türk edebiyatını şark-İslâm medeniyetinin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir. Bunun için hayatı boyunca şuurla ve inatla bir Eski Türk edebiyatı savunucusu olarak mücadele etmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Âmid-i Sevdâ*, Ali Emîrî, gazete, Eski Türk edebiyatı.

TEZKİRE-İ ŞU'ARÂ-YI ÂMİD'DE TENKİDİN SÖZÜ

Dr. Adnan OKTAY

Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, adnanoktay3@hotmail.com

ÖZET

Tezkireler edebiyatta bir tür olarak şair ve yazarların hayatları, eserleri ve edebî kişilikleriyle ilgili bilgi veren birinci dereceden önemli eserlerdir. Türk edebiyatında ilk tezkire örneği Ali Şîr Nevâî'nin Mecâlisü'n-Nefâ'is adlı eseridir. Daha sonra Sehî Bey, Latîfî, Âşık Çelebi gibi şahsiyetler tarafından farklı tezkireler yazılmıştır. Son tezkireler arasında XIX. Yüzyılda Tevfik'in Mecmû'a-i Terâcim'i, Mehmed Tevfik'in Kâfile-i Şu'arâ'sı yer almaktadır. Klasik tezkire geleneği XX. Yüzyılda Ali Emîrî'nin Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid'i ile devam etmiştir. Bu gelenek, ele aldığı şahsiyetle ilgili en ince detaya erişerek tezkirecilğe adeta yeni bir ruh kazandıran Mahmud Kemal İnal'ın Son Asır Türk Şairleri adlı tezkiresiyle sona ererken yerini antolojik eserlere bırakmıştır.

Tezkirelerde genel olarak şairin doğum ve ölüm yeri, doğum ve ölüm tarihi, mesleği, yaşama şekli, dünya görüşü ve mesleğinin yanında eserleri ve edebî kişiliğine yer verilmektedir. Böylece okuyucu, tezkire sayesinde şairle ilgili bazen çok kısıtlı bazen de çok yönlü ansiklopedik bilgiye sahip olabilmektedir. Tezkirelerde şair, yazar ve eserleri tenkit edilirken çeşitli kalıp ifadeler kullanılmıştır. Bunlar arasında tab'-ı belâgat-şi'âr, tab'-ı sâfi, sihr-sâz, zâde-i tab'-ı dürrer-bâr, âb-dâr, bî-hemtâ, âlem-ârâ, bî-pâyân, lâ-nazîr, dil-peziâr, garîb, ma'nî-dâr gibi kavramlar yer almaktadır. Ali Emîrî de tezkiresinde ele aldığı şairler ve eserlerini zât-ı velâyet-simât, eş'âr-ı selâset-şi'âr, nâtika-senc-i belâgat, şu'arâ-yı asrînin güzîdesi, 'âlim, şâ'ir, mutasavvîf, zât-ı âlî-kadr, garîb-fîtrat, âsâr-ı ra'nâ, me'âl-i 'azâmet-pîrâ, kıt'a-yı dil-ârâ-yı yâkût, dür-dâne-i şehvâr gibi sözlerle tenkit etmiştir.

Bu çalışmanın amacı, şair tezkirelerinde genel olarak şair ve eserleriyle ilgili yapılan tenkitlerden hareketle Ali Emîrî'nin Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid adlı tezkiresinde tenkit için kullanmış olduğu "söz"leri tespit etmektir. Çalışma yapılırken klasik tezkirelerle ilgili belge tarama, el yazması eser inceleme, karşılaştırma, elde edilen bulguları analiz etme yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ali Emîrî, tezkire, şair, Eski edebiyat, tenkit.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

ARTUKLU DÖNEMİ MARDİN BÖLGESİNDE FIKIH

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Aziz YAŞAR
Mardin Artuklu Üniversitesi, İslâmî İlimler Fakültesi, ya-ar19801@hotmail.com

ÖZET

Vahiy merkezli bir hayat tarzı olan fıkıh, insanın kendisine ve diğer insanlara karşı görev ve sorumluluklarını tanzim etmenin yanında insanın Allah ile arasındaki münasebetlere de kapsamlı bir şekilde yer verir. Öte yandan fıkıh, Müslüman toplumunu birleştiren ve idamesini sağlayan önemli bir unsurdur. Müslüman toplumunun çöküşü bu hayat tarzına yüz çevirmekten kaynaklanmaktadır. Fıkıhın bu öneminden ötürü, İslâm tarihi boyunca Müslümanlar tarafından kurulan devletlerde fıkıh ilminin eğitim-öğretimine özel bir önem verilmiştir. Bu ilimde söz sahibi olmuş fukahâ, her zaman toplum tarafından itibar görmüş ve toplumu yöneten yetkililer tarafından desteklenmiştir. Fukahâ da Müslüman hükümdarlarının manevi destekçileri olmuştur. Fukahâya verilen önemden dolayı İslâm tarihi boyunca kurulan Müslüman devletlerde, başta kedâ/yargı makamı olmak üzere önemli görevler fukahâya tevdi edilmiştir. Bahse konumuz Artuklu döneminde (501/1108-811/1409) Mardin bölgesinde görev yaptığı tespit edilen on kadıdan sekizinin fakihler arasından seçilmiş olması önem arz etmektedir. Kadı Alâuddîn el-Mârdînî (570/1349), Şerafuddîn İbn Ebî 'Asrûn (585/1191) ve Kadı Ebu'l-Mecd Yahya b. Ebi'l-Evfâ (620/1223) bunlardan bir kaçıdır. Artuklu hükümdarlarının fıkıh verdikleri önemden dolayı meşhur fakihleri Mardin'e davet ederek müderrislik görevine getirmişlerdir. Sultan İsa'nın Hanefî ve Şafiî mezheplerinde ders vermek için, yurdun dört bir tarafından, fıkıh alanında yetkin âlimleri getirterek görevlendirmiş olması bunun açık bir örneğidir. Neticede diğer İslâm devletlerinde olduğu gibi Artuklu devletinde de Mardin bölgesinde fıkıh ilminin tedrisatı için özel medreseler inşâ edilmiştir. Bu medreselerde çok sayıda fakih yetişmiştir.

Bildirimizde Artukluların hâkim olduğu dönemde Mardin bölgesinin fikhî durumu ele alınacaktır. Bu çerçevede XII-XV yüzyılları arasındaki zaman diliminde; Mardin bölgesinin mezhepsel durumu incelenecek, içinde fıkıh öğretimi yapıldığı tespit edilen ilmî kurumlar ile birlikte bu kurumlarda fıkıh tedrisatını yaptığı bilinen fakihlerin isimleri zikredilecektir. Mezkûr dönemde Mardin bölgesinden çıkmış fakihlerin kısa biyografisinden ve ele aldıkları fıkıh eserlerinden bahsedilecektir. Ayrıca değişik amaçlarla bu bölgeye gelip yerleşen fakihler de zikredilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Fakih, Fıkıh, Medrese, Artuk, Şâfiî, Hanefî.

**MİMARİDE GEÇMİŞ BİRİKİMLERİN GELECEĞİN YARATILMASINDAKİ
ROLÜ: ŞANLIURFA İLİ ÖRNEĞİ**

F. Demet AYKAL

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, demetaykal@gmail.com

Mine BARAN

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, mbaran40@gmail.com

Meltem ERBAŞ

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, meltemerbas@gmail.com

ÖZET

Türkiye, binlerce yıllık bir geçmişe dayanan zengin uygarlıkların yaşadığı bir ülkedir. Bu nedenle insanlığın ortak kültürel mirasının korunması konusunda, evrensel sorumlulukları yüksek olan ülkelerin başında gelmektedir. Tarihi dokunun korunmasındaki önemi sadece geçmiş değerlerimizi gelecek kuşaklara tanıtılabilmek amacıyla sınırlandırılmaz. Bunun yanı sıra geçmiş birikimin geleceğin yaratılmasında en önemli kaynak olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ancak mimarlıkta ve şehircilikte bu tarihsel değerleri dikkate almadan gerçekleştirilen modern oluşumlar toplumda yabancılaşmayı hızlandırmaktadır. Farklı kültürlerin kültürel mirasını aynı dikkat ve saygınlık içinde korumak; küreselleşen dünyada barış ve kardeşlik duygularının kökleşmesini sağlamaktadır. Ayrıca farklı kültürlerin birbirlerine olan etkileşimi ile zengin ve çok renkli bir kültür mozağinin gelişmesinde güç oluşturacaktır. Bu aynı zamanda kültürel sürdürülebilirliğe de katkı sağlayabilecektir.

Tarihi dokunun sürdürülebilirliği konusunda Şanlıurfa Türkiye’de geleceğe ışık tutan iller arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Özellikle tarihi mimari dokusunun önemli bir kısmını sokaklar ve evler oluşturmaktadır. Yüzlerce geleneksel ev ve sokaktan oluşan bu dokunun önemli bir kısmının bozulmadan günümüze ulaşmış olması sürdürülebilirlik açısından büyük bir kazançtır.

Bu çalışmanın amacı; geçmişten günümüze kadar varlıklarını sürdürebilen Şanlıurfa geleneksel evleri ve sokak dokusunun; temel tasarım kriterleri ve kullanıcı değerlerinin belirlenerek, yeni yerleşim bölgelerinin tasarımında örnek olmasının sağlanmasıdır. Böylece toplumda mimarlık ve şehircilik ölçeğinde yabancılaşmanın engellenmesi için bir adım atılmış olacaktır.

Çalışmada öncelikle sürdürülebilirlik, tarihi dokunun sürdürülebilirliği, yabancılaşma ve kenti sahiplenme gibi kavramlar araştırılmıştır. Daha sonra Şanlıurfa genelinde tarihi doku kapsamında geleneksel evler ve sokak dokularının geçmişteki durumu yazılı ve görsel kaynaklarla incelenmiştir. Ayrıca günümüzdeki hali görsel analiz ve fotoğraflamalar yöntemiyle tespit edilmiştir. Son olarak tasarım aşamasında kullanıcı üzerinde etkili olan ve karşılıklı saygıyı dikkate alarak yapılan tasarımlardan temel kriterler belirlenmiştir.

Şanlıurfa, özellikle tarihi dokusunun önemli bir kısmını bozulmadan günümüze kadar getirmiş bir kenttir. Ancak göç, hızlı nüfus artışı, rant ve kullanıcıların gereksinimleri sonucu oluşan modern oluşumlarda bu geçmişteki birikimler maalesef görülmemektedir. Özellikle göçle gelenlerin tercih yeri olmuş ve yapılan ekleme, bölünme ve yıkımlarla yıpratılmıştır. Ancak hala eski şehir kültürünün yaşadığı tespit edilmiştir.

Mahremiyet, yön, iklim verileri, sosyo-psikolojik yapı, kültür vb. kavramların tasarımda önemli parametreler olduğu örneklerde görülmektedir. Bu kriterler kent kimliğinin korunması adına yeni yerleşim bölgelerinde uygulanmalıdır. Çalışmada buna yönelik öneriler sunulmuştur.

**“DEĞER” BAĞLAMINDA MARDİN’DEKİ HALK İNANÇLARI VE
ZİYARET/MESİRE ALANLARININ ÖNEMİ**

Dr. Halit YEŞİLMEN
Mardin Artuklu Üniversitesi, halityesilmen@artuklu.edu.tr

ÖZET

Antropolojide değer olgusu, genellikle mübadele ve eylem perspektifinden hareketle “iyi, uygun, arzu edilir davranışlar”, “harcanılan enerji ve toplumsal olarak yüklenilen önem ile ölçülen nesne/eşya/durum” ve “anlamli farklılık” yaklaşımlarıyla ele alınmaktadır. Bu üç yaklaşım şu yönüyle kesişmektedir: Eylemin veya nesnenin toplumsal ilişkiler bağlamında tanınmış bir alana karşılık gelmesi/değer olması/değmesi eylemi kabul edilebilir kılarken, failin yaptığı eylemle içinde bulunduğu konumdan tanınmış daha büyük bir toplumsal alana dahil olması ise o eylemi kıymetli/değerli/önemli yapmaktadır. Bu itibarla değer, eylem/değmek/etkileşim yoluyla ortaya çıkmaktadır. Etkileşim, bireylerin ve grupların amaçları doğrultusunda kıyaslamaları, tanı(n)mayı, farkındalığı ve daha büyük bir ufuk bütünlüğüne dahil olmayı beraberinde getirmektedir. Belirtilen bağlamda bu çalışmanın amacı da etkileşimde bulunan farklı etnik gruplar arasındaki değer inşası bakımından halk inançlarının ve ziyaret/mesire alanlarının önemine işaret etmektir. Çalışmanın bulgu ve sonuçları saha verilerine dayanmaktadır: Sultan Şehmus, Gırnavas, Ziyaret, Şeyh Ales, Şeyh Hêbîn, yakın çevredeki Seyid Bilal ve Veysel Karani gibi mekanlar hem şifa hem de Beyaz Su gibi dinlenmek için yılın istenilen ve genellikle belirli zamanlarında farklı etnik gruplarca ziyaret edilen türbe merkezli alanlar olarak önemini günümüze kadar korumuştur. Halk inançlarına da –daha çok modern tıbbın yetersiz kaldığı düşünülen durumlarda- insanların ilgisi devam etmiştir. Özellikle ocak/tılsım/rakvê merkezindeki sağaltıcı uygulamalar, diğer halk inançlarına kıyasla günümüze kadar taşınabilmiştir. Buna çıkıkçı ve kırıkçı gibi merkezleri de dahil etmek mümkündür. Bu sağaltıcı yöntemler, farklı etno-dini gruplar ve farklı bölgeden/köylerden insanlar için çekim merkezi özelliği kazanabilmiştir. İyileştirmelerde --uygulamanın bir parçası ve hediyesi olarak- cüzi miktarda maddi karşılık söz konusu olmasına rağmen uygulamanın etkileşimlerde ve insan yaşamında oluşturduğu değer önemsenmiştir. Değer, söz konusu eylemle içinde buldukları durumdan daha üst bir düzey içinde konumlanmaya alan açtığı için hem ocak sahibi aileler (armağan sahipleri) hem de iyileşen taraf açısından geçerli olmuştur. Süreç karşılaşmayı, tanışmayı ve devamında yardım etmeyi/almayı beraberinde getirdiğinden dolayı oluşan değer, vefayı da içermektedir. Bu değer ile şifaya kavuşanlar, ihtiyaç sahibi diğerlerine de adres göstererek değer alanını genişletmişlerdir. Benzer etkileşimler ziyaret/mesire alanları için de geçerli olmuştur. Bu alanlar, hem şifa merkezi özelliğini taşımışlar hem de farklı etno-dini grupların ortak mekanı paylaşarak karşılaşmalarına ve tanışmalarına imkan vermişlerdir. Bu değerli mekanlardaki karşılaşma, bilinç düzeyinde karşılıklı kıyaslamaları beraberinde getirerek grupların kendilerine dönük kimliksel farkındalıklarını arttırmalarına ve aynı zamanda, ortak zeminde daha geniş bir ufka doğru, diğer farklılıklar üzerinden farklı seçenek (bakış açısı) imkanlarıyla da tanışmalarına sebep olmuştur. Bu noktada değer merkezlerinin, tıpkı ocak etkileşiminde olduğu gibi, maddi kazanç üzerinden değil, değer üreten yönleriyle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Değer, Halk İnançları, Ziyaret, Sultan Şehmus, Mardin, Etnik Kimlik.

**TÜRKİYE’DE ÇEVRE BAĞLAMINDA YAPILAN METAFOR ÇALIŞMALARININ
İÇERİK ANALİZLERİ**

Dr. Mürşet ÇAKMAK
Mardin Artuklu Üniversitesi, mursetcakmak@artuklu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada Türkiye’de çevre bağlamında yapılan metafor çalışmalarının içerik analizlerinin yapılarak bu çalışmaların genel eğilimleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma 2010-2017 yılları arasında yayınlanmış çalışmaları (Makale, tez ve bildiri) kapsamaktadır. Nitel araştırmaya dayalı olarak yapılmış bu çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmaları değerlendirmede yayın sınıflama formları kullanılmıştır. Verilerin analizinde doküman analizi yapılmıştır. Araştırmada, çalışmaların yayınlandığı yıl, tür, yayınlanma dili, konu alanları, örneklem, metafor sayısı, metafor kategorileri (temaları) vb. şeklinde yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çalışmaların 2017 yılına doğru yoğunluk kazandığı, en çok makale türünde ve Türkçe olarak yayınlandığı, en fazla çevre kavramı metaforu olarak konunun çalışıldığı, çalışmaların ağırlıklı olarak üniversite öğrencileri ile yapıldığı ve örneklemelerde 30-615 aralığında kişinin olduğu, en fazla üretilen metaforların 75’den az ve genellikle 6-10 kategoride temalandırıldıkları görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kavramlar: çevre, çevre-doğa eğitimi, çevre kirliliği, çevre-doğa metaforu

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**İLM-İ HOD YA DA KENDİLİK İLMİ OLARAK ETİK: İBN SÎNÂ VE İBN
MİSKEVEYH BAĞLAMINDA BİR İNCELEME**

Doç. Dr. Yunus CENGİZ
Mardin Artuklu Üniversitesi, yunuscengiz1@gmail.com
Dr. Kamuran GÖKDAĞ
Mardin Artuklu Üniversitesi, kamurangokdag@gmail.com

ÖZET

Bu bildiride İbn Sînâ tarafından etik yerine kullanılan ilm-i hod kavramı ve bu kavramın içerimlerine İbn Miskeveyh'in yaptığı katkı tartışılmaktadır. Etiği kişinin kendisiyle ilgili bir ilim olarak konumlandıran İbn Sînâ bu ilmin temel amacının insanın kendisine nasıl davranması gerektiğini ortaya koymak olduğunu söyler. Bu düşüncede "kendine davranmak" kişinin başkasıyla kurduğu temas bağlamında ele alınmaktadır. Buna göre kişinin lehine olanı edinmesi başkasının lehine olanı sağlamasıyla mümkün olmaktadır. İbn Sînâ'nın bu düşüncesinin İbn Miskeveyh'in eserlerinde daha açık hale geldiği görülmektedir. İbn Miskeveyh erdem olarak gösterilen davranışların kişiyi aşması durumunda erdemden kaynaklı olarak değerlendirilebileceğini, aksi durumda ise kişinin zayıflığının bir göstergesi olacağını söylemektedir. Bu durumda söz gelimi başkasına yardımda bulunma; psikolojik veya sosyolojik bir kâr edinme beklentisiyle yapıldığında erdem niteliğini kazanmamaktadır. Çünkü, İbn Miskeveyh'in dediği gibi, davranış kişiyi aşmamaktadır. Bir paradoks gibi görünüyorsa da kişinin kendisini aşması, başka bir ifadeyle "olma" sürecine katılarak kendisine iyilik yapmasının yolu başkasıyla olan ilişkiden geçmektedir. Böylece başkası, kişinin ahlâkî gelişiminin önünde bir engel olarak duran sınırlılıkları aşmasına önayak olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ilm-i hod, başkası, kendini aşma, olma, İbn Sînâ, İbn Miskeveyh

**FRANSA-TÜRKÇE YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDE BULUNAN
RİSALEYE GÖRE OSMANLI FÜNUN-I HARBİYESİ ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME**

Arş. Gör. Abdullah CENGİZ
Dicle Üniversitesi, SBE, abdcngz66@gmail.com

ÖZET

Siyaset, toplumların kaderini farklı diplomasi araçları ile tayin etmektedir. Bu diplomasi araçlarından biri de 'ordu' dur. Ordunun sahip olduğu teçhizat ve savunma taktiklerine göre ülkeler birbirine gözdağı vermekteydi. Bu sebeple savaşta saldıran ve saldırılan taraflar sahip oldukları silah ve savunma teçhizatları ile savaş meydanlarına çıkarlardı. Bu savaşların kaderi bazen silah üstünlüğüne bazen de askerin aldığı eğitimin niteliğine göre şekillenmekteydi. Bu düşünceden hareketle çalışmanın ana odağını 'Fransa-Türkçe Yazma Eserler Kütüphanesinde Bulunan Risale' ye göre Osmanlı Devleti'nin sahip olduğu asker ve silah eğitimi oluşturmaktadır. Burada konuyu “devlet-asker-savaş” arasındaki ilişkiler bağlamında tanımlayabilmek için ilk tespit edilmesi gereken nokta şudur: Mezkur Risale, askerliği veya bir kurum olarak orduyu, devletin uzmanlaşmış bir kurumu olarak görüp görmediğidir. Çünkü genel olarak bir siyasal yapıda ordunun birçok fonksiyonundan (psikolojik, sosyolojik, politik ve ekonomik) bahsedilebilir. Risale dikkatlice incelendiğinde devlet-asker-savaş üçlemesi üzerine farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu sebeple bahse konu olan tarihsel metin, günün şartları bağlamında bir analiz ve tartışmayı içermektedir

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Yazma Eserler, Fünûn-ı Harbiye.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

OSMANLI TOPRAK SİSTEMİNİN DEĞİŞMESİNDE GÖÇMENLERİN ETKİSİ

Edip GÜL

Doktora Öğrencisi (Öğretmen) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, guledip@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışma sıradan bir demografik çalışma olmayıp bazı köklü sorulara cevap arama çabasının bir ürünüdür. Osmanlı Devleti'nin göçlerle oluşan nüfus yapısı onu eski halinden çıkararak ona yeni bir şekil vermiştir. Nüfus hareketleri insanların değişime ayak uydurmasını sağlayan büyük bir güçtür. Osmanlı Devleti'nin ilk 400 yılında ortaya çıkan göçler idari ve emniyet nedeniyle yapılmasına rağmen ana nedenin ekonomik olduğu bilinmektedir. Göçler Osmanlı tebaasına bağlı fakat dilleri Türkçe olmayan çeşitli gruplardan Kafkaslardan, Kırım'dan, Balkanlardan ve Akdeniz adalarından Türk, Çerkez, Boşnak, Arnavut, Pomak, Tatardan oluşmaktaydı. Bu farklı etnik köken ve dil gruplarına ayrılan insanların Osmanlı Devleti'ne göç etme nedenleri siyasi ve kültürel nedenlerden dolayı olmuştur. Bu insanların Hıristiyan olmamaları yani Müslüman olmaları ilk olarak dikkat çekmektedir. Osmanlı sultanlarının bütün Müslümanların halifesi sayılması Osmanlıya olan göçleri cazip hale getirmekle beraber tek neden sayılamaz. Müslümanlığın bu insanlara ortak bir kimlik vermesinin yanı sıra Osmanlı kültürünü, hukukunu ve bu hukukun yarattığı ortak değerleri paylaşmaları onların uyum içinde bir Osmanlı tebaası olarak yaşamasını sağlamıştır. Göçmenlerle Anadolu halkı ortak aile yapısına, hukukuna ve Osmanlı siyasi kültürüne sahip oldukları için daha rahat kaynaşmışlardır. Osmanlıya gelen göçmenlerin yaşadıkları yerler uzun bir süre Osmanlı idaresine bağlı olarak kalmıştır. Ayrıca göçmenlerin yeni geldikleri ortama uyum sağlamaları, yeni bir toplumu oluşturmaları tamamen iskân politikasına bağlı olarak olmuştur. İlk olarak muhacirin komisyonları kurulmuştur. İskân sorununu birçok yönüyle ele alan bu komisyonlar boş arazilerin yüzölçümünü saptayıp aile başına düşecek dönüm miktarlarını belirlemişlerdir. Göçmenlere yapılan bu toprak dağıtımının tek nedeni ekonomik değil bunların yanı sıra çok önemli siyasi ve hukuki yönleri de vardır. Osmanlı Devletinde miri rejim yani toprağın devlete işletme hakkının halka ait olduğu bir sistem geçerliydi. 19. Yüzyılın ikinci yarısından sonra miri toprak rejiminin yerini özel mülkiyet rejimi almıştır. Bu toprak konusunda o zamana kadar yapılan en köklü ve sosyal ekonomik devrim olarak kabul edilmiştir. 1858 Arazi Kanunnamesiyle beraber arazinin miriden mülke dönüşmesi sağlanmıştır. Bu toprak devriminin yapılmasına da yardım eden en önemli etken göçmenlerdir. Onlara verilen arazinin önce yarı miri daha sonraları ise özel mülkiyet olarak verilmesi bu toprak devriminin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Toprak sistemi, Göç, Göçmenler ve toprak sistemi

KÜRESELLEŞMEYLE BİRLİKTE ÖTEKİLEŞMEYE BAŞLAYAN TÜRKÇE
TURKISH WHICH STARTED TO BE MARGINALIZED WITH GLOBALIZATION

Doç. Dr. Meltem GÜL
Yüzüncü Yıl Üniversitesi gulmltm@hotmail.com

ÖZET

Küreselleşmenin getirdiği değişim ve dönüşüm ile birlikte dünyanın tümü ortak bir kültür etrafında buluşmaya ve ortak değerler etrafında bir araya gelmeye başladı. Bugün toplumsal hayatta politik, ekonomik ve kültürel anlamda yaşanan bir süreç olan küreselleşmenin birçok yönüyle evrenselleşme eğiliminde olan ve kendine göre daha küçük hatta otantik olarak tabir edilen kültür ve medeniyetleri birçok yönüyle etkilediği görülmektedir.

Bugünkü medeniyet ve kültürün dünya tarihinde küreselleşmiş ilk medeniyet olarak görüldüğü ve bu bunun böyle devam edeceğiyle ilgili görüşler yaygındır. Birçok medeniyet eğitim, teknoloji ve ekonomi alanında küreselleşme eğilimindeyken din, dil, kültür gibi alanlarda daha çok yerel özellikleri devam ettirme yönünde bir eğilim görülmektedir.

İçinde bulunduğumuz zamanda modernleşme olgusuyla oluşan bu medeniyet, otantik olarak kullanılan dilleri ne kadar etkileyecektir? Bugün küreselleşen medeniyetin öteki olarak tabir edilen medeniyetlerdeki dilsel etkileri acaba nasıl olacaktır? Daha çok toplumsal bir hareketlilik ve coğrafi nedenlerle değişen dilin, kültürün canlı bir taşıyıcısı olarak bu değişimden ciddi bir şekilde etkilendiği görülmektedir. Bu değişimin etkisiyle toplumların küreselleşme ile yerel kültür arasında karmaşa yaşadığı ve iletişimin ana aracı olan dilin de bu değişim çıkmazında kaldığı bir gerçektir.

Türkçe de bu küreselleşme sürecinde ciddi anlamda etkilenen dillerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada küreselleşme ve Türkiye'deki dilsel küreselleşme ele alınmıştır. Türkiye'de küreselleşmeyle birlikte kültürün taşıyıcısı olan dil egemen olan batı kültürüyle olan etkileşimde dilsel kuralları koruma noktasında pek başarılı olamayıp sıkışıp kalmış ve değişip dönüşmeye başlamıştır. Türkçede kısaltmalar, yeni kelimeler, farklı söyleyişler, farklı harfler belirgin olarak göze çarpan değişimlerdir. Yine dilin kullanıldığı sosyal ağlarda da küreselleşmenin etkisi pek belirgindir. Öyle ki bu değişim sokağa taşacak kadar belirgin hale gelmiştir. İş yeri isimlerinde, firma tabelalarında, lokanta isimlerinde Türkçeden çok yabancı kelimelerin kullanıldığı görülmektedir. Hızla işleyen bu dönüşmede İngilizcenin evrensel bir dil olarak kabul edilmiştir. Ayrıca ekonomi ve finansta birçok ismin yabancılaştığı, eğitim alanında yabancı dilde eğitimin yaygınlık kazandığı, sosyal medya araçlarının facebook, twitter, vine, hotmail şeklinde İngilizce olarak oluşturulduğu dikkat çekmektedir.

Bu çalışmayla dünya dili olan İngilizcenin evrenselleşirken Türkçeyi de yerelleştirdiği aynı zamanda dilin yerelleşmeyi de koruyamayacağı, kendi içinde dönüşmeye başlayacağı ve dilsel değişimle başlayan sürecin kültürel değişimi de beraberinde getireceği tespit edilmiştir. Bu çalışmayla yerel dil değişimlerini oluşturan değişkenlerin etkilerini belirlenerek çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Yerelleşen dil, dilsel değişim, küreselleşme

ABSTRACT

With the change and transformation of globalization, the whole world has begun to meet around a common culture and come together around common values. It can be seen that globalization, which is a political, economic and cultural continuum in social life today, affects many aspects of cultures and civilizations, which tend to be universalized in many ways and are described as smaller or even authentic.

Today's civilization and culture are seen as the first globalized civilization in the history of the world, and this is the way it is going to continue. While many civilizations tend to globalize in the fields of education, technology and economics, still there is a tendency to maintain more local characteristics in areas such as religion, language and culture.

How much will this civilization, which is formed as a result of modernization, affect the authentically used languages? How will be today's globalizing civilization's linguistic influences on other civilizations? It can be seen that the language as a living carrier of the culture, which is usually changed by social mobility and geographical reasons, is seriously affected by this change. With the effect of this change, societies are getting confused between globalization and local culture, and language, the main tool of communication, remains in this change impasse.

Turkish is also regarded as one of the languages which are seriously affected by this globalization process. This study focuses on the linguistic globalization and globalization in Turkey. In Turkey, the language which becomes the carries of culture along with the globalization, in the interaction with the dominant western culture has been not remained very successful in maintaining linguistic rules and began to transform and change. Abbreviations in Turkish, new words, different sayings, different letters are obviously prominent changes. The influence of globalization is also evident in social networks where language is used. So much so that this change has become so obvious as a result it will hit the streets. It is seen that many foreign words are used in the names of the work places, the company signs, and the restaurants. English considered as a universal language within this rapid change. It is also noted that social media tools are created in English in the form of facebook, twitter, vine, hotmail, where economy and finance many names are alienated by, education in a foreign language gains wide currency.

In this work, it is confirmed that while English, which is the world language, become universal, at the same time it makes Turkish localized, and that the language would not be able to preserve localization, it would start to transform in itself and this linguistic change will bring cultural change. In this study, the effects of the variables forming the local language changes will be analyzed and proposals for solution will be presented.

Key words: Localized language, linguistic change, globalization

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**EDEBİ METİNLERİN TERCÜMESİNDE KÜLTÜREL FARKLILIKLAR ÜZERİNE
BİR İNCELEME**

Dr. Ozan Deniz YALÇINKAYA
Dicle Üniversitesi, zanaykaya@gmail.com
Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU
Dicle Üniversitesi, myigitoglu@dicle.edu.tr

ÖZET

Muhtevası ve üslubuyla evrensel bir hüviyet kazanan bazı edebî eserler, kendi yazarlarından ziyade insanlığın ortak mirası kabul edilir. Romancı ya da şair, eserinde ele aldığı konuyla ve edebî kabiliyetiyle geniş kitlelere ulaşabilir. Edebî eserin muhtelif kültürlerden ve dillerden insanlara ulaşması için söz konusu lisanlara tercüme edilmesi gerekir. Bu noktada çevirinin kusursuz olması önem arz eden hususların başında gelir. Çevirmenin iki dile de hâkim olması tercümenin kusursuzluğu için yeterli değildir. Edebî eseri çeviren tercüman her iki dilin yalnızca dilbilgisine değil aynı zamanda kültürlerine de hâkim olmalıdır. Çünkü edebiyat; söze, kelimeye, deyimine dayanır ve her ifadenin arkasında toplumsal ve kültürel bir geçmiş yatar. Dolayısıyla çevirmen, o ifadenin karşılığını çevirdiği dilde ve kültürde doğru olarak tespit etmek zorundadır. Aksi takdirde edebî eserdeki anlam bozulur ve okuyucu bağlamdan uzaklaşır. Bu da edebî eserin tam olarak anlaşılmasına engel olur. Bu bildiride, örnek olarak seçilmiş metinlerin tercümesinde muhtemel anlam değişimleri, anlam daralmaları ya da yanlış anlamlar üzerine bir inceleme yapılmış ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çeviri, Metin, Kültür, Bağlam

DİVAN-I LÜGAT'İT TÜRK'TE YER ALAN GEÇİŞ DÖNEMLERİNE AİT
KAVRAMLAR ÜZERİNE ETNOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME

Arş. Gör. Fırat TAŞ
Muş Alparslan Üniversitesi, firattas11@gmail.com
Dr. M. Abdulbasit SEZER
Dicle Üniversitesi, absezer@hotmail.com

ÖZET

Kaşgarlı Mahmut'un *Divan-ı Lügat'it Türk* adlı eseri temelde Türkçe'nin Arapça karşısındaki gücünü ortaya koyma amacıyla kaleme alınmıştır. Ansiklopedik sözlük özelliği gösteren eser, bunların yanında birçok farklı niteliğe sahiptir. Şiirlerden verilen örneklerle antoloji, sözcüklerin örnek cümlelerle açıklanmasıyla bir dilbilgisi kitabı olarak da kabul edilen eser, oluşturulma yöntemleri açısından da bir etnografik araştırma özelliği göstermektedir. Uzun yıllar Türk boyları arasında dolaşan Kaşgarlı Mahmut eserini etnografide katılımcı gözlem olarak adlandırılan yönteme yakın bir yöntemle oluşturmuştur. Gezdiği yerlerdeki gündelik hayatı oluşturan unsurları gözlemlemiş ve bu gözlemlerini kelime örnekleriyle eserine yansıtmıştır. Söz konusu kavramların yazar tarafından gözlemlenen toplulukların sınırları, alışkanlıkları, gündelik hayat pratikleri ve ritüelleri hakkında önemli bilgiler içermektedir. Bu çalışmada temel amaç eserdeki gündelik hayat pratiklerinin, geçiş dönemi ritüellerinin temsil edildiği kelimelerden yola çıkarak dönemin yaşantısını yorumlamaktır. Doğum öncesi, doğum, evlilik, ölüm ve ölüm sonrası olarak ana hatlarıyla sınıflandırılabilir bu geçiş dönemleri bir halkın ya da bir etnik grubun düşünüş biçimi, davranış ve tutumlarıyla ilgili somut deneyimler ve bilgiler içermektedir. Söz konusu bilgiler topluluğun kültürel niteliklerinin evrensel davranış biçimleriyle karşılaştırılması olanağını sağlaması açısından önemlidir. Dünya'nın ve Türkiye'nin farklı bölgelerinde yapılan alan çalışmalarıyla karşılaştırma yapılarak yerellik ve evrensellik kavramları tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Divan-ı Lügat'it Türk, Geçiş Dönemleri, Ritüel, Etnografya

**DRAMATİK AKSİYONU SAĞLAYAN DEĞERLER AÇISINDAN BASAT'IN
TEPEGÖZ'Ü ÖLDÜRDÜĞÜ DESTAN**

Dr. M. Abdulbasit SEZER
Dicle Üniversitesi, absezer@hotmail.com
Arş. Gör. Fırat TAŞ
Muş Alparslan Üniversitesi, firattas11@gmail.com

ÖZET

Dede Korkut kitabı, asırlar öncesi Oğuz toplumunun ortak duygu, vicdan, akıl ve dünya görüşüyle meydana getirmiş olduğu, tarihi, edebi, sosyolojik ve psikolojik değeri yüksek bir eserdir. Dede Korkut kitabının bu ulvi manevi değeri, onun söylem ve bağlamında taşıdığı millî unsurlar ve millî motifler sayesinde. Kültür tarihimizin en önemli miraslarından olan bu anlatılar, genel olarak Oğuzların düşmanları ve kendi aralarında yaptıkları mücadeleleri ele alır. Bunlardan Basat'ın Tepegöz'ü Öldürdüğü Destan ile Duha Koca Oğlu Deli Dumrul hikâyeleri ele aldığı konular bakımından diğer hikâyelerden ayrılır.

Dramatik aksiyonu sağlayan değerler, tahkiyeye dayalı roman, hikâye, halk hikâyesi, destan ve mesnevi gibi türlerin içerik düzleminin analiz edilip daha net anlaşılması açısından önemlidir. Dramatik aksiyondaki entrik kurgular, ülkü değer ve karşı değer bağlamında değerlendirildiğinde aksiyonun önemli unsurları olan kişiler, kavramlar ve sembollerin metin içerisinde yüklendikleri anlamların içerik analizlerinin derin yapıda ele alınması anlatıya farklı bakış açıları getirmektedir.

Bu çalışmada konusu bakımından Dede Korkut hikâyeleri içerisinde farklı bir yere konumlanan Basat'ın Tepegözü Öldürdüğü Destan'da dramatik aksiyonu sağlayan değer ve göstergelerin anlatı içerisinde birbirleriyle ilişkileri ve çatışmaları ele alınmış, anlatının iki önemli ögesi olan Basat ve Tepegöz üzerine bir okuma demesi yapılmıştır. Çalışmada ülkü ve karşı değerler Ramazan Korkmaz'ın KORA şeması adını verdiği üç farklı görüntü düzeyi (kişi, kavram, sembol) bağlamında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ülkü değer, karşı değer, Basat, Tepegöz

CAHİT ZARİFOĞLU'NA AİT ÇOCUK KİTAPLARININ OKUMA ÇEMBERİ
YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Gülsüm ALTUN KURNAZ
Gaziantep Üniversitesi, altun.gism.63@gmail.com
Ayşe Gülbike OKTAY
15 Temmuz İHO, Viranşehir, glbkoktay01@gmail.com

ÖZET

Cahit Zarifoğlu, anlamı örten ama bir o kadar da sade, anlaşılır şiirler yazan Türk edebiyatının önemli şairlerinden biridir. Öykü, roman, piyes, günlük, sohbet, radyofonik oyun gibi farklı türde eser veren yazarın, çocuklara yönelik kitapları da birçok yönüyle araştırmalara kapı aralayacak niteliktedir. Onun kitaplarında, çocuk duyarlılığının önemsendiği, merkeze çocuğun alındığı görülmektedir. Aynı zamanda bireye dil sevgisi aşlamak, estetik haz uyandırmak gibi amaçları yazarın konularını şair titizliğiyle işlediğini göstermektedir. Hayal ile gerçek arasında yeni dünyalar yaratan Zarifoğlu, öykülerinde milli ve evrensel değerlerle süslediği olaylar aracılığıyla okuyucularına olumlu mesajlar vermeyi de ihmal etmez. Yazarın bu nitelikleri, hem çağdaş bir masal, hem de fabl özelliği gösteren *Motorlukuş*, *Katıraslan*, *Ağaçkakan*; *Yürek Dede ile Padişah* adlı eserlerinde açıkça görülür. Yazarın eserleri nitelikleri sebebiyle dikkate değer görülüp incelemeye konu edilmiştir. Araştırma ile amaçlanan Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarını, öğrencilerden oluşan okuma çemberiyle değerlendirip incelemektir. Araştırma ile hem okuma çemberinin etkililiği hem de Zarifoğlu'nun çocuklar için yazdığı eserlerin çocuklar üzerindeki etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada nicel ve nitel araştırma deseni birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunu; Okuma Çemberini Değerlendirme Ölçeği, nitel boyutunu ise veri toplama amacıyla gözlem, görüşme ve video kayıtları oluşturur. Çalışma grubunu kolay ulaşılabilir durum örneklemesiyle belirlenen Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesindeki bir devlet okulunun 5, 6 ve 7. Sınıf öğrencilerinden oluşan 14 kişilik grup oluşturur. Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada görev dağılımı yapılarak kitaplar belirlenmiş ve haftalık toplantılar yapılarak kitap hakkında yorumlar paylaşılmıştır. İkinci aşama da ise çalışma süreci hazırlanan anketle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cahit Zarifoğlu, Çocuk Kitapları, Okuma Çemberi, Şanlıurfa.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

CEBEL BEREKETLİ KARABEYLİZÂDE ARİFÎ PAŞA VE SEYAHATNAMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Fasih DİNÇ
Mardin Artuklu Üniversitesi Tarih Bölümü, fasihdinc@gmail.com

ÖZET

19. yüzyılın modern devleti, kurumsal bir yapı içinde süreklilik arz eden ve nizamnamelere bağlı olarak çalışan uzmanlaşmış memur kadrolarına sahip bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Uzmanlaşmış memur kadrolarının modern devlet sisteminin temel bir paydaşı olması, memurlara yönelik çalışmaları siyasi ve sosyal tarih araştırmalarının ilgi odağı haline getirmiştir. Memurların eğitim düzeyi, kabiliyetleri ve devleti temsil etme profilleri, modern devlet sisteminin işleyişini analiz etmede belirleyicidir. Osmanlı Devleti'nin modernleşme çabalarında klasik devlet işleyişinin temsilcileri olan kalemiye sınıfından mülkiyeye geçiş sürecini, gerek merkez ve gerekse de taşrada takip ve analiz etmede memur profilleri geniş olanaklar sunmaktadır. Özellikle mülki memurlar, mevcut merkezileşme politikalarının icracısı olmalarından dolayı söz konusu politikaların içinde yer almasından kaynaklı olarak resmi ve özel verilerin akışının kaynağını teşkil etmişlerdir. Modernleşme çabalarının hız kazandığı bir dönemde klasik eğitim sistemi içinde ilk eğitimini tamamlayan Arifi Paşa, modern devlet memurlarının yetiştiği rüştiye mektebinden mezun olur ve ilk memuriyetine Edirne vilayetinin temyiz kaleminde başlar. Memuriyet kademelerini birer birer tırmanan Arifi Paşa, istifasıyla sonuçlanan kısa süreli Cidde vali kaymakamlığı görevinden sonra Diyarbekir-Maden mutasarrıflığına tayin edilir. Dönemin başarılı mülki memur profilini temsil eden Arifi Paşa, Maden'den Diyarbekir'e gerçekleştirdiği bir yolculuğu konu alan *Diyarbekir Seyahatnamesi*'ni kaleme alır. Maden mutasarrıflığından sonra idari anlamda yönetilmesi oldukça maharet isteyen Şehrizor mutasarrıflığına tayin edilir. Maden'den Şehrizor'a uzanan yolculuğunu da, daha sonra diğer seyahatnamesini oluşturacak olan günlüğünde kaleme alır. Şehrizor mutasarrıflığından Muş mutasarrıflığına atanmasıyla da günlüğüne Kerkük-Muş yolculuğunu da dâhil eder. Günlüklerinde Kerkük ve Muş merkezine ilişkin veriler, orada mukim olması hasebiyle yer almaz. Bununla birlikte görev icabı etrafındaki köy ve kasabalara sık sık ziyarete çıkması sebebiyle yolculukları kapsamında yer alan yerleşimlere ilişkin gözlemlerini kayıt altına alır. Bu çalışmada, Arifi Paşa'nın biyografisi etrafında mülki memurluk tecrübeleri irdelenerek tayin edildiği bölgelerdeki seyahat notlarından oluşan seyahatnamesinin transkribi yapılacaktır. Çalışma, 19. yüzyılın ikinci yarısında hız kazanan Osmanlı modernleşmesinin mülki memurlar ölçeğinde pratiğini anlama çabalarına Arifi Paşa'nın memurluk deneyimi ve seyahatnamesinin ihtiva ettiği gözlemleri yoluyla katkıda bulunma amacını taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, modernleşme, Arifi Paşa, seyahatname.

BİR SOSYAL EŞKİYALIK ÖRNEĞİ: HEMAVENDLİ FAKİ KADİR

Dr. Öğr. Üyesi Fasih DİNÇ
Mardin Artuklu Üniversitesi Tarih Bölümü, fasihdinc@gmail.com

ÖZET

18. yüzyılın sonunda başlayan ve 19. yüzyılın başlarından itibaren devlet ve toplum mekanizmasında yapısal değişimleri gerekli kılan Osmanlı modernleşme sürecinin en önemli ayağını merkez dışı yapıların ilgası ve imparatorluk yönetiminin merkezî kurum ve kurallarla yönetilmesi teşkil etmektedir. Bu kapsamda Anadolu ve Balkanlarda başlatılan mahallî idarelerin tasfiyesi çalışmaları, 1831’de Bağdat merkezli Memluk Hanedanı ve 1834’te de Musul merkezli Celilî Hanedanının ilgasıyla Irak’ta uygulanmaya konulmuştur. Merkezîleşme politikalarının Süleymaniye merkezli Baban Hanedanı idaresine ulaşması, bölgenin İran sınırında olması dolayısıyla, biraz ertelenmiş olsa da 1847 yılında İran ile imzalanan Erzurum Antlaşması’nın Babanlara ilişkin sınır sorunlarının çözüme kavuşturulması akabinde 1850’de Baban Hanedanı idaresine de son verilmiş oldu. Hemavend Aşireti, Babanların ilgasına kadar onların askerî teşkilatının önemli bir unsurunu (bir nevi daimi ordusunu) teşkil etmektedir. Merkezleri, Süleymaniye ve Kerkük arasında bulunan Çemçemal bölgesidir. Faki Kadir, Hemavend Aşireti’nin ileri gelen ailelerinden birine mensup olup Baban hanedanı idaresi ilga edildiğinde medresede eğitim gören bir faki/öğrenci idi. Babanların ilgasının Hemavend aşiretinin temel ekonomik dayanaklarını yok etmesinden dolayı aşiret, Osmanlı Devleti’ne karşı 65 yıl süren eşkıyalık tarzı bir mücadele başlatacaktır. Hemavendlilerin 1850 yılında Osmanlı Devleti’nin merkezî politikalarına karşı başlattığı eşkıyalık eylemlerine o sıralarda bir medrese fakisi olan Kadir de, eğitimini yarıda bırakarak bunlara dâhil olduğundan Faki Kadir adıyla anılmıştır. Hemavend Aşireti, birbirinden bağımsız gruplar şeklinde bir mücadele yürütüyordu. Bu gruplar içerisinde Faki Kadir’in başında olduğu grup, devleti en fazla uğraştıran grup olmuştur; bundan dolayı “Hemavendli Faki Kadir” olarak Bağdat, Kerkük ve Süleymaniye bölgesinde meşhur olmuştur. Bu çalışmada, 19. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti’nin; Bağdat, Kerkük ve Süleymaniye üçgeninde uygulamaya çalıştığı merkezî devlet politikalarına bir aşiretin eşkıyalık eylemleriyle verdiği tepki, Hemavendli Faki Kadir’in medrese öğrenciliğinden Trablus-Derne’ye uzanan biyografisi üzerinden değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemavend, Faki Kadir, eşkıyalık, Osmanlı Devleti, merkezileşme.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**ARAP BAHARI VE SONRASINDA YAŞANAN GELİŞMELERİN TÜRKİYE’NİN DIŞ
TİCARETİNE YANSIMALARI**
**THE REFLECTIONS OF DEVELOPMENT DURING AND AFTER THE ARAB SPRING
ON TURKEY’S FOREIGN TRADE**

Dr. Öğr. Üyesi Ömer DORU
Mardin Artuklu Üniversitesi, omerdoru@artuklu.edu.tr
Arş. Gör. Mehmet Nazım UYGUR
Şırnak Üniversitesi, mn_uygur@hotmail.com

ÖZET

Ülkelerin ekonomik kalkınma süreçlerinde en önemli unsurlardan biri dış ticaretlerindeki pozitif gelişmedir. Ülkelerin dış ticaret hacimlerini arttırmalarında yapısal faktörlerin etkisi olduğu gibi ülkelerin yürüttüğü dış politika ve küresel anlamda yaşanan jeopolitik etkenlerin de önemli etkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı; Türkiye’nin 2002 yılından sonra yürüttüğü dış politika, içinde bulunduğu coğrafyadaki siyasi gelişmeler ve bu dönemlerde ülkenin dış ticaret hacminde yaşanan gelişmeleri açıklamaktır. Gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye’nin 2002 yılından itibaren yürüttüğü yapıcı dış politika (Sıfır sorun politikası), dış ticaret politikasında da etkilerini göstermiştir. Bu dönemde en önemli dış ticaret partnerleri olarak Avrupa Birliği ülkeleri ile olan dış ticaret hacmi artmıştır. Bunun yanında Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleri ile olan dış ticaret hacminde de önemli artışlar görülmüştür. Ancak daha sonra yaşanan Arap Baharı ve özellikle Suriye Krizi diğer bölgesel aktörler gibi Türkiye’yi de dış politikasını yeniden tanımlamak zorunda bırakmıştır. Bu çerçevede bölge ülkeleri ile hem ekonomik hem de siyasi ilişkiler çalkantılı bir noktaya gelmiştir. Arap Baharının yaşandığı dönemde, Türkiye’nin hem krizin yaşandığı ülkelerle hem de diğer Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri ile olan ihracat rakamlarında düşüş yaşanmıştır. Arap Baharının son halkası olan Suriye Krizi ve Irak’ta yaşanan gelişmeler, Türkiye’nin hem Ortadoğu ülkeleri hem de bu ülkelerde politika yürüten diğer ülkeler ile yaşadığı siyasi krizler ve bunun yansıması olarak ekonomik ilişkilerde problemler yaşamasına neden olmuştur. Sonuç olarak ülkenin yürüttüğü yapıcı dış politikanın ve bulunduğu coğrafyadaki jeopolitik etkenlerin ülkenin dış ticaret hacmi ve özellikle ekonomik gelişmenin motoru olarak kabul edilen ihracat değerleri üzerinde etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Arap Baharı, Ekonomik Büyüme, İhracat, Ortadoğu

ABSTRACT

Positive developments in foreign trade of countries are one of the most important elements of economic development processes. Increasing the foreign trade volume of the countries has a significant effect both on the structural factors as well as on the foreign policy carried out by the countries and the geopolitical factors living in the global sense. The purpose of working in this context is to explain; Turkey’s foreign policy conducted after 2002 and political developments in the region in which it is and the developments in the foreign trade volume in this period. Turkey's foreign policy which conducted as of 2002 (Policy of Zero Problems) affected the foreign trade policy During this period, the volume of foreign trade with European Union countries, which are the most important foreign trade partners, increased. In addition, there has been a significant increase in the volume of foreign trade with Middle East and North Africa countries. But the Arab Spring and the Syrian crisis, Turkey has left as well as other regional actors have to redefine its foreign policy. In this framework both economic and political relations with the countries of the region have come to a turbulent point. In the

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

Arab Spring period, the export figures for both the countries experiencing the crisis and the other Middle East and North African states have declined. Syria crisis and developments in Iraq, Turkey and the Middle East countries has led to political crises experienced by other countries as well as carrying out policies in these countries. As a reflection of all these problems have been experienced in economic relations. As a result, it can be said that the constructive foreign policy carried out by the country and the geopolitical factors in its geography are the effects of the country on the volume of foreign trade and the export values, which are considered as the engine of economic development in particular.

Keywords: Foreign Trade, Arab Spring, Economic Growth, Exports, Middle East.

TÜRKİYE’DE BÖLGESEL KALKINMA POLİTİKASI OLARAK BÜYÜME
KUTUPLARI YAKLAŞIMI: CAZİBE MERKEZLERİ PROGRAMI
GROWTH POLES APPROACH AS A REGIONAL DEVELOPMENT POLICY IN
TURKEY: CENTERS OF ATTRACTION PROGRAM

Dr. Öğr. Üyesi Ömer DORU
Mardin Artuklu Üniversitesi, omerdoru@artuklu.edu.tr

ÖZET

Sanayi devrimi ile nüfusun belli sanayileşmiş merkezlerde toplanması ve bu merkezlerin sosyo-ekonomik olarak gelişmeleri, beraberinde bölgelerarası dengesizlik sorununu ortaya çıkarmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ülke kalkınmaları önünde önemli bir sorun haline gelen bölgelerarası dengesizlik sorununun çözümü ile ilgili farklı teoriler geliştirilmiştir. Bu teorilerden biri dengesiz kalkınma modeli olarak kabul edilen ve birçok ülkede uygulama alanı bulan “Büyüme Kutupları Yaklaşımı” olmuştur. Büyüme Kutupları Yaklaşımı’nın bir yansıması olarak Türkiye’de, Dokuzuncu Kalkınma Programı’nda “Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı (2007-2013)”na yer verilmiştir. Bu çerçevede çalışmanın amacı; büyüme kutupları teorisi ve yeni bir planlama yaklaşımı olarak Cazibe Merkezleri Programını açıklayarak, programın hedeflerini ve bölge ekonomilerine olacak muhtemel katkıları ortaya koymaktır. Belirlenen kriterler çerçevesinde 12 il cazibe merkezi olarak kabul edilmiş ve bu program çerçevesinde belirlenen illerde çeşitli projeler uygulanmıştır. 2017 yılında kapsama giren il sayısı 23 ‘e çıkarılmış ve 2018 yılı Ocak ayında desteklenmesi düşünülen yatırım konuları belirlenmiştir. Sonuç olarak, açıklanan yatırım konularında emeğe dayalı sanayi ve hizmet sektörlerinin desteklenmesi, bölgenin en önemli sosyo-ekonomik sorunu olan işsizlik probleminin çözümü ile uyumlu olduğu söylenebilir. Ancak belirlenen illerin ekonomik yapı bakımından homojen olmamaları nispi olarak daha az gelişmiş illerin muhtemel yatırım miktarlarını düşürebilir.

Anahtar Kelimeler: Bölgelerarası Dengesizlik, Cazibe Merkezleri, Kalkınma Kutupları

ABSTRACT

With the industrial revolution, the gathering of the population in certain industrialized centers and the socio-economic development of these centers have led to the problem of regional imbalances. After the Second World War, different theories about the solution of the problem of regional imbalance, which became an important problem before the development of the country, were developed. The “Growth Poles Approach”, which is regarded as an unbalanced development model and finds application in many countries is one of these theories. In Turkey, as a reflection of the Growth Poles, the "Program for Supporting the Centers of Attraction" has taken place in the Ninth Development Program (2007-2013). In this framework the purpose of study is to explain the Center of Attraction Program as the theory of growth poles and a new planning approach and to set out the program’s objectives and possible contributions to regional economies. Within the framework of these criteria, 12 provinces have been accepted as centers of attraction and various projects have been implemented in the framework of this program. The number of provinces covered in 2017 has been increased to 23 and investment subjects planned to be supported in January 2018 have been determined. As a result, it can be said that supporting the labor-based industry and service sectors in the announced investment issues is in harmony with the solution of the unemployment problem which is the most important socio-economic problem of the region. However, their non-homogeneity in terms of economic structure may reduce the possible investment amounts of relatively less developed ones.

Keywords: Regional Imbalances, Centers Of Attraction, Growth Poles.

SİYASETNAME GELENEĞİNDE ÖZNE-NESNE DİYALEKTİĞİ

Dr. Kamuran GÖKDAĞ
Mardin Artuklu Üniversitesi, kamurangokdag@gmail.com
Doç. Dr. Yunus CENGİZ
Mardin Artuklu Üniversitesi, yunuscengiz1@gmail.com

ÖZET

Siyasetname geleneğindeki ideal yönetim tasarıları, döngüsel bir nedensellikte birbirleriyle ilişkilenen iki konuma karşı eşit-eleştirel bir mesafe alınarak yapılmaktadır. Biri yönetici diğeri yönetilen olarak tasavvur edilen bu konumlara karşı alınan mesafe ise -bugün birçok araştırmacının yaptığı gibi- sözkonusu konular arasında kurulan özne-nesne ilişkisine ya da etkenlik-edilgenlik ilişkisine karşı alınan bir mesafeyle de örtüşmektedir. Başka bir ifadeyle, siyasetname geleneğindeki ideal yönetim tasarıları/tasavvurları, *yönetici* ve *yönetilen* konumlarını aynı anda toplumsallığın hem öznesi hem de nesnesi olarak incelemektedirler. Bu inceleme tarzı ise biri diğeri gerektiren ya da biri ancak diğeriyle işlevsel olabilen *yönetici* ve *yönetilen* konumlarını *yönetimsellik* kategorisinde tek bir konuma indirgeyerek *toplumsal koşullarla* diyalektiği bağlamında yeniden kurmaktadır. Bu durum, hangi niteliklerin hangi toplumsal koşullar altında *ideal* olduğunun tespitini varsaymaktadır. Ancak bizatihi siyasetname müelliflerinin bu varsayımının, alanın araştırmacıları tarafından bugün yok sayıldığı görülmektedir. Araştırmacılar, siyasetname müelliflerinin ideal yönetime ilişkin belirlemelerini kendi dönemlerine özgü toplumsal koşullarla ilişkisi bağlamında incelemek yerine, onları ayrı konular olarak değişken olmayan bir özne-nesne ilişkisi bağlamına yerleştirmektedirler. Bu yanlış diyalektik ise hem yönetici hem de yönetilen konumlarını ya sadece belli bir dönemin koşullarına özgü ya da koşullar-üstü belli niteliklerle sabitleyerek ideal yönetimin değişken karakterini örtmektedir. İşte bu araştırmanın amacı, üstü örtülen bu değişken niteliği göstermektir. Araştırmanın temel iddiası ise toplumsal koşulların ister pratik bir takım öneriler sunması bakımından siyasetname müellifleri isterse doğrudan teorik bazı belirlemeler aracılığıyla olsun, ideal yönetimi sürekli değişken bir bağlama yerleştirdiğidir.

Anahtar Kelimeler: Siyasetname Geleneği, Yönetici, Yönetilen, İdeal Yönetim Ontolojisi, Niteliksel Değişim, Toplumsal Koşullar.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

YENİ SAĞ YAKLAŞIMIN KRİZİ VE İKİ YÜZÜ: LIBERAL VE MUHAFAZAKÂR İTTİFAK

Arş. Gör. Ömer TAYLAN
Dicle Üniversitesi, İİBF, otaylantr@gmail.com

Ferhat ARI
Yüksek Lisans Öğrencisi, YYÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, frht2035@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışma, yeni sağ yaklaşımı ortaya çıkaran temel faktörün *ekonomik kriz* olduğunu iddia etmektedir. Çünkü devletlerin yapısı ve rolü *kriz* olgusuyla doğrudan bağlantılıdır. Yaşanan krizler devletin politik ve ekonomik yapılarını da etkilemektedir. Böylelikle devlet, bazı dönemlerde piyasaya müdahale ederek bazı dönemlerde ise piyasadaki çekilerek krizleri atlattırma çalışmaktadır. Yaklaşık 150 yıldır süregelen klasik liberal devlet anlayışı (Klasik liberal anlayışa göre, devletin işlevi savunma, adalet ve güvenlik hizmetlerine bakmaktadır. Geri kalan işleri ise piyasaya bırakmaktadır. Yani ekonomik alana müdahale etmemektedir), 1929 dünya ekonomik krizine kadar devam etti. Krizin etkileri ise 10 yıl kadar sürdü. Krizden çıkış, devletin piyasaya müdahale etmesini savunan ve devlete daha çok rol veren Keynesçi politikalar aracılığıyla gerçekleştirildi. Bu kapsamda Keynesçi politikalar, sosyal refah devletinin öncü formları olarak uygulandı. Refah devleti 2. Dünya Savaşı'ndan sonra başarılı bir büyüme tutturmuşken 1970'lerde ortaya çıkan evrensel kriz, lider ülke olan ABD'nin ekonomik hegemonyasını sarsmıştır. Doların değeri düşmüş ve evrensel değişim aracı olma özelliği ortadan kalkmıştır. Başka bir ifadeyle *Bretton Woods*'un sistemi çökmüş ve her ülkede enflasyonist bir dalga baş göstermiştir. Daha sonra 1973 ve 1978 yıllarında yaşanan Birinci ve İkinci Petrol şokları ile kriz yeni bir aşamaya girmiş ve yaygınlaşmıştır. Kriz, refah devletinin sorgulanmasına yol açmıştır. Bu çerçevede, 1970'li yılların sonlarından itibaren İngiltere'de Margaret Thatcher ABD'de Ronald Reagan başkanlığında *yeni sağ* iktidarlar çözümü *güçlü devlet ve disiplinli toplumda* görmüşlerdir. Sözü edilen bu çözüm devletin piyasaya müdahale etmemesini istemektedir. Ancak bu uygulama yeni bir krize gebe olduğunu göstermiştir. Çünkü serbest piyasa toplumda çözülmeyi ortaya çıkarmıştır. Toplumdaki çözülmeyi önlemek için hiyerarşi, denetim ve disiplin gibi muhafazakâr öğelere ihtiyaç duyulmuştur. Bir nevi yeni sağ yaklaşımın iki yüzü olan *liberal ve muhafazakâr ittifak* çerçevesinde konu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Refah Devleti ve Yeni Sağ

**KOSGEB DESTEKLERİNİN TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI 20 (TMS 20)
BAKIŞ AÇISIYLA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE KOSGEB DESTEKLERİ
AÇISINDAN MARDİN İLİ DURUM ANALİZİ**

Ögr. Gör. Ebru Yay ÖZER
Artuklu Üniversitesi, ebruyayozer@artuklu.edu.tr
Prof. Dr. Hüseyin AKAY
Balıkesir Üniversitesi, hakay@balikesir.edu.tr

ÖZET

Ekonomik ve sosyal problemlerin çözümünde kullanılan önemli kamusal müdahale araçlarından biri olan ve geniş anlamıyla "Devlet Yardımları", dar anlamıyla teşvik ve destekler özellikle sosyal devlet anlayışının gelişmesi ile çok önemli sosyal sorumluluklar da üstlenmiştir. Bu anlamda teşvik ve destek uygulamaları, ekonomik istikrar ve büyüme gibi ekonomik amaçlar yanında bölgesel dengesizliklerin giderilmesi, işsizlik, göç, çevre vb. gibi bazı sosyal sorunların çözümünü de hedeflemektedir. Ülkemizde sosyal ve ekonomik ihtiyaçların karşılanabilmesi adına orta ve küçük ölçekli işletmelerin etkisi ve sanayideki payını artırmak amacıyla kurulan KOSGEB, KOBİ'lerin rekabet düzeyini artırmak, ihracat, kurumsallaşma ve Ar-Ge gibi mevzularda kendilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Ülke ekonomisindeki toplam girişim sayısının büyük bir bölümünü KOBİ'ler oluşturmaktadır. KOBİ'lerin ekonomideki bu payını dikkate alan KOSGEB, oluşturduğu destek programlarıyla KOBİ'lerin rekabet gücünü ve sürdürülebilirlik oranını arttırmayı hedeflemiş olup günümüz Türkiye'sinin 2023 ve 2071 hedeflerine zemin hazırlamaktadır. KOSGEB'in verdiği destek programları arasında; girişimcilik destek programı, genel destek programı, işbirliği güç birliği destek programı, kobi proje destek programı, kobi gelişim destek programı, Arge, inovasyon destek programı, endüstriyel uygulama destek programı, kobi teknolojik ürün yatırım destek programı, tematik proje destek programı, gelişen işletmeler pazarı kobi destek programı, uluslararası kuluçka merkezi ve hızlandırıcı destek programı, teknolojik ürün tanıtım ve pazarlama destek programı, stratejik ürün destek programı, kredi faizi desteği programı ve laboratuvar hizmetleri yer almaktadır. Bu çalışmada yukarıda sayılan Kosgeb desteklerinin muhasebeleştirilmesinin TMS 20 açısından nasıl yapılacağı açıklanacaktır ve daha sonra da Mardin İlinde Kosgeb desteklerinin genel bir durum analizi yapılacaktır. KOSGEB Müdürlüğü Mardin 'de 2011 yılında kurulmuş olup fiilen 2012 yılında hizmet vermeye başlamıştır. İl'de 2012-2015 yılları arasında Girişimcilik Desteği, Genel Destekler, Kredi Faiz Desteği ve KOBİ Proje Desteği verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Devlet Yardımları, Teşvikler, Kosgeb Destekleri, TMS 20

**‘YÖNETİŞİM KRİZİ’NE ÇÖZÜM ARAYIŞI VEYA KÜRESEL HEGEMONYANIN
DEVLETLERİ DİZAYN ETME İKİLEMİNDE YÖNETİŞİM**

Ferhat ARI

Yüksek Lisans Öğrencisi, YYÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, frht2035@hotmail.com

Arş. Gör. Ömer TAYLAN

Dicle Üniversitesi, İİBF, otaylantr@gmail.com

ÖZET

1800’lü yılların ortalarından başlayarak 1900’lü yılların son çeyreğine kadar kamu yönetiminde geçerli olan hakim paradigma olarak adlandırılan geleneksel kamu yönetimi anlayışının beraberinde getirdiği birtakım sorunlar ve bunlara getirilen çözüm önerileriyle kamu yönetimi, yeni bir boyut kazanmıştır. Geleneksel yönetim anlayışının hâkim olduğu dönemde, *büyük, merkeziyetçi ve katı hiyerarşik örgütlenmeler, biçimsellik ve kuralların yoğunluğu, gizlilik ve yeniliklere kapalılık, tekelcilik* ve daha birçok probleme karşı, yeni kamu yönetimi anlayışıyla çözümler üretilmiştir. Ancak bu anlayışta da bazı eksiklik ve aksaklıklar görülmüş ve yönetim (governance) anlayışıyla bazı çözümler üretilmeye çalışılmıştır. 1989’dan itibaren ortaya çıkan ve çok aktörlü bir yönetim sürecini öngören *yönetişim* kavramı, kamunun yönetimi yetkisinin doğrudan devlet eliyle değil de, devlet, özel sektör, sivil toplum (üçüncü sektör) adı verilen kesimlerce yönetilmesini öngören yeni bir yöntem olarak yönetim ve siyaset sahnesinde yer almaya başlamıştır. Yakın tarihimizde bu kavramı, ilk olarak dile getiren Dünya Bankası, 1989 yılında Afrika üzerine hazırlanan bir raporda Afrika’daki kalkınma ile ilgili sorunların kaynağının bu coğrafyada yaşanan bir *yönetişim krizi*’nden ortaya çıktığını öne sürmektedir. Afrika’da olduğu gibi dünyanın birçok ülkesinde benzer sorunlarla karşılaşmaktadır. İşte bu sorunların çözümü açısından referans alınan *yönetişim* kavramı ve bu kavramın bazı standartlara vurgu yapar haliyle kullanıldığı *iyi yönetişim* kavramı, her geçen gün biraz daha önemini hissettirmektedir. Ancak bazı düşünürler bu kavrama eleştirel bakmakta ve samimiyetine inanmadıklarına ilişkin eleştirilerini ortaya koymaktadırlar. Bu bağlamda kimi düşünürler yönetişimi, toplumlara egemen kılınmak istenen dünya görüşü ve küreselleşmenin temel amaçlarına hizmet eden bir araç şeklinde ele almakta ve küresel aktörlere itimatsızlıklarını dile getirmektedirler. Benzer şekilde yönetişimi, neo-liberalizmin en temel ideolojik söylemlerinden biri olan küreselleşmenin ve o süreçte meydana gelen kapitalizme hizmet eden bir faktör şeklinde gören düşünürlerde mevcuttur. Bu çalışmada yönetişim perspektifinde ortaya çıkan ikilem ele alınarak literatürdeki tartışmalar ışığında iki yönlü bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönetişim, Yönetişim Krizi ve İyi Yönetişim.

ESKİ MARDİN DOKUSUNDA KONUT -SOKAK İLİŞKİSİNİN ANALİZİ

Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI
Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, turkankejanli@gmail.com
Doç. Dr. F. Demet AYKAL
Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, demetaykal@gmail.com
Arş. Gör. Canan KOÇ
Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, canan.koca@dicle.edu.tr

ÖZET

Tarihi kent alanları, geçmişe ait barındırdıkları değerlerle kendine has özelliklere sahip yerleşmeleri oluşturmuşlardır. Geçmişin izlerini taşıyan ve buldukları çevrede birbirlerini bütünleyerek tamamlayan bu özel alanlar günümüzde sundukları değerlerle önemli ve korunması gerekli alanlar olmuşlardır. Dokunun gelişiminde etkili olan iklim, topoğrafya, tarihi ve kültürel yapısı gibi bölgeye ait veriler alanın kendine özgü gelenekselliğini, dokusunu, konutlarını ve sokaklarını belirlemiştir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Mezopotamya Havzasında tarihi İpek Yolu üzerinde yer alan Mardin, iklimi, topoğrafyası ve bünyesinde barındırdığı tarihi ve kültürel yapısı ile kendine özgü bir yerleşim örneğini oluşturmuştur. Eski Mardin Diyarbakır-Nusaybin yolunu kontrol edebilen doğudan batıya doğru 2500 km uzunluğunda, Masius (Mazı) dağlarının güney yamaçlarında ve 500 metre genişliğinde bir alana kurulmuştur.

Mardin, yaklaşık 1200 metre yükseklikte, dik kayalık zemin üzerindeki düzlükte yer alan kale ile kale'nin eteklerindeki yer alan ve kalenin güneye bakan yamacında kurulmuş olan asıl şehirden oluşmaktadır. Bu dokunun şekillenmesinde iklim ve topoğrafyanın etkili olduğu görülmektedir. Yerleşmenin bulunduğu konum, özgün ve yerel mimarisini oluşturan konut ve sokak dokusunu da şekillendirmede etkili olmuştur. Buna bağlı olarak yerleşimde konutlar güneye doğru yayılarak yerleşimi oluşturmuştur. Sokaklar ise herhangi bir kademelenmeye ihtiyaç duymadan organik biçimde ulaşımı sağlamak amacıyla oluşumunu tamamlamıştır. Sokakların akıcılığını sağlamak için Abbaralar oluşturulmakla birlikte, bazen de sokakların bir çıkmaz sokak olarak bittiği de görülmektedir. Sokaklar topoğrafyanın yapısına göre eğime paralel gelişmiş, bağlantıyı sağlamak için bunları dikine kesen geniş basamaklı merdivenler yapılmıştır.

Evlerin zemin katlarının sokağa bakan duvarının yüksek tutulduğu görülmektedir. Evler dar sokakların etrafında konumlanmış, sokağa bakan cephesinde giriş kapısı, pencereler ve çıkmalar yer almıştır. Konutların arayüzünü oluşturan sokak cephelerinde yaşanan hareketlilikler sokakların algısında etkili olmaktadır. Bu çalışmada geleneksel Mardin dokusunda yer alan konutlar ile sokakların birbiri ile olan ilişkisi değerlendirilmiş, konutun ara yüzü olan sokak cephelerinin tipolojik olarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Konut Dokusu, Sokaklar, Sokak cephesi

KAR DAĞITIM TABLOSU VE KAR DAĞITIM POLİTİKASINA İLİŞKİN TEMEL AÇIKLAMALAR

Ögr. Gör. Ebru Yay ÖZER
Artuklu Üniversitesi, ebuyayoz@artuklu.edu.tr
Prof. Dr. Hüseyin Haşimi GÜNEŞ
Artuklu Üniversitesi, hhgunes@yahoo.com

ÖZET

Finans dünyasında yaşanan hızlı gelişmeler, şirketleri bu gelişmelere ayak uydurmaya zorlamış ve şirketlerin finansman ihtiyaçları bu gelişmelere bağlı olarak artmıştır. Artan finansman ihtiyaçları neticesinde şirketler kaynak sıkıntısıyla karşı karşıya kalmışlardır. Şirketlerin elde ettiği ve dağıtmadığı kârlar büyük bir finansman kaynağı olurken, dağıtılan kârlar da yatırımcılar açısından önemli bir gelir kaynağı niteliği taşımaktadır. Diğer taraftan devletin en önemli gelir kaynaklarından birisi işletme karlarından vergi adı altında aldığı paylardır.

Sermaye piyasasında kamuya açıklanması gereken bilgilerin büyük bir bölümünü, muhasebe sisteminden elde edilen mali nitelikli bilgiler oluşturur ve bu bilgiler temel mali tablolar adını verdiğimiz bilanço ve gelir tablosunda özet olarak yer alırlar. Ancak kamunun aydınlatılmasında temel mali tablolarda yer alan bilgilerin işletmeyle ilgili olarak alınacak kararlar konusunda katkısı oldukça az veya yetersiz kalmaktadır. Bu durum temel mali tabloların yanında ek mali tabloların da yapılması gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

Kar Dağıtım Tablosu, şirketin dönem karının dağıtım biçimini gösteren tablodur. Tablonun amacı, dönem karından ödenecek vergilerin, ayrılan yedeklerin ve ortaklara dağıtılacak kar paylarının açıkça gösterilmesi ve şirketlerin hisse başına kar ile hisse başına kar payı tutarının hesaplanmasıdır.

Finansal yöneticiler, kar payı dağıtım politikalarının tespitinde uygun bir finansmana ve ortakların servetini çoğaltacak bir denge arayışında olmalıdırlar. Tespit edilecek kar dağıtım politikası, aynı zamanda şirketin piyasa değerine direkt etki edecektir. Ayrıca şirketin nakit ödeme kabiliyeti, borç miktarı, sermaye yeterliliği, piyasa koşulları kar dağıtım politikalarını etkiler. Bu çalışmada, şirketlerin kar dağıtım sırasında benimsedikleri politikalar ve kar payını ödeme şekilleri açıklanmış, kar dağıtım tablosu anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kar, Kar Dağıtım Tablosu, Kar politikası

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE PSİKOTERAPİ KAVRAMLARININ KESİŞME VE AYRIŞMA NOKTALARI

Muhammet Cevat ACAR

Öğr. Gör. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, mcacar47@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, psikolojik danışma ile psikoterapi kavramlarının literatürde kullanılış şekillerini incelemek ve bu iki kavram ve yardım alanının benzer ve farklı yönlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla psikolojik danışma ve psikoterapi kavramlarının ortaya çıkış süreçleri ve kullanıldıkları bağlam incelenmiş ve ülkemizdeki kullanım alanları analiz edilmiştir. Psikolojik danışma ve psikoterapi, alan yazında birbirlerinin yerine kullanılan iki kavramdır. Bu iki kavramın birbirinden farklı olmadığı ve psikolojik yardım sunmanın iki farklı ifade ediliş tarzı oldukları alanda çalışan araştırmacılar tarafından kabul edilmektedir. Ancak bu iki kavramın aynı zamanda iki farklı yardım alanını ifade ettiğini ve bu yüzden birbirlerinin yerine kullanılmasının doğru olmadığını savunan az sayıda araştırmacı da bulunmaktadır. Ülkemizdeki durum değerlendirildiğinde ise bu iki kavramın iki ayrı meslek grubu tarafından iki ayrı alana ait kavramlar olarak kullanıldıkları görülmektedir. Psikolojik danışma alanındaki araştırmacı ve uygulayıcılar psikoterapi kavramını kullanmaktan çekinmekte ve bu kavramın daha profesyonel bir şekilde sadece psikoterapistler tarafından kullanılmasının doğru olduğunu savunmaktadırlar. Ancak bu iki kavramın tarihsel süreç içinde kullanıldıkları bağlam ile yapılan vaka çalışmaları ve bu vakaların özetleri bu iki kavramın aslında aynı anlama sahip olduğunu ve yapılan ayırımın dönemsel olarak kullanılan ancak daha sonra genellenen bir ayırışmadan kaynaklandığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışma, Psikoterapi, Psikolojik yardım

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇİ SİYASAL DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Dr. Nurettin BELTEKİN
Mardin Artuklu Üniversitesi, nbeltekin@yahoo.com
Dr. Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK
Mardin Artuklu Üniversitesi, meltem.sunkur@gmail.com

ÖZET

Hızlı bir gelişim süreci içinde olan öğrenciler en az okul kadar yaşadıkları toplumsal dünyanın da etkilerine açık bir kitledir. Öğrenciler bu süreçte ait oldukları toplumsal grubun kimliğini de kazanırlar. Kimliğin önemli bileşenlerinden biri de siyasal eğilim, tutum ve davranışlardır. Siyasal kimlik kazanma sürecinin sağlıklı bir şekilde geliştiği ortamlarda öğrencilerin okul ve öğrencilik deneyimlerinde de birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı yaşadıkları toplumsal çevrenin siyasi atmosferinden dolayı siyasallaşma sürecine giren öğrencilerin sınıf içi siyasal tepkilerine/davranışlarına ilişkin öğretmen tutumları konusunda öğretmen adaylarının görüşü bağlamında incelemektir. Araştırma içerik analizi ile yapılan nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi Pedagojik Formasyon öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak çevresindeki siyasal hareketlilikten etkilenen bir öğrencinin, akademik başarısının düştüğü, okula uyum ve öğretmenler ile ilişkilerinin giderek sorunlu hale geldiği kurgusal bir örnek olay geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarına böyle bir olay karşısında ne yapacakları sorulmuştur. Cevaplar yazılı bir şekilde toplanmış ve tematik olarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerden durum saptaması, problem tanımlama ve çözüm ve öneriler olmak üzere üç ana tema altında yazılmıştır. Buna göre öğretmen adayları bu durumu bir sorun olarak görmekte ve yaş, çevre, bilinçsizlik gibi nedenlerden dolayı öğrencinin agresifleştiği ve okuldan koptuğunu ifade etmektedirler. Problemi ise çevrenin etkisi ile siyasal konularda katı davrandığı, iletişim kurulamadığı ve bu nedenle derslerde koptuğunu ifade etmektedirler. Çözüm ve öneri olarak da etkili iletişim/ikna, aile desteği/işbirliği okul/öğretmen desteği/işbirliği, rehberlik yardımı, sosyal çevreyi değiştirmek, eğitim/öğretim desteği, görev/sorumluluk vermek, duygusal destek/empati/güven ve sosyal etkinliklere yöneltmek gibi çözüm ve önerilerde bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının *öğrenciyi kazanmaya* yönelik bir çerçevede örnek olayı anlamaya çalıştıklarını anlaşılmaktadır. Buna karşın öğrencilerin siyasallaşmaya başladıkları bu dönemlerini ihmal ederek çözümleme yaptıkları görülmektedir. Öğrencilerin gelişimlerinin sadece okuldaki kazanımları ile sınırlı olmadığını ve içinde yaşadıkları sosyal dünya ile birlikte gelişti ihmal edilmeden bu süreçte sağlıklı bir şekilde gelişimini tamamlaması için rehberlik edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenciler, Siyasallaşma, Öğretmen Tutumları

**KÜLTÜRE DUYARLI PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE KÜLTÜRE UYUMLU
PSİKOTERAPİ**

Arş. Gör. Naif ERGÜN
Mardin Artuklu Üniversitesi, naifergun@gmail.com
Arş. Gör. Faruk BOZDAĞ
İstanbul Üniversitesi, faruk.bozdog@istanbul.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada çok kültürlü psikolojik danışma veya kültüre duyarlı psikolojik danışma yaklaşımı ile bu yaklaşımı esas alan psikolojik danışmanların sahip olması gereken yeterlik alanları incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle kültür kavramı ve bu kavram çerçevesinde psikolojik danışma seanslarında neyin ele alındığı irdelenmiştir. Kültürel kodlar çerçevesinde danışanın kendi kültür kavramının seans içindeki etkisi ile danışanın kültür kodlarının farkında olarak onu koşulsuz kabul eden kültüre duyarlı psikolojik danışmanın, danışanın gelişimi üzerindeki etkisi tartışılmıştır. Ayrıca psikoterapi ekolleri, kültüre uyumluluk açısından ele alınmıştır.

Alanyazın taraması sonucunda, danışanların kültürel farklılıklarının yalnızca toplumun genelini yansıtmadığı, her bireyin ve ailenin kendine ait farklı kültür yapısının olabileceği belirlenmiştir. Toplumsal olarak ırk, etnik köken, din ve sınıf gibi yapılar ön plana çıkarken cinsel yönelim, yaş, aile yapısı gibi bireysel ve ailevi öğelerin de bulunduğu görülmüştür. Bireysel öğrenmelerin ve kimlik oluşumlarının kültür içinde meydana geldiği, mevcut batı merkezli kişilik kuramlarının kültürel farklılıkları tanımlama ve açıklamada yetersiz oldukları belirlenmiştir. Bireysel perspektifin aktif olduğu psikolojik danışma ekollerinin toplum merkezli yapıları açıklamadaki yetersizlikleri ile göç ve toplumsal etkileşimden dolayı artan çok kültürlü toplumsal yapıların sonucu olarak psikolojik danışmanların farklı kültürlerdeki kişilerle çalışmaları, kültüre duyarlı psikolojik danışma hizmetlerinin önemini arttırmıştır. Bu kapsamda kültüre duyarlı psikolojik danışmanların sahip olmaları gereken yeterliliklerin en az üç alandan ve bu alanların her birinin içerdiği üç boyuttan oluşması gerektiği görülmüştür. Bu yeterlilik alanları; (1) *psikolojik danışmanın kendi değerleri, varsayımları ve ön yargılarının farkında olması*, (2) *kültürel olarak farklı olan danışanların dünya görüşlerini anlama* ve (3) *danışanın kültürüne duyarlı psikolojik danışma hizmeti vermek için uygun teknik ve müdahaleler geliştirme ve bunları uygulama* şeklinde ifade edilmiştir. Her bir yeterlik alanı içinde yer alan boyutlar ise (a) *inançlar ve tutumlar*, (b) *bilgi* ve (c) *beceri* şeklinde belirtilmiştir.

Kültüre duyarlılık açısından ele alındığında son yıllarda Batı merkezli kişilik kuramlarının diğer kültürlerle uyarlama çalışmalarının önem kazandığı fark edilmiştir. Özellikle batıya göç eden göçmenlerin kültürel normları dikkate alınarak kültüre uyarlama çalışmaları yapılmıştır. Başta ABD ve İngiltere olmak üzere birçok ülkede Müslüman toplumuna yönelik psikolojik danışma ve kuram uyarlamalarının yapıldığı ancak bunların yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Türkiye'deki çok kültürlü yapı göz önünde bulundurulduğunda buradaki kültürel uyarlama çalışmalarının da yetersiz olduğu dikkat çekmiştir. Bilişsel Davranışçı Terapiler, kültüre duyarlılık açısından uyarlaması yapılan kuramların başında gelmiştir. Bu kuramın farklı kültürlerle uyarlama çalışmalarının kolay oluşunu sağlayan başlıca etmenler; (a) *danışanın bilişsel çarpıtmaları üzerinde çalışıyor oluşu*, ki bu yaklaşım ile kültür içindeki düşünsel çarpıtmaların farkındalığı psikolojik danışman tarafından kolay test edilebilmektedir, ve (b) *kullandığı tekniklerin davranışçı yapısının fazla oluşu sayesinde psikolojik danışmanın danışan ile daha fazla işbirliği kurması ve daha fazla yönlendirici*

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

oluşu olarak belirtilmiştir. Sonuç olarak, batı merkezli kişilik kuramları ve psikolojik danışma ekollerinin farklı kültür ve toplumlarda kullanılabilmesi için bu kuram ve ekollerin iyi anlaşılması gerektiği, kültüre uygunluk ve uyum sağlanmadan yapılan uygulamalara şüphe ile bakılmasının bireylerin ruh sağlığı açısından çok önemli olduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültüre Duyarlı Psikolojik Danışma, Kültüre Duyarlı Psikolojik Danışman Yeterlilikleri, Bilişsel Davranışçı Terapiler

**SINIFTA ETNİK MOBBİNGE MARUZ KALAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Dr. Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK
Mardin Artuklu Üniversitesi, meltem.sunkur@gmail.com
Dr. Nurettin BELTEKİN
Mardin Artuklu Üniversitesi, nbeltekin@yahoo.com

ÖZET

Mezopotamya yüzyıllardır birçok halkın barış içinde yaşadığı zengin bir halklar ve kültürler coğrafyasıdır. Kürtler, Süryaniler, Araplar, Türkmenler gibi büyük toplulukların yanında Mırtıp gibi topluluklar da yaşamaktadırlar. Genellikle müzisyenlik yapan Mırtıplar yaşadıkları bölgenin sanatsal kültürüne değerli katkılar sunmaktadırlar. Bölgede yapılan düğün ve eğlencelerin vazgeçilmezleri olarak onları neredeyse her düğün ve eğlencede görmek olasıdır. Buna karşın etnik olarak hâkim etnisiteler tarafından ikincil bir konuma yerleştirilmekte ve ötekileştirilmektedirler. Sözkonusu ötekileştirme okula da yansımaktadır. Bu çalışmanın amacı, okulda ve sınıf içinde etnik mobbinge maruz kalan öğrenciler konusunda öğretmen tutumlarını çözümlenektir. Araştırma içerik analizi ile yapılan nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi Pedagojik Formasyon öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak sınıfındaki diğer öğrenciler tarafından sürekli olarak etnik mobbinge maruz bırakılan Mırtıp bir öğrencinin kurgusal bir örnek olayı kullanılmıştır. Öğretmen adaylarına böyle bir olay karşısında ne yapacakları sorulmuştur. Cevaplar yazılı bir şekilde toplanmış ve tematik olarak analiz edilmiştir. Öğretmen adayları Mırtıp öğrencinin yaşadıklarını önyargı, hor görme, dışlanma, aşağılanma ve alay, soğuk mesafeli davranışlar, başarısızlık ve isteksizlik, iletişimsizlik, okula/derse ilgisizlik ve okul yönetiminin başarısızlığı gibi temalarla ifade etmektedirler. Sınıfta yaşanan problemi ise onur ve gururun kırılması, aşağılanma/alay/hor görülme, iletişimsizlik, okula/derse ilgisizlik ve toplumdan dışlanma/soyutlanma olarak tanımlamaktadırlar. Mırtıp öğrencinin yaşadığı sorunun çözümü ve öneri olarak da rehberlik yardımı, ikna, okul-öğretmen-veli-rehberlik işbirliği, empati kurmak, ailelerle işbirliği, sosyal etkinlik yapmak, sanatsal etkinlikler yapmak, aileleri bilinçlendirmek, görev ve sorumluluk vermek ve okul yönetimi ile işbirliği yapmak gibi öneriler sıralamışlardır. Öğretmen adaylarının konuyu çözümlenekte daha çok sınıf yönetimi kuramları çerçevesinde öneriler geliştirdikleri görülmektedir. Sorunun toplumsal olduğunu ve sınıfa yansıdığını çözümlenekte dışında tutmuşlardır. Bu nedenle okulun ve sınıfın toplumsal dünyanın minör bir örneği olduğu gerçeğini içeren bir sınıf yönetimi anlayışı ile çözümlenekte yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mırtıp Öğrenciler, Mobbing, Öğretmen Tutumları

**ARİSTOTELES'İN *KATEGORİLER* KİTABINDA GEÇEN HOMONİM, SİNONİM
VE PARONİM KAVRAMLARININ SÜRYANİCE VE ARAPÇA
TERCÜMELERDEKİ KARŞILIKLARI VE KAVRAMSAL AÇIDAN ANALİZİ**

Harun TAKCI

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, takciharun@hotmail.com

Ahmet Yasin TOMAKİN

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, a.y.tomakin@gmail.com

ÖZET

'Homonim', 'sinonim' ve 'paronim' kavramları Aristoteles'in *Kategoriler* kitabına giriş yaptığı ilk konudur. Öyle ki bazı şarihler bu kavramlar anlaşılmadan on kategorinin anlaşılamayacağı görüşünü öne sürmüşlerdir. Aristoteles'in *Kategoriler* adlı eseri farklı dönemlerde farklı mütercimlerce Süryaniceye tercüme edilmiş, fakat bunlardan sadece üç metin günümüze ulaşabilmiştir. Söz konusu metinlerden tarihsel olarak ilki Re'sülaynî Sergius'a (ö. 536), ikincisi Urfalı Yakub'a (ö. 708), üçüncüsü ise Arap kabileleri piskoposu Giwargi'ye (ö. 724) aittir. Günümüze ulaşmış tek Arapça tercüme ise İshak b. Huneyn'in (ö. 910) tercümesidir. Bu çalışmanın amacı, söz konusu Süryanice tercümeleri ve Arapça tercümeyle birbirleriyle ve Yunanca aslıyla karşılaştırmak; metinler arasındaki devamlılığı ve kavramsal açıdan var olan ilişkileri 'homonim', 'sinonim' ve 'paronim' kavramları özelinde analiz ederek yorumlamaktır. Buna göre Aristoteles'in *Kategoriler*'de *homonyma* şeklinde ifade ettiği kavram, Süryanice tercümelemlerde *şawway şmo* şeklinde tercüme edilmişken, söz konusu kavramın Arapçaya *el-müttefikatü esmauha* şeklinde tercüme edilmiş olduğu görülmektedir. Benzer şekilde *Kategoriler* kitabında *synonyma* şeklinde ifade edilen kavramı, Sergius *naqifay şmo*, Urfalı Yakub *'am şmo*, Arap kabileleri piskoposu Giwargi ise *m'arzelay şmo* şeklinde tercüme etmiştir. Söz konusu kavramın Arapçaya *el-mütevatiyetü esmauha* şeklinde tercüme edildiği görülmektedir. Aristoteles'in *paronyma* şeklinde ifade ettiği kavram Re'sülaynî Sergius ve Urfalı Yakub'un Süryanice tercümelemlerinde *men şmo*, Arap kabileleri piskoposu Giwargi'nin tercümesinde ise *bsiray şmo* şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kavramın Arapça tercümedeki karşılığı ise *el-müştekkatü esmauha* şeklindedir. Ele alınan bu tercümelemlerde kavramların aktarımı noktasında lafzi ve manevi bazı farklılıklar dikkati çekmektedir. Buna göre Süryanice ilk iki çeviride lafzi tercümelemlerin daha ön plana çıktığı ve Yunanca aslına uygun aktarımların denendiği görülmektedir. Yukarıda geçen *'am şmo* ve *men şmo* ibarelerinde bu lafzi tercüme kaygısı öne çıkmaktadır. Bu durumun henüz kavramsal karşılıkların oturmamış olmasına bağlı olarak mütercimlerin manayı koruma amaçlı sağlamcı bir tutum benimsemelerinden kaynaklandığını düşünmek gerekmektedir. Tarihsel olarak daha sonra yapılmış olan Giwargi'nin tercümesinde ise kavramsal karşılıkların oturmuş olması hasebiyle manevi tercüme yöntemi daha çok benimsenmiştir. Giwargi'nin metninde olduğu gibi Arapça tercümede de lafzi tercümenin incelediğimiz söz konusu kavramlar bağlamında tercih edilmediği aksine manevi tercüme yönteminin ön plana çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak burada incelenen Arapça ve Süryanice tercümelemler değerlendirildiğinde, Süryanice tercümelemlerde kavramların oturması için yaklaşık iki asırlık bir sürecin işlediği görülmektedir. Arapçada ise tercüme hareketlerinin yoğun olarak dokuzuncu asrın başında başladığı dikkate alındığında, kavramları karşılamadaki yetkinleşme sürecinin çok daha kısa olması dikkat çekicidir. Buradan hareketle Arapça tercümenin Süryanice tercümelemlerin sağladığı birikim ve zeminden beslendiği, buna bağlı olarak da kısa sürede yetkinleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aristoteles, Kategoriler, Yunanca, Süryanice, Arapça, Tercüme Hareketleri.

**PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE
KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ**

Dr. Mürşet ÇAKMAK
Mardin Artuklu Üniversitesi, mursetcakmak@artuklu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerin çevre konusundaki düşüncelerini incelemektir. Mardin Artuklu Üniversitesi bünyesinde 2018 yılında eğitim gören toplam 249 öğrenci çalışmaya dahil olmuştur. Tarama modeli ile yapılan bu çalışmadaki veriler, üç alt boyut (çevresel görüş, çevresel kirlilik ve çevresel sorunlar) ve 5'li likert tipi dereceli ölçek ile toplanmıştır. Alt boyutların Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı sırası ile 0.71, 0.78 ve 0.76 'dır. Veriler, SPSS programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi için betimsel istatistik, t-testi ile tek yönlü annova teknikleri kullanılmıştır. Sonuç olarak bütün alt boyutlarda cinsiyete göre, öğrenim türüne göre ve çevresel konulara ilgi durumuna göre istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak çevresel görüş ve çevresel sorunlar alt boyutlarda medeni duruma göre evli olan öğrenciler lehinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda öneriler yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: pedagojik formasyon eğitimi, çevresel düşünceler, çevresel görüş, çevresel kirlilik, çevresel sorunlar.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

MÜLTECİ ÇOCUKLARDA KÜLTÜRLENME STRESİ

Arş. Gör. Faruk BOZDAĞ
İstanbul Üniversitesi, faruk.bozdag@istanbul.edu.tr
Arş. Gör. Naif ERGÜN
Mardin Artuklu Üniversitesi, naifergun@gmail.com

ÖZET

Göç süreci çocuklar için önemli bir stres kaynağıdır. Bu süreçte çocuklar, ailelerinden ve arkadaşlarından ayrılabilen, aşına oldukları ortamdaki farklı bir ortama geçebilmektedir. Yeni ortamın kültürel açıdan farklılıklar içermesi çocukları zorlayabilmektedir. Özellikle mülteci çocuklar, savaş ve politik sebeplerden dolayı aileleriyle, bazı durumlarda ise tek başlarına veya tanıdık bireylerle ülkelerini terk etmek zorunda kalmaktadır. Zorunlu göçün sebep olduğu travmatik deneyimlerin yanı sıra bu çocuklar, yerleştikleri yeni ülkede kültürel bir takım zorluklarla karşılaşmaktadır. Göç stresine, kültürlenme stresi eşlik edebilmektedir. Kültürlenme stresi, genel olarak kültürel değişimlerin birey üzerinde yarattığı ruhsal sıkıntılar olarak ifade edilmektedir. Etnik azınlıkların sahip oldukları kültürel yapılar, kültürlerarası etkileşim sorunları ve kültürel değişiklikler ruh sağlıklarını etkileyebilmektedir.

Kültürlenme sürecinde göçmen ve mülteciler, öncelikle hâkim toplum üyeleriyle etkileşim kurmaya çalışır ve buna dair bir stres yaşarlar. Bu stres onların kültürel yönelimlerini belirler ve böylece kültürel değişim başlar. Kültürel değişimle birlikte yeni bir stres yaşanır ve bu stres, bireylerin ruh sağlığı ile uyumlarını farklı şekillerde etkiler. Kültürlenmeye dair yaşanan bu süreçte göçmen ve mültecilerin öz kültürlerine ilişkin değerleri ve normları ne derecede devam ettireceklerine karar vermeleri gerekmektedir. Hâkim kültürün hangi seviyede benimseneceği, dolayısıyla yeni kültürlerarası kimliğin nasıl gelişeceği bireylerin sosyal ve eğitsel deneyimlerine, bilişsel yeteneklerine, becerilerine, ihtiyaçlarına ve destek sistemlerine bağlı olarak değişmektedir.

Kültürlenme sürecinde mülteci çocuklar birtakım sorunlar yaşayabilmektedir. Bu sorunlar, aile, aynı etnik gruptan arkadaşlar ve öz kültür topluluğundaki diğer bireylerle ilişkili olabildiği gibi hâkim toplum üyeleriyle olan temasın sıklığı ve niteliğiyle ilgili de olabilmektedir. Göç nedeni, sosyoekonomik statü, bireylerin etnik ve kültürel gruplarının saygınlığı veya kabulü, diğer kültürel gruplarla etkileşim fırsatı, yeni kültüre ilişkin var olan ön bilgiler gibi çeşitli faktörler, mülteci çocukların kültürlenme stresini etkilemektedir. Kültürlenme stresi, mülteci çocuklarda anksiyete ve depresyon, kimlik karmaşası, aile ve okula ilişkin problemler, yalnızlık, izole olma ve psikosomatik semptomların artması gibi farklı sorunlara neden olabilmektedir. Bu nedenle mülteci çocukların yaşadıkları kültürlenme stresini azaltmaya ve bununla etkili bir şekilde başa çıkabilmelerini sağlamaya yönelik müdahalelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Mülteci çocuklar, psikolojik destek, kültürel yönelim ve dil eğitimine özel olarak ihtiyaç duymaktadır. Bu tür konularda onlara destek olabilecek kurumların başında okullar gelmektedir. Okullardaki öğretmenler ve psikolojik danışmanlar, mülteci çocuklar için önemli destek kaynaklarıdır. Mülteci çocukların özellikle dil engelini aşabilmeleri için desteklenmeleri önemlidir. Hâkim toplumun dilini öğrenmekle birlikte kendi dillerini ve kültürlerini devam ettirmeleri konusunda desteklenmelerinin, yaşadıkları stres ve karmaşayı azaltacağı düşünülmektedir. Üzerinde durulması gereken bir diğer önemli nokta da mülteci çocukların ebeveynlerinin dil eğitimidir. Ebeveynlerin çocuklarla eşgüdümlü bir şekilde dil eğitimi almaları sağlanmalıdır. Çocuklar, yetişkinlere kıyasla kültürlenme sürecini daha hızlı yaşamaktadır. Bu durum ebeveynlerin çocukları hâkim toplumla etkileşim kurma konusunda aracı olarak kullanmalarına neden olabilmektedir.

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

Dolayısıyla mülteci çocuklar, farklı stres kaynaklarına maruz kalabilmektedir. Ebeveynlerin kültürlenme süreçlerine destek sağlamak, mülteci çocukların omuzlarındaki yükü azaltacaktır. Bunların yanı sıra mülteci çocuklar ve aileleriyle çalışan meslek elemanlarının bu bireylerin öz kültürlerini anlamaya ve öğrenmeye çalışmaları, onlarla samimi ve hoşgörüye dayalı bir etkileşim kurmalarını sağlayacaktır. Böylece mülteci çocukların ve ailelerinin toplumsal aidiyeti ve uyumları kolaylaşacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci Çocuklar, Kültürlenme, Kültürlenme Stresi

**BAKARA 196. AYETİN YORUMU BAĞLAMINDA BAZI SAHABİLERİN
TEMETTU' HACCINI YASAKLADIĞI İDDİASININ KRİTİĞİ**
CRITICISM OF THE CLAIM OF THE ABROGATION OF TAMATTU' HAJJ IN THE
CONTEXT OF THE INTERPRETATION OF THE VERSE 2: 196

Dr.Öğr. Üyesi Abdurrahman ENSARİ
Mardin Artuklu Üniversitesi, abdurrahmanensari@hotmail.com

ÖZET

Bakara 196.ayetin yorumu bağlamında Şîî müfessirlerden Tûsî, Tabatabâî ve Mekârim Şîrâzî'nin tefsirlerinde yer alan ifadeler incelendiğinde onların başta Hz. Ömer olmak üzere bazı sahabîlerin Kur'an ile sabit olan temettu' haccını yasakladıklarını ifade ettikleri görülür. Tûsî Hz. Ömer'in temettu' haccını kerih gördüğünü ve yasakladığını nakletmiştir. Tabatabâî Ömer, Osman, İbn Zübeyir, Ebû Musa, Muâviye ve Ebûbekir'in de içinde bulunduğu bazı sahabîlerin temettu' haccını kabul etmediklerini ve onu terk ettiklerini söylemiştir. Mekârim Şîrâzî de Hz. Ömer'in temettu' haccını neshettiğini açık bir şekilde ifade etmiştir. Bu müfessirler söz konusu sahabîlerin, bu ayetin hükmünü ortadan kaldırdıklarına veya neshettiklerine delalet eden birçok rivayet zikretmişlerdir. Bu rivayetlere dayanarak onların gerçekten temettu' haccını yasakladıkları veya neshettikleri sonucunu çıkarmışlardır. Sonra da yaptıklarının yanlış olduğunu, böyle bir neshin mümkün olmadığını ispatlama çabasına girmişlerdir. Böylece bu müfessirler önce Hz. Ömer ve diğerlerinin Kur'an'dan bir ayetin hükmünü ortadan kaldırdıkları algısını inşa etmiş, ardından da kimsenin Kur'an ayetiyle sabit olan bir hükmü ortadan kaldıramayacağını ispatlama çabasına girmişlerdir. Bu çalışmada önce söz konusu müfessirlerin iddialarını dayandırdıkları deliller incelenmiştir. Bu delillerin sahih olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonra da bu rivayetlerin, söz konusu ayetin hükmünün ortadan kaldırıldığına veya neshedildiğine delalet edip etmediği incelenmiştir. Neshe delalet etmemesi durumunda bu rivayetlerden kastedilenin ne olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Velayet yetkisi ile bunların izah edilip edilemeyeceği üzerinde durulmuştur. Bu çalışmanın sonunda bu rivayetlerden bir kısmının zayıf, bir kısmının da yanlış anlaşıldığı neticesine varılmıştır. Nesih kriterleri açısından bu rivayetlerin hiçbir şekilde neshe delalet etmedikleri, sadece maslahata mebni bir hükmü ifade ettikleri ve bunun da Kur'an nassına muhalif olmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla temettu' haccının hükmü bakidir ve neshedilmemiştir. Söz konusu sahabîlerin Kur'an nassını nesih ettikleri iddiası da gerçeği yansıtmamaktadır.

Anahtar kelimeler: Temettu' Haccı, Nesih, Tûsî, Ömer, Tabatabâî, Şîrâzî.

ABSTRACT

Examining of the expressions in the shi'i tafsirs of al-Tûsî, al-Tabatabâî and al-Shîrâzî in the context of the interpretation of the verse 2: 196, it is seen that a number of the companions notably 'Umar express that they forbid tamattu' hajj which is proven in the Qur'an. al-Tûsî reports that 'Umar regarded tamattu' hajj as makruh (disapproved) and prohibited it. al-Tabatabâî states that some companions including 'Umar, Uthmân, Ibn Zubair, Abu Musa, Muâwiyah and Abu Bakr did not accept tamattu' hajj and abandoned it. Makarim al-Shîrâzî clearly expresses that 'Umar abrogated tamattu' hajj. These interpreters cite many narrations which indicate that these above-cited companions abrogated or repealed the provision of this verse. On the basis of these narrations, they infer that these companions really prohibited or abrogated tamattu' hajj. Then, they try to prove that what these companions did is wrong and

that this abrogation is not possible. Thus, these interpreters firstly shape the perception that ‘Umar and the others abrogated a verse of the Quran and later go into the effort to prove that no one would be able to abrogate a proven provision of a Quranic verse. In this study, the arguments of this claim of the above-cited interpreters are formerly examined. It is tried to determine whether these arguments are authentic or not. Thereafter, it is examined whether these narrations reveal the fact that the verse of the verse is abrogated or repealed or not and, in the case of the latter, the question of what these narrations mean is answered. It is also emphasized that walayah authority cannot explain them. In conclusion, some of these narrations are weak and some of them are misunderstood. In terms of abrogation criteria, it is understood that these narrations never indicate abrogation but they merely express a provision based on public interest and this is not in opposition to the text of the Quran. Therefore, the provision of tamattu’ hajj is constant and not abrogated. In other words, the claim that the above-cited companions abrogated this Quranic verse does not reflect the reality.

Keywords: Tamattu’ Hajj, Abrogation, al-Tûsî, ‘Umar, al- Tabatabâi, al-Shîrâzî.

KUR'AN'DA "CÂHİLİYYE" KAVRAMI

Dr. Maşallah TURAN
Mardin Artuklu Üniversitesi, masallahturan25@gmail.com

ÖZET

Bilindiği gibi "Câhiliyye Çağı", Arapların İslam öncesi dönemine yani putperest inancına, zihinsel sapmalarına, taassubuna, zulüm ve barbarlığına, vahşet ve kabalığına, merhametsizliğine, güçlünün haklı olduğu felsefesine ve psiko-sosyal hastalıklarına işaret eden bir kavram olarak kullanılmaktadır. "Câhiliyye" kavramı böyle geniş bir zaviyeden tahlil edildiğinde, İslamiyet'ten önceki Araplara neden Câhiliyye Arapları dendiği daha net bir şekilde anlaşılabilir olacaktır. Aksi takdirde edebiyat sahasında kıymetli şiir örneklerini miras bırakan ve secîli konuşma alanında adeta zirve dönemlerini yaşayan Cahiliye Arapları'nın neden bu şekilde isimlendirildikleri, yeterince anlaşılmaktan uzak kalacaktır. Demek ki burada kastedilen şey, salt anlamda bir bilmezlik, yalın haliyle bir cahillik değildir. Aksine Yaratıcı tarafından gönderilen hak dinin itikadî, hukukî, toplumsal veya bireysel ahlakî ilkelerine aykırı bir hayat tarzını, alternatif bir yaşam biçimini benimsemeleri vurgulanmaktadır. Etimolojik olarak sınaî bir mastar olan Câhiliyye kavramının türetildiği "c-h-l" kökü, bilgisizlik anlamının yanında, zorbalık manasını da içeren bir kullanıma sahiptir. Ancak sonraları bu kökten gelen kelimeler daha yaygın bir şekilde bilmezlik ve tanımazlık manasında kullanılmıştır. Dolayısıyla bu yönüyle cehl/cehalet kelimesinde bir anlam daralması yaşandığını belirtmekte fayda vardır. Câhiliyye kavramının Kur'an-ı Kerim'deki kullanımları itibarıyla taşıdığı vurgular, sosyal hayatta görülebilen yansımalarıyla birlikte değerlendirildiğinde dikkat çekici bir özellik arz etmektedir. Sözü edilen kavram, Kur'an'da dört yerde şu tamlamalarla beraber kullanılmaktadır: Zannu'l-cahiliyye, Hukmu'l-cahiliyye, Teberrucu'l-cahiliyye ve Hamiyyetu'l-cahiliyye. Buradan anlaşılacaktır ki, "Cahiliyye" kelimesine güçlü bir bağlantı ile izafe edilmiş olan zan, hüküm, teberruc ve hamiyet kelimeleri aynı zamanda cahiliyye döneminin temel karakteristik yapısını dair önemli ipuçları vermektedir.

Bu ayetler, surelerde yer aldıkları sıra itibarıyla şunlardır:

"Sonra o kederin (Uhud yenilgisinin) ardından (Allah), üzerinize içinizden bir kısmını örtüp bürüyen bir güven, bir uyku indirdi. Bir kısmınız da kendi canlarının kaygısına düşmüştü. Allah'a karşı cahiliye zanni gibi gerçek dışı zanda bulunuyorlar; "Bu işte bizim hiçbir dahlimiz yok" diyorlardı." (3 Âl-i İmran, 154) Dikkat edilirse, bu ayette Uhud savaşının sonlarındaki mağlubiyet sebebiyle, nifak şeklinde ortaya çıkan, inanca dair önemli bir zihinsel hastalığın tahlili yapılmaktadır.

"Evlerinizde oturun. Önceki cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi (teberruce'l-cahiliyye), siz de açılıp saçılmayın." (33 Ahzâb, 33) Kur'an'daki tertibi itibarıyla ikinci sırada yer alan bu ayette ise sosyolojik ve toplumsal zaafılara dikkat çekilmektedir.

"Hani inkâr edenler kalplerine taassubu, cahiliye taassubunu (hamiyyete'l-cahiliyye) yerleştirmişlerdi. Allah ise, Peygamberine ve inananlara huzur ve güvenini indirmiş ve onların takva sözünü tutmalarını sağlamıştı." (48 Fetih, 26) Bu üçüncü ayette ise fertlerin psikolojik zaaflarına dönük önemli bir uyarı söz konusu edilmektedir.

"Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü Allah'inkinden daha güzeldir?" (5 Mâide, 50) Tertip itibarıyla son sırada yer alan bu ayette ise son bir merhale olmak üzere idarî konulara, sosyo-politik problemlere ve onların çözüm yollarına işaret edilmiştir.

Ayetlerin tertibinden hareketle şöyle bir çıkarımda bulunmamız mümkün görünmektedir: En öncelikli konu, inanç ve itikadın net ve katıksız bir şekilde zihinlerde, kalplerde yer edinmesini sağlamaya çalışmak olmalıdır. İkinci olarak, “zararı uzaklaştırmak, faydayı sağlamaktan önce gelir” ilkesinden hareketle, toplumdaki herkesi ilgilendiren konularda imkân ölçüsünde ve güzellikle bir takım iyileştirmeler yapmak esas olmalıdır. Üçüncü merhalede, bireylerin genel anlamda yaşadıkları psikolojik sorunları, hak dinin öğretileri doğrultusunda tedavi edecek yöntemler geliştirilmesi gerekliliği işlenmektedir. İnanç sağlam bir şekilde öğretildikten ve psiko-sosyal problemler temel inanç ilkeleri doğrultusunda tedavi edildikten sonra son merhalede idarî ve siyasî bağlamı ilgilendiren konulardaki düzenlemeler gözden geçirilmeli, zulüm ve haksızlık konusu olan uygulamalar ortadan kaldırılmalıdır. Ancak böyle bir aşamalı ıslah ile toplumsal huzur yakalanabilir.

Son bir husus olarak vurgulamak gerekir ki, İslam öncesi döneme isnat edilen câhiliyyenin, günümüzde, İslam’ın temel öğretilerine zıt olan inanışlar-eylemler için de kullanılması mümkündür. Zira Kur’anî yöntemde asıl olan şahısların bizzat kendilerinin eleştirilmesinden ziyade, onların inanış ve davranışlarının eleştiriye konu yapılmasıdır. Öyleyse aynı inanış ve davranışta bulunan herkes, aynı uyarılara muhatap olduğunun bilincinde olmalıdır. Buradan hareketle câhiliyye kavramının, sadece bir dönemle sınırlı olmadığı benzer hayat tarzlarına ve yaşam biçimlerine sahip olan herkesi kapsamına almış olabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: İnanç, Sosyal Hayat, Kişisel Hayat, İdarî-siyasî Hayat.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

İSLAM BİRLİĞİ'NE AÇILAN KAPI
THE GATE TO ISLAMIC UNITY: D-8

Dr. Selahattin ÇELİK
Kilis 7 Aralık Üniversitesi Coğrafya Bölümü, selahattincelik@kilis.edu.tr

ÖZET

Günümüz dünyasında karışıklık, darbe, işgal, zulüm, kan ve gözyaşı eksik olmamaktadır. Ne yazık ki, bu acı ve sıkıntıların çok büyük bir bölümü İslam coğrafyasında, Müslüman topluluklarda yaşanmaktadır. İslam Dünyasındaki bu zilletin ana sebebi birlik oluşturamamaktan kaynaklanmaktadır. Müslümanlar, imamesi kopup dağılmış tespih taneleri gibi darmadağın bir şekilde yaşamaktadırlar ve egemen küresel güçlerin sömürsünden bir türlü kurtulamamaktadırlar.

Dünya nüfusunun önemli bir bölümünü teşkil eden Müslümanlar, emperyalist güçlerin güdümünde, sömürülerek yaşamaktadırlar. Hâlbuki yüce kitap Kur'an, Müslümanlara kendilerinden başka bir güçten dost ve sırdaş olamayacağını açık ve net bir şekilde, ısrarla ve önemle vurgulanmaktadır. Müslümanların birlik olmaları ise ayetlerle, sünnet ve icma ile belirlenen sabit ve kesin bir emirdir. Birlik olmamaları halinde maddi ve manevi güçlerini kaybedecekleri, daima zillet içinde yaşayacakları ikaz edilmektedir.

Sömürü çarkını döndüren egemen güçlerin birleşik, birlik, federasyon gibi adlarla oluşturdukları birlikteliklerine karşılık; dünyanın değişik coğrafyalarında Müslüman devlet ve toplulukları küçük parçalara ayırma gayretleri dikkat çekicidir. İslam Dünyası, iç işlerine müdahale edilen, anarşi ve terör çıkarılan, darbe yapılan, ekonomik bağımlılığa mahkûm edilen, bin parçaya bölünen ve küresel güçlerin yönlendirdiği bir sistem içinde yaşamak istemiyorsa, bir an önce kendi birliğini kurmak ve ortak bir otoriteye bağlanmak zorundadır.

Bu çalışmada, günümüzde adeta bin parçaya bölünmüş olan Müslüman toplumlarının inançları doğrultusunda birlik teşkil etmeleriyle ilgili olarak Kur'an ayetleri ve hadislerden örnekler aktarılmış, muteber müfessir ve âlimlerin yorumlarına yer verilmiştir. Büyük çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu mazlum toplulukların perişanlığına ve onlara zulmedip varlıklarını sömüren zalimlerin haksızlıkları karşısında birlikte hareket etmelerinin önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda dünyanın en büyük sekiz İslam ülkesinin coğrafi özellikleri özetlenerek oluşturulacak olan birliğin zulüm ve sömürüyü önleyeceği, dünyada insanca ve hakça bir düzenin kurulmasına öncü olacağına dikkat çekilmiştir.

Dünyayı yaşanmaz hale getiren karışıklık, işgal, terör, darbe, baskı, zulüm, gözyaşı ve ölümün yaşanmadığı, kısaca insanın, insanın kurdu olmadığı, kardeşçe yaşamının sürdüğü yeni bir dünyanın kurulmasına katkıda bulunmak temel hedefimizdir.

Anahtar Kelimeler: İslam Birliği, İslam ülkeleri, tahakküm, zulüm, sömürü.

ABSTRACT

Our contemporary world is full of coups, cruelty, blood and tears. Unfortunately, majority of these pain and cruelty happen in the Islamic geography. The source of these contempt are from lack of unity in world of Islam. Muslims live a snafued life which is like beans of a rosary which is split and cannot escape from exploitations of global powers.

Muslims which are significant part of world population live under manipulations and exploitations of imperialistic powers. However, holy Quran implies clearly that no other power or group beside other Muslims will be friend and confident to themselves. Unity of

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

Muslims is direct and absolute order given at verses of Quran, Sunnah and ijmas. They were warned that they will live in contempt and lose their moral and material powers if they do not live in unity.

It is attention grabbing that dominant powers which turn the wheel of exploitation formed unifications in the names like federation, union, league, try to segment Muslim countries in different geographies. World of Islam must form its union and bind a common authority if it doesn't want to be segmented into thousand pieces, live under anarchy and terror, interfered to its interior affairs.

In this present study, the examples from verses of Quran and hadiths as well as interpretations of respected glossators which are related with union of Islamic societies according to their beliefs are given. The importance of united movement against cruelty and injustice of oppressed societies which composed dominantly by Muslims is emphasized in this work. In this context, geographic properties of eight strongest Islamic countries is summarized and drawn attention to the union which will end cruelty and exploitation as well as will create a humanist and just order in the world.

Our main goal is creating of a new world will end invasions, coups, cruelties, oppressions, tear and deaths which makes possible to live in fraternity.

Keywords: Islamic Unity, Islamic countries, domination, cruelty, exploitation.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**KUR'AN'IN ANLAŞILMASINDA SÜNNET'İN GEREKLİLİĞİNE ÇARPICI BİR
ÖRNEK OLARAK NAMAZ AYETLERİ**

Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman ENSARİ
Mardin Artuklu Üniversitesi, abdurrahmanensari@hotmail.com

ÖZET

Yüce Allah kendisine ibadete etmeye davet eden ve ondan başkasına kulluk yapmaktan sakındıran uyarıcı ve müjdeleyici peygamberler göndermiştir. Bu peygamberlere insanların arasında çıkan sorunları çözebilmeleri için kitaplar indirmiştir. Son peygamber olan Hz. Muhammed'e de Kur'an-ı Kerim'i indirmiştir. Sonra da ona, bu kitaba karşı yapması gereken bir takım görevler yüklemiştir. Bu görevlerin başında insanlara indirilen kitabı tebliğ etmesi ve anlayıp uygulayabilmeleri için ihtiva ettiği hükümlerini beyan etmesi yer almaktadır. Onun tebliği olmadan Allah'ın mesajının insanlara ulaşması mümkün olmadığı gibi, beyanı olmadan da bu mesajın ihtiva ettiği bir çok hükmün nasıl uygulanacağını bilmek mümkün değildir.

Kuranın anlaşılmasında sünnetin rolünü ana hatlarıyla ortaya koyan bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmada ise sadece Kur'an'da namaz kılınmasını emreden ayetlerle namazın kılınıp şekli ile ilgili bilgi veren ayetler incelenmiştir.

Çalışmada şöyle bir yöntem izlenmiştir:

Birinci aşamada namazın kılınıp şekli ile ilgili ne kadar bilginin Kur'an'da yer aldığı ortaya konmuş, sonra fıkıh mezheplerince ittifak edilen namaz şeklinin ne olduğu tespit edilmiş, daha sonra da namazın Kur'an'da belirtilen şekli ile fıkıh mezheplerinin ittifak ettiği şekli karşılaştırılarak aradaki fark tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece Kur'an'da yer almayan fıkıh mezheplerince namazın bir parçası olduğunda ittifak edilen kısım tespit edilmeye çalışılmıştır.

İkinci aşamada Kur'an'da zikredilmeyen ancak fıkıh mezheplerince namazın bir parçası olduğu ittifakla sabit olan kısmın nereden geldiği sorusuna cevap aranmıştır. Burada ilk olarak başvuru kaynağı bizzat Allah tarafından en önemli görevlerinden birinin Kur'an'ın beyanı olduğu ifade edilen peygamberin sünneti olmuştur. Böylece fıkıh mezheplerince namazın bir parçası olduğunda ittifak edilip Kur'an'da bulunmayan kısmın Sünnet'in beyanı ile sabit olduğu anlaşılmıştır. Bu da fakihlerin ittifakıyla Kur'an'daki namaz emrinin nasıl uygulanabileceğinin anlaşılabilmesi için sünnetin beyanına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışmayla sadece namaz ayetleri örneği üzerinden Kur'an'ın anlaşılmasında sünnetin gerekliliği ispatlanmaya çalışılmıştır. Bu özelliğiyle çalışmanın, Kur'an'daki benzer daha bir çok hükmün de sünnetin beyanıyla anlaşılacağına işaret etmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Namaz ibadeti diğerler ibadetlere göre daha yaygın bir şekilde Müslümanın günlük hayatında yer almaktadır. Buna rağmen sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi sünnetin beyanına ihtiyaç duymaktadır. Bu yönüyle dikkat çeken bir ibadet olduğundan dolayı çalışma konusu olarak özellikle namaz ayetleri örneği seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-ı Kerim, Sünnet, namaz, ittifak.

HZ. ÂDEM'İN PEYGAMBERLİĞİ KONUSUNDAKİ TARTIŞMALARIN KRİTİĞİ
THE CRITIQUE OF THE DISCUSSIONS THAT DONE ABOUT ADAM'S
PROPHETHOOD

Dr. Maşallah TURAN
Mardin Artuklu Üniversitesi, masallahturan25@gmail.com

ÖZET

Son zamanlarda, giderek yaygınlaşmaya başlayan bir tarzda Hz. Âdem'in peygamber olmadığı konusu gündeme getirilmektedir. Bu bağlamda ileri sürülen fikirlerin her zaman art niyet barındırdığını söylemek mümkün görünmemekle birlikte, söz konusu iddiaların arka planının tamamen boş olduğunu zannetmek de çok gerçekçi olmasa gerektir. Başka bir deyimle sözü edilen iddiaların arka planının irdelenmesi, bizce toplumsal bir beklentiye cevap verme konusunda önemli bir eksikliği giderecektir.

Günümüzde, bu türden iddiaları daha çok gündeme taşıyan Mustafa İslamoğlu ve Bahaeddin Sağlam gibi kimi yazarlar, insanların, ilk dönemlerde toprakla iç içe hayvanî bir hayat geçirdiği, hayvanî/beşerî dönemden insanî döneme geçişin, uzun bir zaman aldığı varsayımından hareket etmektedirler. Bu savdan hareketle Nuh döneminin, din ve vahyin insanlıkta ilk görüldüğü dönem olduğu neticesine varmaktadırlar. Bu iddia sahiplerine göre Hz. Nuh döneminde bilinç gelişmiş, insanlık vahyi anlayacak seviyeye gelmiştir. Dolayısıyla insanlık içinde Nuh'a kadar beşer peygamber yoktur.

Hz. Âdem'in, yaygın olarak kullanılan anlamıyla peygamber olmayabileceğini dile getiren araştırmacılardan birisi de *Kur'an'da Hz. Nuh'un Toplumsal İslah Çabaları* isimli kitabın yazarı Murat Kayacan'dır. O, konu hakkında şöyle bir değerlendirmede bulunmaktadır: "Ahiret sahnelerinden birinin anlatıldığı bir hadiste Nuh için, 'Ey Nuh! Sen ilk resul'sün, (Buhari, Enbiya 3, Müslim, İman 327) denileceği ifade edilir ve buna uygun olarak ilk nebinin Hz. Nuh olduğu söylenmektedir. İdris peygamberin ondan önce peygamberlik görevini yerine getirdiği konusu ihtilaflıdır. Hz. Âdem'in nebiliği, "çocuklarını terbiye" gibi düşünülürse o zaman bu hadisin Kur'an ile uyumlu olduğu söylenebilir."

Hâlbuki aynı yazar, başka bir değerlendirmesinde, Hz. Nuh'un şükürü çok olan, her durumda Allah Teâlâ'ya hamd eden bir kul ve Allah Teâlâ'nın seçtiği kimselerden olduğunu belirtir ve şu ayet-i kerimeye atıfta bulunur: "*Allah Âdem'i, Nuh'u, İbrahim ailesini ve İmran ailesini seçti ve âlemlere üstün kıldı.*" (Al-i İmran 3/33) Yazar, ayeti verdikten sonra şöyle bir çıkarımda bulunur: "Hz. Nuh'un seçilmesi, ona nübüvvet ve risaletin verilmesiyle ilişkilidir."

Eğer söz konusu ayette bahsedilen seçilme, Nuh için nübüvvet ve risalet verilmesiyle ilişkili ise aynı ayette geçen ve Nuh'tan önce zikredilen Âdem için neden nübüvvet ve risalet verilmesiyle ilişkili olmasın? Aynı ifadede geçen seçilmeyi birisi için peygamberlik delili kabul ederken, diğeri için kabul etmemek bir tutarsızlık anlamına gelmez mi?

İşte bu türden gözlemlenebilen tutarsızlıklar ve çelişkilerin kritize edilmesi, irdelenmesi, konunun sağlam bir zeminde ele alınmasına katkı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Âdem, Yaratılış, Beşer, İnsan, Nebî, Resûl.

ABSTRACT

Lately, in a way that has become increasingly popular, the subject that Hz. Adam is not a prophet is brought to the agenda. Though it is not possible to say that the ideas put forward in this context always have malevolence, it is not too academic to assume that the background of the claims from the beginning is completely empty. In other words, the examination of the

background of such claims will meet a very important need in responding to a social expectation.

Nowadays, some authors such as Mustafa İslamoğlu and Bahaeddin Sağlam, who are more interested in such claims, act on the assumption that people have had a long period of transition from the animal period to the humankind through an animal life in the first period. Moving from this thesis, they say that the period Noah was 'the first time religion and revelation were sent to humans'. According to the proponents of this claim, consciousness developed in this period, humanity has come to the level of understanding the revelation. Therefore, there are no prophets in humanity up to Noah.

One of the researchers who said that Adam may not be a prophet in general terms is Murat Kayacan, the author of the book titled "Noah's Social Reclamation Efforts in the Qur'an". He considers: "In a passage narrated by one of the stages of the Hereafter, it is said that Noah is the first prophet, and there is debate that the prophet Idris fulfilled his prophethood before Noah." If Adam's prophethood is thought of as "educating his children", it can be said that this information is compatible with the Qur'an.

Nevertheless, the same writer, by making a different assessment, says that Nuh is a very sincere person, praised by Almighty Allah, loved by Almighty Allah in all circumstances. Then he quotes the following verse: *"God has chosen Adam, Noah, the family of Abraham and the family of the Imran as superior in the world"* (El-i Imran 3/33). After giving the verse, he has an inference like this: "The election of Hz. Noah is related to the giving of prophethood"

If the election mentioned in the Holy Qur'an is related to the giving of prophethood to Noah, why is not it related to the prophethood given to Adam who mentioned in the same verse before he?

The criticism of evaluation of contradictions that can be observed in this way will contribute to a healthy understanding of the subject.

Keywords: Adam, Creation, First Man, Human, Prophet, Messenger.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**TÂCÜDDÎN ES-SÜBKÎ'NİN CEM'U'L-CEVÂMÎ' ADLI ESERİNİN FIKIH USÛLÜ
TARİHİNDEKİ ÖNEMİ**

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Aziz YAŞAR
Mardin Artuklu Üniversitesi, İslâmî İlimler Fakültesi, ya-ar19801@hotmail.com

ÖZET

Tâcüddîn Abdulvehhâb b. Ali es-Sübkî, 728/1328 tarihinde Mısır'ın başkenti Kahire'de doğmuştur. Erken yaşta ilim tahsiline başlayan Sübkî, dönemin en önemli ilim merkezleri olarak bilinen Kahire ve Şam âlimlerinden istifade etme fırsatı bulmuştur. Sübkî, farklı ilim şubelerinde yetkin bir şahsiyet olup hadisten fıkha, tarihten usûle İslâmî ilimlerin hemen her alanında birbirinden kıymetli eserler telif etmiştir. Kendisine esas şöhreti kazandıran yönü ise usûlcü kimliğidir. Sübkî, usûl çalışmalarına dönemin en meşhur ve medreselerde en çok okutulan; İbn Hâcib Osman b. Ömer (646/1248)'in *Muhtasarı Munteh's-Sûl ve'l-Emel fî İlmi'l-Usûli ve'l-Cedel* ve Abdullah b. Ömer el-Beydâvî (685/1286)'nin *Minhâcü'l-Vusûl ilâ İlmi'l-Usûl* üzerine birer şerh yazmakla başlamıştır. Ancak onun usûl ilmindeki yetkinliğini ortaya çıkararak husus, yaklaşık yüz eserden istifade ederek kaleme aldığı *Cem'ul-Cevâmi'* adlı eseri olmuştur. Müteahhirîn/memzûc metodun takip edildiği eserde fıkıh usûlünün temel konuları sistematik bir tarzda ele alınmıştır. Sübkî bu konularla ilgili kendisinden önceki fukahâ ve mütekellimin usûlcülerinin görüşlerini bazen bir kelimeyle de olsa atıfta bulunarak özetlemeye çalışmıştır. Usûlde bu yöndeki ilk girişim Sübkî'ye ait olmasa da bu sentezin en başarılı örneğini o vermiştir. Nitekim kaleme almış olduğu *Cem'u'l-Cevâmi'* yazıldığı andan günümüze kadar fıkıh usûlü eğitim ve öğretiminin vazgeçilmez temel kitabı olmuştur. Dolayısıyla dönemindeki âlimlerin ilgi ve alakalarına mazhar olduğu gibi sonrasında gelen âlimlerin de dikkatlerini çekmeyi başarmıştır. Bu bakımdan *Cem'ul-Cevâmi'* farklı çalışmalara konu edinilmiştir.

Bildirimizde *Cem'ul-Cevâmi'*'in fıkıh usûlü tarihindeki önemi çerçevesinde şu hususlar üzerinde durulacaktır: *Cem'ul-Cevâmi'*'in telifinden itibaren, medreselerde okutulan önceki muhtasar usûl eserlerinin yerini alması, medreselerde temel ders kitabı olarak okutulması, çok sayıda fıkıh âlimi tarafından ezberlenmesi, kendisinden sonra telif edilmiş birçok usûl eserine kaynaklık etmesi ve günümüze dek pek çok araştırmacı tarafından çalışma konusu yapılmış olması. Ayrıca bildiriye gerek muhteva gerekse metod açısından *Cem'ul-Cevâmi'*, fıkıh usûlü tarihinde en çok itibar görmüş diğer muhtasar usûl eserlerinden Beydâvî'nin *Minhâcü'l-Vusûl ilâ İlmi'l-Usûl* ve İbn Hâcib'in *Muhtasarı*yla mukayese edilerek farklı yanlarına temas edilecektir.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

KİLİS'TE ALTERNATİF TURİZM
ALTERNATIVE TOURISM TO KİLİS

Dr. Selahattin ÇELİK
Kilis 7 Aralık Üniversitesi Coğrafya Bölümü, selahattin@kilis.edu.tr

ÖZET

Turizm denince toplumda ilk olarak akla gelen güneş, kıyı, deniz, plaj, dinlenme ve eğlenme gibi kavramlar olmuştur. Turizm tarihinde uzun yıllar böyle bir algı oluşmuş, bu algı günümüze kadar gelmiştir. Söz konusu unsurlar turizmin vaz geçilmez öğeleridir. Ancak turizm sadece bunlardan ibaret olan bir etkinlikler bütünü değildir ve olmamalıdır. Hele Türkiye gibi dünyanın en ideal ikliminin görüldüğü, eşsiz doğal, tarihi ve kültürel değerlerin yer aldığı bir ülkede turizmi bu dar kalplara hapsedmek doğru değildir. Nitekim kitle turizminin giderek mekân ve zamanda yoğunlaşması, ulaşım kapasitelerini zorlaması, kıyılarda yığılmanın artması, çevre kirliliği, doğal ortamın bozulması ve bu geleneksel turizm şeklinin artık doyuma ulaşması gibi nedenler, insanları alternatif turizm arayışlarına yöneltmiştir. Bu olumsuz etkileri ortadan kaldırmak ve turizm kaynaklarından daha geniş ölçüde yararlanmak için özellikle 1980'li yıllardan itibaren turizmin çeşitlendirilmesi çalışmalarında önemli artışlar yaşanmış ve bu geleneksel algı değişmeye başlamıştır.

Orta Kuşakta yer alan Anadolu toprakları, insanlık tarihinin her döneminde yoğun nüfus hareketliliği ve yerleşme faaliyetlerine sahne olmuştur. Stratejik konumu, (eski dünya karaları arasında yer alması) elverişli iklimi, zengin yeraltı ve yerüstü kaynakları, kıtalar arasındaki ulaşımın odağında yer alması bu hareketliliğin önemli sebepleridir. Özellikle köklü medeniyetlerin yaşandığı Mezopotamya ile Anadolu arasında bir geçiş alanı üzerinde yer alan Kilis, Anadolu coğrafyasının bir parçası olarak bu özelliklerin yoğun olarak yansıdığı yörelerimizden biridir.

Nüfus ve yüzölçümü bakımından Türkiye'nin en küçük illeri arasında yer alan Kilis, daha yakın bir zamanda Gaziantep iline bağlı bir ilçe ilken 1990 yılında il statüsü kazanmış ve 79. İli olmuştur. Küçük bir yüzölçümüne sahip olmasına rağmen turizm alanında şaşırtıcı derecede büyük bir potansiyel barındırmakta ve özellikle alternatif turizm alanında dikkat çekici özelliklere sahip olmaktadır. Bu güne kadar alt yapı, eğitim, organizasyon ve tanıtım yetersizliğinden dolayı bu potansiyelden ve ülkeye katacağı gelirlerden yeterince yararlanamayan yerler arasında yer alan Kilis, bu alanda parlak bir gelecek vaat etmektedir.

Bu çalışmanın amacı turizm faaliyetlerinin gelenekselleşmiş şekliyle sadece kıyılarda yoğunlaşan güneş, deniz, kum, otel ve yakın çevreyle sınırlı etkinlikler olmadığına dikkat çekmektir. Özellikle Türkiye gibi hemen her köşesinin çok zengin doğal, tarihsel, sosyal ve kültürel turizm değerleriyle dolu olduğu bir coğrafyada turizmi sınırlı alanlara hapsedilmemesi gerekliliğini vurgulamaktır. Bu bağlamda Kilis gibi pek fazla tanınmayan küçük bir sınır kentinde bile şaşırtıcı bir turizm potansiyelinin varlığına dikkat çekerek alternatif turizm çeşitlerini ön plana çıkarmaya katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Turizm, Kilis, Kültürel Miras, Tarihi Doku

ABSTRACT

In terms of tourism, concepts such as sun, shore, sea, beach, relaxation and entertainment come to mind first in society. Such a perception has been formed in the history of tourism for many years, and this perception has been up to date. These elements are tourism indispensable elements. Tourism, however, is not just a collection of events that are all that. It is not right to

imprison these narrow hearts as a tourism destination in a country like Hele Turkey where the most ideal climate of the world is seen, unique natural, historical and cultural values. As a matter of fact, the reasons such as concentration of mass tourism increasingly in place and time, compulsory transportation capacities, increasing accumulation on the coast, pollution of the environment, deterioration of the natural environment and reaching saturation of this traditional tourism style have led people to search for alternative tourism. Significant increases have been experienced in tourism diversification efforts, especially since the 1980s, in order to remove these negative effects and take advantage of the wider use of tourism resources, and this traditional perception has begun to change.

The Anatolian lands, which are located in the Middle Belt, have been the scene of intensive population mobility and settlement activities in every period of human history. Its strategic location, its favorable climate (taking its place among the old world wonders), its rich underground and superficial resources, and the fact that it is in the center of transportation between the continents is an important reason for this movement. Kilis, which is located on a transition area between Mesopotamia and Anatolia, where deep-rooted civilizations are experienced, is one of the regions where these characteristics are reflected intensively as a part of the Anatolian geography.

Kilis, one of the smallest in Turkey in terms of population and surface area, soon became a province of Gaziantep and first became a province in 1990 and became a 79th province. Although it has a small surface area, it has a great potential in tourism area and it has remarkable features especially in alternative tourism area. Due to lack of infrastructure, education, organization and publicity until this day, Kilis, which is one of the places that can not make use of this potential and the country's income enough, promises a brilliant future in this area.

The aim of this study is to draw attention to the fact that traditional activities of tourism activities are not limited activities such as sun, sea, sand, hotel, It emphasizes the necessity of not being confined to limited areas in a geographical area where almost every corner like Turkey is filled with rich natural, historical, social and cultural tourism values. In this context, even in a small border town that is not well known as Kilis, it attracts attention to the presence of an amazing tourism potential and contributes to bringing alternative tourism varieties to the forefront.

Keywords: Alternative Tourism, Cultural Heritage, Historic tissues, Kilis

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

RİTİM-KOZMOLOJİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE BAZI NOTLAR

Öğr. Gör. Muhammed AYDIN
Mardin Artuklu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, muhammedaydinn@gmail.com
Dr. Muhammet Fatih KILIÇ
Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, mimfatih@gmail.com

ÖZET

Bu tebliğde, İslam dünyasında ve özellikle de Osmanlılarda üretilen müzik düşüncelerinde ritimle (*usûl/ikâ'*) ilgili kozmolojik anlamlandırma ve yorumlar tartışmaya açılacaktır. Ritim, özellikle makamsal müzik geleneklerinde, melodik yapıların üzerine bina edildiği son derece temel ve belirleyici bir konuma sahiptir. Nitekim söz konusu müzik teorilerinin yer aldığı edvarlar ve diğer nazari eserlerde, müzikte asıl gerekli olan bilginin ritim bilgisi olduğu dile getirilmektedir. Dahası, ritimsiz melodilerin müzik bile olamayacağına ilişkin ifadelere sıklıkla rastlanmakta ve ritmin müziğin temeli olduğu belirtilerek müzikteki belirleyici rolü vurgulanmaktadır. Ritmin müzikteki bu belirleyici rolü, Antik Yunan'dan Osmanlılara kadar ritim üzerinde yapılan çeşitli yorumlarda da görülebilir. Müziğin Antik Yunan'daki kurucusu sayılan Pythagoras'tan (ö. MÖ 500-475 arası) itibaren ritmi de içerecek şekilde müzikle kozmoloji arasında çeşitli ilişkiler kurulmuştur. Aristoteles'in (ö. MÖ 322), *Metafizik* ve *Gökyüzü Üzerine* adlı eserlerinde verdiği bilgiye göre Pythagoras'ın ve onun düşünce geleneğini sürdürenlerin dünya görüşünde âlemin düzeni, ritim de dâhil olmak üzere bütün müzikal yapıların gösterdiği matematik ilişkiler ağı içinde bulunmaktadır. İslam dünyasında ise Pythagorasçı düşünce geleneğini sürdüren bir felsefe topluluğu olarak İhvân-ı Safâ (X. asır) da *Resâil*'inde ritim başta olmak üzere müziği Pythagorasçılara benzer bir şekilde kozmolojik ve metafizik bir çerçeve içinde yorumlamaktadır. İhvân, melodilerin kendisine dayalı olarak ortaya çıktığı ritim türleriyle ilgili bilgi verirken müzik sanatının, 1'den neşet eden sayılar arasındaki ilişkiler içinde geliştiğini ifade eder. Bu çerçevede sayılar 1'den neşet ettiği gibi mevcudat da Bir'den, Tanrı'dan vücut bulmaktadır. Ritim ve ritme dayalı melodilerin oluşturduğu müzik de vuruş (*darb*) ve sesler arasındaki matematiksel oranlara dayalı olarak gelişen bir sanat olduğu için İhvân tarafından Tanrı'nın varlığının ve O'nun yarattığı kozmolojik yapının en yalın idrak edildiği yol olarak değerlendirilmektedir. Ritimle kozmoloji arasında geliştirilen bu anlatım, Osmanlıların ürettiği müzikolojik metinlerde de varlığını güçlü bir şekilde sürdürmüştür. Bu metinlerde on iki makamın on iki burçtan, yedi âvâzenin yedi yıldızdan türediği belirtildiği gibi dokuz ritmin (*darb/usûl*) de dokuz feleğe dayalı olarak oluştuğu ifade edilerek ritimle ilgili bu kozmolojik anlatımlar kendisini göstermektedir. Ritimle ilgili bu anlatımlar, Mevlevi ayinlerinde ritme yüklenen anlamlar üzerinden de okunabilir. Mevlevi ayinlerinde bir ritim icracısı olan kudümzenbaşı mutrib heyetinin yöneticisi olarak kabul edilir. Ayin başlangıcında kudümzenbaşının darpları Mevlevilere göre Tanrı'nın "Ol!" (*kün*) emrine tekabül eder. Kudümzenbaşı, ayinin icrası boyunca yöneticiliğini sürdürür. Bunun aynı zamanda ritmin müziğin temeli, ölçüsü ve terazisi olduğu yönündeki müzikolojik anlayışın da devamı olduğu düşünülebilir. Bu nedenle İslami kozmolojik tasavvurun bir tür sembolik anlatımı olarak kabul edilen Mevlevi ayinlerinde, müzikolojik anlatımdan hareketle ritmin, tanrısal yaratımın işleyişi ve düzenini temsil eden bir çerçevede yorumlandığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ritim, usul, müzik düşüncesi, ritim-kozoloji ilişkisi, Mevlevi ayinleri.

GRAVÜRLERDE AYASOFYA
HAGIE SOPHIA IN ENGRAVINGS

Dr. Murat ÇAĞLAYAN
Mardin Artuklu Üniversitesi, muratcaglayan@artuklu.edu.tr

ÖZET

Bir baskı tekniği olarak matbaacılıkta ve sanat ürünlerinin yaratımında kullanılan gravür, bir kazıma şekli, çukur baskı ya da oyma baskı olarak adlandırılabilir. 15. yüzyıldan sonra ortaya çıkışından itibaren gravür; günümüze kadar sanatçılar ve gezdikleri şehirlerden betimlemeler sunan seyyahlar tarafından kullanılmış ve geliştirilmiştir. Roma döneminden bugüne seyyahların ve sanatçıların uğrak yeri olan İstanbul konulu gravürler oldukça fazladır. Bizans döneminde haçlı seferi sırasında yağmalanan şehir, etkileyiciliğini yitirmemiş, seyyahlar ziyaretlerine devam etmişlerdir. İstanbul'un en büyük mabedi olan Ayasofya seyyahların gravürlerinde yer almış fetihten sonra da yer almaya devam etmiştir. Floransalı seyyah Cristoforo Buondelmonti' nin erken 15. yüzyıla ait gravürü; kentin fetihten kısa bir süre önceki durumunu gerçeğe uygun bir şekilde yansıtan en eski betimleme olarak kabul edilir. Ayasofya, yapının anlamına uygun olarak gravürdeki en büyük figürle temsil edilmiştir. Fetihten sonra bayındır hale getirilen Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul'da Ayasofya, artık bir camidir ve gravürlerde bir cami olarak betimlenmeye başlamıştır. Fakat fetihten sonraki dönemde Ayasofya'yı özgün haliyle bir Hristiyan mabedi olarak betimleyen sanatçılar da olmuştur. Ayasofya, fetih öncesi İstanbul'u betimleyen gravür kompozisyonlarının çoğunda baskın bir Latin mabedi tarzında çizilmiştir. Avrupalı seyyahlar Ayasofya'yı İtalya'daki dış cephesi süslü kiliselere benzeterek Konstantinopolis'in katedrali şeklinde yorumlamışlardır. Fetih sonrasında günümüze kadar geçen süre içinde ise minareli bir cami, dönem içinde ise külliye olarak betimlenmiştir. Ayasofya'yı iç mekân ve dışarıdan konu eden gravürler, mabedin dönem içinde geçirdiği değişiklikleri yansıtılmaları açısından önemlidirler.

Anahtar Kelimeler: Sanat tarihi, Ayasofya, gravür

ABSTRACT

Gravure which is used as a printing technique and applied in creation of works of art can be described as a form of etched, dented or carved print. The design to be printed is first reproduced on wood, metal or stone plate by various methods (e.g., by hand-carving or by application of acid), then the plate is daubed with ink. When the surface of the plate is wiped, the ink remains in the grooves and hollows and the design on the plate is transmitted on paper through pressure. Even since its appearance in the 15th century, the art of gravure has been and is still being use widely by artists. Since the Roman period, there are many engravings on Istanbul which is frequented by travellers and artists. Constantinople, plundered by Crusade during Byzantine period, didn't lose its impressiveness, the travellers continued their visits. Hagia Sophia the largest temple of Istanbul took place in the engravings of travellers before and after the conquest. Florentine traveller Cristoforo Buondelmonti's early 15th century engraving of the city is the oldest one that describe realistic the city before the conquest. Within the meaning of structure Hagia Sophia, has been representing the largest emoticons in the gravure. After the conquest in the flourished capital city of the Ottoman Empire Istanbul, Hagia Sophia, now a mosque and engravings began to be described as a mosque. However, after the conquest period, there had been some artist depicted the Hagia Sophia as its original

the temple of Christian. During the time of conquest to the present day onwards, it had been depicted as the minaret of a mosque and by the time the complex of buildings. In the pre-conquest of İstanbul engraving Hagia Sophia was depicted as the most dominant in the compositions are plotted in a Latin style of the temple. European travellers interpreted the Hagia Sophia Cathedral in Constantinople as by comparing the external facade adorned churches in Italy. Gravures subject on Hagia Sophia's interior and exterior design are important, for to inform us about the temple changes had become the in different terms. Their works tell us the evolution of Hagia Sophia, its environment and silhouette of Istanbul. When a conservation or restoration project being prepared, this gravures are the most important info to be source for restitution.

Keywords: history of art, Hagia Sophia, engraving

ANADOLUDA RUM İHTİLAL TEŞKİLATI (Pontus meselesi)

Doç. Dr. M. Salih MERCAN
Bitlis Eren Üniversitesi, msmercan@beu.edu.tr

ÖZET

Rumlar tarafından (Rum İrfanperver) “Rum Bilgisever” ve (Pontus) ve bir süre sonra da (musiki) kulüpleri kurulması şeklinde Pontus Derneği gizli olarak kurulmuş ve 1908’de genişletilerek Samsun’da (Müdafaa-i Meşruta) ve onun ardından (Mukaddes Anadolu Rum) Cemiyetleri meydana getirilmiş ve Batum’dan İnebolu’ya kadar olan Karadeniz bölgesi içerisinde birçok şubeler kurulmuş ve Trabzon metropolithanesi’nin harcadığı çabalarla nihayet Pontus teşkilatının bu ilk nüveleri meyve vermeye başlamıştır. En çok dikkat çekici olan nokta daha, Pontus Cemiyeti’nin yeni yeni ortaya çıkmağa başladığı yıllarda Atina’da Asya-yı Suğra Teşkilat-ı Merkezi [Küçük Asya Merkez Teşkilatı] ile oluşturduğu ilişkidir ki dernek tarafından 24 ve 31 Mayıs 1909 tarihlerinde Trabzon Metropoliti Hrisantos’a gönderilen mektuplar, belgeler arasında yayınlanmıştır. Yunan Hükümeti Kamu Yardımlaşma Bakanlığı Genel Müdürü Kazancakis tarafından hesapların incelenmesi için bir müfettiş gönderilmiş olduğuna ilişkin yine bu metropolide gönderilen mektup dahi belgeler arasında bulunuyor. Bu iki-üç belge Yunan hükümetinin ve Yunanistan’da kurulmuş derneklerin Türkiye topraklarında ve memleketlerinde ne gibi kötü hareketlere daha o tarihlerde girişmiş olduklarının en büyük bir delilidir.

Pontus teşkilatının esasen metropolithane ve kiliselerde genişlemiş ve gelişmiş ve bir Amerikan kurumunda evvelce kurulmuş olması, şüphesiz Türker’in Hıristiyanlara bağışlamış olduğu dini serbestlikler ile beraber yabancı hükümetleri kurumlarına karşı kabul etmiş olduğu ayrıcalıklardan dolayı ortaya çıkmıştır. Gerek bu serbestlikler ve gerek bu imtiyazların bu suretle kötüye kullanılabilir olması ve Türklerin hayatına kast edecek haince girişimlerin dinî bir kudsiyetli taşıması gereken bu gibi kurumlarda ortaya çıkmasını bilmem ki tarafsız, vicdan sahibi kimseler ne şekilde değerlendirirle

Arşiv belgelerine göre uzun yıllardan beri kızgın hayalli politikacıların kafalarından ve dillerinden çıkan kin, intikam ve düşmanlık sesleri Türk memleketinin en verimli topraklarını ele geçirmek hülyaları 1904 yılında Merzifon’da uygulama alanına konuluyor. O tarihte Merzifon Amerikan Kolejinde Rumlar biri Rum İrfanperver Kulübü, [Rum Bilim sever Kulübü] diğeri Pontus Kulübü adıyla iki kulüp kurmuşlar ve daha soma buna bir de musiki kısmı eklenilerek Pontus Cemiyeti adı altında bir dernek meydana getirmişlerdir. Bu ilk gizli dernek Samsun, Merzifon, Trabzon, Gümüşhane, Amasya, Giresun, Ordu... vs. gibi şehirlerde yapılacak büyük ve geniş teşkilatın bir temeli niteliğindedir. Bu dernek 1910’da (Pontus) adlı bir broşür yayımı ile çalışmalarını genişletiyor. Pontus kulübü başkam Papadopoulos’un (1908)’de Samsun’da kurulan Rum Teceddüdü ve İhya Cemiyeti’ne “Rum Yenilenme ve Diriltme Derneği” yazdığı tebrik, gayeyi ve çalışmalarının canlılığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Yine 1908 yılında Müdafaa-i Meşruta “Şart olunmuş Savunma” adı altında bütün Anadolu’yu içine alan silahlı bir teşkilat meydana getirildi. Bu ihtilal derneğinin Samsun Metropolithanesi’nde elde edilen tüzüğüne göre Ünye, Fatsa, Kırşehir, Kavak, İnebolu, Havza, Çarşamba, Bafra, Sinop, Kayseri, Ürgüp ve Tokat’ta şubeleri bulunuyordu. Şehirlerdeki teşkilatın tamamlanmasından sonra teşkilat köylere kadar yaygınlaştırılarak tüzüğünün 14. maddesi gereğince yaşları 20’den yukarı bütün erkeklere istisnasız silah dağıtılmıştı. Bu teşkilattan başka para toplamak, teşkilata girmeyen veya yardım etmeyenleri korkutmak ve dışarıyla haberleşmede bulunmakla görevli Mukaddes Anadolu Rum Cemiyeti adıyla bir komite daha Samsun’da kuruldu. Bundan başka (Kadıköy Orfeos Elenikos

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

Sillogos=Yunan Kulübü'nün yazı ile bildirmelerine cevap olarak merkezi Atina'da bulunan Asya-yı Sugra Komitesinin Samsun Metropoliti vasıtasıyla gönderdiği silah, cephaneye fiyatlarından söz eden mektupta da sabit olacağı şekilde bütün Rum spor, eğitim, musiki kulüplerinin Müdafaa- i Meşruta komitesinin şebekelerinden başka bir şey olmadıkları ortaya koymaktadır. Bütün bu teşkilatın yapıldığı tarihe yani (1908) yılına kadar Rumlar birbirinden ayrı ve önemsiz bir halde eşkıyalık yaparlarken (Müdafaa-i Meşruta) cemiyeti ve şubeleri vasıtasıyla intizam altına alındıktan sonra muntazam ve amansız bir şekilde çalışmaya ve mezalime koyuldular.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Yunanistan, Patrikhane, Cemiyet, Pontus, Teşkilat,

MARDİNLİ BİR MUSİKİŞİNAS: CEMÂLEDDİN MARDİNİ VE *URCÛZE'Sİ*

Dr. Muhammet Fatih KILIÇ
Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, mimfatih@gmail.com
Öğr. Gör. Muhammed AYDIN
Mardin Artuklu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, muhammedaydinn@gmail.com

ÖZET

Bu tebliğ, on dördüncü/on beşinci asır musikişinas ve matematikçilerinden Cemâleddin Mardini'nin (ö. 809/1406), makam teorisini, ilişkili olduğu müzik teorisyenleriyle mukayeseli olarak tartışmaya açmayı hedeflemektedir. Mardinli bir aileye mensup olan Mardini, Şam Emevi Camii'nde müezzinlik görevi yapmış ve musiki ile matematik sahasında çeşitli eserler vermiş bir isimdir. Onun *Mukaddime fi kavânini'l-engâm* olarak da isimlendirilen musikiyle ilgili *Urcûze fi'l-mûsikâ* adlı eseri elli altı beyitten oluşmaktadır. Bu eserin dünyanın çeşitli kütüphanelerinde on bir yazma nüshası bulunmaktadır. Mardini bu eserinde didaktik şiirin imkanları nispetinde bir makam teorisi ortaya koyar. Bu teoriyi ortaya koyarken *Urcûze*'nin hemen başında, İranlıların makam teorisinden farklı bir yol izleyeceğini belirtir. Mardini'nin *Urcûze'si*, iki ana bölümden oluşur. Birinci bölümde usul ve fûru makamları anlatan Mardini, ikinci bölümde ise bu makamların genişletilmesi, makam geçişleri ve makamlar arasındaki ilişkileri ele alır. Mardini'nin *Urcûze*'sindeki müzik teorisi, Safiyyüddin Urmevi'nin (ö. 693/1294) öncülüğünü yaptığı sistemci okuldan izler taşıdığı gibi, sistemci okul ile Memlük çevresi arasında teoriler geliştiren, Şemseddin Saydâvi (XIV. asır) Selahaddin Safedi (ö. 763/1363) ve Muzaffer Haskefi (XIV/XV. asır) gibi isimlerin teorileriyle benzerlikler taşır. Mardini eserin ilk bölümünde, dört asıl makam ve ardından bu dört makamın her birinden ikişer tane türeyen toplamda on iki makam sıralar. Mardini'de gördüğümüz dört asıl makam ile bunlardan türeyen sekiz makamın oluşturduğu on iki makam, birtakım farklarla birlikte büyük oranda Urmevi'nin *Kitâbü'l-Edvâr*'ında açıkladığı on iki meşhur makama (*el-edvârü'l-meşhûre*) tekabül eder. Ancak Urmevi, bu makamları dört asıl ve bunlardan türeyen sekiz makam olarak değil, başlı başına on iki temel makam olarak sıralamaktadır. Mardini'nin on iki makamlık şeması, dört asıldan türetilmeleri bakımından Saydâvi, Haskefi ve Safedi'yle önemli benzerlikler taşır. Mardini'de altı âvâzenin türetilme üslubu da yine Urmevi'den tamamen farklı, Saydâvi, Safedi ve Haskefi'yle benzer bir nitelik arz eder. Ancak Mardini'nin âvâze listesinde zikrettiği makam adları hem Haskefi hem de Saydâvi'nin listesinden önemli ölçüde farklıdır. Bu tebliğde Mardini'nin *Urcûze*'sindeki makam teorisi, eserde geçen temel müzikolojik kavramların analizi eşliğinde, dönemin ana müzikolojik akımları ve müzik teorileriyle mukayeseli olarak çözümlenip eserin tahkikli neşri ilgilileriyle paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mardini, XIV-XV. asır Arap müzikolojisi, Urmevi, Safedi, Saydâvi, Haskefi.

“IŞIKLA YAZILSIN SONSUZA ADIM”
ROMANI BAĞLAMINDA MİMAR SİNAN’A VE ESERLERİNE KISA BİR BAKIŞ

Murat ÇAĞLAYAN

Dr. Öğretim Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, muratcaglayan@artuklu.edu.tr

ÖZET

Mimar Sinan hakkında birinci el kaynakların başında Tezkiretü'l Bünyan gelmektedir. Sinan, hayatını üç kitapçık halinde müsvedde olarak yazmış, sonra bunları Sai Çelebi'ye vererek hem metin hem nazım şeklinde daha süslü yazılmasını sağlamıştır. Sai Çelebi metinleri, biri müsvedde olmak üzere iki kitapçık haline getirmiştir. Bunlardan birincisi Tezkiretü'l Ebniye, diğeri Tezkiretü'l Bünyan'dır. Çalışma kapsamında ilk baskısı Kasım 2001 tarihinde yapılan Mehmet Coral'ın yazdığı romanın Şubat 2008 tarihli 6. baskısı incelenmiştir. Roman başkarakterinin Mimar Sinan merakı ile başlayan araştırmaları sonucu bulduğu eski el yazmaları, romanının çıkış noktası olmuştur. Karakter; Sinan'ın arkadaşı nakkaş Mustafa Sai'nin kaleme aldığı Risale-i Tezkiretü'l Bünyan ve Sinanname'ye ait olduğunu anladığı bu yıpranmış eski sayfaları tercüme eder. Sinan'ın hayatını ve mekânlarını anlatan romanda iki zaman kullanılır. Roman, 16. yüzyılda Mustafa Sai'nin dilinden ve 2001 yılında yaşayan roman karakterinin kendi ağzından anlatılır. Akıcı bir dil ile kaleme alınan eser; tarihsel kahramanları, mekânları ile geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurmasının yanında Sinan'ın kendi yazmış olduğu eserlere birebir sadık kalarak referans verir. Bu bağlamda Sinan'ı, hayatını ve eserlerini Sinan'ın kendi ağzından anlatır. Romandaki mekânları irdelemek açısından Sinan'ın üç çağı ele alınabilir. Birincisi, doğumundan yeniçeriliğe kadar; ikincisi, yeniçerilik dönemi; üçüncüsü ise mimarbaşı olmasından ölümüne kadar olan dönemdir.

Anahtar Kelimeler: osmanlı, mimarlık, mimar sinan

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

SON HİLAFETTE DIŞ ETKİ VE İÇ SİYASET

Doç. Dr. M. Salih MERCAN
Bitlis Eren Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi, msmercan@beu.edu.tr

ÖZET

Milli Mücadele sırasında vatani silahla bölüp parçalama başaramayan, düşmanlar, başta İngilizler, Türk toplumunda iç çatışma yaratmak için mezhep ve ırk ayrımı kışkırtmalarına giriştiler. İşgalci devletler çeşitli hile ve oyunlara başvurdular. İçimizden bazı insanları dolaylı yollarla satın alarak ülke ve insanımız aleyhine çeşitli oyunların tezgâhlanmasında kullandılar. İşgalciler, bu konuda sömürgelerinde çeşitli uygulamalar sonucu uzmanlık ve deneyim kazanmışlardı, Yunanlıları Anadolu'ya çıkararak işgal etme planlarının yanı sıra, Anadolu'nun kendileri için önem arz eden bir çok yöresini işgal altına aldılar. Hem kurtuluş savaşını hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atılmasına çalışıldığı sırada önlerine kaçırlınması gerekli yeni ve önemli bir fırsat çıkmıştı. Ülkede cumhuriyet yönetimine karşı güçlü ve yaygın bir muhalefet vardı. Bu durumu değerlendirmek için araç olarak, İsmailiye Tarikatı'nın başı ve Büyük Britanya Krallığının Müstemlekeler Şurası Azası Ağa Han ile Şii Mezhebine mensup Kraliyet Şurası Üyesi Emir Ali'yi seçtiler. İngiliz Hazinesinden Sterlinle beslenen bu kişiler, inançları gereği Halifelik Kurumunu tanımıyorlardı. Tanımadıkları bir kurum için dünyevi ve siyasi yetki istemini kapsayan bir mektubu Reisicumhur'a ve Başbakan'a gönderdiler. Mektup, ilgili makamlara ulaşmadan İstanbul basınında yayımlandı. Amaç, toplumda kargaşa ve çatışma çıkarmaktı. Bu hareketler 15.4.1339 (1923) tarihli ve 334 sayılı Kanun Kapsamındaki Hıyaneti vataniye suçunu oluşturmuştu. Suçluları yargılamak ve hak ettikleri cezalara çarptırmak üzere Hükümet gerekli önlemlere başvurdu. Kanunen İcra Vekilleri Heyetinin teklifi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin vereceği kararla, gereken yerde İstiklâl Mahkemesi kurulabilirdi. Hükümet Meclise; kanuni yetkisine dayanarak, İstanbul'a bir İstiklâl Mahkemesinin gönderilmesi ile meseleye el konarak hızla kovuşturma yapıp, Hıyaneti Vataniye suçu ve bu suçun içte ve dıştaki ihtilâl ve tertibatı hakkında Memleketin aydınlatılmasını teklif etti ve konuyu Meclisin doğrudan ele almasının kaçınılmazlığını vurguladı.

Halifeliğin varlığı, İmparatorluk içindeki İslam topluluklarında Milliyetçilik cereyanlarının yayılmasını önleyememiş; hatta Mondros Mütarekesi sonrasında İmparatorluğun topraklarını işgal eden İngiliz ve Fransız ordu birliklerinin içerisinde Müslüman askerlerin görev almaları, İtilafçılar tarafından sakıncalı bulunmamıştır. Bu gerçeklerin yanında Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları Anadolu hareketine girişirken, amacın halifeyi, Padişahı ve milleti tutsaklıktan kurtarma olduğunu ilan etmişlerdi.

Milli mücadele sırasında İstanbul yönetiminin Anadolu harekâtına tavrı yanında, Hilafet makamı kimileri için hala padişahın İlahi gücünü niteleyen mukaddes ve bütün Müslümanların ortak kurumu idi ve vazgeçilmezdi. Asırlar boyu verilen eğitim ürünü düşünce ve duygusallık, aklın egemenliğini gölgeliyordu.

Seçimi izleyen devir teslim işleminden sonra Halife, makamına oturdu. Fırsat düştükçe Mustafa Kemal Paşa ile muhabere edip, Meclise selamlarını ilettiler. 15.8.1923 tarihli telgrafla Meclisin yeni dönemini kutluyor, üyelere selamlar gönderiyordu.

TBMM Başkanı, kendisine çekilen telgrafi bir tezkere ile Meclis Genel Kurulu'na sundu. Çok geçmeden Meclis içerisinde halifelik lehinde, Mustafa Kemal aleyhinde başlatılan kışkırtmalar, basınla yurt sathına yayılıyordu.

Halife din ve dünya için makamı Hazreti Peygamber efendimize vekâlet edecek zattır, deniliyordu ve halife için dünyevi yetkiler isteniyordu.

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

Bu sırada halifelik açısından bir önemli olay yaşandı. Ağahan ve Emir Ali'nin mektupları olaya dış müdahale görünümü kazandı. Mektuplar ilgililerin eline geçmeden önce İstanbul basınında yayımlandı. (Tanin, Tevhidi Efkâr ve İkdâm Gazeteleri). Halifelik kurumu yavaş yavaş yönetimin sırtında bir yük haline geliyordu. Bu tutum ve davranışların sonucu gelişen olaylar, halifeliğin cumhuriyetle uyum sağlayamayacağı ileri sürülmeye başlandı. 1924 bütçe görüşmelerinde hanedanın ödeneği görüşülürken, Meclis halifelik kurumu üzerinde durarak, konu derinlemesine eleştirildi. Olaylar olumsuz bir biçimde gelişirken, Halife de bazı olumsuz tutum ve davranışlar sergilendiği ileri sürüldü.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Hilafet, İngiltere, Ağana, Emir Ali

DARBELER VE MEDYA İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA 15 TEMMUZ DARBE
KALKIŞMASINDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ
THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN THE COUP ATTEMPT ON JULY 15 IN THE
CONTEXT OF THE COUP AND MEDIA RELATIONSHIP

Doç. Dr. Hüseyin KOÇAK
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, kocak@aku.edu.tr
Fatma Zehra DURNA
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi,
f.zehra_durna@hotmail.com

ÖZET

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin siyasal yaşamında sıklıkla gündeme gelen "Darbe" kavramı, 15 Temmuz'da gerçekleşen darbe kalkışması ile yeni bir boyut kazanmıştır. Bu darbe kalkışması geçmişte yaşanan darbelerle karşılaştırıldığında her türlü "Şiddet" in ön plana çıkması bakımından farklıdır. Bu nedenle sosyal medyada ve geleneksel medyada uzun süre yer almıştır. Ülkemizde gerçekleşen darbeler incelendiğinde, darbelerin öncelikli hedefinin darbenin meşruluğunun topluma duyurulması, sonrasında ise tüm medya organları ile yasal bir çerçeveye dönüştürülmesi göze çarpmaktadır. Darbenin yaşandığı dönemde mevcut ve yaygın kullanımda olan kitle iletişim araçlarının ele geçirilmesi ve darbe lehine kullanılması, öncelikli amaç olarak karşımıza çıkmaktadır. 27 Mayıs ve 12 Mart'ta radyo, 12 Eylül'de televizyon, 27 Nisan'da bilgisayar gibi kitle iletişim araçlarının kullanım şekli bu duruma örnek olarak verilebilmektedir.

Yakın tarihte yaşadığımız 15 Temmuz Darbe Kalkışması'nda, ulusal ve kamu yayıncılığı yapan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ele geçirilmiş, darbe kalkışmasında bulunanların hazırladığı korsan bildiri zorla okutularak toplumun tüm kesimine ulaşması sağlanmıştır. Sonrasında ise yine sosyal medya kanalları aracılığı ile halkla iletişim imkânı sağlayan özellikle Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın ardından birçok siyasilerin çağruları ile bu karşı duruşu bir direnişe dönüştürmüştür. 15 Temmuz 2016 Darbe Kalkışması esnasında ve sonrasında geleneksel medya ve sosyal medyada, yaşanan olaylar farklı kanallarla farklı anlatımlarla sunulmuştur. Bu noktada belki hesaplanmayan "sosyal medya" ortaya çıkmıştır. İlk olarak kendi aralarında sosyal medya kanallarını kullanarak organize olmaya çalışan halk, darbe kalkışmasına bir karşı duruş başlatmışlardır. Bu bildiride, 15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen darbe kalkışmasının sosyal medya ve geleneksel medya boyutu, literatür yöntemi kullanılarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Darbe, Medya, Sosyal Medya, Demokrasi

ABSTRACT

The concept of "coup" which is frequently raised in the political life of the Republic of Turkey has gained a new dimension with the coup attempt on July 15. This coup attempt is different in terms of the fact that all kinds of "violence" come to the fore compared to the past coups. For this reason, it has been in social media and traditional media for a long time. When the coup is examined in our country, it is obvious that the priority target of the coup is to be declared to the public and then to be transformed into a legal framework with all media organs. In the period of the coup, the capture and use of the mass media in favor of the coup

are the primary objectives. The use of mass media such as radio on 27 May and 12 March, television on 12 September and computer on 27 April is an example of this situation.

The Turkish radio and television Corporation, which was a national and public broadcaster, was seized in the coup attempt on July 15, which we live in recently, and the pirate papers of those who made the coup attempt were forced to read and reach all segments of society. After that, with the calls of many politicians, especially the President and Prime Minister, who provided access to public communication through social media channels, this counter-stance has turned into a resistance. During and after the coup attempt on July 15, 2016, the events in the traditional media and social media were presented in different ways. At this point, “social media” has emerged, perhaps not calculated. First of all, the people who tried to organize themselves by using social media channels have started a counter-coup attempt. In this article, the social media and traditional media dimension of the coup attempt that took place on July 15, 2016 is evaluated by using literature method.

Keywords: Coup, Media, Social Media, Democracy.

KAMU HARCAMALARININ FİNANSMANINDA DIŞ BORÇLARIN ETKİSİ

Esra GÜR
Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi, egur@bingol.edu.tr
İlkay YILDIZ
Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi, ilkayyildiz@bingol.edu.tr

ÖZET

Günümüzde devletin ekonomideki yeri üzerine yapılan tartışmalar devletin iktisadi alana müdahale etmesi veya etmemesi değil, ne zaman, hangi araçlarla ve nasıl müdahale etmesi gerektiği üzerine yoğunlaşmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde devlet ekonomide gerek düzenleyici gerekse de katılımcı olarak önemli roller üstlenmektedir. Artan kamu harcamaları nedeniyle, devlet kamu harcamalarını finanse etmenin yollarını aramakta ve çeşitli kaynaklardan yararlanmaktadır. Finansman yöntemi olarak ekonominin içinde bulunduğu şartlarla, mali ve sosyal yapıya en uygun yöntemlerle finanse edilmesi sonucunda, kamu harcamalarının hem ekonomik konjonktür hem de mali ve sosyal açıdan en uygun olan yöntemlerle finanse edilmesi durumunda, ekonomik büyümeyle beraber mali ve sosyal açıdan devletin üstlendiği rollerin gerçekleştirilmesi bakımından olumlu sonuçlar elde edilmektedir. Kamu harcamalarının finansmanında ekonomik ve sosyal gereklere uygun finansman yöntemlerinin uygulanmaması durumunda ise enflasyon, kaynak dağılımında etkinsizlik, gelir dağılımında adaletsizlik gibi ekonominin genel dengesi ile ilgili sorunlarla beraber mali ve sosyal bakımdan arzu edilmeyen sonuçlar doğabilmektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde belli bir kalkınma ve büyüme düzeyine ulaşabilmek için yatırımlara gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle milli gelirin önemli bir payının yatırımlara ayrılması gerekir. Yatırımların kaynağı ise tasarruflardır. Fakat bu ülkelerde milli gelir düzeyinin yetersiz olması tasarruf oranının düşük olmasına neden olmaktadır. Yurtiçi tasarruflarının kıt ve sermaye miktarının sınırlı olması, ekonomik büyüme ve kalkınma için yeterli kaynağın olmadığını ve bu nedenle dış kaynaklara başvurulması gerektiğini göstermektedir. Dış borç, ülkelerin yurtiçi tasarruflarının yetersiz olduğu durumlarda başvurulmuş ve ekonomik kalkınma için önemli bir yeri olan bir kaynaktır. Bu finansal kaynak, sermaye miktarını artırmakta, artan sermaye miktarı yatırımları, dolayısıyla ekonomik büyüme hızını artırmaktadır. Bununla birlikte, alınan dış borçların etkin kullanılması durumunda yatırımlar ve büyüme artış gösterir. Dış borçların verimli kullanılmaması ülkenin borcunu ödeyebilmesi için tekrar borçlanacağını, bu borcun gelecekte ödeyebilme gücünden daha büyük olacağını, dış borç anapara ve faiz ödemelerinin (dış borç servisi) yerli ve yabancı yatırımları engelleyeceğini ve bundan dolayı büyüme sürecini olumsuz etkileyeceğini göstermektedir. Çalışmada, kamu harcamalarının finansmanında kullanılan gelirler, vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Özellikle borçlanma yoluyla finansman, sonuçları ve doğurduğu etkiler bakımından günümüzde çokça üzerinde durulan bir konudur. Bu çalışmanın amacı, borçlanma yoluyla sağlanan kamu gelirlerinin etkilerinin tespit edilmesidir. Bu amaçla, kamu harcamaları kavramsal olarak açıklanmış ve sınıflandırılmıştır. Kamu harcamalarının finansman yöntemlerine değinilmiş, bu sayede kamusal borçların diğer kamu finansman yöntemleri arasındaki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma biraz daha özel boyuta indirgenerek, kamu borçlanması kavramı, özellikleri, sınıflandırması üzerinde durulmuş ve dış borçların etkileri alt başlıklar halinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu harcaması, Finansman Yöntemleri, Dış Borç

**CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE İLKÖĞRETİM II. KADEME FEN BİLİMLERİ
PROGRAMLARININ HEDEF VE AMAÇ YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI**

Tuncay TUNÇ

Prof. Dr., Aksaray Üniversitesi, tctunc@gmail.com

Özlem KALKAN

Aksaray Üniversitesi, ankaram66@hotmail.com

Coşkun ERDAĞ

Dr. Aksaray Üniversitesi, coskunerdag79@gmail.com

ÖZET

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de eğitimle ilgili yürütülen çalışmaların temelinde eğitim ve öğretim programlarında yapılan düzenlemeler yer almaktadır. Çünkü değişen ve gelişen dünyada bireylerdeki değişikliklerin oluşmasına kaynaklık eden programlardır. Eğitimde temel amacımız, genç ve yetişkinlere kaliteli bir eğitim hizmeti sunmaktır. Bu görevi başarılı olarak yerine getirebilmemiz için öğrenme ve öğretme etkinliklerini ayrıntılı olarak planlamamız gerekmektedir.

İlköğretim II. kademe hem bedensel hem de psikolojik olarak birçok temel değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir. Eğitimin niteliğinin artırılması için programların çağa uygunluğunun yanı sıra öğrenci gelişim özellikleri de dikkate alınarak düzenlenmelidir. Fen Bilimleri dersi hayatın içinden ve hayatı kolaylaştıran birçok bilgiyi barındırmaktadır. Bu bağlamda Fen Bilimleri dersi programları daha çok önem arz etmektedir. Öğrencilere aktarılacak olan bilgi ve kültür en doğru şekilde planlanmalıdır. Programların hazırlanmasında ve geliştirilmesinde öğrencilerin ve toplumun ihtiyaçlarının karşılanmasına dikkat edilmelidir.

Bu araştırmanın önemi Cumhuriyetten günümüze uygulanan (1924, 1931, 1938, 1949, 1977, 1992, 2000 ve 2005) Fen Bilimleri programlarının incelenmesiyle program geliştirme alanındaki çalışmalara ışık tutulacağı ve fen programlarındaki değişim ve gelişmelerinin gözler önüne serileceği düşünülmektedir. Bu çalışma ile Cumhuriyetten günümüze İlköğretim II. kademe Fen Bilimleri dersi öğretim programlarındaki değişim ve gelişmeler “hedef ve davranışlar” yönünden incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre;

1-1924 programında Fen konuları, Tabii İlimler, Fizik ve Kimya dersleri adı altında işlenmiştir. Bu derslerde hedef/amaç bulunmamaktadır. Programda özel hedefler yer almadığı gibi genel amaçlara da yer verilmemiştir. Programda hedeflerin yer almayışı bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarının göz ardı edildiğini göstermektedir.

2-1931 programında fen konuları bir bütün olacak şekilde ders adı Fen Bilgisi olarak değiştirilmiştir. Bu program 1924 programına göre büyük bir değişim ve gelişim göstermiştir. Fen Bilgisi programında hedefler 22 maddelik bir bölüm şeklinde yer almaktadır. Daha sonra uygulanan programlardaki gibi genel hedefler bulunmamaktadır. Fen Bilgisi dersine ait özel hedefler günümüz programlarındaki özel hedeflerle karşılaştırıldığında yeterli olmasa da açık-seçik ifadelerle davranışa dönük ve ulaşılabilir şekilde oluşturulmuştur. Ayrıca bu hedefler bilişsel ve duyuşsal alan alt düzey basamaklarına uygun olarak yazılmıştır.

3-1938 programında fen konuları Fizik, Kimya, Tabiat Bilgisi ve Sağlık Bilgisi dersleri şeklinde parçalara bölünmüştür. Bu programda dersin hedeflerine dair bir bilgi yer almamaktadır. 1931 programından yer alan açıklamalar, ders hedefleri, dersin işlenişine dair

kısa bilgiler ve ünitelendirilmiş konulardan sonra 1938 programının sadece sıralanmış konu başlıkları şeklinde uygulanmış olması bu programın daha özensiz bir şekilde hazırlandığını göstermektedir. Bu program klasik, konu ve öğretmen merkezli anlayış ile hazırlanmıştır.

4-1949 programında fen konuları Fizik, Kimya ve Tabiat Bilgisi dersleri adı altında işlenmiştir. Programın başında Milli Eğitim'in amaçları; Fizik (4 madde), Kimya (7 madde) ve Tabiat Bilgisi (10 madde) ders programlarının başında özel amaçlar yer almaktadır. Bu amaçlar hedeflerde olması gereken bütün özellikleri yansıtmama ve üst düzey hedef alanlarını içermemektedir. Dolayısı ile öğrenci gelişim özellikleri dikkate alındığında bu amaçlar yeterli olmamaktadır.

5-1977 programında fen konuları Fen Bilgisi dersi adı altında işlenmiştir. Programda Türk Milli Eğitimi'nin amaçları, İlköğretimin amaç ve görevleri ve Fen Bilgisi Ders programının başında 10 adet amaç bulunmaktadır. Bu amaçlar duyuşsal alan hedeflerine uygun, davranışa dönük olarak yazılmıştır. Bilişsel ve devinişsel alan hedefleri bulunmamaktadır. Ayrıca ilk defa bu programda ortaokul I. Sınıf, 6. sınıf olarak adlandırılmıştır. Yine ilk olarak bu programda Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçlarında Atatürk İlke ve İnkılâplarına değinilmiştir.

6-1992 programında ders adı Fen Bilgisi şeklindedir. Fen Bilgisi programının başında 22 adet genel amaçlar ile ünite amaçları yer almaktadır. Genel amaçlar genellikle kavrama düzeyinde olmakla birlikte ünite amaçları tamamen kavrama düzeyinde yazılmıştır.

7-2000 programında ilk defa Fen Bilgisi programı, programda bir bölüm değil bir kitap halinde hazırlanmıştır. Programda Türk Milli Eğitimi'nin amaçları ve genel amaçlardan bahsedilmiştir. Ayrıca her ünitenin başında ünite amacı ve ilk defa bu programda kullanılan kazanım ifadesi ile öğrenci kazanımları bulunmaktadır. Bu programın içerik bölümünde yapılan açıklamalarda programın çağdaş eğitim sistemine uygun bir şekilde hazırlandığı belirtilmiştir. Ancak ünite kazanımları üst düzey bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanları içinde barındırmamaktadır. Genel amaçlar ve öğrenci kazanımları toplumun ve bireylerin ihtiyaçlarına dönük olarak yazılmış ve davranışa dönüştürülebilecek ifadeler şeklinde oluşturulmuştur.

8-2005 programında ders adı Fen ve Teknoloji olarak değiştirilmiştir. 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında dersin adı Fen Bilimleri olarak kabul edilmiştir. 2005 programı Cumhuriyet döneminde hazırlanmış en kapsamlı ve en gelişmiş program özelliği taşımaktadır. 2000 programında olduğu gibi bir kitap halinde uygulayıcısına büyük kolaylıklar sağlayan, öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanmıştır. Programın vizyonu; bireysel farklılıklar ne olursa olsun bütün öğrencilerin Fen ve Teknoloji okur-yazarı olarak yetişmesidir. Fen Bilimleri dersi öğretim programında 11 adet genel amaç bulunmaktadır. Ayrıca programda FTTÇ, BSB ve TD kazanımları ve ara disiplin alan kazanımları yer almaktadır. Her ünite de ünitenin amacı ve ünite kazanımları ve etkinlikler tablosu ile uygulayıcılara yol gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilgisi, Öğretim programı, Türkiye

KIRAAT İMAMLARI VE BELİRGİN KIRAAT ÖZELLİKLERİ
THE QIRAAH SCHOLARS AND SPECIFIC RECITATION FEATURES

Dr. Murat AKKUŞ
Aksaray Üniversitesi, muratakkus114@hotmail.com

ÖZET

Ermenistan ve Azerbaycan seferlerinden sonra 26/650 yılında Hz. Osman'ın çoğaltıp çeşitli şehirlere göndermiş olduğu mushaflar noktasız ve harekesizdir ve bu mushaflarda yazılı kelimeler, üzerinde ihtilâf ve ittifak edilen kıraat vecihlerinin okunuşuna uygun bir şekilde yazılmıştır. Sahâbe-i Kirâm da kıraati, Hz. Peygamber'den çeşitli vecihlerle almışlardır. Bir kısmı bir vecihle, bir kısmı iki vecihle, bir kısmı da daha fazla vecihlerle okumuşlardır. Hz. Osman mushaflardan her birini gönderdiği şehirlere onu okutup, öğretecek kimseler de göndermiştir. Bu kişiler o mushafın hattına uygun olan kendi kıraatlerini öğretmişler ve o bölgelerde söz konusu öğretilen kıraatler yayılmaya başlamıştır. Tâbiîn, kıraatleri, Hz. Osman tarafından çeşitli bölgelere gönderilen zatlardan öğrenmişlerdir. Onlar da bu öğrendikleri kıraatleri, kendilerinden sonra gelenlere aktarmışlardır. Bu durum, kıraatler kendilerine nispet edilen meşhur kıraat imamlarına kadar böyle devam etmiştir. İşte böyle bir tarihî akış içerisinde, İslâm beldelerinde kurrâdan bazıları “kıraat, zabt, emânet, sika, ilim, dindarlık ve bu ilimle yoğun meşguliyet” gibi meziyetler sebebiyle buldukları bölgede meşhur olmuşlardır. Halk onları bu konuda önder saymış ve onlardan öğrendikleri kıraatleri de yine onlara nispet etmişlerdir. Meşhûr kıraat imamları ise Nâfi (ö.169/785), İbn Kesir (ö.120/738), Ebû Amr (ö.154/771), İbn Âmir (ö.118/736), Asım (ö.127/744), Hamza (ö.156/773), Kisâi (ö.189/805), Ebû Ca'fer (ö.132/749), Yakûb (ö.205/820) ve Halef 'tir (ö.229/843). Çalışmamızda kıraat imamlarına ve Kur'an okurken gerçekleştirdikleri belirgin kıraat özelliklerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kıraat, Kıraat İmamları, Kıraat Özellikleri, Kıraat İlmi, Tefsir.

ABSTRACT

The Codexes/Mushafes Which The Caliph Uthman multiplied and sent to various cities after the conquest of Armenia and Azerbaijan in 26/650 are undotted/unpunctuate and uninsertion of vowel point and written words in these codexes/mushafs are written in accordance with the variety of the qiraahs what allied and disputed on. The Companions of Prophed Muhammad took the recitations/qiraahs from the Prophet with various types. Some of them read with one type, some of them with two types and some of them with more. The Caliph Uthman sent teachers Who teach and educate the mushafs to the cities where the sent them. These people have taught their own recitations that are suitable mushafs writing. the qiraahs that are taught began to spread in those regions. The Companions/followers of Ashab (the companions of Prophed Mohammad) learned the recitations from the teacher who were sent to various regions by Calipht Uthman. They have also conveyed the recitations that have learnt to the followers themselves. This case continued to the famaous qiraahs imams/scholars who are belonged the qiraahs/recitations. Some of the qiraah imams in the İslamic cities/regions have been famous their regions due to virtues like “qiraah, dabt, trustworthiness, siqa, knowledge, piety and being involved in the recitation” in such a historic flow. The people counted them as leaders in this matter and they connected the recitations that they took from qiraah imams to them. Nafi, Ibn Kasir, Abu Amr, Ibn Amir, Asım, Hamza, Kısai, Abu Cafar, Jakob and Halaf

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
20-22 Nisan 2018

---

are the famous qiraah imams. In our work, there will be qiraah imams and significant qiraah features that they have realized while reading the Qur'an.

Keywords: Qiraah/Recitation, Qiraah Imams/Scholars, Qiraah Features, Qiraah Science, Tafseer/Exegesis.

**STUDENT ASSESSMENT AND EXAMINATION POLICIES FOR QUALITY
EDUCATION: THE SOUTHEAST NATIONS AND TURKEY**

Dr. Coşkun ERDAĞ
Aksaray University, coskunerdag79@gmail.com
Prof. Dr. Tuncay TUNÇ
Aksaray University, tctunc@gmail.com

ABSTRACT

Student performance evaluations are one of the fundamental parts of the educational processes. What they produce is the valuable information of student performance in the human behavior domains of knowledge, emotions and skills. This information provides a feedback for the improvement of the educational system, of the schools and of the teaching and learning interaction at the classroom level as well. It is also used by the central authorities of nations for the student-related decisions. They help authorities decide who to get to selective schools and who to get financial assistance, etc. In this context, student assessments and examinations has a vital role for the quality of education in general.

This study, henceforth, aims to find out the similarities and the differences between the student assessment and examination policies of Turkey and of southeast Asia nations constantly high-ranked in science teaching; Japan, Singapore, Korea, Hong Kong, respectively. In this regard, the research questions to be answered are as follow: (i) how different are the methods of nations to produce student performance information? (ii) who is the authority at the nations for the production of student performance information (iii) Who do they share with the student performance information? and (iv) what purposes are the student performance information used for?

Following a comparative research design, nations were sampled among the PISA 2015 participants based on the criteria of continuous higher rank in the last three PISA evaluations of student science performance among Southeast Asia nations. Data were extracted from the PISA 2015 evaluation database, and country data summaries were compared to reveal the similarities and differences.

It is found that Japan, Singapore, Korea and Hong Kong, very like Turkey, do not rely on the use of standard assessments at the upper secondary schools but Korea. Instead, they all, except for Japan, use national examinations, which is developed and implemented under the central authorities of nations. In these countries, nearly more than three fourth of public school students take the examinations. Those countries that use examinations share the students' performance information with other shareholders of external audiences, school administration, teachers, students, parents, and media. By contrast, Korea appears to hesitate to share it with school administration and teachers. The consequences of examinations that students face vary to the country context. Student examinations mostly used in these countries for the decisions on which student will attend the tertiary selective schools. Additionally, they are used in Singapore and Hong Kong to certify students with the diploma, and decide which students to assist financially. Apart from them, Turkey uses student exam performance information only to decide who to enter the tertiary education and who to get benefit of scholarship and financial assistance. As for the lower secondary schools, countries do not rely on the central examinations, but instead use national assessments to get reliable feedbacks about the quality of system, school and classroom level teaching and learning. While Japan, Singapore and Hong Kong get use of assessments for the purpose of sole performance information, only Turkey continue to use national examinations at lower secondary school.

Keywords: Assessment, Examinations, PISA, Turkey, Asia

**STUDENT ASSESSMENTS FOR SCHOOL ACCOUNTABILITY AND
IMPROVEMENT: COMPARING THE POLICIES OF SOUTHEAST NATIONS AND
TURKEY**

OKUL HESAP VEREBİLİRLİĞİ VE GELİŞİMİ BAĞLAMINDA ÖĞRENCİ
DEĞERLENDİRMELERİ: GÜNEYDOĞU ASYA VE TÜRKİYE'DEKİ POLİTİKALAR

Dr. Coşkun ERDAĞ
Aksaray University, coskunerdag79@gmail.com
Prof. Dr. Tuncay TUNÇ
Aksaray University, tctunc@gmail.com

ABSTRACT

After the 80s, states turned their attention to the education outcomes from the inputs and processes. The issue of school effectiveness and efficiency has become a prominent issue in the governance of education. School accountability and improvement later mostly relied on the use of performance data measured from students, teachers and principals. The main idea was that the achievement data obtained by school measurements will control and improve the school teaching and performance.

In this context, this study aims to find out the similarities and the differences between the policies of southeast nations and Turkey for the production and use of student achievement data. Therefore, the research questions to be answered are as follow: (i) how is the student achievement data produced? (ii) Who do the nations share with the student achievement data? and (iii) what is the student achievement data used for by the nations?

Following a comparative research design, four southeast nations from the PISA 2015 participants are sampled based on the set criteria that elects ones with higher ranking in science teaching performance at the last three PISA evaluations among the southeast Asia nations. Data were extracted from the publicly available PISA 2015 evaluation database, and nations' assessment policy data summaries were compared to reveal the similarities and differences.

What is found is that the use of standard testing and teacher assessments to produce achievement data among southeast nations and Turkey is very common, except for Japan. Singapore more rely on the mandatory standard tests than Korea, Hong Kong and Turkey, in which non-mandatory standard testing are more prevalent than mandatory ones. On the other hand, Turkey and southeast nations less frequently use teacher-originated tests and judgments to produce student achievement data. There seems to be that student assessments are rather a local issue at school level for the nations of Japan, Hong Kong and Turkey while Singaporean local and central authorities work together to produce it. Additionally, achievement data produced either by standard tests or teacher-originated evaluations are shared with different loci of power. First, school performance data are shared with an external administrative authority in Turkey and other southeast nations unlike Japan to track the school performance. Second, students' achievement data are more frequently provided to parents at each nation. By contrast, achievement data public posts are rare among southeast nations, even lower especially in Japan, while it is relatively higher in Turkey. Last, Singapore uses standard tests achievement data more intensely than teacher-produced tests for supporting learning, ensuring parents' participation, accountability, awarding students, teacher effectiveness. On the other hand, Korea, Hong Kong and Turkey less frequently use standard tests for decisions on student grouping for instruction, student awarding and teacher effectiveness. As for the use of achievement data produced by teacher-made evaluations, it is seen that all nations more

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

frequently use them for instructional purposes at schools than accountability purposes, while Japan and Korea particularly avoid using them for accountability purposes. What is common for all nations in using teacher assessments is to avoid comparing school performance with another school performance, locally or countrywide.

Key words: Tests, Assessments, PISA, School accountability, School improvement, Turkey, Asia

MOLLA HALİL ES-SİİRDİ’NİN KELAMİ GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Vecihi SÖNMEZ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ysonmez66@gmail.com

ÖZET

Molla Halil es-Siirdi'nin İtikadi Görüşlerini, O'nun manzum bir eser olan “*Nehcu'l-Enam*” adlı eseri ve “*Te'sisu Kavâidi'l-Akâid ala ma Senehe min Ehli'z-Zâhir ve'l-Bâtin mine'l-Fevâid,*” adlı kelami konuları detaylı ele alan tarafımca da tahkik edilip üzerine ta'lik yaptığım 210 sayfalık eserlerinden derlemek mümkündür. Molla Halil es-Siirdi'nin mensubu bulunduğu Eş'ari Kelam Okulu, el-Eş'ari (ö.324/936) tarafından kurulan ilk Sünni Kelâm okuludur. Sünnî Kelâm ilmi, tarih içinde geçirdiği aşamalar açısından başlıca dört dönemde incelenir. el-Eş'ari ile başlayan ve Gazali'nin hocası İmamü'l-Haremeyn el-Cüveynî (ö.478/1085) ile sona eren ilk dönem, Mütেকaddimin (Eski Kelamcılar) dönemi olarak adlandırılır. Gazali ile birlikte ikinci dönem başlar. Mütעהhirin (Sonraki Kelamcılar) dönemi olarak adlandırılan bu dönemde Kelâm ilmi felsefe ile yoğun bir ilişki içindedir ve bu nedenle "felsefe ile meczedilmiş Kelâm devri" olarak da tanımlanır. Hicrî sekiz Miladi ondördüncü yüzyıl ortalarından başlayarak Miladi ondokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar süren üçüncü dönem, Kelâm ilminin duraklama ve gerileme dönemidir. Bu dönemde, önceki kelâmçıların eserlerine yorum ve açıklamalar yazılmakla yetinilmiştir. Kelâm ilmi, ondokuzuncu yüzyılın sonları ile yirminci yüzyılın başlarında yeni bir döneme girdi. Çağın istek ve ihtiyaçlarına cevap verme zorunluluğunun doğurduğu bu yeni dönem Yeni İlm-i Kelâm dönemi olarak anılır. el-Gazali'den (ö.505/1111) önceki kelamcılar felsefeyi tamamıyla reddediyorlardı. Felsefeyi ve filozofların amaçlarını titizlikle araştıran Gazali felsefeyi ve filozofları pek çok noktada eleştirmiştir. A'lemin kıdemi, haşrin cismani olamayacağı ve Allah'ın cüz'iyatı bilmediği" görüşünü savunan İslam filozoflarının, bu görüşlerinden dolayı küfre düştüklerini ileri sürmüştür. Gazali'den sonraki kelamcılar ise, hem tenkid, hem de faydalanmak amacıyla felsefi konulara eserlerinde yer vermişlerdir. Kelâmın bu dönemindeki en dikkat çekici şahsiyeti Fahreddin er-Razi'dir. (ö.606/1209) Razi'den sonra gelen Seyfuddin el-Amidi (ö.631/1233), Kadi Beydavi (ö.685/1286), Sa'deddin et-Taftazani (ö.793/1390) ve Seyyid Şerif el-Cürcani (ö.816/1413) gibi kelamcılar, er-Razi'nin izinde yürüyerek felsefeden çokça yararlanma yoluna gitmişler ve böylece kelâm ile felsefe adeta tek bir ilim haline getirilmiştir. İmamü'l-Haremeyn el-Cüveynî ile birlikte önceki kelâmçıların uzak durmaya çalıştıkları Aristo mantığı kelâm ilmine girmiş, el-Gazzalî ile de İslâm düşüncesinde mantık kullanımı meşru hale gelerek, inanç esaslarını izah etme ve temellendirmede bu ilme özel bir önem atfedilmiştir. Bununla birlikte kelâmçıların içinde Kadi Ebu Bekir el-Bakillani (ö. 403/1013), el-Cüveynî, el-Gazzâlî, Fahreddin er-Râzi, el-Âmîdi, Abdülkerim eş-Şehristani (ö. 548/1153) gibi kelâmçılarda felsefi izahların ağırlıklı olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir. Adudiddin el-Îcî ile başlayan şerhler döneminde kullanılan dil ve üslûb ağırlaşmış, eserlerde kelâm ilminin tanımı, konusu ve gayesi ile ilgili açıklamalar önemli hale gelmiş, yine bu dönemde tasavvufa yaklaşımlar olmuştur. Üzerinde çalıştığımız Molla Halil es-Siirdi'nin, metod olarak Ebu'l-Hasan el-Eş'ari'yi ve yukarıda isimlerini zikrettiğimiz Eş'ari kelamcılarını kılasik bir tarzda taklid ettiğini görmekteyiz. Bununla beraber eserinin sonunda İslami adap ve ahlak anlayışının müslümandaki tezahürü bağlamında manzûn ederek sergilediği konular, onun iman ve İslam kavramlarını birbiriyle örtüştürmesi açısından gayet önemlidir. es-Siirdi bütün bunları izah ederken kendine özgü bir metot geliştirerek elimizde bulunan manzum eserini, bu ilmi yeni tahsil eden ve anlamaya çalışanlar için hazırladığını belirtmiştir. Bizim bu çalışmadaki niyetimiz ise doğudaki medreselerde okutulan bu eserin yazarı ve kelami metodu hakkında okuyucuların daha geniş bir bilgiye sahip olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Molla Halil, Kelami görüş

KUR'AN KIRAATİNDE RA'LARIN OKUNUŞLARI
THE READINGS OF THE "RA" IN THE RECITATION QUR'AN

Dr. Murat AKKUŞ
Aksaray Üniversitesi, muratakkus114@hotmail.com

ÖZET

Kıraat birikimi içinde ferşî okumalar olduğu gibi fonetik okumalar da vardır. Kurrânın ihtilâfına neden olan farklılıkların çoğunluğu fonetikte yani usûlde olan farklılıklardır. Fonetik okumaların, kelimenin ses ve telaffuz yönüyle ilgisi vardır. Feth, beyne, imale, nakil, vb. okumalar fonetik okumalar kısmına girmektedir. "Ra" ların kalın veya ince okunmaları da fonetik kıraat kapsamında değerlendirilir. Kur'an kıraatinde Ra'ların okunuşları ister tecvid ilmi diyelim ister kıraat ilmi diyelim Hükümü'r-Ra (Ra'nın Hükümleri) başlığı altında ele alınmaktadır. İçinde "Ra" harfi bulunan kelimeler belirli kurallara göre okunmaktadır. "Ra" lar okuma kurallarına göre kalın, ince hem kalın hem ince olmak üzere çeşitli şekillerde seslendirilmektedir. Çalışmamızda "Ra"ların kalın, ince ve hem kalın hem ince okunduğu yerlere Kur'an'ı Kerim'den örnekler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tecvid, Kıraat İlmi, Ra'nın Hükümleri, Kur'an, İnce, Kalın.

ABSTRACT

There are also phonetic readings as well as farshee readings in the qiraah accumulation. The majority of the differences that cause the conflict of the qiraat scholars are the differences in phonetics, namely, in the the method recitations. The Phonetic readings are related to the sound and pronunciation of the words. The readings like fath, bayna, emala, nakeel, etc are phonetic readings. The thick or thin readings of "Ra" are also considered within the phonetic readings area. The reading of the "Ra"s in the recitation of the Qur'an is considered under the heading of the provisions of "Ra"s whether Tajweed science is whether Recitation is. The Words Which have "Ra" letters in are read according to certain rules. "Ra"s are dubbed different types as thick/tafheem, thin/tarqeeq or thick/tafheem and thin/tarqeeq according to reading rules. In our work, the examples will be given "Ra"s thick/tafheem, thin/tarqeeq and thick/tafheem and thin/tarqeeq places where they are read from The Holy Qur'an.

Key Words: Tajweed, Recitation Science, The Provisions of "Ra", Qur'an, Tafheem, Tarqeeq.

MANŞET HABERLERDE HABER YAZIM HATALARI ÖRNEKLERİ
(BİNGÖL GAZETESİ ÖRNEĞİ)

İlkay YILDIZ

Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi, ilkayyildiz@bingol.edu.tr

Esra GÜR

Öğr., Gör., Bingöl Üniversitesi, egur@bingol.edu.tr

ÖZET

Gazete manşetleri bir gazetede okuyucunun dikkatini çeken en önemli öğedir. Bu ögenin belirli titizlikle kurulması, en az hata payıyla verilmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında manşetleri yazan muhabirin daha seçici olması, ince eleyip sık dokuması gerekmektedir. Bu çalışmada, Bingöl ilinde yerel yayın yapan Bingöl Gazetesi'nin manşet haberleri incelenmiştir. Haberler yazım ve noktalamanın yanı sıra haber yazma tekniği açısından da ele alınmıştır. Çalışma, Bingöl Gazetesinin 01 Ocak - 31 Ocak 2018 yayım aralığında gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında araştırma sadece manşet haberlerle sınırlı tutulmuştur. gazetenin iç sayfalarındaki haberler ile ilk sayfadaki diğer haberler çalışma dahil edilmemiştir. Çalışmaya sadece gazete manşet haberlerinin dahil edilmesinin sebebi manşetlerin daha dikkat çekici bir unsur olmasından kaynaklanmaktadır. gazetelerin vitrini oluşturan manşetler iyi yazıldığı durumda gazeteyi sattıran en önemli unsuru oluşturmaktadır. Haber yazımı esnasında hem Türkçe'deki dilbilgisi kurallarına dikkat edilirse hem de haber yazma kurallarına bağlı kalınarak haber oluşturulursa aktarılmak istenen olay, bilgi daha net bir şekilde verilmiş olmaktadır. Böylece okuyucunun kafasında "acaba haberde ne demek istedi?" şeklinde bir soru işareti bırakılmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında gerek manşetlerde gerek haber içeriğinde yapılan bir haber yazım hatası, okuyucuda haberi yazan muhabirin bilgisiz olduğu izlenimini de beraberinde getirmektedir. Çalışmada haberler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen veriler Spss 16.0 programıyla analiz edilmiştir. İnceleme sonucunda, Bingöl Gazetesi'nin haber, yazım ve noktalama kurallarına çok uymadığı, manşetlere gereken önemi vermediği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bingöl Gazetesi, Haber Hatası, Manşet, İçerik Analizi.

**MEVSİMLİK GÖÇER- YARI GÖÇER AİLELERDE ÇOCUĞUN DEĞERİ VE
EĞİTİME ERİŞİM HAKKI**

THE VALUE AND EDUCATIONAL RIGHT OF CHILDREN IN SEASONAL NOMAD AND SEMI-
NOMAD POPULATION

Prof. Dr. A. Baran DURAL

T.C. Trakya Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü Merkez/ Edirne. b_dural@yahoo.com

ÖZET

1980’li yıllarda gelişmiş toplumlarda çocuğun psikolojik değeri ekonomik değerinin üzerine çıkmaya başlamış ancak aynı çizgi Türkiye gibi henüz bir “refah toplumu” olmayı başaramayan, az gelişmiş ülkelerde yakalanamamıştı. Bu bağlamda sadece Türkiye’de değil, pekçok ülkede “Çocuğun Değeri” araştırmalarını sürdüren Kağıtçıbaşı, 1980’lerde Anadolu’da kız çocuklardan yaşanan annenin bakım hizmetini üstlenmeleri, erkek çocuklardan ise kazandıklarının bir bölümünü, ileri yaşa ulaşmış ebeveynlerine vermelerinin beklendiğini kaydediyordu. Oysa 2000’li yılların başından itibaren bu olumsuz tablonun değişmeye başladığına değinen Kağıtçıbaşı, “çocuk sahibi olma” nedenleri arasında maddi destek- bakılma gibi ekonomik temelli seçeneklerden ziyade, neşe- zevk- sevgi unsurlarının, yani psikolojik değerlerin yükselişe geçtiğini söylüyor. (Milliyet, 2011)

Bu bildiri de göçer- yarı göçer ailelerin çocuklarına bakışı, bu çocukların eğitime erişim hakkı üzerinden sorgulanarak, ülkenin farklı bölgelerindeki mevsimlik tarım işçisi- göçebe hayvancı topluluklar arasındaki anlayış farklılığı, yapılan derinlemesine görüşmeler eşliğinde masaya yatırılmaya çalışılacak.

Anahtar Kelimeler: Mevsimlik tarım işçileri, sosyal haklar, eğitime erişim hakkı, çocuğun değeri, göçer- yarı göçer aile çocuklar

ABSTRACT

The psychological value of a child has been a more independent variable than economic value of the child due to the pedagogical shift in child care seen after 1980's. In developed countries, "love- taking care, emotional multiple satisfaction" are the new words being used in expressing relationship which must be built within the family. However it seems the underdeveloped countries are taking the economic benefits gained from their children more often. The economic difficulties faced by these countries force the underdeveloped country's parents such as the ones in Turkey, to evaluate their children by means of their contribution to their family incomes. "The Value of the Children" investigation carried out by Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı over thirty years, all across the world, concluding the parents are expecting from their daughters to help the domestic works and taking the responsibility of elder segments of the family whereas most of the sons are expected to increase household income. Kağıtçıbaşı states this situation has been changing after 2000's. This paper focusing if the immigrating/ semi- immigrating children are benefitting from the right to education due to the value of the children within their families in rural areas of Turkey. The difficulties that children facing with both in helping their families income level to become more sufficient in agricultural and livestock production sectors and trying to educate themselves, will be discussed all throughout the paper.

Keywords: Seasonal agricultural workers, social rights, right to educate, value of a child, immigrating/ semi- immigrating children labour.

**İLKOKULLARDA DEĞERLER EĞİTİMİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERE
İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Dr. Cevdet EPÇAÇAN
Siirt Üniversitesi
Ebumüslüm AKSOY
Siirt Üniversitesi

ÖZET

Günümüzde her alanda yaşanan hızlı gelişme ve değişimler, günlük hayatımızda birtakım kolaylıklar sağlarken bir taraftan da toplumun yapısında kültürel ve sosyolojik değişiklikleri kaçınılmaz kılmaktadır. Toplum bu değişiklikleri yaşarken devletin sağlamlığı ve devamı için, milli birlik ve beraberlik duygularını yeni nesillere aşılması gerekir (Elbir ve Bağcı, 2013: 1322). Devlet bu sorumluluğu ancak değerler eğitimiyle yerine getirebilir. Çünkü değerler toplumu bir arada tutan harç görevini görmektedir (Başar, 2011: 25). Değer tanımlanması oldukça güç bir kavramdır (Yaşar ve Çengelci, 2012: 2) ve şimdiye kadar birçok farklı tanımlanmıştır. Değer, Halstead ve Taylor (2000: 169) tarafından “Davranışlara genel olarak rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar” olarak tanımlanmaktadır. Fichter (2001: 142) değer kavramını, “kişilerin, örüntülerin, hedeflerin ve diğer sosyokültürel nesnelere önemliliği üzerindeki değerlendirmelere dayanan ölçütler” olarak tanımlar. Yeşil ve Aydın’a (2007: 80) göre ise “bireyi ve toplumu tanıma ve tanımlamada kullanılan, davranışları yönlendiren, birey ve toplum açısından varlık ve devamlılık sağlayan ölçütlere” değer denilmektedir. Doğanay (2006: 258) ise değeri kısaca “yaşamımızı etkileyen, yaşamda önem verdiğimiz düşünceler” şeklinde tanımlamaktadır. Yani değerleri davranışlarımızı şekillendiren, toplumsal birlikteliği sağlayan, iyiyi, güzeli ve doğruyu sembolize eden normlar, standartlar ve düşünceler olarak tanımlayabiliriz. Değerler, bireylerde doğuştan getirilmez, bireyin çevresiyle etkileşimi ve aldığı informal veya formal eğitimler sonucunda şekillenir. Alpöge’ye göre (2011: 11) değerler eğitimi ilk olarak ailede başlamalıdır. Anne ve babalar uygun birer model olarak çocuklarına değerleri hem yaşayarak ve yaparak hem de yeri geldiğinde değerleri anlatarak çocukların değerlerini oluşturmalarını sağlamalıdır. Fakat günümüzde çalışan kadın sayısının giderek artması, boşanmaların çoğalması neticesinde ailelerle çocuklar arasındaki iletişim zayıflığı dikkat çekmektedir. Bundan dolayı ailede istenilen düzeyde değerler eğitimi gerçekleşmemektedir (Yıldırım, 2009: 167). Değerler, eğitim sistemimizin genel amaçları arasında olmasına rağmen, doğrudan değerler eğitime yönelik bir program açıkça belirtilmemiştir. Değerler, 2004-2005 yılında hazırlanan programlara kadar örtük program kapsamında ele alınmıştır (Narin, 2007: 30). 2005-2006 yılından itibaren uygulanan programlarda öğrencilere kazandırılmak istenen değerler, programlarda derslerin kazanımlarına eklenmiştir. İlkokul düzeyinde bir plan çerçevesinde derslerin öğretim programlarında yer alan değerler ve değerler eğitimi özellikle Hayat Bilgisi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler programında yer almıştır (Kurtdeğede-Fidan, 2013: 364). Değerler eğitimi için iyice hazırlanmış bir program ön koşul iken iyi bir program tek başına yeterli olmayabilir. Çünkü değerler eğitiminde birçok faktörün etkili olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalarda, aile, sosyal çevre, medya ve kitle iletişim araçları, öğretmen, okul ve örtük program vb. faktörlerin değerler eğitiminde etkili olduğu söylenebilir (Başçı, 2012; İşcan, 2007; Yazar, 2010; Baydar, 2009; Sağlam ve Genç, 2015; Kurtulmuş, Tösten ve Gündaş, 2014). Sözü edilen faktörlerin aynı düzeyde olmasa bile değerler eğitimi üzerinde belli oranlarda etkiye sahip oldukları söylenebilir. Bu doğrultuda, bu araştırmada ilkokullarda değerler eğitiminde önemli bir rolü

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

olan sınıf öğretmenlerinin değerler eğitiminde etkili olan faktörlere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı ilkokullarda değerler eğitiminde etkili olan faktörlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesidir.

Araştırma betimsel tarama modelinde nitel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmelerde asıl amaç araştırılan konu hakkında bireylerin gözlenemeyen tutum, düşünce, algı, yorum, tecrübe ve tepki gibi iç dünyasını yansıtan bilgilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 120).

Araştırmanın çalışma grubunu görüşme yapılan 25 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte amaç, gözlem veya görüşme sonucunda toplanan verilerin düzenlenip yorumlanarak sunulmasıdır. Toplanan veriler önceden belirlenmiş tematik çerçevelere göre gruplaştırılır, özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Bu bağlamda, Öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtlar değiştirilmeden bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Öğretmen görüşleri bilgisayar ortamına bütün öğretmenlerin her soru için verdikleri yanıtlar tek tek ele alınarak değerlendirme formlarına aktarılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda şu sonuca ulaşılmıştır: Öğretmenler değerler eğitiminde aile, öğretmen, örtük program, sosyal çevre ve kitle iletişim araçlarını önemli birer faktör olarak görmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Değer, değerler eğitimi, sınıf öğretmenleri.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

FARABİ VE MUTLULUĞU KAZANMA
GAINING OVER HAPPINESS WITH FARABI

Arş. Gör. Dr. Canan YILDIRAN
Karabük Üniversitesi, cananyildiran@karabuk.edu.tr

ÖZET

Günümüzde algılanan, yaşanan ve hissedilen mutluluk hissiyatı zamanla işlenerek bu duruma yani yüzeysel, geçici, sanal hale getirildiği söylenilebilir. Özellikle küresel pazarlamadan ve yüksek kar marjlarından dolayı insanın varoluş amacının ve biricik oluşumunun ikinci plana itilerek, duygu durumları çeşitli araçlarla ele geçirilerek sadece tüketim aracı olarak görüldüğü bir çağda olduğumuzu söyleyebiliriz. Yaşadığımız yüzyıl itibari ile algılarımızın ve duygularımızın dış çevre tarafından kontrol edildiklerinin bilincinde olmadan yaşamaktayız. Böylece insanlar kendi öz değerlerini de unutarak, ahiret kaygısından uzaklaşarak, ölümsüzlük duygusu ile doldurulmaktadır. Arzu ve gerçeklik arasındaki uçurumdan dolayı da doyumsuzluk hayatın merkezi haline gelmektedir. Bu durumda ise kalıcı olmayan mutluluklar yaşanmaktadır. Çünkü ne arzular bitmekte ne de gerçekliğe ulaşabilmektedir. Oysa ki mutluluk sahip olmakta değil, mutluluk var olmaktadır. Mutluluk nefeste, çalışmakta, üretmekte, sevgide ve andadır. Mutluluk için var olmanın farkındalığı ve bilinci ile yaşama sanatını eyleme geçirildiğinde daha bir olmuş bireyler olmak mümkün olacaktır. Bu çalışma ile mutluluğun kazanılması konusunda emek veren ünlü düşünür Farabi'nin mutluluk anlayışı incelenmeye çalışılmıştır. Farabi, insan için mutluluğun ve mutlu olmanın amaç olduğunu dile getirmiştir. Mutluluk bir başka durumun aracı değil, mutluluk varoluşun amacı olabilir. Bu nedenle her varlık için en yüksek amaç olarak mutluluk görülmektedir. Farabi mutluluğun emek istediğini belirterek, bireyin insan olarak insan olabilme vasfını yerine getirebilmesini belirtmektedir. Böylece insan sahip oldukları ile yaşamını en iyi kılması gerekmektedir. Bir varlık olarak insan kendi varoluş sürecinde, mutluluğa bakışını varoluş döngüsü içerisinde yüksek farkındalıkla başlangıç ve son kavramları arasındaki ilişkinin çok yönlü çerçevesinde anlaşılabilirliği görebilmelidir. Farabi düşünce sistemi incelendiğinde görüleceği gibi düşünce sisteminde faal akıl etkisi fazlasıyla hissedilmektedir. Mutluluğun kazanılmasında bilgi-eylem ilişkisi bulunmaktadır. Birey varoluştaki yerini, önemini ve özünü idrak ettiğinde bu bilinç ile varlığını geliştirerek gerçekleştirdiğinde mutlu olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Farabi, Mutluluk, İnsan.

ABSTRACT

Nowadays, it can be said that perceived, experienced and felt sense of happiness, has been processed with time, making it superficial, temporary, virtual. It could be stated that we are in an era in which, due to global marketing and high profit margins, the human being's purpose of existence and the unique formation are pushed into the second plan and the emotional states are seized with various means and viewed only as means of consumption. As of century we live, we are living in our perceptions and without the awareness that our emotions are controlled by the external environment. Thus, people are filled with the feeling of immortality, forgetting their own values, moving away from the worry of the hereafter. Dissatisfaction becomes the center of life because of the gap between desire and reality. In this case, impermanent happiness is experienced. Because neither the desires nor the reality

can be reached. However, Happiness consists *not of having, but of being*. Happiness is in the essence of simply breathing, working, producing, loving and standing. It will be possible to be a more mature individual when the awareness of existence for happiness and the art of living with consciousness are put into action. With this study, it was tried to examine the understanding of happiness of the famous thinker Farabi who gave effort to acquire happiness. Farabi has expressed that happiness is the purpose of human happiness. Happiness is not a tool of another state, happiness can be the goal of existence. For this reason, happiness should be seen as the highest goal for every being. Farabi states that happiness is a demanding deed and that the individual can fulfill his or her ability to become human being in his/her very own existence. Thus, people need to make their lives the best with what they have. As an entity, one should be able to see, in his own existence, that his gaze of happiness can be understood within the multifaceted framework of the relationship between the concepts of beginning and end, with high awareness within the cycle of existence. When the Farabi thought system is examined, it is felt that the intellectual influence in the system of thought is quite active. There is a knowledge-action relationship in the acquisition of happiness. The individual will be happy when he realizes his place in the overall existence, his importance and nature, by only developing his / her existence with this consciousness.

Keywords: Farabi, Happiness, Human Being.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

TÜRKİYE’DE YAYGIN EĞİTİM ÇALIŞMALARINA TOPLU BİR BAKIŞ
(DÜNÜ-BUGÜNÜ)

Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK
Gaziantep Üniversitesi, Nizip Eğitim Fakültesi, nihatsimsek442@gmail.com

ÖZET

Eğitim, insana sosyo- kültürel birikimine katkıda bulunarak ona hizmet eder. Bu hizmet, bazen sadece işi eğitmek olanın eliyle gerçekleşirken bazen de bu rolü farkında olarak yada olmayarak yüklenmiş olan toplumun önde gelenleri eliyle gerçekleşebilir. Her ne olursa olsun her ikisinde de amaç insanın bilgi birikimine, yaşamına katkıda bulunarak daha rahat bir yaşam sürdürebilmesini tesis etmektir.

Okul gibi yapılar içinde belirli yaş gruplarına belli bir süre içinde verilen eğitim, örgün eğitim olarak tarif edilirken, belli bir programa belli bir süreye bağlı olmaksızın gerçekleşen eğitime de yaygın eğitim denmektedir. Ülkemizde gerçekleşen halk eğitim çalışmalarının tamamı, işbaşında eğitim çalışmaları yaygın eğitim çerçevesinde değerlendirilmektedir.

İslamiyet’in kabulünden önce Türklerde, günümüzdekine benzer tam teşekküllü örgün eğitim kurumları yoktur. Çünkü göçebe ve yarı göçebe hayat tarzına sahip bu toplulukların barınakları derme çatma basit çadırlardan oluşmaktadır. Bunun dışında ayrıca eğitim için barınak yapmaya ne zamanları, ne de maddi imkânlarının olmadığı görülmektedir. Bu dönemde yaygın eğitim faaliyetleri daha bir ön plandadır. Toplumun ileri gelenleri eliyle, yazılı olmayan törenin uygulanması yaygın eğitim faaliyetlerinin en önemlisi olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca şamanların halkı bilinçlendirmek amacıyla yaptığı faaliyetler de, yaygın eğitim kapsamında değerlendirilmektedir.

İslamiyet’in kabul edilmesinden sonra daha planlı programlı, daha düzgün sayılabilecek örgün eğitim kurumlarının ortaya çıkmaya başladığını görüyoruz. Bu örgün eğitim kurumlarının hiç kuşku yok ki en önemlisi, medreselerdir. Ancak buna rağmen yaygın eğitim faaliyetlerinin, İslamiyet’in kabulünden sonrada devam ettiğini söyleyebiliriz. Bu dönemde yaygın eğitim faaliyetleri, bazen bir kurum eliyle gerçekleşirken bazen de toplumda öne çıkmış diğerlerine göre daha tecrübeli olan insanlar eliyle gerçekleşmeye devam etmektedir. Örneğin medreseler, birer örgün eğitim kurumu olmalarına rağmen, bazen halktan insanların da dersleri takip etmeleri yaygın eğitim faaliyeti çerçevesinde değerlendirilmektedir. Ayrıca Tekke ve Zaviyeler, insanların bir araya gelerek fikir alış verişinde bulunduğu diğer yaygın eğitim mekânlarıdır. Bunun dışında Sahaflar, kahvehaneler, ediplerin meclisleri, ahilik kurumu da bir tür yaygın eğitim kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye’de yaygın eğitim çalışmalarına ait uygulamalara tarihi perspektif içinde kronolojik bir sıralama takip edilerek değinilmeye çalışılacaktır. Bu amaçla, İslamiyet’in kabulünden önceki yaygın eğitim çalışmaları, İslamiyet’in kabulünden sonra ortaya çıkan yaygın eğitim çalışmaları ile günümüzde yaygın eğitim çalışmalarıyla ilgili örnekler incelenerek bir durum tespitinde bulunulmaya çalışılacaktır. Çalışma, ilgili alan yazın taranarak, yaygın eğitim ile ilgili uygulamalara tarihi perspektif içerisinde nasıl yer verilmiş olduğunu tespit etmeye dayalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Örgün Eğitim, Halk Eğitimi, Yaygın Eğitim

GLOBAL GELİŞİM GERİLİĞİ: OLGU SUNUMU

Öğr. Gör. İlhan ÇİÇEK
Batman Üniversitesi, cicekilhan7272@gmail.com
Öğr. Gör. M. Emin ŞANLI
Batman Üniversitesi, m.emin—4747@hotmail.com

ÖZET

Global gelişimsel bozukluk, erken çocukluk döneminde belirtileri ortaya çıkan, gelişimin değişik alanlarında ciddi ve kalıcı bozulmalara neden olan, sosyal etkileşim, iletişimde zayıflık, sınırlı aktivite, motor becerilerinde yetersizlik gibi sınırlılıkların görülmesidir. Bu çalışmada, erken çocukluk döneminde global gelişim geriliği olan bir çocuğun olgu sunumu gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Kimlik: 10 aylık, ailenin iki çocuğundan küçük olanıdır. Çocuklardan ilkinin cinsiyeti kızdır ve tanı konulan çocuğun cinsiyeti erkektir.

Anne Babanın Yakınmaları: İki aylıkken gülmemesi, baş tutmanın olmaması, sürekli irkilme, yumruk refleksinin çok güçlü olması ve bebeğin avuçlarını sürekli yumruk şeklinde tutması, göz kontağı kuramaması, sürekli kabız olması.

Özgeçmişi: 31 aşındaki annenin ikinci gebeliğinde miadında, 3300 gram ağırlığında ve sezeryan ile doğan, doğum sonrasında birkaç saat yoğun bakımda tutulduktan sonra aileye verilmiştir. Gebelikte anne sigara ve alkol kullanmamıştır. Herhangi bir enfeksiyon ve ateşli hastalık geçirmemiştir. Doğum sonrası dönemde bebekte herhangi bir sarılık ve enfeksiyon öyküsü bulunmamaktadır.

İki aylıkken gülmemesi, baş tutmamanın olmaması, sürekli irkilme ve göz kontağı kurmaması yakınmalarıyla doktora başvurmuş. Gittikleri doktor takip istemiş ve hipotonik olduğunu söylemiş.

Aile, bebek üç buçuk aylıkken evde fizik tedaviye başlamış. Dört aylıkken başını tutmaya başlamış, hareketleri artmış ve kabızlığı geçmiş. Dört buçuk aylıkken gülümseme başlamış ve bebeğe ilk tanı olarak Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü Çocuk Nöroloji Bölümünde göz teması zayıflığı tanısı konulmuş. Bu tanı konulduktan sonra B6 içerikli bir ilaç uzman tarafından yazılmış ve günlük doz olarak 100 mg verilmiştir. İlaç kullanımına başladıktan çok kısa bir süre sonra bebek beş aylıkken sınırlı göz kontağı kurmağa başlamış.

Aile evde fizik tedavi uygulamalarını devam ettirmenin yanın sıra ayrıca yaşadıkları ildeki özel bir hastanenin fizik tedavi bölümünde bebeğin fizik tedavi alması için başvurmuş. Bebek haftada 3 seans olmak üzere belli bir süre fizik tedavi uygulamalarında yararlanmış.

Altı aylıkken uykuda kollarda kasılma ve çirpınma şeklinde nöbet görülmüş ve ondan sonra zayıf göz kontağı tanısında ayrıca epilepsi tanısı da eklenmiş.

Yedi aylıkken destekle oturma başlamış ve dokuzuncu ayında desteksiz oturmaya başlamış. On aylıkken “Global Gelişme Geriliği-Göz Takibi Zayıf” tanısı almış. İlk kelimeleri bir yaşına doğru söylemeye başlamış. On yedi aylıkken emeklemeye ve yirmi üç aylıkken yürümeye başlamış.

Aile Öyküsü: Anne 31 yaşında, çocuk gelişimi alanında lisansüstü eğitim almış ve öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Baba 33 yaşında, üniversite mezunu ve öğretmendir. Anne baba arasında akraba evliliği yoktur. Ailede epilepsi geçmişi olan herhangi bilinen bir akraba yoktur. Ayrıca ailede nörolojik ya da psikiyatrik hastalığa sahip bilinen bir akraba da yoktur.

Klinik Görüşme ve Gözlem: Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü Çocuk Nöroloji Bölümünde çalışan bir uzmanın özel muayehanesine ilk

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

olarak dört buçuk aylıkken gülmemesi, baş tutmanın olmaması, sürekli irkilme, yumruk refleksinin çok güçlü olması ve bebeğin avuçlarını sürekli yumruk şeklinde tutması, göz kontağı kuramaması, sürekli kabız olması şikayeti ile başvuruldu. Sınırlı göz kontağı gözlemlendi. Nesne takibi zayıf olarak değerlendirildi.

Fiziki Muayene: Genel durumu iyi, şuuru açık, aktif-hareketli olarak değerlendirildi.

Nörolojik Muayene: Görme alanı kabaca intakt. Görme (4) olarak değerlendirildi. Göz dibi normal olarak değerlendirildi. Pupiller reaktif. Gözler her yöne serbest hareketli olarak değerlendirildi. Eliyle eşyalara uzanıyor, yakalamıyor.

Anahtar Kelimeler: Olgu, Global Gelişim, Gerilik

**TURKISH PHYSICS CURRICULA ON LIGHT AND SOUND TOPICS:
A COMPARATIVE ANALYSIS**
FİZİK ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA IŞIK VE SES KONULARI:
KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Tuncay TUNÇ

Prof. Dr., Aksaray University, tctunc@gmail.com

Coşkun ERDAĞ

Asst. Prof. Dr. Aksaray University, coskunerdag79@gmail.com

ABSTRACT

In a globalized and knowledge-based world order, education has gained a new understanding. This has arised some new problems in educational processes to be solved. Depending on the changing conditions and new teaching needs, the efforts to renew the Turkish teaching program have accelerated in recent years. Not only educational governance in Turkey but also teaching at schools are now being reformed. In this context, it is important to examine the course of the changes in the curriculum over time and to understand the change that has been made.

In this research, learning objectives of Turkish high school physics curricula released between 1934 and 2013 regarding light and sound topics were analyzed comparatively. Therefore, this study sought to answer the following research questions: (i) what is the extent of change in physics lesson hours between years 1934 and 2013?, (ii) what is the extent of change in “Light and Sound” topics between years 1934 and 2013 with respect to students’ grade levels?

Following a comparative research design, data on physics curriculum were obtained through examining the records existing in Turkish National Library catalogues and Turkish Board of Education. Data were extracted from the documents via the framework developed based on the literature about the program evaluation. Document analysis which is one of the most common techniques in qualitative research methodology was performed to analyze data of the current study. First, teaching hours for physics courses in these programs were presented comparatively. Second, a comparative table was drawn for summarizing the content and targets of the old and the recent curriculum on the topics of light and sound, and revealing the similarities and differences in the physics curricula.

The findings of this study showed that the contents and the targets of the topics “Light and Sound” in the 1930s physics curricula is very similar both in time length and targets to the current high school programme.

Key words: Light, Sound, Turkish physics curriculum

**ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN TOPLUMDAKİ
SAYGINLIĞININ İNCELENMESİ**

Dr. Cevdet EPÇAÇAN
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Siirt, epcacan@gmail.com
Zahir ERZEN
Öğretmen MEB, zahirerzen@hotmail.com

ÖZET

Toplumların gelecekları için yapılacak en önemli ve kapsamlı yatırım eğitime, insan yetiştirmeye yönelik yapılan yatırımdır. Bir toplumun her açıdan istendik yönde gelişmesi nitelikli insanlara ve bu insanları yetiştirecek öğretmenlere bağlıdır. Eğitim sisteminde kaliteyi belirleyen en önemli öğenin ve en dinamik unsurun öğretmenler olduğu (Karaman, Acar, Kılıç, Buluş ve Erdoğan, 2013: 104; Türk ve Çelik, 2013: 77; Akcan ve Polat, 2016: 297; Hatipoğlu ve Kavas, 2016: 1013; Yalçın, 2016: 1) düşünülmektedir. Çünkü eğitim sürecindeki bütün öğeler öğretmenle anlam kazanır ve öğretmen eğitimin icrasında en büyük etkiye sahiptir.

Eğitim sisteminde öğretmenin rolü ne kadar önemli ise öğretmenin toplumdaki statüsü ve saygınlığının da onun başarısı ve verimliliği üzerinde o kadar etkili olduğu söylenebilir. Nitekim statüsü ve saygınlığı yüksek olan meslekleri icra edenlerin daha yüksek motivasyonla çalıştığı ve mesleğe yönelik kaygılarının daha az olduğu görülmektedir (Karaman ve diğ., 2013: 106).

Bir ülkenin gelişip ilerlemesi ile o ülkenin eğitim süreci arasında yakın bir ilişki vardır. Eğitim sürecinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler okulda öğretim faaliyetlerini yürütürken eğitim görevlerini de yerine getirirler. Yani öğretmenler, öğrencileri bilgi ile donatırken diğler taraftan da onlara model olmak suretiyle öğrencilerin kişiliklerinin şekillenmesinde ve bir hayat görüşü kazanmalarında onlara rehber olurlar (İlter, 2009: 24). Öğretmenler, öğrencileri şekillendirirken aynı zamanda toplumu ve ülkeyi de şekillendirmiş olurlar. Ülkelerin kaderlerini doğrudan etkileyen öğretmenlerin işlerini iyi yapabilmeleri için öncelikle iyi yetiştirilmeleri, sonra da kendine güvenini sağlayacak çalışma koşullarının uygun hale getirilmesi gerekir (Habacı, Karataş, Adıgüzzelli, Ürker ve Atıcı, 2013: 263).

Yukarıda verilen açıklamalar doğrultusunda öğretmenlerin eğitim sistemindeki ve toplumdaki birçok öge üzerindeki etkisi, toplumdaki saygınlığının da öğretmenlerin mesleğini icra etmesi üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının hangi düzeyde olduğunu ve bu saygınlığın öğretmenler üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu ortaya koymak önemli görülmektedir. Bu amaçla bazı değişkenler açısından öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının incelenmesi ve öğretmenlerin saygınlığının irdelenmesi, öğretmenlerle ilgili yapılacak düzenlemelere kaynaklık etme imkânı sağlaması açısından araştırmaya değer bulunmuştur. Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin toplumdaki saygınlığına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemektir.

Araştırmanın betimsel tarama modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2015: 77). Aynı zamanda nitel bir araştırma örneğidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, verileri elde etmek için öğretmenlerle yapılan görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu farklı kademelerde çalışan 40 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini toplumda saygın bir yerinin olması nedeniyle seçtikleri fakat toplumun öğretmene duyduğu saygının her geçen gün azaldığı sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin ekonomik imkânlarının yeterli olmadığı, öğretmenlerin toplumdaki saygınlığını olumsuz etkileyen önemli bir etkenin de öğretmenlerin ekonomik durumları ve aldıkları düşük ücret olduğu, öğretmenlerin kişisel ve sosyal yaşamı üzerinde olumsuz etkiler bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, toplum, saygınlık.

**KÜÇÜK ADIMLAR ERKEN EĞİTİM PROGRAMI KATILIMCI
BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Öğr. Gör. M. Emin ŞANLI
Batman Üniversitesi, m.emin—4747@hotmail.com
Öğr. Gör. İlhan ÇİÇEK
Batman Üniversitesi, cicekilhan7272@gmail.com

ÖZET

Küçük adımlar, 0-4 yaş arasındaki gelişimsel geriliği olan çocuklara yönelik bir erken eğitim programıdır. Erken eğitim, engelli çocukların tüm potansiyellerine ulaşmaları için eğitimin olabildiğince erken başlaması anlamına gelmektedir.

Çalışmamıza tamamı kadın olmak üzere toplam 39 kişi katılmıştır. Katılımcılara beş sorudan oluşan aile rehberi değerlendirme formu verilip doldurulması istenmiştir. Bu form aile rehberlerinin, küçük adımlar erken eğitim programına ilişkin beklentilerinin ortaya çıkartılması amacıyla oluşturulmuştur. Aile rehberlerinin verdikleri cevapların sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Katılımcılara birinci soruda daha önce herhangi bir aile eğitim programına katıldınız mı? Sorusuna karşılık katılımcıların büyük çoğunluğu daha önce böyle bir çalışmada yer almadığını belirtmiştir.

Katılımcılara ikinci soruda küçük adımlar programını nereden duyup katıldınız diye sorusuna cevaben genellikle ders hocasından öğrendik diye cevap verilmiştir. Okulda hocalar aracılığıyla, bölüm hocamızdan duyduk ve bilgi alıp katılmak istedim, hocaların tavsiyesiyle kendimi geliştirmek için katıldım gibi yanıtlar verilmiştir.

Katılımcılara üçüncü soruda küçük adımlar programına katılmanızın en önemli üç nedenini belirtiniz şeklinde sorulduğunda büyük çoğunluğu kendimi geliştirmek ve engelliler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak şeklinde cevaplar verilmiştir. Bu cevaplardan bazıları, çevreme yardımcı olmak, kendimi geliştirmek ve engelli bireyleri daha iyi anlayabilmek için öne çıkarken. Bazıları, okuduğum bölüm için önemli olduğundan ve engelli çocuğu olan ailelere nasıl eğitim verilmesini öğrenmek için katıldım. Öte yandan, engelli bireyleri daha yakından tanımak kendimi geliştirmek ve onlarla iletişim kurmak, eğitime ihtiyacı olan ailelere yardımcı olabilmek ve gelecekte çocuğuma nasıl davranacağımı öğrenmek gibi cevaplar verdikleri görülmüş.

Katılımcılara dördüncü soruda küçük adımlar programından kendinizle ilgili neler bekliyorsunuz sorusuna karşılık olarak katılımcıların geneli down sendromlu çocuklar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak olarak yanıt vermişler. Çocukların ve ailelerin psikolojisini anlamak ve onları nasıl eğitebileceğimi öğrenmek, down sendromlu çocuklar hakkında daha fazla bilinçlenmek, küçük adımlar projesinden sonra başka projelerde daha atılğan olabilmek şeklinde sıralanabilir. Down sendromlu çocukları olan ailelerle empati yapmayı anlamak, farklılıkların engel olmadığını daha iyi anlayabilmek, daha çok bilgiye sahip olabilmek ve bir anne adayı olarak her türlü ihtimale hazırlıklı olmak, down sendromlu çocuklarla nasıl ilgileneceğimi ve nasıl iletişim kurabilirim şeklinde yanıtlar alınmıştır.

Katılımcılara beşinci soruda küçük adımlar projesi devam ederken hangi konularda eğitim desteği almak istersiniz diye sorulduğunda? Katılımcıların büyük bir çoğunluğu engelli çocuklara sahip olan ailelere nasıl yardımcı olunabilir ve bilinçlendirebiliriz olmuştur. Çocukların anne ve babalardan beklentileri nelerdir? iyi bir çocuk gelişimci nasıl olunur?, Aile içi sorunları nasıl önleyebiliriz ve aile ile ilgili konularda eğitim almak. Engelli çocuklarla iletişim kurma ve psikoloji konusunda eğitim desteği almak isterim. Çocukların

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

hastalıklarıyla ilgili bilgi edinmek ve bu tür çocuklara sahip aileler hakkında bilgi sahibi olmak, işaret dili ve özel eğitim alanında destek almak istiyorum gibi cevaplar vermişler. Aile ve çocuk eğitimi, aile ve çocuk psikolojisi, engelli bireylere nasıl eğitim verilir ve engelli çocuğa sahip ailelerle nasıl ilgilenmeli tarzında cevapların verildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küçük Adımlar, Erken Eğitim, Beklenti

**ŞAHMERAN RESİMLERİNDEKİ SEMBOLLERİN
GÖSTERGEBİLİMSEL VE ANLAMBİLİMSEL ÇÖZÜMLENMESİ**

Mehtap KODAMAN

Dr. Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mehtapkodaman@trakya.edu.tr

ÖZET

Şahmeran resimleri, Geleneksel halk sanatımızın belirli yörelere özgü figüratif nadir örneklerinden olması, derinlerden gelen kolektif bilinci yansıması, önemli çağdaş Türk ressamlarımıza ilham vermesi, toplumsal yaralara parmak basması ve kült değeri taşıması açısından ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Şahmeran resim geleneği bu araştırmada biçim içerik ve öz olarak incelenirken daha çok içerik ve öz yönüyle ilgili olan semboller ve anlamları merkezinde ve bu resimlerin topluma ilettiği mesaj temelinde sorgulanmıştır. Bu bağlamda gelenekselden moderne uzanan bu resimlerin kompozisyon şemasında barındırdığı nesne ve simgeler tek tek incelenerek yorumlanmıştır. Şahmeran resimlerindeki belli başlı simge ve nesnelere şunlardır: çeşitli hayvanlar ve onlara ait uzuvlar: yılan, kelebek, balık, yılan başlı kuyruk ve ayaklar, yılan dili, yılan ya da balık pulları, boynuz, kulak, çeşitli kuşlar, tavus kuşu, güvercin; çeşitli takılar: taç, alınlık, sorguç yada hotoz, püskül, kalpli kolye, boyunduruk yada tasma, halhal, toka, küpe, yüzük, boyunda yemeni; çeşitli bitki ve çiçekler: palmiye, karanfil, lale, menekşe, gül, tomurcuk, hatai, yaprak, dal, zeytin dalı; diğer semboller : perde, güneş, , gemi, el içinde göz, Hz. Fatıma'nın eli, taç üzerinde göz, ayna, kadeh, taht, ay ve yıldız. Yine şahmeran resimlerinin bulunduğu yöreler; resimde kullanılan renk; bakır, porselen cam dokuma gibi malzeme ve teknik; biçim-içerik ilişkisiyle anlambilimsel ve göstergebilimsel temelde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şahmeran, Resim Sanatı, Halk Sanatı, Sembol, Göstergebilim, Anlambilim.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**KÜLTÜR MİRASLARININ ÇAĞDAŞ BİR SANAT FORMU OLARAK
FOTOĞRAFİK SUNUMU; AHMET ERTUĞ ÖRNEĞİ**

Öğr. Gör. Oylum TUNÇELLİ
Kocaeli Üniversitesi oylum.tuncelli@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Dünya coğrafyası üzerinde varlıklarını sürdüren toplumların özelliklerini bir sonraki nesillere aktarmada geçmişten itibaren en yaygın ve en akılda kalıcı biçimde kullandıkları araç, görsel belge üretimidir. Mağara duvarlarına yapılan resimler ile başlayan belge üretimi günümüzde, özel ekipmanlar ile üretilmiş görüntülerin, özel materyaller ile basılarak üretilen kitaplara ve albümlere dönüşmüştür. Var olduğu tarihten itibaren önemli bir belge üretme aracı olan fotoğraf geçmiş yıllarından bu yana kültür ve sosyal yaşamın görsel kayıtlarını üretmeyi kendisine konu edinmiştir. Keşfinin gerçekleştiği 1826 yılından itibaren yapı bütünlerini fotoğraflamıştır fotoğrafçılar. Erken dönemde yapı bütününün görünür olmasının ötesine gitmeyen öznel bakış açısı, ilerleyen yıllarda hem fotoğraf alanında oluşan teknik gelişim hem de sanat dünyasında oluşan değişimler ve üretim çeşitliliği ile pek çok ayrı bölümde gelişerek üretimler vermeye başlamıştır. Mimari fotoğraf, fotoğraf sanatı içinde kendine ayrı bir alan ve dil oluşturmuştur. Mimari yapılar geçmişten itibaren fotoğrafın konusunu oluşturmuş olmasına rağmen, günümüze kadar geçirmiş olduğu değişimler ile çağdaş bir sanat formu olarak önemli örneklerin verildiği bir üretim biçimini oluşturmaktadır. Yapı bütününün vazgeçilmez olarak bağımlı olduğu kültür ve bilimden ayrılmadan gerçekleşen mimari, kendi içinde sanat akımlarının ve sanatsal üslupların etkilerini taşır. Mimari fotoğraf, neredeyse mimarinin kendisi gibi üretildiği yıllara göre bazı bakış açıları ve farklı yorumlar ile geliştirilmiştir. Öncesinde sadece başka kültürlerin yapı formu kalıntılarının görsel belgelerini oluşturuyor iken günümüzde çağdaş bir sanat formu olarak, yapıların belli bir farkındalık ile görülmesi ve kayıt edilmesi biçiminde üretilmektedir. Ahmet Ertuğ ismi Türk fotoğrafında geniş çevrelerce duyulmamış olmasına rağmen yurt dışında tanınan, ülkemizde ise fotoğraf eğitiminin verildiği akademik çevre, mimari fotoğraf ve çağdaş fotoğraf alanında çalışmalar yapan kişilerce bilinen bir fotoğraf sanatçısıdır. Kendisinin mimarlık eğitimi almış olması ve bir fotoğrafçı olarak Duesseldorf ekolü fotoğraf biçimine benzer şekilde üretmiş olduğu fotoğrafik bakışı ile geçmişten günümüze uzanan yapı formlarını çağdaş bir yorum ile yeniden üretmektedir. Fotoğraf sanatında günümüzde en prestijli sanatçıların mezun oldukları okul olan Duesseldorf akademisi, Bern –Hilla Becher’in önderliğinde kente ait kültür yapılarının kavramsal ve çağdaş bir biçimde sunulduğu fotoğraf eğitimi vererek günümüz sanatının önemli belirleyicilerinden biri varsayılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Görsel belge, çağdaş sanat, mimari fotoğraf.

**MODA TASARIMI EĞİTİMİNDE FARKLI MATERYALLERİN KULLANIMI:
ÖĞRENCİ ÇALIŞMASI ÖRNEĞİ “ORİGA-MODA”**
USE OF DIFFERENT MATERIALS IN FASHION DESIGN EDUCATION: STUDENT
STUDY EXAMPLE "ORIGA-FASHION"

Öğr. Gör. Nazan ÖZCAN
Namık Kemal Üniversitesi, nozcan@nku.edu.tr

ÖZET

Günümüzde hem bilgi kapsamı, hem de teknolojik gelişmeler büyük bir hızla değişmekte ve yayılmaktadır. Bu oluşumlar, doğal olarak öğretme-öğrenme biçimlerini de etkilemektedir. Öğretim yöntemlerinin hazırlanmasından sunuş ve değerlendirme sürecine kadar farklı materyallerin vazgeçilmezliği moda tasarımı eğitimcilerini yeni kuram ve uygulama yollarının arayışına itmektedir. Öğretme-öğrenme sürecinde farklı materyal kullanımını önemseyen eğitimciler, çeşitli öğretim materyallerinin hazırlama, geliştirme, kullanma ve değerlendirme sürecinde yol göstermeye çalışmakta, öğrencilerin tasarım teknikleriyle bütünleştirmelerinde yardımcı olmakta ve bunların değişik örneklerle somutlaştırılmasını sağlamaktadır. Böylelikle yeni araştırmalarda, ifade biçimleri ve görüşler ortak bir düzlemde ele alınmaya çalışılmakta, elde edilen bulgu ve bilgi birikimleri gerçek sonuçlarıyla görünür kılınmaktadır. Moda tasarımı alanındaki bilgi birikimini ortaya çıkarmak için hazırlanan bu çalışmada, kumaş dışında da farklı materyallerle giysi tasarımı gerçekleştirilebileceğini aktarmak için “Origami Sanatından” esinlenerek kağıttan oluşan malzemeler kullanılmıştır. Öğrenci çalışması olarak gerçekleştirilen bu etkinlikte; kağıt malzemelerden elde edilmiş farklı form ve strüktürlerden oluşan 15 parçalık üç boyutlu “ORİGA-MODA” koleksiyonu hazırlanıp sergilenmiştir. Çalışmayı gerçekleştiren tasarımcı ve araştırmacı öğrenciler özgün ve yeni araştırmaların sunulmasına olanak sağlayan etkinliklerinde bilgi ve beceri birikimlerini paylaşarak moda tasarımı alanında eğitim alan tasarımcılara emsal oluşturmayı amaçlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Tasarım Eğitimi, Moda Tasarımı, Origami Sanatı

ABSTRACT

Today, both information content and technological developments are rapidly changing and spreading. These formations naturally influence the teaching-learning styles as well. From the preparation of teaching methods to the presentation and evaluation process, the indispensability of different materials pushes fashion design educators to search for new theories and methods of practice. Educators who care about the use of different materials during the teaching-learning process; try to guide in the process of preparation, development, use and evaluation of various teaching materials, help students to integrate these with design techniques and provide materialization of these with different examples. Thus, in new researches, expression forms and opinions are tried to be considered on a common ground, and the findings and knowledge obtained are made visible with real results. In this work, which is prepared to reveal the knowledge in the field of fashion design, materials made of paper have been used with inspiration by "Origami Art" to convey that clothes design can be realized with different materials besides fabric. In this activity, which is realized as a student study; a three-dimensional "ORIGA-FASHION" collection of 15 pieces consisting of different forms and structures derived from paper materials was prepared and exhibited. The designers and researchers who carried out the study aimed to create a precedent for the designers who trained in the field of fashion design, by sharing their knowledge and skills in their activities which enable the presentation of original and new researches.

Keywords: Design, Design Education, Fashion Design, Origami Art

**TEKSTİL SEKTÖRÜ TÜKETİCİSİNİN YENİDEN TANIMLANMASINDA MODA
KAVRAMININ KULLANILMASI: TESETTÜR MODASI**

Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖZ
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, muratoz@kmu.edu.tr
Arş. Gör. Mustafa Enes TEPE
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, menestepe@kmu.edu.tr

ÖZET

Bir davranış, bir biçim, bir renk, bir yaşayış veya bir düşünce tarzının toplumun bütün kesimlerince içselleştirilmesi anlamına gelen moda (mode), oluşmayan sınır anlamına gelen Latince “modus”tan gelir. Ortaçağ Fransa’sında La Mode şeklinde kullanılmıştır. İngilizcedeki karşılığı olan “fashion”; adet, biçim, usul, tarz, üslup, kibar sınıf hayatı, üst tabaka, yüksek zümre gibi anlamları da içermektedir (İslamoğlu, 2002:202; Barbarosoğlu, 2013:27). Moda ve modern kelimeleri de Latince kelimeler olan mode, modus ve modernus kelimelerinden türetilmiştir. Günümüze gelinceye kadar çeşitli anlam değişmelerine uğrayan moda yol, şekil, usul, tarz, davranış, konuşma, hareket, yaşam tarzı vb. anlamlarının altında insanların gündemde olan giyinme tarzlarını tanımlamak için kullanılan bir kelime haline almıştır (Pektaş, 2008:1). Her ne kadar moda kavramı en eski çağlara kadar uzansa da İslami giyim sektörüne entegrasyonu çok yakın tarihlerde gerçekleşmiştir. Arapça s-t-r kökünden gelen tesettür kelimesi kapama anlamına gelmektedir. Türkçedeki kullanımı ise baş ve vücudun kapanması ve na-mahrem erkeklerle irtibata geçmekten kaçınma şeklindedir. Türkiye’de İslami giyim sektörünün özellikle 1980’li yıllardan sonra ivme kazanmasıyla beraber giyim sektöründeki pazar payı da artmıştır. İslami giyim tüketiminde önde gelen ülkeler arasında olan Türkiye’de kadınlara yönelik modaya uygun İslami giyim veya tesettür, tekstil endüstrisinin büyüyen bir bölümü haline gelmiştir (Gökarıksel ve Secor, 2010:118). Özellikle 1983 yılında kurulan neo-liberal Turgut Özal hükümetinden sonra İslam’a karşı olan tutum değişmiştir ve katı laiklikten ayrılışın sinyalleri verilmiştir. Daha sonrasında laiklerle muhafazakarlar arasında soruna dönüşen ve siyasi malzemelere konu olan başörtüsü ve İslami giyim özellikle 90’larda İslami tüketim kültürünün gelişmesiyle daha çok gündeme gelmeye başlamıştır. Muhafazakar kesimin zenginleşmesiyle beraber göze çarpan bir tüketim zevki ortaya çıkmaya başlamıştır. İlk etapta geniş eşarp ve bol pardösüden oluşan kıyafet daha sonraları özellikle genç, iyi eğitilmiş, üst sınıf bayanların moda bilinç seviyesinin artmasıyla heterojenlik giyim tarzına dönüşmüştür (Sandıkçı ve Ger, 2005:62). Bu çalışma tesettürlü kadınların tesettür tüketim kültürleri ile tesettür algılarını incelemektedir. Veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Online olarak hazırlanan anket formu 497 katılımcıya uygulanmış, elde edilen veriler SPSS ile analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tesettür, Tesettür Modası, Tesettür Algısı

TİME LAPSE FOTOĞRAFTA HDR KULLANIMI

Hüsna ALTIN

Tezli Y.L. Öğr./KOÜ İletişim Fakültesi/ husnaaltin@hotmail.com

Ali Fuat ALTIN

Arş. Gör. Kocaeli Üniversitesi / alifuataltin@gmail.com

ÖZET

Time Lapse fotoğraf çekim tekniği; aralıklı çekim, zaman atlatmalı çekim, zaman aşımı fotoğrafçılığı, zaman aralıklı görüntüleme, hızlandırılmış çekim, süreç görüntüleme gibi anlamlarla ifade edildiği görülmektedir. Time Lapse, temelde iki yöntemle gerçekleştirilir. Birinci yöntem çekilen bir videonun hızlandırılarak oynatılması, ikinci yöntem ise fotoğraf makinesi ile çekilen karelerin ardışık olarak gösterilmesidir. Belirli bir zaman diliminde periyodik aralıklar ile çekilen fotoğraf (5sn, 10dk, 1saat vb.) bir yazılım aracılığı ile birleştirilir. Birleştirilen görüntüler, saniyede 24-30 kare olacak şekilde montajlanarak bir video formatında kayıt edilir.

Belirli zaman aralıkları ile çekilen fotoğraflar video hızında oynatıldığında, görüntüde belirgin bir hız artışı olur ve zaman hızla geçiyor gibi görünür. Örneğin gökyüzünde ilerleyen bulutlar, bir bitkinin büyüme süreci, bir çiçeğin açma evresi, bir mevsimin geçiş dönemi gibi uzun olan zaman dilimleri kısaltılarak 5-10 saniye gibi kısa bir zaman diliminde sunulur.

Sinematografik bir teknik olarak kabul edilen time lapse, İngiliz fotoğrafçı Eadweard Muybridge'in "Koşan Atlar" çalışmasının sonrasında keşfedilmeye başlandı. Muybridge, koşan atın fotoğraflarını bir diske yerleştirerek ilk görüntüleri elde etti. 19. yüzyıldan günümüze dek teknik olarak hızlı bir gelişim gösteren fotoğraf, film ve karanlık oda dönemi yerini dijital döneme bıraktı. Bu bağlamda time lapse çekim tekniği de teknolojinin imkânlarından yararlanarak tek bir kamera ile uygulanabilir duruma geldi.

Time lapse tekniğinin en büyük problemlerinden biri, yüksek ışık şiddeti sonucu fotoğrafta oluşan detay kayıplarıdır. Çalışmada bu problemi ortadan kaldırmaya yardımcı olan HDR tekniği, istenilen sonuca nasıl ulaşıldığına dair bilgi vermek, her iki tekniğin birlikte kullanılmasına ilişkin verilebilecek bilgilere katkıda bulunmak, time lapse tekniğini daha aktif ve başarılı bir sonuca ulaştırmak için çalışmanın yarar sağlayacağı düşünüldü.

Modern dünyanın yadsınamaz bir getirisi olan teknoloji, time lapse yönteminde olduğu gibi HDR tekniğinde de ilerlemeler meydana getirdi. Herhangi bir konunun fotoğraflanması gerektiğinde fotoğraflanacak sahnenin, enstantene ve diyafram değerlerini belirlemek için gerekli hesaplamaları, mevcut makinenin otomatik poz ölçüm sistemine bırakmak en kolay seçimler olarak görülür. Her ne kadar fotoğraf makinesinin konuya göre pozlandırma seçenekleri kolaylık sağlasa da bu her zaman görüntü açısından doğru bir tercih olmayabilir. Fotoğraf makinesi ister giriş seviyesinde, isterse profesyonel seviyede olsun, bir görüntünün en aydınlık ve en karanlık bölümlerindeki ayrıntıları kaydetme konusunda belirli sınırlara sahiptir. Kontrastlığı yüksek konuları fotoğraflarken karanlık bölgeleri referans olarak pozlandırmak, aydınlık bölgedeki detayların kaybolmasına neden olurken, aydınlık bölgeleri referans olarak pozlandırmak ise karanlık bölgelerdeki detayların kaybolmasına sebebiyet verir. Fotoğraf makinelerinin kaydedebildiği yüksek dinamik aralığının belirli bir standardının olması, çekilen görüntünün sonuçlarında detay kayıplarına sebep olmaktadır. İşte bu sebepleri ortadan kaldırmak için geliştirilmiş olan HDR tekniğiyle (High Dynamic Range/Yüksek Dinamik Aralık) fotoğraflanacak konunun tüm dinamik aralığı kaydedilebilmektedir. HDR tekniğini uygulama süresi, örtücü (enstantene) hariç, diyafram, netleme, ISO vb. ayarları sabit

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

tutmak koşuluyla, farklı poz değerlerinde çekilen üç ya da daha fazla fotoğraf karelerinin yazılımlar aracılığıyla açık ve koyu ton eşleştirilmelerinin yapılarak istenilen sonuca ulaştırılmasına dayanır.

HDR fotoğrafların time lapse videoların oluşumunda kullanılmasıyla birlikte, insan gözünün gördüğü dinamik aralığa yakın görüntüye ulaşılması sağlanarak daha başarılı sonuçlar elde edildi. Bu kapsamda time lapse ve HDR teknikleri ele alınarak, time lapse fotoğraf çekimleri doğrultusunda HDR tekniğinin çekimlerde birlikte kullanımının önemine dikkat çekmek ve time lapse tekniğinin uygulama aşamasında karşılaştığı yüksek kontrastlı ışıktan kaynaklanan, görüntüdeki detay kayıplarının HDR yöntemiyle ortadan kaldırılması amaçlandı.

Çalışma sonucunda, verilen örnek fotoğraf çekimlerde HDR uygulaması yapılarak, dinamik aralığın arttırıldığı gözlemlendi. Işık şiddetinin yüksek kontrastlığa sahip olduğu fotoğraflardaki detay kayıpları, HDR tekniği kullanımıyla ortadan kaldırılarak, time lapsede yüksek görüntü kalitesine sahip sonuçlar elde edildi.

Anahtar Kelimeler: Zaman Atlama, HDR, Yüksek Dinamik Aralık, Time Lapse Fotoğraf

GIYİLEBİLİR SANATTA SAÇAKLAMA TEKNİĞİ

Öğr. Gör. Sema ÖZHAN
Namık Kemal Üniversitesi Teknik Bilimler MYO sozhan@nku.edu.tr

ÖZET

Giysilere verev, yatay ve dikey kesik atarak kontrast renkte ipekler ile süslenmesi ve zaman içerisinde moda akımına dönüşmesi 1500’lü yıllarda başlamıştır.

1500’lü yılların başlarında İsviçre ordusundaki askerler, düşman kampından yağmaladıkları renkli ipek kumaşları yırtılan üniformalarının içine yerleştirmişler ve bu şekilde vücutlarını soğuktan korumuşlardır. Ülkelerine geri dönen askerlerin üniformalarına doğaçlama olarak yaptıkları bu hareket, halk tarafından benimsenerek taklit edilmiş ve kısa sürede Avrupayı’da etkisi altına alan bir moda akımına dönüşmüştür.

Literatürde “stiched” olarak tanımlanan bu teknik Türkçe’ye saçaklama tekniği olarak geçmiştir. Makalede adı geçen tekniğin her ne kadar moda terimi içerisinde yer almasa da literatüre girmesi açısından Türkçe’ye çevrilmiş “saçaklama” teriminin kullanımı tercih edilmiştir.

İlhamını 16.yy’dan alan kumaş yüzeyinin kesilmesi, tekstil sanatında ve kapitone uygulamalarında Tekstil Sanatçıları tarafından da dekoratif bir teknik olarak kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin, Sanatçı Tim Harding emperyonist bir yaklaşımla renkli ipek kumaş ile katman oluşturarak kestiği eserlerinde eşzamanlı kontrast elde ederek piksel benzeri bir etki yaratmaktadır.

Bu çalışmada saçaklama tekniği kullanılarak Anadolu’ya özgü renkli ve desenli pazen kumaşlardan 3 adet yelek dikilerek saçaklama tekniğinin literatüre girmesi ve kullanımı giderek azalan pazen kumaşlara dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Saçaklama, pazen, giyilebilir sanat

**FİZİKTEKİ GELİŞMELER IŞIĞINDA KUANTSAL EKSENDE
ZAMAN VE RESİMDE ZAMAN KAVRAMINA BİR BAKIŞ**

Mehtap KODAMAN
Dr. Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi, mehtapkodaman@trakya.edu.tr

ÖZET

Bilimin herhangi bir dalındaki gelişme diğer alanlarını da etkiler örneğin Fen Bilimlerinden bağımsız Sosyal Bilimler düşünülemez. Felsefe ve Sanat kompartımanlaşmış bilim dallarını birbirine yaklaştırır.

Estetik, bir anlamda sezginin bilimi ise, fizik bir olgu yada fenomen, bilimsel bir bulgu olarak saptanıp adlandırılmadan önce, doğanın bir parçası olan insanın; en doğal ve en saf edimi olan sanatsal faaliyette belirir. Nitekim bilimdeki gelişmelerle gerçekleştirilen buluşların; ilk önce doğadaki prototiplerinde yada insan beyninde, hayalinde, ve sanatsal yaratıda görülmesi böyledir. Farkındalık da diyebileceğimiz bu olgu insanın en doğal dürtüsü sanat sayesinde çoğu başyapıtta, doğaya ve kendisine yakın olan sanatçının eserinde, derinlerden gelen kolektif bilincin somut olan kültürel mirasında yansır. Bu izleri takip ederek yeni bulgular ışığında sanat yapıtlarına tekrar bakılarak bu bilgiye ve sezgisine ait izler sürülmüştür.

Daha önce Kuantum Estetiği olarak tanımladığımız sanatsal anlatım biçiminin incelenmesinin bir devamı olan bu araştırmada kuantum fiziğinin belirsizlik ilkesi üzerinden gittiğimiz okumalara; bu kez daha çok Higgs Alanı ve Sicim teorisi bağlamında yaklaşarak; yokluk alanından varlık sahasına tek tek çıkan nesnelere geçiş aşaması; eskinin şimdideki tesiri, önce ve sonranın görünüp kaybolması, mevcut olmayanın sezilişi, zamansal ardıllık gözetmeden eşzamanlı sergilenişi, sonranın hatırlanması ve öncenin sonranın devamı olması gibi doğu mistisizminin ve döngüsel zaman anlayışının seyrine de uygun yeni Fizik bilgisi ile: varla yok arası bir konumda muğlak duruşlar sergileyen, çok sesli olan ama M alanları barındıran, her an hareket, değişim ve yaratılım halinde olan bir doğa, sibernetik olarak hızlanan zaman, tüm bunların sanatçıda tezahürü; mevcut sanat tarihi ve çağdaş sanat içinde yapıt merkezli olarak irdelenmiştir. Bu türden bir zaman algısının estetik üzerinde etkisi nedir? Kuşkusuz bunu resimde tespit etmek sinemadakinden daha zordur fakat buna yeltenilebilir. İşte bu içerik ve özün etkilediği biçim atölye yada galeri mekanından alınarak laboratuvar masasına yatırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Resim Sanatı, Kuantum Estetiği, Kuantum Fiziği, Higgs Alanı, Sicim Teorisi, Çağdaş Sanat

**GIYSİ TASARIMI DERSLERİ KAPSAMINDA KÜLTÜREL DEĞERLERİN
ANLAMLANDIRILMASI VE MODA TASARIMINA YANSIMALARI**
INTERPRETATION OF CULTURAL VALUES WITHIN THE SCOPE OF CLOTHING
DESIGN COURSES AND ITS REPERCUSSIONS ON THE FASHION DESIGN

Öğr. Gör. Nazan ÖZCAN
Namık Kemal Üniversitesi, nozcan@nku.edu.tr
Öğr. Gör. Sema ÖZHAN
Namık Kemal Üniversitesi, sozhan@nku.edu.tr

ÖZET

Tasarım eğitimi, “sanat ve yaratıcılık” kavramlarının ön planda tutulduğu, farklı düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir. Tasarım eğitiminde temel amaç; araştırmacı öğrenciye görmeye, aramaya, sormaya, deneme yapmaya, sonuçlandırmaya yönelik olan tasarlama yaklaşımlarını aktarmak ve eğitimin her kademesinde kesintiye uğramadan devam ettirmelerini sağlamaktır. Tasarım eğitimi amaçlarını gerçekleştirmek için hazırlanan bu araştırmada, moda tasarımı alanında eğitim gören öğrencilerin, “Giysi Tasarım I ve II” dersleri kapsamında moda tasarımının boyutları hakkındaki düşünceleri ile ilgili çalışmaları ve çalışma çıktıları ortaya konulmuştur. Araştırmada, “tasarım ve kültür” kavramları ele alınarak birbirlerini etkileyen iki unsur olduğu ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğine katkı sağlamak amacı ile tasarım uygulamaları kapsamında değerlendirilmesinin önem teşkil ettiği vurgulanmıştır. Bu bakış açısı ile Tekirdağ ili geleneksel el sanatı “Karacakılavuz Dokuması” ders içeriği kapsamında teknik, desen, motif ve kompozisyon özellikleri bakımından incelenerek yorumlanmış ve 20 parçadan oluşan giysi koleksiyonu tasarım ilkeleri doğrultusunda hazırlanarak tasarımları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca moda tasarımı eğitimi alan öğrencilerin; evrensel kültür, ulusal kültür, sanat tarihi, mitoloji, felsefe, psikoloji alanlarında da bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Bu çalışma sonucunda elde edilen çıktılar ile moda tasarımı alanında uygulama eğitimi veren programların ders içeriği hakkındaki farkındalığının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Tasarım Eğitimi, Moda Tasarımı, Kültürel Değerler

ABSTRACT

Design education is one of the most reliable environments in which; the concepts of "art and creativity" is held at the forefront, different thinking is developed, each student is attempted to be guided in parallel with their own personal development and tendencies. The main purpose of design education is; to transfer design approaches towards seeing, searching, asking, testing, concluding to student researchers and to enable them to keep these on without interruption at all levels of education. In this research prepared for the realization of design education purposes; studies and study outputs of students training in the field of fashion design, related to their thoughts on dimensions of fashion design, within the context of "Costume Design I and II" courses, have been presented. In the study, by addressing concepts of "design and culture", it has been emphasized that these are two interacting elements and it is important to evaluate them within the context of design applications in order to contribute to the sustainability of cultural values. With this point of view, Tekirdağ province's traditional handicraft "Karacakılavuz Weavings" has been analyzed and interpreted in terms of technical,

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

design, pattern and composition characteristics within the content of the course, and designs have been prepared in line with the design principles of clothing collections composed of 20 pieces. In addition, fashion design training students have been provided with information in the fields of universal culture, national culture, art history, mythology, philosophy, and psychology. It is thought that the output obtained from this study will contribute to increasing the awareness about course contents of the programs giving practice education in the field of fashion design.

Keywords: Design, Design Education, Fashion Design, Cultural Values

KAF DAĞININ ÖNÜ'NDE KONUŞMA KÜLTÜRÜ

Dr. Yılmaz EVAT
Aksaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, yilmazevat@hotmail.com
Öğr. Gör. Kudret Safa GÜMÜŞ
Şerefli Koçhisar MYO, kudretsafagumusasu@gmail.com

ÖZET

Roman, öykü, tiyatro, senaryo, seçki, şiir, anı ve günlük kitaplarıyla tanınan Murathan Mungan kitaplarında konuşmaya çok kafa yoran bir sanatçıdır. Yazarın *Kaf Dağı'nın Önü* isimli hikâye kitabı da konuşmaya dair önemli düşünceler içermektedir. Sözelimi yazar, insanların dile tam hükmedemediği kanaatindedir. Bu da ile ifade eksikliklerine ve sıkıntılara yol açmaktadır. Yalın şeyler karmaşık biçimde, karmaşık konular ise hafif ve basit bir şekilde anlatılmaktadır. Bunun farkına varmayan insanlar, bir dil kapanına sıkışmış hâledir. Yazara göre kelimeler toplum içinde kullanıla kullanıla değerini yitirmektedir. Bundan dolayı da yıpranmış kelimeler hassasiyetleri anlatmaya yetmemektedir.

Tanzimat'tan beri Batılılaşma politikaları değer yargılarının içini boşaltmıştır. İçi boşalmış değerlerden biri de dildir. Konuşmak, anlatmak eski önemini yitirmiştir. İnsanların dilleri susarken tenleri konuşmaktadır. İletişimde sözün yerini ten almıştır. İnsanlar artık iki yüz kelimeyle ikiyüzlü yaşamaktadır.

Mungan insanların güzel hikâyeler okumasını konuşurken de bunları çok etkileyici bir üslupla anlatmalarını tavsiye eder. Ayrıca bazı bölümlerin ezberden okunması konuşmayı daha da renklendirecektir. Yazar anlatmayı, dinlemeyi ve anlamayı birlikte değerlendirir. Anlamayanlara, dinlemeyenlere ve anlamış gibi yapanlara bir şeyler anlatmaya çalışmak doğru değildir. Mungan'a göre yazarlar sadra şifa kabilinden sözleriyle insanı rahatlatmalıdır. Konuşmak şifadır. İnsan sevgi sözleri söylemede cömert olmalıdır.

Konuşurken yer ve zaman ilişkisine, yalvarmaya, caka satmaya, aile mahremiyetine, samimiyete değinen sanatçı; idealizm, kimlik, tutku ve konuşmanın birbirleriyle ilişkisi olduğu inancındadır. İdeal ve tutku eksikliği konuşmanın seviyesini düşürmektedir. Dil her zaman farklı üsluplara müsaittir. İnsanlar içten olmayıp sosyal hayatta dillerini daha çok yaralamaktan yana kullanmaktadır. Her konu, her konuşma farklı biçimde yapılabilir. Mungan, hırçın ve öfkeli konuşmanın doğru olmadığı kanaatindedir. Öfkeli konuşma düşünce derinliğini engellemekte ve kapasitesiz insanlarla tartışmayı alevlendirmektedir. İnsan öfkeliyken duygularını denetlemeli, karşıdakinin duyarlıklarını hesaplamalı ve çok güzel konuşmalıdır.

Kaliteli soruyu, dertleşmeyi, nitelikli eleştiriyi, eleştiriye tahammülü ve bilinçli susmayı önemseyen Mungan birbirleriyle konuşanların da ortak bir mazi oluşturacağı kanaatindedir. Bencillik, söyleyeceği ile sarhoş olmak, konuşmada devamlı ilginin merkezinde olma isteği konuşma kusurlarındandır. Sözün seviyesinin yükselmesi kültürün, medeniyetin insanlığın yükselmesidir. Murathan Mungan konuşmaya dair fikirleriyle sözün seviyesini yükseltmektedir. Bu çalışmada doküman inceleme kullanılarak yazarın *Kaf Dağı'nın Önü* isimli öykü kitabındaki konuşmaya dair fikirleri tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Murathan Mungan, konuşma, kültür, hikâye

AKSARAYLI İSA'NIN DÂSİTÂN-I İSMAİL ADLI ESERİ

Dr. İsmail GÜNEŞ
Aksaray Üniversitesi, ismailgunes@yahoo.com

ÖZET

Eski Anadolu Türkçesi, 13.-15. yüzyıllar arasında Anadolu sahasında Oğuzca eserlerin verilmeye başlandığı ilk devredir. Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasından sonra Anadolu'da kurulan beylikler döneminde Türkçenin edebî dil olarak önemi artmaya başlamış, beylerin Türkçe konusundaki duyarlılıkları ve yazarları Türkçe eserler yazmaya teşvik etmeleri sonucu pek çok eser kaleme alınmıştır. Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan ilk edebî ürünler, daha çok halkın dinî bilgilerini artırmaya yönelik eserlerdir. XIV. yüzyılda Anadolu coğrafyasında gelişen Türk edebiyatında mesneviler önemli bir yer tutar. Bu dönemde yazılmış mesneviler, sayı ve konularının çeşitliliği bakımından oldukça fazladır. Bu yüzyılda *Mantuku't-Tayr*, *Garibnâme* gibi büyük mesnevilerin yanı sıra halka yönelik, çok hacimli olmayan, *Güvercin*, *Hatun*, *Kesikbaş*, *Ejderha*, *Cümcüme Sultan* gibi mesnevi tarzında manzum hikâyeler de kaleme alınmıştır. Genellikle yazarı belli olmayan bu manzum hikâyelerde, dinî motiflerle bezenmiş farklı konular anlatılmıştır. Sanat kaygısından uzak, halkın diliyle yazılmış olan manzum hikâyeler, Eski Anadolu Türkçesi araştırmaları açısından oldukça önemlidir. Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil özelliklerinin belirlenmesinde ve tarihi lehçeler arasındaki mukayese çalışmalarında halk hikâyeleri önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Halkın kullandığı dili yansıtan hikâyeler, aynı zamanda Eski Anadolu Türkçesi ağız gruplarıyla ilgili önemli veriler de içermektedir. Bu türden eserler arasında yer alan manzum hikâyelerden biri de Aksaraylı İsa'ya atfedilen *Dâsitân-ı İsmail* adlı mesnevidir. Aksaraylı İsa'nın hayatıyla ilgili tezkirelerde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Konyalı İbrahim Hakkı'nın Aksaray Tarihi adlı eserinde İsa'nın Aksaray'da yetişen şair ve bilginlerden biri olduğu, doğum tarihiyle ilgili kesin bir bilginin bulunmadığı, 728/1327 yılında öldüğü bilgisi verilmektedir. *Dâsitân-ı İsmail* dışında, Aksaraylı İsa'ya ait olduğu tahmin edilen *Miraciye* ve *Vefât-ı İbrâhîm* adlı eserler de bulunmaktadır. Çalışmamıza konu olan *Dâsitân-ı İsmail*, aruzun *fâilâtün / fâilâtün / fâilün* kalıbıyla yazılmış ve 90 beyitten oluşmuştur. Eserde, Hz. İbrahim'in oğlu İsmail'i Allah için kurban etmesi anlatılmıştır. Bu çalışmada Aksaraylı İsa'nın Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış *Dâsitân-ı İsmail* adlı hikâyesi tanıtılacak, hikâyenin imla, ses ve şekil bilgisi özellikleri değerlendirilerek Eski Anadolu Türkçesi çalışmalarına katkısı ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Aksaraylı İsa, Dâsitân-ı İsmail, Halk Hikâyesi

AKIL KARAYA VURDU'DA KONUŞMAYA DAİR FİKİRLER

Dr. Yılmaz EVAT
Aksaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, yilmazevat@hotmail.com
Öğr. Gör. Kudret Safa GÜMÜŞ
Şerefli Koçhisar MYO, kudretsafagumusasu@gmail.com

ÖZET

Modern çağda sözün kalitesinde bir eksilme vardır. Bu eksilme hâliyle sanatkârların gündemini oluşturmaktadır. Bu sanatkârlardan biri de Abdurrahim Karakoç'tur. 1932-2012 yılları arasında yaşayan şair, Türk edebiyatının önemli kalemlerindedir. Sanatkârın şiirlerden oluşan on iki ve makalelerini topladığı bir kitabı vardır. Karakoç'un 2000 yılında yayınladığı *Akıl Karaya Vurdu* isimli şiir kitabı konuşma kültürü yönünden zengin fikirler içermektedir. Sözgelimi *Müzelik Şiir* ve *İnsanların Dramı* isimli şiirlerinde sözün seviyesinin düşüşü işlenir. Sözün seviyesinin düşmesinin sebebi fikrin değerinin azalmasıdır. Fikirsiz insan kalabalıkları her şeye tezahürat etmekte ve her sözü alkışlamaktadır. Sözün düşüşü İslâm'ın şiarlarından selam vermeyi bile etkilemiştir. Abdurrahim Karakoç, "*Hikaye-i Farzımuhal*" şiirinde güzel konuşmanın kaliteli bir şahsiyetten neşvünema bulacağını belirtir. Şaire göre çirkin konuşmalardan biri çıkar için karaya ak diyebilen dalkavukların konuşmasıdır. Ayrıca insan, kendi aklıyla onaylamadığı hiçbir sözü dinlememelidir. Sanatkâr "*Bu Mevtayı Nasıl Tanırsınız?*" şiirinde ise konuşma ile ahlak ilişkisini irdelemeye devam eder. Ahlıksız insanların yalancılığına, yalan yere yemin etmelerine ve konuşmadaki kibirlerine dikkat çekilir. Karakoç'un şiirlerinde konuşmanın bir başka çirkin boyutu olan yalan söylemek sıkça işlenir. Sanatkâr "*Neler Yaptık Nasıl Geldik Bugüne, Bu Düzen ve Röportaj*" isimli şiirlerinde ülkemizdeki kurnaz siyasetçilerin 50 yıldır nutuk atarak, yalan söyleyerek insanları aldattığı fikrini işler. Karakoç bu meyanda "*Dön Baba Dön*" şiirinde Süleyman Demirel dönemine ayrı bir parantez açar. Bu devir vaatlerle insanların kandırıldığı ve gafların çok fazla arttığı bir dönemdir. Şair "*Doydum Yeter*" şiirinde ise yalan söylemenin insanlar arasında yaygınlaştığı kanaatindedir. "*Gençliğe Mesaj*" isimli şiirde doğru konuşmanın işlevi vurgulanır. Doğru söz ölmüş dünyayı diriltecektir. Şaire göre doğru söze imanla yaşayarak ve ihlasla konuşarak ulaşılır. "*Kendime Öğüt*" şiirinde ise çalışkan insanların sözlerinin tesirli olacağı vurgulanır. Abdurrahim Karakoç dilin her şeyi ifade edemeyeceği kanaatindedir. Sözgelimi "*Dünyayı Darağacından Seyretmek*" şiirinde tevhidin yüceliklerini ve küfrün küçüklüklerini ne sözün ne de sayının ifade edemeyeceğini belirtir. Şair konuşmada mantığı, yeri ve zamanı da ayrıca önemser. Edebî eserler okurların tam düşünemediği konuları gündeme getirerek bir yenilenme imkânı üretir. Bu meyanda *Akıl Karaya Vurdu*'daki şiirler konuşma bağlamında okuru düşündürüp kültür seviyesini yükseltecek özelliktedir. Bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılarak Abdurrahim Karakoç'un *Akıl Karaya Vurdu* isimli şiir kitabı konuşma bağlamında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Abdurrahim Karakoç, şiir, Akıl Karaya Vurdu, konuşma, kültür.

SÜRYANİ DİNİ MÜZİĞİ ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME
A BRIEF EVALUATION ON THE SYRIAN RELIGIOUS MUSIC

Doç.Dr. Rohat CEBE

Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, rohat.cebe@batman.edu.tr

ÖZET

Ortodoks, Katolik ve Protestan mezheplerinin polifonik ilahi sanatı içerisinde önemli bir temel olan Süryani (dini) ezgileri günümüzde erken Hristiyanlığın en bariz örnekleri şeklinde görülmektedir. Süryani ezgilerin incelenmesi konusu Hristiyan müziğin oluşumuna ve günümüzün evrensel olarak algılanan çoksesli müziğin evrim sürecine işaret ettiği düşünülmektedir. Bu ezgilerin entonasyon ve tınısal unsurları doğrudan doğruya Babil ilahi ve dinsel dualarının ve monoteizm öncesi büyü ayinlerinin izlerini taşımaktadır. Günümüze ulaşan Asur kaynakları bu olguyu doğrulamakta ve ilahi bünyesinde büyü amaçlı eylemlerin özelliğini yansıtmaktadır. Süryani dinsel ezgilerinin çoksesli (heterophony) vokal ifade usul öğelerini taşımasıyla birlikte değişik çalgıların eşliğinde seslenmesi temeli Ön Asya ve özellikle Kafkas müzik kültürlerinin bu anlatım üslubunun oluştuğu kanaatini sergilemektedir. Bu doğrultuda, Süryani dini müziği üzerine kısa bir değerlendirme yapılarak çok sesli müzik üzerindeki etkileri açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Süryani, Mardin, Süryani Dini Müziği, Sözlü Kültür.

ABSTRACT

Syriac (religious) melodies which very important in polyphonical divine art in Orthodox, Catholic and Protestant denominations are protecting in the form of early-Christian example today. Observing Syriac melodies subject involves the formation of Christian music and universally percieved polyphonic music's the process of evolution in today's time. These melodies' intonational and tonational elements directly include in Babylonian divine and religion prays and carry the traces of magical ceremony before monotheism. Saved Syriac provenance until today reconfirm this fact and identified in the staff of it's divine the truth of magical purposal actions. Syriac religious melody include heterophonical procedural element of the vocal expression however shouting that accompanied by many kind of instrument factor in Pre-Asia and especially Caucasian musical culture explain that because of what they formed like this expression type. In this direction, Syriac religious music will be briefly evaluated and the effects on polyphonic music will be tried to be explained.

Keywords: Syriac, Mardin, Syriac Religious Music, Oral Culture.

REVÂNÎ DİVANI'NDA OSMANLI MEDENİYETİ TİPLERİNDEN ZAHİD

Dr. Hasan EKİCİ
Aksaray Üniversitesi, hasanekici0202@gmail.com

ÖZET

Tip, benzerlerine başka eserlerde rastlanılan ve genel özellikler taşıyan kişilik demektir. Klasik Türk edebiyatı metinleri incelendiğinde birçok tipe karşılaşılmaktadır. Bu tiplerden biri de zahid tipidir. Klasik Türk edebiyatı metinlerinde farklı görüntülerle karşılaşılan zahid tipi genellikle olumsuz nitelikleriyle ön plana çıkar. Zahid tipinin karşıtı olan rind ise genellikle olumlu özellikleriyle vasıflandırılır. Rind ve zahid tipleri, kişilik özellikleriyle Osmanlı medeniyetinde çatışma içerisinde olan medrese ve tekke karşıtlığını simgelemektedir. Rind, gönül, aşk, irfan, batın, meyhane, şarap, kadeh gibi sembollerle kendini tanımlarken tekke kültürüne ait terminolojiyi kullanır. Zahid tipi ise ilim, irfan, zahir, mescit, kevser, tespih gibi görüntülerle ortaya çıkar. Zahid bu özellikleriyle dinin şekli yönünü temsil ettiğinden Osmanlı kültür ve medeniyetinde medreseleri temsil etmektedir. Burada karşıt gibi görünen bu iki tip, dine farklı iki bakış açısı olarak hem edebî hem siyasî ve hem de dinî hayat içinde rind ve zahid tipleriyle tezahür eder. Klasik Türk edebiyatı şairleri rind-zahid çatışmasında kendilerini temsil ettiğine inandıkları rind tipini öne çıkarmışlar, zahidi ise dinin aslını bilmeyen bir tip olarak değerlendirmişlerdir. Zahidler, sosyal hayatta kendisini vaaz verme makamında gördüğü için şairler tarafından sürekli eleştirilmiştir. Revânî Divanı'nda zahid; kıyafet olarak hırka ve ridâ giyer, sarık takar ve taylesanı (sarığın ucundan parçalar) sarkıtır. Başında ise imame niteliğinde tacı bulunur. Ayrıca üzerinde siyah örtüsü olan zahid aksesuar olarak elinde tespihiyle dikkat çeker. Revânî Divanı'nda zahidin bu dış görünüş unsurları riya olarak telakki edilir. Kişilik özelliği olarak; soğuk nefesli, kuru mizaçlı, kötü huylu, ham sözlü, nasihatten anlamaz, doğru yoldan şaşmış, cenneti arzulayan kaba sofu, riyakâr, münafık, gibi unsurlarla eleştirilir. Zahid, aşkı inkâr eder, âşıkları ayıplar. Ayrıca, meyhane ve meyhane ile ilgili unsurları eleştirir, âşıkları tövbe etmeye davet eder. Revânî, Divan'ında rind kimliğine bürünerek zahide öğütler verir, zahidi mey, şarap, sevgili ve gül bahçesi motifleriyle süslü dünyasına davet eder. Bu bildiride, doküman inceleme metodu kullanılarak Revânî divanında geçen zahid kavramı ile ilgili beyitler tespit edilmiş ve tasnif edilmiştir. Bu bağlamda Revânî Divanı'nda zahid tipi ve zahid tipine bakma biçimleri başlıklar halinde sıralanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı medeniyeti, Klasik Türk şiiri, divan, zahid, rind

ANADOLU KÜLTÜRÜNDE ALAGEYİK (DAMA DAMA)'IN YERİ VE ÖNEMİ
IMPORTANCE OF FALLOW DEER (DAMA DAMA) IN ANATOLIAN CULTURE

Dr. Yasin ÜNAL

Süleyman Demirel Üniversitesi, yasununal@sdu.edu.tr

Dr. Ahmet KOCA

Yüks. Biyolog, Süleyman Demirel Üniversitesi, ahmetkoca09@yahoo.com

Halil SÜEL

Süleyman Demirel Üniversitesi, halilsuel@sdu.edu.tr

ÖZET

Orta Asya ve Anadolu Türk kültüründe, alageyik ile ilgili inanışlar, arkaik dönemlerden şekillenerek günümüze kadar gelebilen ve toplumlar arasındaki kültürel devamlılığı yansıtan en önemli değerler arasında yer almaktadır. Alageyik kültürümüzde kutsal bir canlı, yeryüzünün simgesi, motifi, dilimizde, edebiyatımızda, halımızda, kilimimizde vb. sosyal hayatımızda birçok alanda farklı renk ve şekillerde yer almaktadır. Kırsal kesimdeki halk arasında yöreden yöreye değişiklik gösterirken, dini-tasavvufi inanç dairesinde ise hem şehirli hem de kırsal kesimden insanlar tarafından benimsenmiş ve yazılı olarak nesilden nesile aktarılmıştır. Anadolu'da geyik ile ilgili inanışların çeşitli dini-tasavvufi hikâyelerde de varlığını sürdürmesi, geyik kültürünün sadece kırsal kesimde yaşayan halkı değil, şehirlerde yaşayan eğitimli insanları da içine alan ortak bir değer olmasında etkili olmuştur. Türk, Altay ve Moğol mitolojisinde “kutsal geyik”, değişik Türk lehçe ve şivelerinde “Alakeyik, Alakiyik”, “Alaboğan, Alabulan, Alabuğa, Alabuğu, Gökgeyik, Kökgeyik” tabirleri kullanılmaktadır. Geçmişten günümüze Anadolu'nun farklı bölgelerinde “alageyiğe, maral, sığın, yağmurca” gibi isimler verildiği de bilinmektedir.

Anadolu ve Asya halılarında, kilim desenlerinde geyik motifine resim veya sembol olarak sıklıkla rastlanmaktadır. Anadolu'nun dağlık, ormanlık bölge halkı arasında ve özellikle Torosların Gavur Dağları'nda alageyikle ilgili ağızdan ağıza dolaşan alageyiği kovalayan ve kaybolan avcı motifi masallarda ve türkülerde sıklıkla görülmektedir. Bunlar zaman zaman âşıklar tarafından dile getirilmiş, yazarlar tarafından kaleme alınarak işlenmiştir. Hatta bu hikâyelerin bazıları halk türkülerinin doğuşuna zemin hazırlayanları da olmuştur. “Ben de gittim bir geyiğin avına, Geyik çekti beni kendi dağına, Tövbeler tövbesi geyik avına, Siz gidin kardaşlar kaldım kayada” diye başlayan ve avcının ağzından söylenen bu türkü, yavrusunu avlayan ana geyiğin intikam almak için avcıyı peşinden sürükleyerek bir uçurumdan düşürmesi üzerine yakılmıştır. Burada geyik avlayanın onmadığı vurgulanmak istenmiştir. Anadolu ve Azerî türkülerinde anasız geyik, anasız maral, anasız ceran, yaralı, dertli ceylan, avcı-maral gibi unsurlar büyük yer tutar. “Aman avcı vurma beni, Ben bu dağın maralıyım” diye başlayan ve geyiğin ağzından söylenen türkü de oldukça yaygındır. Şanlıurfa ve Anadolu'nun diğer bölgelerinde de geyik için söylenen pek çok türkü vardır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu, Kültür, Alageyik, Dama dama, Motif, Türkiye

ABSTRACT

In Central Asia and Anatolian Turkish culture, the beliefs about the fallow deer are among of the most important values reflecting the cultural continuity between the societies, shaped from the archaic period to the day. The fallow deer has many different colors and shapes in our

social life. For example; a sacred creature in our culture, the symbol of the earth, the motif, our language, our literature, our carpets, our kilims, etc. Among the people in rural areas, it varies from region to region, while in the religious-mystical faith, it has been adopted by the people both from the urban and rural areas and it has been transferred from generation to generation in writing. The continuation of beliefs about deer in Anatolia in various religious-mystic stories, deer cult has been influential not only of people living in rural areas but also of educated people living in cities. Deer is known in various languages with different names; the Holy Deer in the Turkish, Altaic and Mongol mythology, in different Turkish dialects and saints "Alakeyik, Alakiyik", "Alaboğan, Alabulan, Alabuğa, Alabuğu, Gökgeyik, Kökgeyik" different parts of Anatolia from the past to the present day, it is also known that people are given names fallow deer such as maral, sığın, yağmurca.

In Anatolian and Asian carpets, fallow deer motif is often seen as a picture or symbol in rug designs. Among the people of the mountainous, forested region of Anatolia and especially in the Gavur Mountains of the Taurus Mountains, hunter motif which is chasing deer and disappearing, is often seen in tales and folk songs. These are sometimes spoken by lovers, it is processed and written by the authors. In fact, some of these stories have also set the ground for the birth of folk songs. "I went to the hunt for a deer, deer have taken me to their mountain, repenting reproach deer hunting, You go, brothers, I have left the rock " This folk song, which started out and was sung in the mouth of the hunter, It was sung upon dragging him down from a cliff by mother deer to get revenge from the hunter. We want to emphasize here that deer hunting is not good. Motherless deer, motherless maral, motherless ceran, injured, suffering gazelle, hunter-maral elements has a great place in the Anatolian and Azeri folk songs. "Do not shoot me the hunter, I'm the maral of this mountain" this folk song, which started out and was sung in deer mouth, is quite common. Şanlıurfa and other regions of Anatolia also have many folk songs sung for deer.

Keywords: Anatolia, Culture, Fallow deer, Dama dama, Motif, Turkey.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**ANADOLU TARİH VE KÜLTÜRÜNE İZ BIRAKMIŞ NESLİ TÜKENEN MEMELİ
YABAN HAYVANI TÜRLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**
A RESEARCH ON EXTINCT WILD MAMMAL ANIMAL SPECIES AFFECTING
HISTORY AND CULTURE OF ANATOLIA

Dr. Yasin ÜNAL

Süleyman Demirel Üniversitesi, yasinunal@sdu.edu.tr

Esra BAYRAM

Süleyman Demirel Üniversitesi, esrabayram0732@gmail.com

Öğr. Gör. Canpolat KAYA

Süleyman Demirel Üniversitesi, canpolatkaya@sdu.edu.tr

ÖZET

Anadolu, jeolojik oluşumu ve coğrafi konumu bakımından önemli bir yere sahiptir. İran - Turan, Avrupa - Sibirya ve Akdeniz Biyocoğrafyaları ile bu coğrafyaların geçiş zonlarında kalan Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının birleşme noktasında yer almaktadır. Anadolu'nun sahip olduğu bu coğrafi konum, ekolojik koşulların çeşitlenmesine, jeolojik yapının değişken olmasına, farklı iklim koşullarının oluşmasına ve buna bağlı olarak da çok zengin bir yaban hayatı zenginliği ortaya koymaktadır. Çıkarılan fosil örnekler ve literatürden elde edilen bilgiler tarih boyunca Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşamış, tarih ve kültüründe önemli izler bırakmış birçok önemli av ve yaban hayvanı türünün varlığına kanıt niteliği taşımaktadır. Yüzyıllarca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Anadolu'daki savaşlar, artan nüfus, plansız şehirleşmeler, bilinçsizce kullanılan pestisitler, sel, kuraklık ve şiddetli kış gibi doğal afetler Anadolu'nun yaban hayatı zenginliğini olumsuz etkilemiş ve bir kısmı yok olma sürecine girmiştir. Asya aslanı (*Panthera leo persica*), Asya fili (*Elephas maximus*), Kafkas öküzü (*Bison bonasus caucasicus*), Hazar kaplanı (*Panthera tigris virgata*), Çita (*Acinonyx jubatus*) nesli yok olan yaban hayvanı türlerinden sadece bir kaçını oluşturmaktadır. Bu türlerden Asya aslanı, 1880'li yıllara kadar Aşağı Fırat Havzasında yayılış göstermiş ve Anadolu'da nesli tükenmiştir. Asya'da yaşayan en iri hayvan olan Asya filinin Anadolu'da MÖ 3 milyon yıl ile MÖ 100 yılları arasında ait olduğu düşünülen kemik kalıntılarında rastlanmıştır. Günümüzde Bangladeş, Hindistan, Sri Lanka, Çin ve Endonezya'da yaşamakta olup, nesli tehlike altındadır. Kafkas Bizonu Türkiye'de 17. Yüzyılın ortalarına kadar yayılış gösterdiği bilinmektedir. Son yıllarda Kafkas bizonuna sadece Rusya, Ukrayna, Belarus ve Polonya'nın bazı korunan alanlarında rastlanmaktadır. Asya çitasının 19. yüzyıla kadar Anadolu'da yayılış gösterdiğine dair araştırmalar mevcuttur, fakat soyu maalesef tükenmiştir. Günümüzde İran'da 50 civarında bireyin yaşadığı bilinmektedir. Bu araştırmada, tarih boyunca Anadolu'nun farklı bölgelerinde yaşamış, Anadolu tarih ve kültürüne iz bırakmış, maalesef günümüzde nesli tükenmiş yaban hayvanı türleri hakkında bilgiler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu, Yaban hayvanı, Nesli tükenmiş, Türkiye

ABSTRACT

Anatolia has an important place in terms of geological formation and geographical location. Iran - Turan, European - Siberian and Mediterranean Biogeographies and the continents of Europe, Asia and Africa that are in the transition zones of these geographies. This

geographical location has some advantage to Anatolia which reveals a diversity of ecological conditions, a change of geological structure, different climatic conditions, and therefore a very rich wildlife richness. The extracted fossil specimens and the information obtained from the literature are evidence of the existence of many important hunting and wildlife species that have lived in different regions of Anatolia throughout history and impress in history and culture.

In Anatolia, where many civilizations hosted for centuries, wars, increasing population, unplanned urbanization, unconsciously used pesticides, floods, drought and severe winter disasters have negatively affected the wildlife richness of Anatolia and some of them have been in the process of extinction. The Asian lion (*Panthera leo persica*), Asian elephant (*Elephas maximus*), Caucasian bison (*Bison bonasus caucasicus*), Caspian tiger (*Panthera tigris virgata*), Cheetah (*Acinonyx jubatus*) constitute only a few species of extinct wild animal species. From these species, the Asian lion spread in the Lower Euphrates Basin until the 1880s and was extinct in Anatolia. The Asian elephant, the largest animal living in Asia, was found the bone in Anatolian and thought to be remnants between 3 million years BC and 100 years BC. Nowadays, it is living in Bangladesh, India, Sri Lanka, China and Indonesia and species is endangered. Caucasian bison is known to spread in Turkey until the middle of the 17th century. In recent years, the Caucasian bison has been found only in some protected areas of Russia, Ukraine, Belarus and Poland. There is research on the spread of Asian cheetah in Anatolia until the 19th century, but it was unfortunately extinct. Today, it is known that about 50 individuals live in Iran.

In this research, we will be presented information about the extinct species of wild animals that have lived in different regions of Anatolia throughout history and impress to the history and culture of Anatolia.

Keywords: Anatolia, Wild animal, Extinct, Turkey

TÜRK İSLAM SANATLARI PRENSİBİNDE TENEVVÜ

Arş. Gör. Feyzi AYDIN
Kafkas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, feyziaydin@gmail.com

ÖZET

Medeniyetin aynası olarak sanat, idrak sahibi icracılarla kaynağa varabilirse ancak o zaman kendini kaynak kılar. “Tahkik, idrakin öncelikli şartı olarak bilme eylemine değer katar, kişiyi asıl kaynağa doğru yolculuğa çıkarır”. Zamanı aşarak bilgiye ve bilmeye olan yoğun ilginin ardından İslâm felsefesi ışığında görünenin ötesindeki güzelliğin peşinde hakikate ulaşmaya çalışan yapıyla İslâm sanatları yolculuğuna saf ve temiz olarak devam etmiştir. Maddeden arındırılmış nesnelere kendi bakış açısıyla ve görme biçimiyle tasavvur eden sanatçı objeleri öz kimliğinden uzaklaştırıp, genel bir anlamla temsil yoluna gitmiştir. Biçim, özelden genele doğru değişerek temsili bir karakter kazanmış ve hazır şematik kalıplara ulaşmıştır. Bu kalıpların sıradanlıktan uzaklaşması sanatçının iradesiyle oluşturacağı çeşitlilik ve özgün bakış açısıyla yani tenevvü ile gerçekleşecektir. Sükûn ve zevk veren güzel görünüşler tenevvü ve tenâsüb ile gelişimini sürdürecektir. Bu temel özelliklerle tekrardan ibaretmiş gibi görünen kompozisyonlar aslında kendine öz kimliği olan birer sanat eseri nesnesine dönüşmektedir. Bu gelişimi daha iyi anlayabilmek için kısaca Türk İslâm sentezi sonucunda oluşan sanatlarımızın zaman içindeki sürecine ve felsefi yaklaşımlarına değinmek gerekir. Türkler, binlerce yıldır çok farklı bölge ve kıtalar üzerinde egemen olmuşlardır. Bu topraklardaki uygarlıkların kültürüyle kendi öz değerlerini birleştirerek zengin bir sanat anlayışı ve bakışını oluşturmuşlardır. Toplumların hayatını olduğu gibi sanatını da etkileyen en önemli unsurlardan biri olan inanç sistemi, Türklerin yaşantısına ve sanat anlayışına önemli ölçüde yön vermiştir. İslâmiyet’in kabulünden sonra güzele ulaşma arzusu kendine has bir kimlikle şekillenmiş, maddenin ötesindeki hakikate duyulan özlem sanatın hedeflerinden biri haline gelmiştir. Bu bakış açısı, İslâm kültürünün soyut ruhaniliği ve hayal gücüyle birleşerek bugün icra ettiğimiz ve incelediğimiz sanat dallarını ortaya çıkarmıştır. Mushaf-ı Şerif’e gösterilen saygı neticesinde bugün yazma kitap sanatları başlığı altında değerlendirdiğimiz hat sanatı, tezhip sanatı ve cilt sanatı gelişimini sürdürmüştür. Yazma eserlerin korunması ve günümüze ulaşmasındaki en önemli unsurlardan biri de eserin cildi olmuştur. Her bir alanda çağlar boyunca gelişimine devam eden bu sanat dalları gerek yazma eserler de gerek mimari eserlerde uygulama alanlarıyla yüzlerce yıl kültür miraslarımız arasında yer almışlardır. Bu değerler tesadüfî olmamakla birlikte sanatçıların üstün gayreti ve kendi öz çabalarıyla mümkün olmuştur.

Anahtar kelimeler: Tezyinat, Türk İslam Sanatları, Yazma Eser

GERİDE KALAN MEDENİYET MİRASLARI: AKŞİTLER KÜTÜPHANESİ YAZMA ESERLERİ

Arş. Gör. Feyzi AYDIN
Kafkas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, feyziaydin@gmail.com

ÖZET

Medeniyetimizin göstergesi olarak nesillerdir yazma eserlere çok büyük değer verilmiştir. Bu sebeple ülkemizde hem üretimlerine hem de koleksiyonlarına devam edilmiş pek çok yazma eser bulunmaktadır. Bu eserlerin bir kısmı yazma eser kütüphanelerinde saklanmakta, bir kısmı da çeşitli koleksiyonlarda yer almaktadır. Birçok yazma eser de hâlâ gün yüzüne çıkmayı beklemektedir. Eşsiz birer hazine olarak, yazma eserlerimiz tarihi aydınlatan birer belge olarak çağlar boyunca gelişen kültürümüzün en güzel göstergeleridir. Yazma eserlerin korunması, düzenlenerek gelecek kuşaklara aktarılması çok önemlidir. Bu bağlamda yazma eser çalışmalarının codicological analizlerle çalışılması ve literatüre kazandırılmaları konunun önemini göstermektedir. Keşfedilmeyi bekleyen daha onlarca hazinenin medeniyetimizi aydınlatması ve bu alana gösterilen ilginin artması araştırmacılar ve yapılan çalışmalarla mümkün olacaktır. Bu bağlamda Akşitler Kütüphanesi'nde bulunan yazma eserler keşfedilmeyi beklemekte, araştırmacıların çalışmalarıyla birlikte yeniden kültür mirasımıza ekleneceği düşünülmektedir. Eserlerin daha iyi anlaşılabilmesi için kütüphanede bulunan yazma eserlerin özelliklerinden ve bu bölgenin tarihsel gelişim sürecinden kısaca bahsetmek gerekmektedir.

Denizli'nin Serinhisar ilçesine bağlı Yatağan beldesinde bulunan Akşitler Kütüphanesi'nde yapılan araştırmalar ve görüşmeler sonucunda toplam 352 adet yazma eserin varlığından haberdar olunmuştur. Bu yazma eserler incelenerek, içlerinde hem cild hem de varak tezyinatı açısından özellikli olan bazı eserler tespit edilmiştir. Ancak uygun şartlarda korunamadığı için yazma eserlerde deformasyonlar oluşmuştur. Detaylı incelemelerle tüm yazma eserler gözden geçirilerek yazma eserler arasında gerek hat, gerek tezyinat açısından özellikli pek çok uygulamanın olduğu görülmüştür. Bu eserler XV. yy ile XVIII. yy tarihleri arasında yer aldığı gibi genellikle yazma eserler dini konulardan oluşmaktadır. Bunların arasında hece ve harf, ayetler ve açıklamaları, hadisi şerifler ve açıklamaları, farklı âlimlerin görüşleri, dua risaleleri aynı zamanda duaların hangi günlerde yapılmasını açıklayan tablolar, evlilik, nikâh ve abdestle ilgili açıklamalar, Arapça gramer konuları, şiirler, hikâyelerle ilgili farklı konular yazma eserlerin içeriğini oluşturmaktadır. Bu eserlerin çoğunluğu deri, kumaş ve ebru ile kaplanmış ciltlere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle deri ciltlerde tezyinat açısından önem taşıyan örnekler bulunmaktadır. Kütüphanede bulunan yazma eserler hakkında daha önce bir araştırma yapılmaması çalışmanın önemini de artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tezyinat, Türk İslam Sanatları, Yazma Eser

SURIYELİ MÜLTECİLERİN TÜRK İNSANINA YÖNELİK ALGILARI VE YAŞAM MEMNUNİYETİ

Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, nihatsimsek442@gmail.com

Mehmet Emin KALGI

Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, mehmet.emin.63.21@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Suriyeli mültecilerin Türk İnsanına yönelik algılarını ve yaşam memnuniyet düzeylerini tespit etmektir.

Verilerin analizi için, betimsel analiz yöntemleri içerisinde yer alan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşme formundaki ifadeler araştırmacılar tarafından oluşturulmuş ve bu ifadelerden kodlamalar yapılmıştır. Mevcut kodlar bir araya getirilmiş ve bu kodlardan temalar (kategoriler) oluşturulmuştur. Böylelikle araştırmaya katılan kişilerin görüşleri betimsel ve içerik analiz teknikleri ile çözümlenmeye çalışılmıştır.

Nitel veriler için, 3 (üç) adet açık uçlu soru hazırlanmış ve hazırlanan bu sorular Nizip Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve Siverek'te ikamet eden Suriyeli vatandaşlara uygulanmıştır. Bu uygulamalar Nizip'te 6 ve Siverek'te 10 kişi olmak üzere toplam onaltı kişiye uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Karşılaştırmalı sonuçlar elde etmek amacıyla, tercih edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırma soruları ve alan yazındaki bilgiler doğrultusunda değişik bölümlerde okuyan öğretmen adayları için geliştirilmiştir. Görüşme formunda;

1) Türkiye'de kendinizi yeterince rahat hissediyor musunuz? Açıklayınız.

2) Türkiye'deki yaşamınızdan memnun musunuz? Açıklayınız.

3) Türk insanın size karşı gösterdiği davranışlardan sevmediğiniz bir olayı anlatınız?

Araştırmacılar tarafından görüşme soruları hazırlanırken; soruların kolaylıkla anlaşılabilirliği, birden fazla ifadeden oluşmaması (çok boyutlu olmaması) ve katılımcılar üzerinde yönlendirici etkisinin olmamasına dikkat edilmiştir. Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla hazırlanan görüşme formu alandan uzmanların görüşlerine göre şekillendirilmiştir. Araştırmada uzman görüşlerinin alınması ve katılımcıların teyidi ile ilgili zaman uzun tutulmuş, katılımcılarla sürekli irtibat halinde bulunularak görüşme formunun iç tutarlılığı yükseltilmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmada veri toplamada kullanılan görüşme formu araştırmacının kendisi tarafından yüzyüze görüşme yapılarak uygulanmış, elde edilen veriler çözümlenerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşturulmuş, ilk bölümde katılımcılara ait kişisel bilgiler, ikinci bölümde 3 adet yarı yapılandırılmış soruya yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yaşam memnuniyeti, Suriyeli mülteciler, Türk algısı.

SOSYAL GÜVENLİĞİN İKTİSADİ ETKİLERİ

Dr.Öğr. Üyesi Sevgi IŞIK EROL
Batman Üniversitesi İİBF, sevgi.isik@windowlive.com

ÖZET

Sosyal güvenlik; bir sosyal devlet görevini, bir insan hakkını, toplumun tüm bireylerinin sosyal risklere karşı korunmasını ve doğabilecek zararların insan onuruna yaraşır şekilde asgarî seviyede karşılanmasını ifade eden kavramdır. Sosyal güvenlik ihtiyacını doğuran sebeplere kısaca tehlike ya da risk denir. İnsanlar, yaşamları boyunca gelir azalmasına, gider artışına veya gelir kesilmesine neden olabilecek birçok sosyal risklerle karşılaşabilir. Sosyal güvenlik, sosyal risk yüzünden geliri kesintiye uğramış bireyleri başkalarının yardımına muhtaçlıktan korur. Bu nedenle sosyal güvenlik, bireylerin karşı karşıya kaldıkları sosyal riskler nedeniyle ortaya çıkan bir kavramdır. Siyasi, sosyal ve iktisadi gelişmişlik seviyesi ne olursa olsun tüm toplumların yeterli veya yetersiz bir sosyal güvenlik sistemi mevcuttur. Bu noktadan ele alındığında gelişmiş bir sosyal güvenlik sistemi, sosyal devletin, sosyal refahın, iktisadi kalkınmanın en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Sosyal güvenliğin önemi, devletin harcama politikası çerçevesinde sosyal güvenlik alanında gerçekleştirdiği harcamalar ile gelir dağılımını olumlu etkilemesinden kaynaklanmaktadır. Nitekim gelir dağılımına müdahale ederek, gelir dağılımı eşitsizliğini azaltıcı politikalar izlenmesi sosyal devletin bir görevi olarak kabul edilmekte ve bu amaçla kullanılan araçların başında primli ve primsiz rejimleri ile iktisadi büyüklükleri etkileyen sosyal güvenlik sistemi gelmektedir. Özellikle sosyal güvenlik sistemini karakterize eden sosyal sigorta kurumlarının topladığı primlerin miktarı, finansman yöntemi ve bunlara bağlı olarak elde edilen gelirlerin harcama şekli ve yerleri iktisadi yapı üzerinde önemli etkisi bulunmaktadır. Neticede sosyal sigorta kurumlarının finansal ihtiyaçlarının karşılanması bir defaya mahsus bir olay değildir. Aksine sosyal sigorta kaynaklarının sürekliliğinin ve istikrarlılığının korunması ve söz konusu kaynakların etkili ve verimli alanlarda kullanılması son derece önem arz etmektedir. Ancak sosyal güvenlik sisteminin gerektiği gibi yönetilmemesi, sosyal sigorta riskleri içinde hatalı finansman yönteminin seçilmiş olması hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler de, sosyal güvenlik sisteminin 1970’li yılların ikinci yarısından itibaren yaşanan krizlerin sorumlusu olarak görülmesine neden olmuştur. Sosyal güvenlik sistemleri özellikle makroekonomik krizlerin ve liberal iktisadi düşüncenin etkisiyle, yüksek maliyetli olduğu, kamu harcamalarının dengesini bozduğu ve bütçe açıklarına neden olduğu, faiz oranlarını yükselterek dışlama etkisi meydana getirdiği ve büyüme hızının düşürdüğü görüşü ile eleştirilerin odağında yer almıştır. ILO ise liberal iktisadi düşüncenin aksine sosyal güvenlik tedbirlerinin, hem günümüzde hem de geçmişte yaşanan ekonomik krizlerin sosyal etkilerini azaltmada kritik bir role sahip olduğunu ve sosyal güvenlik sisteminin ekonominin verimliliğini ve üretkenliğini artırdığını ileri sürmüştür. Nitekim sosyal güvenlik sistemini tamamen kaldırmak veya tamamen piyasaya bırakmak mümkün olmayacağına göre yapılması gereken temel şey iktisadi yapıyı olumsuz etkilemeyecek düzenlemeler gerçekleştirmektir. Bu bağlamda çalışmamızın amacı sosyal güvenlik sistemi için kullanılan kaynakların, temel iktisadi değişkenler üzerindeki etkilerinin ne yönde olduğunu açıklayabilmektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik, Milli Gelir, Gerin Yeniden Dağılımı, İstihdam, Tasarruf.

SOSYAL GÜVENLİK BİLEŞENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Sevgi IŞIK EROL
Batman Üniversitesi İİBF, sevgi.isik@windowlive.com

ÖZET

Sosyal güvenlik, toplumu oluşturan bireylerin kendi iradeleri dışında karşılaştıkları tehlikelerin zararlarından kurtarılması, bugününden ve yarınından emin olması, yaşadıkları toplum içinde insan onuruna yaraşır bir asgari hayat standardının garanti edilmesi ve şahsiyetlerinin geliştirebilmesi için gerekli güvenceye sahip olabilmesini ifade eden bir kavramdır. Sosyal güvenlik, söz konusu güvencenin sağladığı tatmin duygusuyla, bireylerin geleceklerinden endişe duymamalarını sağlar. Sosyal güvenliğin konusu olan sosyal risklerin sonuçları genellikle gelir kesilmesi, gelir azalması ya da gider artışı biçiminde ortaya çıkar. Sosyal güvenlik bu olumsuz ekonomik sonuçlara karşı gelir-gider devamlılığını sağlayarak asgari bir gelir temin eder. Bu açıdan ele alındığında sosyal güvenlik, belirli bir geçim seviyesini garanti altına almayı amaçlayan her türlü önlemleri, kurumları ifade etmektedir. Günümüzde sosyal güvenlik, “sosyal sigortalar” “sosyal yardımlar”, “sosyal hizmetler” bileşenleri ile yürütülmektedir. Primli rejimler olarak da bilinen sosyal sigortalar, bireyleri, tanım ve kapsamı zaman içinde değişen sosyal risklere karşı koruyan, finansmana katkı ve katılımın zorunlu olduğu, işçi ve işveren primleriyle finanse edilen bir sigorta koludur. Bu bağlamda sosyal sigortalar hem içerik açısından hem de sağladığı hizmetlerin kapsamı açısından sosyal güvenlik sistemini karakterize eden bir yapıya sahiptir. Sosyal yardımlar, kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme olanağından yoksun kalmış bireylere, muhtaçlık tespitine ve kontrolüne dayalı olarak asgari bir yaşam seviyesi sağlamak amacıyla yapılan, onları kendi kendilerine yeterli hale getirmek amacıyla taşıyan aynı-nakdi nitelikteki geçici veya sürekli, sistemli ve düzenli karşılıksız yardımlardır. Sosyal hizmetler kavramı ise toplumda uyumlu olarak yaşama engelleri bulunan bireylere hayatlarını kolaylaştırmak, sağlık ve iyilik hallerini geliştirmek, başkalarına bağımlı olmalarını önlemek, ihtiyaçlarını karşılamak, aile bağlarını kuvvetlendirmek, sosyal fonksiyonlarını geliştirmek amacıyla sağlanan hizmetleri ifade eden bir kavramdır. Diğer bir ifadeyle sosyal hizmetler insanların yaşam standartlarını geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen iyileştirici-rehabilite edici, değiştirici-geliştirici, koruyucu-önleyici nitelikteki sistemli ve düzenli uygulamalar ve programlar bütünüdür. Bu bağlamda çalışmamızın amacı sosyal güvenliğin bileşenlerini oluşturan sosyal sigortalar, sosyal yardımlar ve sosyal hizmetlerin sistem içindeki ağırlığını ve önemini değerlendirebilmektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik, Sosyal Sigortalar, Sosyal Yardımlar, Sosyal Hizmetler, Muhtaçlık

TÜRKİYE’DE DEĞİŞEN AİLE YAPILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
“ANNELER VE KIZLARI”

Öğr. Gör. Bahriye ESELER
Üsküdar Üniversitesi, beseler12@gmail.com

ÖZET

Toplumun en küçük parçası olan aile, bireyi topluma kazandırma adına birçok görev üstlenmiştir. Günümüzde bu görevleri farklı toplumsal kurumlara dağıtsa da bu durum ailenin toplumun temel yapı taşı olma özelliğini değiştirmemiştir. Ancak bunun yanı sıra sanayileşme, göç, kentleşme, kadının iş yaşamına dahil olması gibi pek çok unsurla beraber, geleneksel aile yapıları statü, rol ve kadının aile içinde sahip olduğu görevler açısından önemli değişimler yaşamıştır. Özellikle küreselleşme ve kentleşme kadın ve erkeğin aile içinde ki etkinlik seviyelerini büyük ölçüde değiştirmiştir. Kırdan kadına yüklenen geleneksel rollerin yerini kentte diğer bir deyimle iş hayatının tam ortasında bulunan kadına yüklenen yeni roller almıştır. Modern ailede, aile bireylerine yüklenen görevlerin arttığı ancak kadına yüklenen görevlerin artmanın da ötesinde hızla değiştiği gerçeğini ortaya koymuştur. Kadın artık ailenin sosyo-ekonomik gelişiminde doğrudan etkiye sahip olmuş, eve para getiren/aile ekonomisine destek olan önemli bir birey haline almıştır. Deyim yerindeyse toplumsal roller açısından kadın artık eski kadın değildir. Kadın artık kız çocuğuna yemek yapmayı, bulaşık yıkamayı, erkeğin sözünden çıkmamayı öğretmek yerine; okumayı, hakkını aramayı gerektiğinde yanlışların karşısında durmayı öğretiyordu. Yapılan çalışmada 15 anne ve kızı ile derinlemesine görüşme yapılarak annelerin ve kızlarının aile ve topluma ilişkin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Katılımcı bir annenin çalışma yaşamına ilişkin şu sözleri: “ *Ben evlendiğimde çalışmadım. Çalışmayı bir erkeğin eline bakmamayı çok isterdim... Ama çalışmadım. Çünkü hem eşim izin vermedi hem de ancak ilkokula kadar okuyabilmişim. Şimdi kızıma sürekli çalışmasını tembihliyorum. Hiçbir zaman bir erkeğin eline bakmasını istemem. Hem de zaten o kadar üniversite okudu boşuna mı? Zaten eşlerde çalışmasını engellemiyor artık... Çünkü bir maaşla geçinmek git gide zorlaşıyor...O yüzden kadının çalışması hem kadın hem de erkek için çok önemli oldu... Türkiye’de ailenin ve kadının değişimine tanıklık eder gibiydi.*

Anahtar Kelimeler: *Kadın, Aile, Türkiye, Toplumsal Yapı*

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**SURİYELİ GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZ KENTSEL TEKNİK ALYAPISINA
GETİRDİĞİ YÜKLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Dr. Abdullah YİNANÇ

Namık Kemal Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, ayinanc@nku.edu.tr

ÖZET

Çalışma, Suriyeli göçmenlerin esas alındığı, ancak ülkemizdeki diğer tüm göçmenlerin sisteme etkilerinin incelenmesini amaçlayan bir çalışmadır. Ülkemizde yaşayan diğer göçmenler ve Suriyeliler ülkelerindeki savaş ve iç karışıklıkların neticesinde ülkemize göç etmek zorunda kalmıştır. 2011 yılından itibaren bu güne (1 Mart 2018) kadar 21 geçici barınma merkezinde dahil olmak üzere 1.919.285'i erkek, 1.621.363'ü ise kadın. 3.540.648 Suriyeli yaşamaktadır.

Suriyeliler Ekim 2014 tarihinde çıkarılan yönetmelikle geçici koruma statüsüne alınmışlardır. Bu statü kendilerine ikamet için herhangi bir ücret ödemeksizin Türkiye'de oturma izni vermekte, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerden ücretsiz yararlanabilme imkanı sağlamaktadır. Ülkemiz bu kişilere barınma, sağlık, eğitim ve gıda yardımı sağlanmaktadır. Ulusal ve uluslararası göç araştırmalar, geçici koruma statüsü deki kişiler ve göçmenlerin, uzun süre geçtikçe, geri dönme niyetlerinin düştüğünü bildirmektedir. Bu da yerleşik hayata geçiş ve kentsel kaynak ve unsurlardan faydalanma anlamına gelmektedir.

Türkiye her türlü tedbiri almış ve üzerine düşeni yapmış olsa da, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye bir çok etkisi olduğu aşikardır. Bu etkilerin belirlenmesi için öncelikle durum analizinin iyi yapılması, sonra ise yığılmalar sonucu oluşabilecek kentsel tüm faktörlerin detaylı analiz edilmesi gerekmektedir.

Yapılan bu çalışmanın amacı, yoğun kitlesel bir göç hareketi karşısında Türkiye'nin ne gibi başa çıkma yöntemleri izlediği/izleyebileceği, politikaların nasıl şekilleneceği, ani göç yükünün mevcut teknik altyapıya etkilerinin ne olacağını analiz edilmesi, çalışılmıştır. Özellikle kentsel dönüşümde Suriye etkisine yönelik ihtiyaç analizi başta olmak üzere kentsel teknik altyapı ve her türlü kentsel üst yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı başta olmak üzere ilgili tüm kurum, kuruluş ve Belediyelerce planlanarak en etkin şekilde uygulamaya sokulması gerekmektedir.

Yapılacak çalışmalarda, kaynak kullanımını en aza indirilmesi, tarihi ve tarihi olmayan kentlerde ilave nüfus etkisiyle, teknik altyapı ve bağlı tüm kentsel bileşenlerin etkilenme durumu incelenmiş, ülkemizde konunun uzmanı kurumların veri ve standartlarından yararlanılarak hesaplamalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeliler, kaynak kullanımı, tedbir, maliyet etkisi

**DOĞAL VE TEKNOLOJİK KAREKTERE SAHİP OLAĞAN ÜSTÜ OLAYLARIN
KENTLERİMİZE ETKİSİNİN ÖNCEDEN TAHMİNİ**

Dr. Abdullah YİNANÇ

Namık Kemal Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, ayinanc@nku.edu.tr

ÖZET

Teknolojik felaketlerin tahmini, doğal felaketlerin tahminlerinden çok daha farklılık arz eder. Zira, teknolojik felaketlerin kaynaklarının, en azından iki unsuru önceden bilinmekte ve bu tür felaketler için kontrol mekanizmaları oluşturulabilmektedir. Bu mekanizmalar; matematiksel olarak yerleştirilmiş, yüzeysel yada doğrusal, seyyar veya sabit, yeraltı veya yerüstü, havada veya uzayda olabilir. Bu felaketlerde sıranın bilinmesi oldukça önemli rol oynamaktadır.

Felaketlerin etki ve tehlikesini azaltmada, kontrol sistemlerinde en uygun teknolojik proses ve parametrelerin seçilmesi, iç ve dış güçlerin etkilerine karşı teknolojik sistemin koruma, dayanıklılık ve de kontrolünün sağlanması, akılda tutulması gereken en önemli noktadır.

Amacı, doğal ve teknolojik karektere sahip olağan üstü olayların kentsel altyapıya etkisinin önceden tahmin olan, kapsamında ise, ülkemizin dış düşman tehlikesine maruz sınır kentleri ile büyük, orta yada küçük sanayi (OSB gibi) ve teknolojik risk alanlarıdır.

Özellikle; Boru hatları, pompa istasyonları, pompalar, ileticiler ve boru basınç yada yönlendirme sistemlerini içeren petrol ve gaz üniteleri, ülkemizde hızla ağ oluşturmakta ve kentsel altyapılarda olası riske sebebiyet vermektedir.

Çalışma ile; Hidrometeorolojik ve sismik durumun olumsuzlaşması durumunda her türlü taşıma, iletim ve iletişim hatlarında meydana gelebilecek bir çok felaketin etkilerini tesbit ederek önleminin alınması,

Doğal felaketler, taşkınlar, baraj ve su bentlerinin hasara uğraması, aşınma yada yıkılması, orman yangınları, atmosferik olaylar, volkan püskürmeleri ve kasırgaların oluşumu ve bölgesel etkileme potansiyelinin tehlike oluşumu öncesi ve tehlikenin başlangıcı sırasında tahmini,

Doğal felaket tehlikesinin olası teknolojik felaketi tetikleme ihtimali ile teknolojik üretim ve taşıma enstrümanlarının etkisi.

Olası düşman saldırılarından kaynaklı, kimyasal, radyoaktif, biyolojik v.b. diğer etkilerin kentsel altyapıda sebep olabileceği zarar ve etkilerin dikkate alınması ve takibinin sağlanmasını içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğal ve teknolojik felaket, olağan üstü olay, kentsel altyapı, tahmin

BALIKESİR'İN NÜFUS YAPISI VE NİTELİĞİ

Özge ÖZEN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ozgeozenster@gmail.com

Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR

Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, bbayraktar5@hotmail.com

Necla Kübra GÜNDÜZ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, neclakubragunduz@hotmail.com

ÖZET

İnsanların doğup büyüdüğü yer ile, zamanla hayatlarını devam ettirdikleri yer çeşitli sebepler ile aynı olmayabilir. Kimi zaman eğitim, kariyer, hizmet gibi zorunlu sebepler; kimi zaman ise sosyal çevre, hayat standartları gibi kişisel tercihler nedeniyle doğum yeri ile ikamet bilgileri değişebilmektedir. Her birey bu kararları verirken kendisine ikametgah yeri seçerek çeşitli ülke, il, ilçe, kasaba, köy aras nüfus değişimi oluşturmaktadır. Çalışmada incelenecek olan Balıkesir ili; Ege ve Marmara Bölgelerinin genel karakteristik yapısını taşımakta, İstanbul, İzmir, Bursa gibi büyük sanayi şehirlerine kara, deniz ve demiryolu ile bağlantıları bulunmaktadır. Ayrıca Balıkesir ili; hem Ege hem de Marmara Denizi'ne kıyısı bulunan ve bu coğrafi konumu sebebiyle turizm, tarım, hayvancılık gibi sektörlerde bunu avantaja çevirebilen Türkiye'nin en kalabalık 17. ilidir. 1927 yılında Türkiye'nin 4.büyük şehri olan Balıkesir, 1935 yılında 5.'liğe inmiş; 1960 yılında ise Bursa'nın üstünde yer almıştır. Yüzölçümü 14.583 kilometrekare olan Balıkesir il genelinde kilometrekareye 83 kişi düşmektedir. Bu oranla Balıkesir nüfus yoğunluğu yönünden Türkiye'de 31. sırada bulunmaktadır. Balıkesir ilinin kısaca tarihi ve coğrafi özelliklerinden bahsedilerek, Balıkesir ilini ve ilçelerini yaşamak için tercih eden bireyler ile Balıkesir ilinden ayrılan bireylerin nüfus oranındaki değişimleri dikkate alınıp, nüfus yapısının ve niteliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çeşitli değişkenler ile ilin nüfusunun yıllara göre karşılaştırılması yapılmıştır. Yöntem olarak; TÜİK ve T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi'nden alınan istatistikler analiz edilmiştir. Bulgular; Balıkesir ve ilçeleri için yapılan incelemelerde ülkeler, iller, cinsiyetler, yaş grupları ve yüzölçümleri için çıkan sonuçlar değerlendirilerek geleceğe yönelik öngörülerde bulunulmuştur.

Çalışma sonucunda, Balıkesir genelinde 2017 yılı nüfusu dikkate alındığında, nüfusun yoğunluğunu 35-39 yaş grubunun oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 2017 nüfus sayım verilerine göre, Balıkesir'in nüfusu en kalabalık ilçesinin Karesi, nüfusu en az olan ilçesinin ise Marmara olduğu tespit edilmiştir. TÜİK verilerine göre; kadın oranı en yoğun ilçe Dursunbey, erkek oranı en yoğun ilçenin ise Kepsut olduğu gözlemlenmiştir. Balıkesir nüfusunun giderek azalan bir artış oranına sahip olduğu ve ilin nüfus yoğunluğunun da bu oranda arttığı belirlenmiştir. Balıkesir ilinin gelecek yıllardaki nüfus sayılarının öngörülerinden de bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Balıkesir Nüfusu, Nüfus Değişimi, Nüfus Niteliği, Nüfus Oranı

BALIKESİR'İN ALDIĞI İÇ VE DIŞ GÖÇLER

Necla Kübra GÜNDÜZ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, neclakubragunduz@hotmail.com

Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR

Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, bbayraktar5@hotmail.com

Özge ÖZEN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ozgeozennster@gmail.com

ÖZET

Tüm varlıkların yer değiştirme ihtiyacından doğmuş olan göç kavramı; bağıntılı bir olgudur. Kimi için barınma, kendini güvende hissetme, dinî değerlerini muhafaza etme ya da sosyal çatışmalar sebep olarak yeterli iken; kimisi için de maceradan öte değildir. Ancak, ne sebeple olursa olsun insan hayatında olumlu ya da olumsuz bir kırılma noktası oluşturduğu kesindir. Her göç; bulunulan şartlara bağlı olarak karar almayı, sizin mekâna ve mekânın da size uyum sağlama problemini sorgular, buna göre bir yön çizer. Bu anlamda göçü, sebeplerini ve sonuçlarını anlatmak istiyorsak; önceliğimiz göç ve göçmen kavramlarının tanımını yapmak olmalıdır. Kavramın doğru anlaşılması için, farklı araştırmalarda bulunan tanımlara atıflar yapılmış ve anlatılmak istenen göç olgusu kuvvetlendirilmeye çalışılmıştır. Göçler, iç ve dış göçler olarak incelenmiştir. İç ve dış göçün kapsamını oluşturdukları alt başlıklara yer verilmiş ve bunların ne anlama geldiği anlatılmaya çalışılmıştır. Bir göçün incelenebilmesi için ; zaman ya da yer kavramının önemi olup, olmadığı irdelenmiş ve buna bağlı çıkarımlara ulaşılmıştır. Balıkesir ilinin almış olduğu göçler; ilk yerleşim tarihleri dahil olmak üzere Cumhuriyet dönemi itibariyle incelenmiş; hangi medeniyetlere ev sahipliği yaptığı yine bu çalışmamız içerisinde yer bulmuştur. Balıkesir ilinin göç alma sebepleri hakkında fikirler yürütülmüş, yoğunlukla hangi sebebi insanlara cazip geldiği yorumlanmıştır. Bulunduğu bölge içerisinde aldığı iç göçlerin diğer illerle karşılaştırılması yapılmış, hangi ilden ya da illerden göç aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Yine bu bağlamda Türkiye İstatistik Kurumu ve İç İşleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi'nden gerekli bilgiler temin edilmeye çalışılmış, istatistiki tablolar yardımıyla almış olduğu dış göçlerin ülkeler bazında karşılaştırılması yapılarak; hangi milletlerin çoğunlukla bu ile göç ettiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar son zamanlarda geçici koruma kapsamlı göçler yoğunlukta görülse de elde ettiğimiz bulgularda geçtiğimiz 2017 yılında ülkemize Suriye'nin yanı sıra Afganistan'dan da fazlaca göç aldığımız resmi bilgilerle sabittir. Dış göçlerin fazla olması ekonomik, demografik ve siyasi çeşitli sonuçlara ulaştırmaktadır. Sonuç olarak göçmenlerin, iç veya dış göç fark etmeksizin, göç sebeplerinin; terör, eğitim, istihdam, turizm ve yaşam standartlarını iyileştirme çabasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: göç, göçmen, sosyal yapı

**AĞRI İLİ YÖRESEL YEMEKLERİNİN GASTRONOMİ TURİZMİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Dr. Gülşen KOCAMAN
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, gkocaman@agri.edu.tr

ÖZET

Günümüzde insanların seyahat motivasyonlarının farklılık göstermesine bağlı olarak klasik turizm anlayışı (deniz-güneş- kum) yanında birçok alternatif turizm türleri ortaya çıkmıştır. Bu turizm türlerinden biride Gastronomi Turizmidir. Gastronomi turizmi, farklı kültürlere ait yiyecek-içecekleri yerinde keşfetme amacıyla yapılan turistik seyahatlerdir. Gastronomi turizmi kapsamında seyahate çıkan turistlerin motivasyon unsurlarının başında ise yöreye ait yöresel yemekleri özelliklerine uygun olarak yerinde tatma gelmektedir. Yöresel yemekler, kırsalda ya da şehir merkezlerinde gelenek haline gelen, daha çok özel günlerde tüketilen, genellikle bir olay sonucunda kültüre yerleşmiş ve yöre halkı tarafından da diğer yemeklerden üstün tutulan yiyecekler olarak tanımlanmaktadır. Özellikle ziyaret edilen alana ait sosyo-kültürel ve ekonomik olarak değerlendirilen yöresel yemek kültürünün turizm açısından ayrı bir önemi vardır. Son yıllarda turistler, yerel halk kültürünü tanımak ve yöresel yemeklerden tatmak, yöreye özgü damak lezzeti hakkında bilgi ve deneyim sahibi olmak amacıyla uygun yöreleri tercih etmektedirler.

Çalışmanın sahası olan Ağrı ili, Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan coğrafi konumundan dolayı Orta Asya'dan gelen kavimlerin Anadolu'ya geçişlerinde bir geçiş noktası olmuş ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Geçmişten günümüze bu medeniyetler arası etkileşim sonucu oluşan ve şekillenen önemli bir kültürel unsur ise, yöre halkının yemek ve beslenme alışkanlıklarından ortaya çıkan zengin mutfak kültürüdür. Ağrı ilinin mutfak kültürünün sahip olduğu birçok yiyecek ve içecek gastronomi turizmi açısından değerlendirilmeye uygundur. Ancak zengin bir mutfak kültürüne sahip olmasına karşın turizm faaliyetlerine sunulan ekonomik bir unsur olarak kullanılmamaktadır. Ağrı ilinde gerçekleştiren kış, kültür, inanç, spor, dağ vb. turizm faaliyetlerinin yanı sıra bu faaliyetleri destekler nitelikte olan yöreye özgü zengin yeme içme kültürü ile gastronomi turizm potansiyeline sahiptir. Bu kapsamda çalışmanın amacı Ağrı ilinin mutfak kültüründe önemli olan yöresel yemeklerin gastronomi turizmi açısından değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda ilin mutfağına ait malzemeler, araç gereçler, yemekler, yemeklerin tarifleri, yapılış biçimleri ve pişirme yöntemleri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılarak konu ile ilgili literatür taramasının yanında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler derlenerek Ağrı iline ait yöresel yemeklerin kayıt altına alınarak gelecek nesillere aktarılması, bölgenin tanıtılması ve ekonomik açıdan pazarlanmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Gastronomi Turizmi, Yöresel Yemekler, Ağrı

YOZGAT OZANLAR KONAĞI'NIN 3 BOYUTLU KAT PLANI ÇİZİMİ
3D FLOOR PLAN DRAWING OF YOZGAT OZANLAR MANSION

Öğr. Gör. Gökalp ÇINARER
Bozok Üniversitesi, gokalp.cinarer@bozok.edu.tr
Öğr. Gör. Nefise YÜKSEL
Bozok Üniversitesi, nefise.yuksel@bozok.edu.tr
Öğr. Gör. Ülkem YAZ
Bozok Üniversitesi, ulkem.yaz@bozok.edu.tr

ÖZET

Tüm toplumların tarih boyunca kendilerine özgü kültürel değerleri ve eserleri olmuştur. Bu kültürel değerler o toplumun sahip olduğu tüm maddi ve manevi özellikleri taşır. Bu doğrultuda ülkelerin ve toplumların öncelikli görevleri kültürel ve tarihsel eserleri gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarmak olmalıdır. İlkçağlardan Osmanlılar dönemine kadar Yozgat ilinde bir çok tarihi kalıntılar bulunmakla birlikte Yozgat bir yerleşim yeri olarak XVI. yy'ın başında kurulmuştur. Arnavut kaldırımları, çıkmalı ve örtülü, genellikle iki katlı evleri, Anadolu'da ender rastlanan geç dönem duvar resimlerine şehirde görülmektedir. Yozgat evlerinin diğer Anadolu evleri ile müşterek tarafları tahtaları boyasız, duvarların beyaz badanalı olmasıdır. Evler incelendiğinde kullanılan malzeme plan ve süsleme elemanları ile biçimleşme açısından çevre verileri ile uyumludur. Evlerin ön cephelerinde üçgen şeklinde alınlıklar vardır. Yan cephelerde cumbalar görülmektedir. Birinci ve ikinci katlar planın ana ögesi olan sofa etrafında biçimlenmiştir. Odalarda yüklük adıyla tabir edilen dolaplar ve dolap kapakları ile gizli gusülhane, ocak ve şerbetlik bulunur. Bol pencere yapılan Yozgat evlerinde pencere kasaları ahşaptan dikdörtgen kasalı veya beşik kemerli, üst sabit alt ise sürgülüdür. Bu eserlerin korunması, tanıtılması ve yeni kuşaklara görselleştirilerek aktarılması amacıyla birçok teknolojik yöntem kullanılmaktadır. İki ve üç boyutlu bilgisayar modeli üretebilen bilgisayar programları, mimari ve görsel çizim araçları, bilgisayar tabanlı yazılımlar, çizim programları eserlerin görsel olarak aktarılması için yardımcı olmaktadır. Günümüzde 3 boyutlu modelleme her alanda olduğu gibi mimari alanda da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada tarihi Yozgat Ozanlar Konağı'nın 2 boyutlu kat planı aslına uygun olarak çizilmiş, tarihi eserin giriş katı 3 boyutlu modellenmiştir. Konağın giriş kapısının sağında ve solunda beşik kenarlı ikişer pencere vardır. Dikdörtgen şeklindeki salonun batı ve doğu cephelerinde karşılıklı yerleştirilmiş dört, kuzey cephesinde ise bir oda ve üst kata çıkılan merdiven kapısı vardır. Konağın tavan ve tabanı ahşaptır. Kış odasının hemen yanında şerbetlik, şerbetliğin yanında ise yüklük bulunmaktadır. Alt kattan üst kata çift yataylı merdiven ile çıkış bulunmaktadır. Bilgisayar destekli yazılım programları Autocad, 3d Studio Max ve Photoshop programları kullanılarak tarihi eserin tüm odaları 3 boyutlu tasarlanıp gerçek dokularıyla kaplanmıştır. Çizilen odalara ışık, kaplama ve efektler uygulanarak eser 3d mimari hale dönüştürülmüştür.

Çalışma sonucunda kültürel mirasın aslına uygun şekilde görselleştirilerek sonraki nesillere aktarılmasına katkı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: 3 Boyutlu Tasarım, Tarihi Eserler, Modelleme

ABSTRACT

Throughout history, all societies have had their own cultural values and artifacts. These cultural values carry all the material and spiritual features that society has. In this respect, the primary tasks of countries and societies should be to best convey cultural and historical works to future generations. From ancient times to the period of the Ottomans there are many historical remains in the province of Yozgat and Yozgat as a settlement XVI. It was founded at the beginning of the century. Cobblestone pavements, exposed and covered, usually two-storey houses, are seen in the city in late-period wall paintings, which are rare in Anatolia. The walls of Yozgat houses are not painted in common with the other Anatolian houses. The walls are whitewashed. When the houses are examined, the materials used are plan and decoration elements and they are in harmony with the surrounding area in terms of their shape. There are triangular pedestals on the fronts of the houses. The first and second floors are shaped around the sofa, the main element of the plan. In the rooms there are cabinets and cupboard covers which are called as baggage and hidden gusulhane, cooker and sherbet. In the Yozgat houses built with plenty of windows, the window casings are wooden bowsteads or cradle arches, and the top is fixed and the bottom is sliding. Many technological methods are used for the protection, promotion and visualization of these works to new generations. Computer programs, architectural and visual drawing tools, computer based software, drawing programs that produce two and three dimensional computer model are helping to visualize the works. Nowadays, 3D modeling is widely used in architectural area as it is in every area. In this study, the 2D floor plan of the historical Yozgat Ozanlar Mansion is drawn in accordance with the original, and the entrance floor of the historical work is modeled in 3 dimensions. There are two windows on the right and left side of the entrance gate on the right and left side of the castle. The rectangular hall has four intertwined rooms on the west and east facades, a room on the north ceiling and a staircase leading to the top. The ceiling and the base of the hall are wood. The sherbet is next to the sherbet There is a carpeted floor. There is an exit with a double horizontal staircase on the lower blanket. Computer-aided software programs Using Autocad, 3d Studio Max and Photoshop programs, all the rooms of the historical work were designed in 3D and covered with real textures. The drawn room is transformed into 3d architecture by applying light, covering and effects. As a result of the study, the cultural heritage has been visualized in a proper way and contributed to the transfer to the next generation.

Keywords: 3D Design, Historical Works, Modeling

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

ÇERKES KONUT KÜLTÜRÜ

Prof.Dr. Elif Özlem AYDIN
Gebze Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, ozlemoral@gtu.edu.tr
İrem TEMEL
Mimar, bezekirem@hotmail.com

ÖZET

Kafkasya’da önemli bir etnik topluluk olan Çerkesler, Rus İmparatorluğu’nun kazandığı askeri başarılar nedeniyle, 1850’lerin ortalarında anavatanlarından Osmanlı İmparatorluğu’na göç etmeye başlamışlardır. Bu göç 1860’larda doruğa ulaşmış, en büyük göç ise 1864’te gerçekleşmiştir. Anavatanlarından ayrılan Çerkesler, Osmanlı İmparatorluğu’nun politik çıkarları doğrultusunda deniz ve karayoluyla Anadolu’ya getirilerek çeşitli bölgelere yerleştirilmiştir. Deniz yoluyla Samsun, İstanbul ve Mersin limanlarına indirilen Çerkesler bu limanlardan Karadeniz, Marmara ve Çukurova bölgelerinin farklı alanlarına dağılmışlardır. Karayoluyla gelen Çerkesler ise ilk önce İç Anadolu’da ikamet etmiş, daha sonra Anadolu’nun çeşitli bölgelerine dağılmışlardır. Kuzey Kafkasya kökenli birey ve aileler, genel nüfus yoğunluğu olarak Adapazarı, Düzce, Balıkesir, Samsun, Çorum, Sinop, Tokat, Sivas, Yozgat, Eskişehir, Kayseri, Adana, Kahramanmaraş olmak üzere Türkiye’nin 43 ili, 143 ilçesi ve bunlara bağlı 893 köy-kasabasında varlıklarını sürdürmektedir. Yaşam biçimleri yeni yerleştikleri bölgelerin koşullarından etkilenmiş olsa da, Çerkesler kendi kendilerini yönetmek için uyguladıkları ve kuşaktan kuşağa aktardıkları “*Khabze*” adı verilen özel kuralların devamını sağlamaya çalışmışlardır. Yaşam alanlarının biçimlenmesinde, bu kuralların sürdürülmesinin önemli bir payı vardır. Türkiye’deki Çerkes köyleri incelendiğinde, kendi kültürlerinin etkisiyle inşa ettikleri konutların izlerine ulaşılmıştır. Bu çalışmada Çerkes toplum ve aile yapısı, Çerkeslere özgü özel gelenek ve görenekler, ile bu gelenek göreneklere göre şekillenen Çerkes konut kültürü literatür araştırmasına dayanarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Anadolu’da kaybolmak üzere olan geleneksel Çerkes konut kültürünün gelecek nesillere aktarılması konusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çerkesler, Kültür, Konut

ABSTRACT

The Circassians are an important ethnic community in the Caucasus, began to emigrate from their homeland to the Ottoman Empire in the mid-1850s due to the military successes of the Russian Empire. This migration reached its peak in 1860s, the largest migration occurred in 1864. The Circassians who migrated from their homeland were placed in various regions in Anatolia via sea and road with the political interests of the Ottoman Empire. The Circassians, who were transported via sea to the ports of Samsun, Istanbul and Mersin, were scattered from these ports to different areas of the Black Sea, Marmara and Cukurova regions. Circassians who came by road first settled in Central Anatolia, then went to various regions of Anatolia. Well-established Caucasian Families continue existence as an overall population of 893 villages those connected to 143 districts of the cities including Adapazarı, Düzce, Balıkesir, Samsun, Çorum, Sinop, Tokat, Sivas, Yozgat, Eskişehir, Kayseri, Adana and Kahramanmaraş. Although their way of life has been influenced by the conditions of their new places, the Circassians have tried to maintain the specific rules that they have applied to rule themselves and which they have been casting in the name of "Khabze". The maintenance of these rules has an important role in shaping their living spaces. When Circassian villages in Turkey examined, the traces of the housing built under the influence of their culture have been determined. In this study, Circassian society and family structure were tried to be determined based on the specific traditions and customs unique to Circassians, and Circassian housing culture based on these traditions. Suggestions have been developed for transferring Circassian residential cultures to future generations.

Anahtar Kelimeler: The Circassians, Culture, Housing

İSTANBUL MİMAR SİNAN DÖNEMİ MEDRESELERİ’NİN İŞLEV SORUNLARI
FUNCTION ISSUES OF THE OTTOMAN MADRASAHS IN PERIOD OF SINAN THE ARCHITECT IN ISTANBUL

Merve KORKMAZ SEKİTMEZ
Mimar, Yıldız Teknik Üniversitesi, mmervekorkmaz@gmail.com
Doç. Dr. Ayten ERDEM
Yıldız Teknik Üniversitesi, aerdem@yildiz.edu.tr

ÖZET

Osmanlı Dönemi’nde eğitim yapısı olarak karşımıza çıkan medrese yapıları, kendinden önceki medeniyetlere ait mimari tecrübelerin sentezi ile yeni üsluplar kazanarak şekillenmiştir. Osmanlı Mimarisinde önemli bir dönemi oluşturan Mimar Sinan’ın, kendisinden önceki bu üslupları sistemleştirdiğini ve yeniden yön verdiğini görmekteyiz. Genellikle külliye içinde yer alan Mimar Sinan Dönemi Medreseleri’nde din, matematik, felsefe, fizik, geometri gibi derslerin yanında, Darülhadis, Darülkurra ve Tıp medreselerinde ise özel eğitim programlarının olduğu yüksek ilimlerin de öğretildiğini tarih kaynaklarından öğrenmekteyiz.

Mimar Sinan Dönemi Medreseleri, genellikle tek katlı kagir yapılar olup, dikdörtgen avlunun çevresinde sıralanmış revakları ile revakların arkasında sıralanan hücreler ve derslikten meydana gelmektedir. Ortasında bir şadırvanın yer aldığı avlu, çoğunlukla sadece medresenin kullanımındadır. Avlu içe dönük bir mekândır. Bu dönemde, her medresenin bir dersliği bulunmaktadır. Derslik alanlarında her daim mihrap bulunmayışı veya kibleye doğru konumlandırılmamış olması buraların mescit şeklinde kullanılmadığını göstermektedir. Bazı dersliklerde ise kitap koymak için dolapların mevcudiyeti buraların kütüphane işlevi üstlendiğine işaret etmektedir. Hücrelerin çoğunlukla planı karedir ve kubbe ile örtülmüştür. Dersliğin hücrelerle beraber planlandığı medreselerde derslik, hücre cephelerinden dış cepheye doğru çıkıntı yapmakta ve yüzeyde bir hareketlilik yaratmaktadır.

Osmanlı Dönemi’nde eğitimde önemli bir yere sahip olan medrese yapıları, günümüzde bu işlevlerini sürdürmemektedir. Bu yüzden özgün mimari plan özelliklerine ve konumlarına göre farklı işlevlerle kullanılmaya ve yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu işlevlerin ihtiyaç programlarına uygun olarak da yapı kullanıcıları, özgün malzeme ve detayları etkileyecek farklı çözümler ile yapılara müdahale ettiklerini görmekteyiz. Örneğin, Üsküdar Mihrimah Sultan Medresesi, günümüzde sağlık işlevi ile kullanılmaktadır. İşlev nedeni ile eser bünyesinde hijyen sağlamak için yapılan yeni sıva uygulamaları, ısı kaybını önlemek için avlu kapama sistemleri, ıslak mekan çözümleri gibi günümüz teknolojik sistemlerinin uygulandığını görmekteyiz. Bu çalışmada, günümüzde Mimar Sinan Dönemi Medreseleri’nin hangi işlevlerde kullanıldığını incelemeye çalışılırken, bu işlevlerin sürdürülebilmesi için yapıya ne kadar müdahale edildiği, bu müdahalelerin özgün malzeme ve detayları ne kadar etkilediği ortaya konulmaya, yapılara en az ve en çok zarar veren işlevler değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mimar Sinan, Medrese, İşlev sorunları

ABSTRACT

In the Ottoman period, the madrasah structures that came out as an educational structure were shaped by the synthesis of the architectural experiences of the previous civilizations and by acquiring new styles. We see that Sinan the Architect, which constitutes an important period in Ottoman Architecture, has systematized and redirected these styles before him. We learn

from the sources of history that courses such as religion, mathematics, philosophy, physics, geometry were taught in the madrasahs of Sinan the Architect period which were usually located within the social complexes, as well as higher sciences were taught in specialized madrasahs like Darülhadis, Darülkurra and Medicine Madrasahs.

Mimar Sinan Period Madrasahs are usually single-floor, masonry, with portico lined up around the rectangular courtyard and the cells lined up behind the portico and the classroom. The courtyard, which a fountain is located in the middle, is mostly used only by the madrasah. The courtyard is a place facing inward. In this period, every madrasah has a classroom. The fact that the classrooms do not always have mihrab and they do not positioned towards kiblah show that this places were not used as mosque. In some classrooms, the presence of cabinets for book placement indicates that this places were functioning as library. Most cells planed as square and covered with a dome. Most of the cells cover the plan and are covered with a dome. In the schools where the classrooms are planned together with the cells, the classroom projection from the cell facades towards the exterior and creates a dynamism on the surface.

In the Ottoman period, the madrasah structures, which have an important place in education, can not sustain these functions today. Therefore, different architectural plans are being used with different functions and survived according to their features and locations. We see that these functions intervene with the building users in accordance with their needs programs, with different solutions that affect the original materials and details. For example, Uskudar Mihrimah Sultan Madrasah is used today with health function. Today's technological systems such as new plaster applications to ensure hygiene in the workplace and function, courtyard closure systems to prevent heat loss or wet room solutions have been applied. In this study, while trying to investigate which functions of the Madrasahs of Sinan the Architect Period today, it will be tried to determine how much has been intervened to those structures for its functioning and these intervention's effects on the original material and details, besides the least and the most harmful functions of the structures.

Key Words: Sinan the Architect, Madrasah, Function Issues

URFA'DA BİR AMERİKAN MİSYONER YAPISI URFA ERMENİ YETİMHANESİ
AN AMERICAN MISSION STRUCTURE IN URFA, URFA ARMENIAN ORPHANAGE

Erdem ÖZTÜRK
Mimar, Yıldız Teknik Üniversitesi, ozturk_er@hotmail.com
Prof. Dr. Zeynep Gül ÜNAL
Yıldız Teknik Üniversitesi, zgulunal@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma 19. Yüzyıl sonunda Urfa Kenti'nde faaliyet gösteren misyoner yapılarının kentin fiziki yapılanması üzerindeki etkisini genel ve Urfa Yetimhane Binası örneği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu toprakları 16. yüzyıldan itibaren zaman, zaman özellikle Katolik ve Protestan misyonerler tarafından ileride faaliyet gösterilebilecek alanların belirlenmesi amacıyla ziyaret edilmiş ve 19. Yüzyıldan itibaren de yoğunlaşan bir şekilde farklı misyoner gruplar imparatorluk toprakları içinde faaliyetlerine başlamıştır.

19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda faaliyet gösteren en büyük misyoner gruplardan birisi de 1810 yılında Boston'da kurulan "American Board of Commissioners for Foreign Missions" ABCFM veya BOARD adı ile anılan protestan misyondur. BOARD Anadolu topraklarında dini yanı sıra ticari, sosyal ve politik olarak etkin faaliyetler yapmışlardır. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için okul, matbaa, hastane yetimhane gibi yapılara ihtiyaç duymuş ve inşa etmişlerdir.

Misyoner faaliyetlere başlanılan yerleşimlerde yerel halk ile ilişkileri aşamalı olarak geliştirmek adına misyon faaliyetlerinin gerçekleştirileceği hizmet yapılarının şehre yakın fakat belli bir mesafe konularak konumlanmasına dikkat edilmiştir.

Kent içi yerleşimin oluşma ve gelişme şemasının net olarak takip edilebildiği kentlerden birisi de Urfa'dır. Şehrin merkezinde Müslüman halkın yaşadığı mahalleler ile misyoner yapılarının bulunduğu bölge açık olarak bir cadde ile ayrıldığı görülmektedir. Bölge halkının yaklaşımına bağlı olarak bazı bölgelerde Müslüman mahallelerinde de hizmet yapıları inşa etmekle birlikte Urfa'da bulunan BOARD teşkilatı misyoner yapılarının tamamı Ermeni nüfusun yoğun yaşadığı mahallelerde inşa edilmiştir.

Yüksek Lisans Tezi kapsamında Urfa kent dokusunun gelişimi üzerindeki etkisi ve mimari programı incelenen yapı, Amerikan BOARD tarafından 19.yy sonunda Ermeni yetim çocuklara hizmet vermek üzere inşa edilmiş bir yetimhane yapısıdır. Günümüzde Urfa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından kullanılan yapı Karakoyun Nehrinin kuzeyinde yer almaktadır. Geç Osmanlı Dönemi'nin Urfa'daki önemli yapılarından biri olması, döneminin farklı mimari programının örneği olması anı değeri, süreklilik değeri gibi korunması gerekli kültür varlığı özelliği göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Urfa Ermeni Yetimhanesi, ABCFM, Misyoner yapıları

ABSTRACT

The purpose of this study has to examine the effect of the missionary structures operating in Urfa City at the end of 19th century on the physical structure of the city in general and with Urfa Orphanage Building.

From the 16th century onwards, the Ottoman Empire's lands were visited from Catholic and Protestant missionaries for in order to determine the areas that could be operated in the future

and onwards the 19th century, different missionary groups have begun to activity within the empire territories.

One of the greatest missionary groups operating in the 19th century in the Ottoman Empire was the Protestant mission called "ABCFM" or "BOARD", which was established in Boston in 1810 in Boston, "American Board of Commissions for Foreign Missions".BOARD has performed religious, commercial, social and politically active activities on Anatolian lands. They were needed and constructed such as schools, printing houses, hospitals and orphanages for the realization of these activities

In the settlements where missionary activities started, the city has positioned close to the service structures where mission activities have carried out to gradually improve relations with local people, however it has been noted that it has positioned at a certain distance

Urfa is one of the cities where the formation and development of urban settlement could be followed clearly. It has seen that the region where the Muslim people live and the missionary building's region has clearly separated by a street. Depending on the approach of the people of the region, in some regions, in addition to building services in the Muslim neighborhoods, all of the BOARD organization missionary structures in Urfa were built in the neighborhoods where the Armenian population lives intensely.

Within the scope of Master Thesis, the effect of the Urfa urban texture on its development and the structure has an orphanage structure built by American BOARD to serve Armenian orphan children at the end of the 19th century. Today the building used by Urfa Provincial Health Directorate has located to the north of Karakoyun River. It has a cultural property that needs to be protected with features such as being one of the important structures of the Late Ottoman Period in Şanlıurfa, reflecting the construction technique and materials of the period, construction's memory value, continuity.

Keywords: Urfa Armenian Orphanage, ABCFM , Missionary structures

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

ARTVIN İLİNDE YER ALAN GÜRCÜ KİLİSELERİNİN PLAN TİPOLOJİLERİ
ANALİZİ
PLAN TYPOLOGY ANALYSIS OF THE GEORGIAN CHURCHES LOCATED IN THE
CITY OF ARTVIN

Arş. Gör. Firdevs KULAK TORUN
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, firdevskulak@gmail.com
Arş. Gör. Alper TORUN
Atatürk Üniversitesi, alpertorun@hotmail.com

ÖZET

Sahip olduğumuz coğrafyayı tarih boyunca birbirinden farklı toplumlar paylaşmıştır. Bu toplumların etkileşimleri sayesinde bizlere tarih, dil, din, gelenek, görenek gibi birçok kültür ögesi miras kalmıştır. Bu toplumlara ait kültürün aktarımında günümüze kadar varlığını koruyan mimari yapılar daha etkin olmuştur. Özellikle dini yapılar toplumların kültürlerini kapsamlı şekilde yansıttıkları mekânlar olması sebebiyle en güçlü örnekler arasındadır. Anadolu'nun birçok bölgesinde farklı toplumlara ait, farklı dönemlerde yapılmış dini yapılara rastlamak mümkündür. Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Artvin ili de bu anlamda zengin bir yerleşmedir.

Artvin ili ve çevresinde, Ortaçağ boyunca Gürcü Tap-Klarjeti Beyliği hüküm sürmüştür. Bu dönemde etkin olan feodal yönetim, birçok dini yapının inşa edilmesine sebebiyet vermiştir. Günümüzde ise bu döneme ait ve varlığını koruyan dört adet kilise mevcuttur. Bunlar; Öşk Vank, İşhan, Barhal ve Dört Kilise'dir. Çalışmada, bu dört kilise ele alınarak, Artvin İli ve çevresinde yer alan farklı toplumlara ait dini yapıların iç mimarlık kapsamında alan çalışmalarını destekleyecek nitelikte inceleme-araştırma çalışması olması amaçlanmıştır. Bu kiliselere ait plan şemaları, literatürde yer alan kilise plan tiyolojileri kıstas alınarak analizleri yapılmıştır. Ayrıca kiliselerin ortak özellikleri ve farklılıkları ortaya koyulmuştur. Bu adımlar sonrasında dört kilisenin tipolojik özellikleri belirlenerek, sınıflandırılmaları yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dini Yapı, Kilise, Artvin

ABSTRACT

The geographical area we live in now was shared by many societies throughout history. Thanks to the interaction among these societies with each other, many cultural heritage elements have been left to us like history, language, religion, tradition, and customs. Architectural structures, which have survived until our present time, have been more influential on the transfer of the cultures of these societies. Especially religious structures are among the most powerful examples for this due to the fact that they reflect the culture of the society that adopted them. It is possible to see religious structures that have remained from different societies and that were built in different times in history in many areas of Anatolia. Located in the Black Sea Region, the city of Artvin owns a wealthy heritage in this respect. The Georgian Tap-Klarjeti Principality ruled throughout the Middle Ages in and around the city of Artvin. In this period, the feudal administration that was influential in the area caused that many religious buildings were established in the area. Today, on the other hand, there are only four churches left from those times that have survived until our present time. These are the churches of Öşk Vank, İşhan, Barhal and Dört Kilise (i.e. the Four Churches). In the present study, these four churches will be focused on, and an investigation-research study will

be conducted that will support the field work in the area in terms of internal architecture of the religious buildings of different societies who once lived in and around the city of Artvin. The plan-charts of these churches were analyzed by taking the church plan typologies given in the literature as the bases. In addition, the common features and differences of these churches were also revealed in the context of the present study. After these steps, the typologic features of these four churches were determined and classified.

Key Words: Religious Structure, Church, Artvin

KÜLTÜR-MEKÂN ETKİLEŞİMİ ÜZERİNE İNCELEME: TAŞ CAMİ/HAHO KİLİSESİ
AN EXAMINATION ON CULTURE-SPACE INTERACTION: THE CASE OF TAŞ MOSQUE/HAHO CHURCH

Arş. Gör. Firdevs KULAK TORUN
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi- firdevs.torun@msgsu.edu.tr
Arş. Gör. Alper TORUN
Atatürk Üniversitesi- alpertorun@hotmail.com

ÖZET

Kültür gelişen ve değişen bir kavramdır. Tarihte toplumların etkileşimi kültürün hareketli yapısını desteklemiştir. Farklı dinleri benimsemiş toplumların etkileşimi sonucunda kültürün etkileşimi özellikle dini yapılar üzerinde gözlemlenmiştir. Ülkemiz kültür etkileşiminin oldukça fazla yaşandığı coğrafyalar arasındadır. Bunu günümüzde varlığını sürdürmeye devam eden farklı inanışlara ait dini yapılardan gözlemlemek mümkündür. Ayrıca coğrafyada hüküm süren toplumların değişmesiyle dini yapılardan bazıları, yeni toplumun inanışına hizmet etmeye başlamıştır. Anadolu'nun birçok şehrinde kiliseden camiye dönüştürülmüş ve hala kullanımda olan yapı örnekleri vardır. Erzurum ilinde yer alan Taş Cami 'de bu yapılardan biridir.

Günümüzde Taş Cami adıyla halkın kullanımında olan yapı, Gürcü Kralı tarafından Haho Kilisesi olarak inşa edilmiştir. Yerleşmenin Türk hakimiyetine geçmesiyle cami olmuştur. Ancak bölgeye Ruslar ele geçirdiğinde tekrar kilise olarak kullanılmıştır. Günümüzde cami işlevine devam etmektedir. Üç toplumun kültürüyle harmanlanmış olan bu yapının plan şeması üzerinde yapılan analizler yapılmıştır. Kilise olarak kullanıldığı döneme ait plan şeması ve günümüzdeki kullanım şekline ait plan şeması karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Böylece aynı dini yapının farklı kültürlerde yaşadığı değişim saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dini Yapı, Kilise, Cami

SUMMARY

Culture is a developing and evolving concept. The interaction among societies in history supported the active structure of culture. The interaction of culture that occurred as a result of the interaction among different societies that adopted different religions was especially observed in religious buildings. Our country is among the areas where cultural interaction was experienced at an extreme level. It is possible to see this in the religious buildings of different beliefs that have survived until our present time. In addition, with the change of societies that dominated this geographical area, some of the religious structures started to serve the belief of the new society. There are many examples for buildings that have been transformed into mosques from churches that are still in use in many cities of Anatolia. Located in Erzurum, the Taş Cami is one of these many buildings.

The building, which is used by people with the name of Taş Cami in our present time, was originally built as Haho Church by the Georgian King. When the territory was transferred to the Turkish sovereignty, the building became a mosque. However, when Russians captured the area, it was used as a church again. Today, the building continues its function as a mosque. Analyses were made on the plan chart of this buildings which merged the cultures of three societies. The plan chart of the period when it was used as a church and the one belonging to the period when it was used as a mosque were examined in a comparative manner. The changes which the same religious building underwent in different cultures was determined in this way.

TÜRKİYE’DE DENETİM VE BAĞIMSIZ DÜZENLEYİCİ KURULUŞLAR

Öğr. Gör. Mehmet Emin YAŞAR
Bingöl Üniversitesi, Solhan SHMYO, meyasar@bingol.edu.tr
Arş. Gör. Fadime KORKUT
Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, fkorkut@bingol.edu.tr

ÖZET

Denetim, kalkınmanın, sosyal refaha ulaşmanın, hesap verme ve sorumluluk ilkelerine dayalı çağdaş demokratik yönetim yapısına kavuşmanın etkili bir aracıdır. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hız kazanan kamu yönetimindeki gelişmeler, bütçe ve mali yapılardaki değişim, denetim alanındaki gelişmeleri de hızlandırmıştır. Bağımsız düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar, ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri’nde 1880’li yıllarda ortaya çıkmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte devletin ‘müdahaleci’ olmaktan çıkıp ‘düzenleyici’ devlet niteliğine bürünmesiyle 1980’li yıllarda Türkiye’de ve dünyada uygulama bulmaya başlamıştır. Türkiye’de bağımsız düzenleyici kuruluşların ortaya çıkışı 24 Ocak kararları ile ekonomide liberal döneme adım atılması ile başlamıştır. Neo-liberal anlayışın bir yansıması olarak, devletin küçülmesi ve faaliyet alanının daralması ile birlikte Türkiye’de piyasa ekonomisi modeline geçilmiş ve kamu iktisadi teşebbüsleri özelleştirilmeye başlanmıştır. Bundan sonra, küreselleşme, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların etkisi ile özelleştirilen tüm alanlarda düzenleme yapma gereği ortaya çıkmıştır. Bu amaçla ilk olarak bankacılık alanında daha sonra ise şeker, tütün enerji ve telekomünikasyon alanlarında bağımsız düzenleyici kuruluşlar kurulmuştur. Bağımsız düzenleyici kuruluşlar, hem tüzel kişiliğe sahip hem de idari ve mali özerklikleri olmasından dolayı genel idareye bağlı olmakla beraber, merkezi yönetim, yerel yönetim ve hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu sayılmamakta, bunların yanında dördüncü bir kategoride yer almaktadır. Çalışmada, Türkiye’de ve dünyada BİO’lar (Bağımsız İdari Otoriteler) ve onları ortaya çıkaran sebepler ile, faaliyet gösterdikleri alanlardan bahsedilmiş, bu alanlardaki etkililikleri ve gereklilikleri tartışılmıştır. Çalışmanın amacı, denetimin tarih içerisinde ve ülkeden ülkeye gösterdiği gelişimin incelenmesi, küreselleşme sürecinde denetimin kazandığı yeni boyutları irdeleyerek bu süreçte devletin üstlendiği yeni rolleri ve sorumlulukları tanıtmaktır. Bu yeni rol ve sorumlulukların bir gereği ve işlevi olarak ortaya çıkan Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici kuruluşları, yönetim ve denetimin bir fonksiyonu olarak dünyadaki örnekleri ile birlikte incelemektir. Çalışmada, BİO’ların devletin görevlerinde ve niteliklerinde meydana gelen dönüşümün doğal bir sonucu olduğu, piyasa ekonomisinin sağlıklı ve dengeli bir şekilde işlemesi, bireysel ve toplumsal hak ve özgürlüklerin korunması için gerekli olduğu, Türkiye’de ve dünyada yoğun bir uygulama alanı bulduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bağımsız Düzenleyici Kuruluşlar, Bağımsız Denetleyici Kuruluşlar, Denetim, Yönetişim

**TÜRKİYE VE ALMANYA’NIN SOSYAL HİZMET POLİTİKALARININ
KARŞILAŞTIRILMASI; “Korunmaya Muhtaç Çocuklar Üzerinde Bir İnceleme”**

Arş. Gör. Fadime KORKUT
Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, fkorkut@bingol.edu.tr
Öğr. Gör. Mehmet Emin YAŞAR
Bingöl Üniversitesi, Solhan SHMYO, meyasar@bingol.edu.tr

ÖZET

Korunmaya muhtaç çocuk; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olan; ana veya babasız, ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan, ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen, ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkollü içkiler veya uyuşturucu maddeler kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuğu ifade etmektedir. Türkiye’de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, toplumun korunmaya muhtaç kesimleri olan kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler için politika üretmek ve uygulamakla sorumlu olan en üst kurumdur. Buna karşılık olarak Almanya’da; Aile, Yaşlı, Kadın ve Gençlik Bakanlığı (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend) bulunmaktadır. Federasyon, eyalet ve belediyelerin bünyesindeki gençlik çalışmaları Alman Ulusal Komitesi’ne bağlıdır. Her belediye kendi bünyesinde her il ve ilçede bir gençlik dairesi kurmakla yetkilidir. Daha küçük birimlerde ise gençlik dairesi kurma sorumluluğu kaymakamlıklara aittir. Almanya’da dini cemaatlara, özellikle kiliselere bağış toplayabilme, eğitim kurumları ve yurtlar açma gibi geniş yetkiler verildiği görülmektedir. İslamiyet din olarak tanınmadığı için bu ayrıcalıkların dışında tutulmuştur. Gençlik Dairelerinin gençleri yerleştirdiği yurtların % 80’i kiliselere aittir. Kiliselerin, hastanelerde, huzurevlerinde, cezaevlerinde ve diğer kamu kuruluşlarında faaliyet yapmasına izin verilmektedir. Bu tür hizmetler için kiliselere devlet bütçesinden kaynak aktarılmaktadır. Türkiye ile Almanya arasındaki evlat edinme şartları arasındaki en belirgin özellik, evli olmayanlar birlikte evlat edinemezler hükmüdür. Türkiye’de eşcinsel evlilik mümkün olmadığı gibi eşcinseller evlat edinemezler ve koruyucu aile olamazlar. Alman Medeni Kanunu evlilik birliğinin bir kadın ile bir erkek arasında kurulacağı prensibini kabul etmiş olmakla beraber alternatif bir yasa hazırlayarak bazı beraberlikleri “medeni birliktelik” adı altında tanıma yoluna gitmiştir. Eşcinsellere yönelik olarak hazırlanan yasada bakım yükümlülüğü, soyadı, miras, nafaka gibi hukuki bağlayıcılık bulunmamakta ancak fiziki beraberliğe vurgu yapılmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve pek çok uluslararası belge, evlat edinmede ve koruyucu aile olmada, her ülke vatandaşının kendi örfi ve dini kültürünün göz önünde tutulması gerektiğini belirtmektedir. Ancak iki ülkenin mevzuatlarındaki farklılıklar çocuk koruma politikalarının çok farklı uygulanmasına neden olmaktadır. Almanya’daki Müslüman nüfusun içindeki Türklerin oranı dikkate alındığında bu uygulamaların trajik ve kabul görmeyen sonuçlara ve gerginliklere neden olduğu söylenebilir. Çalışmanın amacı, Türkiye ile Almanya’nın çocuk koruma politikalarının karşılaştırmak, farklı politika ve uygulamalardan doğan sorunların ortaya konularak çözüm stratejilerini tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Almanya, Sosyal Hizmet Politikaları

UZAKLAŞTIRARAK YAKINLAŞTIRAN BİR RİTÜEL: İNZİVA

Öğr. Gör. Murat SİVRİ
Erzincan Üniversitesi TÖMER Müdürlüğü, msivri@erzincan.edu.tr

ÖZET

Sözlükte “ayrılmak, bir köşeye çekilmek” anlamına gelen inziva kavramı; “uzlet, halvet, tebettül, vıhdet, infirad, inkıtâ, riyâzet” kelimeleri ile de karşılanır. Bu sözcükler umumiyetle dinî terminolojide günahlardan korunmak, ibadetle daha çok meşgul olmak, nefsi terbiye etmek gibi amaçlarla toplumdan uzaklaşmak, ıssız ve kimsesiz yerlere çekilmek ve tek başına yaşamak anlamlarında kullanılır. İnsanoğlunun yaratılış ve dünyaya gönderiliş gayelerine ulaşabilmesinde binlerce yıllık bir dinî uygulama olarak bilinen inzivanın ortaya çıkışının insanlık tarihi ile eşdeğer olduğunu söyleyebiliriz. Yaratana tanıma, ona layıkıyla kulluk etme, dinî olgunlaşma gibi amaçları olan tasavvufta inziva, elest bezminden dünyaya gönderilişinin bir gurbet olduğu bilinci ile Allah’a kullukta yakınlık sağlamaya çalışan insanoğlunun bu uzlet hâli, “gurbetin kurbeti” olarak da adlandırılabilir. Tarihî seyir içerisinde inzivanın farklı dinler, mezhepler ve tarikatlar arasında algılanma ve uygulanma bakımından nüansları olsa da içeriği ve amacı bakımından önemli benzerlikler taşıdığını söylemek mümkündür. Hristiyanlık, Musevilik gibi dinlerde insanlardan tamamıyla uzaklaşma biçiminde uygulanan inzivanın İslamiyet’te ise insanları eğitmek gibi bir yönü olduğunu belirtmek gerekir. İnziva, özünde maneî derinlik ve ilerleme sağlamada önemli bir vasıta olduğu için ister bireysel ister toplumsal bir yapının bünyesinde uygulansın, nihayetinde bu vasıtayı özetleyen farklı iki uygulama ortaya çıkar. Azlık-çokluk dengesi diyebileceğimiz bu durumun “az” olanlarının “yeme, uyuma, konuşma” gibi dünyevi; “çok” olanlarının ise “ibadet, zikir, tefekkür” gibi uhrevi unsurları barındırdığını belirtmeliyiz. Ayrıca inziva hâlindeyken gerçekleştirilen bu tür uygulamaların hayatın günlük rutinlerinden farklı olması inzivanın önemini ortaya koymaktadır. Neticede insanoğlunun yaratılışından günümüze mekân ve çevre algısında gitgide daralma ve yığılma eğilimi, manevi yaşantı ve hazlarındaki değişiklik, geçicilik gibi durumlar dinî yaşantıyı da etkilemiş, inziva algısını ve uygulanabilirliğini de farklılaştırmıştır. Sosyal hayatın bir parçası olan insanın kendiyle baş başa kalması zıtlığı ve zorluğundan kulluğunu tekâmülü adına Allah’a yakınlık uygunluğu ve kolaylığına uzanan bu ritüelin ortaya çıkışı, semavi dinlerin kutsal kitaplarında ele alınışları, farklı din ve kültürlerde uygulanışı, islam dininde inziva ve uygulanışı, klasik Türk şiirinde inzivanın ele alınışı yazımızın konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnziva, Uzlet, Semavi Dinlerde İnziva, İslam’da İnziva, Klasik Türk Şiiri İnziva.

**OSMANLI VE CUMHURİYET DÖNEMİNDE MARDİN'İN İLÇE STATÜSÜNDEKİ
YER ADLARINA KÖKEN BİLİMİ AÇISINDAN BİR BAKIŞ**

Öğr. Gör. Mehmet Akif AYVAZ
Erzincan Üniversitesi TÖMER Müdürlüğü, ayvazeu@gmail.com

ÖZET

Çevresini ve çevresindekileri tanımaya, anlamlandırmaya çalışan insanoğlu, karşılaştığı şeyleri birbirinden ayırmanın en kolay ya da temel yolu olarak onları adlandırma işini seçer. Kullanım amacı, görevi ve özelliklerine göre bir nesneyi veya bir yerleşim yerini adlandırmanın altında yatan gerekçe, bizi, insanoğlunun eşya veya hadise karşısındaki tutumuna, dolayısıyla adlandırma ihtiyacına götüren en net yoldur. Bir dil faaliyeti olan adlandırmanın incelenmesi işinde dil bilimi, tarih, coğrafya, folklor, arkeoloji, paleografya, etnografya, teoloji gibi disiplinlerin zaman zaman kesiştiği görülür. Yer adları ve yer adlarının tarihî seyri mevzubahis olduğunda başvurulacak temel disiplinler -dil biliminin dalları olan- ad bilimi (onomastik), yer adı bilimi (toponimi) ve köken bilimidir (etimoloji). Göç, savaş, salgın, eğitim, ticaret gibi kuvvetli gerekçelerle çevre değişikliği yapan veya böyle bir değişikliği yapmaya mecbur bırakılan insanoğlu, dilinin katmanlaşmasına farkında olmadan zemin hazırlar. Çevre değişikliği esnasında veya sonrasında karşılaşılan başat kültür ve öğeleri, etkileşimde bulunduğu dilin veya dillerin sesletim sisteminde, sözcük biçiminde ve sözcük anlamlarında bazı değişikliklerin oluşmasına sebep olabilir. Tarihin takip edilebilen erken dönemlerinden bu yana pek çok medeniyete, kültüre, ideolojiye ev sahipliği yapan Mardin ve havalisi, derin bir etnografik geçmişe sahip; dil etkileşimi başta olmak üzere her türlü sosyo-kültürel etkileşimin yoğun bir şekilde cereyan ettiği bir bölgedir. Bundan dolayı Mardin ve bölgesinin yer adlarının tarihî gelişimi, yer adlarındaki sesletim ve biçim değişiklikleri Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemleriyle sınırlandırılarak ilçe statüsündeki yerler bu çalışmaya malzeme edilmiştir. Mardin ve havalisi, Mezopotamya coğrafyasının en kadim yerleşim yerlerinden biri olduğundan ve çok milletli kültür öğelerini barındırdığından dolayı yer adlarının köken bilimi açısından incelenmesi; çalışmanın sadece Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemleriyle sınırlandırılması uygun görülmüştür. Çalışmanın ortaya çıkmasında herhangi bir sözlü kültür derlemesi yapılmamıştır. Kayda geçmiş yazı dili kullanılarak yer adlarının kökeni üzerindeki genel kanaat belirtilmiştir. Bölgenin yer adlarının ait olduğu dildeki (Türkçe, Süryanice, Kürtçe, Arapça, Ermenice, Aramice) kökeni ve karşılığı verilirken devlet kayıtları, arşiv belgeleri, sözlükler, Mardin ve ilçeleriyle ilgili yayımlanmış çalışmalar ve daha önce yapılmış yer adları çalışmalarından istifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mardin ve İlçeleri, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi, Yer Adları, Yer Adları Değişikliği, Köken Bilimi.

KUTSAL MEKÂN VE COĞRAFYA: NAZİMİYE ÖRNEĞİ
SACRED SPACE AND GEOGRAPHY: NAZİMİYE EXAMPLE

Dr. Öğr. Üyesi Alper UZUN
Balıkesir Üniversitesi, auzun@balikesir.edu.tr
Buse YILDIZ
Balıkesir Üniversitesi, bsyldz101@gmail.com

ÖZET

Bu araştırma Tunceli ilinin Nazimiye ilçesinde bulunan kutsal mekânların insan ve doğa arasında nasıl bir çevresel algı oluşturduğu ile ilgilidir. Araştırmanın cevaplamaya çalıştığı temel soru; insan ve çevre arasındaki ilişkinin, inanç değerleri ile birlikte mekâna nasıl bir ayrıcalık kazandırdığıdır. Bu doğrultuda araştırma sembol, mekânsal boşluk, örtük çevrecilik ve mekânsal farkındalık yaklaşımları üzerinden insan ve kutsal mekân ilişkisini ele almaktadır. Araştırma ayrıca jenerasyonlara göre kutsal mekân algısındaki farklılığın boyutunu da açıklamaktır. Konunun kültür odaklı olması sebebiyle araştırmada nitel yöntemlerden etnografik metot uygulanmıştır. Seçilen yöntem doğrultusunda kırk beş günlük saha çalışması yapılmış; hem yerel halk hem de kutsal mekâna gelen bireyler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Etnografik metota ek olarak gözlem ve katılımcı gözlem yöntemleri de kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, mekânı önemli kılan olgu insanların mekâna karşı hissettikleri aidiyetlik duygusu ile örtüşürken, mekân ile insan arasında gizil bir alışveriş bağıda söz konusudur. Bu durum ziyaretçilerde duygusal bölge oluşumuna sebebiyet vermiştir. Bu da mekânı herhangi bir alan olmaktan çıkartıp mekâna mekânsal farkındalık kazandırmıştır. Yöre halkı ve ziyaretçilerin kutsal mekâna erişiminde fiziki ve maddi engeller bulunmaktadır. Bu durum, mekânda erişilmesi zor noktaların benzerlik taşımasından yola çıkarak, zihinlerinde birleştirici bir algı yaratmakta ve benzer özellikteki kutsal mekânları “bir” saymaktadırlar. Bu karşımıza “mekânsal boşluk” olarak çıkmaktadır. Mekânsal boşluk yaratılan alanların tespiti, bize aynı zamanda alan içerisindeki farklılıkları da gözler önüne sürmektedir. Mekânsal boşluk ile kutsal mekân hem zihinsel olarak hem de fiziki olarak yakınlaştırılmış ve kutsal mekânın sınırı genişletilmiştir. Bölgedeki inanç yapısı gereği mekâna hizmet/ibadet olarak görülen davranışların aslında çevrecilik veya çevre koruma faaliyetlerinin, inanca bağlı olarak mekânda “örtük çevrecilik” davranışları şeklinde gerçekleştiğini göstermektedir. Somut yapılar (morfolojik şekil, doğa manzarası vb.) ve kutsal mekân ile anlatılan rivayetler, dinsel tecrübeye katkıda bulunmakta buna bağlı olarak mekânda sembolik alanları ortaya çıkartmaktadır. Sembolik alanların bireylerin inancını destekleyici boyutta olmasına karşın Nazimiye’deki kutsal mekanlarda jenerasyonlara göre ciddi bir ritüel kaybı yaşandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kutsal Mekân, Örtük Çevrecilik, Mekânsal Farkındalık, Sembol, Çevresel Algı, Nazimiye İlçesi.

ABSTRACT

This research is related with how the sacred places in Nazimiye district of Tunceli province form an environmental perception between man and nature. The basic question that the study is trying to answer is; what kind of privilege the relationship between people and the environment together with their belief values bring to the place. In this regard the study deals with the relationship between human and sacred places through symbol, spatial voidness,

implicit environmentalism and spatial awareness approaches. The research also explains the difference in perception of sacred places according to generations. Because the subject is culture oriented, ethnographic method has been applied which is a qualitative one. Forty-five days field work was done in accordance with the selected method; interviews were held with both local people and people visiting the sacred places. Observation and participant observation methods were also used in addition to the ethnographic method. Research findings: While space is an important phenomenon, people coincide with the feeling of belonging to the space, and there is a hidden shopping tie between space and people. This situation caused the visitors an emotional place formation. This has allowed the space to be taken out of any space and give spatial awareness to the space. There are physical and material obstacles in the access of the people of the region to the sacred place. This creates a unifying perception in the minds of the hard-to-reach points of the place, and regarding the sacred place of the same property as "same". This situation emerges as a "spatial voidness". The detection of the spaces created by spatial voids also shows the differences in the area at the same time. Spatial space and sacred space are both psychologically and physically closer and the boundary of the sacred space has thus been enlarged. The belief structure in the region suggests that the behaviours seen as service / worship in the place actually take place in the form of "implicit environmentalism" depending on belief. The narrations described with concrete structures (morphological form, nature view, etc.) and sacred places contribute to religious experience and thus reveal symbolic areas in the place. Despite the fact that the symbolic areas are in a supportive dimension to individuals' belief, it has been found that there is a serious ritual loss in the sacred places in Nazimiye according to the generations.

Key Words: Sacred Place, İmplicit Environmentalism, Spatial Awareness, Symbol, Environmental Perception, County of Nazimiye.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**NUSAYBİNLİ SÜRYANİ MOR EFREM HAKKINDAKİ MENKİBELERİN
EVRENSELLİĞİ VE ŞİİRLERİNDEKİ EVRENSEL MESAJLAR**

Dr. Yusuf BABÜR

Erzincan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, yusuf_babur@hotmail.com

ÖZET

Miladî 3-4. yüzyıllarda yaşayan Nusaybinli Mor (Aziz) Efrem, dikkat çekici bir hayat sürmüştür. O dönemde cari olan Hak din üzere yaşayan Efrem, kendisinden bahsedilen kaynaklardan edinilen bilgiye göre, Hak-batıl mücadelesinin önemli kahramanlarından biridir. Gösterişten uzak münzevi bir hayat sürmüş, öğretmenlik yapmış, talebe yetiştirmiş, hastane kurmuş ve toplumun aksayan yanlarını düzeltmek için uğraşmıştır. Efrem'in üslubundaki güzellik ve sözündeki orijinal teşbihler, onun şiirlerini Süryaniler için eşsiz kılmıştır. Şiirlerindeki bu büyümlü ahenkten dolayı kilise ataları tarafından kendisine 'Kutsal Ruh'un Kavali' unvanı verilmiştir. Kaleme aldığı şiirler kilise ayinlerinde okunur hâle gelmiştir. Ayrıca rahibeler arasında ilk kez kilise ilahisi okunmasını sağlayan ve bunun gelenek hâline gelmesine vesile olan da Mor Efrem'dir. Efrem'in hikmet ve nasihatle süslenmiş şiirleri okunduğu vakit; şiirlerinin evrensel değerlerle yüklü olduğu görülecektir. İlahî kitaplarda emredilen ibadetler ve salih bir kul olmak için gerekli meziyetler, Efrem'in şiirlerinin temelidir. Bununla birlikte şiirlerinde Kutsal Kitap'taki anlatılar, peygamber kıssaları ve astronomi gibi konulara da rastlanmakta; içki bağımlılığı, zina, kul hakkı, yalan ve bunlar gibi konulara da sıkça değindiği dikkat çekmektedir. Bu gibi konulara sıkça değinmesi, o dönem toplumunun aksak yanları hakkında fikir vermelidir. Efrem'in nasihat veren, ibadetlerden bahseden, ilim ve tevazuyu öven şiirleri okunduğu vakit; Yusuf Has Hacib, Attar, Mevlana, Yunus gibi İslam düşünürlerinin söylediklerinden farklı şeyler bulunamayacaktır. Neticede Efrem, Hristiyan Süryani toplumunun önde gelen ve sağlam bir tevekkül sahibi din adamıdır. Toplumların böyle din ve devlet önderlerinde görmek istedikleri bazı olağanüstü özellikler vardır ki toplum, bu olağanüstü özellik ve hâlleri bu kişilere yakıştırır. Bu durum, hemen hemen bütün dünya milletlerinde görülür. Paganist toplumlarda genellikle tanrıların özellikleri insanlara, insanların özellikleri de tanrılara isnat edilmiştir. Semavi Kitap ehli toplumlarda ise böyle kişiler hakkında anlatılan menkıbeler, genel itibariyle peygamber kıssalarından yola çıkılarak oluşturulmuş olmalıdır. Bunun en büyük göstergesi Yahudilik, Hristiyanlık ya da İslamiyet'teki menkıbevi anlatıların ortak özellikler taşıyor olmasıdır. Hatta birçok anlatı neredeyse aynıdır. Peygamberlere ait mucize ve kıssalar, millet muhayyilesine bağlı olarak küçük değişikliklerle din ve toplum önderlerinin hayatına adapte edilmiştir. Horiepiskopos Gabriyel Akyüz'ün Mor Efrem ve şiirleri üzerine yaptığı çalışma dikkate alınarak Efrem hakkında anlatılan menkıbeler, İslam coğrafyasındaki benzerleriyle ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Ele alınan menkıbelerin muhtemel kaynakları hakkında fikir yürütülmüştür. Evrensel değerlere dair sözlerinden de örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süryani Mor Efrem, Efrem'in Şiirleri, Menkıbe, Benzer Menkıbeler

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KÜLTÜREL DUYARLILIĞIN EMPATİK
EĞİLİM DÜZEYİNE ETKİSİ**
**THE IMPACT OF CULTURAL SENSITIVITY ON THE EMPATHIC TENDENCY LEVEL
IN NURSING STUDENTS**

M. Emin ŞANLI
Öğretim Görevlisi, Batman Üniversitesi, m.emin—4747@hotmail.com
Funda KAVAK
Doktor Öğretim Üyesi, İnönü Üniversitesi, funda-kavak@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Kültür yaşamın temelinde yer almaktadır. Her insanın sahip olduğu bir kültür vardır. Kültür bir toplumun değerlerini, inançlarını, tutumlarını, örf ve adetlerini içermektedir. İnsanların sağlık ve hastalıkla ilgili inanç ve uygulamaları, içinde buldukları toplumun kültürüne bağlıdır. Sağlık personelinin nitelikli bakım verebilmesi için bireyin kültürünü, inançlarını, geleneklerini, değerlerini bir bütün olarak ele alması gerekmektedir. Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinde kültürel duyarlılığının empatik eğilim düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Metot: Bu çalışma tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma Eylül 2017- Ocak 2018 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Türkiye'nin doğusunda bir Üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 1000 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma 550 hemşirelik öğrencisi ile tamamlanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin isimleri listelenip basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında "Anket Formu, Kültürel Duyarlılık Ölçeği ve Empatik Eğilim Düzeyi Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, yüzdelik dağılım, bağımsız gruplarda *t* testi, varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ölçek toplam puan ortalamasının 78.78 ± 6.82 , empatik eğilim düzeyi ölçek toplam puan ortalamasının 58.26 ± 9.86 olduğu saptanmıştır. Araştırmada kültürel duyarlılık ile empatik eğilim düzeyi arasında istatistiksel olarak pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < .005$).

Sonuç: Araştırmada hemşirelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve empatik eğilim düzeylerinin orta seviyede olduğu ve kültürel duyarlılık arttıkça empatik eğilimin arttığı tespit edilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin kendi aralarında ve hastalar arasındaki etkili iletişim, kültürel duyarlılık ve empatik eğilimin sağlanması için mesleğin ilk basamağından itibaren eğitimlerin düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Hemşirelik, Kültürel Duyarlılık

ABSTRACT

Objective: Culture is at the base of life. There is a culture that every man has. Culture includes the values, beliefs, attitudes, customs and customs of a society. The beliefs and practices of people about health and disease depend on the culture of the society they are in. In order for health care personnel to provide quality care, the individual needs to consider the cultures, beliefs, traditions and values as a whole. This study was conducted to determine the effect of cultural sensitivity on the level of empathic tendency in nursing students.

Method: This study was done as descriptive. The survey was conducted between September 2017 and January 2018. The study consisted of a University Faculty of Health Sciences at the

east of Turkey has created a total of 1,000 students studying nursing. All students who agreed to participate in the survey without sampling were included in the survey. The research was completed with 550 nursing students. The names of the nursing students were listed and selected by simple random sampling method. "Survey Form, Cultural Durability Scale and Empathic Tendency Level Scale" were used to collect data in the study. In the evaluation of the data, mean, percentage distribution, independent t test and variance analysis were used.

Findings: It was determined that the cultural sensitivity scale total score average of the nursing students was 78.78 ± 6.82 and the empathic tendency level was 58.26 ± 9.86 . In the study, it was determined that there is a statistically positive relationship between cultural sensitivity and empathic tendency level ($p < .005$).

Conclusion: It was determined that the cultural sensitivity and empathic tendency levels of the nursing students were in the middle level and the empathic tendency increased as the cultural sensitivity increased. It may be suggested that nursing students organize their education from the first stage of the profession so as to ensure effective communication, cultural sensitivity and empathic tendency among themselves and among patients.

Key Words: Empathy, Nursing, Cultural Sensibility

**FEN LİSESİ İLE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN
YURTTAŞLIK BİLİNCİ İLE ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN
SOSYOLOJİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ**

Dr. Kemal DİL
Çankırı Karatekin Üniversitesi, kemaldil@yahoo.com
Doç. Dr. Ensar ÇETİN
Çankırı Karatekin Üniversitesi, ensarsetin@yahoo.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, kamu orta öğretim kurumları arasında yer alan Fen lisesi ile Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin yurttaşlık bilinçleri ile eleştirel düşünme düzeylerini çeşitli değişkenler üzerinden sosyolojik olarak değerlendirmektir. Siyasal alanda içerdiği temel kavramlarla, değerlerle, temel yapılarla ve kültürel yaşam biçimiyle demokrasi, insanlığın geldiği aşamada yaygın toplumsal kesimler tarafından kendi dışındaki yönetsel sistemlerden ve kültürel yaşam biçimlerinden daha çok rıza gösterilen bir sistem ve kültürel yaşam biçimi vaat etmiştir. Demokratik sisteme ve kültürel yaşam biçimine yönelik bu geniş ölçekli toplumsal rızanın bir diğer boyutunu ise bu sistemin ve kültürel yaşam biçiminin, kendisine rıza gösterenlere yüklediği bilgi, beceri, değer, katılımcılık gibi nitelikleri içeren sorumluluklar oluşturmaktadır. Bu sorumluluk anlayışı Antik Yunan politik anlayışından bugüne kadar geçen süreçte yurttaşlık kavramı merkezinde anlam bulmaktadır. Bu kapsamda, demokratik bir sistemde ve kültürel yaşamda haklara ve sorumluluklara sahip her bir tekil kişiyi işaret eden yurttaşlık kavramı, hem bu sistemin ve kültürel yaşamın olanaklarından yararlanmak hem de bunları geliştirmek bakımından demokratik sistemde ve kültürel yaşam biçiminde merkezi konumda olmuştur. Bu konumu itibarıyla bir yurttaşın bir yönüyle bilgi, beceri, değer ve katılımcılık niteliklerini içeren yurttaşlıkla diğer yönüyle öğrenmeye meraklı, analitik düşünerek doğruyu arayan, açık fikirli, kendine güvenen, olgun tutum ve davranış nitelikleri içeren eleştirel düşünme ile yakın bir ilişkisi vardır. Bu kapsamda, Türkiye'deki demokratik sistemin ve kültürün olanaklarından yararlanma ve bunları geliştirme hak ve sorumluluklarını edinen bazı kademedeki lise öğrencilerinin yurttaşlık bilinç düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin sosyolojik açıdan değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışma özgün bir değere sahip olmuştur.

Çalışmanın evrenini Çankırı ilinde bulunan Fen Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise bu liselerde okuyan 11. ve 12. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Nicel yöntem kapsamında yürütülen bu çalışmada veri toplamada Aktif Yurttaşlık Ölçme Aracı ile UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin yanında bazı demografik soruları içeren soru kâğıdı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aktif Yurttaşlık, Yurttaşlık Bilinci, Demokratik kültür, Eleştirel Düşünme

ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ KİTAPLARINDA YER ALAN ÖĞRETİM İLKELERİ

Abdurrahman GÜL
Milli Eğitim Bakanlığı, abdurrahman-1992@hotmail.com
Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA
Mersin Üniversitesi, serdarhantaskaya@windowslive.com

ÖZET

Öğretim ilkeleri, eğitim öğretim sürecinin birçok aşamasında dikkate alınması gereken kurallardır. Öğretim uygulamalarında, öğretmene etkinlikler düzenlerken, değerlendirme yaparken rehberlik eder. Okulda ders işlenişi, ödev verme, etkinlik yapma gibi günlük eğitim öğretim faaliyetlerinin yanı sıra ders kitaplarının hazırlanması ve eğitim-öğretim programlarının tasarlanmasında da öğretim ilkeleri göz önünde bulundurulur. Kısaca öğretim ilkeleri eğitim-öğretimde dikkate alınması gereken bir faktördür. İşlenen konuların anlaşılabilirliğini arttırmak için öğretim ilkelerinin dikkatle uygulanması gerekir. Ayrıca öğretmenin derste kullanacağı yöntem ve tekniklerin öncesi de öğretim ilkelerine dayanır. Öğretim ilkelerinin eğitim-öğretimin her alanında karşılaştırılması ve literatürde bu konu üzerine az sayıda çalışma bulunması sebebiyle araştırılması gereken bir konu olarak düşünülmüştür. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de “Öğretim İlke ve Yöntemleri” başlığında yazılmış kitaplarda yer verilen öğretim ilkelerini saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda her bir kitapta kaç ilkeye yer verildiği, toplam kaç ilke bulunduğu, kitaplarda en çok hangi ilkelere yer verildiği ve ilkelerin nasıl tanımlandığı sorularına cevap aranmıştır. 2018 yılından önce yayımlanmış Öğretim İlke ve Yöntemleri kitapları çalışmanın kapsamını oluşturmuştur. Bu çalışmada nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi kullanılacaktır. Kaynaklarda tespit edilen ilkeler araştırmacılar tarafından hazırlanan belirtke tablosuna kaydedilmiştir. Araştırma kapsamında 27 kitap incelenmiş ve bu kitaplarda belirlenen öğretim ilkeleri belirtke tablosuna not edilmiştir. Araştırma verilerine dayanarak şu sonuçlara ulaşılmıştır: 27 kitabın 23’ünde toplam 25 farklı ilke tespit edilmiş, 4’ünde ise öğretim ilkelerine yer verilmediği görülmüştür. İncelenen bu kaynaklarda en çok rastlanan ilkeler “öğrenciye görelilik, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, yakından uzağa, açıklık, ekonomiklik, iş, yaşama uygunluk ve güncellik” ilkeleridir. Bu ilkelerden öğrenciye ya da çocuğa görelilik ilkesi kendisine bütün kitaplarda yer bulmuştur. Her kitapta rastlanan bu ilkenin yanı sıra tanıma, rehberlik, amaca dönüklük gibi sadece bir kitapta yer verilen ilkelerin mevcut olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Öğretim, ilke, öğretim ilkesi.

OKUMA TÜR VE YÖNTEMLERİ

Doç. Dr. Abdurrahman GÜL
Milli Eğitim Bakanlığı, abdurrahman-1992@hotmail.com
Serdarhan Musa TAŞKAYA
Mersin Üniversitesi, serdarhantaskaya@windowslive.com

ÖZET

Okuma, ilköğretim 1. sınıfta kazanılması hedeflenen bir beceridir ancak diğer sınıflarda da okuma öğretimi devam etmektedir. Okuma, bir araya gelmiş harflerin seslendirilme ve anlamlandırma işlemi olarak tanımlanabilir. İnsanlar hayatları boyunca okumayı az ya da çok kullanmaları gerekir. Bu yüzden daha okul öncesinden başlayarak okuma becerisinin doğru bir şekilde kazandırılması gerekir. Okuma öğretimi ya da okumayı geliştirmek için birçok yöntem vardır. Farklı okuma yöntemlerini bilmek hem öğretmene hem de öğrenciye kolaylık sağlar. Ayrıca okuma öğretimini tekdüzelikten kurtararak daha eğlenceli bir etkinliğe dönüştürecektir. Yöntem zenginliği daha fazla öğrenciyle doğru okuma yapma becerisini kazandıracaktır. Aynı zamanda zamanı etkili ve verimli kullanmaya yardımcı olur. Bazı yöntemler ise öğrencilerin birbirleriyle kaynaşmasına olanak tanır. Öğrencilere farklı okuma yöntemleri sayesinde farklı zihinsel ve dilsel beceriler de kazanacaktır. Okuma yöntemleri, öğrencilere ileriki zamanlarda yapacağı okumalara temel hazırlar. Çünkü birey metne göre okuma amacı belirler ve bunu okuma yöntemleriyle gerçekleştirir. Bu nedenle öğretmenlerin çeşitli okuma tür ve yöntemlerini bilmesi ve uygulaması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı literatürdeki okuma tür ve yöntemlerini tespit ederek bir araya getirmektir. Literatürde yer alan okuma tür ve yöntemleri şunlardır: Sesli okuma, sessiz okuma, hızlı okuma, inşaat, okuma öncesinde göz atma, göz gezdirerek okuma, tarayarak okuma, özetleyerek okuma, tartışarak okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma, grup ile okuma, soru sorarak okuma, söz korosu, okuma tiyatrosu, ezberleme, metinler arası okuma, eleştirel okuma, paylaşarak okuma, tekrarlayıcı okuma, arkadaşla okuma, yankılayıcı okuma, eşli okuma, NIM yöntemi, telsiz okuma, ekran okuma, Fernald yöntemi.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuma yöntemleri, okuma türleri.

**OKUL YÖNETİMİNDE STRES OLGUSUNUN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE
ANALİZİ**
ANALYSIS OF STRESS CASE IN SCHOOL MANAGEMENT ACCORDING TO
DIFFERENT VARIABLES

Nüsret KUDAY

Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi, nsrtkdy@gmail.com

Prof. Dr. Bürhan AKPUNAR

Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, bakpinar23@gmail.com

Öğr. Gör. Ender ÖZEREN

Dicle Üniversitesi Çermik Meslek Yüksekokulu, enderozeren@gmail.com

ÖZET

Nitelikli eğitim için okul yönetimi ne kadar önemli ise, okul yönetiminde de stres olgusu o kadar önemlidir. Zira stres, iyi yönetilemediğinde okuldaki yönetim de dâhil tüm işlevleri bozguna uğratma potansiyeli taşıyan kanserli bir ur gibidir. Tedavi edilmediği takdirde önce okul yöneticisinin kendisi sonra ise yönettiği örgütün (eğitim kurumunun) tüm çalışanlarını olumsuz şekilde etkileyerek kurumun amacına uygun çalışmasını sekteye uğratacaktır. Bu olumsuzluklardan direkt olmasa da dolaylı yollardan öğrenciler de etkilenecek ve derslerine, davranışlarına, kişiliklerine negatif şekilde yön verecektir. Bu durumun süreklilik arz etmesi uzun vadede toplumu, farkında olmadan ve nedeni gözle görülemeyen huzursuzluklara itecektir. Bu yüzden okul yönetiminde stres konusunun çeşitli boyutlarıyla incelenmesi, nitelikli eğitim ve stresin sebep olduğu sorunları başlamadan çözebilmek için oldukça önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin stres olgusuna dair görüşlerini çeşitli değişkenlere göre analiz etmektir. Araştırma 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı itibarıyla Mardin ili ve ilçelerinde görevli okul yöneticileri üzerinde yürütülmüştür. Örneklem, evreni temsil niteliğine sahip 182 okul yöneticisinden oluşturulmuştur. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiki tekniklerden yüzde alma ve frekans teknikleri ile ki-kare testi kullanılmıştır. Bunun için anlamlılık düzeyi 0,005 olarak kabul edilmiştir.

Verilerin analizinden okul yöneticilerinin strese maruz kaldıkları belirlenmiştir. Okul yöneticilerinin maruz kaldıkları stres, demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerine göre stres, yönetimin bir parçası olup kaynakları farklılık gösterebilmektedir. Bu kaynaklar arasında eğitim sürecindeki temel değişkenler yer almaktadır. Okul yöneticilerinin maruz kaldıkları stresle baş etme davranışları da farklılık göstermekte ve bu durum demografik değişkenlere göre değişebilmektedir. Araştırma sonunda stresin, okul yöneticilerinin gerek fiziki ve gerekse psikolojik sağlığı olumsuz etkileyerek, iş performanslarını düşürdüğü değerlendirilmiştir. İlave olarak stres, okulun kurumsal (örgütsel) sağlığını da bozarak işleyişini olumsuz etkilemektedir. Eğitim niteliğini doğrudan etkileyen bu olumsuzluğun giderilmesi için yasal, yönetsel ve kişisel önlemler alınmalıdır. Bu noktada başta Milli Eğitim Bakanlığı, il Milli Eğitim Müdürlükleri, sendikalar ve sivil toplum kuruluşlarına önemli sorumluluklar düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stres, Okul Yönetimi, Stresle Mücadele

ABSTRACT

Stress case in school management is as crucial as school management as to qualified education is, as stress, not managed well, is like a tumor with cancer which paralyzes all functions including management at school. Unless it is treated, it will firstly affect not only school manager in himself, but then also all individuals whom he manages adversely, then it hampers organization's working properly. These unfavorable occurrences will affect students indirectly and therefore shaping their studies, behaviors as well as personality in a negative way. Being constantly, this situation unconsciously makes society experience invisible turmoil in long term. That's why; investigating stress at various dimensions is fundamental to qualified education and problems to be sorted out before posing.

This study aims to analyze the views of school managers as to stress case according to various variables. The study was conducted as of 2017-2018 education year upon school managers working in Mardin and its districts. The sample was formed by 182 school managers representing population. Data was collected with survey form developed by researchers. In the analyzes of the data, taking percentage descriptive statistics, frequency techniques and chi-square test were employed and level of significance was accepted as 0,005.

In the light of analyzing data, it is indicated that school managers are exposed to stress. Stress which school managers are exposed to vary in accordance with demographic variables. According to school managers, participating survey, stress is a part of management and its sources may differentiate. Among these sources, there are basic variables in education process. The behaviors of school managers regarding coping with stress differs and this situations may vary demographic variables. At the end of study, it is evaluated that stress affects both physical and physiological health of school managers adversely and lowers their working performance. Furthermore, stress affects functioning negatively by impairing organizational health. Legal, administrative and personal precautions must be taken in order to do away with this negativity influencing the quality of education directly. At this point, the Ministry of National Education, Provincial Directorates of National Education, trade unions and NGOs have important responsibilities.

Key words: Stress, School Management, Struggle With Stress

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

TÜRKİYE’NİN DOĞUSUNDA LOĞUSA BAKIMINDAKİ KÜLTÜREL UYGULAMALAR
CULTURAL PRACTICE IN MATERNITY CARE IN EASTERN TURKEY

M. Emin ŞANLI
Öğretim Görevlisi, Batman Üniversitesi, m.emin—4747@hotmail.com
Funda KAVAK
Dr. Öğretim Üyesi, İnönü Üniversitesi, funda-kavak@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Türkiye’nin birçok bölgesinde toplumun inanç, gelenek, değer ve kültürleri ile ilgili yaptıkları uygulamalar kulaktan kulağa aktararak yayılan yöntemlerdir. Ülkemizde kültürel uygulamalara her alanda sıklıkla başvurulmaktadır. Bu araştırmanın amacı loğusa bakımındaki kültürel uygulamaları belirlemektir.

Metot: Araştırma Haziran 2017-Şubat 2018 tarihleri arasında Türkiye’nin doğusundaki 3 ilde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 3 il merkezinde yeni doğum yapan kadınlar oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden 200 yeni doğan kadın araştırmaya dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür taranarak oluşturulan annelerin sosyodemografik özellikleri ve kendilerine uygulanan kültürel uygulamaları içeren Anket Formu uygulanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hastanelerin doğum servisinde yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılım, ortalama kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan annelerin çoğunun 21-24 yaş arasında olduğu, ilkokul mezunu olduğu ve ilk bebeği olduğu saptanmıştır. Araştırmada annelerin kendilerine en sık uygulanan kültürel uygulamaların loğusa kadına sıcak-soğuk su vermemek, doğum sonrası karına kuşak bağlamak, rahime şeker, katran, sıvı yağ gibi şifalı olduğuna inanılan pamuk yerleştirmek, loğusayı odada yalnız bırakmamak, iki loğusa kadını yan yana getirmemek, loğusanın aynaya bakmaması inancı olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmada loğusaların kültürel uygulamaları sıklıkla kullandığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda sağlık çalışanlarının toplumda yapılan kültürel uygulamaların farkında olması ve bu yönde olumlu olanları desteklemesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel uygulamalar, Loğusa, Doğu

ABSTRACT

Objective: Turkey's belief in many parts of society, traditions, values and transferred from ear to ear they make applications related to culture are spreading method. In our country, every field is frequently resorted to cultural practices. The purpose of this research is to determine the cultural practices in maternity care.

Methods: The study was conducted between June 2017-February 2018 in three provinces in eastern Turkey. The universe of the research is composed of women who gave birth in 3 provincial centers. 200 newborn women who agreed to participate in the study without going to the sample selection were included in the survey. In the collection of the data, the questionnaire including the socio-demographic characteristics of the mothers and cultural practices applied to them. The data were collected by the investigator through face-to-face interviews at the hospital's delivery service. Percentage distribution, average was used in the evaluation of the data.

Findings: It was determined that the majority of the mothers who participated in the research were between the ages of 21 and 24, the primary school graduate and the first baby. In the

study, the most frequently applied cultural practices of the mothers were to donate hot and cold water to the puerperal women, to connect the breasts to the postpartum woman, to place the cotton which is believed to be medicinally such as sugar, tar and oil, to leave the paucity in the room alone, to bring the two maternity women side by side, it is determined not to look. Conclusion: It has been found that postmortem cultural practices are frequently used in research. In this respect, health professionals should be aware of the cultural practices in society and should not support positive ones in this respect.

Key Words: Cultural practices, Maternity

JEAN PAUL SARTRE'IN VARLIK ANLAYIŞININ TEOLOJİK YANSIMALARI

Dr. Mehmet Şükrü ÖZKAN
Şırnak Üni. İlahiyat Fak. msozkan1250@gmail.com

ÖZET

Jean Paul Sartre, 20. Yüzyılın ateist varoluşçu düşünürlerinden biridir. Varoluşçu olması hasebiyle kendisine kadar gelen ateist birikimden faydalansa da bireyin ontolojik, toplumsal veya pratik özgürlüğü onun için en önemli hususların başında gelir. Bu nedenle evren ve insan olarak temel iki varlık alanı çizdiği zihninde, bu iki varlığın ilişkisi bağlamında özgürlüğe ayrı bir önem atfetmiştir. Dolayısıyla Tanrı'nın varlığı konusunda hem bu varlık türleri hem de insanın evrendeki konumunun nasıl şekilleneceği hakkındaki görüşleri belirleyici olacaktır. Gerçi Sartre'ın bütün düşünce sistemini bu varlık anlayışı belirler. Evren ve insan olarak dile getirdiğimiz iki varlık alanı onun düşünce sisteminde farklı kavramlarla ifade edilmektedir. O, *Being and Nothingness* (Varlık ve Hiçlik) adlı eserinde evreni 'Kendinde varlık' insanı ise 'Kendisi için varlık' olarak tanımlamıştır. Kendinde varlık, kendisinden başka bir şey olmayan varlıktır. Yani varlığı hakkında farklı yorumların gerekmediği cansız bir nesne misali sadece orada duran bir nesne gibi değişime, oluşa sahip olmayan, ne aktif ne de pasif olarak tarif edebileceğimiz, her hangi bir şeyden türememiş ve her hangi bir şeye indirgenemez bir varlık türüdür. Böyle bir varlığın ne başka bir varlık tarafından meydana getirildiği ne de kendi kendinin sebebi olduğu kanıtlanamaz. Dolayısıyla bu evrenin kendisinin ve kapsamındakilerin nasıl meydana çıktığı sorusu anlamsızdır. Kısaca kendinde varlık bilinç dışında kalan alanı ifade eder. Aksine kendisi için varlık bilinçtir. Kendinde varlık nasıl nesnel dünyaya tekabül ediyorsa kendisi için varlık insan bilincinin varlığına karşılık gelir. Kendi için varlık kendinde varlıktan sonra geldiği için onda bulunma zorunluluğuna sahiptir. Hareketsiz halde bulunan kendinde varlıkta bulunan kendisi için varlık, kendinde varlığın aksine kendi kendini bilmekte ve kendini oluşturmaktadır. Sartre'ın bu varlık ayrımı ve bu ayrım içerisindeki bilinç sahibi özgür insanın durumu gözetildiğinde, Tanrı inancı nerede konumlandırılmalıdır diye soracak olursak, Sartre'ın vereceği cevap böyle bir varlığa gerek duyulmadığı yönünde olur. Evrene bakıldığında her ne kadar bir düzen görülse de bunun gerçek olmadığı ve her hangi bir amaca yönelik olmadığı düşüncesine sahip olan Sartre, evrende bir ereklilik olsa dahi bundan bir Tanrı'nın var olması gerektiği sonucunu çıkaramayacağımızı ileri sürer. Özdeşlik ilkesinden hareketle de Tanrı kavramının açıklanması zor bir kavram olduğunu söyleyen Sartre, böyle bir varlığın hem bilinçli hareket eden hem de kendine yeten bir varlık olarak algılanması durumunda, kendinde varlık ve kendi için varlığın bütünleşmiş başka bir şekli olarak var olması gerekeceğini, oysa böyle bir varlık tasavvurunun zorlama bir düşünce olacağını söyler. Yaratılış düşüncesindeki çelişkiye de değinen Sartre, fenomenolojik bakış açısıyla numen olarak nitelenen alanı reddederek Kant'ın numen-fenomen ayrımını ortadan kaldırmış, böylelikle Tanrısal alana tamamen kapıları kapatmıştır. Buradan yola çıkarak Tanrının varlığı hakkında öne sürülen bütün delillerin gereksizliğine işaret ederek, Tanrı vasıflarına sahip bir varlığın mevcudiyetinin anlamsız olduğunu ileri sürmüştür. Bu sonuca ulaşmasındaki temel iki etken, insanın bu dünyada saçma hissine kapıldığı ve kendine yeter bir varlık olma arzusuna sahip olduğu yönündeki düşünceleridir. Bu çalışmada Jean Paul Sartre'ın varlık ayrımından ulaştığı bu sonuca kadarki düşünsel serüvenini irdeleyeceğiz.

Anahtar Sözcükler: Kendinde varlık, Kendi için varlık, Özgürlük, Sartre, Tanrı, Varoluş.

VAROLUŞ-ÖZ İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TANRI’NIN VARLIĞI PROBLEMİ
“SARTRE ÖRNEĞİ”

Dr. Mehmet Şükrü ÖZKAN

Şırnak Üni. İlahiyat Fak. msozkan1250@gmail.com

ÖZET

Bu bildiride Jean Paul Sartre’ın varoluş-öz ilişkisi bağlamında ateizmini nasıl temellendirdiğini inceleyeceğiz. Teist ve ateist olarak ikiye ayırabileceğimiz varoluşçu filozofların üzerinde durdukları ve ortak düşüncelere sahip oldukları en önemli husus varoluşun özden önce geldiğidir. İnsan, bu filozofların ana ilgi kaynağıdır. Dolayısıyla varoluşu özünden önce gelen özgür bir birey olarak insan, hem özneliği barındırmakta hem de özünü kendisi oluşturma gücüne sahip olmaktadır. Yani hiçbir varoluşçu düşünür genel anlamda tanımlayabileceğimiz nesnel bir varlık olarak insana yaklaşmaz. Bu ortak tutuma rağmen, varoluşun özden önce geldiği iddiası anlam bakımından teist ve ateist kanatta farklılaşır. S. Kierkegaard, K. Jaspers ve G. Marcel gibi varoluşçular Tanrı’nın varlığını olumlamaları bakımından Sartre’dan ayrılırlar. Mesela Kierkegaard için varoluşun özden önce gelmesi, ‘Hıristiyan değiliz; Hıristiyan oluruz’ demekle eş değerdir. Jasper’a göre de insan varoluşunu kazanma yolunda ilerlerken nihayetinde bu amaca Tanrı’ya yönelerek ulaşır. Marcel ise Sartre’ın tanrı varsa insan özgür değildir ve bu nedenle özünü bulamaz düşüncesine karşılık Tanrı’ya imanın asıl özgürlük olduğunu söylemektedir. Sartre, ateist varoluşçu kanadın en önemli temsilcilerinden birisi olarak, varoluş-öz ilişkisi etrafında Tanrı’nın var olmadığını ya da var olmaması gerektiğini ileri sürmüştür. Çünkü Tanrı’nın varlığının kabul edilmesi halinde özün varoluştan önce geldiği ve bu nedenle özgürlüğün ortadan kalktığı sonucuna varılacaktır. Bu nedenle insanın kendi özünü bulmasına engel teşkil edecek her türlü Tanrı düşüncesi ortadan kaldırılmalıdır. Tanrı’nın varlığı ile insanın özgürlüğü arasında tezat olduğunu benimseyen Sartre’a göre, insan özgürlüğe mahkum bir varlıktır. Özgürlüğe mahkum olma, Tanrı’nın ve her hangi bir belirlenimciliğin olamaması anlamına gelir. Çünkü Sartre’ın tasavvur ettiği insan, yaratılmış değil, var olmuş bir insandır. Belirlenmiş değil, oluşum içinde olan bir varlıktır. Onu belirleyen bir Tanrı yoktur ve kendi dünyasını özgür edimleriyle özgürlüğe mahkum bir şekilde oluşturur. Onun için önceden yasaklanmış, günah sayılmış hiçbir şey, davranışlarını kontrol altında tutmasına neden olacak bir üst ilke yoktur. Bu noktada anlaşılmaktadır ki, Sartre için insanın mutlak özgürlüğü onun bütün düşüncesinde anahtar roldedir. O, diğer varoluşçular gibi bu özgürlüğü üst bir ilkeye veya varlığa bağlayarak temellendirmeden, özgürlüğün kendisini üst ilke olarak kabul etmektedir. Bu üst ilkeye ulaşmaya çalışan insanda varoluş ve özgürlük bütünleşir. Dolayısıyla mutlak özgürlük hissiyatı insanı kendi kendine yeten bir varlık düşüncesine yöneltir ve insanda tanrısal niteliklere sahip bir varlık olma arzusu doğar. Gördüğümüz gibi teist varoluşçularda özgürlük, Tanrı’nın fark edilmesi iken Sartre’da insanın mutlak özgür olmasıdır. Var olan birey dışında hiçbir şeyin olmadığını veya hiçliğin var olduğunu söylemek bu görüşü en iyi şekilde ifade eder. Özgür bireyin farkında olduğu varlık alanı dışında kalan her şey hiçliktir. Bu düşünce onun ahlak görüşüne de yansımıştır. Nitekim “Tanrı var olmasaydı her şey mübah olurdu” ilkesine bağlı olarak Sartre, Tanrı’nın var olmadığı durumda, kaydedilmiş özlerin ve objektif değerlerin de olmayacağı sonucuna varır. Değerler görecelidir ve özgürlük düşüncesi bağlamında değerlendirilmelidir. Neticede varoluş-öz bağlamında değerlendirildiğinde, insan özgürlük aracılığıyla kendi kendini gerçekleştireceği için, onun özünün varoluşundan önce belirlendiği bir Tanrı’nın varlığına gerek yoktur.

Anahtar sözcükler: Öz, Özgürlük, Sartre, Tanrı, Varoluş.

HİNDULAR'IN İLK KUTSAL KİTABI: RGVEDA

Prof.Dr. H. Derya CAN
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Ankara Üniversitesi, can.hderya@gmail.com

ÖZET

Veda Edebiyatı olarak adlandırılan dönemin ilki Samhitâlar olarak isimlendirilen dönemdir. Bu dönem Rgveda (İlahiler bilgisi), Sāmaveda (Melodi bilgisi), Yacurveda (Kurban bilgisi) ve Atharvaveda (Sihir bilgisi) olmak üzere dörde ayrılır. Samhitâlar'ın yanı sıra bu dönemde Brahmanalar ve Upanishadlar ve Aranyalar da yer almaktadır.

İlahi Bilgisi anlamına gelen Rgveda, Hindular'ın aynı zamanda ilk yazılı kitabıdır. Uzun yıllar sözlü olarak yayılan bu kitap, zamanda içinde yazıya geçirilmiştir. 10 kitap ve 1028 ilahiden meydana gelen Rgveda, tanrılara sunulmuş birçok ilahiyi içerir. Bu tanrılar Hint toplumunun en eski tanrılarıdır. İlahilerin yaklaşık olarak 250 tanesi tanrı İndra adına, 200 tanesi tanrı Agni adına ve 120 tanesi de tanrı Soma adına sunulmuştur. Bu tanrıların dışında Sūrya, Varuna, Vayu, Aşvinler, Mitra, Rudra, Yama gibi tanrılar ve Aditi, Diti, Ushas, Vaç gibi tanrıçalardan da bahsedilir. Tanrıların ve tanrıçaların yanı sıra Gandharvalar, Apsaraslar, Rakshasalar, Asurlar gibi kötü ruhlardan da bahsedilmektedir.

33 tanrıdan bahseden Rgveda'nın en önemli tanrısı olan İndra'nın, sular ifriti Vritra'yı öldürmesi mitoloji içinde bilinen bir mittir. Vritra yılan şeklinde bir yaratıktır. İndra vacrası yani şimşegiyle onu öldürmüştür. Bu olay, aslında doğal bir fenomenin yani kuraklığın yok edilmesini tasvir etmektedir. İndra, Vritra'yı öldürürken yer gök sallanmıştır. Bu olay birçok defa da tekrarlanarak, yeryüzü kuraklıktan kurtarılmıştır.

Rgveda ilahilerinde vatanları tam olarak bilinmeyen ve Hindistan'a kuzey-batıdan giren Arilerin toplum üzerinde kurdukları hakimiyetlerinden, Hint toplumunun temel bir yapısını oluşturan kast sisteminden (Brahmanlar, Kshatriyalar, Vaişyalar ve Şudralar), evrenin yaratılışı gibi konulardan da bahsedilmektedir. Bununla birlikte daha sonraki dönemlerde de sık sık karşımıza çıkan Nilüfer çiçeğinden ve Hint incir ağacı Nyagrodha'dan, Hintlilerin temel yiyeceği olan pirinçten ise Rgveda'da bahsedilmez.

Vedik Sanskritle yazılmış olan bu kutsal kitap üzerine ilk olarak gramerci Yāska Nighantu adlı sözlüğünde ve Nirukta adlı etimoloji kitabında ilahileri açıklamaya çalışmıştır. Yāska'yı gramerci Panini izlemiştir. Ancak 14. yüzyılda yaşayan ünlü yorumcu Sayana'nın yorumları birçok Hintli ve Avrupalı bilim adamları tarafından kabul görmüştür.

Anahtar Kelimeler: Rgveda, Veda, İndra

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

YENİ ASSUR DÖNEMİ KARARGÂHLARINDA GÜNLÜK YAŞAM
DAILY LIFE IN NEO ASSYRIAN PERIOD HEADQUARTERS

Dr. Öğr. Üyesi Esra KAÇMAZ LEVENT
Batman Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, arkeoesra@hotmail.com

ÖZET

Yeni Assur Dönemi askeri karargâhları, MÖ 9. ve 7. yüzyıllarda Assur toprakları dışındaki bölgelerde yapılan savaşlarla ilgili birçok sahnede tasvir edilmiştir. Bu tasvirlere göre karargâhlar hem düz bir alanda nehir kıyısında, hem de dağlık bölgelerde konumlanmışlardır. Diğer yandan kral II. Sargon memurlarından birine gönderdiği mektubundan anlaşıldığına göre karargâhların mümkün olduğunca çayırlarda ve gidiş geliş yollarına yakın stratejik konumlarda kurulduğu anlaşılmaktadır. Assur karargâhları kabartmalarda güçlü bir şekilde tasvir edilmektedir. Karargâhlar düzenli aralıklardaki kulelerle oval şeklindekiydi. Karargâhlar ilk olarak II. Assurnasirpal (MÖ 883-858) Döneminde kavşaklara ayrılıp kışlalara bölünerek ortaya çıkmıştır. Assur karargâhları içerisinde günlük rutin yaşamın işleyişinde en iyi tasvir edilen alanlardan biri olan beslenme gelenekleri tasvirlerde karargâh içinde sıkça betimlenmektedir. Tahıl batözlerinden şekercilere ve fırıncılara, kasaplardan aşçılara ve şarap görevlilerine kadar yiyecek üretimi, işlemi, hazırlanması ve tüketim işlemlerinde bulunan birçok personel bu kabartmaların birbirinden ayrı bölümlerini oluşturmuştur. Uygulama ve çalışma yapılarının teknik olarak karmaşık olduğu ve askerlerin beslenmesi için çeşitli meslek gruplarında çalışan kişilerin tasvir edildiği görülmüştür. Yeni Assur Dönemi askeri karargâhlarında yer alan tasvirler, karargâh içinde yer alan bir günlük geleneksel yaşamı anlatması bakımından ikonografik olarak önem taşımaktadır. Yeni Assur Dönemi karargâhlarında askeri güçler için yapılan destekleyici faaliyetleri anlatan tasvirler karargâhlardaki günlük rutin işleyiş hakkında bize bilgi verirler. Aynı zamanda söz konusu tasvirler Assur toprakları dışındaki askeri operasyonlar için yapılan ve Assur kaynaklarında *madaktu*, *karasu* ve *usmannu* olarak adlandırılan geçici, taşınabilir bir karargâhın Assur sınırlarındaki veya içindeki güçlendirilmiş üs veya daimi garnizonlarda olduğu gibi hem askeri hem de mesleki birçok temel yapıyı yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Assur, Karargâh, Kışla, Günlük Yaşam, Garnizon

ABSTRACT

Neo Assyrian Period military headquarters were depicted in many scenes related to the battles that fought during 9 th and 7 th century B.C. out of the borders of the Assyrian territories. According to this depictions, headquarters were located both riverside plain areas and mountainous terrains. As it is understood from a letter that sent by Sargon II to one of his officers, the headquarters were located as far as possible on strategic places like graslands and traffic ways. Assyrian headquarters are depicted in reliefs as strong structures. Headquarters were oval shaped with towers that constructed in regular basis. Headquarters, seperated as cross roads and devided as posts, firts appeared during the reign of Assurnasirpal II (883-858 B.C.). Eating customs, one of the best depicted part of daily routines in headquarters, are often depicted in depictions related to the inside of the quarters. A lot of people who were responsible for the production, process, preperation and consumption like corn thrashers, candlemakers, bakers, butchers, cooks and vine officers constituted different parts of the reliefs. It has been seen that the application and operation system were technically

complicated and people from different professions, working for the nutrition of the soldiers, had been depicted. Depictions that found in the Neo Assyrian period military headquarters have iconographic importance because they depict daily traditional life inside the headquarters. Depictions that depicting the supportive activities held for military forcesv in Neo Assyrian period headquarters, give us information about daily routine functions in headquarters. At the same the depictions in question shows that the mobile and temporary headquarter located out of the borders of the Assyrian territories for military operations, in Assyrian sources it is called as *madaktu*, *karasu* ve *usmannu*, has many basic structures both for military and professions as in the fortified military base or permanent garrison located on the borders or inner parts of the borders.

Keywords: Assyria, Headquarters, Barracks, Daily Life, Garrison

ASSUR DÖNEMİNDE NEHİR TAŞIMACILIĞI VE NEHİR TAŞITLARI
RIVER TRANSPORT AND COMMUTER BOATS IN NEO ASSYRIAN PERIOD

Dr. Öğr. Üyesi Esra KAÇMAZ LEVENT
Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Arkeoloji Bölümü, arkeoesra@hotmail.com

ÖZET

Arkeolojik bulgu ve çivi yazılı belgelere göre Mezopotamya nehirleri erken dönemlerden itibaren ulaşım amacıyla kullanılmışlardır. Dicle ve Fırat Nehri'nin can verdiği Mezopotamya bölgesi ve bu coğrafyanın içinde akmakta olan nehirlerde ticari amaçlı taşımacılık gerçekleştirilirdi. Assur'un üç önemli başkenti Assur, Kalah ve Ninive, Dicle Nehri yakınında kurulmuş böylelikle Assur İmparatorluğunun merkezinde önemli bir ulaşım imkânı sağlanmıştır. Erken dönemlerden itibaren başta tahıl ürünleri olmak üzere tuz, tekstil, canlı hayvan dışında bakır, kalay ve benzeri metallerin de bölgelerarası alım ve satımı yapılmaktadır. Söz konusu ticari ağın yapılabilmesi için kara ulaşımının yanı sıra Dicle ve Fırat üzerinde yapılmakta olan nehir ulaşımı da önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda nehir taşımacılığı ucuz ve hızlı bir taşımacılık yöntemidir. Söz konusu taşımacılıkta çeşitli araçlar kullanılmıştır. Bunlardan ilki, Akkadça *kalakku* olarak adlandırılan geniş bir saldı. İkinci bir ulaşım aracı ise Akkadçası *quppu* olan teknedir. Üçüncü tip ise yazıtlarda *i-li-pu-um* olarak geçen ve kürekle çekilen küçük gemilerdir.

Anahtar kelimeler: Assur, Nehir, Taşımacılık, Sal, Tekne, Gemi.

ABSTRACT

According to archaeological findings and cuneiform documents, rivers of Mesopotamia have been used for transportation from early periods. In Mesopotamia region where is perished by Tigris and Euphrates rivers, and over rivers that running within this geography commercial transportation was carried out. Three important capitals of Assyria, Assur, Kalah and Niniveh were settled down near Tigris River and thus it provided an important way of transportation for the centre of the Assyrian Empire. From early periods especially grain products, salt, textiles, livestock, copper, stannum and similar metals were traded interregionally. In order to carry out the trade in question, in addition to land transport, river transport over Tigris And Euphrates has an important role. At the same time river transport is fast and easy way of shipping. A variety of vehicle were used for shipping in question. First of them was a large raft which is called as *kalakku* in Akkadian language. Second one was a boat and in Akkadian language it is called as *quppu*. The third type of vehicles are small ships with oars. These type of ships are called as *i-li-pu-um* in inscriptions.

Key Words: Assur, River, Shipping, Raft, Boat, Ship.

HERAKLİTOS VE BUDA ÜZERİNDEN DÖNEMİN YUNAN VE HİNT FELSEFESİ

Aslı Bilge ASLAN
ODTÜ, tigindogac@gmail.com

Doğaç TİĞİN
Boğaziçi Üniversitesi, tigindogac@gmail.com

ÖZET

İki farklı kültür beraberinde iki farklı dünya ve düzen görüşünü getirir. Hindistan doğu felsefesinde daha spiritüel bir çizgi üzerinden ilerlenirken Batı'da, yani Yunan kültüründe, daha materyalist bir çizgi izlenir. Doğu'da içe dönüş varken Batı doğaya bakarak öz bulmaya çalışır ve doğada bir düzen, düzenleyici unsuru arar. Örneğin Miletliler her şeyin kaynağını ararken sorularının cevaplarını doğada bulmaya çalışmışlardır. Onlardan farklı olarak bir Miletli olsa da, Heraklitos, ezeli ve ebedi değişimin simgesi, “arkhe”, olarak sonsuz ateşi koymuştur. Aslında buradaki ateş bir metafordur. Düzendeki zıtlıkların düzenin kendisi olduğunu ve gerçek tansiyonun zıtlıklardan meydana geldiğini söylemiştir. Değişimin yasa koyucusu olarak “logos” düzenli akışı sağlayan çeşitliliği bir birlik içinde tutan bir ustur. Aynı Heraklitos'un metafor olarak ateşi kullanması gibi Budizm'de de metafor bir “ateş” mevcuttur. Budizm ben yanılgısını ateş metaforuyla anlatmıştır. Yaşam acıdır, üzüntü ve ıstıraptır. Acıların kaynağı doyumsuz istekler ve tutkulardır. Tutkulara bağımlılıktan kurtulan kişi ben yanılgısından da kurtulmuş olur. Böylece ölüm-doğum döngüsünden kurtulup “nirvana”ya ulaşmış olur. Nirvana, içteki ateşi söndürmek, ile bu ateşin sönmesiyle asıl aydınlığa ulaşmak bir zıtlık oluşturuyor. Sönmek, dinginlik ve iç barış olarak nitelendirilmiştir. Buda'ya göre insanın erişebileceği tek şey de içteki ateşin sönmesidir. Budizm'de “dharma” evrenin etkiye tepki yasasıdır. Hem dünyadaki olaylar hem de davranışlarımız için geçerlidir. Budizm'de (Dharma) de Heraklitos'ta (logos) da evrensel denge kavramına rastlayabiliyoruz. Heraklitos bu dengeyi zıtlıkların evrende bir arada bulunmasıyla kuruyor. Heraklitos'un zıtlıkların bir arada bulunması fikri mantıksal bir çelişki gibi görünse de aslında o, zıtlıkların farklı zamanlarda birbirleriyle ilişki kurarak bir geçişkenlik içerisinde bir arada bulunduğunu savunur. Böyle düşünüldüğünde ortaya bir çelişki çıkmıyor. Benzer olarak Buda da “Kızgınlık tatlılıkla yok edilir, kötülük iyilik ile: nefret nefretle yok edilemez, nefret sevgiyle yok edilir.” sözleriyle insanın içinde zıtlıkları bir arada barındırdığını ve zıtlıkların birbirini dengelediğine değinmiştir. Bu bildiride Yunan ve Hint felsefesinin farklı perspektiflerine rağmen zıtlıkları göz ardı etmeden çakıştıkları noktaları incelemeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Budizm, Heraklitos, Ateş

İSRAF PENCERESİNDEN SU TÜKETİMİ VE MUHAFAZAKARLIK

Murat ÖZ
Dr.Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, muratoz@kmu.edu.tr
Mustafa Enes TEPE
Arş. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, menestepe@kmu.edu.tr

ÖZET

Dünyanın dörtte üçü sularla kaplı olmasına rağmen kullanılabilir su oranının %3 olması nüfus artışı ve bilinçsiz tüketimle birleşince su sorunları yaşayan coğrafyaların ve bu sorunlardan etkilenen nüfusların artması sonucu doğmaktadır. Özellikle kentleşme oranının artması, endüstrinin hızlı gelişimi ve buna bağlı olarak kaynakların kirletilmesi, tarımsal su ihtiyacının artması sınırlı olan su kaynaklarının daha da özverili bir şekilde kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Yakın gelecekte önlemler alınmadığı takdirde su sorununu derinden yaşayacak ülkelerin arasında sayılan Türkiye sanılanın aksine su zengini bir ülke değildir. Yılda kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 1.000 m³'ten daha az olan ülkeler su fakiri, 2.000 m³'ten daha az olan ülkeler su azlığı yaşayan ülke, 8.000 – 10.000 m³'ten fazla olan ülkeler ise su zengini ülkeler olarak tanımlanırken, Türkiye'de bu oranın 1.519 m³ olması Türkiye'nin su azlığı yaşayan bir ülke olduğunu göstermektedir (DSİ). Bu açıdan yaşanması kaçınılmaz görünen su sıkıntısı ile mücadelede, her alanda yaşanan su israfının ortadan kaldırılması hayati bir öneme sahiptir.

Savurganlık, tutumsuzluk, gereksiz yere harcama, saçıp savurma gibi anlamlara gelen israf kavramı, İslam dininde de üzerinde durulan kavramlardan bir tanesidir. Kur'an-ı Kerim'de israf kavramı farklı anlamlarda kullanılsa da konumuzla alakalı kullanımlarıyla ilgili olarak "Ey Ademoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyeceğin için ama israf etmeyin; çünkü Allah israf edenleri sevmez."(A'raf: 7/31) ve "...(Allah'ın nimetlerini) israf etmeyin: Kuşkusuz O müsrifleri (savurganlık yapanları) sevmez." (En'am 6:141) ayetleri israfın yasaklanmasının yanında müsrifleri de Allah'ın sevmediği insanlar kategorisinde sayarak çok ciddi bir uyarıda bulunmaktadır. Su israfının da bu uyarıların kapsamına girdiği aşikardır. Hz. Muhammed'in de "Akan su kenarında bile olsan suyu israf etme" uyarısı konunun önemine dikkat çekmektedir.

Bununla beraber, gerek yukarıda belirtilen A'raf (7:31) suresindeki "ziynetinizi takının" ve Müddessir (74:4) suresindeki "Elbiseni temiz tut" emri, temizlikteki temel unsur olan suyun kullanımının çokluğu ile temizlik arasında doğru orantılı bir ilişki olarak algılanabilmekte, kişisel hijyende kullanılan suyun çokluğu hijyenin kalitesi ile ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda su kullanımının fazla olması daha fazla hijyen anlamına da gelmemektedir.

Sonuç olarak, nüfusunun büyük bölümü Müslüman olan Türkiye'de tüketicilerin, mensubu oldukları dinlerinin israf konusuna nasıl baktığından haberdar olması ve bu doğrultuda daha hassas davranmaları beklenmektedir. Bu beklenti özellikle toplumun %47,4'ünü (CTRS) oluşturan muhafazakar/dindar kesimde daha da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Su, Su Tüketimi, İsraf, Muhafazakarlık

**FRANSIZ FEMİNİST SIMONE DE BEAUVOIR GÖZÜYLE KADIN HAKLARI VE
GÜNÜMÜZDE FRANSA'DA YAŞANANALAR**

Fatma ÇAKIR
East-Paris University, f-cakir@live.fr

ÖZET

Geçtiğimiz yüzyılda Batı'nın ünlü Feministlerinden biri olan Simone de Beauvoir'a göre herhangi siyasi, ekonomik veya dini bir kriz kadın haklarını sorgulamak için yeterlidir. Bu sayede gündem meşgul ediliyor ve dikkatleri başka yere çekmek mümkün oluyor. Yirmi birinci yüzyılda tarihin adeta tekerrür ettiğine şahit oluyoruz. Zira o yıllarda olduğu gibi yine kadının kılık kıyafeti üzerinden gündem meşgul ediliyor. 2015 yılında "uzun etek" giydiği gerekçesiyle Fransa'da bir genç kız derse alınmamıştı. Bir yıl sonra aynı karar tekrar başka bir genç kıza uygulandı ve okuldan uzaklaştırıldı. Çok geçmeden Nice plajlarında güneşlenen haşemalı bir bayana polisin soyunmasını emretmesi tüm dünyanın tepkisini çekmişti. Son yıllarda uygulanan bu baskının rengi değişmiştir. Bu çalışmada Fransa'da yaşayan kadınların -bilhassa gittikçe hür yaşamaları güçleşen Müslüman kadınların- durumunu ele alacağız. Çalışma nitel bir desenle anlamaya dönük olarak betimlenmiştir. Fransa'nın başkenti Paris'te gerçekleşen saha çalışmalarında çeşitli kadın sivil toplum kuruluşu temsilcileri, Fransız vatandaşları, akademisyenler ve kadın politikacıların görüşlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Simone de Beauvoir, Kadın Hakları, Fransa

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

BALIKESİR'İN TARİHİ ESERLERİ

Burcu CEYLAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, brcyln_94@hotmail.com

Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR

Balıkesir Üniversitesi, bbayraktar5@hotmail.com

ÖZET

Balıkesir ili; verimli topraklara sahip olması, iklim özelliklerinin tarıma elverişli olması, tarihi boyunca önemli ticari yollar üzerinde bulunması, Marmara ve Ege Denizi'ne kıyısı olması sebebiyle tarihte birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Yapılan araştırmalara göre Balıkesir ili civarında ilk yerleşimin M.Ö. 8000-3000 yılları arasına dayandığı bilinmektedir. Balıkesir ve çevresinde ilk yerleşim yeri Misyalılar tarafından oluşturulmuştur. Özerk bir devlet kuramayan Misyalılar; Hitit, Frig, Pers, Büyük İskender ve Bergama Krallığı egemenliği altında yaşamışlardır. M.Ö 133 yılında Roma hakimiyetine giren Misyalılar, Roma'nın ikiye ayrılmasıyla Bizans idaresinde yaşamıştır. Malazgirt Meydan Savaşı sonrasında Anadolu'nun Türkleşmesiyle; Anadolu Selçuklu Devleti himayesinde varlığını sürdürmüştür. Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla Karesi Bey'in kurduğu Karesioğulları beyliği Balıkesir ve çevresinde hükümünü ilan etmiştir. Karesi Bey'in ölümüyle iç karışıklığa giren Karesioğulları beyliği Osmanlı Beyliğine bağlanmıştır. Kurtuluş Savaşı döneminde alınan Milli Mücadele kararları, şehrin tarihi kimliğinde büyük rol oynamıştır. Kuvay-i Milliye şehri olarak ününü muhafaza etmiştir.

Bu çalışmada Balıkesir ve ilçelerinde bulunan tescilli eserler tespit edilmiş ve tanıtılmıştır. Balıkesir ve çevresinde 3124 adet tescilli taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. Bu eserlerin içerisinde Cami, Türbe, Hazire, Medrese, Çeşme, Hamam ve şehir merkezinde bulunan şehrin kimliğini oluşturan yapıtlar bulunmaktadır. Oluşturulan mimari geçmiş dönemlerin yaşam tarzını gösterir niteliktedir. İncelenen eserlerin büyük çoğunluğunu camiler oluşturmaktadır. Bu eserlerin çoğunluğu Osmanlı dönemine ait izler taşımaktadır. Camiler yapı ve plan olarak birbirine yakın özellikler göstermiş olup, yapımında kesme taşlar kullanıldığı görülmüştür. İbadethanelerin tamamına yakını çeşitli değişiklikler ve onarımlar sonucu günümüze kadar ulaşmıştır. Bunun yanı sıra batılılaşma dönemi süslemeleri de görülmektedir. Türbe, çeşme ve hamamlar eski mimari özelliklerini sürdürüp korunmaktadırlar. Balıkesir sivil mimarî yapıları geçmişe ait ekonomiyi ve halkın yaşam biçimini yansıtmaktadır. Bu yapılardan biri olan tarihî Balıkesir evlerinden çok azı restore edilerek günümüze ulaşabilmiştir. İlçelerde bulunan kilise, manastır ve antik kentler tanıtılmış olup günümüze ulaşabilenler ele alınmıştır. 1898 yılında meydana gelen büyük deprem şehrin tarihî dokusuna zarar verdiği tespit edilmiştir. Neredeyse tamamına yakını zarar gören tarihi eserler, etkili tamir çalışmalarıyla ilimize kazandırılmaya özen gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tamir, tarihi eserler, mimari yapı, kesme taş

BALIKESİR'DE KADIN GİRİŞİMCİLERİN İŞ HAYATINDAKİ ÖNEMİ

Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR
Balıkesir Üniversitesi, İİBF, bbayraktar5@hotmail.com

Burcu CEYLAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, brcyln_94@hotmail.com

ÖZET

Küresel dünyada kadınların iş gücüne katılma oranı her geçen gün önem kazanmıştır. Devlet politikaları bu anlamda kendilerine bir yön belirlemiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca Türkiye'de "İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi" isimli projesi kapsamında kadınların iş gücüne katılma oranını gündemde tutup; bu oranı yükseltmek için bu ve bunun gibi farklı politikaları hayata geçireceğine dair açıklamalarda bulunulmuştur. Bu açıklamalardan en önemlisi; kadınların iş gücüne katılım oranının yüzde 33.6'dan yüzde 41'e çıkarılacak olmasıdır. Aynı zamanda maddi yardımlar ile iş başı eğitim kurslarına katılım kolaylığı sağlanarak, kadınların iş hayatında etkin bir rol almasını destekler niteliktedir. Artan işsizlik sorunları girişimcileri iş hayatının vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir. Kültürel özelliklerimiz bakımından kadınlarımıza karşı korumacılık iç güdüsü ile son zamanlara kadar kadınlar iş hayatında geri planda kalmış; ancak, globalleşen dünyada iş hayatı içerisinde istihdamda cinsiyet farkının önemli olmadığı fark edilmiştir. Böylece kadınlar kendini gerçekleştirme ve özgürlük gibi özelliklerini fark edip iş dünyasına katılım göstermelerine sebep olmuştur. Kendilerine iş hayatında güvenen kadınlar, sağlanan maddi teşvikler ve hayata geçirilen projeler ile iş dünyasında girişimcilik ruhunu aktif hale getirmişlerdir. Bu çalışmada kadınların iş hayatındaki yeri, kadın girişimcilerin önemi ve kadın girişimcilere teşvik çalışmaları incelenmektedir. Kadınların girişimci olmalarını motive eden faktörlere değinilmiştir. Girişimci niteliklere sahip kişilerin özellikleri açıklanmıştır. Çalışma hayatındaki diğer bireylerle girişimci bireylerin arasındaki farklılara değinilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından alınan istatistiki bilgiler ile iş gücüne katılım kadın ve erkek oranları bazında incelenmiş, kadın girişimcilerin bu oranlar içerisindeki payı belirlenmiştir. Kadın girişimcilerin iş hayatında karşılaştığı engeller tespit edilmeye çalışılmıştır. Balıkesir'in bulunduğu konum itibarıyla yapılan araştırmalarda son açıklanan 2013 yılı iş gücüne katılma oranı, işsizlik oranı ve istihdam oranı tespit edilmiştir. 2017 yılına ait Balıkesir ilinin 15-64 yaş arası faal nüfusunun iş gücüne katılma oranları, kadın ve erkek olarak incelenmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda kadınların ve kadın girişimcilerin Balıkesir ekonomisine yapmış olduğu katkılar açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: iş gücü, kadın girişimciler, iş gücüne katılma oranı

**KADIN'IN TELEVİZYON HABERLERİNDE YER ALMA BİÇİMLERİ ÜZERİNE
BİR İNCELEME**

Prof. Dr. Alev Fatoş PARSA

Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, alevparsa@gmail.com

Dr. Zuhal AKMEŞE

Bağımsız Araştırmacı, zuhalakmese@gmail.com

ÖZET

Televizyon içerik üretimlerinde kadının temsil biçimleri pekçok akademik çalışmaya konu olmuştur. Çalışmaların çoğu kadına dair cinsiyetçi söylemin bütün medya mecralarında yer aldığını göstermektedir. Televizyon ise yayınlarının başladığı dönemden günümüze dek, haber alma, bilgilenme ve etkilenme açısından en önemli kitle iletişim aracı olma özelliğini korumaktadır. Ataerkil yapının egemen olduğu toplumlarda, toplumsal cinsiyet rollerinin ve kadının, televizyon içeriklerinde yer alma biçimlerinin yine aynı toplumsal yapıyı yansıtacak biçimde verildiği gözlenmektedir.

Bu çalışmada, kadının televizyon haber bültenlerinde nasıl yansıtıldığı, ataerkil söylemin haber dili ve kurgusuna nasıl yerleştiği ve egemen bakış açısının kadın konulu haberlerde nasıl verildiği incelenmektedir. Bu amaçla, Türkiye'de yayın yapan ve tematik olmayan televizyon kanalları içerisinde genel izleyici grubunda en çok izlenen ilk üç ana haber bülteni içerisinde yer alan kadın konulu haberler içerik analizi yöntemiyle çözümlenerek kadının televizyon haber bültenlerinde yer alma biçimleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya, kadın, temsil, televizyon haberleri,

KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN KÜLTÜREL TEMELLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TATAR
Yüzüncüyıl Üniversitesi, mtatar68@hotmail.com

ÖZET

Pek çok tanımını yapmak mümkün olsa da, kültürün kabaca bir toplumun yaşam biçimi olduğunu söyleyebiliriz. Bir toplum içerisinde büyüyen birey, sosyalleşme sürecinde o toplumun kültürünü de öğrenir. Ana dilimizi öğrenirken nasıl bunun farkında değilsek çoğu zaman kültürümüzü öğrenirken de farkında değilizdir. Kültür bir gözlük gibidir; gözlüklü birisi dış dünyayı nasıl ki gözlük aracılığıyla görüyorsa, bireyler de olayları değerlendirirken kendi kültürlerinin perspektifinden değerlendirirler. Kendi kültürel ortamının dışına çıkmamış bireylerin olayları daha geniş bir perspektiften değerlendirme ihtimalleri son derece düşüktür. Çoğu insan içinde yaşadığı toplumun kültürünün izlerini taşır ve bu durum bir ömür boyu devam eder. İyi bir gözlemci bir kişinin bazı özelliklerinden yola çıkarak onun nasıl bir kültürel ortamdan geldiğini doğruya yakın bir biçimde tahmin edebilir. Kültürün toplumsal cinsiyet rollerinin belirlenmesinde de son derece önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. İnsanlar dünyaya kadın ya da erkek olarak gelseler de beklenen roller toplumlara ve kültürlere göre tamamen farklılaşabilmektedir. İnsanlar çocukluktan itibaren sosyalleşme sırasında kendi cinsiyetlerine uygun davranışların ne olduğunu da öğrenirler. Kişiler beklentilere uygun davranışlar sergilediklerinde kabul görürler aykırı davranışlar sergilediklerinde ise horlanırlar, ayıplanırlar, dışlanırlar. Dolayısıyla kültürün, kişileri benzer düşünmeye ve benzer tepkiler vermeye zorladığı söylenebilir. Erkekler kadınlara şiddet uygularken en büyük desteği içinde yaşadıkları toplumun kültüründen almaktadırlar. Kültür genellikle erkeklerin şiddetini onaylamaktadır. Şiddet kadınları yola getirmenin en kolay ve en kestirme yolu olarak kabul görmektedir. Bu durum şiddeti sıradanlaştırmakta ve erkeklerin şiddet içerikli davranışlarından vazgeçmelerini zorlaştırmaktadır. Çünkü kişinin davranışını değiştirebilmesi için öncelikli olarak o davranıştan rahatsız olması gerekmektedir. Kadınlara yönelik şiddeti besleyen kültürün izlerini atasözlerinde sürmek istiyorum. Çünkü atasözleri bir toplumun belli bir konu hakkında yüzyıllar boyunca oluşan bakış açısını en yalın ve en bilgece ifade ederler. Bir toplumun belli bir konudaki görüşlerini öğrenmenin en kestirme yolu o toplumun atasözlerini analiz etmekten geçer. Bazen sayfalarca yazıyla ifade edilebilecek bir konu bir atasözle çok daha kolay ve çok daha açık bir biçimde anlatılabilmektedir. Bu çalışmanın öncelikli amacı Türk erkeklerinin eşlerine uyguladıkları şiddeti Türk atasözlerinden yola çıkarak anlamaya çalışmaktır. Fakat dünyanın değişik ülkelerinde erkeklerin kadınlara uyguladıkları şiddeti normal gösteren hatta bu konuda erkekleri teşvik eden atasözlerine de yer vererek sorunun sadece Türkiye'yle sınırlı olmadığı gösterilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kültür, Şiddet, Kadına Şiddet

EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDE KAMUNUN ETKİSİ: BÜTÇE AÇIKLARI
GERÇEKTE ETKİLİ Mİ?

Doç. Dr. Selim KAYHAN
Necmettin Erbakan Üniversitesi, skayhan@konya.edu.tr
Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL
Necmettin Erbakan Üniversitesi, uadiguzel@konya.edu.tr
Doç. Dr. Tayfur BAYAT
İnönü Üniversitesi, tayfur.bayat@inonu.edu.tr

ÖZET

Kamu ekonomik konjonktürün bulunduğu yere bağlı olarak kamu harcamalarını artırır ya da azaltır. Bütçe harcamalarını finanse edecek yeterli geliri olmadığı takdirde bütçe açık verecektir. Zira bütçe açığı, kamu harcama ve gelirlerinin birbiri ile uyumsuz olması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bütçe açığı hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde başlıca problem olurken hükümetler ekonomik daralmanın ortaya çıktığı dönemlerde harcamaları artırarak ekonominin daralmadan olabildiğince az etkilenmesi için uğraşmakta ve açık finansman politikaları uygulamaktadır.

Bütçe açıkları ve bu açıkların finansman yöntemleri gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sıkça yaşanan bir olgu olmuş, bu açık ekonomilerin de kırılma noktalarını artırırken krizlerin de temelini oluşturmuştur. Türkiye ekonomisinde de benzer bir durum geçerlidir. Yıllarca bütçe açıkları değerlerinin yüksek olması ile anılan ekonomi, güçlü ekonomiye geçiş programı çerçevesinde bir takım politika uygulamış ve açıklardan önemli ölçüde kurtulmuştur. Fakat son dönemde yaşanan gelişmelerin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi halen açıklanmaya muhtaçtır.

Çalışmanın amacı, Türkiye Ekonomisinde son yıllarda oluşan bütçe açıklarının ekonomik büyüme ile olan ilişkisini incelemektir. Bunu yaparken farklı ekonometrik yöntemler kullanılarak sonuçlar farklı açılardan incelenecektir.

Çalışmanın sonucunda, bütçe açıkları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki gözler önüne serilerek özellikle maliye politikalarının yapımında yol gösterici politika çikarsamalarına ulaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye ekonomisi, Bütçe açığı, Kamu açıkları, Bütçe açığı,

SÜREKLİ DURGUNLUK

Doç. Dr. Uğur ADIGÜZEL
Necmettin Erbakan Üniversitesi, uadiguzel@konya.edu.tr
Doç. Dr. Selim KAYHAN
Necmettin Erbakan Üniversitesi, skayhan@konya.edu.tr
Doç. Dr. Tayfur BAYAT
İnönü Üniversitesi, tayfur.bayat@inonu.edu.tr

ÖZET

İnsanların refahlarını artırmak için ekonomik büyümenin yüksek hızlarda ve sürekli olarak sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle iktisatçıların ilgilendiği en önemli konulardan birisi ekonomik büyüme olmuştur. Ülke ekonomileri her zaman büyüme trendlerini sürdürmemiş, bazen de daralmalar yaşamışlardır. Bundan önceki deneyimlerde daralma dönemlerinden sonra hızlı bir toparlanma yaşanmış ve yüksek büyüme oranlarına ulaşılmıştır. Ancak 2008 yılında yaşanan küresel finansal krizden sonra beklenen toparlanma ve yüksek büyüme oranlarına bir türlü ulaşılamamıştır. Bazı iktisatçılar bu durumu “sürekli durgunluk” olarak isimlendirmişler ve artık dünyada büyüme hızlarının eski seviyelere çıkamayacağını ileri sürmüşlerdir.

2008 yılından sonra yaşanan süreç iktisat politikaları alanında da önemli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Uygulanan politikalar istenen sonuçları vermemiş, doğru olduğu kabul edilen birçok varsayım tartışılmaya başlanmıştır. Piyasaya sürekli para sürüldüğü halde enflasyonun istenen değerlere yükselmemesi ve faizlerin çok düşük seviyelere indirilmesine rağmen yatırım ve tüketim harcamalarının artmaması, ekonomi politikası alanında yeni tartışmalara neden olmaktadır. Bu ortamda sürekli durgunluk kavramı, ülkelerin uzun süre durgunluktan kurtulamayacağını ve artık eski yüksek büyüme trendlerinin altında yeni büyüme trendlerine sahip olduklarını ifade etmektedir.

Bu çalışmada konu ile ilgili tartışmalara yer verilerek, farklı görüşler ortaya konacaktır. Ayrıca uygulanan para ve maliye politikaları ile bunların başarılı olamamalarının muhtemel nedenleri ortaya konmaya çalışılacaktır. Çalışma ile dünya ekonomisinin içinde bulunduğu durumu ortaya koymak ve güncel ekonomi literatüründe önemli bir yer tutan konuyu ana hatları ile ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sürekli durgunluk, ekonomik büyüme, küresel kriz

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

CDS PRİMLERİNİN BORÇLANMA MALİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKE ÖRNEKLERİ
EFFECT OF CDS PREMIUMS ON BORROWING COSTS: EVIDENCE FROM
EMERGING MARKET ECONOMIES

Selim KAYHAN

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, skayhan@konya.edu.tr

Uğur ADIGÜZEL

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, uadiguzel@konya.edu.tr

Tayfur BAYAT

Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, tayfur.bayat@inonu.edu.tr

ÖZET

CDS, ilgili menkul kıymetin kredi riski karşısında alıcının kendisini korumak amacı ile satıcıdan aldığı, alıcı ve satıcı arasındaki karşılıklı bir anlaşmadır. Alıcı, satıcının riski üstlenmesi karşılığında, satıcıya periyodik olarak belirli bir prim ödemektedir. Özellikle 2008 küresel finans krizi sonrasında Yunanistan, İspanya ve Portekiz gibi ülkelerde CDS primleri olağanüstü düzeyde yükselmiş, bu yükseliş borçlanma maliyetini çok yüksek derecede artırmıştır. Delatte vd. (2012) CDS primlerindeki bu artışın spekülasyon bir şekilde yapıldığını iddia ettiği çalışmada, türev ürünlerin finansal riski düşürmekten ziyade finansal istikrarsızlığı artırabileceğini iddia etmiştir.

Özellikle Avrupa Birliği'ne üye gelişmiş ülkelerde durum böyleyken, finansal kesimlerin "kırılgan beşli" olarak tanımladıkları ülkelerde CDS primlerindeki bu artışların borçlanma maliyetleri üzerinden finansal istikrarı nasıl etkilediği merak konusudur.

Bu çalışmada kırılgan beşli olarak tabir edilen Türkiye, Brezilya, Hindistan, Endonezya ve Güney Afrika ekonomilerinde kriz sonrası CDS primlerindeki hareketler incelenecek, primlerdeki hareketlerin kamunun borçlanma maliyetleri üzerindeki etkisi incelenerek gelişmekte olan ülkelerdeki durum ortaya konacaktır. Bunu yaparken son dönemde geliştirilen panel eş bütünleşme ve panel nedensellik testleri kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: CDS primi, borçlanma maliyetleri, gelişmekte olan ülke ekonomileri

ABSTRACT

The CDS is a mutual agreement between the buyer and the seller that the buyer receives from the seller in order to protect the buyer against the credit risk of the concerned securities. The buyer pays a certain premium on a periodic basis in exchange for the seller's risk. Especially after the global financial crisis of 2008, CDS premiums in countries such as Greece, Spain and Portugal increased remarkably, which increased borrowing cost very high. Delatte et al. (2012) claimed that this increase in CDS premiums was made speculatively, he argued that derivatives could increase financial instability, which is far from reducing financial risk.

This is the question of how these increases in CDS premiums affect financial stability over borrowing costs, particularly in countries where the European Union has developed countries, where the financial sector has defined them as "fragile five".

In this study, we examine the movements of CDS premiums in the post-crisis period in fragile five economies which is expressed as Turkey, Brazil, India, Indonesia and South Africa and the effects of movements in premiums on borrowing costs of the public will be set forth situation in developing countries. In doing so, recently developed panel cointegration and panel causality tests will be employed.

Keywords: CDS premiums, borrowing cost, emerging market economies.

KRİPTO PARALAR: YENİ BİR EKONOMİK BALON MU?

Uğur ADIGÜZEL

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, uadiguzel@konya.edu.tr

Selim KAYHAN

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, skayhan@konya.edu.tr

Tayfur BAYAT

Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, tayfur.bayat@inonu.edu.tr

ÖZET

Para kavramı bir anda ortaya çıkmamış, bir mucit tarafından keşfedilmemiştir. Tam aksine insanın yaşamı ve ekonomik faaliyetleri neticesinde uzun bir zaman süreci neticesinde ortaya çıkmıştır. Sosyal ve ekonomik hayatın değişmesine paralel olarak kullanılan para ve para kavramı da değişiklik göstermiştir. Ekonomik yaşamda hem ticarete aracılık etmesi hem de ekonomik aktiviteyi etkilemesi açısından para, halen önemli bir tartışma konusudur.

2008 yılında Satoshi Nakamoto takma isimli bir kişinin duyurduğu “Crypto Currency” yani kripto paralar yeni ve hararetli bir tartışmaya neden olmuştur. Değeri devlet otoritesine ve kıymetli madenlere dayanmayan, daha önceden belirlenen bir algoritmaya göre üretilen sanal bir değer, para olarak insanlar tarafından kabul görmeye başlamıştır. ancak kripto paraların, paranın fonksiyonlarını yerine getirmediği, sadece insanların kar etmek için alıp sattığı bir emtia olduğu yönünde eleştiriler bulunmaktadır. Ayrıca yeni para türü olduğu iddia olunan kripto paraların, geçmişte görülen ekonomik balonlardan biri olduğu ve bu işin sonunda birçok insanın bundan zarar göreceği iddia edilmektedir.

Bu çalışmada, öncelikle ekonomik spekülasyon ve balon kavramları izah edilecek daha sonra ise paranın fonksiyonları açısından kripto paralar değerlendirilecektir. Çalışmanın son kısmında ise fiyat gelişimi açısından bitcoin ve benzelerinin bir ekonomik balon olup olmadığı irdelenerek politika çıkarımları sunulacaktır.

İŞLETMELERDE KURUMSAL İMAJ OLUŞUMUNDA İÇ DENETİMİN ROLÜ

Öğr.Gör. Hatice PARMAKSIZ
Harran Üniversitesi, haticeparmaksiz@harran.edu.tr
Öğr.Gör. Rojda NUR
Harran Üniversitesi, rojda.nur@harran.edu.tr
Arş.Gör. Erkan NUR
Harran Üniversitesi, erkan.nur@harran.edu.tr

ÖZET

Bilgi teknolojilerinde ve buna bağlı birçok alanda yaşanan hızlı değişim ve dönüşümler, genişleyen iş hacimleri ve gittikçe kozmopolit bir yapı halini alan işletmelerde, yöneticiler işletme faaliyetlerini daha akılcı planlayıp idare etme durumunda kalmaktadırlar. İşletmelerde uzun dönemli rekabet avantajı sağlayacak faaliyetlerin öneminin artması, rakip ve müşterilerin sınırsız alternatiflere sahip olması kurumları rakiplerinden farklılaşma yoluna itmiştir. Bu ve bu gibi nedenlerle yöneticiler, işletme faaliyetlerini; planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve kontrol olarak belirlenmiş olan yönetim fonksiyonlarının her birini özelinde önemseyerek stratejik yönetimi sürekli geliştirip ileriye taşımayı amaç edinmişlerdir. Kontrol faaliyetleri, yönetim fonksiyonlarının en sonunda olup önceki aşamaların uygulanması ile ilgili ortaya çıkan tüm sonuçları ortaya koyup üzerinde bir değerlendirme yapılmasını sağlar. Kontrol faaliyetleri esas olarak kurum içi iç kontrol sistemi ile sağlanmaya çalışılmaktadır ve bu sistemin etkinliği, iç denetim uygulamaları ile ölçülmektedir. İç denetimin temel amaçlarından biri kuruma değer katmaktır. İç denetim faaliyeti, kurumların iç kontrol ve kurumsal yönetim sistemlerinin geliştirilmesine katkıda bulunmasının yanı sıra kurum içi sürekli iyileşme mantığının etkili bir şekilde uygulanmasına da olanak sağlar. Bu iyileştirme sürecinde işletmeyi meydana getiren tüm görsel, sözel ve davranışsal unsurların tümünü ifade eden kurumsal imaj kavramı karşımıza çıkmaktadır. Bir kuruma ilişkin imaj, kurumun kurulduğu günden bugüne kadar ürettiği ürünler, sunduğu hizmetler ve bunların kalitesi ile düzenlediği etkinlikler, edindiği başarılar, çevresiyle ilişkiler, iç ve dış paydaşlarına karşı duyulan sorumluluklarını yerine getirmesi gibi birçok unsurun bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Kurumsal imaj, kurum içerisinde tepe yönetimden en alt kademe işgörene kadar tüm birim ve birey tutumlarını kapsar ve bu tutumların iyileştirilmesi iç denetim ile kontrol edilir. Sağlıklı uygulanan iç kontrol sistemi sonucunda iyi bir kurumsal imaj kaçınılmaz olacaktır. Bu bağlamda, bu çalışmada iç denetimin kurumsal imaj üzerindeki olası etkileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal İmaj, İç Kontrol, İç Denetim

**İŞLETMELERDE KURUMSAL YÖNETİM ALGISININ OLUŞMASINDA ETKİN
BİR MODEL: SÜREKLİ DENETİM**

Arş. Gör. Erkan NUR

Harran Üniversitesi, erkan.nur@harran.edu.tr

Öğr.Gör. Rojda NUR

Harran Üniversitesi, rojda.nur@harran.edu.tr

Öğr.Gör. Hatice PARMAKSIZ

Harran Üniversitesi, haticeparmaksiz@harran.edu.tr

ÖZET

Amerika ve Avrupa'da 1980'li yıllarda patlak veren ve 2000'li yıllarda gerçekleşen, farklı alanlarda faaliyet gösteren devasa bütçeli şirketlerin iflasları (Enron, Parmalat, Worldcolm, Xerox) akıllara zamanının en büyük gemisi olan ve *"Batmayan gemi, Tanrı bile bu gemiyi batıramaz"* gibi söylemlerle dikkatleri üzerine çeken ve daha ilk seferini yaparken 1912 yılında bir buz dağına çarparak batan Titanic gemisini getirmektedir. Belirtilen bu şirketlerin finansal tabloları incelendiğinde, kısa sürede değerlerine değer katmışlar ve sürekli yükselme gösteren hisse senet fiyatları yatırımcıların aklını çelmiş ve tıpkı Titanic'te olduğu gibi *"Bu şirketler asla zarar etmez, sürekli kar elde etmektedir"* gibi ifadeler, yüz binlerce yatırımcının büyük kazanç beklentileriyle şirketlerin hisse senetlerine yatırım yapmasına neden olmuştur. Fakat 2000'li yıllar sonrasında patlak veren skandallar ile birlikte durumun aslında görüldüğü gibi olmadığı ortaya çıkmış ve yatırımcıların hayalleri şirket iflaslarıyla son bulmuştur. Bu durum sonrası şirketlerin, faaliyetlerinin eksik ve yanıltıcı bir biçimde kamuoyuna aktarılması, şirketlere ve sermaye piyasasına olan güvenin sarsılmasına neden olmuştur. İflaslar sonrası ilgililer tarafından yapılan yoğun mesailerde, kaybedilen imajı yeniden kazanmak amacıyla birtakım kararlar alınmıştır. Bu kararlardan en önemlisi ise yönetim anlayışı ile ilgili olmuştur. Yaşanan gelişmeler geleneksel yönetim anlayışının değer kaybetmesine ve kurumsal yönetim anlayışının çözüm olarak gündeme gelmesine neden olmuştur.

Yönetimdeki eksiklikleri ve aksaklıkları ortadan kaldırmak amacıyla ortaya çıkan kurumsal yönetim anlayışı; adalet, sorumluluk, şeffaflık ve hesap verebilirlik olmak üzere 4 temel ilke doğrultusunda hareket etmektedir. Ancak günümüzde sınırların ortadan kalkması ve dünyanın tek bir pazar haline gelmesi, işletmeleri bu pazarda rekabet edebilmeleri ve *"kurumsal olma"* hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için birtakım değişiklik yapmaya zorunlu hale getirmiştir. Bununla birlikte artan teknolojik gelişmeler, beraberinde bilgisayar yazılım sektöründe yeni gelişmeleri gündeme getirmiş ve bu sayede bilginin aktarımı da değişim göstermiştir. Artık günümüzde gelişim gösteren bilgi teknolojisi sonrası hız kavramı bir adım öne çıkmış, bilginin güvenilir olması tek başına yeterli olmayıp, bu bilginin hızlı ve sistemli bir biçimde aktarılması önem kazanmıştır. Bu bağlamda, işletmeler tıpkı yönetim anlayışında olduğu gibi, güvenilir bilginin kaynağı olan denetim anlayışında da değişime giderek, geleneksel denetim modelinden vazgeçerek dijital denetim modeli olan sürekli denetime ağırlık vermeye başlamışlardır. Gerçek zamanlı olarak uygulanan sürekli denetim bir kurumda etkin olarak uygulandığı takdirde, gerek finansal gerekse yönetsel olarak ortaya çıkacak olan hatalar ve noksanlıklar erkenden önleyici kontroller sayesinde tespit edilecek ve yönetim birimine bildirilecektir. Ayrıca bilgi teknolojisinin getirdiği yığınla bilgiden doğru ve gerekli olanlar kısa sürede sürekli denetim sayesinde tespit edilecek ve bu vasıta ile işletme yönetiminde stratejik kararlar daha kısa sürede alınacaktır. Bu durum ise kurumsal yönetimin yapı taşı olan

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

şeffaflık seviyesinin yükselmesine ve beraberinde yönetimin hesap verebilirliğinin sağlanmasında önemli derecede rol oynayacaktır. Bu bağlamda, bu çalışmada 21. yüzyılda denetimde yeni bir paradigma olan sürekli denetimin işletmelerde kurumsal yönetim algısının oluşmasında sağlayacağı faydalar ele alınarak, bu faydaların yönetsel açıdan nasıl uygulanacağı açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal yönetim, Sürekli denetim, Skandallar

**GETİRİ FARKI İLE BEKLENEN ENFLASYON ARASINDAKİ
DİNAMİK İLİŞKİLER**

Prof. Dr. Nebiye YAMAK
Karadeniz Teknik Üniversitesi, nyamak@ktu.edu.tr
Prof. Dr. Rahmi YAMAK
Karadeniz Teknik Üniversitesi, yamak@ktu.edu.tr
Arş. Gör. Nilgün SALAR
Karadeniz Teknik Üniversitesi, nilgunakkaya@ktu.edu.tr

ÖZET

Kısa ve uzun vadeli faiz oranları arasındaki fark olarak tanımlanan getiri farkı veya getiri eğrisinin eğimi, gelecekteki reel ekonomik aktivite hakkında olduğu kadar enflasyon beklentileri hakkında da anlamlı bilgileri içerisinde barındırabilmektedir. Uzun ve kısa vadeli faiz oranları arasındaki pozitif fark diğer bir ifadeyle pozitif getiri farkı, enflasyon beklentisinin gelecek dönemdeki değerlerinde bir artışa işaret ederken, negatif getiri farkı ise enflasyon beklentisinin değerinde düşmeye işaret etmektedir. Bu çalışmanın amacı; getiri farkı ile enflasyon beklentisi arasındaki olası dinamik ilişkinin varlığını tespit etmektir. Ekonometrik analizde kullanılan veriler aylık frekansta olup 2011:1-2018:2 dönemini kapsamaktadır.

Çalışmada öncelikle değişkenlerin durağanlık dereceleri belirlenmiştir. Değişkenlerin durağanlık derecelerinin belirlenmesinde Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi uygulanmıştır. Yapılan ADF birim kök testi neticesinde, 6 aya kadar vadeli mevduat faiz oranı ile 1 aya kadar vadeli mevduat faiz oranı arasındaki farkın (S2), yıllık vadeli mevduat faiz oranı ile 1 aya kadar vadeli mevduat faiz oranı arasındaki farkın (S3) ve son olarak, 1 yıldan daha uzun vadeli mevduat faiz oranı ile 1 aya kadar vadeli mevduat faiz oranı arasındaki farkın (S4) seviyesinde durağan olduğu gözlenmiştir. 3 aya kadar vadeli mevduat faiz oranı ile 1 aya kadar vadeli faiz oranı arasındaki farkın (S1) ve TÜFE enflasyon beklentisinin (BENF) 1. Farkında durağan oldukları gözlenmiştir. Uygulanan ARDL sınır testi neticesinde, getiri farkı ile Merkez Bankası beklenen enflasyon serisi arasında en az %5 anlamlılık düzeyinde eş-bütünleşme ilişkisi belirlenmiştir. Söz konusu iki değişken arasındaki uzun dönemli ilişkinin varlığı çalışmada tanımlanan tüm faiz getirileri için geçerlidir. Tahmin edilen ARDL modellerinde, hata düzeltme terimleri beklenildiği gibi 0 ile -1 arasında ve ayrıca istatistiksel olarak anlamlı oldukları görülmüştür. Diğer yandan, beklenen enflasyon ile getiri farkı arasında uzun dönemli bir ilişki saptanamamıştır. Modellerin otokorelasyon, değişen varyans ve CUSUM istatistikleri konusunda herhangi bir olumsuzluk gözlenmemiştir. Yapılan Toda-Yamamoto nedensellik testine göre; S1, S3 ve S4'ten BENF'e doğru herhangi bir nedensellik yokken, BENF'den S1, S3 ve S4'e doğru nedensellik ilişkisi mevcuttur. Ayrıca, S2 ve BENF arasında karşılıklı bir nedensellik ilişkisi mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Getiri Farkı, TÜFE Enflasyon Beklentisi, ARDL, Toda-Yamamoto Nedensellik Testi

**TÜRKİYE’DE İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ORANLARI ARASINDAKİ
DİNAMİKLER: OKUN YASASI KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME**

Rahmi YAMAK

Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, yamak@ktu.edu.tr

Nebiye YAMAK

Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, nyamak@ktu.edu.tr

Nilgün SALAR

Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, nilgunakkaya@ktu.edu.tr

ÖZET

İktisat literatüründe, işsizlik oranı ile reel GSMH arasındaki konjonktürel ve fonksiyonel ilişki Okun Yasası olarak adlandırılmaktadır. Arthur Okun’un görüşlerini yansıtan söz konusu yasaya göre; reel GSMH, doğal işsizlik oranı üzerindeki her %1’lik işsizlik oranına karşılık potansiyel GSMH’den %2.5 kadar düşük olacaktır. Arthur Okun (1962)’a göre potansiyel reel GSMH ekonominin tam istihdam seviyesindeki reel GSMH’sidir. Potansiyel reel GSMH, ekonominin maksimum kapasitede çalışması durumunda üretebileceği nihai mal ve hizmet miktarının bir ölçüsüdür. Uygulamada, potansiyel reel GSMH uzun dönem yani trend GSMH olarak da kabul edilebilir. Fiili reel GSMH ile potansiyel reel GSMH arasındaki farkı reel GSMH boşluğunu temsil eder. Ampirik literatürde potansiyel GSMH ile doğal işsizlik oranı genellikle doğrusal trend yaklaşımıyla tahmin edildiğinden ele alınan dönem içerisinde bu iki büyüklüğün sabit kaldığı varsayımı yapılmaktadır. Oysa hem doğal işsizlik oranı hem de potansiyel GSMH sabit değil zamanla değişebilmektedir. Böyle bir durumda doğrusal trend yaklaşımı yerine Hodrick-Prescott filtre veya Christiano-Fitzgerald asimetrik filtre yaklaşımlarının kullanılmış olması daha uygun olacaktır.

Mevcut çalışmada Türkiye ekonomisinin 1980-2016 dönemi yıllık verileri altında işsizlik ve ekonomik büyüme oranları arasındaki statik ve dinamik ilişkiler Okun yasası kapsamında değerlendirilmiştir. Alternatif değişken ölçümlerinin kullanıldığı çalışmada serilerin durağanlık özellikleri dikkate alınmıştır. Doğal işsizlik oranı serisi ile reel GSMH serisi yukarıda bahsedilen iki farklı filtre yaklaşımıyla elde edilmiştir. Çalışmada elde edilen önemli bulgulardan biri Türkiye’de kısa dönem itibarıyla potansiyel reel GSMH sabit kalması durumunda fiili GSMH %1 arttığında işsizlik oranı %3.72 azalacağıdır. Potansiyel GSMH %1 arttığında ise işsizlik oranının %4 artması beklenmektedir. Bir diğer önemli bulgu GSMH açığı %1 arttığında işsizlik oranı doğal seviyesinin üstünde kısa dönemde %1.21, uzun dönemde %2.58 civarında azalmasıdır. Türkiye özelinde ekonomik büyüme oranının işsizlik oranı üzerindeki etkisinin büyüklüğü diğer ekonomilere kıyasla düşük kalmaktadır. Bu bulgu hem kısa hem de uzun dönem itibarıyla geçerlidir. Ekonomik büyümenin işsizlik oranı üzerindeki etkisinin kısıtlı kalmasının son zamanlardaki en önemli nedeni işgücü piyasasında kaçak işçi istihdamıdır. Bir başka neden işgücüne katılımdaki aşırı oynaklıklardır.

Anahtar Kelimeler: Okun Yasası, Potansiyel GSM, Doğal İşsizlik Oranı, HP Filter ve CF Asimetrik Filter.

KARLARIN SÜREKLİLİĞİNİN TESPİTİ: BIST 50 İÇİN AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

Arş. Gör. Dr. Emine KAYA
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, emine.kaya001@hotmail.com
Arş. Gör. Şule ÇİFTÇİ
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı 2005-2015 tarihleri arasında Borsa İstanbul'da işlem gören firmaların karlarının sürekliliğinin tespit edilmesidir. Çalışma BIST 50'de 2005-2015 yılları arasında işlem gören firmaları kapsamaktadır ve finansal sektörde işlem gören firmalar analiz kapsamına alınmamıştır. 2005-2015 yılları için BIST 50'de işlem gören firmaların özsermaye hallerine göre düzeltilmiş fiyat verileri kullanılmıştır. Düzeltilmiş fiyat verilerine 2015 yılına kadar ulaşılabilirdiği için çalışma 2005-2015 yılları itibariyle gerçekleştirilmiştir. Başlangıç yılı olarak 2005 yılının tercih edilmesinin nedeni ise, ülkemizde 2005 yılında uluslararası finansal raporlama standartlarının uygulamasına geçilmiş olmasıdır. Araştırma kapsamına alınan firmalar, ilgili yıllarda 1 Ocak-31 Aralık dönemi için işlem gören ve bilanço ile gelir tablosu verilerine ulaşılabilen firmalardır. Bağımlı değişken olarak hisse başına piyasa değeri ve bağımsız değişken olarak hisse başına kazanç verileri kullanılmıştır. Değişkenler logaritmik formda analiz kapsamına alınmıştır. Firmaların fiyat, bilanço ve gelir tablosu verileri Borsa İstanbul ve Kamuyu Aydınlatma Platformu'ndan (KAP) temin edilmiştir. Çalışmada inceleme kapsamına alınan firmaların karlılık sürekliliğinin tahmin edilmesinde panel veri analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular muhasebe bilgilerinin kalitesi boyutundan bakıldığında, 2005-2015 yılları arasında Borsa İstanbul'da işlem gören firmaların karlarının sürekli ve kaliteli olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karın Sürekliliği ve Kalıcılığı, Muhasebe Bilgi Kalitesi, Borsa İstanbul.

PARA POLİTİKASI DEĞİŞİMLERİ VE SERMAYE PİYASALARI

Arş. Gör. Dr. Emine KAYA
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, emine.kaya001@hotmail.com

ÖZET

Parasal aktarım mekanizması açısından bakıldığında, para politikasının ekonomiyi etkileme kanallarından biri de hisse senedi piyasasıdır. Para politikası eylemleri ve hisse senedi piyasası arasındaki ilişkinin tespit edilmesi, parasal aktarım mekanizması işleyişini belirlemek açısından önem arz etmektedir. Hisse senedi getirilerindeki değişimi açıklamada konjonktürel dalgalanmalardan kaynaklanan risklerin durum değişkeni olarak isimlendirilerek dikkate alındığı çok faktörlü varlık fiyatlandırma modelleri uygulamaları günümüzde hız kazanmıştır. Yatırım fırsatlarındaki değişim diğer adıyla durum değişkenlerinde meydana gelen değişim, hisse senedi getirilerinde dalgalanmaya sebep olabilmekte ve yatırım fırsatlarındaki değişime işaret eden durum değişkenleri belirlenerek beklenen getiriler tahmin edilmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise, Yeni Keynesyen Dinamik Stokastik Genel Denge (YKDSGD) modelinden elde edilen temel iktisadi şoklardan biri olan ve de gözlemlenemeyen ancak; bir iktisadi bir model ile belirlenebilen para politikası değişimlerinin hisse senedi piyasası üzerindeki etkisini incelemektir. Para politikası değişimlerinin ölçülmesinde kullanılan yöntemlerden biri Yeni Keynesyen Dinamik Stokastik Genel Denge (YKDSGD) modelidir. Çalışmada, YKDSGD modeli tahmini Bayesyen Yaklaşım çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Ardından hisse senedi piyasası ve para politikası değişimleri arasındaki ilişki Granger nedensellik analizi ile araştırılmıştır. Elde edilen bulgular, para politikası değişimi ile hisse senedi getirileri arasında çift taraflı nedensellik olduğunu göstermektedir. Parasal aktarım mekanizması doğrultusunda hisse senedi piyasası, para politikasının ekonomiyi etkileme kanallarından biri olarak görülmektedir. Parasal şoklar ile meydana gelen faiz oranlarındaki değişimler, hisse senedi fiyatlarını ve de nihai olarak hanehalkının servetini etkilemektedir. Hisse senedi fiyatları, servet etkisi kanalıyla tüketimi değiştirmekte ve Tobin'in Q etkisi ile de yatırımlarda değişim meydana getirmektedir. Sıkı para politikası uygulaması ile faiz oranları yükselmekte ve bu durum da iktisadi faaliyetler ile hisse senedi fiyatlarını düşürebilmektedir. Shiller (2001), hisse senedi fiyatlarında aşırı yükselme ile oluşan spekülasyon borsa köpüklerinin, sıkı para politikası uygulamasının ardından faiz oranlarının yükseltilerek söndürülebildiğini ifade etmiştir. Bu durumlar ise, araştırma kapsamında ulaşılan hisse senedi getirileri ve para politikası değişimleri arasındaki çift taraflı nedensellik ilişkisini destekler niteliktedir. Sonuç olarak hisse senedi piyasası katılımcılarının parasal otoritenin faaliyetlerini izlemeleri, yatırımcıların yatırım kararı verirken belirledikleri yatırım stratejileri açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Para Politikası Değişimleri, Hisse Senedi Getirileri, Varlık Fiyatları

**FACTORS AFFECTING EMPLOYMENT IN NON-LIFE INSURANCE
COMPANIES: PANEL DATA ANALYSIS**

Fuat ÇAMLİBEL

Lecturer., Cumhuriyet University, fcamlibel@cumhuriyet.edu.tr

Yusuf AKGÜL

Assist.Prof.Dr., Cumhuriyet University, yusufakgul@cumhuriyet.edu.tr

Ahmet ŞENGÖNÜL

Prof.Dr., Cumhuriyet University, asengonul@cumhuriyet.edu.tr

ABSTRACT

The aim of this study is to determine how the size of the asset and the changes in net premium earning in non-life insurance companies will affect the employment of these companies. The data of 34 non-life insurance company operating in Turkey were analyzed using Panel data solution method. A panel data set of 374 observations was obtained by including the 2014 – 2015 periods and up to third quarter of 2016 periods. From the data belonging to these companies, Employment, Total Assets and Net premium data are used. These data are employment as dependent variable, while others are independent variables. Employment decline was seen when the analysis had an increase in net asset value and net premium earnings. %1 change in asset size resulted in a decrease of 4.75% in employment, and a change in %1 change in net premium resulted in a decrease of 1.42% in employment. As a result of this study, negative effects of the related independent variables affecting employment were observed.

Keywords: Insurance Companies, Employment, Finance, Panel Data

**PERFORMANCE RANKING OF TURKISH COMMERCIAL BANKS USING
TOPSIS METHOD BASED ON AHP WEIGHTS**

Sedat KARATAŞ

Dr., Undersecretary of Turkish Treasury, sedat.karats@gmail.com

Fuat ÇAMLİBEL

Lecturer., Cumhuriyet University, fcamlibel@cumhuriyet.edu.tr

İlyas AKHİSAR

Prof.Dr., Kocaeli University, ilyas.akhisar@kocaeli.edu.tr

ABSTRACT

Performance measurement for companies is a result of globalization and increasing competition in the business environment. In general, measurement of performance is traditionally important for strategic decision-makers. Measuring performance and determining the key factors of performance have been an important research topic in different sector for the last decades.

The main goal of this study is to find the performance ranks of the commercial banks in Turkey due to the fact that performances of private banks are important at the stage of economic growth. In this research, the commercial banks in Turkey ranked using TOPSIS method based on the weights of capital ratios obtained from AHP.

In order to find the performance order of the commercial banks in Turkey according to capital ratios, calculated criteria and sub-criteria weights for each banks by using AHP to use in TOPSIS method. The performance ranks of commercial banks sorted according to their TOPSIS scores for the period 1999-2001 and obtained results are interpreted.

Keywords: AHP, TOPSIS, Turkish Private Banks, Capital Ratios, Performance Ranking

THE RANKING OF TURKISH COMMERCIAL BANKS: AHP APPLICATION

Sedat KARATAŞ
Dr., Undersecretary of Turkish Treasury, sedat.karats@gmail.com
İlyas AKHİSAR
Prof.Dr. Kocaeli University, ilyas.akhisar@kocaeli.edu.tr
Fuat ÇAMLİBEL
Lecturer., Cumhuriyet University, fcamlibel@cumhuriyet.edu.tr

ABSTRACT

Performance measurement of banking sector is the most important part of financial system of a country. Recently, parallel to the globalization process, determining performance ranks and factors in different sectors and measuring performance have become an important research topic to find appropriate decision plans.

Some specific issues addressed by bank analysts in particular may be quite important in assessing banks performances for the performance strategy. To be able to create competitive advantage with this performance measurement, the banks take the advantage of making estimation of general situation, analyzing risk potentials and measuring the contributions of decisions to be taken to profitability, performance and effectiveness

Analytical Hierarchy Process (AHP) is the method one of the commonly used methods based on various quantities / qualifications used as criteria in the decision-making process. Decision-making is the transformation of the process into a hierarchy of elements, such as goals, criteria (sub-criteria) and alternatives, and reciprocal comparisons. The weights of ratios have been obtained reciprocal comparisons from experts.

The aim of this study is to get performance ranks of commercial banks based on AHP method in Turkish banking sector. In this study, performance ranks of banks were obtained by using AHP via the financial ratios in which capital adequacy of commercial banks operating in the banking crisis period of 1998-2001 of Turkish Banking Sector.

The result show that the performance of banks as much as high capital adequacy within the sector is high. Consequently the results can be used as an early warning system of financially failures or not for bank global and local institutional and individual investors and managers.

Keywords: AHP, Turkish Banking Sector, Performance Ranking, Profitability Ratio.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

FİRMA PERFORMANSI İHRACAT İLİŞKİSİ: BİST’TE İŞLEM GÖREN METAL EŞYA, MAKİNE VE GEREÇ YAPIMI SEKTÖRÜ FİRMALARI ÜZERİNE BİR EKONOMETRİK ANALİZ

Arş. Gör. Reşat SAKUR

Şırnak Üniversitesi resatsakur@hotmail.com

Dr. İbrahim HÜSEYİNİ

Şırnak Üniversitesi ibrahim_huseyni@hotmail.com

Arş. Gör. Mehmet Nazım UYGUR

Şırnak Üniversitesi mn_uygur@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ihracat yoğunluğunun firma finansal performansı üzerindeki etkisini analiz etmektir. Teknolojinin hızla geliştiği, yönetim bilişim sistemlerinin yaygınlaştığı ve bilgi kavramının işletmelerin en önemli sermayesi haline geldiği günümüzde, işletmelerin rekabet edebilirliği oldukça güç bir hal almıştır. Küresel ekonomilerde işletmelerin iç ve dış rakipleri ile rekabet edebilmesi için bilgi kaynaklarını iyi yönetip ve teknoloji yoğun üretim süreçleri oluşturarak yüksek katma değerli üretim yapabilmesi önem arz etmektedir. Literatür incelendiğinde, bilgi ve teknoloji kaynaklarının etkili kullanımının firma performansı üzerinde olumlu bir etki yarattığı kanısı karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada, firmaların performansı üzerinde etkili olan “*bilgi ve teknoloji kaynaklarının etkili kullanımını*” etkileyen unsurlar önem arz etmektedir. Literatürde, bu değişkeni etkileyen birçok unsur ön plana çıkmaktadır. İhracat yoğunluğu da ön plana çıkan unsurlardan biridir. Ülkemizde diğer sektörlere göre daha yüksek oranda katma değerli ürün üretimi yapan ve üretim süreçlerinde bilgi ve teknolojinin yoğun kullanıldığı sektörlerin başında Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı sektörü gelmektedir. Bu sektör firmaları iç pazarın yanında diğer sektörlere göre daha güçlü bir ihracat potansiyeline sahip firmalardan oluşmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızda Borsa İstanbul’da işlem gören Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı sektöründe yer alan 2008-2015 yılları verilerine ulaşılabilen 22 firmanın ihracat yoğunluğunun firma finansal performansı üzerindeki etkisi ekonometrik modeller yardımıyla analiz edilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler, firmaların yıllık bağımsız denetim raporlarından elde edilmiştir. Çalışmada öncelikle, firma finansal performansını temsil ettiği düşünülen Aktiflerin Karlılığı (ROA), Öz Sermaye Karlılığı (ROE) ve Aktif Devir Hızı (ATO) değişkenleri kullanılarak, Veri Zarflama Analizi yardımıyla “*Firma Performans Göstergeleri Endeksi*” adında yeni bir endeks oluşturulmuştur. Elde edilen bu endeksin değeri yükseldikçe firmanın finansal performansının arttığı aksi durumda ise firmanın finansal performansının azaldığı kabul edilmektedir. Sonrasında ihracatın bu endeks üzerindeki etkisini ölçmek için ihracatın bağımsız bu endeksin ise bağımlı değişken olduğu bir panel veri modeli kurulmuştur. Çalışma sonucunda, ihracat yoğunluğunun firma finansal performansı üzerinde aynı yönlü ve istatistiki olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu durum ihracat yoğunluğu artan firmanın finansal performansının artacağı şeklinde yorumlanabilir. Elde edilen bu bulgular literatürle paralel yönde olup beklenen bir durumdur. Bu sonuç, Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı sektöründe yer alan firmaların finansal performanslarının etkinliğini arttırmaları için yurtdışı satışlara odaklanmaları gerektiğini işaret etmektedir. Türkiye’de gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında finansa erişimin zor olduğu söylenebilir. Hükümetin ihracatı teşvik edici politikalar izlemesi, firmaların toplam satışlarının artmasının yanında firmaların finansa erişimini de kolaylaştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Firma Performansı, Borsa İstanbul, İhracat Yoğunluğu, Metal Eşya, Makine ve gereç Yapımı Sektörü

EĞİTİM SEVİYESİ VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ: TRC3 BÖLGESİ VE ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ

Dr. İbrahim HÜSEYİNİ
Şırnak Üniversitesi, ibrahim_huseyni@hotmail.com
Arş. Gör. Mehmet Nazım UYGUR
Şırnak Üniversitesi, mn_uygur@hotmail.com
Arş. Gör. Reşat SAKUR
Şırnak Üniversitesi, resatsakur@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı TRC3 bölgesi ve Şırnak'ta eğitim düzeyinin istihdam oranı ve gelir seviyesi ile olan ilişkisini incelemek ve bölgede istihdam oranını arttıracak politikaları belirlemektir. Ülkelerin en büyük makroekonomik hedeflerinin başında ekonomik büyüme gelmektedir. Ekonomik büyüme sayesinde artan gayrisafi yurtiçi hâsıla (GSYH) bir taraftan istihdam oranının artmasına imkân verirken diğer taraftan refah seviyesinin artmasına olanak sağlamaktadır. Bu anlamda GSYH ülkede yaşayan tüm bireylerin hayatını etkilemektedir. Ülkede yaşayan tüm bireyler için oldukça önemli olan bu değişkenin etkilendiği unsurlar da önem arz etmektedir. İktisat literatürü incelendiğinde ülkenin ekonomik büyüme rakamlarını etkileyen içinde eğitimin de olduğu birçok unsurun olduğu söylenebilir. Bu çalışmada Çin, Hindistan ve Japonya'nın 1960 sonrası verileri ile ekonomik büyüme ve eğitim arasındaki ilişki tanımlayıcı istatistikler ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sonrasında Türkiye'de eğitim durumunun OECD ülkeleri ile karşılaştırması ve TRC3 bölgesi ile Şırnak'ın eğitim durumunun Türkiye ile karşılaştırması yapılmıştır. Son olarak bu bölgede istihdamı artırma potansiyeli olan sektörler belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan analizler sonunda eğitim düzeyinin ekonomik büyüme üzerinde etkili unsurlardan biri olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de eğitim durumunun ise 1990'ların sonlarından itibaren iyileştiği ancak hala gelişmiş ülkelerin gerisinde kaldığı tespit edilmiştir. Örneğin 1997-1998 eğitim öğretim döneminden 2015-2016 eğitim öğretim dönemine gelindiğinde öğretmen sayısının yaklaşık iki kat arttığı görülmektedir. Buna bağlı olarak bir derslikte eğitim gören öğrenci sayısı ise yaklaşık 33'lerden 20'lere düşmüştür. Ancak bu artışa rağmen gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında hala bu ülkelerin gerisinde olduğu görülmektedir. Örneğin OECD ülkelerinde bir öğrenci altı yaşından 15 yaşına gelene kadar yaklaşık 95 bin dolar harcama yapılırken bu rakam Türkiye için 38 bin dolar seviyesinde kalmaktadır. TRC3 bölgesi ve Şırnak'ta ise eğitim durumunun Türkiye ortalamasından düşük kaldığı belirlenmiştir. Bölgede eğitim durumunun düşük olması işsizlik oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu gelir düzeyinin ise Türkiye ortalamasının altında kaldığı tespit edilmiştir. Bölgenin ekonomik olarak bu dezavantaja rağmen bölgenin hem gelirlerinin artması hem de işsizlik rakamlarının düşmesi için yüksek bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Bu potansiyel, tarım alanlarının yüksek olması, Türkiye'nin en büyük kara sınır kapısı olan Habur sınır kapısının bölgede bulunması, bölgede genç nüfusun fazla olmasından dolayı emeğin fazla olması ve bölgenin zengin kömür kaynaklarına sahip olması şeklinde sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İstihdam, TRC3, Şırnak

OSMANLI-İRAN DEVLETİ ARASINDA İMZALANAN POSTA SÖZLEŞMESİ
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
AN EVALUATION ON MAIL CONTRACT BETWEEN THE OTTOMAN-IRAN OF
STATE

Arş. Gör. Erkan İŞIKTAŞ
Siirt Üniversitesi erkanisiktas@siirt.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, Osmanlı ile İran Devleti arasında tesis edilmesi düşünülen posta hizmetleri için 1883 yılında hazırlanan sözleşme metninin tarihsel bir incelenme ve değerlendirilme yapmaya odaklanmaktadır. Araştırmada, tarih bilimi araştırmalarının doğasına uygun olarak doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde yapılan incelemeler sonucunda, konuya ilişkin toplamda 18 adet belge tespit edilmiştir. Temin edilen belgelerin günümüz Türkçesine transkripsiyonu yapıldıktan sonra içerik bilgisi analiz edilmeye çalışılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, Osmanlı-İran arasında tesis edilmiş olan posta hizmetlerinin sosyal, ekonomi ve siyasi açıdan önemi ortaya konulmuştur. Aynı zamanda bu hattın hangi güzergâhlar üzerinde seyredeceği, taşınan malların güvenliğini sağlamak için zaptiye teşkilatından nasıl faydalanacağı, taşınan malların zarar görmesi ya da kaybolması halinde uygulanacak işlemlerin neler olduğu, bu mallar üzerinden ne kadar vergi alınacağı ile ilgili ayrıntılı bilgilere ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, İran Devleti, Posta hizmetleri.

ABSTRACT

This research, is to examine and evaluate the content of the contract prepared in 1883 in order to frame the mail and telegraph line between the Ottoman State and the State of Iran. In research, which is performed by the method of document review because of the history science's nature, it is determined 18 relevant documents totally as a result of examinations carried out in the General Directorate of State Archives of the Prime Ministry . It is worked on content analysis after making transcriptions of these documents into today's Turkish. In consequence of analysis and examination, it is reached various findings. Within this scope, it is revealed the significance of framing the mail and telegraph line between the Ottoman State and the State of Iran in terms of social, political and financial. At the same time, it is found out detailed information about the route map of this line, these curity of freight and benefitting from the gendarme service, the commercial law that is used in case of impairment or missing of freight, and the taxes of these freights.

Keywords: The Ottoman State, The State of Iran, Mail Services.

BURSA MEKTEB-İ SULTÂNÎSİ'NDE BİR ÖĞRENCİ AYAKLANMASI (1914)
A STUDENT UPRISING IN BURSA MEKTEB-İ SULTÂNÎ (1914)

Arş. Gör. Eyüp CÜCÜK
Gaziantep Üniversitesi, cucukeyup@gmail.com
Arş. Gör. Erkan İŞIKTAŞ
Siirt Üniversitesi, erkanisiktas@siirt.edu.tr

ÖZET

Osmanlı Devleti'nde modern eğitim uygulamalarının taşraya yansımaları açısından Bursa iyi bir örnek teşkil etmiştir. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nin ilanından sonra ibtidâî, ruşdî, idâdî ve meslek okulları gibi ilk modern eğitim kurumları kurulmaya başlanmıştır. Bu kurumlardan biri olarak Bursa Mekteb-i İdâdî-i Mülkîsi, 3 Ağustos 1885 tarihinde şehir merkezindeki Akif Paşa Konağı'nda açılmıştır. Bu mektebin kuruluş amacı; devletin bürokratik alanda ihtiyaç duyduğu personeli yetiştirmektir. 1910-1911 ders yılı itibarıyla okulun bünyesinde gerçekleştirilen birtakım yapısal değişim ve dönüşümlerle birlikte okulun adı "Bursa Mekteb-i Sultânîsi" olarak değiştirilmiştir. Bu araştırma; Bursa Mekteb-i Sultânîsi'nde 1914 yılında gerçekleşen bir öğrenci ayaklanmasının tarihsel bir tahlilini yapmaya odaklanmaktadır. Bu çerçevede öğrenciler tarafından Bursa Mekteb-i Sultânîsi'nde çeşitli sebeplerle mektebin idari yönetimine ve eğitim kadrosuna yönelik olarak başlatılan ve süreç içerisinde devlet yetkililerini oldukça uğraştırdığı anlaşılan ayaklanma hareketinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, merkeze yakınlığı itibarıyla Osmanlı taşrasındaki modern eğitim politikalarının hızlı ve etkili bir şekilde uygulandığı yer olarak düşünülen Hüdâvendigar vilayeti merkezinde faaliyet gösteren bir eğitim kurumundaki problemin ve çözümünün bürokrasiye nasıl yansıdığını, kurumlar arası yazışmalarla gerekli araştırma ve soruşturmanın nasıl yürütüldüğünü, gerekli tedbirlerin nasıl alındığını göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından temin edilen belgeler ışığında ilgili konuya dair tarihsel bir inceleme yapılmıştır. Tespit edilen belgeler; tarih biliminin gerektirdiği yöntem ve metotlar çerçevesinde incelenerek mektepte cereyan eden ayaklanmaya dair olay örgüsü kurgulanmıştır. Buradan hareketle 28 Mart 1914 tarihinde Bursa Mekteb-i Sultânî'de bir gurup öğrenci muhtelif sebeplerle ayaklanma çıkararak mektebi terk etmiştir. Öğrenciler, Bursa'daki Darümuallimin ve Ziraat Mektebi öğrencilerini isyana teşvik etmiş ve şehrin sokak ve çarşısında dolaşarak halk arasında da propaganda yapmışlardır. Bu olay gittikçe hararetli bir hal alarak İstanbul başta olmak üzere Bursa civarındaki birçok ilde yer alan mektepleri ve öğrencileri tehdit eder bir duruma gelmiştir. Bunun üzerine merkezden bölgeye müfettiş tayin edilerek etraflı bir soruşturma başlatılmıştır. Bu isyan hareketi, devlet tarafından gerekli tedbirlerin alınması suretiyle bastırılmış olsa da yetkilileri bir süre uğraştıran önemli bir öğrenci vakası olarak tarihte yer almıştır.

Anahtar kelimeler: Eğitim Tarihi, Bursa Mekteb-i Sultani, Öğrenci Ayaklanması.

ABSTRACT

In the Ottoman State, Bursa was a good example in terms of the reflection of the modern education practices in the provinces. After the announcement of the Maarif-i Umumiye Nizamnamesi dated 1869, the first modern educational institutions such as ibtidâî, ruşdî, idâdî and vocational schools were started to be established. The Bursa Mekteb-i İdâdî-i Mülkîsi was opened on 3 August 1885 in the city center at Akif Paşa Konağı. The purpose of establishing

the school is to educate the personnel that the state needs the bureaucratic field. The name of the school was changed to "Bursa Mekteb-i Sultânî" with some structural changes during the 1910-1911 school year. This research is focusing on a historical analysis of a student uprising at the Bursa Mekteb-i Sultânî in 1914. In this context, the uprising against administrative and educational personnel was initiated in Bursa Mekteb-i Sultânî for various reasons. It is aimed to examine the uprising that seems to have made the state officials considerably struggling during the process. The research was conducted in order to show how bureaucracy reflects the problem and solution of the problem in an educational institution operating in the center of Hüdavendigâr province, where modern education policies in the Ottoman State are applied quickly and effectively in the vicinity of the center and how the necessary researches and investigations are carried out with the correspondences between the institutions and how necessary measures are taken it is important. The research is important in terms of how the problem and solution in an educational institution operating in Bursa are reflected, how researches and investigations are conducted among the institutions and how necessary measures are taken. A historical review of the related issue was made in the light of the documents obtained from the Ottoman Archives Department. Obtained documents; The methodology and methods required by the history of science were examined and the uprising event knot was built in the school. In 1914, a group of students in Bursa Mekteb-i Sultani abandoned the school by bringing an uprising for various reasons. The students have an encouraged the uprising of Darülmualim and School of Agriculture students in Bursa. This event has become increasingly fierce and threatening to many schools and students around Bursa, especially in Istanbul. Upon this incident, inspectors were sent to the area and a comprehensive investigation was initiated. This uprising was suppressed by taking the necessary precautions by the state, but it took place in the history as an important event for students.

Keywords: History Of Education, Bursa Mekteb-i Sultânî, Student Uprising.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

HATİME SAYFASI TEZHİPLERİNE ÖRNEKLER

Prof. Dr. Ayşe ÜSTÜN
Sakarya Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, austun@sakarya.edu.tr

ÖZET

Gelenekli tezyinî sanat dallarımızın önemli bir kolu olan “kitap sanatları”, eserin tamamlanmasından sonra, nakışhanelerde bezenerek kitap haline getirilen el yazması eserler için kullanılan çeşitli uzmanlık dallarından oluşur. Tezhip sanatı da uzmanlık gerektiren bu sanat dallarından biridir. Arapça zehebe mastarından türeyen tezhip kelimesinin karşılığı “altınlamak”tır. Bu sanatın ana malzemesi olan altın, hem ezilmiş hem de varak halde kullanılır. Tezhip, doğal boya ile boyanıp âherlenerek terbiye edilmiş kâğıtlar üzerine altın eşliğinde yapılan bezemelerdir ve çeşitli motiflerden ve şebekelerden oluşan desen bu sanatın mihenk taşıdır.

El yazması eserlerde tezhip sanatının uygulandığı kullanım alanlarından biri ketebe ve ferağ kaydını da içeren “hatime sayfası”dır. Bu sayfada eserin bitiş duasıyla birlikte hattatın imzasını içeren ibare, kitabın yazılış tarihi, nerede yazıldığı veya istinsah edildiği gibi kayıtlar yer alır.

Hatime sayfalarında, klâsik tezhip eğitimi almış olan sanatkârların, yazının dışında kalan alanlara çok sade veya çok gösterişli bezemeler yaptıkları görülmektedir. El yazması eserlerin bitiş bölümü olan bu kısımdaki bezemeler tezhibi uygulayan sanatkârın el yeteneği ve sanat anlayışı yanında siparişin maliyetine ve yüzyıllara göre değişiklik gösterdiği dikkati çeker.

Bildiri konusu olarak muhtelif dönemlerde yazılmış olan bazı el yazması eserlerdeki ve Mushaflardaki müzehhep hatime sayfalarında yer alan tezhipler, hem desen hem de grafiksel düzen açısından incelenerek sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kitap Sanatları, Tezhip, Hatime Sayfası.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

TANZİMAT DÖNEMİNDE SİİRD SANCAĞININ GELİR-GİDER YÖNETİMİ

Arş. Gör. Ömer KUCAK
Siirt Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, omerkucak@hotmail.com

ÖZET

Ülke yönetiminde köklü değişikliklerin yaşandığı Tanzimat Dönemi'nde, mali alandaki yenileşme çabaları da ayrıca önem arz etmektedir. Merkezileşme politikaları bağlamında, Tanzimat Dönemi'nde ihdas edilen Maliye Nezareti ile birlikte mali alanda birçok değişiklik yaşanmıştır. Maliye Nezareti'nin kurulmasıyla ülke genelindeki tüm gelir kaynaklarının tek bir çatı altında toplanarak gelir-gider dengesinin sağlanması amaçlanmıştır. Taşradaki yolsuzlukların önüne geçilmesi de bir diğer önemli amaç olarak görülmektedir.

Osmanlı Devlet teşkilatında Eyaletlerden sonraki en büyük idari merkezler sancaklar idi. Tanzimat döneminde sancaklar üzerinde hem idari hem de mali anlamda düzenlemelere gidilmiştir. Tanzimat uygulamalarından nasibini alan sancaklardan birisi de Siird Sancağı'dır. Çalışmanın omurgasını oluşturan ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden tedarik ettiğimiz Maliye Defterlerinden elde edilen bilgiler ışığında Siird Sancağı'nın XIX. Yüzyılın ikinci yarısındaki gelir ve giderlerini kalem kalem ayırarak Siird Sancağı'nın mali yönetimi ile alakalı somut veriler ortaya koyulmuştur. Bu defterlerden Maliye Nezareti Varidat Defterleri'ndeki bilgiler, dönemin bir diğer kaynağı olan salnamelerdeki veriler ile de mukayese edilerek, Siird Sancağı dâhilindeki kaza, nahiye ve karyelerden toplanan vergilerin türleri ve miktarları ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Yine, Maliye Nezareti Masarifat Defterleri'nin özelinde ise sancakta görevli tüm memurlar, aldıkları maaşlar, görev yaptıkları dönemler ve genel manada da sancak yönetimi ile alakalı ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

Çalışmada; Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Dönemi'nde mali alandaki yeniliklerini Siird Sancağı özelinde ele alarak, somut veriler ışığında taşradaki mali yapı hakkında bir fikir sahibi olunulması amaçlanmıştır. Çalışmanın Giriş Kısmında Tanzimat'ın gerek mali yapıda gerekse de idari yapıda getirmiş olduğu yeniliklerden bahsedilerek, birinci bölümde Tanzimat Dönemi'nde taşra yönetiminde yapılan mali düzenlemeler anlatılarak Siird Sancağı'nın XIX. Yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı taşra idaresindeki konumu üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde; Siird Sancağı'nın gelir kaynakları üzerinde durulmuştur. Bu bölümde vatandaşlardan toplanan vergi türleri ve miktarları Maliye Defterleri ışığında kalem kalem açıklanmıştır. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise Siird Sancağı'nın gider kalemleri üzerinde durulmuştur. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Maliye Masarifat defterlerinden elde edilen bilgiler ışığında Siird Sancağı'ndaki gider kalemleri teker teker sıralandıktan sonra Siird Sancağı'nın gelir-gider dengesi aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siird Sancağı, Tanzimat Dönemi, Taşra İdaresi, Sancak Yönetimi, Maliye

XIX. YÜZYILDA SİİRD SANCAĞININ NÜFUS DURUMU

Arş. Gör. Ömer KUCAK
Siirt Üniversitesi, omerkucak@hotmail.com

ÖZET

Tarihin her döneminde nüfuslar devletlerin en önemli gücü olmuştur. XIX. Yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devleti için de nüfusun önemli bir varlık olduğu gerçektir. Ülkedeki ekonomik faaliyetlerin yürütülmesi, yurdun her bir noktasının iskân edilmesi ve cephelerde savaşacak insan gücünü oluşturmaları bakımından nüfus, devletin ana harcı konumundadır. Tüm bu ekonomik ve siyasi boyutları sebebiyle tarihin her döneminde nüfuslar üzerinde bir nüfuz mücadelesi olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren vergi mükellefi erkek nüfus odaklı değişik zamanlarda nüfus ve arazi tahrirleri gerçekleştirmiştir. Fakat bu sayımlar, sınırlı bölgelerde ve farklı zaman dilimlerinde yapıldığından ülke genelindeki toplam nüfusun sayısal ve niteliksel özellikleriyle alakalı çok sağlıklı bir veriye ulaşmak güçtür. Osmanlı Devleti, ülke genelini kapsayan ilk nüfus sayımını Sultan II. Mahmud döneminde H.1246 / M.1831 yılında yapmıştır. 1831 yılı nüfus sayımında iki temel amaç olduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi sayım neticesinde ülkede yaşayan Müslim ve Gayr-i Müslimlerin miktarının belirlenmesi ve bunun neticesinde de askere alınabilecek nüfus potansiyelinin saptanmasıdır. İkincisi ise Osmanlı hazinesinin önemli gelir kaynaklarından birisini oluşturan cizye vergisi yükümlüsünün belirlenmesi hedefidir. Cizye vergisinden gelecek geliri tahmin edebilmek için ülke genelindeki cizye vergisi vermekle yükümlü Gayr-i Müslim nüfusun tespit edilmesi gerekiyordu.

Çalışmanın birinci bölümünde Siird Sancağının tarihçesi ile alakalı kısa bir bilgi verildikten sonra, XIX. Yüzyıldaki idari yapılanması üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ikinci kısmında ise nüfus defterlerinin fiziksel ve içerik özellikleri hakkında bilgiler verilerek, XIX. yüzyılda Diyarbakir Vilayetine (1880 sonrası Bitlis Vilayetine bağlanıyor) bağlı bulunan Siird Sancağı'nın nüfus yapısı Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nden temin edilen H. 1262/M.1846, H. 1264/M. 1848, H. 1270/ M. 1854 ve H. 1284/ M. 1868 yıllarına ait altı aded Nüfus icmal defteri ışığında incelenerek aydınlatılmaya çalışılmıştır. Siird merkezini oluşturan mahallelerin demografik yapısı, her mahallede ne kadar nüfusun ikamet ettiği ve bu nüfusun mali özellikleri üzerinde durulmuştur. Dönemin diğer basılı kaynakları salnamelerden de nüfus sayıları ve nüfusun ekonomik faaliyetleri ile alakalı bilgiler ile nüfus defterlerindeki veriler desteklenmiştir. Konsolosluk görevlisi olarak geldiği Osmanlı ülkesinin Van ve Bitlis vilayetlerinde beş seneden fazla bir süre kalan Rus General Maywesky ve Vital Cuinet gibi yabancı yazarların eserlerindeki nüfus verilerinden de faydalanılarak nüfus defterlerindeki verilerin sağlıklı bir temel üzerinde tartışılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siird Sancağı, XIX. Yüzyıl, Nüfus, Demografi, Gayr-i Müslim

EMEVİLER DÖNEMİNDE HRİSTİYAN TABİPLER: İBN ASÂL ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Barış ÇAKAN
Esogü İlahiyat Fakültesi, bcakan73@gmail.com

ÖZET

İlk dönem İslam toplumunda Müslümanlar arasında tıp ile ilgili çalışmaların son derece az olduğu söylenebilir. Müslümanların erken dönemlerde daha ziyade dini ilimlerle uğraşmış olması tıp gibi hayatiyet arzeden diğer bazı alanları ihmal etmelerine yol açmıştır. Kaynaklarda Hz. Peygamber döneminde yaşamış olan Tâifli tabîb Hâris b. Kelede'nin bu alanda meşhur olduğu belirtilmekte birlikte bildiğimiz kadarıyla böyle kimselerin sayısı oldukça sınırlıdır. Hulefâyı Râşidîn ve Emeviler döneminde de tıp alanında yetişen herhangi bir Müslüman uzmanın olup olmadığına dair bir bilgiye sahip değiliz. Emeviler döneminde Hristiyan tabiplerden istifade edilmiş olsa da bu daha çok saray çevresiyle sınırlı kalmıştır. Elbette her bilim dalının belli bir noktaya ulaşması için uzun zamanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim İslam medeniyetinde tıp alanında İbn-i Sina gibi dâhilerin yetişmesi miladi 1000'li seneleri bulmuştur. Dolayısıyla ilk dönem İslam toplumunu bu açıdan eleştirmek pek makul görünmemektedir. Fakat örneğin Emeviler Döneminde refah düzeyi artan Müslüman toplumun miras tüketicisi konumuna düşmesi ve rahatlığa alışmaya başlaması da bu durumun sebeplerinden biri olarak zikredilebilir. Emeviler devleti daha önce Bizans'ın hakimiyeti altında bulunan ve ağırlıklı olarak gayrimüslim unsurlardan oluşan Şam bölgesinde kurulmuştur. Bu sebeple daha önce burada yaşamakta olup devlette resmi görevi bulunan gayrimüslim çalışanlar tecrübelerine ihtiyaç duyulduğu için devletin farklı kademelerinde çalıştırılmışlardır. Böylelikle gayrimüslimlere devlette memuriyet hakkı verilmiş ve çeşitli alanlarda son derece aktif bir şekilde istihdam edilmişlerdir. Aslında üzerinde kurulduğu topraklardaki sabık devletin köklü tecrübesi ve devlet geleneğinden yararlanmak Emeviler açısından kaçınılmaz olmuştur. Bu anlamda yetişmiş Hristiyan tabipler de Emevi halifelerine resmi saray tabibi olarak hizmet etmişlerdir. Emeviler dönemindeki tabiplerden Dimeşkli İbn Asâl'ın tıp alanında oldukça temayüz ettiği aktarılmaktadır. Emevi Halifesi Muaviye'nin resmi tabipliğini yapmış, ayrıca onun son derece güvendiği bir adamı konumuna gelmiştir. İbn Asâl, halifenin her türlü sağlık sorunuyla bizzat ilgilenmiş, bu konuda herkesten ziyade söz sahibi olmuştur. Muaviye zamanla İbn Asâl'a daha çok güven duymuştur. Hatta öyle ki oğlu Yezid'i veliyah ilan edeceği sırada oğlu için en büyük rakip olarak gördüğü Abdurrahman b. Hâlid b. Velîd'i bizzat tabibi İbn Asâl'ın hazırladığı zehirle öldürterek devre dışı bıraktığı rivayet edilmiştir. Ancak bu durum daha sonra Abdurrahman'nın intikamının alınması adına İbn Asâl'ın hayatına mal olmuştur. Konu ile ilgili rivayetler incelendiğinde Emeviler dönemi idaresinde Hristiyan tabiplerin devlette etkisi açıkça görülmektedir. Burada belirtilen örnekte görüldüğü gibi siyasette etkin bir rakip olarak görülen önemli bir Müslüman şahsiyetin, Hristiyan bir tabibin hazırladığı zehirle öldürüldüğü rivayet edilmiştir. Bu rivayeti sıhhat açısından tenkit edip, reddedenler de bulunmaktadır. Fakat biz bu tebliğde bu tür detaylara girmekten daha çok Emeviler döneminde Muaviye b. Ebu Süfyan'ın tabibi olan İbn Asâl'ın şahsında Hristiyan tabiplerin Emevi idaresindeki etkilerini ele almaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Emeviler, İbn Asâl, Tıp, Tabip.

**ÖLÜM MEKÂNINDAN HAYATA BAKIŞ: SİİRT KENT MEZARLIKLARI
ÜZERİNDEN SINIF, İKTİDAR, TOPLUMSAL CİNSİYET, KÜLTÜR VE TARİH
OKUMASI**

Muhammet ÖKSÜZ
Siirt Üniversitesi, muhammetoksuz@siirt.edu.tr

Ömer KUCAK
Siirt Üniversitesi, Fen edebiyat Fakültesi

Keşke ölüm her şeyi bitirseydi(Kuranı Kerim 69: 27.)

ÖZET

Mekân kavramı zihinsel olanla kültürel olanı, toplumsalla tarihsel olanı birbirine bağlar. Mekânlar incelenirken kültür ve aynı kültürün tarihinin de incelenmesi bir zorunluluk haline gelir. Mutlak olarak var olan mekânın üzerine inşa edilen kurgular ve örüntülerle mekân toplumsallaşır. İnsan bedeninin kendisinden inşa ettiklerine kadar tüm bu süreci kapsar. Negropolitan alanlar kültürün bir parçasıdır ve mutlak mekân üzerine inşa edilen toplumsal mekânlardır.

Modernleşme öncesinde negropolita alanlar kentlerle iç içeyken modernleşme ile beraber kentlerden soyutlanmışlardır. Ayrıca kişilerin ölüm biçimleri, nedenleri, ölüm ve ilişkili ritüeller de şekil değiştirmiştir. Hatırlatma ve unutmaya unsurları sürekli olarak yeniden inşa edilmiş ve parçalanmıştır. Şüphesiz ki bu parçalanma ve inşa etme süreci iktidardan bağımsız değildir.

Ölümün herkese eşit bir şekilde geldiği sürekli olarak ifade edilir. Hâlbuki insanlar nasıl yaşıyorlarsa öyle de ölüyorlar. Yaşam üzerindeki sınıf, statü, soy, toplumsal cinsiyet vb. kavramlar ne ifade ediyorsa ölüme giden süreç, ölümün kendisi ve negropolitan alanlar da benzer şeyler ifade etmektedir. Negropolitan alanlardaki sınıf, statü, toplumsal cinsiyet, iktidar kavramları sorgulanmış, nasıl parçalandıkları ve yeniden üretildikleri çözümlenmiştir.

Negropolitan alanlar yukarıda ifade edilenler dışında kentin demografik özellikleri hakkında da bilgiler vermektedir. Bu amaçla Siirt kenti ölçeğinde dört toplu mezarlık incelenmiş ve toplamda 6608 tane kabrin doğum, ölüm, yaş, cinsiyet ve kişilerin göç etmiş oldukları il/ilçe/köy verileri kayıt altına alınmıştır. Bu veriler üzerinden 1950 ve öncesi, 1951-2000 yılları arası ve 2001 – 2017 yılları üzerinden demografik okumalar yapılmıştır. Mezarlıkların ortalama ölüm yaşı ile beraber yukarıda ifade edilen yıllar arasındaki değişkenlikler tespit edilmiş ayrıca ortalama ölüm yaşı cinsiyetler arasında da farklılık olup olmadığı sorgulanmıştır. Yine bu veriler kullanılarak “ölüm piramidi” üretilmiştir. İl/ilçe/köy verileri üzerinden de zorunlu göç bağlamı inşa edilerek mekansallaştırılmıştır.

Sınıf, iktidar ve toplumsal cinsiyet okumalarını genişletmek amacı ile mezar görevlisi ve mezar kazıcısı olmak üzere 4 kişi, mezarlıklar müdürlüğünde çalışan bir kişi ve 55 yıldır Siirt’te kesintisiz yayın yapan bir gazeteci ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşme metinleri çözümlenerek söylem analizi yapılmıştır. Mekânın tarihsel olması ve iktidar kurma araçları tarafından organize edilmesi bağlamında Başbakanlık Osmanlı Arşivinden ve diğer Osmanlıca kaynaklardan Siirt ile ilgili mezarlıkları içeren belgeler çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mekân, Tarih, Ölüm, Negropolitan, Sınıf, Statü, Toplumsal Cinsiyet, İktidar

ŞEHİT HASAN RIZA" NIN YAŞAMI VE TÜRK RESİM SANATINA KAZANIMLARI

Öğr. Gör. Şerife BİLGİ
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, serifebilgi@hotmail.com

ÖZET

Türk resminin gelişiminde önemli yer tutan asker ressamı olan Hasan Rıza, kendinden önceki kuşaktan Hüsnü Yusuf, Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyid ile kendi kuşağından Hoca Ali Rıza, Hüseyin Zekai Paşa ve Halil Paşa gibi asker ressamı kuşağının bir üyesidir. Yaşamıyla ve resim üslubuyla döneminin diğer ressamlarından ayrılan Hasan Rıza, sanat dolu yaşamı, trajik bir şekilde şehit edilmesi ile "Şehit" olarak anılmasının yanı sıra, 1899'da çizdiği tablonun kahramanlarından biri olarak kendisini resmetmesiyle adından halen söz ettirmektedir. Hasan Rıza, 1881 yılında Bahriye'den mezun olmuş, 1877 yılında çıkan Rus Harbi'ne Askeri Lise'nin son sınıfında iken okulunu yarıda bırakarak gönüllü olarak katılmıştır. Bahriye'nin son sınıfında okurken, Sultan Abdülhamit'in (1876-1909), Sultaniye Gemisi'nin kamaralarında bulunan resimleri onarmak ve bozulan süslemeleri yenilemekle görevlendirilir.

On yıl boyunca Napoli, Roma ve Floransa'da çeşitli ressamın atölyelerinde eğitim alarak sanatını geliştirir. İtalya'dan Mısır'a geçerek iki yıl da Mısır sanatı üzerine çalışır. İstanbul'a döndükten sonra Edirne Karaağaç'ta bir atölye kurup çalışmalarına burada devam eder. Edirne'de Sanat Okulu'nda müdürlük yapan Hasan Rıza, eserlerinin çoğunu bu okulda görevi sırasında yapmıştır.

İstanbul Askeri Müze'deki "Viyana Kuşatması" tabloları, İstanbul Deniz Müzesi'ndeki "İstanbul'un Kuşatılması için Fatih'in Gemilerin Karadan Denize İndirilmesine Nezareti" ve "Fatih'in Ordusuyla Edirne'den İstanbul'a Yürüyüşü" tabloları, Ankara Orduevi'ndeki "Eğri Kuşatması" ve "Mohaç Meydan Muharebesi" tabloları bu seriden günümüze ulaşabilen eserlerindendir. Resimlerinden derin bir tarih bilgisine sahip olduğu anlaşılan Hasan Rıza'nın çok güçlü anatomi bilgisi de hemen göze çarpar. Edirne'de resim çalışmalarının yanında sosyal olarak da hayatın içinde yer almıştır. Sanat okulunun müdürlüğü yanı sıra Balkan Savaşı sırasında da Edirne Hastanesi'nin müdürlüğünü üstlenen Hasan Rıza, 13 Mart 1912 yılında Edirne'ye yapılan şiddetli bombardımandan sonra Bulgar Ordusu'nun şehre girmesi üzerine atölyesinde bulunan ve yıllarını verdiği resimlerini kurtarmak için hastaneden Karaağaç'a gitmek üzere yola çıkar. Eserlerini kurtarmak amacı ile gittiği atölyesinde Bulgar askerleri tarafından parçalanarak şehit edilmiştir. Eserlerinin çoğu savaş sırasında yağmalanmış bir kısmı da yakın dostları tarafından İstanbul'a getirilmiştir. Eserlerinde canlı ve parlak renkleri kullanan sanatçı yoğun olarak kırmızı renge ağırlık vermiştir.

Hasan Rıza gerek sanatı gerekse dürüst kişiliğiyle, yaşadığı dönemde sanatçıları tarafından sevilip saygı görmüş, büyük boyutlu ve belgesel değeri yüksek, Osmanlı tarihinden kesitler sunan çalışmalarıyla Türk resim sanatında önemli bir kişilik olarak yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Asker ressam, Rus harbi, esaret, Şeker Ahmet Paşa, Bulgar İşgali, Askeri Lise, Nezaret.

İSLAM SANATINDA MAHFİLİN ÖNEMİ: EDİRNE SELİMİYE CAMİ HÜNKÂR MAHFİLİ

Öğr. Gör. Şerife BİLGİ
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, serifebilgi@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmada hünkâr mahfillerinin ortaya çıkışı, ilk örnekleri ile hünkâr mahfillerinin Selçuklu ve Osmanlı mimarlığındaki gelişimi ve Edirne Selimiye cami Hünkâr mahfili ayrıntılı olarak ele alınması ve tanımlanması üzerinde durulacaktır. Sanat ve mimarlık tarihi terminolojisinde yaygın bir kullanıma sahip olan “maksure/hünkâr mahfili” terimi, “toplanılacak yer, toplantı yeri” anlamına gelen mahfil terimi ile cami harimi içerisinde özel konuma sahip alanlar tanımlanmaktadır.

Hız. Muhammed döneminde yaptırılan Mescid-i Nebevi’de bulunmayan maksure/hünkâr mahfilleri, halifelere karşı gerçekleştirilen suikast girişimlerinin sonucunda bir zorunluluk olarak doğmuştur. Devlet başkanının hayatının korunmasına yönelik bir mecburiyetin sonucunda ortaya çıkan cami içerisindeki bu birimler, dinin siyasallaşması sürecinde özellikle 11. ve 12. yüzyıllarda yaygınlık kazanmışlardır. Anadolu’da Selçuklu döneminde inşa edilen camilerde görülmeye başlanan hünkâr mahfilleri, Osmanlı döneminde Sultanlar tarafından yaptırılan camilerin tamamında yer bulan önemli mimari kuruluşlar haline almışlar ve asıl gelişimlerini de Osmanlı mimarlığında göstermişlerdir. Özellikle Osmanlı başkentlerindeki camilerde inşa edilen hünkâr mahfilleri, inşa edildikleri dönemin mimari ve tasarım anlayışını en iyi şekilde yansıtan birimler olmanın yanında; çeşitli sembolik öğelerle de donatılarak, siyasi otoritenin cami içerisindeki yansıması olmuşlardır.

Mahfil olarak adlandırılan mimari kuruluşlar, etrafı parmaklıklarla çevrili ya da yerden yüksek olarak yapılmışlardır. Genel olarak farklı işlevlere uygun olarak biçimlendirilmiş müezzin, bey-hünkâr ve kadınlar mahfili olmak üzere üç çeşit mahfilden söz etmek mümkün olmakla birlikte; bu çalışmada sadece Edirne Selimiye cami hünkâr mahfili incelenecektir.

İlk Osmanlı başkenti Bursa, erken dönem Osmanlı mimarisi örnekleriyle bezenmişti. İkinci başkent Edirne ise, mimarideki gelişmeleri ve değişimleri yaşayarak, Osmanlı sanatının en yükseldiği dönemin eserlerini sahiplendi. Edirne özellikle uzun Osmanlı İmparatorluğu yönetimi boyunca, büyük kültürlerin, Anadolu’ya ve İstanbul’a egemen olmak isteyenlerin geçiş yolunda olduğu için, özel bir öneme, özgün mimarlık ürünlerine ve birçok değişik gelişmelerin sonuçlarına tanık olmuştur. Selimiye Camii Edirne’de 2. Selim’in Mimar Sinan’a yaptırdığı camidir (Kuban, Dogan, Ölümünün 400. yılında Mimar Sinan’ın hayatı ve kişiliği, Osmanlı Mimarisi Endüstri Merkezi yem yayınları.134.208). Cami gerek Mimar Sinan’ın gerek Osmanlı mimarisinin en önemli yapıtlarından biridir.

Anahtar Kelimeler: Maksure, Mahfil, Hünkâr mahfili, Osmanlı camileri, Terminoloji
Çalışmanın Türü: Araştırma

**SULTAN ABDÜLAZİZ DÖNEMİ ÇALIŞMALARINA DAİR BIBLİYOGRAFYA
DENEMESİ (1861-1876)**

Öğr. Gör. Zikrullah AYKAÇ
Muş Alparslan Üniversitesi, z.aykac@alparslan.edu.tr

ÖZET

Bibliyografik eserler ve çalışmalar ilgili alan için genel bir bilgi sunar. Bibliyografik eserler ayrıca ilmi araştırmalar açısından büyük önem ve değer taşımaktadır. Araştırmacılar için de önemli başvuru kaynakları arasında yer alabilmektedir. Bu çalışmada Osmanlı devleti Padişahı Sultan Abdülmecid (1839-1861), Sultan Abdülaziz (1861-1876) ve dönemleri ile ilgili yapılan çalışmaların bibliyografyası yapılmıştır. Bu dönemlerle ilgili yazılmış kitap, makale ve bildiriler de eklenmiştir. Hazırlanan kitapların özellikle bu dönemlerle ilgili müstakil çalışmaların olmasına dikkat edilmiştir. Daha sonra Türkiye’de yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri de eklenmiştir. Yöntem olarak kitap, makale, tez, ansiklopedi ve dergiler şeklinde tasnifleri yapılmış olup yazarların soy isimlerine göre alfabetik şekilde sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Padişah, Sultan Abdülaziz, XIX. yy Osmanlı Devleti

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**XIX YÜZYILDA OSMANLI TOPLUMUNDA BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜ:
DİYARBAKIR ÖRNEĞİ**

Öğr. Gör. Zikrullah AYKAÇ
Muş Alparslan Üniversitesi, z.aykac@alparslan.edu.tr

ÖZET

Tarihte farklı milletlerin, dinlerin, kültürlerin bir arada yaşandığı en güzel dönemlerden biri kuşkusuz Osmanlı hâkimiyet dönemi olmuştur. Osmanlı devleti egemenliği, hukukun hâkim olduğu hoşgörü dönemi olmuştur. Dinî topluluklar arasındaki ilişkilere Osmanlının yaklaşımı İslâm'a mensup bir devletin yaklaşımı olmuştur. Aynı ayrı dinlere mensup vatandaşlar kendi yapıları doğrultusunda tanınmış ve saygı görmüştür. Osmanlı devletinde Müslüman ve Gayrimüslimlerin hukuk çerçevesinde, barış içerisinde birlikte yaşadığına dair örnekler, Osmanlı devletinin her bölgesinde sayısızca örnekleri vardır. Kadim şehir olan Diyarbakır'da birlikte yaşama kültürüne dair örnek verilebilecek Osmanlı şehirlerinden biridir. Osmanlı devleti döneminde de önemli bir şehir olan Diyarbakır, Farklı kültürleri bünyesinde bulundurmıştır. Müslümanlarla beraber Ermeniler, Süryaniler, Yahudiler gibi çok sayıda gayrimüslim Diyarbakır'da yaşamıştır. Evleri, mahalleleri, işyerleri, ibadet yerleri ve mezarlıkları ile tam anlamıyla bir hukuk ve hoşgörü toplumu içerisinde yaşamlarını sürdürmekteydiler. Şuan yaşadığımız çağa dahi örnek olabilecek bir düzende idi. Bu hoşgörü ortamı ve birlikte yaşamı kültürü, mükemmel bir hukuk sistemi, ideal bir örgütlenme sayesinde mümkün olmuştur. Osmanlı Devleti kurumsallaşmasını tamamladıktan yıkıldığı yüzyıla kadar çağının çok ilerisinde bir medeniyete ev sahipliği yapan bir devlet olmuştur. Bu durum ilmi, fikri müesseselerde olduğu kadar bunların yazıcılığı için de geçerlidir. Başka bir deyişle kurumsallaşmasını tamamlayan Osmanlı Devleti, idaresi altındaki yerleri ve buralardaki faaliyetleri her zaman yazılı belgeler halinde belirlemiştir. Bu belgeler yerel anlamda olduğu kadar bireysel anlamda da bilgiler taşıyan belgelerdir. Bunların en önemlilerinden ve konumuzun da temelini teşkil eden Şer'iyye Sicilleri Osmanlı Devleti içinde mekânsal ve bireysel bilgiler barındıran belgelerdendir. Bu çalışma ile Şer'iyye Sicilleri ve diğer kaynaklarla sosyal, ekonomik, kültürel yaşamdan kesitler sunarak Türk tarihine, Diyarbakır kent tarihine katkı sağlayabilmeyi amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, Gayrimüslim, Hoşgörü, Ermeniler, Osmanlı devleti

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**FROM CONFLICT TO COOPERATION BALKANS AND ITS EFFECTIVENESS ON
TURKISH FOREIGN POLICY**

Volkan TATAR

Asst. Prof.Dr.,T.C Istanbul Arel University, Department of International Relations,
volkantatar@arel.edu.tr

ABSTRACT

Republic of Turkey, the Balkans, the Caucasus and as a state with territory in the Middle East is interacting with all these regions. This interaction has existed since the Ottoman Empire and it is not limited only to border neighborhoods, but also it covers trade and logistics. Cultural proximity, ethnic and religious landscapes in territory that have been under the control for many years indicate themselves in many aspects in this context. Especially around the land borders of the Balkans, it is quite important in terms of Turkey and Turkish history. The region, which has been ruled more than 400 years under the rule of the Ottoman State, is more vulnerable to intervention than the other regions of the Ottoman Empire because of its high Christian population. The region losing during World War I continues to retain its importance, despite the fluctuating population imbalance following the exchange and migration. Especially in times of heightened turmoil in Turkey, there has been some migration from many parts of the Balkans, all of which tie in events and cultural proximity of blood was followed by Turkey with attention and concern. Approximately territory of Turkey as much as peninsula with the Balkans, there are many ethnic, religious, sectarian and cultural differences and with such a complicated appearance and conditions, tensions can increase in peoples and states. The problems in this region that give examples of irredentism for almost every state can be multilateral, even between two states, and threaten peace and security in this situation. At the same time, the problems which are started out as well as increased outside of the region are the facts of the Balkan states. Along with the end of the Cold War, there has also been a great change and transformation in the Balkans. A change in the economic structure of the remaining states except Greece and Turkey, both industrialized and resulted in the intensification of the states are seen in this region and in line with this draw attention of international organizations such as the EU in this region. The lessons learned from the tragedy experienced during the breakdown of the international political system in the 1990s are important in terms of not experiencing the same tragedies. The Balkans, which have many regions and states below the European average, still have questions to be answered in many fields, such as the problem of recognition, the problem of the name and the question of sovereignty. The 1990s, where conflicts have experienced in the form of hot clashes, where quite a tragic day has taken place and turmoil has prevailed, is now behind. Policies that have soft power, such as trade, tourism, collaborations in different fields, and public diplomas applied by the states, have found much place in the Balkans. Especially the European Union is active in the Balkans after the 2000s. In this study, the European Union will be examined under the title of the impact of new members and candidate states on Turkish foreign policy and especially on Balkan policy.

Key Words: Balkans, Turkish Foreign Policy, European Union.

**AZƏRBAYCANIN QARABAĞ BÖLGƏSİNİN ƏMƏK MAHNILARININ
SEMANTİKASI**

Aygül SƏFİXANOVA
Azərbaycan Milli Konservatoriyası
“Milli musiqinin tədqiqi elmi laboratoriyası”
Elmi işçi, Azərbaycan Bakı, Yasamal rayonu
Ələsgər Ələkbərov 7
AMK-nın doktorantı
etno.aygul@mail.ru

XÜLASƏ

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsi zəngin musiqi mədəniyyətinə malikdir. Əsrlərdən bəri burada muğam sənəti, aşiq yaradıcılığı, xalq mahnı və rəqs janrları geniş inkişaf tapmışdır. Qarabağ bölgəsinin musiqi folklorunun ayrılmaz tərkib hissəsini əmək mahnıları təşkil edir. Məruzəmizin əsas məqsədi bu bölgənin əmək mahnılarının semantikasını təhlil etməkdən ibarətdir. Əmək mahnılarının bəzi semantik xüsusiyyətlərinin xalqın etnik təfəkkür tərzini və onun təsərrüfat həyatının özəllikləri ilə bağlı olması müddəası məruzədə hipotez şəklində irəli sürülür. Tədqiqatımızın metodologiyasını semantik təhlilin əsas prinsipləri təşkil edir. XX əsrin 60-cı illərindən başlayaraq daha çox inkişaf tapmış musiqi semiotikasının bir sahəsi olan semantikanın əsas məqsədi musiqi dilində mənadaşıyıcı ünsürləri öyrənməkdən ibarətdir. Çoxsaylı folklor ekspedisiyaları zamanı topladığımız material əsasında belə qənaətə gəlirik ki, Qarabağ musiqi folklorunun əsas hissəsini təşkil edən əmək mahnıları aşağıdakı tipoloji təsnifata malikdir:

Əkinçiliklə bağlı əmək nəğmələri;

Maldarlıqla bağlı əmək nəğmələri;

Əmək fəaliyyətinin digər növləri ilə bağlı olan nəğmələr.

Əkinçiliklə bağlı olan əmək nəğmələrinə əkin prosesi zamanı insanların oxuduqları nəğmələr aid edilir. Məsələn, xırman nəğmələri, holavarlar, pambıq əkini zamanı oxunan nəğmələr, üzümçülüklə bağlı yaranan əmək nəğmələri, taxılın əkilməsi və biçilməsi zamanı oxunan nəğmələr və s. Maldarlıqla bağlı olan əmək nəğmələrinə çoban nəğmələri, sayaçı nəğmələri, ilxıçı nəğmələri, dəvə-karvana aid nəğmələr, sağım nəğmələri, nehrə nəğmələri aiddir.

Əmək fəaliyyətinin digər növləri ilə bağlı olan nəğmələr bunlardır: ovçu nəğmələri, balıq ovu ilə əlaqədar yaranan nəğmələr, cəhrə nəğmələri, hana (xalçaçılıq) haqqında nəğmələr, daraq haqqında nəğmələr, parça toxunuşu ilə əlaqədar yaranan nəğmələr, həsir toxunuşu ilə əlaqədar nəğmələr, boyaq haqqında nəğmələr, kirkirəyə (əl daşı) aid nəğmələr, təndirbaşı nəğmələri, üzümçü nəğmələri (doşab bişirən zaman oxunan nəğmələr), küf (yelləncək) haqqında nəğmələr.

Məlum olduğu kimi, əmək nəğmələrinin musiqi dilinin bəzi ünsürləri əmək prosesinin və alətlərinin müəyyən özəllikləri ilə sıx şəkildə bağlıdır. Məsələn, nehrə nəğmələrinin özünəməxsus temporitmi nehrə əmək alətinin hərəkətləri ilə sinxron şəkildə inkişaf edir. Nehrə və onunla bağlı olan nehrə havalarında etnik mədəniyyətin, etnosemiotik sistemin işarələrindən biri olan bolluq, artım simvolu öz təcəssümünü tapmışdır. Bu nəğmələrdə həm də Azərbaycan xalqının bəzi animistik təsəvvürləri özünü büruzə verir. Təhlil etdiyimiz nehrə nəğmələri musiqi semantikasi baxımından müəyyən maraq kəsb edir. Araşdırma nəticəsində gəldiyimiz qənaətə görə nehrə nəğmələrinin əksəriyyətinin musiqi dili emosional-ekspressiv və predmet təsviri funksiyalarını icra edir. Semiotik nöqtəyi-nəzərdən həmin işarələri ikon və indeks kimi səciyyələndirmək olar. Belə ki, təhlil etdiyimiz bir çox nehrə nəğmələrinin

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

semantik məzmununda oxşama, yalvarış və s. emosiyalar öz ifadəsini tapmışdır. Digər tərəfdən, həmin nəğmələrin metro-ritmik quruluşunda nehrənin çalxalanma hərəkəti əks olunmuşdur. Topladığımız nehrə nəğmələrinin təhlilindən aydın olduğu kimi, onların artikulyasiyasına reçitativ-deklamasiya ifa tərzii xasdır. Səciyyəvidir ki, nehrə nəğmələri çox vaxt parlando üslubunda ifa edilir.

Təhlil etdiyimiz sağım nəğmələrinin musiqi quruluşu da semantik baxımdan xüsusi maraq kəsb edir. Topladığımız və tədqiq etdiyimiz nümunələrə əsasən qeyd edə bilərik ki, informantların oxuduqları nəğmələr sağım prosesinin ritminə uyğun şəkildə ifa olunur. Tədqiq etdiyimiz əmək mahnıları həm də incəsənətin ilkin inkişaf mərhələlərinə xas olan sinkretizmin araşdırılması baxımından önəmlidir. Belə ki, araşdırdığımız bir çox əmək mahnıları musiqi və sözün uzlaşması nöqtəyi-nəzərindən səciyyəvidir. Bir qayda olaraq, trixord və tetraxord üzərində qurulan əmək mahnıları həm də türk xalqlarının musiqi folklorunda erkən intonasiyaetmə prosesinin öyrənilməsi baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir.

Bu bir daha aydın olur ki, Qarabağın hər rayonunda, kəndində, məhəlləsində autentik musiqi folkloruna dair əsl xəzinə aşkar etmək mümkündür. Bu irsin araşdırılması nəinki Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin, həmçinin bütün türk arealının erkən dövrlərinin tədqiqi baxımından son dərəcə önəmlidir.

Açar sözlər: Qarabağ, əmək nəğmələri, semantika, musiqi işarəsi

Uluslararası Kültür və Medeniyyət Kongresi

**ATATÜRK'ÜN ÜNİVERSİTE REFORMU SÜRECİNDE ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ, ANKARA NUMUNE HASTANESİ VE REFİK SAYDAM
HIFZISSIHA ENSTİTÜSÜ'NDEKİ ALMAN VE AVUSTURYALI BİLİMAAMLARI
IN THE PROCESS OF ATATURK'S UNIVERSITY REFORM
GERMAN AND AUSTRALIAN SCIENTISTS IN ANKARA UNIVERSITY MEDICAL
FACULTY, ANKARA SAMPLE HOSPITAL AND REFİK SAYDAM HYGIENE
INSTITUTE**

Doç. Dr. Selman YAŞAR
Batman Üniversitesi, selman.yasar@batman.edu.tr

ÖZET

Türk Milleti'nin Milli Mücadele'yi kazanarak bağımsızlığını kazanmasını sağlayan Atatürk, savaş sonrasında kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni sağlam temeller üzerine inşa etmek için uğraşmıştır. Bunun gerçekleştirilmesi için Atatürk tarafından 1933 yılında gerçekleştirilen üniversite reformu sürecinde tıp ve sağlık alanında ülkenin ihtiyacı olan uzmanların yetiştirilmesi amacıyla Ankara'da Ankara Numune Hastanesi, Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi kurulmuştur. Üniversite reformu sürecinde Ankara'da Numune Hastanesi ve Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nde büyük kısmını mültecilerin oluşturduğu Alman profesörler görev almışlardır. Ankara Numune Hastanesi'nde Prof. Dr. Alfred Marchionini, Prof. Dr. Albert Eckstein ve Prof. Dr. Eduard Melchior gibi tanınmış bilim adamları görev almışlardır. 20.06.1945 tarih ve 4761 sayılı kanunla Ankara Tıp Fakültesi'nin kurulmasıyla Ankara Numune Hastanesi'ndeki görevli Alman Tıp bilimadamları Ankara Tıp Fakültesi'nde görev almışlardır. Bunun yanısıra Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nde de Alman ve Avusturyalı bilimadamları görev yapmışlardır. Ankara'da görev yapan Alman ve Avusturyalı bilim adamları, yaptıkları çalışmalarıyla Türk tıbbı, sağlık kurumları ve bilim hayatının gelişmesinde önemli katkılar sağlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Ankara, Numune Hastanesi, Tıp Fakültesi, Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü.

ABSTRACT

Providing the independence of the Turkish nation by winning the National Struggle, Atatürk founded the Republic of Turkey after the war was engaged to build on solid foundations. Ankara Numune Hospital, Refik Saydam Hygiene Institute and Ankara University Faculty of Medicine were established in Ankara in order to train specialists who are in need of medicine and health in the field of university reform in 1933 by Atatürk in order to realize this. In the process of university reform, Numune Hospital and Refik Saydam Hygiene Institute in Ankara have worked with German professors, most of whom are refugees. In Ankara Numune Hospital, well-known scientists such as Prof. Dr. Alfred Marchionini, Prof. Dr. Albert Eckstein and Prof. Dr. Eduard Melchior were employed. With the establishment of the Ankara Faculty of Medicine with the law dated June 20, 1945 and numbered 4761, the German medical scientists in Ankara Numune Hospital were assigned to the Ankara Faculty of Medicine. In addition, German and Austrian scientists served at the Refik Saydam Hygiene Institute. German and Austrian scholars working in Ankara have made important contributions to the development of Turkish medicine, healthcare institutions and scientific life through their work.

Key Words: Atatürk, Ankara, Numune Hospital, Faculty of Medicine, Refik Saydam Hygiene Institute.

**BASINDAKİ BİLGİLER IŞIĞINDA İLK KADIN MİLLETVEKİLLERİMİZDEN
FATMA MEMİK VE MECLİS'TEKİ ÇALIŞMALARI**
**IN THE LIGHT OF THE PRESS INFORMATION OUR FIRST FEMALE DEPUTIES
FATMA MEMİK AND PARLIAMENTARY WORK**

Doç. Dr. Selman YAŞAR
Batman Üniversitesi, selman.yasar@batman.edu.tr

ÖZET

Türk Milletinin çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkması için birçok yenilik gerçekleştiren Atatürk, Türk kadınının Cumhuriyet idaresinde hak ettiği yeri elde etmesi için çalışmıştır. 1926 yılında Medeni Kanun'la yeni haklar edinen, 1930'da Belediye seçimlerine katılma, 1933'te Muhtar seçilme hakkını alan Türk kadını, Atatürk'ün önderliğinde, 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen kanunla milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanmıştır. 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan V.Dönem seçimlerinde 18 kadın milletvekili seçilerek TBMM'ne katılmıştır. Kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkını kazanması, sonrasında yapılan seçimler, ilk kadın milletvekillerinin seçimleri ve TBMM'ndeki çalışmaları kamuoyunda büyük yankı yapmıştır. Dönemin gazeteleri yaptıkları haberlerle ilk kadın milletvekilleri ve TBMM'ndeki çalışmalarıyla ilgili olarak halkı aydınlatmışlardır. Bu milletvekillerinden biri de Fatma Memik'tir. Fatma Memik, V.Dönem (1935-1939), VI.Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943) ve VII.Dönem (8 Mart 1944-14 Haziran 1946) Edirne milletvekiliği yapmıştır. Fatma Memik, Erzurum milletvekili Nakiye Elgün ile beraber TBMM'nde en çok söz alan kadın milletvekillerindendir. Milletvekilliği döneminde, Sıhhat ve İçtimai muavenet Encümeni'nde görev yapan Memik, yaptığı çalışmalarıyla TBMM'ne giren diğer 17 kadın milletvekili gibi Atatürk'ün Türk kadınına olan güvenini boşa çıkarmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Kadın, Milletvekili, Fatma Memik.

ABSTRACT

Atatürk, who made many innovations for the Turkish people to rise above the level of contemporary civilization, has worked for the Turkish woman to achieve her rightful place in the Republican administration. The Turkish woman, who acquired new rights with the Civil Code in 1926, participated in the municipal elections in 1930, and was elected as a Mukhtar in 1933, won the right to be elected and elected by law under the leadership of Atatürk on 5 December 1934. During the V.Period elections held on February 8, 1935, 18 women MPs were elected and participated to the TBMM. The election of women and the election of deputies, the elections afterwards, the elections of the first female MPs and the workings of the Grand National Assembly have made a big impact in public opinion. The news media reported on the first women's parliamentarians and their work in the Turkish Grand National Assembly. One of these MPs is Fatma Memik. Fatma Memik, V. Period (1935-1939), VI.Period (3 April 1939-15 January 1943) and VII.Period (8 March 1944-14 June 1946) was a member of the Parliament of Edirne. Fatma Memik is one of the most talk women deputies together with Erzurum deputy Nakiye Elgün in the Parliament. Memik, who worked in the Health and Internal Affairs Committee during his parliamentary period, did not dismiss Atatürk's confidence in the Turkish woman, as did the other 17 female parliamentarians who entered the Turkish Grand National Assembly with their work.

Key Words: Atatürk, Women, Deputy, Fatma Memik

A READING OF ‘SOCIAL CONSTRUCTION’ IN RACHEL DE-LAHAY’S *THE WESTBRIDGE*

Dr. Önder ÇAKIRTAŞ
Bingöl University, Faculty of Arts and Science, cakirtasonder@gmail.com

ABSTRACT

Race studies in literature have recently become one of the main integrators of humanities and cultural studies. There is also an increase in the number of color-theoretical racial studies as a sub-step. In particular, academic studies on color and racial studies in the United States have laid the groundwork for *the critical race theory*, one of the most important concepts of recent times. But this theory is not only a theory of applicability to the US, but also of Britain, where multiculturalism is becoming more widespread. In addition to black and white racial and cultural confrontation in De-lahay’s *The Westbridge*, different races are presented with various problems outside of these two racial identities. But the main interaction in this play is the social perspective in the construction of racial identities. Within the milieu of Critical Race Theory, ‘social construction’ discusses the conception that race is an artefact of social thought and affairs. It proposes that race is an invention of neither biology nor hereditaries, but is rather a social origination. This is exactly what the author wants to convey in *The Westbridge*. The author brings Asian and European characters together with white, black and brown skinned racial identities. The play tries to argue that the vast majority of cultural conflicts are social- oriented and therefore the vast majority of racial identities is to be determined by social norms. The aim of this study is to examine the play with ‘social construction’ which is one of the theoretical terms of Critical Race Theory.

Key Words: Rachel De-lahay, *The Westbridge*, Critical Race Theory, Social Construction

Önder Çakirtas holds his PhD from Süleyman Demirel University, Isparta (2015) and specializes in Political Drama, Comparative Drama and Modern Turkish Drama. He is the author of “Politics and Drama” (published by Apostolos Academic Publishing, London, UK, 2016) and the Editor-in-Chief of “International Journal of English Studies and Literature” (Thomson&Ryberg Publications, 2016). Since 2012, he has been publishing a series of articles on drama, dealing with both theory and practice. He has also published articles and translations in various journals of Literature. He is currently teaching English Literature in Department of English Language and Literature at Bingol University.

TÜRKİYE’DE KÖY SOSYOLOJİSİ ALAN ARAŞTIRMALARI: 1960’LAR
RURAL SOCIOLOGY FIELD RESEARCHES IN TURKEY: 1960s

Dr. Hakan ARSLAN
Uşak Üniversitesi, ŞBP Bölümü, hkncagan@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı 1960’larda Türkiye’de gerçekleştirilen köy sosyolojisi alan araştırmalarını incelemek ve dönemsel özelliklerine ilişkin sonuçlar çıkarmaktır.

1940’a kadar köycülük temelli ve Le Playci metodoloji çerçevesinde varlık gösteren köy sosyolojisi alanında ilk ciddi eserler 1940’larda yayımlanır. 1950’ler köy sosyolojisine ilginin arttığı bir dönem olur; ancak nitelik açısından aynı gelişme yaşanmaz. 1960’lar ise köy tartışmalarında akademik düzeyin yükseldiği ve hipotezlere dayalı önemli köy araştırmalarının hakim olduğu bir dönem olarak belirir.

1960’ların köy çalışmalarında temel eksen köydeki kapitalistleşme süreçleridir. Mübeccel Kıray’ın Çukurova köylerinde (1968) ve Ereğli’de (1964), Bahattin Aksit’in Antalya’nın iki köyünde (1967) yaptıkları araştırmalar bu konuyu inceleyen önemli örnekler arasında yer alır. Kemal Karpat (1960) Antalya köylerinde tarımda makineleşmenin sosyal etkilerini ele alırken; Keleş ve Türkay (1962) köylerdeki ekonomik ve toplumsal değişimin köylü tarafından nasıl algılandığını araştırmışlardır.

1960’lar yabancı araştırmacıların da Türkiye’ye yoğun ilgi gösterdikleri bir dönemdir. Szyliowicz (1961) Türk köylerindeki siyasal değişimi, Scott (1968) köy muhtarlığını, Kolars da (1963) farklı nitelik gösteren üç yerleşim alanında geçimlik tarım yapan köylerin geleceğini incelemiştir. Pierce (1964), Frey (1963; 1966; 1967; 1968), Helling (1966), Hirsch & Hirsch (1963), Ross & Aggel (1968), Stirling (1960; 1965) ve Stycos (1965) da Türkiye köylerini inceleyen araştırmalarını yayınlayan yabancılar arasında bulunurlar.

İncelenen köyler genellikle ortalama özellikler gösteren yerleşim birimleri olmakla beraber farklı etnik köken ve dinsel inanca sahip olan köylerin de ele alındığı görülür (Beyazıt vd., 1966; Yurduseven, 1960).

1960’lar canlı sosyoloji tartışmalarına sahne olmuş ve köy sosyolojisi de başı çekmiştir. Sadece niceliksel olarak değil nitelik olarak da zengin bir tartışma ortamı yaratılmıştır. 1960’ların köy incelemeleri bugünün terk edilen köyünü anlamak için de bir anahtar vazifesi görebilir.

Anahtar Kelimeler: sosyoloji araştırmaları, köy sosyolojisi, köy, 1960’lar

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the rural sociology researches conducted in Turkey in 1960s and draw conclusions concerning the periodical features.

Rural sociology in Turkey based on peasantism, and in the framework of the Le Play methodology up to 1940. The first serious studies in the field of rural sociology were published in the 1940s. The 1950s will be a period of increasing interest in the rural sociology. However, the same development does not occur in terms of the quality. In the 1960s, the academic level of the rural debates increased and important village researches based on hypotheses were effective.

The main axis in the rural researches of the 1960s is the process of capitalization in the villages. The researches carried out by Mübeccel Kıray in Çukurova villages (1968) and Ereğli (1964) and by Bahattin Aksit in two villages of Antalya (1967) are among the important examples examining this subject. Kemal Karpat (1960) handled the social

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

influences of mechanization in agriculture in Antalya villages; Keles and Turkyay (1962) investigated how the peasant perceived the economic and social change in the villages.

The 1960s were a period that foreign researchers showed great interest in Turkey. Szyliowicz (1961) examined the political change in the Turkish villages; Scott (1968) investigated village headman, and Kolars (1963) researched the future of the farmers engaged in subsistence agriculture in three different residential areas. Pierce (1964), Frey (1963; 1966; 1967; 1968), Helling (1966), Hirsch & Hirsch (1963), Ross & Aggel (1968), Stirling (1960; 1965) and Stycos (1965) also published their researches about Turkish villages as the foreign researchers.

The villages surveyed were usually residential units with average characteristics, as well as there were another villages with different ethnic roots and religion.

The 1960s were the scene of lively sociology debates, and the rural sociology was also headed. Not only quantitatively but also qualitatively a rich discussion environment has been created. The village examinations of the 1960s may also provide a key to understanding the abandoned village of today.

Keywords: Sociological researches, rural sociology, village, 1960s

KIRSAL ALANIN AKTİF YURTTAŞI: KÖYLERDE BİR ARAŞTIRMA
THE ACTIVE CITIZEN OF RURAL AREA: A SURVEY IN THE VILLAGES

Dr. Hakan ARSLAN

Uşak Üniversitesi, ŞBP Bölümü, hkncagan@gmail.com

Prof.Dr. Sedat YAZICI

Bartın Üniversitesi, Felsefe Bölümü, sedatyazici@gmail.com

Doç.Dr. Ensar ÇETİN

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, ensarcerin@yahoo.com

Dr. Kemal DİL

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, kemaldil@yahoo.com

ÖZET

Genel olarak “yurttaşlık” konusu 1990’lı yıllardan itibaren uluslararası literatürde yaygın bir şekilde çalışılan bir alandır. Yurttaşlık, farklı açılardan ele alındığında türlere ayrılabilir: aktif, katılımcı, kırsal, ekolojik, liberal, anayasal, diasporik vs. Bu çalışma ise aktif yurttaşlık ve kırsal yurttaşlık kavramlarından hareket etmektedir. Aktif yurttaşlık, geniş anlamıyla siyasi katılım, toplumsal sorumluluğa, çevre duyarlılığına çeşitli etkinlikleri kapsar. Kırsal yurttaşlık ise literatürde daha az kullanılmakla birlikte kavramın işaret ettiği mekânsal özgüllük nedeniyle üzerinde çalışılması gereken bir anlam içeriğine sahiptir. Aktif yurttaşlık açısından kırsal alanın kendine özgü bazı dezavantajları vardır. Örneğin, siyasi haklara eşitsiz erişim, hakları anlamada engeller, zayıf ya da kapsayıcı olmayan kırsal örgütlenme, sivil toplum örgütlerinin azlığı, çoğunlukla karar verme mekanizmalarının en ucunda ve uzağında olma gibi. Buna karşın, yardımlaşma kültürünün ve yakın ilişkilerin varlığı da kırsal alanın avantajları arasında sayılabilir.

BAP projesi olarak tasarlanıp tamamlanmış olan bu çalışmanın genel amacı günümüz aktif yurttaşlık yaklaşımı çerçevesinde kırsal Türkiye’de yaşayan yetişkinlerin aktif yurttaşlık niteliklerini, davranışlarını, algı ve eğilimlerini, yurttaşlık ilgilerini, yurttaşlık katılım düzeylerini, karar verme süreçlerini, bilgi kaynaklarını, yurttaşlıkla ilgili hak ve sorumluluklarına ilişkin farkındalıklarını ve aktif yurttaş katılımının önündeki sosyo-kültürel engelleri çeşitli değişkenler açısından araştırmaktır.

Araştırma, betimleyici bir özellik taşımaktadır. Demografik bilgileri taramanın yanında aktif yurttaşlığın boyutlarını oluşturan “bilgi”, “beceri”, “değer” ve “katılım”ı ölçen sorulardan oluşmakta olan anket formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Formun Cronbach Alfa değeri (.95) bulunmuştur.

Araştırmanın verileri, altı il’e (Manisa, Kahramanmaraş, Kastamonu/Tosya, Çankırı, Kırıkkale, Şırnak/Cizre) bağlı toplam 13 köyden toplanmış ve geçerli kabul edilen 162 form üzerinden analiz yapılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre kırsal alandaki katılımcıların “güncel siyasi ve sosyal olayları takip etme”, “günlük yaşamda siyasi olayları konuşma”, “örgütsel katılım”, “sivil toplum örgütlerine üyelik” düzeyleri düşük; “diğerlerine yardım etme”, “diğerkamlik”, “cinsiyet eşitliği” konusundaki değer anlayışları yüksek bulunmuştur. Katılımcıların hak temelli yurttaşlık anlayışından ziyade geleneksel yardımlaşma ve sorumluluk temelli bir yurttaşlık anlayışına sahip oldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: aktif yurttaşlık, kırsal yurttaşlık, katılım, köy, kır sosyolojisi

İSLAMOFOBİ ve MÜSLÜMANLAR

Arş.Gör.Ramazan KOCAKAYA

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, rmzn_kcky@hotmail.com

Rıdvan TEMİZ

Sosyal Çalışmacı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, temizridvan@gmail.com

Koray KORKMAZ

Sosyal Çalışmacı, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, koraykorkmaz@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, tarihsel gelişimi göz önünde bulundurularak ve dünyadaki güncel durumu dikkate alınarak İslamofobi sorununu tartışmak ve değerlendirmek amaçlanmaktadır. İslamofobi sözlük anlamı olarak “İslam'a ya da İslam'ın uygulayan insanlara karşı irrasyonel korku, hoşlanmama ya da ayrımcılık” tanımlanmaktadır.¹ Abbas'a göre (2004) İslamofobi, İslam ya da Müslümanlardan korku ya da (Müslümanlar karşısında) dehşete düşme olarak tanımlanır.² Bleich'e göre (2011) İslamofobi; 1990'ların sonu ve 2000 li yılların başında politik aktivistler, sivil toplum örgütleri ve uluslararası organizasyonlar tarafından Batı liberal demokrasilerinde İslam ve Müslümanlara yönelik zararlı retorik ve eylemlere dikkat çekmek için geliştirilmiştir.³

İslama ya da Müslümanlara yönelik önyargı ve korkuyu içinde barındıran İslamofobi mefhumu, bilhassa Batıda 11 Eylül sonrası meşrulaştırılmış bir retorikle sıkça dillendirilmiştir. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra artışa geçen İslamofobinin köklerini çok daha eskilere dayandırmak mümkündür. Ortaçağda ve Aydınlanma döneminde karşılaşılan İslam temelli korku ve fanteziler, bugünkü İslamofobinin temellerini oluşturmaktadır. Yeni iletişim araçlarının da etkisiyle modern dönemde konu geniş kitlelere mal olmuş ve çok farklı boyut kazanmıştır.⁵

Council on American-Islamic Relations (CAIR) verilerine göre Amerika'da 2017 yılının üçüncü çeyreğinde 753 potansiyel önyargı olayı gerçekleşti. Bu olayların 354'ünde (%47), tanımlanabilir bir Müslüman karşıtı önyargı unsuru mevcuttur.⁶ Alman hükümetine yöneltilen bir soru önergesiyle ortaya çıkan verilere göre, Almanya'da 2017'in ilk çeyreğinde Müslümanlara karşı 208 saldırı kayıt altına alındı. Siyasetçiler, söz konusu saldırıların 'buz dağının görünen kısmı' olduğu konusunda uyardı.⁷ Kanada'da 2015 yılında polis, nefret kaynaklı 1.362 suç olayı yaşandığını ve 2014 yılına göre % 5 oranında bir artış söz konusu olduğunu bildirdi. 2014'e kıyasla bu artış, büyük ölçüde bir dine veya ırk/etnik kökene karşı nefretten kaynaklanan nefret suçlarına bağlanabilir.⁸

Avrupa Birliği Üye Devletleri'ndeki Müslümanlar, istihdam, eğitim ve konut konularında farklı düzeylerde ayrımcılık ve ötekileştirmeye maruz kalmaktadırlar. Çoğunluğa sahip popülasyon ve medya tarafından olumsuz stereotiplerin kurbanı olmaktadır. Ayrıca, sözel tehditlerden insanlara ve mülklere yapılan fiziksel saldırılara kadar her türlü önyargı ve nefret tezahürüne karşı savunmasız durumdadırlar.⁹

Sonuç olarak “İslamofobi”nin bir kelime olarak yakın bir geçmişe sahip olduğu ancak köklerinin çok eskilere dayandığı söylenebilir. Muhtemelen İslamofobi ile ilgili rakamlar hiçbir zaman sıfır olmayacaktır. Küreselde ve yerelde yaşanan gelişmelere bağlı olarak inip çıkacaktır. Tarihin farklı dönemlerinde farklı boyutlara ulaşacaktır. İslamofobi ile mücadele anlamında birtakım tedbirler alınabilir, raporlar tutulabilir, yasalar çıkartılabilir vb. Müslüman olmayanlardan, Müslümanlara yönelik bakış açılarını değiştirmesi istenebilir. Ancak bizce İslamofobi ile mücadelede en büyük sorumluluk yine Müslümanlara düşmektedir. Çalışma kapsamında da Müslümanların yapabilecekleri ilgili örneklerle yer verilecektir. Müslüman olmayanların ise, Müslümanlar ile ilgili paradigmasını değiştirmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İslamofobi, 11 Eylül, Müslümanlar.

UYGARLIK ve YOZLAŞMA

Arş. Gör. Ramazan KOCAKAYA
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, rmzn_kcky@hotmail.com

Rıdvan TEMİZ

Sosyal Çalışmacı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, temizridvan@gmail.com

ÖZET

Elektrikli tırnak törpüsü, elektrikli konserve açacağı, yumurta pişirme makinesi, yoğurt makinesi, elektrikli bıçak ve daha nice. İnsanın her eylemi için makinelerin yapılmasını nasıl açıklayacağız? Bu soruya cevap olarak biz “uygarlığın doğal sonuçları” cevabını vermek istiyoruz. Bu çalışmanın amacı da bu düşüncemizi temellendirmeye çalışmaktır. Uygarlığı bu çalışmada doğaya karşı girişilen mücadele olarak ele alacağız. Bu mücadele kesintisiz bir mücadeledir, tarihin belirli dönemlerinde bu görevi başka başka ülkeler/toplumlar üstlenmiştir. Ülkeler arasında uygarlık seviyesi bakımından farklılık olabileceği gibi aynı ülke içinde de bu farklılığı görebilmek mümkündür. Şehir ve köydeki uygarlık düzeyi aynı değildir.

“Uygar” Türkçe bir kelime olup “Uygur Türkleri”nin adından gelmiş olabileceği düşünülmektedir. Uygurlar da yerleşik hayata geçen yani şehir düzeni kuran ilk Türk Devletidir. Uygarlık ise uygar kökünden türetilen bir kelimedir. “Medine” Arapça bir kelime olup “şehir” anlamına gelmektedir. Medeniyet ise medine kökünden türetilmiştir. Umran, bayındır anlamına gelmektedir. Yaşanılan yerin gelişmesini ve güzelleşmesini sağlayan faaliyetlerdir. Umran kelimesinin diğer bir anlamı ise uygarlıktır. Görüldüğü üzere ister uygarlık, ister medeniyet ve isterse umran denilsin, yerleşik düzen olmadan, şehirleşme olmadan bir uygarlıktan bahsetmek mümkün değildir.

Meriç’e göre “uygarlık” (civilisation); içeriği, çağlara, ülkelere, yazarlara göre değişen müphem bir mefhumdur.¹ Huntington’a göre uygarlık mefhumu on sekizinci yüzyıl Fransız düşünürlerince “barbarlık” mefhumunun karşıtı olarak geliştirilmiştir. Uygur toplum ilkel toplumdur; uygar toplum yerleşmiş, kentli ve okur-yazar bir toplumdur. Uygur olmak iyi; uygar olmamak ise kötü bir şeydir. Uygarlık kavramı toplumları değerlendirmekte bir standart sağlamaktadır.² Özel’e göre uygarlık mefhumu, başlarda Batı uygarlığının özel ismi olarak belirmiş, sonraları başka toplumların ürettikleri üstün değerleri de içine alacak şekilde kapsamı genişlemiştir.³

Freud’a göre bir ülkedeki uygarlık seviyesi yüksekliğinin ölçütü, söz konusu ülkede toprağın kullanımı, insanın doğa güçlerinden korunmasını sağlayan, insanlar için faydalı olan şeylerin geliştirilmiş olmasıdır. Bu tarz bir ülkede taşma riski bulunan nehirlerin akışı kontrol altına alınmış, suya ihtiyacı olan beldelere kanallar aracılığıyla gereken su aktarılmış; toprak itinayla işlenmiş ve toprağın üstü bölgenin iklimine uygun bitkilerle örtülmüş, madenler yerin derinliklerinden yoğun bir emekle çıkarılarak ihtiyaç duyulan alet-edevatlara yapılmış, vahşi hayvanlar yok edilmiş ya da evcilleştirilmiştir.⁴

İbn Haldun’a göre medeni yaşamın gerekliliklerinin artması oranında o ihtiyaç maddelerini yapacak ustalar yetişir ve bu ustalar zaman içinde artar. Devlet de uzun ömürlü olup, hükümdarlar birbiri ardından hüküm sürerse, uygarlık mükemmelleşir, sağlam temeller üzerinde neşet eder. Ancak medeni bir yaşamda insanların masrafları artar, itidal sınırlarını aşarak israf kertesine ulaşır. Medeni yaşamın sonucu olarak sürekli istek ve gereksinimler ardında koşmak insanları yorar, lüksün farklı alternatiflerinden birini seçtikten sonra nefis, başka alternatifleri de arzular. İbn Haldun’a göre uygarlık (hadarîlik) ve uygarlığın birçok unsuru insan ve toplum için zaruri değildir.⁵

Uygarlığın yorumlanış şekillerinden biri de “kaostan kurtulmak”tır. Bauman’a göre kaostan kurtulmak adına girişilen mücadele asla sona ermeyecek, aksine daha ciddi sorunlara yol açacaktır. Yeryüzünün doğal kaynakları, sorunları daha kompleks hale dönüştürerek ve sorunun daimi bir çözümünü daha da zorlaştırarak tüketilmiştir. Sanayi örgütlenmeleri, havayı ve suyu kirletmiş ve bu yüzden insan sağlığı ve kentsel gelişmeden mesul kişilerin başına yeni birçok bela açmıştır.⁶

Bu çalışmada uygarlığın ortaya çıkış nedeni ve şekinden çok uygarlığın sonuçlarına odaklanmaya çalışılacaktır. Sonuç itibarıyla insanlık günümüzde doğaya karşı zafer elde etmiştir. Kazanılan zafer mutlak bir zafer değildir, ne kadar doğa üzerinde tahakküm kurulursa kurulsun, doğanın halen birçok güçlü silahı mevcuttur. Zafer, dünyanın her yerinde, her toplumda da kazanılmış değildir.

Doğaya karşı elde edilen zafer, arzulanması gereken bir durum değildir. Zira ya tabii olarak yeni sorunlar ortaya çıkacaktır ya da insan savaştığı bir şey bulamamasından yani amacının kalmaması nedeniyle anlam krizine girecektir. Bir amacı olmayan, uğraşacak bir şeyi olmayan insanlar kendilerini oyalamak amaçlı mutlaka bir şeyler bulacaktır. Frankl’a göre sanayi toplumu, insanların tüm ihtiyaçlarını karşılar ancak içi doldurulamayacak bir ihtiyaç söz konusudur, bu ihtiyaç insanın anlam ihtiyacı, insanın anlama erişme iradesidir. Bugünkü toplumsal koşullar altında insan doyumsuz yoksunluğa uğrar. Refah toplumunda/devletinde de durum böyledir. Aksi takdirde refah devletlerindeki intiharın en sık ölüm nedenleri arasında olmasını açıklamak mümkün görünmemektedir.⁷

Peki insan ne yapmalıdır? Doğanın barbarlığından kaçıp uygarlığa sığındık. Peki uygarlığın barbarlığından neye sığınacağız? Bazıları uygarlığın barbarlığından kurtulmanın yolunu doğaya kaçmakta görürken, diğerleri (Stephen Hawking gibi düşünenler) dünyayı terk etmemiz gerektiğini söylüyorlar. Diğer bazıları bir yere gitmemize gerek olmadığını, uygarlığı ıslah etmemiz gerektiğini, sürdürülebilir kalkınma hedefleri koymamız gerektiğini düşünüyorlar. Biz uygarlığın kazandırdıklarını itidal dairesinde kullanmamız gerektiğini, fazlasının ise gerekli olmadığını hatta zararlı olduğunu düşünüyoruz. Özel’in şu sözlerini de kendimize rehber ediniyoruz: “lüzumsuzluk rahatın keyfe, güzelin fanteziye dönüştüğü noktada ortaya çıkıyor.”³

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**MERİNİLER-BENÎ AHMER ASKERÎ İŞBİRLİĞİ ANLAMINDA MEŞİHATU'L-
ĞUZÂT KURUMU**

Arş. Gör. Kadir TÜRKMEN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, k_turkmen@outlook.com

ÖZET

Muvahhidler Devleti'nin İkâb Savaşı'nda (1212) Haçlılar karşısında yaşadığı büyük mağlubiyet sonrasında Endülüs ve Mağrib'te yeni devletler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu anlamda 1230'lu yıllarda, Endülüs'te Gırnata Sultanlığı veya Nasrîler olarak da bilinen Benî Ahmer, Mağrib'te de Merînîler, Zeyyânîler ve Hafsîler gibi devletler ortaya çıkmıştır.

Güneydoğu Endülüs'te Gırnata merkezli küçük bir alanda sıkışıp kalan, Müslümanların Avrupa'daki son siyasî oluşumu olan Benî Ahmer Devleti, Avrupalı Hıristiyan devletlerden de sürekli destek alan başta Aragon ve Kastilya krallıkları olmak üzere kendisinden daha büyük çok sayıda güçle aynı anda mücadele etmek durumunda kalmıştır. Bu mücadelesini sürdürebilmek için sık sık başvurduğu yollardan biri Mağrib'teki Müslüman devletlerden yardım istemek olmuştur. Bu anlamda Endülüs'e yardım tedarikinde askerî, siyasî ve coğrafi anlamda en uygun olan devlet Merînîler olmuştur. Kuzey Afrika'da (Mağrib) bulunan diğer devletler de Endülüs'teki Benî Ahmer Devleti'ne yardımlarda bulunmuş olsalar da, uzun vadede askerî yardımı sistematik bir şekilde Merînîler sağlamışlardır. İşte bu yardımın yapılmasında ön plana çıkan kurum da Meşîhatu'l-Ğuzât Kurumu olmuştur.

Hem orduya gönüllü olarak katılanlar hem de Merînî hükümdarı tarafından Endülüs'e sürgün edilenlerle birlikte Benî Ahmer Devleti'nin ordusunda sayıca büyük bir artış meydana geldi. Ve 670/1272 yılında Merînî hükümdarı Ebû Yûsuf Ya'kûb b. Abdülhak el-Mansur'un, Mağrib'ten Endülüs'e geçen askerlere Mûsa b. Rahhû b. Abdülhak'ı komutan olarak tayin etmesiyle Meşîhatu'l-Ğuzât teşkilatı kuruldu.

Meşîhatu'l-Ğuzât teşkilatının başındaki komutana “*şeyhü'l-ğuzât*” denmekteydi. Endülüs'te Müslümanların hâkim olduğu hemen her beldede bu teşkilatın şubeleri bulunmaktaydı. Her şubenin başında da birer şeyhü'l-ğuzât bulunmaktaydı. Ve bu şube komutanları şehir valiliklerine bağlıydı.

Meşîhatu'l-Ğuzât teşkilatı Benî Ahmer-Merînî ilişkilerinin hem siyasal hem de askerî alanda gelişmesinde etkin rol oynamıştır. Benî Ahmer Devleti'nin başı her sıkıştığında Merînîlerden yardım istemiştir. Meşîhatu'l-Ğuzât teşkilatı sayesinde Hıristiyan kontlukların eline geçen bazı yerler tekrar alınmıştır. İki devlet arasındaki ilişkiler özellikle de Ebû Yûsuf Ya'kûb'un Endülüs'e yaptığı üçüncü seferinde iki devlet arasındaki bağı güçlenmiştir.

Meşîhatu'l-Ğuzât teşkilatı elde ettiği başarılarının getirisi olarak Benî Ahmer Devleti'nde özel imtiyazlara sahip oldu. Ancak şeyhü'l-ğuzâtlar, bu imtiyazlar sayesinde kazandığı nüfuzla Benî Ahmer Devleti'nin içişlerine müdahale etmeye başlamıştır. Şeyhu'l-ğuzâtların, Merînî hükümdarının yakınlarından olması şartının bulunması da zaman zaman iki devlet arasında çekişmelere neden oldu. Hatta Benî Ahmer-Merînî devletleri bu teşkilat üzerinden karşılıklı güç savaşlarına girişmişlerdir. Benî Ahmer Devleti'nin giderek güçlenmesi ve Merînîlerin gerileme sürecine girmeye başlamasıyla Gırnata sultanının eliyle teşkilat içerisinde tasfiye başlamıştır. Nihayet 774/1374 yılında Merînîlerin güç kaybetmesinden istifade etmek isteyen Benî Ahmer sultanı Muhammed el-Ğani Billah (V. Muhammed) tarafından son şeyhü'l-ğuzâtın Endülüs'ten gönderilmesiyle bir asra yakın ayakta duran teşkilat kapatıldı.

Bizim bu tebliğimizde Meşîhatu'l-Ğuzât teşkilatının oluşum süreci, yapısı, etkileri, iki devlet arasındaki ilişkilerde olumlu ve olumsuz rolleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Meşîhatu'l-Ğuzât, Benî Ahmer, Merînîler.

**İSLÂM DÜŞÜNÇESİNDE ESKATOLOJİYE YÖNELİK HETEREDOKSAL BİR
YORUM: KAZANILAN ÖLÜMSÜZLÜK**

Dr. Saim GÜNDOĞAN
Hakkâri Üniversitesi, saimgndgn@gmail.com

ÖZET

İslâm düşünce tarihinde, gerek teolojik gerekse felsefî problemlere yönelik farklı çözümler arayışları hep ileri sürülmüştür. Bu arayışların en temel hedefi, dinsel fikirlerin ve dilin ardında bulunan önemli noktaların ortaya çıkarılması ve izah edilmesi yönündeki işlevselliği aydınlatmaktır. Bu amaçla, düşünce tarihinde geniş ve ciddi bir yer kapsayan, özellikle de egzistansiyel açıdan büyük bir önem ve değer taşıyan ölümden sonra hayat problemi hakkında farklı yorumların ileri sürüldüğü görülmektedir. Bu yorumlar arasında öne çıkan farklı yaklaşımlardan biri, İslâm düşünürleri olan Farabî ve Muhammed İkbal tarafından ele alınan kazanılan ölümsüzlük görüşüdür. Kazanılan ölümsüzlük, bireyin benliğini hem teorik hem de pratik anlamda sürekli olarak geliştirmesi, zenginleştirmesi ve olgunlaştırmasının bir sonucu olarak ayrıcalıklı bir pozisyona ulaşma diye ifade edilebilir. Bu görüşün temelinde benliğin özgürlüğü ve yaratıcılığı yer alır. Değil mi ki, Tanrı'nın bütün yarattıkları arasında, kendisinin yaratıcı hayatına bilinçli bir biçimde iştirak etme kabiliyeti verdiği tek varlık insandır. Bu durumda insan, sürekli olarak artan biricik ve kapsamlı bir bireysellik isteği ve arzusuyla sonsuz bir hayat elde edebilecek imkânı sahiptir. Bu imkân, ölümsüzlüğün kazanılabileceğini kanıtlar. Bu anlamda ölümsüzlük, verilen bir şey değil, nazarî ve amelî uzun gayretler sonucunda kazanılan bir şeydir. Farabî, bu konuda nefis meselesini gündeme getirir. Bu bağlamda nefsi üçe ayırır: birincisi, akılları (heyûlanî akıl) potansiyel seviyede kalan "cahilliler"; ikincisi, akılları bil-fiil haline gelmekle beraber amelî kemale sahip olamayanlar; üçüncüsü ise hem müstefâd akıl seviyesine ulaşan hem de amelî kemale sahip olanlardır. Ona göre, yalnızca ikinci ve üçüncü gruba giren nefisler, ölümsüzlüğü kazanabilir. İkbal ise Farabî'den farklı olarak, kazanılan ölümsüzlük görüşünü İslâmî esaslara uygun olarak kendine has bir biçimde ileri sürer. İkbal, bu yaklaşımının temelinde benliğin hayat aktivitesiyle olgunlaşması ve böylelikle ölümsüzlüğü elde edebileceği fikrini yerleştirir. Bu çalışmanın amacı, ölümden sonra hayat konusunda ikna edici, umut verici ve soyut ile somut dayanaklarla ifade edilebilen, düşünce tarihinde konunun tartışmalarının seyrini etkileyebilecek olan ve İslâm düşünürlerinin önemini vurgulayan bir kavram olma mahiyeti taşıyan kazanılan ölümsüzlük görüşünü tartışmaya sunmaktır. Bu tartışma yapılırken takip edilecek yöntem, sistematik karşılaştırma yöntemidir. Muhtemel sonuçlar, İslâm düşünce tarihinin birçok konuda olduğu gibi, ölümden sonra hayat konusunda da farklı yaklaşımları gündeme getirdiğini ortaya koymak, eskatolojik tartışmalar yapılırken yeni bir kavrama odaklanmasını sağlamak, Farabî ve İkbal'in problemlere yönelik özgün görüşlerinin daha iyi bilinmesini aydınlığa kavuşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Eskatoloji, İslâm, Teoloji, Felsefe, Ölümden Sonra Hayat, Farabî, İkbal, Kazanılan Ölümsüzlük, Nefis, Benlik.

“TÜRKÇE HEKİMLİK TERİMLERİ ÜZERİNE BİR DENEME” İSİMLİ ESER’DE TIP DİLİNİN TÜRKÇELEŞTİRİLMESİ, CUMHURİYET TÜRKİYESİ VE ULUSAL KÜLTÜRE ETKİLERİ

Dr. Mine ERSEVİNÇ
Uludağ Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü
Öğr. Gör. Meral GÜLLÜLÜ
Uludağ Üniversitesi Türk Dili Bölümü
Öğr. Gör. Gülnaz ÇETİNOĞLU
Uludağ Üniversitesi Türk Dili Bölümü

ÖZET

“Cumhuriyet’in ilk yıllarında Türk Dil Kurumu’nun kuruluşu ve dil devriminin uygulamaya konuşuyla birlikte tıp dilinin Türkçeleştirilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Yapılan çalışmaların ilk örneklerinden birisi Dr. Şefik İbrahim İşçil’in Türkçe Edebiyat Öğretmeni Ali Ulvi Elöve ile hazırladığı “Türkçe Hekimlik Terimleri Üzerine Bir Deneme” adlı sözlüktür. Sözlükte 12.000’i aşkın hekimlik terimi ele alınmıştır. Eser hazırlanırken Kâşgarlı Mahmut’un Divan-ü lûgat-it Türk, Mütercin Asım’ın Kamus, Şemsettin Sami’nin Kamus-i Türki ve Rus bilgini Radlof’un Türk Lehçeleri Sözlüğü gibi değişik kaynaklara başvurularak terimlere Türkçe karşılıklar aranmıştır. Yazarlar ayrıca Orhun Yazıtları’ndan Dedem Korkut Masalları’na değin birçok yazılı kaynağı ve halk dilini bir taramadan geçirmişler, Bursa Halkevi ile koordineli çalışmalar yapmışlardır. Örneğin; Aralık 1938’den Ocak 1939’a kadarki iki aylık süreçte ise Bursa Halkevi Dil-Edebiyat-Tarih Komitesi, Ali Ulvi Elöve ile Doktor Şefik İbrahim İşçil, Dil Kurumu’nca gönderilmiş olan, tıp terimlerinin *Öz Türkçe* olarak 12.160 Tıp teriminin karşılıklarını bulmuşlardır. Komite tarafından çalışmanın küçük bir örneği basılarak, ayrıntılı etüdü yapıldıktan sonra, bir kitap haline getirilmesi kararlaştırılmıştır. Eser Türk Dil Kurumu Tarafından 1944 yılında basılmıştır.

Tıp terimlerini Türkçeleştirmek isteyenlere rehberlik yapabilecek eserde; ölü (kadavra), ölü açımı (otopsi), yürek yazım (kardiyografi), yelpik (astım), cranium-kafatası (sağrak), danışım (konsültasyon), aşırğan (kleptomani), bayını (koma), göçüm (metestaz), tutarik (epilepsi), danışım (konsültasyon) gibi karşılıklar bulunmaktadır.

Çalışmamızda erken Cumhuriyet döneminde yasal-kurumsal anlamda merkez tarafından yapılan çalışmalar öncelikle değerlendirilecek. Sonrasında Bursa Halkevi’nin sayılarını arttırabileceğimiz çalışma örnekleri bildirimizde, yerel bağlamda yaşanan gelişmelerin Cumhuriyet Türkiye’si ve ulusal kültüre etkilerine ulaşmak amacıyla ele alınacak ve Tıp dilinde Türkçeleştirme eser üzerinden incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Türkiye’si, Tıp Dili, Türkçeleştirme

AMERİKAN TARIM POLİTİKALARININ
TÜRK TARIMI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ (1945-1980)

Dr. Hacer KARABAĞ
Uludağ Üniversitesi, hkarabag@uludag.edu.tr
Dr. Mine ERSEVİNÇ
Uludağ Üniversitesi, akkusm@uludag.edu.tr

ÖZET

Kişi başına üretimin ya da gelirin kalıcı biçimde artışı olarak tanımlanabilen iktisadi büyüme, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ulusların zenginliğini ve yoksulluğunu belirleyen temel kavram olarak ifade edilmektedir. Özellikle de tarım kesiminde yarattığı etkiler bakımından, İkinci Dünya Savaşı ile başlayan ve ABD'nin dünya ekonomisinde ve küresel tarım politikalarında önemli bir güç olarak karşımıza çıktığı dönem oldukça önemlidir. 1970'lere kadar devam edecek bu sürecin en önemli özelliği, başta ABD olmak üzere, devletlerin tarımsal üretimin artırılmasına yönelik müdahaleci politikalar uygulamış olmalarıdır. 1970'lere gelindiğinde sistemde yaşanan tıkanmalar ve krizler yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Gıda Krizi ve arkasından yaşanan Petrol Krizi tarımsal üretime yönelik politikalarda devlet denetimlerini azaltmış, tarımın uluslararası ticarete ve çok taraflı ticaret anlaşmalarına konu edilmesini gündeme getirmiştir. Gıda maddelerinin ülkeler için stratejik öncelikli mallar sayılması ve buna karşılık tarım kesiminin doğal koşullara bağlılığından dolayı diğer sektörlerden daha fazla piyasa istikrarsızlığına açık olması, devletlerin bu alanda uyguladıkları politikaların ana itici gücü olmuştur. Savaş döneminde yaşanan gıda kıtlığı ve savaş sonrası ortaya çıkan iki kutuplu dünyada "soğuk savaş" rüzgârlarının esmesi gıda güvencesinin sağlanması konusunda devletlerin dikkatini tarım kesimine çekmiştir. Tüm bu sebeplerle tarım üretimini artırma amaçlı politikalar özellikle en sanayileşmiş kapitalist ülkeler olan ABD, AB ve Japonya tarafından çok uzun yıllar değişik yöntemler kullanılarak uygulanmıştır. Tarihin en eski dönemlerinden itibaren, devletler tarafından tarım kesimine yönelik müdahaleler gerçekleştirilmiş olsa da, modern anlamda ilk uygulayıcı 1929 Ekonomik Krizi sonrası ABD olmuştur. Tarıma yönelik devlet müdahalelerinin artması ve dünya genelinde yaygınlık göstermesi ise İkinci Dünya Savaşı sonrası gerçekleşmiştir. Bu çalışmamızda İkinci Dünya Savaşı sonrası hâkim güç olan ve Türkiye'nin de Marshall Planı ile eklenme sürecine girdiği, 1945-1980 dönemi ABD tarım politikaları ve doğurduğu sonuçlar ele alınacaktır. FAO'nun sunmuş olduğu istatistiki veriler aracılığıyla, ABD, Avrupa ve Türkiye'deki tarımsal üretimde yaşanan değişim, karşılıklı olarak analiz edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarım politikaları, Kırsal nüfus, tarımsal üretim

KUŞEYRÎ BAĞLAMINDA TAKVA VE VERÂ ANLAYIŞI

Dr. Mehmet Mansur GÖKCAN
Çukurova Üniversitesi, mgokcan37@hotmail.com

ÖZET

Korkmak, sakınmak ve korunmak anlamlarında olan takva, emirleri yerine getirmek ve yasaklardan sakınmak suretiyle Allah'tan korkmayı, salih amellerle günahtan ve azaptan korunmayı öngörmektedir. Mâsivâdan uzaklaşarak itaatle ve ibadetle Allah'a yönelmek ve bağlanmak takvanın ön koşuludur. Bir şeyden korkmak, o şeyden kaçmaya ve uzaklaşmaya yol açar. Takvadaki korku ise, Allah'a sığınmaya, bağlanmaya ve O'nun dışındaki şeylerden uzaklaşmaya yol açar. Takva bütün iyilikleri kendisinde toplar. Gerçek takva, Allah'a ibadet ederek azabından sakınmaktır. Takvanın aslı, şirkten, günahtan ve şüpheli şeylerden sakınmaktır. Bunlar, takva sahibi olmanın şartları olarak da kabul edilebilir. Elde edemediği şeye tevekkül etmek, elde ettiği şeye rıza göstermek ve geçip giden/elden kaçan şeye de sabır göstermek, bir kimsenin takvasının delilidir. Şüpheli şeyleri terk etmek anlamına gelen verâ, dinin temeli ve sûflerin özelliğidir. Takva, haramdan kaçmayı gerektirirken verâ, şüpheli şeylerden bile kaçmayı gerektirmektedir. Bu durum, verânın takvadadan bir adım daha ötesinde olduğunu gösterir. Şüpheli şeyleri terk etmenin sebebi harama düşme korkusudur. Haram, Allah'ın sınırıdır. Bu sınırın çiğnenmesi, helak olmaya sebep olacağı için bu sınıra yaklaşmak bile tehlikelidir. Şüpheli şeyleri terk edenler, Allah'ın koruması altına girerler. Bir işin günah olup olmamasında şüphe varsa, bu şüpheyi ortadan kaldıracak olan şey kalptir. Bir iş yapılırken kalpte huzursuzluk hissedilirse, bu günahdır. Şüphe edilmeyecek olan tek şey Allah'tır. O'nun dışındaki şeylerden şüphelenilebilir. Halkta da şüphe olduğu için, halktan uzaklaşıp Hakk'a teveccüh etmek gerekmektedir. Tasavvuf, azimet yoludur. Sûfler, başkalarının ruhsatla amel etmesini hoş görürler. Fakat kendileri, zaruret olmadıkça azimetten ayrılmazlar. Nafîle ibadetleri farz imiş gibi eda ederler. Tasavvuf, fetva yolu olmaktan ziyade takva yoludur.

Anahtar kelimeler: Takva, verâ, korku, şüphe.

TASAVVUFTA HALVET VE UZLET

Dr. Mehmet Mansur GÖKCAN
Çukurova Üniversitesi, mgokcan37@hotmail.com

ÖZET

Tasavvufta halvet ve uzlet, usûlu aşerenin bir makamı olarak yer almaktadır. Halvet, belirli bir zaman için halktan ayrılarak bir yerde yalnız kalmaktır. Uzlet ise, sürekli olarak halktan ayrı yaşamaktır. Halvet ve uzlet, yalnız yaşamak, halka karışmamak, inzivaya çekilmek, ihlaslı bir şekilde ibadet etmek üzere tek başına yaşamak anlamında birbirinin yerine de kullanılmaktadır. Buna vihdet ve inziva da denilmektedir. Halvetten maksat, kalbin Allah'la meşguliyetini engelleyecek şeylerden uzaklaştırılmasıdır. Gözün gördüğü şeyler, kalbin de ilgisini çekerek meşgul etmekte ve Allah ile meşguliyetine engel olabilmektedir. Bu bakımdan, tasavvuf ehli, belirli bir süre, nefsi eğitmek, kalbi saflaştırmak ve Allah'la meşgul etmek için halvete girmekte fayda görmüştür. Halvette, yalnız başına yaşayan kimse, riyadan kurtularak ihlasla ibadet etme imkânına kavuşur. Ancak, halvette bulunan kimse, kibre kapılmamalı ve kendisinde üstünlük görmemelidir. Nefsini hakir gören mütevazı, herhangi bir kimseden üstün olduğunu düşünen de kibirli olur. Halvet, halktan uzakta yapıldığı gibi, halk içinde yalnız başına da yapılabilir. Bu durumda, bedenlen halk içinde, fakat kalben Hak ile birlikte olunur. Bu tür halvete “halvet der encümen” denilir. Şartlarına uyulmadan, belirli zikir ve ibadetlere yoğunlaşmadan ve daha iyi bir dinî hayat yaşama amacı taşımadan yapılan halvet bir işe yaramaz. Bu tür halveti, Hristiyan rahipler ve Hint fakirleri de yapabilmektedir. Halvetten maksat, nefis eğitimiyle vücudun birtakım beceriler kazanmasını sağlayarak, ateş üzerinde yürümek, vücuda şiş batırmak gibi tasavvufta da, dinde de olmayan eylemleri yapabilmek değildir. Halvetin süresinin kırk gün olması, Hz. Mûsâ'nın vahiy almadan önce beklediği süre ve Hz. Peygamber'in, bi'setten önce her yıl Hıra mağarasında tefekkürle geçirdiği süre ile ilişkilendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Halvet, uzlet, nefis.

EMRE İTAAT AÇISINDAN KUR'AN'DA TÂLÛT VE CÂLÛT KISSASI
THE TALE OF TÂLÛT AND CÂLÛT IN THE QUR'AN IN TERMS OF OBEDIENCE TO
THE COMMANDMENTS

Doç. Dr. Ahmet ÖZ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ahmetoz3@yahoo.com

ÖZET

Yüce Allah Kur'an'da geçmiş kavimlerin hayatlarından kesitler sunan pek çok kısa zikretmiştir. Söz konusu kıssalar çoğunlukla tarihi bilgiler vermekle beraber asıl amaç tarihi bilgi vermekten çok anlatılan olaylardan çıkarılması gereken ders ve ibretlere dikkat çekmektir. Tâlût ve Câlût kıssası da okuyucuya çıkaracağı dersler ve ibretler açısından çok önemli bilgiler sunmaktadır. Amacımız bu kıssayı tüm yönleriyle incelemek ve kıssadan hisse kabilinden bir şeyler ortaya koymak değildir. Bu konu tefsir kaynaklarında yeterince incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Biz kıssanın bir kısmını, daha doğrusu Tâlût'un ordusunun nehirle olan imtihanını inceleyeceğiz. Kıssaya göre Tâlût'un ordusu Câlût'un ordusuyla savaşmak için yola çıktığında önlerine bir ırmak çıkmış, Tâlût ordusuna bu ırmaktan su içmemelerini eğer çok susamışlarsa sadece bir avuç dolusu içebileceklerini, bu emre uymayanların ordudan ayrılmasını, kendisiyle savaşa gelmemelerini emretmiştir. Orduda bulunan askerlerin büyük çoğunluğu bu emre itaat etmemiş sudan kana kana içmişlerdir. Bu emre uyararak bir avuç su içmekle yetinen az bir gurup askerle Tâlût, Câlût'un ordusunu mağlup ederek zafer kazanmıştır. Dolayısıyla bir ordunun başarılı olabilmesi için askerlerin komutanının verdiği emirlere harfiyen uyması gerekir. Savaşta galip gelmek için sayısal çoğunluktan çok, nitelikli, inançlı insanlara ihtiyaç vardır. Nitekim olayın anlatıldığı Bakara suresinin 249. ayetinde, nice az sayıda nitelikli topluluğun Allah'ın izniyle kendilerinden sayı yönünden çok olan toplumlara galip geldiği vurgulanmıştır.

Bu bildiri biz, söz konusu kıssada anlatılan yönetici-yönetilen/komutan-ordu ilişkisine emre itaat açısından yaklaşacak, emre itaatin getirdiği başarıdan bahsederek itaatsizliğin getireceği olumsuzluklara dikkat çekmeye çalışacağız. Bu kıssa Kur'an'da geçmekle birlikte Tevrat'ta da ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Amacımız Kur'an'ın çizmiş olduğu temel çerçeveden uzaklaşmadan Tevrat gibi tarihi kaynaklardan da istifade ederek bir sonuca varmaktır. Bu konuda ilk dönem tefsir kaynaklarından başlanarak günümüze kadar konu ile ilgili yazılan kaynaklardan, yapılan çalışmalardan olabildiğince istifade etme yoluna gidilecektir.

Anahtar kelimeler: Tâlût, Câlût, ordu, komutan, emre itaat.

ABSTRACT

In the Qur'an, Almighty Allah has mentioned many stories that offer cross-sections from the lives of the peoples of the past. The tales are mostly to give historical information, but the main purpose is to draw attention to the lessons and teachings that need to be taken out of events that are told from historical information. Tâlût and Câlût also provide very important information in terms of lessons and lessons that the reader will take. Our aim is not to examine all aspects of this proportion and to reveal something from the tale. This subject has been sufficiently studied and evaluated in the sources of commentary. We will examine part of the tale, the test of Talut's army with the river. According to the tale, when Tâlût 's army set out to fight with Câlût 's army, a river came in front of them. Tâlût ordered the army not to drink water from this river, but only a handful of water if they are so thirsty, and those who do not obey this command should leave the army and not come to war with him. The vast

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

majority of the soldiers in the army did not obey this order and drank from water to saturation. Tâlût defeated Câlût 's army and won victory with a few soldiers who were satisfied with drinking a handful of water. For an army to succeed, the soldiers must obey the orders of the commander. In order to win in battle there is a need for more qualified, faithful people than the numerical majority. As a matter of fact, the event is described in Surat al-Baqara 249. in the verse, it is emphasized that a number of societies, by Allah's permit, prevailed in societies with a great number.

In this Symposium statement, we will approach the relationship between the administrator-leader / commander-army as described in the tale and try to draw attention to the negativities of disobedience by talking about the success of obedience to the command. This tale is described in detail in the Torah, as well as in the Qur'an. Our aim is to reach a conclusion by benefiting from historical sources such as the Torah without moving away from the basic framework drawn by the Qur'an. In this regard, starting from the sources of tafsir in the first period, we will try to benefit as much as possible from the studies that have been done from the sources written about the issue.

Keywords: Tâlût, Câlût, army, commander, obey orders.

DÜNYEVİLEŞMENİN DOĞURDUĞU SIKINTILAR
PROBLEMS CAUSED BY WORLDLINESS

Doç. Dr. Ahmet ÖZ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ahmetoz3@yahoo.com

ÖZET

İnsan hayatının ergenlikten ölümüne kadar geçen süre içerisindeki her anı imtihandır. İnsanın en büyük hayali bu imtihanı başarı ile geçip cennete ulaşmak olmalıdır. Yüce Allah insanı bazen zenginlikle bazen de fakirlikle imtihan eder. Her iki imtihanın da kendine göre zorlukları vardır. Biz bu çalışmamızda dünya nimetlerinin çokluğu ile imtihan edilmenin doğurduğu sıkıntıları tespit ederek bu konuda çeşitli çözüm önerilerinde bulunacağız.

Her insanın dünya malını ve nimetlerini sevmesi fitri bir durumdur. Ancak bu sevgi hırs boyutuna ulaştığı zaman tehlikeli bir durum arz eder. Bu yüzden her konuda olduğu gibi insanın dünya nimetlerine bakışı da dengeli olmalıdır. Son yıllarda özellikle ülkemizde sosyal refah seviyesinin yükselmesi sonucunda insanlar dünya nimetlerine daha kolay ulaşabilir bir duruma gelmişlerdir. Bir kısım Müslümanlar elde ettikleri mal, mülk ve iktidarın verdiği geçici gücün etkisiyle dünyaya hırs düzeyinde bağlanmaya ve bunun sonucu olarak elde ettikleri nimetleri korumak için çoğunlukla haram yollara başvurmaya başlamışlardır. Lüks hayatın getirdiği nimetlerin bir gün ellerinden kayıp gideceği korkusuyla onları korumak için hak ve adaleti unuttur bir pozisyona düşmektedirler. İşlerini ve yaşam standartlarını yükseltmek için ödeyemeyecekleri miktarlarda borçlanmakta ve hayatlarının geri kalan kısmını bankalara borç ödemekle geçirecekleri için de hayır ve hasenat işlerinden uzaklaşmaktadırlar.

Lüks hayata alışan insan için ihtiyaçlar sınırsız, kaynaklar ise sınırlıdır. Sınırlı kaynaklardan sınırsız ihtiyaçları karşılamak zordur. Çünkü insanın arzu, istek ve ihtiyaçları bitmek tükenmek bilmediği için hepsinin karşılanması mümkün değildir. Durum böyle olunca insan bütün ömrünü ihtiyaçlarını temine harcar, kulluğunu ve ibadetlerini tam olarak yerine getiremediği için de hem bu dünyada huzursuz bir hayat yaşar hem de öbür dünyada kendisi için kötü bir sonuç hazırlar.

Özellikle belli bir fakirlik döneminden sonra zengin olan insanlar “sonradan görme” olarak tanımlanan pek çok olumsuz tutum ve davranış içerisine girmektedirler. İşte dünya nimetlerinin çokluğuna bağlı olarak gelişen bu ve benzeri birçok başarısız imtihan örneğini tebliğimizde zikredecek ve bu sorunun çözümü için önerilerde bulunacağız.

Anahtar Kelimeler: Dünyevileşme, para, makam, hırs, imtihan.

ABSTRACT

Every moment of human life from the adolescence to the death is the test. The greatest dream of man is to pass this test with success and reach heaven. Almighty Allah sometimes tests people with wealth and poverty. Both tests have their own difficulties. In this work, we will find various solutions to this issue by identifying the troubles caused by the test of the multitude of the world blessings.

It is natural for every person to love the world's goods and blessings. However, this love is dangerous when it reaches the extent of ambition. For this reason, one's view of the world's blessings should be balanced as in every issue. In recent years, especially in our country as a result of increasing social welfare level, people have become more easily accessible to the

world's blessings. Some Muslims have begun to wrong ways in order to protect the blessings they have achieved as a result of ambition to the world with the influence of the temporary power given by the goods, property and power they have acquired. They forgot the right and justice to protect them for fear that the blessings of luxury life will one day be lost from their hands. They borrow the amounts they can't pay to raise their business and living standards, and move away from their charity work because they will spend the rest of their lives on lending to banks.

For people accustomed to luxurious life, the needs are unlimited, and resources are limited. It is difficult to meet unlimited needs from limited sources. Because it is not possible to meet all of them because the desire and necessity of the person does not end up being exhausted. In such a situation, human beings have an uneasy life in this world because they can not fully fulfill their needs and their worship, and they prepare a bad result for themselves in the hereafter. Especially after the period of a certain poverty, the rich people are involved in many negative attitudes and behaviors which are defined as "vulgarian person". Here we will mention in our paper the examples of many such unsuccessful testimonies that are developed in accordance with the multitude of world blessings, and we will make suggestions for the solution of this problem.

Keywords: Worldliness, money, authority, ambition, test.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**EBU'L-HUSEYN EL-KUDÛRÎ'NİN *et-TECRÎD* ADLI ESERİ ÇERÇEVESİNDE
HANEFÎ MEZHEBİNDE DELİL OLARAK SAHABE KAVLI**

Öğr. Gör. Dr. Ahmet ÇETİNKAYA
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ackaya78@gmail.com

ÖZET

Âlimler, bir sahâbînin hukukî sonuç doğuran bir konudaki uygulaması, fetvası veya yargı kararı için genellikle “kavlu’s-sahâbî” ifadesini kullanmışlardır. Kudûrî, *Tecrid* adlı eserinde sahabe kavli ile ilgili ‘mezhep, hüküm, kada ve fetva’ kelimelerini kullanmaktadır. Kudûrî’nin, sahabe kavli ile ilgili açıklamaları, sahabenin icmâsına itibar edildiğini, sahabenin kıyasa aykırı olan ve kendiliğinden bilemeyeceği konularda söylediği söz veya yaptığı uygulamanın tevkîfe hamledileceği, bunun dışındaki söz, fetva ve fiillerinin ise tercih edilebilir olduğunu, bu tercihlerde ise farklı bir takım tercih gerekçelerinin var olduğunu göstermektedir. Ona göre sahabeden gelen icma dışındaki rivâyetlerin delil olarak kabul edilmesinde ve farklı sahabe kavilleri arasından bir tanesini tercihte, haber-i vâhidi kabul ve tercih şartları geçerlidir. Sahabeden gelen nakiller de, Hz. Peygamber (s.a.v.)’den gelen nakiller gibi içerik olarak söz, fiil ve takrîr şeklinde üç kısımdır. Söz ve fiilin sahabe kavli kapsamında değerlendirilmesi, açıklamayı gerektirmeyecek bir durumdur. Ancak, ihtimali olan sahabe fiilinin hüccet olmayacağı söylenmiştir. Sahabenin söz, fiil veya takririne dayanan veya dayanma ihtimali olan tâbiîn davranışlarının da sahabeye dayanması nedeniyle sahabe kavli/fiili kapsamında bir delil olabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca sahabenin onayına sunulmuş bir olay veya uygulamanın da sahabe kavli gibi kabul edileceği kabul edilmektedir. Bunlara ek olarak sahabenin yapması gerektiği halde yapmadıklarının, dolayısıyla terklerinin de delil olarak değer kazandığı söylenmelidir. Kapsam itibarıyla temelde bu şekilde ortaya konulan sahabe kavlinin öncelikle kapsamına dair Kudûrî tarafından ortaya konulan tercih ve değerlendirmeler ele alındıktan sonra delil olarak değeri üzerinde durulmuştur. Bu tebliğde sahabe kavlinin fikhî hükümlerin tespitinde delil olarak kullanılışı ile ilgili Kudûrî tarafından yapılan tespitler ele alınacaktır. Onun değerlendirmeleri ile mezhep içerisindeki ihtilaflarda ne yönde bir tercihte bulunduğu tespit edilecek konuyla ilgili tartışma ve iddialara Kudûrî’nin bakışıyla getirilen çözümler ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda özellikle Ebû Hanîfe’nin sahâbe kavlinin dışına çıktığı iddia edilen meselelerden bazılarını, Kudûrî’nin nasıl ele aldığına dair bilgi verilecek ve örnekler üzerinden konu ele alınacaktır. Sahabe kavli sadece fikhî hükümlerin tespit edilmesinde değil aynı zamanda nasların doğru anlaşılmasında ve tearuz eden nasların tercihinde de delil olarak kullanılmıştır. Tebliğde hem nasları arası tercihte sahabe kavlinin konumunu hem de deliller arası tercihte deliller arası sıralamadaki yerini ilgili eser çerçevesinde ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sahabe Kavli, Hanefi mezhebi, Kudûrî, Tecrid, Delil

NECİP EL-KİYLÂNÎ VE AHLÂM İMRA'AH ADLI KISA ÖYKÜSÜNDE AİLE
TEMASI

Arş. Gör. Sevda ÇETİN
Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, s.yaslak@alparslan.edu.tr
Öğr. Gör. Güler KOCA
Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, g.koca@alparslan.edu.tr

ÖZET

Kıssa anlamına gelen hikâye olmuş ya da olması muhtemel olayları anlatan düz yazı türüdür. Arap edebiyatında kısa öykünün ilk tohumları on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında gelişmeye başlamış ve yirminci yüzyılın ilk yarısında da olgunluğa erişmiştir. Abdullah Nedîm, Selîm el-Bustânî, Nu'mân el-Kasâtîlî kısa öykünün ilk öncüleri arasında yer alır. Mısırlı Muhammed Teymûr, Arap edebiyatında modern anlamda kısa hikâye türünün öncüsü olarak kabul edilir. 1917 yılında kaleme aldığı fi'l Kîtar (Trende) adlı hikâyesi de ilk modern kısa hikâyedir. Modern Arap edebiyatının önemli hikâye ve roman yazarlarından biri olan Necîp el-Kîylânî, 1921 yılında Mısır'ın el-Ğarbiyye iline bağlı Şerşâbe köyünde fakir bir ailede dünyaya gelmiştir. İnde'r-Rahîl adlı kısa hikâye koleksiyonunda 28 kıssa bulunmaktadır. Bu hikâye koleksiyonunda yer alan Ahlâm İmra'ah kıssası'nda Mısır'ın İskenderiyye şehrinde yaşayan bir aile anlatılmaktadır. Öyküde, eşine ve çocuklarına karşı sorumsuz lüks düşkün, yalanlarla dolu bir kadın ve umduğu evliliği bulamayan, sırf çocukları uğruna çileli hayatını devam ettirmek zorunda olan bir baba anlatılmaktadır. Bu çalışmada Mısırlı edebiyatçı Necîp el-Kîylânî'nin hayatı, eserleri ve Ahlâm İmra'ah adlı öyküsü şahıslar, olaylar, yer ve zaman açısından incelenerek ele alınmıştır.

Anahtar Kelime: Kısa Hikâye, Necîp el-Kîylânî, Ahlâm İmra'ah

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DİN VE AHLAK EĞİTİMİ

Dr. Muhammed Muhdi GÜNDÜZ
Şırnak Üniversitesi, mmuhdi@sirnak.edu.tr

ÖZET

Din eğitimin amacı, bireyi Allah'a, O'nun peygamberine yönelik inanç, ibadet ve ahlak değerleri içinde yetiştirirken, bireyin Allah ile kendisiyle ve çevresiyle uyum içinde olmasını sağlamaktır. Yani din eğitimi, din kültürünün verilmesi, din kişiliğinin kazandırılması olarak tanımlanabilir. (Beyza Bilgin, 'Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri' AÜİFD, s. 474, Zeynep Nazahat Özeri, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi, s. 181)

Çocuğun din eğitiminde ilk ve en önemli kurum ailedir. (Arthur Burton, Religion and The Family, s. 149) Aile dini değerlerin ve ilgilerin bir modelidir. Yakınların kullandıkları dini sözler ve uyguladıkları dini davranışlar çocukta derin izler bırakır. (Catherine Beecher, Religious Training of Children In School, The Family And The Church, s. 10) Çocuğun aile içinde gördüğü bu dini tavırlar önce bu davranışların taklit edilmesini sağlar daha sonra ise çocukta dini konulara yönelik merak ve soruların ortaya çıkmasına neden olur. Ebeveyn tarafından açıklanmak üzere çocuğun sorduğu dini sorulara verilen doğru ve açıklayıcı cevaplar, onda dini yaşayışın uyanışına yardımcı olur. (Zeynep Nazahat Özeri, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi, s. 181)

Çocuğa etkili bir din eğitimi uygularken, yetişkinler çocukların sorularını ciddiye almalı ve onların gelişim düzeyine uygun cevaplar vermelidir. Cevaplar verilirken, çocuğun o anda neyi öğrenmek istediği ve ne ile ilgilendiği göz önünde bulundurulmalıdır. (B. Bilgin, Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi, s. 182; Zeynep Nazahat Özeri, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi, s. 182)

Çocukların sorularını cevaplandırırken dikkat edilecek nokta, daha sonraki sorular için açık bir kapı bırakabilmek yani çocuğun düşüncesini köreltmemektir. Verilecek cevaplar, çocuğun bir üst gelişim basamağına geçişini kolaylaştırabilmelidir. Çocuklarla konuşmak, onları dinlemek, sorularına cevap vermek çocuk eğitiminin önemli prensipleridir. Ancak tek uygun, tek doğru cevap yoktur. Çünkü her çocuk farklı bir şahsiyettir ve sorunun yöneltildiği şartlar farklıdır. (M. Selçuk, Okul Öncesi Çocukta Dini Duygunun Gelişimi, Türk Ansiklopedisi, I, s. 268)

Yetişkinler çocukların sorularını cevaplarırken geciktirme veya cevapsız bırakma yolunu seçmemelidir. Sorularına cevap verilmezse çocukların öğrenme isteği köreltilmiş olur. Çocuğa cevap verirken samimi olunmalıdır. Eğer cevap verilmeyecekse belirtilmelidir. (Zeynep Nazahat Özeri, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi, s. 182)

Okul öncesi dönemde din eğitimi uygulanırken dikkat edilmesi gereken bir husus da çocuğun her şeyi istekle kabul etmesi, her söylenene inanması, her söyleneni kolay algılaması nedeniyle onun zihnine yüklenmemektir. Hayatın ilk yıllarındaki din eğitimi ve öğretimi, dini bilgilerin bütünü ile çocuğa aktarmak değildir, ruh ve zihin kabiliyetlerini geliştirerek onu vahyi anlamaya hazırlamaktır. Din eğitimi ile çocuğun tabii dindarlığını bozmadan, köreltmeden, saptırmadan dini gelişimine yardımcı olunmalıdır. (M. Selçuk, 'Aile Çevresi ve Çocukta Dini Hazıroluş, Türk Yurdu, X, s. 63) Ayrıca din eğitimi verilirken çocuk dine ilişkin sözcükler aracılığıyla korkutulmamalıdır. (Zeynep Nazahat Özeri, Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi, s. 182)

Okul öncesi eğitim kurumları çocuklar için bir anlamda "oyun yerleri" olarak düşünülmelidir. Çünkü bu çağda çocukların en önemli gereksinimlerin başında oyun gelmektedir. Çocuklar oyun oynayarak gelişmekte, öğrenmekte ve olgunlaşmaktadır. Bu nedenle çocukların oyun

içinde eğitimi bu kurumlarda planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları, çocuklar için oyun oynarken, aynı zamanda toplumsal bir ortam hazırlamaktadır. Böylece çocuklar içinde girdikleri toplumsal ilişkilerle kurallara uymayı, paylaşmayı, sorumluluk almayı ve işbirliği yapmayı öğrenmektedir. (G.S. Morrison, Early Child Education Today, s. 21-39; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.1. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Toplumsallaşmanın en önemli aracı arkadaştır. Bu, çocuklar için evde sadece anne-baba veya kardeşler için kazanılamayacak bir özellik olarak değerlendirilmektedir. Arkadaşlık kurmayı ve sürdürmeyi çocuklar en iyi, okul öncesi kurum içerisinde öğrenebilir. Çünkü bu kurumlar çocukların yaşitlarıyla kaynaşmaları açısından doğal bir çevre ortamı özelliği taşımaktadır. (A.J. Shickedanz, “Early Child Education And School Reform: Consideration Of Some Philosophical Barriers” Journal of Education, s. 29-47; ; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.1. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Belirlenen hedef davranışlara, ancak çocukları aktif kılan yani onlara “öğrenmeyi öğreten” bir eğitim programı ile başarılı bir şekilde ulaşılabilir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için, en önemli öğrenin öğretmen olduğu düşünülmektedir. (; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.1-2. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Öğretmenin en önemli işlevi, çocukların gelişim özelliklerini çok iyi bilmesi ve eğitim programlarını hazırlarken onların bireysel farklılıklarını dikkate almasıdır. Bu da öncelikle, çocuklara özgür bir eğitim ortamı hazırlamasıyla mümkün olabilir. Öğretmen, çocukların özgürlüğünü kısımadan, onların gelişimlerini desteklemelidir. Öğretmen alanı ile ilgili yeterli bilgiye ve anlayışa sahip olmalı, özellikle de çok iyi gözlemci olmalıdır. Öğretmen ancak bu şekilde çocukları daha iyi tanıyarak, onların ruhsal sorunlarını ve davranış problemlerini erken tespit etme olanağı bulabilir. Böylelikle okul-aile ve gerektiğinde uzman kişi işbirliği ile bu problemlere çözüm bulmak kolaylaşmaktadır. (J. Marzollo, I. Trivas, The New Kindergarten, s. 55-62; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.2. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Öğretmen çocuğun ailesinden sonra gün boyu birlikte olduğu ve ihtiyaçlarını karşılarken gerektiğinde başvurduğu, diğer bir kişidir. Başarılı bir eğitim gerçekleştirilebilmesi için, öğretmenle çocuk arasındaki sevgiye dayalı bir güven ilişkinin yanında çocuğun aile çevresini de tanıması ve özelliklerini bilmesi gerekmektedir. (; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.2. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Okul öncesi eğitimde nitelikli bir öğretmenin özellikleri şu şekilde sıralanabilir: 1. İyi bir öğretmen aynı zamanda yeni bilgi ve deneyimlere açık bir öğrencidir. 2. Öğretmenin amacı, çocuğu eğitirken yalnızca bilgi aktarmak değil, onu öğrenmeye istekli hale getirerek, gerekli bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlamak olmalıdır. 3. Çocuklarla iyi iletişim kurmalı, onları tanımaya ve anlamaya çalışmalıdır. 4. Eğitim programlarını çocukları aktif kılacak şekilde düzenlemelidir. 5. Çocukların olumlu benlik geliştirmelerini desteklemeli ve özgüvenlerini geliştirmelidir. 6. Öğretmen yaratıcı olmalı ve çocuklarda da yaratıcı düşünceyi geliştirici

etkinlikler planlamalıdır. 7. Çocukları bağımsız, karar verme becerileri gelişmiş, bununla birlikte öz-denetimlerini kazanmış bireyler olmaları yönünde destekleyici yöntemler kullanılmalıdır. (B. A. Tuğrul, "Okul Öncesi Dönemde Etkin Öğretmen Modeli" 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ya-Pa Yayınları, s. 29; ; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.2. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Okul öncesi eğitim kurumları çocukların bedensel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerine yardımcı olan, onları ilkökula ve gelecekteki toplumsal yaşama hazırlayan bunu da anne-babaların desteğiyle ve gerektiğinde onları da eğiterek yapan, eğitim kurumları olarak işlevlerini yerine getirmektedirler. (; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.2. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Kişiliğin temelini atıldığı kritik bir dönem olarak adlandırılan okul öncesi yıllarda verilen eğitimin, tüm eğitim kademelerini, hatta tüm yaşamı etkilediği düşünüldüğünde bu dönemde verilen eğitimin önemi bir kat daha artmaktadır. ... Okul öncesi dönem olarak kabul edilen 0-6 yaş çocuklarına olumlu ya da olumsuz anlamda verilenlerin, onları yetişkinlik yıllarında da etkileyeceği dikkate alındığında, bu dönemde verilen eğitimin gelecekteki toplum sağlığı açısından da ne kadar etkili olduğu gözden kaçırılmamalıdır. (; Adalet Kandır, Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi, s.3. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm erişim tarihi: 18.01.2018)

Uzman kişinin hazırlayacağı eğitim programı çocuk için bilişsel bir tırmanma sağlayacağı gibi psikososyal, fiziksel ve devimsel gelişimlerini de hızlandırabilir. Sosyal etkileşimler bireysel bilgiyi doğurmakta, geliştirmekte ve sonuç olarak, bu gelişme, toplum içinde başarılı fonksiyonel yetişkinlerin oluşumunu sağlamaktadır. (Nuray Senemoğlu, Okul Öncesi Program Hangi Yeterlilikleri Kazandırmalıdır? Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (1994) ss. 21-30, s. 21 <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/viewFile/5000049134/5000046454> E. T. 23. 01. 18

Eğitimin ilk basamağını oluşturan "Okul öncesi eğitim", bedensek psiko-motor, sosyal duygusal, zihin ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan kişiliğin şekillendiği ve çocuğun devamlı olarak *değiştiği bir süreci* kapsamaktadır. (E. Ömeroğlu, M.C. Yaşar, "Okul öncesi eğitim", *Tüsiad Görüş Dergisi*, No. 58-59, 2004, s. 74-80).

Okul öncesi eğitim; 0-6 yaşlar arasında çok boyutlu olarak çocukların gelişimini destekleyen, hayat süreci içinde eğitimin temelini atan, bilinçli ve sistematik bir eğitim sürecidir. Gülümser Gültekin Akduman, "Okul öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi", Ed. Gülden Uyanık Balat, *Okul öncesi Eğitime Giriş*, 5. Basım, Nobel Yayınları, Ankara: 2015, s. 2-3

0-72 aylık çocukların, tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren; duygularının gelişimini ve algılama gücünü artırarak akıl yürütme sürecinde ona yardımcı olan ve yaratıcılığını geliştiren; kendini ifade etme ve özdenetim becerilerini kazanmasını sağlayan, planlı bir eğitim süreci olarak tanımlanır. N. Yılmaz, "Türkiye'de Okul öncesi Eğitimi", Ed. M. Sevinç, *Erken Çocuklarda Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar içinde*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul: 2003, 14. (s.12-17).

Yukarıda verilen tanımlar dikkate alındığında, zihin, dil gelişiminin sosyal, duyuşsal ve psiko-motor gelişime kadar okul öncesi eğitime yönelik ortak noktalar kişisel farklılıklar hesaba katılarak, zengin uyarıcı çevre olanaklarını çocuklara sağlayan ve kültürel değerler

doğrultusunda onları yönlendiren, sonraki basamaklar için temel oluşturan bir eğitim süreci olduğu görülmektedir. Mehmet Katrancı, "Okul öncesi Eğitim ve Önemi", s. 2-4, Ed. Serdal Seven, *Okul öncesi Eğitime Giriş*, Pegem Akademi, Ankara: 2014, s. 2. (ss. 1-19).

Ayrıca Okul öncesi eğitimi, ahlaki ve kültürel değerler, duygu gelişimi, analiz etme, yorumlama ve problem çözme yeteneğini geliştiren ve yaratıcılık ve kendini ifade kabiliyetini edinmesinde önemli rol oynayan, sistematik, planlı ve programlı bir eğitim sürecidir. Evet, Okul öncesi dönem, çocuğun gelişiminin hızlı bir şekilde olduğu yıllar olduğuna göre; temeli atılacak olan, kişilik yapısının, planlı, programlı, doğru eğitim ve yönlendirmeler ile desteklenmesi gerekmektedir.

Okul öncesi dönemde, sosyal ve duyuşsal, zihin, beden ve dil alanlarını gelişimine uygun geçiren çocukların gelişimleri diğer çocuklara göre daha ileride olduğunu göstermektedir. Mehmet Katrancı, "Okul öncesi Eğitim ve Önemi", s. 2-4, Ed. Serdal Seven, *Okul öncesi Eğitime Giriş*, Pegem Akademi, Ankara: 2014, s. 2-4.

Okul öncesi eğitim; çocuğun inanç ve değer yargılarını oluşturarak, tutum ve alışkanlıklarını düzene sokmakta, çocuğun olumlu kişilik geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Gülümser Gültekin Akduman, "Okul öncesi eğitimin Tanımı ve Önemi", Ed. Gülden Uyanık Balat, *Okul öncesi eğitime Giriş*, 5. Basım, Nobel Yayınları, Ankara: 2015, s. 8.

Özellikle dini gelişimi büyük oranda okul öncesi dönemden itibaren başlatan bir literatürün geliştiği görülmektedir. Bu çalışmalarda, erkençocukluk döneminde dini anlamda bir canlılık gösterdiği ve bu canlılığın uygun bir usul ile geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. James W.Fowler, *Weaving the New Creation: Stages of Faith and the Public Church*, HarperCollins: San Francisco, 1991; *Faith Development and Pastoral Care*, Fortress Press: Philadelphia 1986; Cemil Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, Dem Yayınları, İstanbul: 2014, s. 56.

Özellikle öğrenme, keşfetme, araştırma, soru sorma ve sorgulama vb. konularında çocuk için okul öncesi dönemi kritik bir dönemdir diyebiliriz. Öğrenmenin en hızlı ve kolay olduğu bu altın çağda çocuğun, özellikle dine yönelik merakının, zirvede olduğu ve doyurulmaya yönelik büyük bir boşluğun olduğunu unutmamak gerekmektedir. Çocuk eğitiminde küçük bir ayrıntıyı bile atlamamak gerektiğini sürekli dile getirirken böyle bir boşluğu es geçmek çocuğun manevi gelişiminde büyük boşluklar oluşturmaya göz yummak demektir. Peker, H., "Okul öncesinde Çocuğun Dini Gelişimi Ve Eğitimi. Cumhuriyetin 75. Yılında Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi", (Ed.) F. Unan ve Y. Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara: 1999, s. 301-307.

Okul öncesi dönemde verilecek din eğitimi çocuğun ruhuna, aklına ve duygularına hitap ederek, kişiliğinin her yönüyle dengeli bir şekilde oluşturulması amacını taşımalıdır. Peker, H., "Okul öncesinde Çocuğun Dini Gelişimi Ve Eğitimi. Cumhuriyetin 75. Yılında Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi", (Ed.) F. Unan ve Y. Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara: 1999, s. 301-307'den alıntı, Bilici, a.g.t., s. 7

Okul öncesi dönemde din eğitiminin verilmesinin gerekliliğin anlamak için, bu dönem çocuğunun gelişim özelliklerini, ilgi, ihtiyaç ve merakını bilmek gerekmektedir. Birçok nokta gelişimin kritik olduğu ve ayrıca birçok şeyin temellerinin atıldığı ve alan kuramcılarca altın çağ olarak tabir edildiği okul öncesi dönem de din eğitiminin verilmesi çocuk için bir ihtiyaçtır. Çünkü kendisine anlatılanlarda geçen melek, şeytan, sevap, günah, cennet, cehennem gibi kelimeler merakı çeker, fakat bunlar üzerinde fazla durmadan büyüklerin söylediğini olduğu gibi kabul eder. Okul öncesi çağda anlatılan dinî hikâyeler, çocuğun ilgisini çeker. Aile çocuğa dinî bir terbiye vermeğe başlarken, çocuk adeta buna önceden hazır gibidir.

Okul öncesi öğretmenleri öğrencilerin sordukları sorulara cevap vermekte zorlanıyorlar. (Selma Akto, Akif Akto, *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Din Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinin*

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ
20-22 Nisan 2018

İncelenmesi (Nitel Bir Araştırma) e-şarkiyat ilmi araştırmalar dergisi, 2017, C. 9, S. 2 ss. 1096-1121 <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/376521> Er. Tr. 27.01. 2018; s. 1112-1113)

Öğretmenlerin sağlam bir eğitimden geçmesi gerekmektedir. (Selma Akto, Akif Akto, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Din Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi (Nitel Bir Araştırma) e-şarkiyat ilmi araştırmalar dergisi, 2017, C. 9, S. 2 ss. 1096-1121 <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/376521> Er. Tr. 27.01. 2018; s. 1114)

İNANÇ TURİZMİ VE BÖLGESEL KALKINMAYA ETKİSİ AĞRI İLİ ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Kerem KARABULUT
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, kkarabulut@agri.edu.tr

Öğr. Gör. Yelda KÖKSAL
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ykoksal@agri.edu.tr

ÖZET

Günümüzde turizm, kişilerin psikolojik, sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayarak önemi sürekli artan ve önemli boyutlara ulaşan etkili ve güçlü bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizm, hem ulusal ve yerli ekonomilerin gelişmesine hem de toplumsal refah düzeyinin yükselmesine olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda turizm, bölgelerarası dengeli kalkınma ve gelişme açısından daha fazla gelir sağlayan, önemli bir araç haline gelen sektör durumundadır. Bu nedenle dünyada ve Türkiye’de turizme verilen önem her geçen gün artarak turizm faaliyetleri çeşitlilik kazanmakta, insanlarda yeni yerleri görme merakı oluşmakta ve yeni turizm türleri ilgi çekmektedir. Gelişen yeni turizm türlerinden biri olan inanç turizmi, insanların turizme katılmalarını etkileyen önemli nedenlerden biridir. İnanç turizmi bir bölgede gelir getirici etkisiyle bölgenin ekonomik anlamda kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda çalışma sahası olarak ele alınan Ağrı ili, Türkiye’nin inanç turizmi açısından önemli potansiyele sahiptir. Kutsal kitaplara konu olan ve tufandan sonra Nuh’un Gemisi’ne ev sahipliği yaptığı inanışıyla inanç turizmi açısından ön plana çıkan Ağrı Dağı ve yörenin önemli şair ve filozoflarından olan Ahmed-i Hani’nin mezarının bulunduğu Ahmed-i Hani Türbesi geçmişte birçok medeniyete ev sahipliği yapan Ağrı ilinin inanç turizminin merkezi haline gelmesini sağlayan iki önemli değerdir. Bu amaçla çalışma bölgede inanç turizmi açısından önemli olan bu değerlerin tanıtılması, kutsal mekanların farkındalığının ortaya konulması ve inanç turizminin bölgesel kalkınmaya olan etkisinin değerlendirilmesi açısından önemlidir. İnanç turizmi açısından önemli olan bu iki değer yeterli tanıtımın yapılmasıyla ve gerekli ulaşım, konaklama, altyapı gibi problemlerin çözülmesiyle yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından cazip hale getirilmiş olacaktır. Sunulan arz kaynaklarının da aynı zamanda çeşitlenmesiyle bölgenin ekonomik anlamda canlanmasında, gelişmesinde ve yerel kalkınmasında olumlu etkiler yaşanacaktır. Bu amaçla yapılan çalışmada inanç ziyaretlerinin bölgenin kalkınmasına ekonomik anlamda ne gibi etkileri olduğunu tespit etmeye yönelik otel yetkililerinin görüşleri alınarak durum değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnanç turizmi, bölgesel kalkınma, Ağrı ili.

SÖZLÜ KÜLTÜRÜN SÖZLÜ İLETİŞİMLE HARMONİSİ: ŞAHMERAN

Doç. Dr. Gülsüm ÇALIŞIR
Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, gulsumcalisir@gumushane.edu.tr
gulsumcalisir@yahoo.com
Arş. Gör. Dr. Gonca UNCU
Dr. Arş. Gör., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, goncauncu@gmail.com

“Mardin, Türkiye'nin güneydoğusunda ülkenin en eski kentlerinden biri. Gökyüzüne komşu bir kalenin eteklerine kurulmuş bir Taşkent.” Murathan Mungan

ÖZET

İnsanlık var olduğu günden bu yana iletişim vardır. İletişimin devamlılığı da yine insanın varoluşuyla birlikte sözlü kültür ile sağlanmıştır. İnsanlık henüz yazmayı ve teknolojiyi kullanmayı öğrenmeden, konuşmayı öğrenmiştir. En eski iletişim şeklidir sözlü iletişim. Bu anlamda sözlü iletişim ile sözlü kültür arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Aralarındaki harmoni, günümüze kadar kültürün ve iletişimin taşınmasında etken olmuştur. İnsanlığın binlerce yıllık mirası, yaşamı, deneyimleri, gelenek ve görenekleri; kısacası geçmişi, sözlü kültürün sözlü iletişimle kurulan bağı sonucunda bugüne ulaşmıştır.

Mezopotamya toprakları üzerine kurulu olan Mardin, kuruluşundan bugüne pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu durum ona kültürel zenginlik kazandırmıştır. Söz konusu zenginlik ise dünden bugüne sözlü kültürün uzantısı olan sözlü iletişimle aktarılarak gelmiştir. Sözlü kültür unsurları arasında yer alan efsanelerin, mitolojilerin en güzel örneğini de Şahmeran oluşturmaktadır. Şahmeran ve Tahmasp arasındaki imrenilecek aşkı anlatan efsane, sözlü kültürün en önemli örneklerinden birisini oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacını sözlü kültürün bir çıktısı olan Şahmeran efsanesinde yer verilen hikayedeki sözlü iletişim unsurlarını göstermek oluşturmaktadır. Şahmeran efsanesinin detaylı bir şekilde incelenmesi sonucunda, adı geçen efsanede sözlü iletişim öğelerinin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Efsanede özellikle sözlü iletişimin bir uzantısı olarak kişilerarası iletişimin varlığı dikkat çekmektedir. Çünkü efsanenin anlatımı boyunca karşılıklı konuşmaların yer aldığı görülmektedir. Bu durum da sözlü kültürün bir ögesi olan efsanede iletişim için gerekli zeminin sözel olarak gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu bağlamda sözlü kültür ve sözlü iletişim arasındaki anlamlı harmoniden söz etmek mümkündür. Böylelikle bu çalışmada bir yöreye ait olan sözlü kültür örneklerinin sözlü iletişim ile dünden bugüne taşındığını Mardin'e özgü Şahmeran efsanesi üzerinden örneklenirerek, açıklanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Efsane, Mitoloji, Mardin, Şahmeran, Kültürel Miras, Sözlü Kültür, Sözlü İletişim.

MARDİN'DE 'SÖZDEN ÖTE' BİR SANAT ETKİNLİĞİ:
'ULUSLARARASI MARDİN BİENALİ'

Arş. Gör. Dr. Gonca UNCU
Dr. Arş. Gör., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, goncauncu@gmail.com
Doç. Dr. Gülsüm ÇALIŞIR
Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, gulsumcalisir@gumushane.edu.tr
gulsumcalisir@yahoo.com

ÖZET

Uygarlıklar coğrafyasının kalbinde kurulmuş olan Mardin, Mısır'dan Hindistan'a uzanan antik mirasın geldiği en uç noktada yer almaktadır. Bu antik miras, çağlar boyu şehri besleyen mitoloji, sanat, müzik, edebiyat ve din gibi etkenlerle şekillenmiş ve eşsiz bir şehir dokusu meydana getirmiştir. Bu kültür ve sanat zenginliği, şehrin mimarisinde olduğu kadar, insanların gündelik hayatını devam ettirdiği mekanlarda da izlerini sürdürmektedir. Yüzyılların mirası olarak günümüze ulaşmış antik eserler, mitler, semboller, objeler, antika eşyalar, takılar, kıyafetler, etimolojik sözler, kitaplar ve antik sanat yapıtları gibi binlerce unsur, şehri yaşayan bir açık hava müzesine dönüştürmüştür. Değişik dönemlere ait bu unsurlar bir arada muhteşem bir uyum yakalamış ve bu harmoni şehrin ruhuna hayranlık uyandırıcı şekilde yansımıştır. Bu ruh, medreseden kiliseye, bakırcıdan taş oymacısına kadar her mekandan aynı büyüyle seslenmektedir. Mardin Bienali, bu ruhu estetik bir vücuda büründüren, uluslararası boyutta bir sanat etkinliğidir. Küratörlerini kendi içinden çıkaran ve şehrin köklerinden beslenen bu farklı bienal modeli aynı zamanda, yabancı küratörlerin aksine yerli küratörleri ve sanatçıları da bienalin gerçek sahipleri yapmıştır. Şehrin doğal mimari dokusu ve çekici atmosferi, bienal için büyüleyici bir sergileme alanı sağlamaktadır. Bienal, sanatın içinde var olan imge, beden ve mekan ilişkisini sözün ötesinde bir anlatımla yorumlanmakta ve yeniden üretmeyi amaçlamaktadır. Böyle bir kenti sanatla buluşması büyük bir sinerji meydana getirmektedir. Çünkü şehrin tarihi, kültürel ve mimari zenginliği sergi teması üretmek açısından işlenmeye hazır bir 'bellek' sunmaktadır. Döne Otyan'ın küratöryal direktörlüğünü yaptığı bienal, şehirdeki insan, mekan ve kültür faktörlerini sanat potasında birleştirerek, birbirini etkilemeyen ve birbirinden etkilenen bir atmosfer yaratmıştır. Bu çalışmanın öncelikli amacı Mayıs 2018'de gerçekleştirilecek olan 4. Uluslararası Mardin Bienali'nin doğasını kapsamlı şekilde yansıtmak ve nasıl doğduğuna ışık tutmaktır. Bu sayede bu etkinliğe, akademik yazında bir yer açılmış ve marka farkındalığına katkı sağlanmış olacaktır. Bienal küratör direktörü Döne Otyan ile yapılacak olan görüşmeyle konunun daha kuramsal bir şekilde aydınlatılması amaçlanmaktadır. Bu sayede 'Sözden Öte' temasının işleneceği 4. bienal ve geçmişte gerçekleşen diğer üç bienalin tematik analizleri yapılarak şehri etkilediği ve şehirden etkilendiği ekonomik, sosyal ve kültürel unsurlar analiz edilecektir. Aynı zamanda, Mardin'in bir bienal şehri olarak seçilmesinde akla gelen 'Sanat mı şehri, yoksa şehir mi sanatı şekillendirmeli?' sorusuna da cevap aranacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sanat, Sanatçı, Mardin, Bienal, Tasarım, Estetik, Mardin Bienali

ŞİİR SANATINDA YİNELEMELER İLE MEKÂN TASARRUFU
(MARDİNLİ MURATHAN MUNGAN ÖRNEĞİ)
REPETITIONS IN POETRY AND HANDLING OF SPACES
(EXAMPLE OF MURATHAN MUNGAN FROM MARDIN)

Dr. Öğr. Üyesi Rabia Şenay ŞİŞMAN
Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.
rs.sisman@alparslan.edu.tr

ÖZET

Mungan “şiir, samimi hislerle, en içten duygularla yük boşaltır gibi kalbini boşaltmakla olmuyor” (2017) derken şairaneliğin izinden gitmediğini ilan eder gibidir. Günlük dilin peşinde alışılmış rutinlerin cezbedici ayrıntılarında mecrasını bulan, Mungan’ın şiirselliğini belki de “bir şiiri modernleştiren öğelerin başında lirizmle işbirliği eden düşünce, montajdaki bilinç gelir” diyen Necatigil’in (Yalçın, 2013) sözlerinde keşfetmek mümkündür. Anlamı çarpıtmadan doğrudan iletmeyi yeğlemiş Mungan, şiirin müzik disiplinine yakın bir çerçevede yorumlandığı anlayıştan uzaktır. Nitekim şarkı sözlerini herhangi bir şiir kitabına almamış olmasının sebebini “hiyerarşik değil türsel bir sınıflama (2006)” olarak açıklar.

Sanata bakışını “demek istemek” şeklinde özetleyen Mungan, “sanat daha çok bizim anlaşılacak uğruna yaptığımız bir şeydir” (2000) söylemi ile de sanat aracılığıyla varmayı umduğu menzili açığa kavuşturmuş olur. Bir şeyler anlatabilme telaşı yanında nitelikli bir dilin izini takip etmekten kendini alamamış Mungan’a göre ‘halkın anlayabileceği bir dil’ okurun karanlığıdır (2017).

Özge bir dil yaratmak uğruna kendi çağının sözlüğünü yakalamanın gerekliliğine inanmış olan Mardinli Mungan’ın (1996) aşk-geçmiş zaman çağrışımlı, Antik Kent başlıklı şiiri, özgün söz tasarımlarının nitelik çözümlemesi yoluyla duyuş sarmalının aralanması için seçilmiştir. Kelimelerin dizelerde yakalanmış duygu değerlerinin ses-anlam ilişkisi ve yinelemeler çerçevesinde ele alınması yanı sıra mekânsal duyarlılığın ses-söz boyutunda irdelenmesi amaçlanmıştır. Günümüz şiir dili kullanımına yönelik değerlendirmenin ses ile duygu ve düşünce ilişkisi incelemelerine fayda getireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, yinelemeler, ses-anlam ilişkisi, mekânsal duyarlılık.

ABSTRACT

When Mungan says “Poetry is not dumping load with sincere feelings and most intimate emotions as if dumping your heart” (2017) it is as if he declares that he won’t be following the footsteps of poeticalness. Maybe it could be possible to discover the poetic attitude of Mungan that is to find the extraordinary details in our ordinary daily lives in the words of Necatigil “the thought that cooperates with the lyricism is the main element that makes a poem modern, it is the consciousness in this assembly”(Yalçın, 2013). Mungan prefers to give the meaning directly without perverting it and he doesn’t support the understanding that defends poetry is close to music discipline. In fact he explains the reason why he doesn’t include his song lyrics in his books as “a varietal classification not a hierarchical one (2006)” Mungan summarizes his art view as “will to say” and he explains the destination he wants to reach via art with the words: “art is a thing that we mostly do to be able to be understood” (2000). Mungan can’t resist to use a quality language while also being in a rush to tell

something, according to him the reader's dark pit is a "language that the public can understand" (2017).

Murathan Mungan believes in the necessity of reinterpreting the contemporary vocabulary in order to create a different language (1996). The reason why we chose the Antik Kent poem that has a metaphorical relation between love-past times is to identify the meanings behind the original word formations of the poet. The aim is to examine the emotions transmitted through the sound-meaning relations and repetitions and to investigate the spatial sensibility in the poems on the level of sound-word relation. It is thought that this research about the contemporary poetic language usage will be helpful for future researches about sound and feelings - thoughts relations.

Key Words: Turkish education, sound-meaning relation, spatial sensibility

**PAUSANİAS'IN "YUNANİSTAN'IN TASVİRİ" ADLI ESERİNE GÖRE ANTİK
YUNAN DÖNEMİ HERA OYUNLARI**

Öğr. Gör. Gülcan TEKİN
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bitlis Eren Üniversitesi, gtekin@beu.edu.tr
Doç. Dr. Ali TEKİN
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bitlis Eren Üniversitesi, atekin@beu.edu.tr

ÖZET

Hera, tanrılar tanrısı Zeus'un eşidir. Antik Olimpiyat Oyunlarının yapıldığı Elis kentindeki Olympia bölgesinde erkeklerin yarışmaları bittikten sonra kadınlar için de Hera Oyunları adıyla yarışmalar düzenlenmiştir.

Bu oyunlarla ilgili basılı tek orijinal kaynak MS. II. yüzyılda yaşamış Romalı seyyah Pausanias'ın aynı yüzyılın sonunda yazdığı "Periegesis tes Hellados" adlı on kitap beş ciltten oluşan Yunanca eserdir. Bu eserin, Yunanca-İngilizce çevirisi (Description of Greece) William H.S. Jones ve Ormerod H. Arderne tarafından yapılmış ve Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. tarafından 1918 yılında 4 cilt 10 kitap halinde yayınlanmıştır. Perseus Digital Library'den ulaşılan eser, antik Yunan dönemi Hera Oyunları açısından irdelenmiştir.

Eserde Pausanias, seyahat ettiği yerlerde gördükleri, duydukları ve oralarda okudukları üzerinden antik Yunan dönemine ait mitolojik, dinsel, yerel, arkeolojik, coğrafik, tarihsel olayları anlatırken dönemin spor olaylarına da değinmiştir. Pausanias'ın eserinde naklettiklerine göre, bakirelere özel bu oyunların evveli Antik zamanlara kadar uzanır. Oyunların yapılma nedeni öncelikle Pelops'la evlenen Hera'ya şükranları sunmaktır (5.16.4). Bunun yanında, erkek kardeşlerinden biri hayatta olmasına rağmen Amphion evinin tek kızı olan Chloris'in kazandığı zafer, bir diğer neden olarak gösterilir (5.16.4). Hera Oyunları her dört yılda bir "On Altı Kadının" idaresinde yapılırdı (5.16.2). Oyunların yönetimini üstlenen on altı kadın oyunların "başkanları" gibidir ve hepsi evli kadınlardı (5.16.3). Elisliler, bu on altı kadının tamamını Elis'e bağlı on altı kentin her birinden en yaşlı, en asil ve en çok saygı duyulanlar arasından seçerlerdi (5.16.5). Oyunlardan önce "Hippodameia" bu on altı kadını toplar ve onlarla birlikte Hera Oyunlarının açılış merasimini yapardı (5.16.4). Hera Oyunlarında akla gelen her ritüelin yerine getirilmesi on altı kadın ve Elisli hakemlerin göreviydi. Bunlar, Oyunlardan önce, Olympia'dan Elis'e giden düz yolu takip ederek ulaşılan Piera kaynağında adet gereği domuz eti ve suyla kendilerini arındırmadan önce oyunlara başlamazlardı (5.16.8). Oyunlara sadece bakire kadınların katılmasına müsaade edilirdi. Oyunlarda yer alan tek etkinlik koşu yarıştıydı. Oyunlara katılan kadınlar yaşlarına göre üçe ayrılır ve yarışmalar bu sınıflandırmaya göre yapılırdı. Önce gençler, sonra daha yaşlı ve son olarak en yaşlı olanlar (kendi aralarında) yarıştırlırdı (5.16.2). Koşuya katılan kadınların koşu esnasında saçları açık şekilde aşağı salınmış olurdu ve sağ omuzlarını göğüslerine kadar çıplak bırakacak şekilde dizlerinin üzerine kadar uzanan tunik tarzı bir elbise giyerlerdi. Hera Oyunları Olympia'da bulunan stadyumda yapılırdı. Ancak stadyumun pist uzunluğu kadınlar için altıda bir oranında kısaltılırdı (yaklaşık 155m). Kazanan kadınlar zeytin ağacından taç ve yarışmadan önce Hera'ya adanmış ineğin bir bölümü ile ödüllendirilirdi. Kazananlar ayrıca, üzerlerindeki kitabelerde isimlerinin yazılı olduğu heykellerini Olympia'da adayabilirdi (5.16.3).

Anahtar kelimeler: Hera Oyunları, antik Yunan, spor, Pausanias

**PAUSANİAS'IN “YUNANİSTAN'IN TASVİRİ” ADLI ESERİNE GÖRE ANTİK
YUNAN DÖNEMİ PANHELENİK OYUNLARINDA FAIR-PLAY SUİSTİMALLERİ**

Öğr. Gör. Gülcan TEKİN
Bitlis Eren Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, gtekin@beu.edu.tr
Doç. Dr. Ali TEKİN
Bitlis Eren Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, atekin@beu.edu.tr

ÖZET

MS. II. yüzyılda yaşamış Romalı seyyah Pausanias, aynı yüzyılın sonunda “Periegesis tes Hellados” adlı on kitap beş ciltten oluşan Yunanca bir eseri kaleme almıştır.

Bu eserin, Yunanca-İngilizce en itibar edilen çevirisi (Description of Greece) William H.S. Jones ve Ormerod H. Arderne tarafından yapılmış ve Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. tarafından 1918 yılında 4 cilt 10 kitap halinde yayımlanmıştır. Perseus Digital Library (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>) adresinden ulaşılan eserin anılan çevirisine dayanarak antik Yunan sporunun “fair-play” bağlamında ele alınması bu araştırmanın amacıdır.

Eserde, MS. II. Yüzyılın sonlarında yaşamış Romalı seyyah Pausanias, seyahat ettiği yerlerde gördükleri, duydukları ve oralarda okudukları üzerinden antik Yunan dönemine ait mitolojik, dinsel, yerel, arkeolojik, coğrafik ve elbette tarihsel olaylarını anlatır. Temel amaç olmasa da bu anlatımların içinde dönemin spor olaylarına da mecburen ve bolca değinilmiştir. Çünkü antik Yunan döneminde eğitim, din, spor ve günlük yaşam sembiyotik bir ilişki içinde olmuştur. Dolayısıyla eser; spor, sporcu, spor merkezleri, Panhelenik Oyunlar ile ilgili birçok bilgiyi barındırır.

Sporda fair-play, “iyi oyunu temin edebilmek için oyuna katılanların tümünün mutlak olarak yerine getirmek zorunda oldukları sporcuya yakışır davranış biçimlerinin tümü” olarak tanımlanır. Pausanias eserinde, antik Yunan’da yapılan en büyük spor organizasyonları olan ve “Panhelenik Oyunlar” olarak adlandırılan Pythia, Nemea, Isthmia ve Olympia Oyunlarını anlatırken, bu oyunlar esnasında görülen fair-play ihlallerinden ve spor etiğine uymayan birçok olaydan örnekler verir. Siyasi nedenlerden ötürü memleketlerinden uzaklaştırılan başarılı sporcuların başka kent devletleri tarafından hemen vatandaş yapılarak oyunlarda yarıştırmalarına, hakemlerin sporcu olarak yarışmalarda yer alarak kendilerine imtiyaz sağladıklarına ve bazı sporcuların rüşvet aldıklarına değinir. Panhelenik Oyunlarda fair play anlayışına uymayan davranışları birçok örnek üzerinden betimleyen Pausanias diğer taraftan, sporda rüşvet ve haksız ün elde etme çabaları görülmüş olsa da, hem Oyunların ruhuna hem de millete bağlılığın gücüyle bu tarz yollara tevessül etmeyen örnek sporcuların da var olduğunun özellikle üzerinde durur.

Pausanias’ın eserinden anladığımız kadarıyla antik Yunan sporunda görülen hile içeren uygulamalar günümüz sporundakilerden çok farklı değildir. Çağdaş spor dünyasında şike olayları sıkça görülmekte, sayısız sporcu yasak madde kullanımı nedeniyle cezalar almaktadır. Birçok ülke uluslararası spor arenasında daha başarılı olabilmek için başka ülkelerden sporcular devşirmektedir. Yine de bazı sporcular için fair-play hala çok önemli, bazı ülkeler için tamamen öz kaynaklardan sporcu yetiştirerek sporda milli kimliği muhafaza etmeye azami önem vermek önceliklidir.

Anahtar Kelimeler: antik Yunan, Pausanias, spor.

BİNGÖL'DE ANLATILAN MASALLARIN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ
AN EXAMINATION OF THE TALES FROM BİNGÖL IN TERMS OF CHILD
EDUCATION

Faruk KAYMAN
Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, farukkayman@gmail.com
Nurullah ESENDEMİR
Hacettepe Üniversitesi, esendemirnurullah@gmail.com

ÖZET

Masal türü, çocuğun hayatında önemli bir yere sahiptir. Çünkü masal, çocuğun ruhuna, onun hayal dünyasına hitap eder. Çocuk, kelimenin tam anlamıyla, masala muhtaçtır. Günlük hayatta yapmak isteyip de yapamadıklarını masalla yapmaya çalışır, masal dünyasına girerek bu açığı hayal dünyasıyla kapatır.

Çocuk eğitiminde masalın önemli rolünü kabul etmemek mümkün değildir. Masallar aracılığıyla çocuk, insan karakterlerini öğrenir, kendini tanır, özgüvenini geliştirir. İyiyi, kötüyü, yalancıyı, dürüstü, yardımseveri, bencili, güzeli, çirkini masal kahramanları sayesinde öğrenir. İyilik yapanın, doğru olanın, güzel düşünenin, yardımseverin, dürüstün her zaman kazançlı çıkacağını düşünerek ona göre hareket eder ve kişiliğini ona göre şekillendirir. Bu durum, masalların çocuğun psikolojik ve kişilik gelişimine etkisini göstermektedir.

Bu çalışma, kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan masalların derlenerek çocuk eğitimine sağladığı katkıların tespit edilmesi ve ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. Unutulmaya yüz tutmuş masalları derleyip yazıya geçirmek ve ölümsüzleştirmek araştırmamızın öncelikli amacıdır. Daha sonra bu masalların çocuk eğitimine sağladığı katkılar, bilimsel yöntemlerle incelenip sonuçları açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Masal, çocuk, çocuk eğitimi, Bingöl masalları.

ABSTRACT

It is not possible to accept the important role of fairy tales in child education. Through the masters, the child learns human characters, knows himself, develops self-confidence. Good, evil, liar, cunning, honest, benevolent, traitorous, courageous, cowardly, benevolent, beautiful, ugly, etc. learn through fairy tale heroes. He tries to shape his own person by assimilating that the good, the right, the honest, the benefactor, the good thinker, the bad thinker will always be profitable and rewarded. This also affects the child's psychological and personality development. Tales are dreamlands of childhood heaven. It is the most childish kind of fairy tale that reflects the child's soul. The face of childhood always faces the future. Tales are not about the past, but about the future. The child is fed and developed from dreams. The world of facts is easier to understand when we extract the dreams from the masks. This study was carried out in order to determine the contributions of children's education which are one of the important elements of our culture. It is our primary purpose to investigate how to compile and immortalize memorials that have been forgotten. Later, the contributions of these talents to the education of children were examined with scientific methods and the results were expressed clearly.

Keywords: Fairy tale, children, child education, Bingöl fairy tales.

Bu makale, "Bingöl'de Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden uyarlanmıştır

**BAKİ İLE GELİBOLULU MUSTAFA ÂLÎ'NİN “ETKİLENME ENDİŞESİ”
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**
EVALUATION OF BAKİ AND MUSTAFA ALİ IN CONTEXT OF THE ANXIETY OF
INFLUENCE

Faruk KAYMAN
Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, farukkayman@gmail.com
M. Salih AVCI
Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, msateb4@gmail.com

ÖZET

Amerikalı eleştirmen Harold Bloom'un “Etkilenme Endişesi” adlı şiir teorisi, şairler arasında meydana gelen ödipal ilişkiyi inceler. Buna göre, her şair kendisinden önceki güçlü şairin gölgesinde yaşar. Bu aslında istenmeyen bir durumdur ve şair, güçlü şairin etkisinden kurtulup kendi yolunu açmak için altı revizyonist aşamadan geçmelidir. Bu altı aşama kronik olmak zorunda değildir ve hepsinin gerçekleşmesine de gerek yoktur. Bloom, bu aşamaları Clinamen (Yanlı Okuma), Tessera (Tamamlama-antitez), Kenosis (Tekrar ve sürekliliği koparma), Daimonikleşme (Karşı-Yüce), Askesis (Arınma) ve Apophrades (Ölümlerin Dönüşü) olarak adlandırmıştır. Harold Bloom, bu isimlendirmelerin “keyfi ve şahsi” olduğunu ve üzerinde değişiklik yapılabileceğini ifade etmiştir.

Her ne kadar bu teori Batı edebiyatını esas alarak öne sürülmüşse de kanaatimizce, nazire geleneğinin yaygın olduğu Divan edebiyatında, şairlerin pek çoğu için bu teoriyi uygulamak mümkündür. Bu çalışmamızda Etkilenme Endişesi teorisi, Divan edebiyatı şairlerinden Baki ve Gelibolulu Mustafa Âlî arasındaki sanatsal ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır. Mustafa Âlî, güçlü şair Baki'yi aslında ona nazireler yazacak kadar beğenmektedir. Fakat en üstün ve en iyi olma arzusu Âlî'yi rekabete sevk etmiş, bu hal onu Baki'yi yermeye kadar götürmüştür. Baki ile Âlî arasındaki bu münasebetin, teorinin Clinamen ve Tessera aşamaları ile uygunluk gösterdiği görülmüş, çalışmada da bu uygunluk üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Baki, Gelibolulu Mustafa Âlî, Etkilenme Endişesi, Harold Bloom, Ödipal İlişki.

ABSTRACT

American critic Harold Bloom's theory ‘The anxiety of influence’ analyses the odipal relation between poets. According to this theory every poet lives in shadow of former leading poets. This is an undesirable situation and the poet should create his own style with 6 revisionist stages. This 6 stages don't have to be cronic and it is not a must to have it all. Bloom calls this stages as Clinamen, Tessera, Kenosis, Askesis, Apophrades, Daimonic. Bloom states that these names are arbitrary and can be changed.

This theory was put forward at Western literature but it is possible to practice it on Divan literature. In this study we used this theory on relation between Baki and Mustafa Ali from Gallipoli. Mustafa Ali admires Baki so much that he writes parallels for him. But the wish of being the best prompt him to write satires to Baki. It is seen that this relation between Baki and Ali can be handled as clinamen and tessera and in this study this stages is examined.

Keywords: Baki, Mustafa Âlî, anxiety of influence, Harold Bloom, Odipal relationship.

AMENİ'DEN EMİN'E BİR KURTARICI HİKAYESİ: MEHDİ
From Ameni to Amin: A Savior's Story: Mahdi

Dr. Ahmet GÜL
Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, agul_47@hotmail.com

ÖZET

Tarihten günümüze değin yığınlar, yaşadıkları toplumlarda haksızlıklarla karşı karşıya kalmış; zorba diktatör yönetimlerin baskısı altında inim inim inlemiştir. Bu zorluk ve haksızlığa karşı mücadelenin psikolojik, fiziki direnç olarak kolektif dışavurumu beklenen kurtarıcı mehdinin şahsında tecessüm etmiştir. Bu inanç kendine apokaliptik edebiyatın içinde önemli bir yer tutarak Tanrı'nın kıyamete zorlanması senaryolarına kadar ileri bir düzeye taşınmıştır. Bu senaryoların ya da inancın dışavurumu olarak tecessüm eden beklenen kurtarıcı figürü, otoritesini kutsal kitaplardan alarak, dilden dile dolaşan, toplumlardan toplumlara anlatılagelen folklorik, efsanevi bir veçhete bürünmüştür. Tarihi yolculuğuna kadim Sümerlerle başlayan mehdî (mesih) inancı, Mısır'dan Hind'e, Çin'den Amerika'ya, İran'dan bütün Ortadoğu havzasına kendini hâkim bir inanç olarak kabul ettirmiştir. Din-siyaset kutsal ekseninde başat bir ab-ı hayat formülü olarak kendini hissettirmekle kalmayıp kendine kurumsal bir kimlik inşa etmiştir. Bu tebliğde tarihsel perspektif içinde mehdî inancının temel dinamiklerine yer verilerek, doğuşundan günümüze kadar geçirdiği değişim, dönüşüm veya başkalaşım ele alınmaya çalışılacak; Kur'ani perspektiften mesele değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Mehdi, ameni, saosyant, kıyamet, Muhammedu'l-Emin

ABSTRACT

Until the present day, the masses have faced injustices in the communities they live in; descent descended under the pressure of tyrannical dictatorial administration. This has been exemplified in the case of the rescuing mahdi who is expected to manifest the collective manifestation of psychological and physical resistance against the difficulty and injustice. This belief has taken an important place in apocalyptic literature and has been carried forward to the extent that God is forced to do so. The expected salvation figure, which is embodied as the expression of these scripts or beliefs, has taken on a folkloric, legendary aspect of society. Mahdi (Messiah) belief, who began his journey with the Sumerians for the historical journey, has accepted himself as a dominant belief in the whole Middle East basin from Egypt to India, China to America and Iran. In the sacred axis of religion-politics, it has not only made itself felt as a predominant elixir of life formula, but has built itself an institutional identity. In this paper, the basic dynamics of Mehdi beliefs will be included in the historical perspective and the changes, transformations or metamorphosis which will be experienced from its birth will be tried to be handled. The issue will be evaluated from the perspective of the Qur'an.

Keywords: Mahdi, Ameni, Saosyant, Doomsday

**PAUL AUSTER'IN AY SARAYI VE J. D. SALİNGER'İN ÇAVDAR TARLASINDA
ÇOCUKLAR'ININ OLUŞUM ROMANI OLARAK İNCELENMESİ**
PAUL AUSTER'S MOON PALACE AND J.D. SALINGER'S THE CATCHER IN THE
RYE AS BILDUNGSROMAN

Arş. Gör. Ömer Aytaç AYKAÇ
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, aytaco@yyu.edu.tr
Doç. Dr. Bülent Cercis TANRITANIR
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÖZET

İki Amerikalı yazar, Paul Auster ve Jarome David Salinger, en önemli eserleri olan Ay Sarayı ve Çavdar Tarlasında Çocuklar adlı kitapları göz önüne alındığında karakterleri üzerinden Oluşum Romanı tekniği uygulamışlardır. Her ikisi de Amerikan edebiyatının ekol isimleri olarak değerlendirilen Auster ve Salinger, postmodern dönemin en çok konuşulan isimleri de olmayı başarmışlardır. Yahudi kökenli olmaları gibi birçok benzer özellikleri taşıyan iki isim kitaplarında karakterleri üzerinden de dönemin en önemli eserleri sayılabilecek yapıtlarında önemli karakterler üretmişlerdir. Ay Sarayı'nın Fogg'u ile Çavdar Tarlasında Çocuklar kitabının Holden'i bir Aydınlanma Kuşağı türü olarak çıkan roman türü olan oluşum romanı içerisinde çocukluktan olgunlaşmaya ulaşan bir süreçte okur ile buluşturulur. Çocukluktan henüz yeni sıyrılmakta olan ve New York'ta birer arayış peşine düşen iki karakterin hikayesi bir çok manada travma, kişilik arayışı, yalnızlık gibi ortak yönleri de paylaşırır. Bu çalışma tüm bu bilgiler ışığında Paul Auster'ın Ay Sarayı ve J.D. Salinger'in Çavdar Tarlasında Çocuklar adlı kitaplarının oluşum romanı tekniği açısından incelemeyi amaçlar. Teknik açıdan olduğu kadar önemli kavramsal benzerliklerin de inceleneceği çalışmada yazarlar, karakterler ve temalar üzerindeki benzerlikler ve farklılıklar da incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Auster, Salinger, Oluşum Romanı, Fogg, Holden

ABSTRACT

Two American writers, Paul Auster and Jarome David Salinger, applied Bildungsroman technique in their books Moon Palace and the Catcher in the Rye. Auster and Salinger, both of whom are considered the school names of American literature, have also become the most talked-about names in the postmodern era. The two writers bearing many similar characteristics, such as being of Jewish origin, created important characters in their works, which can be considered as the most important works of the period through their characters. The story of two characters who are just getting out of childhood and are looking for a way in New York share many common trauma, personality traits, and loneliness. In this study, Paul Auster's Moon Palace and J.D. Salinger's Catcher in The Rye are aimed to be examined from the standpoint of the bildungsroman method. The similarity and differences on the authors, characters and themes will also be examined in the study in addition to conceptual similarities which are as important as technique will be examined.

Keywords: Auster, Salinger, Bildungsroman, Fogg, Holden

KLASİK TÜRK EDEBİYATI METİNLERİNDE BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK ÇALIŞMALARI (EMRİ ÖRNEĞİ)

Veysi TURAN
Doktora Öğrencisi, Adıyaman Üniversitesi, vturan7878@mynet.com

ÖZET

Divan şiiri birçok kaynaktan beslenen köklü bir şiirdir. Köklü geleneğe sahip olan bu şiirin en temel problemi anlaşılama problemi. Özellikle günümüzde bu mesele büyük bir sorun haline gelmiştir. Köklü geleneğe sahip olan bu metinlerin gün yüzüne çıkarılması ve okuyucuyla buluşturulması gereklidir. Bu yolda bazı çalışmaların yapılması gerekmektedir. Klasik sözlükler kelimelerin anlamını vermekle birlikte bağlamla ilişkili olan anlamı vermediği için bir okuyucu klasik sözlük yardımıyla bu metinleri tam olarak anlayamamaktadır. Bu problemin çözümü için Tebdiz projesi kapsamında hazırlanan işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmaları konuya bir çözüm sunmayı amaçlamaktadır. Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK öncülüğünde ve Gazi Üniversitesi tarafından desteklenen TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) projesi ile edebi ve tarihsel metinlerin günümüz okuyucusuyla buluşturulması amaçlanmaktadır. Projenin nihai hedefi ise tarihsel bir sözlük ortaya koymaktır. Bu proje ile 13. Yüzyıldan başlayarak günümüze kadar yazılmış yüzlerce eserin bağlam sözlüğünün hazırlanması hedeflenmektedir. 25 Mart 2018 itibarıyla 547 eserin bağlamsal dizini ve işlevsel sözlüğü araştırmacılar tarafından hazırlanmış, 50 milyona yakın kelime TEBDİZ sistemine online olarak işlenmiştir. Ülkemizde bağlamsal sözlükle ilgili ilk çalışma, 2007 yılında Furkan Öztürk tarafından hazırlanan doktora tezidir. Öztürk, bu çalışmasında Bâkî Divanı'nın bağlamlı dizinini hazırlamış ve sözcüklerin kullanım sıklıklarını belirtmiştir. İkinci çalışma ise Özer Şenödeyici tarafından 2011 yılında hazırlanan doktora tezidir. Günümüzde birçok araştırmacı, eş zamanlı olarak birçok eserin dijital ortamda bağlamlı dizinini ve işlevsel sözlüğünü çıkarmak amacıyla TEBDİZ projesi çerçevesinde çaba göstermektedir. Emrî, Divan şiirinin kendini bulduğu, orijinal ürünler verdiği ve sonraki yüzyılları etkilediği 16. yüzyılda devrin kaynaklarında şiiri takdir edilen ve muamma ve tarih düşürme sahalarında üstad olarak kabul edilen bir şairdir. Emri Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlük) çalışması da TEBDİZ projesi kapsamında hazırladığımız doktora tezidir. Yapılan çalışma ile 16. Yüzyılın şairlerinden Emrî'nin Divanı'ndaki sözvarlığı örnekleri ile ortaya konmuştur. Ayrıca eserdeki deyimler, âdet ve gelenekler, atasözleri, kalıplaşmış ifadeler ve terkiplerin alfabetik dökümü yapılmış ve bunların işlevsel anlamları da tespit edilmiştir. Aynı zamanda anlamların bağlama göre nasıl bir değişiklik ve çağrışım imkânı kazandığı, sözü edilen eserde alınan tanıklarla ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeleri: Bağlamlı Dizini, İşlevsel Sözlük, Klasik Türk Şiiri, Emri Divanı.

SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE LEYLÂ MEFHUMU

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR
Siirt Üniversitesi, hyasar@siirt.edu.tr
Kübra ÖZKAN SOLMAZ

MEB, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Türk edebiyatında şairler ait oldukları gelenekten dolayı söylemek istediklerini aşikâr bir şekilde ortaya koymamış, bazı benzetme, mazmun ve mefhumlara başvurmuşlardır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. En geneli İslami terbiyede somut olandan ziyade soyutun anlatılmak istenmesidir. Leyla mefhumu birçok şair tarafından kullanılan bir mefhumdur. Sezai Karakoç gelenekten kopmayan bir şairdir. Anlatmak istediklerini bazı sembollere vurmuştur. Bunlardan biri de Leyla'dır. Onun şiirlerinde Leyla, idealini kurduğu İslam medeniyetidir. Bu medeniyet Osmanlı ve İslam'dan beslenerek olacaktır. Buna 'Diriliş Ülküsü' adını verir. Ona göre bir medeniyet yok olmamıştır. Sadece dirilmeye ihtiyacı vardır. Bunu yapacak olanlar ise Diriliş erleridir. Bir kültür birliği kurulduktan sonra Diriliş başlayacaktır. Bu Diriliş Ülkesi Leyla'dır.

Anahtar Kelime: Sezai Karakoç, Leyla Mecnun, gelenek, Diriliş.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

KİTAB-ÜL HİYEL ROMANINDA POSTMODERN UNSURLAR

Doç. Dr. Hüseyin YAŞAR
Siirt Üniversitesi, hyasar@siirt.edu.tr
Fatma YILMAZ

MEB, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Postmodernizm birçok alanda etkisini gösterdiği gibi edebiyatta da etkisini göstermiştir. Türk edebiyatında Postmodern edebiyat deyince akla ilk gelen yazarlardan biri İhsan Oktay Anar'dır. Anar bu alanda verdiği eserlerle Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Yeni bir edebi üslupla romanlarını kurgulamıştır. Kahramanlık esası üzerine kurgulanan "klasik tarihi romana" bulaşmadan tarihten aldığı unsurlarla "fantastik tarihi roman" anlayışını inşa eder. *Kitab-ül Hiyel* adlı romanında da bu tarzı dener. Eserde kullanmış olduğu farklı teknik ve bakış açısı ile yazar okurlarını değişik bir dünyanın içine çeker. Romanda tarihi kurgu malzemesi olarak çokça kullanan yazar, alternatif bir tarih oluşturma anlayışındadır. Olay örgüsünde eski zaman mucitlerinin hayat hikayeleri yer almaktadır. Osmanlı padişahı III. Selim zamanında yaşamış doğuştan mühendisliğe meraklı Yafes Çelebi'nin, Calud'un ve Üzeyir'in başından geçenler aktarılır. Yazar, resmi Osmanlı tarihinden ve peygamberler tarihinden ödünç aldığı unsurları, dinsel metinleri kullanarak, fantastik unsurları serpererek, masalsi bir atmosfer içinde söylentiye bağlı bir anlatım biçimi oluşturur.

Anahtar kelimeler: Postmodernizm, İhsan Oktay Anar, Kitab-ül Hiyel

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

KLASİK EDEBİYAT METİNLERİNDE AYET İKTİBASLARI

Metin AYDIN

Öğretmen, Ayvalı Çok Programlı Anadolu Lisesi, aydin_metin@msn.com

ÖZET

Kelime anlamı olarak “söz arasında Kur’ân-ı Kerim’den, Hadis-i Şeriften veya makbul eserlerden bir cümlenin tamamen veya kısmen alınması” manasına gelen iktibas, edebî eserlerin yazılma sürecinde birçok sanatçı tarafından sıklıkla kullanılır. Türklerin şiir geleneği içerisinde önemli bir zaman dilimini kapsayan divan şiiri; gelenek ve görenekler, pozitif bilimler, mitoloji, tasavvuf, tarihî kıssalar, dinî ilimler gibi pek çok kaynaktan beslenmektedir. Klasik Türk edebiyatının zengin içeriğinin oluşmasında temel unsurlardan biri de hiç şüphesiz İslam dininin temel kaynağı olan Kur’ân-ı Kerim’dir. Pek çok divan şairi, şiirlerinde ayet iktibaslarına yer vermiştir. Bu kullanım manaya güç katarak sözü daha etkili hale getirmektedir. Divan şiirinde ayetlerden iktibaslar yaparak anlamı güçlendirme, sadece dinî kimliği ağır basan şairler tarafından değil birçok şair tarafından kullanılan bir yöntemdir. Tasavvufî yaşam tarzının hâkim olduğu Osmanlı toplumunda rindâne şiirler yazan şairlerde bile temel islamî kavramları şiirlerde görmek mümkündür. Örneğin; sevgilinin yüzü Mushaf’a, yüzdeki ayva tüyleri Mushaf’taki yazılara benzetilmektedir. Böylesine değerli ve kutsal konumda olan sevgilinin, yüzünü şeytana benzeyen rakibe göstermesi âşıklar tarafından hoş karşılanmaz. Herhangi bir metinde; farklı kaynaklara gönderme yapma, tarihî kişiliklerin sözlerinden istifade etme, dinî argümanları kullanma tüm dünya edebiyatlarında geçerli olan bir durumdur. Klasik Türk edebiyatında özellikle kutsal kitaptan istifade ederek eserler yazma geleneği; savunulan görüşü kuvvetlendirme, Allah’a, peygamberlere ve İslam dinine bağlılığı gösterme, övülen kişileri yüceltme gibi pek çok amaç için kullanılmaktadır. Klasik Türk edebiyatında Kur’ân-ı Kerim ayetlerinden çeşitli şekillerde istifade edilmiştir. Bazen ayet isimleri tek başına kullanılırken bazen de ayet içerisinden bir ifade alınarak maksat anlatılmaya çalışılmıştır. Lafiz olarak yapılan bu alıntılarının yanında mana üzerinden hareketle de iktibaslar yapılmıştır. Ayrıca kitabın fiziksel unsurlarından da övülen kişiyi yüceltmek için sıkça istifade edilmiştir. Örnek olarak, sûre-i rahmân, sûre-i yâsin gibi doğrudan sûre isimleri kullanılırken bunun yanında âyet-i nûr gibi ifadeler de kullanılmaktadır. Konu ile bağlantılı seçilen bu ayetlerde vezne uygunluk sebebiyle kelimelerde yer değişikliği olabilmektedir. Bu bildiride Klasik Türk edebiyatında istifade edilen temel kaynakların başında gelen Kur’ân-ı Kerim’den hangi şekillerde istifade edildiği izah edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, ayet, iktibas, divan.

HUZURSUZLUK ESERİNDEKİ FOLKLOR UNSURLARI

Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi, rezankarakas@hotmail.com

Miray ÇETİN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Siirt Üniversitesi, miray9097@gmail.com

Hasan TARHAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Siirt Üniversitesi, hasantarhan33@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada Ömer Zülfü Livaneli' nin 'Huzursuzluk' adlı romanındaki halk bilimi unsurlarının tespiti ve analizi yapılacaktır. 2017 yılında yazılan eser, Yezidilerin siyasi sebepler dolayısıyla Türkiye'nin Mardin iline göçü sürecinde yaşanan olayları ele alır. Yezidi kız-Müslüman erkek aşkı ekseninde yaşanan olayları anlatan eserin dokusu aynı zamanda Türk halk kültürü yapı taşlarıyla döşenmiştir. Masal, formel sayı, dini mekânlar, inanışlar, ağıt ve ağıtçılar gibi halk bilimine ait birçok unsur roman sanatının imkânları ölçüsünde esere adeta bir motif gibi işlenmiştir. Livaneli, hayatın, kültürün ve de dolayısıyla insanın birer parçası olan bu unsurları; roman kurgusunun ivme kazanması, mekân-insan ilişkilerinin irdelenmesi, kişi tahlilinin yapılması vb. amaçlarla kullanmıştır. Yazar Hüseyin ve Meleknaz ekseninde yaşadıkları coğrafyanın âdetlerini, inanışlarını gün yüzüne çıkarmıştır. Bu eserde aşklarını, kültürlerinin temel taşlarına aykırı olmasına rağmen yaşamaya çalışan âşıkların kültür mücadeleleri yer alır. Livaneli'nin, romanında halka ait malzemeler kullanması okuyucuyu bu konularda meraklı olmaya sevk edebilmektedir. Kurgunun Mardin'de şekilleniyor oluşu halk ürünlerinin kullanımını kolaylaştırmış ve bunların çeşitli vesilelerle olayın gidişine yön vermede kullanılması romanı akıcı hâle getirmiştir. Yörenin toplumsal boyuttaki yansıması gençlerin kişisel yaşamları ile örtüşerek anlatılmıştır. Anlatımında hayatın sosyal, dini vb. alanlarına ait yapılara yer verilmesi bölge insanlarını tanıtmada etkili olmaktadır. Büyük formellerin yanı sıra yemek gibi ihtiyaçların ne çeşit olduğunu da anlatır. Bölgedeki Müslüman kadınlar kimliğinde o halkın inanışındaki dua-beddua- üç harfliler gibi günlük din algılarına da değinmiş olur. Halk kültürüne göndermede bulunması eserin metinler arasılıkla oluşturulduğunu göstermektedir. Hüseyin ile Meleknaz'ın macerası okuyucu karşısına törelerle, hayatın içine yerleşmiş toplumsal olgularla çıkar. Kahramanlardan Meleknaz'ın ismi dahil romandaki her parçada kültür yansımaları yer almaktadır. Yazar olaylar arasında geçiş yapılırken bu yansımalarla yararlanmıştır. Dinsel kavram, yiyecek, içecek türleri, nişan söz kavramları bu bağlantıları sağlamada sıkça kullanılmıştır.

Kahramanların başından geçenleri halk söylemleriyle pekiştirmek de eserdeki halk kültürü esintisini arttırmış ve Mardin'deki yaşam hakkında daha fazla bilgiyi anlatmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zülfü Livaneli, "Huzursuzluk", halk bilimi, kültür, Mardin

ORHAN KEMAL'İN BABA EVİ ROMANINDA HALKBİLİM UNSURLARI

Doç. Dr. Rezan KARAKAŞ

Siirt Üniversitesi, rezankarakas@hotmail.com

Hasan TARHAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Siirt Üniversitesi, hasantarhan33@gmail.com

Miray ÇETİN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Siirt Üniversitesi, miray9097@gmail.com

ÖZET

Halk bilimi, toplumun ortaya koyduğu kültürel değerlerini, alışkanlıklarını, yaşam tarzını, dilini, tarihini, vb. unsurlarını; belirleyen, düzenleyen, belli metotlara göre sınıflandıran ve düzenli bir şekilde bir araya getiren bir bilim dalıdır. Toplumun anlamının en temel yolu, onun kültürü hakkında bilgi sahibi olmaktır. Halk bilimi bu bilgilerin büyük bir bölümünü bünyesinde barındırmaktadır.

Toplumların folkloru durağan değil devingendir. Zamana ve bölgelere göre bazen yavaş bazen de hızlı bir biçimde değişime uğrarlar. Kültürel etkileşimi az olan, kırsal kesimde yaşayan toplumların folkloru zamana karşı daha dirençlidir.

Halk bilimi unsurlarının bulunduğu önemli kaynaklardan biri de edebiyattır. Edebiyat, halk biliminin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Özellikle Toplumcu Gerçekçi edebiyat akımını benimsemiş yazarların eserlerinde halk ve halk kültürü en açık haliyle gözler önüne serilmektedir. Türk Edebiyatında bu edebiyat akımını benimsemiş yazarlarımızdan biri de Orhan Kemal'dir. Edebiyat çevreleri kendisinin "küçük insanların" yazarı olduğunu ifade eder. Küçük insan: işçiyi, yoksulu, köylüyü ve ezilmiş insan anlamına gelmektedir.

Orhan Kemal'in eserlerinde yer alan kahramanlar, genellikle folklorunu korumada daha güçlü olan, kapalı çevrede yaşayan işçi, yoksul ve ezilen kişilerdir. Bu durum yazarın eserlerinde yer alan, az rastlanan halk bilimi unsurlarının örneklerini görmemizi sağlamaktadır. Eserlerinde halk kültürünün çeşitli öğelerine başarılı bir şekilde yer vermiştir.

"Baba Evi" romanı yazarın ailesi, çocukluğu; dönemin siyasal, sosyal olayları hakkında önemli bilgiler içeren bir eserdir. Geniş hacimli bir eser olmamasına rağmen, folklor unsurları açısından zengin bir edebiyat eseri olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızın amacı bu romanda yer alan halk bilimi unsurlarının ne şekilde ve ne amaçlarla kullanıldığını belirlemektir.

Doküman inceleme yöntemiyle gerçekleştirilen incelemede eserde farklı başlıklarda halk bilimi unsurları tespit edilmiştir. "Baba Evi" romanının Everest Yayınları'ndan çıkan 27. baskısına göre tespit edilen unsurların sonuna sayfa numarası eklenmiştir. Elde edilen bulgular, fişleme yöntemiyle kâğıtlara yazılmış, daha sonra sınıflandırma çalışması yapılmış ve başlıklar belirlenmiştir. Romanda halk mimarisi, oyun, ev eşyaları, mutfak kültürü, giyim kuşam ve meslekler gibi unsurların sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Ele alınan eserde halk anlatılarına yer verilmediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Halk Bilimi, Orhan Kemal, Baba Evi, roman, toplumsal gerçekçilik

**SORGULAYICI ÖĞRENME BECERİLERİ ALGILARININ YORDAMASINDA FEN
ÖĞRENEMEYE YÖNELİK MERAK, MOTİVASYON VE TUTUMLARIN ROLÜ**

Doç. Dr. Mustafa KAHYAOĞLU
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mustafa.kahyaoglu56@gmail.com
Dr. Öğr. Üyesi Mehtap SARAÇOĞLU
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mehtapsarac@siirt.edu.tr

ÖZET

Fen bilimleri öğretiminin temel hedeflerinden biri öğrencilerde araştırma ve sorgulama becerileri geliştirmektir. Buna bağlı olarak da fen bilimleri dersinin uygulanması aşamasında araştırma ve sorgulamaya dayalı öğrenme yaklaşımların gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak öğrencilerde sorgulamaya dayalı öğrenme becerilerinin geliştirilmesi için onların sorgulayıcı öğrenme becerileri ve onları etkileyen etmenlerin ortaya konulması hiç kuşkusuz önemlidir. Alan yazını incelendiğinde, Türkiye’de fen bilimleri derslerinin öğretiminde sorgulayıcı öğrenme becerileri üzerine bazı çalışmaların olduğu görülmektedir. Buna karşın sorgulayıcı öğrenme becerilerini açıklayan bazı duyuşsal davranışların rolüne ilişkin akademik çalışmalara yeterince rastlanılmamıştır. Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarını, fen bilimlerini öğrenmeye yönelik merak, motivasyon ve tutumların ne derece yordadığını ortaya koymaktır. Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Siirt il merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise Siirt il merkezinde iki farklı ortaokulda öğrenim gören toplam 160 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi, kolay ulaşılabilir uygun örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak sorgulayıcı öğrenme becerileri algı ölçeği, fen öğrenmeye yönelik merak ölçeği, fen öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeği ve fen bilgisi dersine yönelik tutum ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde betimleyici istatistikler, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon ve Doğrusal Çoklu Regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ortaokul öğrencilerinin sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarının fen bilimleri dersine yönelik tutumların anlamlı yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma Siirt il merkezinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri ile sınırlı olup, çalışma daha büyük örnekleme tekrarlanabilir.

Anahtar Kelimeler: fen, merak, motivasyon, sorgulama, tutum

**AKADEMİSYENLERİN AKADEMİK TEŞVİKLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap SARAÇOĞLU
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mehtapsarac@siirt.edu.tr
Doç. Dr. Mustafa KAHYAOĞLU
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mustafa.kahyaoglu56@gmail.com

ÖZET

Türkiye’de 2016 yılından itibaren, 14 Kasım 2014 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan ve 13 Aralık 2015 tarihinde yürürlüğe giren 6564 Numaralı “Yükseköğretim Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile devlet üniversitelerinde çalışan akademisyenlere akademik teşvik ödeneği verilmektedir. Bu araştırmada, akademisyenlerin akademik teşviklere ilişkin görüşleri, unvan ve bulunduğu fakülte durumuna göre değerlendirilmiştir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninden yararlanılmıştır. Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu beş farklı fakültede (Eğitim, Fen Edebiyat, İlahiyat, Mühendislik Mimarlık, Veterinerlik) akademik teşvik ödülü alan ve almayan toplam 25 akademisyen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Araştırmada veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda akademisyenlerin motivasyonunu ve akademik çalışma isteğini arttırdığı, ek gelir sağladığı için akademik teşvik ödeneği yararlı bulunmuştur. Akademik teşvik uygulamasının olumsuz yönleri olarak niteliksiz yayınların ve etik dışı davranışların artış göstermesi, maddi çıkar sağlama amacıyla yayın yapma gösterilmiştir. Ayrıca, akademisyenler akademik teşvik ödeneği puanlama sisteminin yeniden düzenlenmesi gerektiğine ilişkin görüş belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: akademisyen, akademik teşvik ödeneği, performans

**OKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN ÇİZGİ FİLM İZLEME PRATİKLERİNE
YÖNELİK EBEVEYNLERİN TUTUM VE FARKINDALIKLARI**

Arş. Gör. Sacide ŞAHİN
Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, sacidesahin@erciyes.edu.tr

ÖZET

Çocuk eksenli çalışmalar başlangıcından bugüne iletişim araştırmalarında yer almaktadır. Özellikle televizyon ve çocuk ilişkisi, televizyonun ortaya çıkışından kısa bir süre sonra tartışılmaya başlanmış ve bu tartışma öncelikle televizyon yayınlarındaki olumsuz içerikler üzerinde temellendirilmiştir. Günümüzde medya, yeni mecralarıyla birlikte günlük hayat pratiklerimiz içerisinde hem yetişkinler hem çocuklar için geniş ve etkin bir konumda bulunmaktadır. Hedef kitlesi çocuklar olan televizyon içeriklerinin sayısında ciddi bir artış söz konusudur. Bu artışın en önemli sebebi olarak çocuklara yönelik yayınların artık sadece tematik kanallar üzerinden yapılıyor olması gösterilebilir. Çünkü tematik çocuk kanalları, çizgi film ağırlıklı olmak üzere yirmi dört saat boyunca çocuklara yönelik yayın yapmaktadırlar. Ülkemizde de sayısı onu aşan yerli ve yabancı tematik çocuk kanalı aracılığıyla çocuklar günün her anında çizgi filmlere erişebilmektedirler. Söz konusu yerli ve yabancı menşeli yapımlar da, taşıdıkları kültürel kodlar bakımından farklılaşmaktadır. Bu kadar çeşitli içeriğin tüm gün boyunca sunuluyor olması, çocukların televizyon izleme pratiklerinin kontrol edilmesi tartışmasını gündeme getirmektedir. Ayrı bir tartışmanın konusu olmakla birlikte, çocuk sağlığı ile ilgilenen gerek pedagoji gerek psikiyatri alanında çalışan bilim adamları çocukların genel olarak medya kullanımıyla ilgili yaş ve süreye bağlı kısıtlamalar önermektedirler. Bu bağlamda okul çağındaki çocukların çizgi film izleme davranışları hakkında ailelerin farkındalıklarını tespit edebilmek amacıyla bir odak grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Çocuğu ilkökula devam etmekte olan altı anne ile yapılan çalışmada, katılımcılara on dört yapılandırılmış soru yöneltilmiştir. Çalışmaya katılan annelerin, çocuklarının çizgi film izleme pratiklerine yönelik birbirine tamamen zıt yaklaşımlara sahip olabildikleri görülmüştür. Yaklaşımlardaki bu değişkenliğin, çocukların günümüzde adeta görsel bir kuşatma altında bulunması durumuyla ilgili bilinç farklılığından kaynaklandığı söylenebilir. Çalışmanın dikkate değer sonuçları arasında, özellikle şiddet unsurları barındırması sebebiyle ebeveynlerin Cartoon Network kanalına yönelik olumsuz yaklaşımları yer almaktadır. Çocukların televizyonla olan ilişkilerinin sınırlandırılması noktasında ebeveynlerin müdahale etmekte yetersiz kaldıkları çalışma neticesinde elde edilen bir diğer bulgudur. Bununla birlikte kontrol edilmek istenen tek mecranın televizyon olmadığı, ebeveynlerin tablet ve akıllı telefondan erişilen içerikler noktasında da endişeli oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: çizgi film, ebeveyn, odak grup çalışması, okul çağı, tematik çocuk kanalları

HAZİNE-İ ESMA-I TÜRKİYYE ADLI SÖZLÜĞÜN TANITIMI VE SÖZLÜK DEĞERİ

PRESENTATION OF THE HAZİNE-İ ESMA-I TÜRKİYYE AND IT'S LEXICOGRAPHIC SIDE

Arş. Gör. Şahin YILDIZ

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, shnyildiz47@gmail.com

ÖZET

Sözlükler, bir dilin söz varlığını bütünlüklü bir şekilde yansıtan eserlerdir. Dili öğretmekten dili sonraki kuşaklara aktarmaya kadar birçok önemli fonksiyonu bünyelerinde taşımaktadırlar. Sözlüğü hazırlayan kişinin amacı ve hitap edilen kesimin beklentisi sözlüğün şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Hatta bu durum sözlüğün ne tür bir sözlük olması gerektiği konusunda belirleyici faktör olma özelliği taşımaktadır. Genel sözlükler, etimoloji, argo, atasözü ve deyimler, isimler, terim, elektronik sözlük gibi birçok sözlük çeşidi bu amaç-beklenti ilişkisi sonucu ortaya çıkmaktadır.

11.yüzyılda Kaşgarlı Mahmut ile başlayan Türkçe sözlükçülük geleneği günümüze kadar birtakım değişikliklerle süregelmiştir. Türkçenin kendi iç dinamiklerini içinde barındıran bu eser kendinden sonra gelen birçok esere de örnek teşkil etmiştir. Nice ilkleri barındıran bu eser, Araplara Türkçeyi öğretme amacı güden ilk eserdir aynı zamanda. Kaşgarlı'dan sonra da Arapçayı Öğretme maksadı ile bazı eserler kaleme alınmıştır.

Hazine-i Esmâ-ı Türkiyye bu anlamda karşımıza çıkan ve bugüne kadar üzerinde durulmayan eserlerden bir tanesidir. Adından anlaşılacağı üzere Türkçe İsimler Hazinesi anlamına gelip bünyesinde ad türü kelimeleri barındırması ile önem ihtiva eden bir eserdir. Ahmet Fevzi'nin Beyrut müderrisliği sırasında yazılan bu eser Araplara Türkçeyi öğretme amacı taşımaktadır. Kendinden önce gelen sözlükleri eleştirel bir gözle inceleyen Fevzi mükemmel bir eser üretme kaygısı ile bu sözlüğü kaleme almıştır. Çalışmamızda bu sözlüğün; yazılış amacı, genel özellikleri ve önemi üzerinde durulacak ve farklı yönleri tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, Esmâ-ı Türkiyye, Onomastik, isimler.

ABSTRACT

Dictionaries are works that reflect the integrity of a language as a whole. From language teaching to language transfer to later generations, many important functions are carried within the body. The aim of the person who prepares the dictionary and the expectation of the addressed section play an important role in shaping the dictionary. In fact, this situation is a decisive factor as to what dictionary a dictionary should be. Many dictionary types such as general dictionaries, etymology, slang, proverbs and idioms, nouns, terms, electronic dictionaries emerges as the end result of this purpose-expectation relation.

The tradition of Turkish lexicography, which started with Kashgarli Mahmut in the 11th century, continued with some changes. This work, which contains the inner dynamics of the Turkic people, is an example of many later works. This work, which contains the firsts of Nice, is the first time at the same time as the aim of teaching Turkish. After Kashgarli, some works were taken with the aim of teaching Arabic.

The Hazine-i Esmâ-ı Türkiyye is one of the works that have been contested in this sense and have not been studied until now. It is a work containing significance in terms of the name of the Turkish Names, as understood from its name, This work, written during Ahmad Fevzi's Beirut profession, carries the purpose of teaching Arabic Turkic. Fevzi, critically examining the dictionaries that preceded her, received this glossary with anxiety to produce an excellent work. In our work; the aim of writing will be emphasized on general characteristics and importance, and different aspects will be tried to be determined.

Key Words: Dictionary, Esmâ-ı Türkiyye, Onomastic, names.

SAHA TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN ORTAK SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE
ABOUT THE COMMON VOCABULARY OF SAXA AND TURKEY'S TURKISH

Arş. Gör. Şahin YILDIZ
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, shnyildiz47@gmail.com

ÖZET

Türk dili; konuşur sayısı ve yayılma alanı açısından dünyanın en zengin dillerindedir. Yenisey ve Orhon vadilerinde bulunan yazıtlardan sonra, bu zenginliğin çok eski tarihlere kadar dayandırılabilmesi görüşü kabul görmektedir. Yenisey ve Orhon vadilerinde bulunan ve bugünkü bilgiler ışığında Türklerin ilk yazılı belgeleri olarak kabul gören kaynaklardan itibaren Türk dilinde farklı dönem özelliklerini barındıran kullanımları görmek mümkündür. Bu kullanımlar "lehçenin" ön aşaması olarak kabul gören "ağız" farkları olarak karşımıza çıkmaktadır. Ağız farkları o dönem için son derece önem arz etmekte ve Türkçenin daha eski zamanlardan beri kullanılagelen işlenmiş bir dil olduğunu göstermektedir.

Göktürk yazıtlarında Tölös ve Kurikan isimleri ile geçen Saha Türkleri de ilk dönemlerden itibaren tarih sahnesinde görülmektedirler. Bu durum onların zengin bir sözlü edebiyat kültürüne sahip olmasını sağlamıştır. Ancak Saha Türklerinin sözlü edebiyatı politik sebeplerden dolayı nispeten geç sayılabilecek bir tarihte yazıya aktarılmıştır. Buna rağmen sözlü kültür hafızaları bu edebiyat ürünlerinin aslına yakın denebilecek bir şekilde bugüne ulaşmasını sağlamıştır. Bu çalışmada; Çuvaşça ile birlikte erken dönemde Türkçeden ayrılan ve nispeten az değişikliğe uğramış Saha Türkçesinin sözvarlığının Türkiye Türkçesi ile karşılaştırması yapılmıştır. Karşılaştırma yapılırken fonetik ve semantik farklılıklara değinilmiştir. Ayrıca Saha Türkçesinin Türk dilleri içerisindeki yerinin tayini üzerinde durulmuştur. Çalışma Türk dili ve lehçeleri üzerine çalışanlar için önemli katkılar sağlayabilecek niteliktedir.

Anahtar kelimeler: Sahaca, Türkiye Türkçesi, sözvarlığı, fonetik, semantik

ABSTRACT

Turkish language; it is the richest languages of the world in terms of number of conversations and span of space. After the inscriptions found in Yenisey and Orhon valleys, it is accepted that this richness can be based on ancient history. It is possible to see the uses of different periods in the Turkish language from the sources found in the Yenisey and Orhon valleys and accepted as the first written documents of the Turks in today's information light. These uses are confronted as "accent" differences, which are considered as a preliminary stage of the "dialect". The accent differences are of great importance for that period and show that the Turkic language has been a used language since ancient times.

In the Göktürk inscriptions, Saha Turks, who are referred to as Tölös and Kurikan, are also seen on the history scene from the earliest times. This has allowed them to have a rich verbal literary culture. However, the verbal literature of Saha Turks has been transcribed in a relatively late date due to political reasons. Nonetheless, verbal cultural memorizations have made it possible for these literary products to come to an end in a way that can be tried close. In this study; Chuvash early with leaving the Turkish and comparison with relatively little altered Turkey Turkish Course of the Turkish vocabulary is made. In comparison, phonetic and semantic differences are mentioned. In addition, the location of the Turkish Turks in the Turkish language has been emphasized. The study is able to provide significant contributions for the workers working on Turkish languages and dialects.

Keywords: Saha Turkish, Turkey's Turkish, vocabulary, phonetics, semantics

**BİR MEŞRUTİYET MUHALİFİ SÜLEYMAN KADIZÂDE RIFAT VE “PADİŞAH
ALDATTI MI ALDANDI MI” ADLI ESERİ**

Dr. Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU
Sinop Üniversitesi, hvimamoglu@sinop.edu.tr

ÖZET

Süleyman Kadızâde Rıfat, hakkında pek bilgi bulunmayan, ancak yazdığı eserden Meşrutiyet devrinde yaşamış ve memurluk yapmış bir devlet görevlisi olduğu anlaşılan bir devlet adamıdır. Aynı zamanda Mekteb-i Sultani'den mezun olmuştur. “*Padişah Aldattı mı Aldandı mı*” adlı eseri ise, II. Meşrutiyet döneminde kaleme alınmış, eleştirel tarzıyla dikkat çeken, döneme ilişkin bilgiler veren bir çalışmadır. Yazarın eserdeki ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla İttihatçılara yakın olduğu anlaşılmaktadır. Padişah Aldattı mı Aldandı mı adlı eser, Sultan Murad Hazretlerinin zât-ı şahaneye yazılmış bir tezkiresi olarak bilinmekle birlikte, yazarın da belirttiği üzere Sultan Abdülhamid devrine ilişkin olayları, taşra memurları ve devlet adamlarının icraatları ve halkla olan ilişkileri de konu edilmiştir. Taşra memurları ve devlet adamlarının icraatlarına yer verilen bölümde yazar, öznel bir bakış açısıyla devrin olaylarını değerlendirir. Ancak İttihatçı subaylara yakınlığını dile getirmekten çekinmeyerek, oldukça aşırı bir üslupla Sultan Abdülhamid dönemini eleştirir. Döneme “istibdad devri” diyerek düşüncesini belli eden yazar, özellikle taşradaki devlet memurlarının köylü halkla olan münasebetlerini konu ederek, düşüncelerini temellendirmeye çalışır. Bu bölümde yer verdiği bazı devlet adamlarının, Padişah’a olan tutumlarını da ayrı ayrı değerlendiren yazar, yapılan uygulama ve icraatları, vatan ve millet düşmanlığı olarak yorumlar. Halkın içinde bulunduğu şartların zorluğunu, kendilerine yapılan baskı ve şiddetin aşırılığında arayarak, Meşrutiyet rejimine olan gerekliliği savunur. Bu anlamda Sultan Abdülhamid’in yönetim anlayışını reddederken, Meşrutiyet rejimini yerleştirmeye çalışan devlet adamlarını ve orduyu övgüyle yâd eder. Sultan Murad’ın (V. Murad) Sultan Abdülhamid’e vaktiyle yazdığı bir tezkirenin tam metnine yer verdiği bölümde yazar, Sultan Murad’ın ağzından Sultan Abdülhamid yönetiminin eksik ve hatalarını ortaya koymak ister. Son aşamada Padişah’ı da aldattıklarını iddia ederek, Meşrutiyet yönetimin halk için neden gerekli olduğu sorusuna cevap vermeye çalışır. Olayları ele alış biçimi bakımından objektif olduğu pek iddia edilemez; ancak bizzat tanık olduğu vakalara yer vermesi açısından da ilk derece kaynaklık değeri vardır. Süleyman Kadızâde Rıfat, eleştirel tarih yazımında kayda değer bir eser kaleme almıştır. Her ne kadar olayları ele alış biçimi ve kullandığı dil açısından objektifliğini koruyamamışsa da, muhalif görüşün en çarpıcı örneklerinden birini gözler önüne sermesi bakımından okunması ve incelenmesi gereken bir eser oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Süleyman Kadızâde Rıfat, Sultan Abdülhamid, Meşrutiyet, İstibdad

**ERMENİ SORUNUNUN ORTAYA ÇIKIŞINDA RUSYA’NIN HİMAYECİ
PROJELERİNE KARŞI AMİRALARIN TUTUMU**

Dr. Hüseyin Vehbi İMAMOĞLU
Sinop Üniversitesi, hvimamoglu@sinop.edu.tr
İlayda ERDEM
Y. Lisans Öğr., Sinop Üniversitesi, ilaydaerdem@gmail.com

ÖZET

Ermeni sorununun ortaya çıkışında Rusya'nın Şark politikasının önemli payı vardır. İngiltere'yle rekabet halinde planlarını gerçekleştirmeye çalışan Rusya, kendisine has bir politika geliştirerek amacına ulaşmaya çalışmıştır. Rusya'nın Şark politikasında, Karadeniz ticaretine hâkim olmak önceliklidir. Karadeniz'de oldukça kârlı bir getirisi olan İran ticareti, Rusya'nın öteden beri kontrol etmek istediği bir faaliyet alanıdır. 19. yüzyılda Rusya, bu ticareti kendi tekeline alabilmek için politikalar üretmiştir. İkinci olarak, sıcak denizlere inme ve Boğazlara sahip olma hedefi vardır. Çünkü Rusya'nın, coğrafi konumu buzlarla kaplı denizler ile Osmanlı Devleti'nin denetiminde bulunan Karadeniz arasındadır. Dolayısıyla ticarete uygun limanı çok azdır. Bu gerçeğin ilk defa farkında olan Çar I. Petro (1689-1725), ticaret için büyük limanlara sahip olma ve sıcak denizlere inme politikasını dile getirmiştir. Devletin gelişmesi ve dünya hâkimiyetini ele geçirmesinin sıcak denizlere açılmak ve ticareti geliştirmekten geçtiğini düşünerek, Rusya'nın tarihsel Şark politikasını başlatmıştır. Bu politikaların bileşiminden, eski Bizans İmparatorluğu'nu canlandırmak anlamına gelen "Grek Projesi" türetilmiştir. Grek Projesinin hedef kitlesini ise, Osmanlı içinde yaşayan gayr-i müslimler oluşturur. Dolayısıyla Rusya, Balkan uluslarını isyana sürükleme çabasıyla birlikte Osmanlı Devleti'ni içten çökertme ve Osmanlı Devleti'nden azami ölçüde ödünler koparmak için, Kafkas uluslarını kullanma ve özellikle de Ermenileri himayesi altına alma projeleri geliştirmiştir. Söz konusu politikaların 19. yüzyıldaki Ermeni isyanlarıyla doğrudan ilişkisi vardır. Planın nihai hedefi ise bağımsız Ermenistan'ın kurulması ve kendi himayesi altına girmesidir. Bu hedef doğrultusunda harekete geçen Rusya, önce İran'da bulunan Eçmiadzin Gatagiğosluğu'nu kışkırtarak kendi yanına çekti. Daha sonra Ermenileri Erivan ve Nahçıvan'da toplanmaya sevk etti. Aynı zamanda Osmanlı Ermenilerini de kışkırtma çabası içinde olan Rusya'ya karşı, Amiralar tepki göstermeye başladı. Amiraların isteğiyle Eçmiadzin ile ilişkiler askıya alınarak İstanbul Patrikliği ayrı bir Gatagiğosluk olarak teşkilatlandırılmaya çalışıldı. Rusya'nın Ermenileri himaye projelerine karşı Osmanlı Ermenilerini temsilen karşı koymaya çalışan Amiralar, ilk etapta Ermenilerin isyan edip Rusya'ya meyiletmesini önlemeye gayret ettiler. Ancak zamanla Amiraların Ermeniler üzerindeki işlevini kaybetmesiyle Ermeni sorunu büyümeye devam etti.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Ermeni, Amira, isyan, Eçmiadzin, Gatagiğosluk

**BÖLGESEL KALKINMADA ŞEHİR MARKALAŞMASI: AFYONKARAHİSAR
ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME**

Öğr. Gör. Dr. Ali Fikret AYDIN
Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Meslek Yüksekokulu, fikretali@hotmail.com

ÖZET

Ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel yönden gelişmesi, kalkınma planlarının ve politikalarının bölgesel olarak düzenlemesi ile mümkün olabilmektedir. Bu noktada bölgesel kalkınma, özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından büyük önem taşımaktadır. Ülke içerisindeki gelişmişlik farkları, sosyal ve ekonomik yönden çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bölgeler arasındaki farklılıkları olabildiğince azaltmak ve böylece ülke kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla birtakım strateji ve politikaların belirlenmesine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, ürün ve hizmetlerde olduğu gibi şehirlerin de marka olması ve bu yönde konumlandırmanın yapılması bölgesel kalkınma açısından önem taşımaktadır. Zira günümüz dünyasında şehirler, ülkelerin kalkınması açısından etkin bir işleve sahip olabilmektedir. Ülkeler arasında olduğu gibi artık şehirler arasında da rekabet yaşanmaktadır. Kendilerini tercih edilebilir duruma getirmek, farkındalık ve farklılık yaratmak isteyen şehirler, markalaşmaya çalışmaktadırlar. Markalaşma ile birlikte şehirlerin birer cazibe merkezi haline getirilmesi ve belli bir marka değerinin yaratılması, bu şehirlere yönelik yatırımların da artmasının önünü açacaktır. Bu süreçte, ilgili tüm paydaşların aynı amaç doğrultusunda ve işbirliği içerisinde çalışması gerekmektedir. Şehirde bulunan yöneticilere, sivil toplum örgütlerine ve halka önemli görevler düşmektedir. Şehrin var olan gerek kültürel gerekse turizm potansiyelinin açığa çıkarılması ve ziyaretçilerde olumlu duygular uyandırılması için belirlenen strateji ve politikalar doğrultusunda gerekli faaliyetler yapılmalıdır. Özellikle o şehri, diğerlerinden ayıran özelliklerin ön plana çıkarılması, farkındalık yaratılması ve bu özelliklerin ziyaretçiler açısından hatırlanabilir olması önemlidir. Bunun için özellikle reklam ve tanıtım çalışmalarına ağırlık verilerek iletişim sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Aksi takdirde var olan potansiyelin ortaya çıkması ve insanların haberdar olması mümkün olmayacaktır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, bölgesel kalkınma açısından şehir markalaşmasının önemini ve nasıl bir işleve sahip olduğunu Afyonkarahisar örneği üzerinden ortaya koymaya çalışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Şehir Markalaşması, Afyonkarahisar.

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

MİDYAT (MARDİN) İLÇESİ'NİN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİ

Prof. Dr. Zeki BOYRAZ
Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, zboyraz@firat.edu.tr
Öğr. Gör. Şerafettin DABAN
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, serafettin.daban@gmail.com

ÖZET

Midyat, idari bakımdan Mardin iline bağlı bir ilçedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Dicle bölümünde yer almakta olan ilçenin, bağlı bulunduğu Mardin İline uzaklığı 70 km'dir. çalışma alanının, kuzeyinde Batman'ın Gercüş ilçesi, kuzeydoğusunda Dargeçit, batısında Ömerli, kuzeybatısında Savur, güneyinde Nusaybin güneydoğusunda ise Şırnak'ın İdil ilçesi ile sınırları bulunmaktadır. Çalışma sahası; Orta Eosen yaşlı "Midyat Kalkerleri" ile temsil edilmektedir. Ayrıca denizel kireçtaşlarının; geçmişte özellikle Orta Eosen' de deniz olan fakat bugün kara halindeki sahanın genel itibari ile trangresyona uğradığını ve arazinin görünümünü *Vindobonien Trangresyonu'nda* aldığını göstermektedir(Biricik, 1974; Daşdemir, 2009). Araştırma alanının bir bölümü Mardin - Midyat yükselimi üzerindeki yüksek platoluk sahaya tekabül etmektedir. Bu sahanın güneyine doğru alçalan bölümde yükseltisi 1000 metreyi geçmeyen tepelik alanlar, daha güneyde ise alçak plato sahası ve düz alanlar, bölgenin ana morfolojik ünitelerini oluşturmaktadır. Midyat'ın iklimi; Koppen – Geiger iklim sınıflandırmasına göre Csa'dır. Karasal iklim özelliklerinin hüküm sürdüğü ilçede yıllık ortalama sıcaklık 16,7 °C 'dir. Sıcaklık ortalamalarının en düşük olduğu ay 3,6 °C ile ocak, en yüksek olduğu ay ise 30,4 °C ile temmuz ayıdır. Yıllık sıcaklık farklarının 24,7 °C olduğu ilçede, yıllık yağış ortalaması 670mm civarında olup. en yağışlı mevsim ilkbahar, en kurak mevsim ise yazdır. Sahanın en önemli akarsuyu, Fırat nehri havzası dahilinde yer alan Beyazsu ve Karasu'dur. Bu iki akarsu ilçenin güneyinde birleşerek Çağçağ (Kargabonizra) Suyunu oluşturmaktadır. Bunun yanında, kısa boylu ve sürekli akışı olmayan dereler de bulunmaktadır. Midyat ilçe Merkezi doğusunda; yoğunlukla kırmızımsı kahverengi orman toprakları, merkez ve batısında ise kahverengi orman toprakları yer almaktadır. Yamaçlarda Kolüvyal, akarsu boylarında ise Alüvyal topraklar Midyat ve yakın çevresinde yaygın olarak görülen toprak çeşitleridir. Sahada sınırlı da olsa ağaç formasyonları, geniş alanlı ağaççık veya fundalıklar, tarım arazilerinin kenarlarında ve ağaççık formasyonlarının tahrip edildiği yerlerde otsu formasyonlar yayılış göstermektedir(Günel, 2011: 22).

Anahtar Kelimeler: Midyat Fiziki, Turabdin, Beyazsu

**MİDYAT (MARDİN) İLÇESİ'NDE ETNİK GÖÇLER VE COĞRAFI
YANSIMALARI**

Öğr. Gör. Şerafettin DABAN
Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, serafettin.daban@gmail.com
Prof. Dr. Zeki BOYRAZ
Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, zboyraz@firat.edu.tr

ÖZET

Nüfusun; inançları, yaşam pratikleri, mekanın fiziki yapısı ve zaman faktörü kentlere tarihi ve kültürel bir kimlik kazandırmakta ve şehirler süreç içinde bu özellikleri tanınmaktadır. Çalışma alanını oluşturan Midyat ilçe idari sınırları dahilindeki alan da tarih içinde bir çok medeniyete ev sahipliği yapmış. Doğal ve toplumsal yapısı itibari ile farklı renkler barındıran bir yaşam alanı olmuştur. Tarihi Asurlulara dayanan Midyat Kenti; Süryanilerin ve onların ibadethanelerinin toplandığı; Mardin, Nusaybin Hasankeyf ve Cizre arasındaki Tur Abdin (Kullar Dağı) olarak bilinen sahanın içinde yer almaktadır. Demografik açıdan incelendiğinde oldukça karmaşık bir dokuya sahip olan şehirde; Türkler, Kürtler, Mihalimiler (Araplar), Süryaniler, Yezidiler gibi farklı etnik unsurlar bir arada barış içinde yaşamaktadır. Bu özellik Midyat'ı hoşgörünün, dinlerin ve dillerin merkezi yapmaktadır. Katori Taşı adı da verilen Midyat Taşı ile yapılmış, Camiler, Kiliseler, evler, maharetli ustaların elinde adeta birer sanat eserine dönüşmüş telkari süsleri ilçenin adıyla adeta bütünleşmiştir. Kent bu özellikleriyle ilgi odağı olmuş ve çok sayıda turist tarafından ziyaret edilen bir yerleşim yeri haline gelmiştir.

Çalışma sahasında; değişik kökene ve inançlara sahip topluluklar belirli alanlarda iç içe yaşıyor olsa da, özellikle kırsalda herbir topluluk bir araya gelerek izole yerleşmeler oluşturmuşlardır. Örnelemek gerekirse; Süryaniler, ilçe merkezi doğusu, Doğançay (Mızzizeh), Elbeğendi (Kefro), Güngören (Keferbe), Mercimekli (Haspinas), Altıntaş (Keferze), Bağlarbaşı (Arnas), Barıştepe (Salah), Gülgöze (Aynverd) ve Yemişli (Enhıl) köylerinde. Ezidiler ise Güven(Bacin), Oyuklu(taka), Yenice(Tarabya), Çayırılı (Kfernas) köylerinde yaşamaktadır.

Ancak 1980'li yıllardan sonra terör olaylarının etkisi ile popülasyonu az etnik halklar kentten göç etmeye başlamış ve nüfuslarında büyük kırılmalar meydana gelmiştir. Zaman içinde azalan terör olayları ve artan turizm faaliyetleri tersine göç dalgası yaratsa da kente değer katan, süryani ve ezidi nüfus azalmaya devam etmiştir. Netice itibari ile doğal koşullar bakımından güçlü bir potansiyeli olmayan kentin, kimliğini oluşturan tarihi ve kültürel değerlerin kaybolmaya yüz tutması kentin gelişiminin önündeki en önemli engel olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Midyat, Etnik dağılım, Kültür, Kent kimliği, etnik göç

**GELENEKSEL TÜRK KAPILARININ MARKALAŞTIRILARAK KÜLTÜR
TURİZMİNE KAZANDIRILMASI**
**BRANDIZATION OF TRADITIONAL TURKISH DOORS IN ORDER TO MAKE THEM
AS A PART OF CULTURE TOURISM**

Bilge DOĞANLI

Dr. Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi, bdoganli@adu.edu.tr

Esra AKSOY

Öğretim Görevlisi Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, esra.aksoy@adu.edu.tr

Öğretim Görevlisi İlkey AYDAŞ

Öğretim Görevlisi, Adnan Menderes Üniversitesi, Ilkay.aydas@adu.edu.tr

ÖZET

Kültürel miraslar, geçmiş yüzlerce yılın yıpratıcı etkilerinden sıyrılarak, toplumların ve medeniyetlerin özelliklerini alışkanlıklarını, yaşanmışlıklarını aktaran eşsiz ayrıntılardır. İnsanlar farklı kültürlerin etkisini hissetmek ve paylaşmak için dünyanın bir ucundan kalkıp diğer ucuna kültür turizmi için gidebilmektedirler. Sivil mimarlık örneği olan geleneksel Türk evleri, tarihimizi ve kültürümüzü gelecek nesillere aktarabilen en somut delillerdendir. Geleneksel Türk evlerinin sembolü niteliğinde ki geleneksel kapılar ise önemli kültürel miraslardır. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan mahremiyet anlayışı geleneksel kapılar da ayrı bir anlam kazanmıştır. Kapılarda, iki tane çeşitli biçim ve boyutlarda oluşturulan tokmak vardır. Bu tokmakların özelliği, eve gelen misafirin cinsiyetini belirlemektir. Böylece kapı çalındığında tokmağın sesine göre gelen misafirin kadın ya da erkek olduğu bilinmektedir. Geleneksel kapılar; ahşap işçiliğiyle, tokmak ve menteşelerinin tasarımıyla, günümüz kültürel işlevini yitirmiş kapılarından çok daha farklı bir anlam taşımaktadır. Peki, bu kapıların işçiliklerinde ki mükemmel ve duygusal dokunuşlar yeni nesil tarafından bilinerek, takdir edilmekte ve gelecek nesillere aktarılabilirlik için ilham vesilesi olabilmekte midir? Örneğin, Prag'a giden turistler tarihi yapılarıdaki geleneksel kapılardan oluşan kültürel mirası, büyülenerek dolaşırken, harcadıkları parayı da düşünmezlerken, bu duygularla pazarlanarak markalaştırılabilmiş bir Anadolu destinasyonu bulunmakta mıdır? Bu sorulara cevap verebilmek adına hazırlanan çalışmada, geleneksel tarihi evlerin kapılarından ve geleneksel kapıların pazarlanması ile oluşabilecek marka değerinden bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Pazarlama, Markalaşma, Geleneksel Kapılar

ABSTRACT

Cultural heritages are unique circumstances which have transferred true life experiences, properties and habits of societies and civilizations, by getting through the corrosive effects of past centuries. People may go from a part of world to another part of the world for cultural tourism in order to share and feel the effects of different cultures. Traditional Turkish houses as an example of civil architecture are the most concrete evidences that can transfer our history and culture to future generations. As for traditional doors as a symbol of traditional Turkish houses, they are important cultural heritages. The concept of privacy which has a significant place in Turkish culture, has gained different meaning with traditional doors.

There are two knobs with different forms and sizes. A feature of these knobs is to identify the gender of the visitor. In this way, you could understand if the visitor was male or female from the sound of the knock, when the door was knocked. Traditional doors have a very different meaning from today's doors, which have lost their cultural meaning, with their wood work, the design of knobs and knuckles. Well, are those doors known and appreciated with the perfect and sensational touches on their craftsmanship by the new generation and can they be a way of inspiration to be transferred to future generations? For instance, tourists wandering Prague are charmed by the cultural heritage of traditional doors in historical buildings and do not think about the money they spend, is there a destination in Anatolia which can be marketed and branded via these emotions? In this study prepared to answer these questions, brand value that is going to occur by the marketing of traditional doors and the doors of traditional historical houses is going to be mentioned.

Keywords: Cultural Heritage, Marketing, Brandization, Traditional Doors

AFRODİT SEMBOLLÜ AFRODİSİAS'IN MARKA DEĞERİ
BRAND VALUE OF AFRODISIAS WITH APHRODITE SYMBOL

Bilge DOĞANLI
Dr. Öğretim Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi, bdoganli@adu.edu.tr
İlkay AYDAŞ
Öğretim Görevlisi, Adnan Menderes Üniversitesi, ilkay.aydas@adu.edu.tr
Esra AKSOY
Öğretim Görevlisi Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, esra.aksoy@adu.edu.tr

ÖZET

İşletmeler, sahip oldukları markalaşmış ürünleri kadar zenginlerdir ve işletmeler için önemli olması gereken, duran varlıklarına yapacakları yatırımlar değil, güçlü marka oluşturabilme yetenekleri olmalıdır. İllere bağlı şehirlerin markalaşmış destinasyonlara dönüştürülmesi de aynı temelde değerlendirilebilir. Markalaşmış bir destinasyon, düzenli ve yüksek bir gelire, şehrin sakinlerinin yüksek oranlarda istihdam edilmesi gibi olumlu gelişmelere sahip olacaktır. Farklı milliyetlerdeki insanlar kendi toplumlarında olmayan kültürleri, gelenekleri, ritüelleri, doğal hayatı, tarihi yapılaşmayı vb. görmek için bacasız sanayi olan turizme hizmet ederek dünyanın bir ucundan diğerine ziyaretler gerçekleştirilmektedirler.

Semboller, destinasyonların diğerlerinden çok kolaylıkla ayırt edilerek markalaşmasını sağlarlar. Eiffel kulesi, Özgürlük Abidesi, Pizza Kulesi, Burj El Arap gibi. Afrodisias antik kenti, 2017 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası kabul edilmiştir. Tetraplon, Stadyum, Afrodit ve daha pek çok özelliği ile emsalsiz bir antik kent olan Afrodisias'ın markalaşarak, turizm gelirlerinden hak ettiği miktarı alabilmesi için, birçok sembolle değil, tek bir sembol üzerinde anlaşarak onunla ilgili çalışmalar gerçekleştirmek gerekir. Afrodit, günümüz insanların belleklerinde aşk, sevgi ve barış temelinde yer etmiş bir mitolojik varlıktır ve sembol olarak dünyaya kabul ettirilip belleklerde kalıcı olması kolay görünmektedir. Sadece binlerce yıllık tarihinden gelen gücün bile turist çekmeye yetmesi beklenen Afrodisias antik kenti, markalaşmanın en temel özelliklerinden olan sembol kavramının içini dolduramamış görünmektedir. 2017 Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü verilerine göre, en çok ziyaret edilen 10 müze ve ören yeri arasında Aphrodisias bulunmamaktadır. Ziyaretçi sayıları, 1. sıradaki Konya Mevlana Müzesi için 2.480.433 ve 10. sıradaki Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi için 167.958 iken Afrodisias için 51000 rakamında kalmıştır. Bu çalışmada, markalaşmanın gerekliliklerinden ve marka sembolünün öneminden Afrodisias antik kentinin sembol kavramı üzerinden markalaştırılabilmesinin öneminden dünya örnekleri verilerek bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, Marka, Markalaşma, Arkeoloji, Karia, Afrodisias, Afrodit, Heykel.

ABSTRACT

Businesses are as rich as the branded products they have and businesses should invest for the ability to create strong brand rather than fixed assets. To turn cities into branded destinations could be evaluated on the same basis. A branded destination will lead positive developments such as a regular and high income, high amount of employment of residents. People from different nations visit other countries by coming from all over the world and serve tourism as

the smokeless industry in order to see historical structuring, natural life, rituals, traditions which they do not have in their society.

Symbols help destinations to be branded and distinguished easily. For instance; Eiffel Tower, Statue of Liberty, Burc-El Arab. Afrodisias ancient city was accepted as World Cultural Heritage by UNESCO in 2017. In order Afrodisias, which is a unique ancient city with Tetracylon, Stadium, Aphrodite and many other characteristic, to be branded and to get the desired amount from the tourism revenue, it is necessary to focus on one symbol not on many symbols and perform works on it. Aphrodite is a mythological character which makes an impression on the basis of love and peace in people's minds and it seems easy to be accepted and create a persistent image in mind as a symbol by the world. Afrodisias ancient city, which is expected to attract tourists just by the power of its thousand years of history, seems unable to meet the concept of symbol which is one of the main properties of brandization. According to the data of 2017 Minister of Culture and Tourism, General Directorate of Cultural Heritage and Museums, Afrodisias is not among the most visited 10 museums and archeological sites. The number of visitors for Konya Mevlana Museum as in the first rank is 2.480.433 and 167.958 for Gaziantep Zeugma Mosaic Museum as in the tenth rank. It is 51000 for Afrodisias. In this study, the necessities of brandization and the importance of brand symbol are going to be mentioned in order to brand Afrodisias ancient city on the concept of symbol by giving examples from the world.

Keywords: Marketing, Brand, Brandization, Archeology, Karia, Afrodisias, Aphrodite, Structure

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**ŞIRNAK-BATMAN MARDİN YÖRESİ JEOLJİK BİRİMLERE BAĞLI TARIMSAL
ARAZİ TOPRAĞININ İYİLEŞTİRİLMESİ- SİSMİK JEOFİZİKSEL
DEĞERLENDİRME VE RESTORASYONU**

Dr. Yıldırım İsmail TOSUN
Şırnak Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, yildirimismailtosun@gmail.com

ÖZET

Çevre yönetimi kapsamında Şırnak İli için tarımsal arazi değerlendirme ve restorasyon sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır. Çevre atık yönetiminde, bitki esaslı yakma, gazlaştırma ve piroliz yöntemlerine bağlı olarak mobil veya entegre olarak çalıştırılabilir. Çevre atık toplama ve atık ayırma yönteminin uygulanması, geri kazanılacak katı atığın miktarını veya üretilecek kompostun miktarını etkiler. Şırnak ilinde yaklaşık 120 bin ton yıllık katı atık oluştu ve bu proje, komşu Siirt ve Mardin illerinde de benzer atıklar çevre düzenlemesinde humat olarak arazilerin iyileştirilmesinde jeolojik sınıflandırmaya göre humat ilave edilecektir ve çevresel etkiler elimine edilerek tarımsal araziler iyileştirilecektir.

Bu proje çerçevesinde yapılan arazi çalışmaları 2 gün içerisinde tamamlanmıştır. Etüdü yapılan arazilerde yapıyı ve ölçü alınacak profili belirlemek amacıyla gözlemsel jeolojik etüt yapılmış ve belirlenen profile **jeofizik** etüt yapılmıştır. Arazide 124 metre uzunluğunda 2 açılım yapılmıştır. Bu açılım AGİ marka 8 kanallı 84 elektrotlu rezistivite ve IP ölçümü yapabilen cihaz kullanılarak yapılmıştır.

Etüt edilen alandaki ölçü değerleri EartImager 2D ve EartImager 3D adlı bilgisayar değerlendirme programında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler yatay görüntü haline getirilmiştir. Yeraltında bulunan birimlerin derinliklerini, kalınlıklarını, rezistivite değerlerini, su tutma özelliklerini tespit etmek için profile ait eş rezistivite ve jeofizik yeraltı yapı kesiti çizdirilmiştir.

Çalışma sonucunda, jeolojik altere ve alüvyon tabakaların varlığı ve derinliğinin tespiti amacıyla yapılması düşünülen sondaj kuyusu veya kuyularının yeri veya yerlerinin hangi nokta olması gerektiği aydınlatılmaya çalışılmış ve öneride bulunulmuştur.

Çalışma alanı, eskiden sık meşe ormanlıkları ile örtülü olduğu belirtilmektedir. Ancak bu verimli arazilerin çeşitli atmosferik ve erozyona bağlı olarak aşındığı ve zamanla kesildiği belirlenmiştir. Geri kalanlar arazilerde tarıma dayalı çorak örtü, anız yakma geleneği de sürekli verimli örtü toprağının verimliliğini tüketmekte olduğu belirlenmiştir. Fosfat be potasyum içerikler karbon ile beraber incelenmiştir. Kumsu boyut da bu erozyonda etkili olduğu belirlenmiştir. Karstlaşmış yaylalar, tarım veya bahçecilik için elverişli değildir. Tek yararlı sahalar, katman içindeki az kalırlı marn ve kalkerli marnlardan ibarettir. Buralarda başlıca bağcılıkla uğraşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şırnak, Mardin, Batman yöresi jeolojik birimler, Yörel tarımsal arazi toprağı, toprağın iyileştirilmesi- sismik jeofiziksel değerlendirme, toprak restorasyonu

ŞIRNAK-KÖMÜR OCAĞI HEYELAN RİSKLİ ŞEVLERİN SİSMİK JEOFİZİKSEL DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÜÇLENDİRİLMESİ

Dr. Yıldırım İsmail TOSUN
Şırnak Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, yildirimismailtosun@gmail.com

ÖZET

Bu proje çerçevesinde kömür ocağı heyelan riskli şevlerin arazi çalışmaları 2 gün içerisinde tamamlanmıştır. Etüdü yapılan arazilerde yapıyı ve ölçü alınacak profili belirlemek amacıyla gözlemsel jeolojik etüt yapılmış ve belirlenen profile **jeofizik** etüt yapılmıştır. Arazide 124 metre uzunluğunda 2 açılım yapılmıştır. Bu açılım AGİ marka 8 kanallı 84 elektrotlu rezistivite ve IP ölçümü yapabilen cihaz kullanılarak yapılmıştır.

Etüt edilen alandaki ölçü değerleri EartImager 2D ve EartImager 3D adlı bilgisayar değerlendirme programında değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler yatay görüntü haline getirilmiştir. Yeraltında bulunan birimlerin derinliklerini, kalınlıklarını, rezistivite değerlerini, su tutma özelliklerini tespit etmek için profile ait eş rezistivite ve jeofizik yeraltı yapı kesiti çizdirilmiştir.

Çalışma sonucunda, jeolojik altere ve alüvyon tabakaların varlığı ve derinliğinin tespiti amacıyla yapılması düşünülen sondaj kuyusu veya kuyularının yeri veya yerlerinin hangi nokta olması gerektiği aydınlatılmaya çalışılmış ve öneride bulunulmuştur.

Çalışma alanı, eskiden sık meşe ormanlıkları ile örtülü olduğu belirtilmektedir. Ancak bu verimli arazilerin çeşitli atmosferik ve erozyona bağlı olarak aşındığı ve zamanla kesildiği belirlenmiştir. Geri kalanlar heyelan riski olduğu belirlenen bölgelerin kesitleri çıkarılmıştır. Kalkerli, marnlı ve kiltaşlı formasyonlara bağlı kaymaya meyilli olduğu belirlenmiştir. Şevlerin elverişli olmadığı ve güçlendirilmesi gerektiği belirlenmiştir. Tek yararlı sahalar, katman içindeki az kalınlı marn ve kalkerli marnlardan ibarettir. Buralarda güçlendirmeye gerek yoktur. Ankraj yapılacak kesitleri çıkarılarak kesitler üzerinde ankraj türü ve miktarı önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şırnak, kömür ocağı, heyelan riskli şevler, sismik jeofiziksel değerlendirilmesi, şev güçlendirilmesi

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE SAHİP OLMA DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Yakub İŞİKER

Doktora Öğrencisi., Gazi Üniversitesi, yyakupyasir@gmail.com

Doç. Dr. İrfan EMRE

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, iemre@firat.edu.tr

ÖZET

Yaklaşık 15 yıllık bir süreden itibaren ülkemizdeki Fen Bilimleri Dersi programlarının yapılandırılma biçimine uygun biçimde hazırlanmasıyla birlikte bilimsel süreç becerileri de ayrı bir önem kazanmıştır. Günümüze kadar yapılan Fen Bilimleri dersi programları incelendiği zaman Bilimsel Süreç Becerilerinin ya ayrı bir öğrenme alanı olarak değerlendirildiği ya da alana özgü beceriler şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu bağlamda bilimsel süreç becerileri, öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif olarak yer aldıkları, kendi yaş seviyelerine uygun biçimde araştırma yapmalarına olanak sağlayan ve dolayısıyla bilimi öğrenmeye ilişkin beceriler olarak tanımlanabilir. Bu becerilere sahip bireyler, bilimsel olarak bir araştırmanın nasıl yapılması gerektiğinin farkına varır ve günlük yaşamda da edindikleri bu becerileri kullanarak karşılaştıkları problemleri çözerler. Bu açıdan bilimsel süreç becerilerinin öğrencilere erken yaşlardan itibaren öğretilmesi büyük önem arz etmektedir. Bilimsel süreç becerileri çeşitli biçimlerde sınıflandırılrsa da genel olarak gözlem yapma, ölçme, sınıflama, verileri kaydetme, hipotez kurma, verileri kullanma ve model oluşturma, değişkenleri değiştirme ve kontrol etme, deney yapma gibi bilim insanlarının çalışmaları sırasında kullandıkları becerileri kapsamaktadır (MEB, 2017). Bu araştırmada bu noktadan hareketle, ilkökul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin Bilimsel Süreç Becerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini belirlemek amacıyla 31 maddelik Temel Beceri Ölçeği” kullanılmıştır. Padilla, Cronin ve Twiest (1985) tarafından geliştirilen “Temel Beceri Ölçeği-TBÖ” Aydoğdu ve Karakuş (2015) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Ölçek; gözlem (5), sınıflama (5), çıkarım yapma (5), ölçme (5), tahmin (6) ve iletişim kurma (5) becerileri alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı (KR-20) 0.83, ölçeğin ortalama güçlüğü ise 0.55 olarak bulunmuştur. Araştırmanın örneklemini Elazığ İl merkezindeki çeşitli ilkökullarda öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için bağımsız gruplar t testi, frekans (f) ve yüzde (%) testleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin yorumlanmasında anlamlılık değeri olarak .05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizleri SPSS 22.0 (Statistical Package for the Social Sciences 22.0) programı ile yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde sınıf seviyelerine göre öğrencilerin bilimsel süreç becerilerinin farklı olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Bilimsel Süreç Becerileri, Fen Bilimleri, Yapılandırıcılık

**MADDEYİ TANİYALIM ÜNİTESİNDE ARGÜMANTASYON TABANLI
ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA OLAN ETKİLERİ**

Yakub İŞIKER

Doktora Öğrencisi., Gazi Üniversitesi, yyakupyasir@gmail.com

Doç. Dr. İrfan EMRE

Fırat Üniversitesi, iemre@firat.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada, argümantasyon tabanlı öğretimin Maddeyi Tanıyalım ünitesi kapsamında ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ilişkin etkisi araştırılmıştır. Yarı deneysel model olarak tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Mardin İli Savur İlçesine bağlı Pınardere İlkokulu'nda öğrenim gören iki farklı şubeden toplam 47 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada gruplardan birini Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan ilkökul 4. sınıf Fen Bilimleri dersi programının ön gördüğü etkinliklere göre konuların işlendiği kontrol grubu, diğerini ise argümantasyona dayalı derslerin işlendiği deney grubu oluşturmuştur. Uygulama öncesinde deney grubundaki öğrencilere argümantasyon tabanlı öğrenme hakkında temel bilgiler verilmiş ve derslerin ne şekilde işleneceğine dair bilgilendirme yapılmıştır. Deney grubunda konular öğretilirken öncelikle dersin uygulayıcısı tarafından konu hakkında öğrencilere tartışma soruları sorularak bilimsel tartışmaya ortam hazırlanmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma kağıtları öğrencilere dağıtılarak bireysel olarak bu kağıtları incelemeleri istenmiştir. Bu aşamadan sonra öğrenciler küçük gruplar oluşturarak kendi aralarında tartışmaları istenmiştir. Grupların oluşturulmasında sınıf içerisinde argümantasyonu gerçekleştirmek için kullanılan küçük grup tartışma türleri (Çift Konuşması, Çiftler Dörtlere, Dinleme Üçlüleri, Elçiler, Rol Oynama, Jigsaw tekniği) kullanılmıştır. Grup içi tartışmalar esnasında ders uygulayıcısı öğretmen öğrencilerin kendi fikirlerini nedenleriyle birlikte açıklamalarını, destekleyiciler sunmalarını ve grup içerisinde herkesin fikri alındıktan sonra ortak bir karara varmalarını istemiş ve bunun için gerekli süre ve ortamı sağlamıştır. Kontrol grubunda "Madde ve Değişim ünitesi içerisindeki konular sınıf öğretmeni tarafından geleneksel yaklaşım doğrultusunda öğretilmiştir. Ağırlıklı olarak ders kitabı üzerinden yürütülen derslerde öğretmenin gerekli gördüğü durumlarda söz konusu konuyla ilgili öğrencilerin defterlerine not aldırılmıştır. Ders içi etkinlikler genellikle ders kitabında yer alan etkinliklerin gerçekleştirilmesi şeklinde olmuştur. Veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan akademik başarı testi, ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Bu bağlamda araştırma ön test son test kontrol gruplu deneysel model özelliği taşımaktadır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programı kullanılarak analiz edilmiş ve verilerin analizi için bağımsız gruplar t testi (independent groups t test), eşleştirilmiş gruplar t testi (paired t test) ile aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde kullanılmıştır. Elde edilen verilerin yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grubundan elde edilen son test ortalamalarında da gruplar arasında akademik başarı bakımından deney grubu lehine bir fark oluşmakla birlikte bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Argümantasyon Tabanlı Öğrenme, Maddeyi Tanıyalım

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞININ
YORDANMASINDA BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK VE AKADEMİK ÖZ-
YETERLİLİĞİN ROLÜ**

Dr. Veysel ÇELİK

Siirt Üniversitesi, veysel3@gmail.com

Doç. Dr. Mustafa KAHYAOĞLU

Siirt Üniversitesi, mustafa.kahyaoglu.56@gmail.co

Dr. Aynur AKER

Siirt Üniversitesi, aynuraker@hotmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının Yordanmasında bilişötesi farkındalık ve akademik öz-yeterliliğin rolünü incelemektir. Çalışmanın evrenin 2017-2018 eğitim öğretim yılında Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümü ve Fen Eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem ise kolay ulaşılabilir örnekleme yönteme yöntemine göre belirlenen Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümünde öğrenim gören 100 ve fen eğitimi bölümünde öğrenim gören 100 olmak üzere toplam 200 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu çalışmada ilişkisel tarama modeline kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Ocak ve Bulut (2015) tarafından geliştirilen “Akademik Erteleme Davranış Ölçeği”, Schraw ve Dennison (1994) tarafından geliştirilen ve Akın, Abacı ve Çetin (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan “Bilişötesi Farkındalık Envanteri” ve Owenve Froman (1988) tarafından geliştirilen ve Ekici (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan “Akademik Öz-Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde korelasyon, regresyon, bağımsız örneklem t-testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Analizler SPSS 20.0 paket programında .01 ve .05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının bilişötesi farkındalıkları ve akademik öz-yeterlilikleri onların akademik erteleme davranışlarının anlamlı yordayıcısı konumunda olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: akademik erteleme, akademik öz-yeterlilik, bilişötesi, davranış

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRETMEN ADAYLARININ PROJE GELİŞTİRME VE YÖNETİMİ YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Dr. Aynur AKER
Siirt Üniversitesi, aynuraker@hotmail.com
Dr. Mehmet RAMAZANOĞLU
Siirt Üniversitesi, m.ramazanoglu@siirt.edu.tr
Dr. Veysel ÇELİK
Siirt Üniversitesi, veysel3@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde yürütülen “Proje Geliştirme ve Yönetimi” dersine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesidir. Bu çerçevede, çalışmaya katılan öğretmen adaylarının proje kavramına ilişkin algıları, proje geliştirmeye yönelik zorlukları, proje geliştirme ve yönetiminin öğretmenlik mesleğine yönelik katkılarına ilişkin görüşleri ortaya konulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde öğrenim gören ve çalışmaya gönüllük ilkesi ile katılan toplam 40 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem amaçlı örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmanın deseni nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemine göre çözümlenmiştir. Çalışmada veriler yüzde ve frekans olarak tablolar halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda, Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğretmen adaylarının proje geliştirme ve yönetimi dersine yönelik bazı olumlu ve olumsuz görüşlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümü öğretmen adaylarının Proje geliştirme ve yönetimi dersine yönelik görüşleri alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Proje, Proje yönetimi, Öğretmen adayı

**YÜKSEKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMLARINDA
NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANMAMA NEDENLERİ
(DİCLE ÜNİVERSİTESİ ERGANİ MYO ÖRNEĞİ)**

Öğr. Gör. Nurullah AYKAÇ
Dicle Üniversitesi, nurullahaykac@gmail.com

ÖZET

Eğitim sürecinde öğrendiğimiz yazma becerisi hayatın her aşamasında işimize yaramaktadır. Anlatma becerilerinden olan yazma becerisi ile kişi kendini yazılı olarak ifade eder. Eğitim sürecinde verilen yazma becerisi eğitiminin temel amacı kişinin duygu ve düşüncelerini, doğru ve düzgün ifade etmesini sağlamaktır.

Kişinin kendini yazılı olarak ifade etmesi kişisel, toplumsal ve uğraşsal bir zorunluluk olarak görülmektedir. Kişi, yazma eylemi ile başka insanlarla iletişime geçiyorsa kişisel; herhangi bir konuda birilerine bilgi vermek, birilerini aydınlatmak amacıyla kullanıyorsa toplumsal; yaşamı boyunca uğraştığı iş ile ilgili veya farklı bir sebeple yazı yazmak durumunda kalıyorsa uğraşsal bir zorunluluktur.

Doğru ve etkili anlatım, kendiliğinden ortaya çıkan veya doğuştan gelen bir beceri değil aksine kişinin eğitim sürecinde dilin kurallarını kavrayıp bu kuralları yazılı anlatımlarına uygulaması ile ortaya çıkmaktadır. Yazılı anlatımlarda duygu ve düşünceleri istenilen şekilde aktarmak yani yazının anlaşılmasını sağlamak noktalama işaretlerinin doğru ve yerinde kullanılmasına bağlanabilir. Bu nedenle yazılı anlatımlarda noktalama işaretlerinin dilin ezgi ve sözdizimi özelliklerine göre kullanmak önemli görülmektedir.

Doğru ve etkili yazılı anlatımların birçok özelliği barındırması gerekir. Bu temel özelliklerden bir tanesi de noktalama işaretlerini kullanmak olarak söylenebilir. Eğitim ortamlarında öğrencilerin noktalama işaretlerinin kullanılmamasından kaynaklanan anlama ve anlatım sorunları bulunmaktadır. Öğrenci yazılı anlatımlarında noktalama işaretlerinin kullanılmaması, anlam bozuklukları; cümle öğeleri, iç cümle, ara cümle ve yan cümlelerin birbirinden ayrılmaması; vurgu ve durakların belirtilmemesine neden olmakta böylece anlama ve anlatımda karışıklığa neden olabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı Dicle Üniversitesi Ergani Meslek Yüksekokulu örneğinde öğrencilerin yazılı anlatımlarında neden noktalama işaretlerini kullanmadıkları tespit edilmeye çalışılacak ve bu soruna çözüm bulunmaya çalışılacaktır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılacaktır. Veri toplamak için görüşme formundan yararlanılacaktır. Veriler toplandıktan sonra içerik analizi ve betimsel analiz tekniklerinden yararlanılacaktır. Verilerin kategorize edilmesinde tümevarımcı yaklaşımı esas alınacaktır. Araştırmada elde edilen veriler yorumlanarak değerlendirilecektir. Benzer çalışmalar ve bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar da göz önünde bulundurularak ifade edilen sorun için çözüm yolları ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yazılı anlatım, Noktalama işaretleri, Yazma becerisi.

ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA MİZAHİ UNSURLAR

Öğr. Gör. Nurullah AYKAÇ
Dicle Üniversitesi, nurullahaykac@gmail.com

ÖZET

Bireyin davranışlarında istendik davranış değiştirme olarak tanımlanan eğitim insan yaşantısının her döneminde yer almaktadır. Eğitim sürecinde davranış değişikliğinin ana muhatabı öğrencidir. Dolayısıyla öğrencinin davranışlarını değiştirmede ve şekillendirmede birbirinden farklı strateji, araç gereç, yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Bu araçlardan bir tanesi de ders kitaplarıdır. Ders kitapları, eğitim programlarında ifade edilen özelliklere hedeflere uygun olarak seçilir böylece öğrenmeyi kolaylaştırır.

Ortaokul Türkçe dersleri, Türkçe ders kitabı ve öğrenci çalışma kitapları aracılığıyla sürdürülmektedir. Eğitim ve öğretim süreçlerinin her ikisinde de kullanılan ders kitaplarının önemi büyüktür. Ders kitaplarının eğitim öğretim sürecindeki ihtiyaçlara dolayısıyla hem öğretmen hem de öğrencinin ihtiyacına cevap verebilecek şekilde oluşturulması önemli görülmektedir. Ders kitapları; öğrencilerin buldukları yaşa, bilgi seviyelerine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanmış, içerdiği bilgileri öğrenciye aktarabilen basılı eğitim öğretim materyali olarak tanımlanmaktadır.

Mizah genel anlamıyla eğlendiren, güldüren veya birine onu incitmeden takılma anlamlarını içermektedir. Mizah, gerçek hayatın, davranışların, sözlerin komik yanlarını bize sunar. Mizah ile bazen uzun uzadıya anlatılacak bir şeyi daha kısa yoldan anlatırız veya bazen de 'taşı gediğine koymak' deyimini anlamını bulur.

Mizahın dağılan dikkati toplaması, ilgiyi çekmesi ve eğlenceli olması özellikleri ile eğitim alanında faydalı olacağı düşünülmektedir. Eğitim çağına gelip soyut düşünebilen çocukta mizah anlayışı da gelişmeye başlamaktadır. Böylece çocuklar mizahi unsurlara da ilgi duymaya başlamaktadırlar.

Öğrenciye dersi sevdirmenin veya derse olan ilgisini canlı tutmanın pek çok farklı yönleri vardır. Bunlardan birinin de mizah olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin ders esnasında mizahı kullanmaları kişilik özelliklerine göre değişir. Fakat dersin işlenişinde önemli bir yeri olan ders kitaplarında mizahi unsurların bulunması ile öğretmenin kişilik özelliğine bağlı kalınmaksızın mizah sınıfa taşınmış olur. Böylece mizahın eğitim öğretim sürecindeki faydalarından yararlanılmış olunacaktır.

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinden faydalanılarak ortaokul Türkçe ders kitapları taranarak burada bulunan mizahi unsurlar tespit edilecek ve eğitim öğretim süreci üzerindeki etkileri tartışılacaktır. Çalışma mizahın eğitim öğretim sürecine katkılarını ortaya koymaya çalışması yönünden faydalı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mizah, Türkçe eğitimi, Ders kitapları

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DÖNÜŞÜM VE YENİ EĞİTİM PARADİGMASINA GEÇİŞ

Prof. Dr. Sabahat BAYRAK KÖK
Pamukkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz MOHAN BURSALI
Pamukkale Üniversitesi
Çağla BAYRAK
Midyat Mehmetçik Ortaokulu

ÖZET

Eğitim sadece bireyi hayata hazırlayıp topluma kazandıran bir süreç değil, aynı zamanda toplumları dönüştüren bir araçtır. Günümüzde bu aracı daha etkili kullanmak adına yeni paradigma doğrultusunda eğitim alanını yeni yaklaşımlarla sarmalamak gerekmektedir. Dolayısıyla sorun alışlageldiği şekilde *geçmişte yaptığını daha iyi yapmak değil, doğru olanı doğru şekilde yapmaktır*. Yani; Nasıl bir insan? Nasıl bir toplum? Nasıl bir dünya? sorularına uygun ve geçerli cevaplar bulmaktır.

Türk eğitim sisteminin paydaş beklentilerini karşılayıp tarafların özlemlerine cevap olacak vasıf ve tecrübeyi yakalaması ve sistematik bir yaklaşımla bilgiyi entelektüel sermaye tabanında değerlendirmesi, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik kalkınma ve gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Bu yönüyle Türk eğitim sistemine yaklaşımımız kısa vadeli bir bakışla mevcut işleyişte tıkanıklıkları aşmak değil, uzun vadeli ve bütünsel bir yaklaşımla "*yetki=sorumluluk=yetkinlik=özfarkındalık=gelişme*" formülüyle hareket etme iradesini göstermektir.

Böylece kendine inanan, güvenen, düşünen, araştıran, analiz eden ve problem çözme becerisi üst düzeyde geliştirilmiş *İNSAN* tipimiz; bilginin kazanımı, öğrenimi, geliştirilmesi ve yayılımına imkân veren *YAPILARIMIZ*, yaratıcılığı geliştirip inisiyatif almayı, etkili ilişki koordinasyonunu, ekip çalışması ve katılımı teşvik eden *LİDERLİK YAKLAŞIMIMIZ*; yetiştirme yerine öğrenmeyi, kişilerde kimlik bunalımı yerine güçlü bir kimlik duygusu kazandırmayı, değiştirme yerine geliştirmeyi, zamana ayak uydurma yerine geleceğe doğru yürümeyi kendine standart edinmiş *KÜLTÜR penceresi* ile eğitimde dönüşümü başarmalıyız. Bildiri, bu dönüşümü gerçekleştirecek şekilde bu kavramsal açılımı vermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kavramlar: Eğitim yönetimi, paradigma, bilgi toplumu

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**ARTIRILMIŞ GERÇEKLIK TEKNOLOJİSİNİN EĞİTİM AMAÇLI KULLANIMINA
İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ**

Dr. Mehmet RAMAZANOĞLU
Siirt Üniversitesi, BÖTE bölümü, m.ramazanoglu@siirt.edu.tr
Dr. Aynur AKER
Siirt Üniversitesi, BÖTE bölümü, aynuraker@hotmail.com

ÖZET

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler eğitim süreci ve eğitim ortamları etkilenmektedir. Eğitim ortamlarında kullanılacak teknolojilerin artması ve çeşitlenmesi, eğitimcilere bu teknolojileri etkili bir şekilde kullanma konusunda önemli rol düşmektedir. Bundan dolayı eğitimcilerin teknolojik gelişmeleri takip ederek alanlarına en uygun araçları kullanmaya özen göstermeleri gerekmektedir. Dünyamızda son yıllarda gelişen bu teknolojileri içerisinde en önemli olanlarından birisi de artırılmış gerçeklik teknolojisi. Artırılmış gerçeklik, gerçek dünya görüntüsü üzerine eş zamanlı olarak sanal verilerin eklenmesiyle oluşturulan karma gerçeklik ortamıdır. Artırılmış gerçeklik bilgisayar tarafından üretilmiş dijital nesnelerin gerçek nesnelere birlikte sunulmasıdır. Artırılmış gerçeklik teknolojisi her gün farklı alanlarda karşımıza çıkmaya başlamıştır. Artırılmış gerçeklik teknolojisi olarak farklı kullanım alanlarıyla, kullanıcılarına hizmet etmeye çalıştığı gibi eğitim alanında da kullanılması yaygınlaşmakta ve kolaylaşmaktadır. Artırılmış gerçeklik farklı birçok yeni teknoloji gibi eğitim alanında da kullanılmasına yönelik tartışmalar ve araştırmalar artmaktadır. Bununla birlikte öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik uygulamalarının eğitim amaçlı kullanımına yönelik görüşleri üzerine çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı, artırılmış gerçeklik teknolojisinin eğitim amaçlı kullanımına ilişkin pedagojik formasyon öğretmen adaylarının görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Pedagojik Formasyon öğretmen adaylarından Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersini alan toplam 20 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme kolay ulaşılır durum örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma verileri; yarı yapılandırılmış görüşme forumu ile elde edilmiştir. Araştırmada veriler içerik analizi yöntemine göre analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre artırılmış gerçeklik uygulamaların eğitim amaçlı kullanılması öğrencilerin ilgilerini çekmesinin yanı sıra, öğrenme motivasyonu, öğrenme başarısı, kalıcı öğrenmeye katkısı, bireysel öğrenme, derslere ilişkin motivasyonu artırma, başarıyı yükseltme, derse odaklanmayı sağlama, öğrencilerin strateji geliştirme, problem çözme, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme gibi çeşitli kolaylıklar sağladığı görülmektedir. Öğrenmeye katkı sağlayacağı düşünülen artırılmış gerçeklik teknolojileri önemi daha da artacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda bu teknolojilerin eğitimciler tarafından kullanılması önem arz etmektedir. Artırılmış gerçeklik teknolojisinin eğitim amaçlı kullanımına yönelik algıların yükselttirilmesi, ders içeriklerine yönelik etkili artırılmış gerçeklik uygulamalarının kazandırılması ve artırılmış gerçeklik teknolojisinin öğretim sürecine entegrasyonun sağlanmasına yönelik gibi araştırmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Artırılmış Gerçeklik, Eğitimde Artırılmış Gerçeklik, Öğrenme Ortamları

**TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLERİN HİZMET SUNUMUNDAKİ DEĞİŞİM:
KONUT POLİTİKALARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME**
CHANGES IN LOCAL GOVERNMENT SERVICE DELIVERY IN TURKEY: A REVIEW
ON HOUSING POLICIES

Dr. Canan EMEK İNAN
İnönü Üniversitesi, emek.sarigul@inonu.edu.tr
Arş. Gör. Fatma Betül ŞENGÖNÜL
Muş Alparslan Üniversitesi, fb.sengonul@alparslan.edu.tr

ÖZET

İnsanların en temel hak ve gereksinimlerinden biri olan konut, temelde sosyal içerikli bir olgudur. Merkezi yönetim, yerel yönetim, konut kooperatifleri ve özel sektör şeklindeki aktörler, konut politikalarında sosyal ve siyasal etmenlerin belirleyiciliğinde değişik biçimlerde yer almaktadır. 1980’li yıllardan itibaren dünya genelinde yaşanan toplumsal, siyasal, ekonomik ve teknolojik değişimler her ölçekte ülkelerin refah politikalarını etkilemiş ve etkilemektedir. Varlık nedeni yerel nitelikteki toplumsal ihtiyaçları karşılamak olan yerel yönetimler, söz konusu politika değişimlerinin en yalın izlenebileceği alanlardan birini oluşturmaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimlerin hizmet sunumunda yapısal değişimler söz konusu olmaktadır.

Türkiye’de konut üretiminde yerel yönetimler önemli bir aktördür. Kentsel toprakların kullanımına yön veren imar planları başta olmak üzere konut yapım süreçlerinin her aşamasında görev ve sorumluluk sahibidirler. Bu çalışmada tarihsel perspektifte konut politikalarında görülen değişim, yerel yönetimlerin hizmet sunumundaki değişim tartışmaları çerçevesinde ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Hizmet Sunumu, Konut, Konut Politikası

ABSTRACT

Housing, one of the most basic rights and requirements of people, is basically a social phenomenon. As an actor, central government, local government, housing cooperatives and private sector play different roles in determining the social and political factors in housing policies. The social, political, economic and technological changes that have taken place in the world since the 1980s have influenced the welfare policies of countries at all levels. Local government, meeting the social needs of the local, form such areas that policy changes can be visible. In the same vain, structural changes are taking place in the local government service delivery.

In Turkey, local governments have been important actors in the dwelling production. They take charge in and responsibility in every stage of housing construction process in particular to the use of urban land development plans. In this study, the changes in housing policies in the historical perspective are addressed according to the framework of the discussion on the changes in local government service delivery.

Keywords: Local Government, Service Delivery, Housing, Housing Policy

FINANSAL GELİŞME VE ENERJİ TÜKETİMİ ARASINDA SAKLI EŞ
BÜTÜNLEŞME İLİŞKİSİ VAR MIDIR?

Doç.Dr. Hasan AYAYDIN

Gümüşhane Üniversitesi İ.İ.B.F, hayaydin61@gumushane.edu.tr

Doç.Dr. Alper Veli ÇAM

Gümüşhane Üniversitesi İ.İ.B.F, alpercam@gumushane.edu.tr

Abdulkadir BARUT

Öğr. Gör. Harran Üniversitesi, Siverek MYO, kadirbarut@harran.edu.tr.

Öğr. Gör. Fahrettin PALA

Gümüşhane Üniversitesi, KADMYO, fahrettinpala@gumushane.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; E-7 ülkelerinde (Brezilya, Çin, Hindistan, Endonezya, Meksika, Rusya ve Türkiye) finansal gelişme ve enerji tüketimi arasında saklı bir ilişkinin varlığının 2003-2016 dönemi için incelenmesidir. Bu amaçla Hatemi- J (2011) tarafından geliştirilen saklı eş-bütünleşme analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre finansal gelişme ve enerji tüketimi arasında saklı bir eş-bütünleşme ilişkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi, Saklı Eş-Bütünleşme

ABSTRACT

The purpose of this study is; The existence of a hidden relationship between financial development and energy consumption in the E-7 countries (Brazil, China, India, Indonesia, Mexico, Russia and Turkey) for the period 2003-2016. For this purpose, hidden cointegration analysis developed by Hatemi- J (2011) is used. According to the analysis results, a hidden co-integration relationship between financial development and energy consumption has been identified.

Key Words: Financial development, Energy Consumption, Hidden Co-Integration

**GELİŞMİŞ ÜLKE SERMAYE PİYASALARI VE BİST100 ARASINDAKİ UZUN
DÖNEM İLİŞKİ: FOURIER YAKLAŞIMI**
LONG-TERM RELATIONSHIP BETWEEN G-7 COUNTRY'S CAPITAL MARKETS
AND BIST100: FOURIER APPROACH

Hasan AYAYDIN

Doç.Dr. Gümüşhane Üniversitesi İ.İ.B.F, hayaydin61@gumushane.edu.tr

Abdulkadir BARUT

Öğr. Gör. Harran Üniversitesi, Siverek MYO, kadirbarut@harran.edu.tr.

Fahrettin PALA

Öğr. Gör. Gümüşhane Üniversitesi, KADMYO, fahrettinpala@gumushane.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı gelişmiş sermaye piyasaları ve BİST arasındaki uzun dönem ilişkinin 2000:m1-2018:m1 dönemi için incelenmesidir. Bu amaçla literatüre Banarje vd. (2017) tarihinde kazandırılan Fourier ADL eş-bütünleşme analizi ve Toda ve Yamamoto(1995) nedensellik analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; göre BİST100 ve S&P/TSK, BİST100 ve DOW JONES, BİST100 ve NASDAQ, BİST100 ve S&P500, BİST100 ve DAX indeksleri arasında eş-bütünleşme ilişkisi tespit edilirken, BİST100 ve NİKEİ225, BİST100 ve FTSE100, BİST100 ve CAC40 ile BİST100 ve FTSEMIB indeksleri arasında ise uzun dönemli bir ilişki tespit edilememiştir. Toda ve Yamamoto (1995) nedensellik analizi sonuçlarına göre; BİST100 ile DOW JONES, CAC40 ile DAX FTSE100 indeksleri arasında çift yönlü bir nedensellik, BİST100 ile FTSEMIB indeksleri arasında FTSEMIB'dan BİST100'e doğru tek yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. BİST 100 ile NİKEİ 225, S&P500, S&P/TSK ,NASDAQ indeksleri arasında ise herhangi bir nedensellik ilişkisi tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Fourier Ko-Entegrasyon, BİST100, G7 Ülkeleri

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the long-term relationship between developed capital markets and BIS for the period 2000: m1-2018: m1. For this purpose, the literature was published in Banarje et al. Fourier ADL cointegration analysis and Toda and Yamamoto (1995) causality analysis were used. According to the analysis results; According to BİST100 and S&P / TSK, BIST100 and DOW JONES, BISST 100 and NASDAQ, BISST100 and S&P500, While there was a cointegration relationship between BISST100 and DAX indices, no long-term relationship was found between BISST100 and NiKEI225, BISST100 and FTSE100, BISST100 and CAC40 and BISST100 and FTSEMIB indexes. According to Toda and Yamamoto (1995) results of causality analysis; There is a one-way causality relationship between BIST100 and DOW JONES, between CAC40 and DAX FTSE100 indexes, and between BISST100 and FTSEMIB indexes from FTSEMIB to BIST100. No causality relationship was found between BİST 100 and NİKEİ 225, S&P500, S&P / TSK, NASDAQ indexes.

Keywords: Fourier Cointegration, BİST 100, G7 Countries

**1930 YILI SANAYİ KONGRESİNİN TESPİTLERİNE GÖRE ÜLKEMİZDE
HALICILIK**

Dr. Münevver ÜNSAL MERCAN
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, munevverunsal@mynet.com

ÖZET

El sanatları insanoğlu var olduğundan beri tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak, örtünmek ve korunmak amacı ile ilk örneklerini vermiştir. Daha sonra gelişerek çevre şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları, ortaya çıktığı toplumun duygularını, sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini yansıtır hâle gelerek “geleneksel” vasfı kazanmıştır. Geleneksel Türk el sanatları, Anadolu’nun binlerce yıllık tarihinden gelen çeşitli uygarlıkların kültür mirasıyla, kendi öz değerlerini birleştirerek zengin bir mozaik oluşturmuştur. Çok zengin el sanatları potansiyeline sahip olan Türk milletinin kültür tarihi incelendiğinde, asırlar öncesi yaratıcı gücünü kullanarak madenlerden, taşlardan, bitkilerden ve hayvanlardan elde edilen ham maddeleri değerlendirerek çeşitli ihtiyaç maddelerini yaptıkları görülmüştür. Orta Asya’dan Anadolu’ya kadar uzanan göç yolunda karşılaştıkları kültürlerden de etkilenerek günümüze kadar uzanan zengin el sanatlarını oluşturmuştur.

Türklerin gerek anayurdu Orta Asya’da, gerekse Anadolu’da kurdukları medeniyetler dolayısıyla büyük ve zengin bir kültür birikimine sahip olmaları ve bu birikimi gittikleri her yere taşımaları Anadolu’nun el sanatları hazineleri ile dolu olması ve anayurdun el sanatları ve kültür merkezi olarak tanınmasında önemli bir etken olmuştur. Yine Anadolu’nun Asya’yı Avrupa’ya bağlayan bir köprü durumundaki coğrafi konumu ve buranın göç ve ticaret yolları üzerinde bulunması, bu bağlamda ayrı bir önem arz etmektedir.

Bugün Anadolu’da varlığını devam ettiren Geleneksel Türk el sanatları; halıcılık, kilimcilik, cicim, zili, sumak, kumaş dokumacılığı, yazmacılık, çinicilik, seramik-çömlek yapımıcılığı, hat, tezhip, minyatür, mine işçiliği, işlemecilik, oya yapımıcılığı, deri işçiliği, müzik aletleri yapımıcılığı, taş işçiliği, bakırcılık, sepetçilik, semercilik, maden işçiliği, keçe yapımıcılığı, örmecilik, taş işçiliği, ahşap ve ağaç işçiliği, arabacılık vb.

El sanatları her ülkenin kabiliyet ve istidadına göre muhtelif şekillerde kendini gösterir. Romanya’da oyuncak, İsviçre’de saatçilik ile uğraşmaktadır. Ülkemizde öteden beri ev sanayi olarak dokumacılık ve halıcılık çalışma alanı olmuştur.

Günümüzde Türkiye, halı ihracatında dünya listelerinin son sıralarında yer almaktadır. Dünyada el halısı üretimi ve ihracatı genellikle İran, Çin, Pakistan, Hindistan, Türkiye, Nepal ve Tibet ülkeleri tarafından yapılmaktadır.

El sanatlarımızdan halıcılığın da layık olduğu düzeye gelebilmesi, büyük organizasyon işidir. Hammadde konusu en önemli sorundur. Standart üretim için işin ehli kişi ve kuruluşlar tarafından yönetilecek büyük atölyeler ve kooperatiflere ihtiyaç vardır. Ürünlerimizi yurt dışına pazarlayabilmemiz, kalitesinin, desenlerinin, ebatlarının değişmez olması, zamanında temin ve teslim edebilme yeterliliğinin bulunması ile mümkün olabilecektir. Üreticiye kolay ulaşılabilmeli, bütün bu işlerin olumlu sonuç verebilmesi için araştırmacılarla ve üreticilerle iletişim, organizasyon, tanıtım, arşivleme konularında da hizmet verebilecek başvuru merkezleri kurularak, Türkiye çapında çok büyük bir uzman kadrosu ile sonuca ulaşılabilir. Halıcılığın eski kalite ve önemine kavuşması için halı üretiminin atölye ortamında kontrollü bir şekilde yapılması gerekir. Böylece üretim ve pazarlama konusunda daha doğru atılımlar yapılabilir.

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

Günlerce uğraşarak, milyonlarca düğüm atılarak yapılan kültür mirasımızın günümüzdeki durumu düşündürücüdür. Bu topraklarda 15. ve 16. yüzyıllarda altın çağını yaşayan halıcılığın eski önemini kazanması için yeni projeler hazırlanmalıdır.

Bu makale de 1930'da yapılan sanayi kongresinde, Türk halıcılığını geliştirme çareleri ve alınması gereken tedbirler işlenmeye çalışılmıştır. Bu dönemde Türkiye'nin iktisadi ve sanayi durumu ile dünya iktisadi buhran dolayısıyla, kalkınma çabaları sergilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, El Dokuma, Halı, İhracat

1930 SANAYİ KONGRESİ RAPORLARINA GÖRE İPEKLİ MENSUCAT SANAYİİ

Dr. Münevver ÜNSAL MERCAN
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, munevverunsal@mynet.com

ÖZET

İpeğin ilk ana vatanı yapılan araştırmalarda Çin olduğu belirtilmektedir. Çin ormanlarında tesadüf edilen ipek böceklerinin meydana getirdikleri kozalaklardan ipek çekme usulü M.Ö.3000 yıllarında keşfedildiği mitolojik eserlerin incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Çin’de ipekçiliğin keşfi tarihinden itibaren ipekçilikle en fazla ilgilenen o bölgede yaşayan Türkler olmuştur. Çin’den ipekçiliği öğrenen ilk Millet Türkistan Türkleridir. Türklerin göç olayından sonra, gittikleri her yere, ipekçiliği de beraberlerinde götürmüşlerdir. İpekçiliğin geliştirilmesi için çalışmış ve başarılı olmuşlardır.

Cengiz Han’ın küçük oğlu Kaya Kubilay Han, Çinliler kendisine ipekli kumaş hediye ettikleri, yine bazı araştırmalarda yer almaktadır. 1274’te Moğol Hükümdarı olduğu zaman ipek ziraatı ve ipek kumaş imali isminde meşhur bir kitap yazdırılmış ve halka dağıtılmıştır.

Anadolu’da ipekçiliğin gelişme devresi, Bursa Şehri’nin Osmanlı Devleti’nin başkenti olduğu sırada yaşanmıştır. O zamanlar yeni usul üzerine ipek çekme usulü bilinmediğinden diğer memleketlerde olduğu gibi ipekler el mancınıkları ile çekilmekte, dolayısıyla pek muntazam değildi. Bununla beraber Anadolu ipekleri Liyon, Milano piyasalarında “Demirbaş ve Lefke” ipekleri isimleriyle yüksek fiyatlarla satılmaktaydı.

Türk ipeklerinin cinsi ince ve parlaktır. Kozadan muntazam çekildiği takdirde Avrupa fabrikalarınca pek makbul kabul edilmektedir. Ancak ipeklerimizin önemli bir kısmı azami kozlar mancınıklarla gayri muntazam çekilmekte ve bunlar Avrupa fabrikalarınca kaba kumaş dokumasında kullanılmaktaydı. Bilhassa el mancınıklarında çekilenler oldukça bozuktu. Kozadan muntazam veya gayrimuntazam çekilmesi ipeğin fiyatı üzerinde de % 10-15 oranında bir fark meydana getirdiğinden ipeklerimizin muntazam çekilmesinin teminine çalışılmalıdır. Vaktiyle Avrupa piyasalarında ipeklerinin rağbet görmediği Japonlar, ülkelerine yabancı ustaları çalıştırma yoluna gitmişler ve bu sayede dünyada en muntazam ipek üretimini gerçekleştiren İtalya ve Fransız ipekleri derecesinde muntazam ipek çıkarmışlardır

Bursa’da ilk defa Fransız icadı buharlı ipek çekme fabrikası 1845’te tesis edilmiştir. Ondan sonra bu yeni fabrika örnek teşkil ederek Bursa, Bilecik çevresinde 1856 yılına kadar 85 adet buharlı ipek fabrikası tesis edilmiştir. Bu fabrikaların en önemlisi Bursa Muradiye mahallesinde Çınar önünde Herke Fabrikası’nın ipek ihtiyacı için tesis edilmiş olan 78 mancınıklı büyük fabrikadır. Bu dönemde Fabrikaların sayısı Bursa, Kocaeli ve çevresinde üretilmekte olan 3.600.000 kilo yaş koza işleyebilecek durumdaydı.

Anahtar Kelimeler: Üretim, Tüketim, Pazar, Satış, Türkiye,

MARDİN İLİNDE ZEYTİN ÜRETİM DURUMU

Dr. Öğr. Üyesi Esra KADANALI
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ekadanali@agri.edu.tr
Özgür DANIŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ozgurdanis0@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, Mardin İlinde 2010- 2017 yılları arasında zeytin üretim verileri dikkate alınarak, üretim durumunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaçla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmada, 2010- 2017 yılları arasında Mardin İlinde zeytin üretiminde meyve veren ve vermeyen ağaç sayıları, verim ve üretim miktarlarının yer aldığı tablolara yer verilerek açıklamalar yapılmıştır.

Türkiye’de zeytin yoğun olarak Ege, Marmara, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yetiştirilmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde de Mardin İli sofralık zeytin üretiminde önemli bir paya sahiptir. 2017 yılı verilerine göre Mardin ilinde 17 450 da alanda 246 172’si meyve veren yaşta ve 139 231’i ise meyve vermeyen yaşta olan toplam 385 403 adet sofralık zeytin ağacı bulunmaktadır. 2017 yılında yağlık zeytinlerin alanı ise 1 456 da 28 810 adet meyve veren yaşta ve 12 950 adet meyve vermeyen yaşta toplam 41 760 adet ağaç ve 416 ton üretim gerçekleşmiştir. Yine 2017 yılında Mardin İli, 460 000 ton olan toplam Türkiye sofralık zeytin üretiminin %0,5’ini oluşturmaktadır. Mardin İli özellikle sofralık zeytin üretiminde GAP İlleri (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak) içerisinde ilk sırada yer almaktadır. TÜİK (2018) verilerine göre, 2017 yılında Mardin İlinde üretilen sofralık zeytin miktarı 2 282 ton olarak gerçekleşmiştir. Mardin ili Derik ilçesi, TÜİK verileri kapsamında, Mardin İli ilçeleri arasında 11.088 da alanda toplam 1 299 ton ile ilk sırada yer almaktadır. Aynı zamanda Mardin İli Derik ilçesinde üretilen zeytinlerin Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA) tarafından 2016 yılında hazırlanan raporda “Coğrafi İşaret Adayı Olabilecek Özgün-Yöresel Ürünler” başlığı altında yer aldığı görülmektedir.

Bu çalışmada da Mardin İlinde sofralık zeytin üretim durumu 2010- 2017 yılları arasında ki veriler dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda Mardin ilinin özellikle sofralık zeytin üretiminde GAP illeri içerisinde %36,15 payla ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Aynı zamanda Türkiye toplam sofralık zeytin üretimi içerisindeki oranının da %0,5 olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak Mardin ilinin sofralık zeytin üretiminde ki payında özellikle Derik ilçesindeki zeytin üretim miktarının etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zeytin üretimi, Derik İlçesi, Mardin İli.

**424 VE 426 NUMARALI SİİRT ŞER'İYYE SİCİLİ İLE 415 NUMARALI BİTLİS
ŞER'İYYE SİCİLİ'NDE KELDANİLERE AİT MAHKEME KAYITLARI**

Arş. Gör. Halat AKIN
Siirt Üniversitesi, halat.akin@siirt.edu.tr
Arş. Gör. Melek KAYA
Siirt Üniversitesi, melike45@windowlive.com

ÖZET

Tarihin en eski kavimlerinden biri olan Keldaniler, başta Nineva ve çevresi olmak üzere Kuzey Mezopotamya, Güneydoğu Anadolu ve Suriye bölgelerinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Keldanilerin yaşadığı yerleşim yerlerinden biri de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Siirt şehridir. Siirt şehrinin tam olarak ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemekle beraber Siirt isminin Keldanice de Keert(Ka'art) kökeninden geldiği de iddia edilmekte olup, şehrin tarihi kurulduğu bölgenin coğrafi konumundan dolayı çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Siirt eski bir yerleşim yeri olmasından ötürü pek çok farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Osmanlılar döneminde de Siirt'te Keldaniler ile beraber pek çok farklı din ve etnik kökenden millet uzun yıllar boyunca bir arada yaşamıştır. Siirt şehrine ait tarihi kaynaklar bu milletlerin tarihine bir nebze olsun ışık tutmaktadır. Bunlardan biri de Siirt'in sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı hakkında bilgiler barındıran Siirt'e ait Şer'iyye Sicilleri'dir. Bu siciller 19. yüzyılın ikinci yarısında Siirt'in sosyal-ekonomik ve kültürel yapısı hakkında bilgi verirken, aynı zamanda o dönem Siirt şehrinde yaşayan milletler hakkında da bilgiler vermektedir. Günümüzde Siirt şehrinde çok az milletin bir arada yaşadığı göz önünde tutulduğu zaman, araştırmanın ve dolayısıyla o döneme ait mahkeme kayıtları ve bu kayıtların ihtiva etmiş olduğu bilgilerin önemi daha da anlaşılmaktadır. Araştırmamızda Siirt'e ait 424 ve 426 numaralı Siirt Şer'iyye Sicilleri ve yine Siirt'e ait olup Bitlis adı ile geçen 415 Numaralı Bitlis Şer'iyye Sicili incelenerek Keldaniler'e ait mahkeme kayıtlarına yansıyan davalar ele alınmıştır. Söz konusu kayıtlara geçen davalardan XIX. yüzyılın ikinci yarısında Siirt'te yaşayan Keldanilerin sosyal durumları ve görülen dava türlerinin neler olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca kayıtlara yansıyan Keldani kadın ve erkek isimleri liste halinde belirtilmiştir. Araştırma, nitel araştırma tekniğine uygun olarak doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siirt, Keldani, Şer'iyye Sicili, Osmanlı

Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi

**B1 SEVİYESİ İÇİN HAZIRLANMIŞ İSTANBUL YABANCILARA TÜRKÇE
ÖĞRETİM SETİ VE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜNÜN YEDİ İKLİM SETİNİN DİL
BİLGİSİ KONULARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**
COMPARISON OF THE ISTANBUL TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS SET AND
THE YUNUS EMRE INSTITUTE YEDI IKLİM SET PREPARED FOR B1 LEVELS IN
TERMS OF GRAMMAR SUBJECTS

Öğr. Gör. MERAL GÜLLÜLÜ

Uludağ Üniversitesi Rektörlüğe Bağlı Bölümler Türk Dili Bölümü ve ULUTÖMER

Öğr. Gör. GÜLNAZ ÇETİNOĞLU

Uludağ Üniversitesi Rektörlüğe Bağlı Bölümler Türk Dili Bölümü ve ULUTÖMER

ÖZET

Bir dil yabancı dil olarak öğretilirken dil bilgisi ve temel sözcük hazinesi birbirine paralel olarak yürütülür genellikle. Temel sözcük hazinesi oluşturulurken en çok kullanılan sözcüklere öncelik verilir. Dil bilgisi öğretiminde ise durum daha farklıdır ve genel dil bilgisi kitaplarındaki sıralama uygulanmaz. Daha çok kolaydan zora doğru bir uygulama ile yürütülür dil bilgisi öğretimi. Diller arasındaki yapı farklılıkları zaman zaman bu sıralamayı değiştirmektedir. Türkçenin sondan eklemeli dil yapısında olması sebebiyle zaman zaman bu sıralama da farklılaşmaktadır.

Dil bilgisi bir dilin sistemini oluşturan kuralları bulan ve bu kuralları tutarlı bir biçimde açıklamayı amaçlayan bir bilim dalıdır. Bireyin bir dili bilmesi ve öğrenmesi o dili oluşturan kuralları bilmesiyle mümkündür. Dil bilgisi; okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi becerilerin geliştirilmesinde dil öğretiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Dil bilgisinin diğer dil becerilerinden ayrı ele alınması ve düşünülmesi kabul edilemez. Dil bilgisinin amacı öğrenilen dilin doğru kullanılmasını sağlamaktır.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarından İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim B1 Seti ve Yunus Emre Enstitüsünün hazırladığı Yedi İklim B1 setinde yer alan metinleri dil bilgisi öğretimi konuları ve sıralama açısından karşılaştırılarak ele alınmıştır.

Çalışma sonunda elde edilen verilerden hareketle yabancılara Türkçe öğretimi B1 seviye öğrencileri için hazırlanan ders kitaplarında kültür dil bilgisi konularının işleniş, sıralaması ve yöntemi karşılaştırılmış; dil bilgisinin önemi vurgulanmış ve konuyla ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, dil bilgisi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları

ABSTRACT

While teaching a language as a foreign language, grammar and basic vocabulary are generally taught in parallel to each other. While creating the basic vocabulary, the most frequently used words are given priority. However, in grammar teaching, it is different and the sequence in general grammar books is not followed. More frequently, grammar is taught from easy to difficult subjects. The structure differences between languages sometimes make it necessary to change this order. Since Turkish has an agglutinative language structure, this sequence differs from time to time.

Grammar is a branch of science aiming to find rules constituting the system of a language and explain these rules consistently. An individual's learning and speaking a language is possible

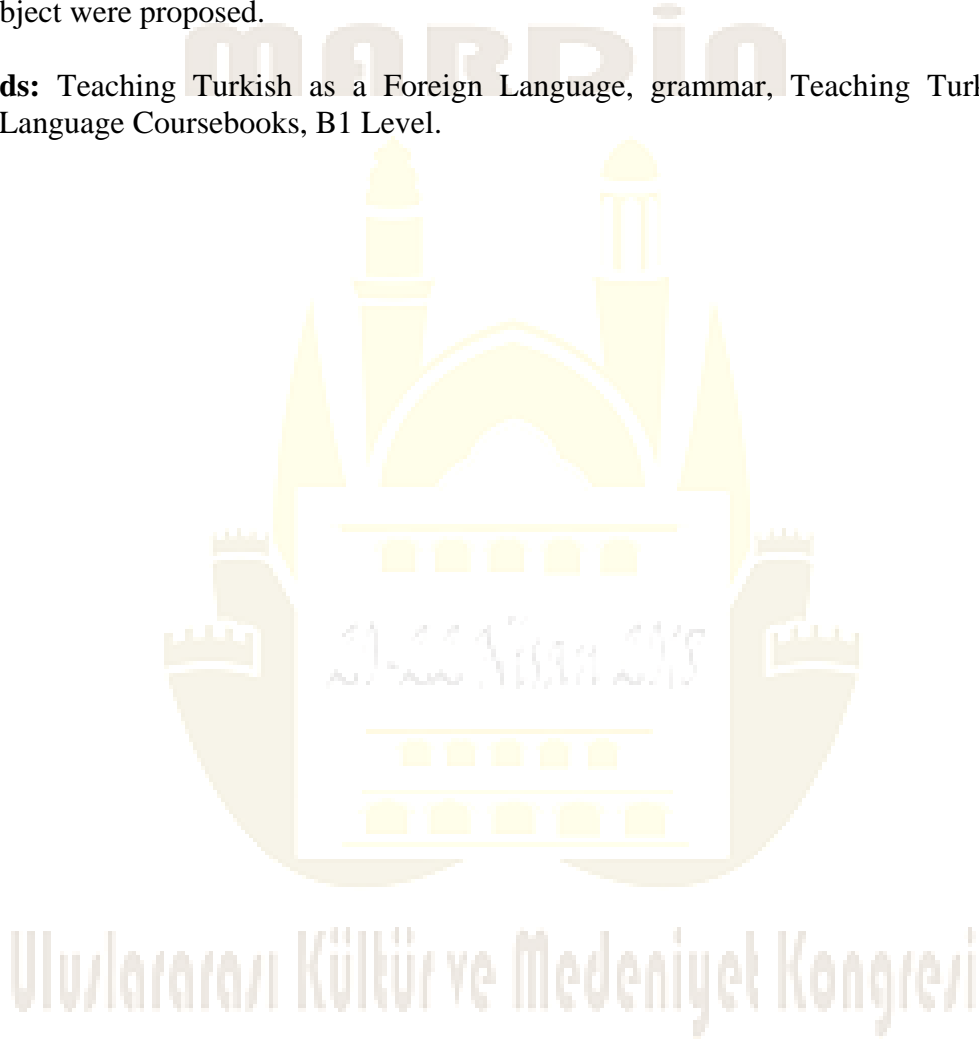

only through knowing the rules constituting that language. Grammar is an indispensable part of language teaching in the development of such skills as reading, listening, speaking and writing. Taking and considering grammar separately from the other language skills cannot be accepted. The aim of grammar is to ensure the correct use of a learned language.

In this study, it was aimed to examine the grammar subjects included in the texts included in the Istanbul Teaching Turkish to Foreigners B1Set and the Yedi İklim B1set prepared by the Yunus Emre Institute, two of the coursebooks used to teach Turkish as a foreign language, by comparing them in terms of grammar teaching subjects and their order.

Starting from the data obtained as a result of the study, the order and the teaching ways of cultural grammar subjects in the coursebooks prepared for B1level foreign students learning Turkish were compared, the importance of grammar was emphasized and suggestions related to the subject were proposed.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, grammar, Teaching Turkish as a Foreign Language Coursebooks, B1 Level.

RÜZGAR ENERJİSİ VE TÜRKİYE’DE MARDİN İLİNDE UYGULANABİLİRLİĞİ
WIND ENERGY AND ITS APPLICABILITY IN CITY OF MARDIN IN TURKEY

Öğr. Gör. M. Tahir UÇAR

Dicle Üniversitesi, Ergani Meslek Yüksekokulu, mtahir.ucar@dicle.edu.tr

Dr. Nurettin ÜSTKOYUNCU

Erciyes Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği,
nurettinu@erciyes.edu.tr

ÖZET

Ülkeler bazında kalkınma veya atılım hamleleri düşünüldüğünde ilk akla gelen sanayi hamleleri veya icraatları olmaktadır. Bir ülke, bölge veya şehir için sanayi olmazsa olmazlardandır. Ancak sanayi işgücüyü sağlandığından, işgücü de makinalar ile sağlandığından ve bu makinalar da enerjiye ihtiyaç duyduğundan sanayi için en önemli destek enerjidir denilebilir. Dolayısıyla enerji ve enerji hamleleri büyük önem arz etmektedir. Türkiye’de üretilen enerjinin önemli bir kısmı ithal edilen doğalgaz üzerinden sağlanmaktadır. Bu durum ekonomik özgürlüğü azaltmakta ve maliyetleri arttırmaktadır. Bu ise akla yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını getirmektedir. Dolayısıyla en çok kullandığımız hidro kaynaklar başta olmak üzere rüzgar, güneş ve jeotermal enerji kaynaklarından yararlanılması kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye’de Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde ve özellikle de Mardin ilindeki rüzgar enerjisi potansiyeli, Rüzgar Enerjisi Potansiyel Atlası (REPA) verileri göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Ayrıca 50 m yükseklikteki rüzgar gücü ve rüzgar hızı incelenerek Mardin ilinin rüzgar santralleri kurulumu için potansiyelinin uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yenilenebilir Enerji, Yenilenebilir enerji kaynakları, Rüzgar enerjisi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Mardin

TÜRKİYE’DE MARDİN İLİNDE GÜNEŞ ENERJİSİ POTANSİYELİ
SOLAR ENERGY POTENTIAL IN CITY OF MARDİN IN TURKEY

Öğr. Gör. M. Tahir UÇAR
Dicle Üniversitesi, Ergani Meslek Yüksekokulu, mtahir.ucar@dicle.edu.tr
Dr. Nurettin ÜSTKOYUNCU
Erciyes Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği,
nurettinu@erciyes.edu.tr

ÖZET

Türkiye’de elektrik enerjisine olan ihtiyaç her geçen gün ciddi bir şekilde artmakta ve bu durum beraberinde elektrik enerjisi üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu amaçla hidro, rüzgar, güneş, biyokütle ve jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarından olan güneş enerjisi; Türkiye’nin konumu itibari ile potansiyelinin yüksek olması, kişisel kullanıcılara hitap etmesi, yerleşim yerlerinden uzak yerlerde kullanılabilmesi gibi ciddi avantajlara sahiptir. Türkiye’de özellikle son birkaç yıldır güneş enerjisi kullanılarak elektrik enerjisinin üretilmesi teşvik edilmekte ve desteklenmekte olup güneş enerjisinin kullanımı da her geçen gün artmaktadır. Fakat bu kullanım oranı ülke potansiyeliyle kıyaslandığı zaman çok düşük seviyelerdedir. Ayrıca üretilen elektrik enerjisi içindeki payı da oldukça düşüktür. Şehirler bazında değerlendirildiği zaman ise Mardin ili güneş enerji potansiyeli olarak en iyi bölge olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan avantajlı illerden birisidir.

Bu çalışmada, Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası (GEPA) verilerinden faydalanılarak Türkiye genelindeki, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki ve özellikle de Mardin ilindeki güneş enerjisi potansiyeli; global radyasyon değerleri, güneşlenme süreleri ve fotovoltaik sistemlerle üretilebilecek enerji açılarından incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Yenilenebilir enerji kaynakları, Güneş enerjisi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Mardin

ABSTRACT

The need of electricity energy increases everyday dramatically in Turkey and this situation obligates to use of renewable energy sources for generating electricity energy. Therefore, renewable energy sources such as hydro, wind, solar and geothermal should be utilized for this purpose. Solar energy as a renewable energy source has significant advantages for Turkey because of location of the country in terms of solar potential in addition to other advantages such as suitability for individual use and availability in remote areas. The production of electricity using solar energy is encouraged and supported in Turkey, especially in recent years and the use of solar energy increases day by day. However, this utilization rate is very low compared to potential of the country. In addition, the ratio in electricity produced is also very low. Mardin is an advantageous city compared to other cities in the Southeastern Anatolia Region which has the most potential of solar energy in the country.

In this paper, solar energy potential of Turkey, Southeastern Anatolia Region and especially Mardin to generate electricity is evaluated in the aspects of photovoltaic (PV) power plants, solar irradiance values and sun shine durations by using data of the Solar Energy Map (SEM).

Keywords: Renewable energy sources, Solar energy, Southeastern Anatolia Region, Mardin

THE SİMPSONS, BEN 10, LOONEY TUNES, ROAD RUNNER, SÜNGER BOB, TOM VE JERY ÇİZGİ FİLMLERİNDE AÇIK-ÖRTÜK VERİLEN İLETİLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Raşit KOÇ
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÖZET

“Çizdirilmiş olanların hareketlendirilmesi sanatı” olarak tanımlanana çizgi filmler, çocukları olumlu-olumsuz etkileme gücüne sahip bir sinema türüdür. Çizgi filmler, özellikle son dönemlerde çocuk kanallarının açılmasıyla beraber günün her saati çocuklarla buluşur hale gelmiştir. Diğer bir deyişle çocuklar günün hemen her saatinde çizgi filmlere maruz kalabilmektedir.

Çizgi filmlerin etkileri üzerine yapılan araştırmalar, çizgi filmlerin çocukları eğlendirmenin yanında onların kişisel ve toplumsal gelişimine ve hayal dünyasının zenginleşmesine, etki ettiğini göstermektedir (Yağlı, 2013). İçeriği özenle hazırlanmış, seçilmiş çizgi filmler çocuklara soyut, somut pek çok kavramı da öğretebilmektedir. Çünkü çizgi filmler, verilmek istenen birçok kavramı veya mesajı; sözlü, yazılı, resim veya sembollerle çocuklara iletme özelliğine sahiptir.

Günümüzde çocukları etkilemek üzere ticari kaygıları olan şirketler de ürünlerinin reklamını yapmak üzere çizgi filmlere başvurabilmektedir. Bu anlamda çocuklar gün boyu ileti bombardımanına maruz kaldıkları söylenebilir.

Çocuklar üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri düşünüldüğünde çizgi filmlerin çocukların yerel ve evrensel değerleri erken yaşlardan itibaren içselleştirebilmeleri için çizgi filmlerde uygun bulunan sahnelere uygun değer iletilerinin yerleştirilmesinin önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu araştırmada yabancı The Simpsons, Ben 10, Looney Tunes, Road Runner, Sünger Bob, Tom ve Jerry çizgi filmlerinde yer verilen örtük ve açık iletilerin değer eğitimi bakımından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırma sürecinde The Simpsons, Ben 10, Looney Tunes, Road Runner, Sünger Bob, Tom ve Jerry çizgi filmlerinin birer bölümleri izlenmiş ve değerler formu aracılığıyla üç uzman değerlendirici tarafından değerlendirilmiştir. The Simpsons, Ben 10, Looney Tunes, Road Runner, Sünger Bob, Tom ve Jerry çizgi filmlerinde işlenen değerlerin belirlenmesinde araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan, yerel ve evrensel 25 farklı değer içeren “Değerler Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Değerler formu ile belirlenen değerler sınıflandırılmış ve yüzde-frekansları çıkarılarak tablolaştırılmıştır. Tablolarda işleme sıklıkları verilen değerler çizgi filmlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonunda belirtilen çizgi filmlerin çocuklara değer iletimi bakımından önemi tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, Çizgi film, The Simpsons, Ben 10, Looney Tunes, Road Runner, Sünger Bob, Tom ve Jerry

**TAŞ DEVRİ, SCOPY DOO, PEMBE PANTER, POKEMOON, NİNJA
KAPLUMBAĞALARI ÇİZGİ FİLMLERİNDE AÇIK-ÖRTÜK VERİLEN
İLETİLERİN DEĞER ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Dr. Raşit KOÇ
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÖZET

Çizgi filmler tıpkı masallar gibi, olağan veya olağanüstü olayların ve varlıkların fantastik kurgularla çocukların hayal dünyasına hitap eden eserlerdir. Bu eserler, bir yandan çocukların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirirken bir yandan da zihin ve davranışlarını şekillendirir. Nitekim çizgi filmlerde açık-örtük verilen mesajlar, çocukların duyuşsal ve bilişsel becerilerini etkilemede oldukça etkilidir.

Bu durumun farkında olarak her millet kendi ulusal-millî değerlerini daha çok çizgi filmler kanalıyla yeni nesle aktarma kaygısı güder. Çünkü çocukların ilgiyle izledikleri çizgi filmler, onların sosyalleşme, ait oldukları toplumla ve onun değer yargılarıyla bütünleşme, hayata olumlu bir gözle bakma, çevreye ve başkalarına karşı duyarlı olabilme, iyi-kötü, hak-hukuk olgularını anlamlandırma ve şekillendirme, duygu –düşünce hayal dünyasını zenginleştirme gibi avantajlar sağlamanın yanında bilişsel, duyuşsal özelliklerine olumsuz etkileri olduğu da bilinmektedir. Bu nedenle bilhassa küçük yaştaki bireyleri, dolayısıyla toplumu karakterize etmek için başvurulan önemli yapımlardandır çizgi filmler.

Ülkemizde bilhassa son yıllarda TRT eliyle açık ve örtük iletilerle ulusal değerlerin işlendiği yerel çizgi filmler yayımlanmaktadır. Bu filmlerin nicelik ve nitelikleri her geçen artmaktadır. Bununla birlikte yabancı ülke yapımlarının yayımlandığı birçok televizyon kanalı ve internet sitesi bulunmaktadır. Çağın imkanlarını kullanan çocuklarımız bu yapımlara da kolayca ulaşabilmekte ve uzun süreler bu filmlerin önünde vakit geçirmektedirler. Diğer bir deyişle ulusal değerlerin yeterince yer almadığı bu filmlere uzun süreler maruz kalabilmektedirler. Bu durum çocukların bilişsel, sosyal, duyuşsal gelişimlerini olumsuz etkileyebilmektedir.

Bu araştırmada yabancı yapımlardan Taş Devri, Scoby Doo, Pembe Panter, Pokemooon, Ninja Kaplumbağaları çizgi filmlerinde yer verilen örtük ve açık iletilerin değer eğitimi bakımından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırma sürecinde Taş Devri, Scoby Doo, Pembe Panter, Pokemooon, Ninja Kaplumbağaları çizgi filmlerinin birer bölümleri izlenmiş ve değerler formu aracılığıyla üç uzman değerlendirici tarafından değerlendirilmiştir. Taş Devri, Scoby Doo, Pembe Panter, Pokemooon, Ninja Kaplumbağaları çizgi filmlerinde işlenen değerlerin belirlenmesinde araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan, yerel ve evrensel 25 farklı değer içeren “Değerler Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Değerler formu ile belirlenen değerler sınıflandırılmış ve yüzde-frekansları çıkarılarak tablolastırılmıştır. Tablolarda işleme sıklıkları verilen değerler çizgi filmlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonunda belirtilen çizgi filmlerin çocuklara değer iletimi bakımından önemi tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, Çizgi film, Taş Devri, Scoby Doo, Pembe Panter, Pokemooon, Ninja Kaplumbağaları

**ÇOCUKLARA DEĞER ÖĞRETİMİNDE RAFADAN TAYFA ÇİZGİ FİLMİNİN
YERİ VE ÖNEMİ**

Arş. Gör. Mustafa KAYA
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Nurullah ESENDEMİR
Hacettepe Üniversitesi

ÖZET

Değerler bireyin kendisini ilgilendirdiği, yaşantısına yön verdiği gibi yaşadığı toplumu da yakından ilgilendirir. Bu yönüyle değer kelimesi topluma ait olan ve bireylere kazandırılması istenen genel ölçütleri de içerir.

Değerlerin çocuklara kazandırılması ailede başlar ve eğitim- öğretim süreci boyunca devam eder. Çocuklara değer öğretmede ebeveynler, eğitim kurumları kadar; çocukların günün büyük bölümünde maruz kaldıkları çizgi filmler de önemlidir.

Değer öğretmede önemli işlev gören çizgi filmlerin devlet eliyle kontrol edilmesi, çocukların kişisel gelişimlerine katkı sunmayan veya gelişimlerini olumsuz etkileyen filmlerin yayınlanmasının önlenmesi toplumsal bir gerekliliktir. Çünkü bireyin karakter gelişiminde bilinç altı oldukça önemlidir. Nitekim bilinçli veya bilinçsiz, çocukların hemen her gün maruz kaldığı gelişmeler, dinledikleri/izledikleri programlar bilinçaltlarına ilmek ilmek işlenmektedir.

Bu anlamda bilhassa gelişim dönemindeki çocukların izledikleri-dinledikleri programların ve izleme sürelerinin belirlenmesinde anne-babalara büyük sorumluluklar düşmektedir. Çocuklara ulusal ve evrensel değerleri, kültürel hassasiyetleri öğretmeyen; onların ruhsal gelişimlerini olumsuz etkileyen, şiddet veya istenmeyen davranış içeren filmlerin çocuklara izlettirilmemesi gerekmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına izletecekleri programların içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları, çocuklarının gelişimlerine her açıdan katkı sunan programları belirleyerek bunları izletmeleri topluma istedik karakterde bireyler yetiştirmek adına önem taşımaktadır.

Televizyon programları içerisinde çocukların hoş vakit geçirmek için tercih ettiği çizgi filmler, onların değer eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmanın amacı TRT’de yayımlanan ve çocukların ilgiyle izledikleri “Rafadan Tayfa” çizgi filmlerinde işlenen değerlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırma sürecinde Rafadan Tayfa çizgi filminin bütün bölümleri izlenmiş ve değerler formu aracılığıyla üç uzman değerlendirci tarafından değerlendirilmiştir. Rafadan Tayfa çizgi filmlerinde işlenen değerlerin belirlenmesinde araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan, yerel ve evrensel değerleri barındıran 25 farklı değer içeren “Değerler Formu” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Değerler formu ile belirlenen değerler sınıflandırılmış ve yüzde-frekansları çıkarılarak tablolaştırılmıştır. Tablolarda işlenme sıklıkları verilen değerler çizgi filmlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonunda Rafadan Tayfa çizgi filmlerinin çocuklara değer iletimi bakımından önemi tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, Çizgi film, Rafadan Tayfa

**“ŞİRİNLER” ÇİZGİ FİLMİNİN ÇOCUKLARA DEĞER EĞİTİMİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Nurullah ESENDEMİR
Hacettepe Üniversitesi
Arş. Gör. Mustafa KAYA
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÖZET

Değer kavramı Latince kökenli “valare” sözcüğünden türemiş, kıymetli olmak, güçlü olmak anlamlarında kullanılan bir sözcüktür. Her türlü amaç ve hedefler; ilgi ve çıkarlar, tutkular, idealler; her türlü güç ve iktidar etkenleri ün ve şan hırsı, övme ve yerme, saygı ve saygısızlık, inanma ve inanmama, sözünde durma veya durmama, dürüst olma ya da olmama, sevgi ve nefret gibi (maddî- manevî, olumlu- olumsuz benimsenen ve insan hayatında etkin olan) şeylerdir.

Günümüzde hemen her evde bulunan kitle iletişim araçlarından biri ve en önemlisi televizyondur denilebilir. Televizyondan yayını yapılan programlar, küçük büyük her yaşta bireylerin hoşça vakit geçirmek için başvurdukları en önemli kaynaklardır. Teknoloji alanındaki gelişmelere bağlı olarak artık birçok özelliği barındıran bu medya aracı, hemen her evin baş köşesinde kendine yer bulabilmektedir.

Program çeşitliliği sayesinde kadın erkek, yaşlı genç herkese hitap eden bu medya aracı, özellikle çocuklar için ayrı bir öneme sahiptir. 1-2 yaşından itibaren çocukların televizyon karşısında geçirdikleri zamanın genişliği düşünüldüğünde bu önem daha da artmaktadır.

İçinde yaşadığı toplumun milli ve manevi değerlerinin farkında olan, bu değerleri içselleştirerek davranışlarına yansıtan, hayatına tatbik eden bireyler yetiştirmek, her toplumun/devletin amaçları arasında yer almaktadır. 1-2 yaşından itibaren çocukların maruz kaldığı televizyon programlarının bu anlamda önemli işlevlerinin olduğu inkâr edilemez. Dolayısıyla, eğitici özelliği olmayan veya kişinin zihinsel ve davranışsal gelişimini olumsuz etkileyen, şiddet içeren programların çocuklara izletilmemesi gerekmekte, bu anlamda ebeveynlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına izletecekleri programların içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları, çocuklarının gelişimlerine her açıdan katkı sunan programları belirleyerek bunları belli sürelerle izletmeleri büyük önem taşımaktadır. Zira çocuklar yerel ve evrensel değerleri okulöncesi dönemden itibaren televizyonlarda veya internet ortamlarında izledikleri programlar vasıtasıyla edinmeye başlamaktadırlar.

Çizgi filmler çocukların ilgilerini çeken en önemli televizyon programlarından. Çocukların değer eğitiminde de çizgi filmler önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmanın amacı toplumumuzda çocukların ilgiyle izledikleri programlardan “Şirinler ” çizgi filmlerinde işlenen değerlerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Şirinler çizgi filmlerinde işlenen değerlerin belirlenmesinde araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan, yerel ve evrensel değerleri barındıran 25 farklı değer içeren “Değerler Formu” kullanılmıştır. Değerler formu ile belirlenen değerler sınıflandırılmış ve yüzde-frekansları çıkarılarak tablolaştırılmıştır. Tablolarda işleme sıklıkları verilen değerler çizgi filmlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonunda Şirinler çizgi filmlerinin çocuklara değer iletimi bakımından önemi tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, Çizgi film, Şirinler

HALEP RÜŞDİYE MEKTEBİ

Arş. Gör. Abdullah CENGİZ
Dicle Üniversitesi, SBE, abdcngz66@gmail.com

ÖZET

Osmanlı Devleti, 18. yüzyılda askeri alanda Batılı devletler karşısında kaybettiği savaşlar yüzünden, Avrupa tarzında yeni askeri okullar açmak için girişimde bulunmuştur. Sıbyan mekteplerinde yenileşme yapmak, onların öğretim düzeyini yükseltmeye teşebbüs etmek medreselilerin tepkisine neden olabilirdi. Bu nedenle, sıbyan mektepleri ile askeri okullar arasında yer alan ve “rüşdiye” denilen yeni bir okulun kurulması daha kolay görülmüştür. Osmanlı Devleti Tanzimat Fermanı ile birlikte askeri eğitimin yanında mülki(sivil) eğitim alanında da yenileşme içerisine girmiştir. Buna göre Osmanlı medreselerin yanı sıra farklı düzeylerde modern mektepler açılmaya başlamış ve bu modern mekteplerinden biride rüşdiye mektepleridir. Rüşdiye mektepleri ilk başta İstanbul’da açılıp başarı sağlanmasının sayesinde Osmanlı vilayetlerinde de peyderpey açılmaya başlamıştır. Osmanlı’nın diğer birçok vilayet ve sancaklarında olduğu gibi, bugünkü Halep merkezinde ilk açılan modern okullardan biri de rüşdiye mektepleri olmuştur. Bu çalışmada; Halep Vilayeti merkezinde açılan rüşdiye mektebinin açılışı ile öğretmen, öğrenci, mektebin araç-gereç durumları ayrıntılı olarak incelenerek Halep Rüşdiye Mektebinin Osmanlı Dönemi’ndeki modern ortaokul eğitim yapısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Halep, Rüşdiye, Eğitim

BENGALDEKİ TÜRK MÜSLÜMAN HÜKÜMDARLIĞI VE CAMİ MİMARİSİNDE ETKİSİ

Abu Bakkar SIDDIQUE

MESBAM, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, fatihbar.akademi@gmail.com

Bauyrzhan BOTAKARAYEV

MESBAM, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, bake.kaz.tr@gmail.com

Yılmaz KARADENİZ

MESBAM, Doç.Dr, Amasya Üniversitesi, yilmazkaradeniz44@hotmail.com

ÖZET

Hint alt kıtası yüzlerce yıldır toplumsal, dini ve egzotik toplulukların etkisiyle evrimleşmiş ve asimile olmuştur. Onlar arasında bazıları bu bölgeye gerek kendi İslami kültürünü dağılmasını sağlayarak Hindistan'da neredeyse 700 yıla kadar uzanan iki büyük periyota bölünerek idare ettiler Biri Saltanat, diğer kısmı Babür veya İmparatorluk dönemidir. Bu uzun zamanda mimari ve tarihi mirasta büyük bir değişikliğe neden oldular. Bu zamanda yapılan abideler bugüne kadar Türk ve İslam mimarisinin temsil ettiler. Güçlü bir vilâyet olan Bengal, onlar önemli mimari özelliklerinden bilhassa Cami mimarisine hem Saltanat hem de Babür döneminden etkilenmiştir. Esas olarak, 1204 yılında Türk yiğit İhtiyar Uddin Muhammed Bin Bahtiyar Hilji tarafından Bengal'in fethinden sonra başladı. Ondan sonra diğer Müslüman hükümdarlar, büyük merkez kubbeye iki yarım kuşatma kubbesi, kraliyet galerisi veya hünkâr mahfili, zemin planı, form ve şekil, tek ve çoğu kubbeli sundurma ve camide muhteşem dekorasyon gibi özellikleri uyguladılar. Örneğin, Pandua'daki Adina camisi (1373) Gopalganj camii (1460) Dinajpur, Bağherhat'ta 60 kubbe Cami (15 yüzyıl), Rajshahi bölgesinin hem Dorasbari (1479) hem de Choto sona camii (1519) ve Eski Dakka'da Azimpur camisinden (1746) buna çok iyi örnektir. Bu araştırma Bengal'deki Türk Müslüman Hükümdarlığı ve onun yanı sıra camii mimarisine etkisini öğrenmek ve göstermek için önemli bir potansiyele sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Türk, Bengal Sultanlığı, Camii Mimarisi, Babür İmparatorluğu.

ABSTRACT

The Indian sub-continent has evolved and assimilated by impact from social, religious and exotic communities for centuries, where some Turkish descendant came and ruled dispensing own Islamic culture in this region. They were ruled almost 700 years in India by dividing into great two periods. One is Sultanate and other part is Babur or empire period. In this long time they were able to bring a big change in the architectural history and heritage. Which monuments represents of the Turkish and Islamic architecture till now. As a strong province, Bengal was influenced with their substantial architectural features particularly mosque architecture during the Sultanate as well as the Mughal period. Basically, it began after conquest of Bengal by Turk valiant Ikhtiyar Uddin Muhammad bin Bakhtiyar Khilji at around 1204 A.D. and subsequently other Muslim rulers implemented such characteristics like large central dome with two half flanking dome, royal gallery or hunkar mahfil, ground plan, forms and shape, porch with one and multi-domes and beautiful decoration in the mosque. For example, Adina mosque (1373) at Pandua, Gopalganj mosque (1460) in Dinajpur, Sixty Dome mosque (15th century) in Bagherhat, Dorasbari (1479), and Choto sona mosque (1519) of Rajshahi region and Azimpur mosque (1746) in the old Dhaka are highly mentionable. This article is a potential outcome to learn and realize the Turkish Muslim rule in Bengal and also influence of the mosque architecture.

Keywords: India, Turkish, Bengal Sultanate, Mosque Architecture, Babur Empire.

**MODERN YÖNETİM TEKNİKLERİNİN KAMU YÖNETİMİNDE
HALKLA İLİŞKİLERLE BİRLİKTE UYGULANMASI**

Fatih BAR
MESBAM, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, fatihbar.akademi@gmail.com
Mustafa ŞEKER
MESBAM, Dr., Yakındoğu Üniversitesi, mstfseker@gmail.com
Emrah AYDEMİR
MESBAM, Yrd.Doç.Dr. Fırat Üniversitesi, eyaydemir@firat.edu.tr

ÖZET

Sosyal hayatın bütün yönleriyle ilgili olan devlet, sosyal hakların yerine getirilmesinde de öncü rol oynamalıdır. İnsan hakları ve sosyal adalete ilişkin kamu hizmetini yerine getirirken modern yönetim tekniklerinden yararlanılmalıdır. Kamu hizmeti alan kişilerin istek ve ihtiyaçları için, gerektiğinde ihtiyaca göre dizayn edilmiş iletişim mekanizmaları kullanılmalıdır. Dolayısıyla, kamu hizmetinin sunum metotlarının yanı sıra halkla ilişkiler fonksiyonu da kamu kurumlarında giderek önem kazanmaktadır.

Kamu yönetiminde yönetsel modernleşme süreçlerinin gerekliliğinin giderek artması tartışmasız bir olgudur. Günümüzde kamusal alandaki görev ve fonksiyonların ifa edilme süreci, modern yönetim yaklaşım ve tekniklerinin kamuya özel adaptasyonlarını da gerektirmektedir.

Devletin üstlendiği fonksiyonların işlevselliğine göre, faaliyet sürecindeki niteliksel yeterliliklerle birlikte kamusal etğin ve yeterliliğin toplumsal beklentilerle ilintilenmesi ve bu ilişkilerin tanımlanması ihtiyacı vardır. Bu doğrultuda, Kayseri'nin Akkışla ilçesinde kamu ve sivil inisiyatifler işbirliği faaliyetleri kapsamında devlet ve halk arasındaki karşılıklı iletişim ve anlayışı oluşturmak için halkla ilişkiler faaliyetlerinden yararlanılmıştır. Kaymakamlığın teşvikiyle toplumsal sorunları çözmek için ilçe genelinde bütün kamu ve sivil inisiyatiflerin katılımıyla Akkışla Platformu adı altında bir platform oluşturulmuştur. İşbu platform çalışmalarına ışık tutmak üzere ilçe sorunlarını belirlemeye yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. 39 soru ve 8 alt ölçekten oluşan anket formu 1108 kişiye uygulanmış ve geçerli olan 947 ankete SPSS 20.0 aracılığıyla bilimsel analizler yapılmıştır. %92,2 cronbach alfa katsayısına sahip olan ankette ilçenin temel sorunları 10 başlık altında toplanarak bu sorunlar arasındaki etkileşim araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Modern Yönetim Teknikleri, Halkla İlişkiler

ABSTRACT

As being part of every aspect of social life, government should be a leading factor progressing social rights. Modern management techniques should be applied while progressing public service that is related to Human Rights and social justice. In order to meet the needs and requests of people taking public service, need based communication mechanisms should be utilized when necessary. Thereby, along with the presentation methods of public service the public relation aspect is also becoming important in public institutions.

There is no doubt that the need for modernization of managerial processes in public institutions becomes crucial. In this era, the process of maintaining tasks and functions in public area requires adaptation of modern management approaches and techniques.

With respect to the functionality of affairs the government commits, along with qualitative proficiencies in activity process there is the need to correlate civil ethics and proficiency and to define these relations. In this manner, with scope of public and civil incentives cooperation

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

activities, public relations activities has been utilized in Akkışla, a district of Kayseri, in order to create mutual communication and understanding between government and the public. In order to solve social problems in the district, a platform named Akkışla Platform encompassing all the public and civil incentives has been established with the encouragement of district authority. With the aim of guiding this platform, a survey is conducted to solve the district problems. The questionnaire including 39 questions and 8 sub scales applied to 1108 individuals. Of these individuals 947 of them responded and the data is entered to the SPSS 20.0. The assessment tool used in this study obtained .92 Cronbach alpha. The main problems of the district have been collected under 10 categories and interactions between these problems are investigated.

Keywords: Public Administration, Modern Management Techniques, Public Relations

CİZRE YERLEŞİM ALANINDAKİ HEYELANLAR, JEOTEKNİK ANALİZİ, OLASI HEYELAN TEHLİKE DEĞERLENDİRMESİ VE HARİTALAMASI

Öğr. Gör. Yakup ANIT
Şırnak Üniversitesi, yakupanit@hotmail.com

ÖZET

Kentsel yerleşim alanlarında oluşan yeryüzü hareketleri yaşayan nüfus için, can kaybı ve maddi hasara yol açabilen önemli bir jeorisk oluşturur. Bu sebeple, aktif ve pasif heyelan alanları belirlenmeli, bu alanların jeoteknik incelemeleri ve duraylılık analizleri gerçekleştirilerek alınacak önlemler tespit edilmelidir. Araziden alınan zemin örnekleri üzerinde yapılan laboratuvar deneyleri ile yamaç molozunun fiziksel ve mekanik özellikleri; Efektif içsel sürtünme açısı 11-12.5°, Efektif kohezyonu (c') 5-8 kg/cm², maksimum kuru birim hacim ağırlık 1.87-2.25 g/cm³, doymun birim hacim ağırlık 1.78-2.43 g/cm³, Doğal birim hacim ağırlık 1.9-2.35 g/cm³, Kuru birim hacim ağırlık 1.97-2.40 g/cm³, Tane birim hacim ağırlığı (?s) 2.47-2.60 g/cm³, Permeabilite katsayısı 4x10⁻⁴ - 5.5x10⁻⁴ cm/s, olarak belirlenmiş ve ayrıca tane dağılım testleri yapılmıştır. Yamaçların hazırlanan jeolojik kesitlerinde, geçirilen deneme kayma yüzeylerine göre malzemenin belirlenen jeoteknik özellikleri de kullanılarak güvenlik katsayıları belirlenmiş ve hesaplanan değerlere göre batı yamaçların duraysız oldukları C3 no'lu yamacın ise duraysızlığa yakın durumda olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: stabilite, heyelanlar, risk haritalama

ABSTRACT

Earth movements in urban settlements create a significant georisk for the living population, which can lead to loss of life and property damage. For this reason, active and passive landslide areas should be determined, geotechnical investigations of these areas and stability measures should be done to determine the precautions to be taken. Physical and mechanical properties of slope debris with laboratory tests carried out on ground samples taken from the field; Effective internal friction angle 11-12.5 °, Effective cohesion (c ') 5-8 kg / cm², Maximum dry unit volume weight 1.87-2.25 g / cm³, Saturated unit volume weight 1.78-2.43 g / cm³, Natural unit volume weight 1.9 The dry unit weight was 1.97-2.40 g / cm³, the grain unit weight (? S) was 2.47-2.60 g / cm³, the permeability coefficient was 4x10⁻⁴ - 5.5x10⁻⁴ cm/s, particle distribution tests were performed. In the prepared geological sections of the slopes, the safety factors were determined by using the determined geotechnical characteristics of the material according to the test slip surfaces and it was determined that the slope C3 of the western slopes was in the state of near instability according to the calculated values.

Keywords: stability, landslides, mapping risk

BATMAN İLİ YAPI TEMEL TAŞI VE ZEMİN KALKERLEİNİN JEODİNAMİK ETÜDÜ

Öğr. Gör. Yakup ANIT
Şırnak Üniversitesi, yakupanit@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmada inceleme alanındaki yerel kalkerli zemin koşullarının tanımlaması gerçekleştirilmiştir. Batman ili inşaat yerleşim birimleri içerisindeki kentsel yapılaşma etütüne bağlı olarak temel zemin kalker taşlarının jeodinamik etüdü yapılarak uygun yerleşim zemin iyileştirilmesi ve temel yapılar önerilmiştir. Belirlenen kalker ve heterojen zemin etüt parametreleri temel derinliği seçimi en az temel derinliği temel tipinin muhtemel oturmalarla göre incelenerek radyal ve sürekli temellerde rijitlik irdelenmiştir.

Anahtar kelimeler: kalker taş zemin, jeodinamik etüt, sismik geçirgenlik temel direnç, Batman kalkerli

ABSTRACT

In this study, the identification of the local calcareous ground conditions in the survey area was carried out. Geodynamic study of basic ground limestone stones has been carried out according to the urban settlement in Batman province construction settlement units and basic structure improvement and basic structures have been proposed. Determination of the fundamental depth of limestone and heterogeneous soil investigation parameters is investigated at least on the basis of the basic type of foundation depth and the rigidity on radial and continuous bases.

Key words: limestone stone ground, geodynamic survey, seismic permeability basic resistance, Batman excavation

**HEKİM MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI KAPSAMINDA HATALI TIBBİ
UYGULAMA SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN MEVZUAT VE YÜKSEK YARGI
KARARLARINA GENEL BAKIŞ**

GENERAL ADVICE ON LEGISLATION AND HIGH JUDGMENTS ON WRONG
MEDICAL PRACTICE RESPONSIBILITIES WITHIN THE SCOPE OF DOCTOR'S
PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz YÖRDEM

Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, yilmazyordem@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde toplum bireyleri, herhangi bir hastalık durumunda sağlık kurumlarına mümkün olan en kısa sürede varmak, biran evvel hastalıklarına teşhis konulmasını ve tedavi olmasını beklemektedirler. Bu süreçte, hekimlerin yanlış teşhis ve tedavi uygulamaları sonucunda hastalara zarar vermeleri hukuken kabul edilebilir bir husus değildir. Tıbbi hatalı uygulama (malpraktis) olarak tabir edilen, hekimlerin mesleki uygulamalarındaki hatalı, kusurlu davranışları neticesinde oluşan zararlar dolayısıyla sağlık kurumlarına ve hekimlere hukuki yaptırımlar uygulanmaktadır. Sağlık sektöründe çalışanların mesleki faaliyetlerini yürütürken meydana gelebilecek zararlar sonucunda, hekimlere mesleki koruma kalkanı sağlamak, güven ve huzur içinde çalışmalarını temin etmek amacıyla sigorta şirketleri “*Hekim Mesleki Sorumluluk Sigortası*” adı altında hekimlere teminat sağlamaktadır. Münhasıran mesleki faaliyetlerden doğan sorumlulukları ihtiva eden ve iki tarafa borç yükleyen bir akit olan “*Hekim Mesleki Sorumluluk Sigortası*” 30 Temmuz 2010 tarihi itibarıyla Türkiye’de zorunlu hale gelmiştir.

Anahtar kelimeler: Hatalı Tıbbi Uygulama, Sigorta, Hekim Mesleki Sorumluluk Sigortası, Aydınlatılmış Onam

SUMMARY

Nowadays, society expects individuals to arrive at health institutions as soon as possible in the event of any illness, to diagnose their disease and to have treatment before the disease. In this process, it is not legally acceptable for doctors to cause illness as a result of misdiagnosis and treatment. Legal sanctions are imposed on health institutions and doctors due to the damages caused by erroneous and imperfect behaviors of doctors' professional practices which are called as medical malpractice.

As a result of the damages that may arise during the professional activities of the health sector employees, insurance companies provide guarantees to doctors under the title of "Doctor Professional Liability Insurance" in order to provide doctors professional protection shield and to work with confidence and peace. Exclusively professional activities arising from a contract which installs both sides and containing debt "Physicians Professional Liability Insurance" has become mandatory as of July 30, 2010 in Turkey.

MİZAHLA ÖRÜLEN ÖTEKİLİK: MUHSİN BEY

Arş. Gör. Eşref AKMEŞE
Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi, esrefakmese@gmail.com

ÖZET

Ötekileştirme, modern sosyal bilimler literatüründe ‘ben’ ve ‘biz’ dışında bırakılan kişi ve grupların olumsuz niteliklerle tanımlandığı, revaçta bir kavramdır. Farklılıkların altının çizilmesi ve öne çıkarılmasıyla işleyen ötekileştirme pratikleri kişi ve grupların sınıflandırılması ve karşıtlıkların inşa edilmesiyle hayat bulmaktadır.

Kültür, kültürel kimlik, inanç, ırk, etnisite ve cinsiyetler gibi geniş bir yelpazede tartışılan ötekilik ve ötekileştirme, kitle iletişim araçlarında çeşitli biçimlerde ve farklı yöntemlerle işlenmektedir. Kitle iletişim araçlarında kullanılan ötekileştirme pratikleri açık, örtük ve dolaylı biçimlerde yapılabilmektedir. Kitle iletişim araçları arasında önemli bir alan olan sinema ötekileştirmenin yaygın olarak görüldüğü mecralar arasında yer almaktadır. Sinema filmlerinde, ötekileştirme pratikleri arasında; stereotipiler kullanma, ötekileştirilen kişi ve gruplara negatif özellikler yükleme, çirkin fiziksel görünümlü tip ve karakterler yaratma, konuşulan dil ve şiveler, aksanlı konuşma, giyim ve kostümler, önyargıları besleyici senaryoların yazılması, kişileri komik ve gülünç durumda gösterme, nefret söylemi içeren söylem ve diyalogların kurulması, utanç verici hallerin yansıtılması, klostrofobik, karanlık ve bakımsız mekanların gösterilmesi, en çok bilinen ve sıklıkla kullanılan yöntemler arasındadır. Sinema filmlerinde kullanılan bu yöntemlere eklenebilecek en ‘masum’ ve en etkili olanlarından birisi ise mizahın ötekileştirmede bir araç olarak kullanımınıdır. Mizahın bir ötekileştirme pratiği olarak kullanılması açık biçimde yapılan klasik yöntemlere göre daha örtük, dolaylı ve ‘görünmez’ olabilmektedir. Mizahın kitleleri güldürerek etkileme gücü ve açıktan ötekileştirmeye oranla daha çok tolere edilebilme özelliği, mizah unsurlarının kullanımını cazip hale getiren bir nitelik taşımaktadır. Bu yönüyle mizahın kullanımı ötekileştirme pratiklerini daha örtük, daha ‘sevimli’ ve kabul edilebilir formlara sokabilmektedir. Mizah kullanışlılığı, çekiciliği, etkisi ve ifade edilen işlevsel nitelikleriyle sinemanın da en önemli türleri arasında yer almaktadır. Mizahın bu boyutu sinema filmlerinde ötekileştirmenin daha meşru ve doğal olarak kabul edilmesinde önemli bir işlev görmektedir. Bu bağlamda Türk Sineması’nda önemli bir film olarak kabul gören ve mizah yoluyla ötekileştirme pratiğinin hayat bulduğu en dikkat çekici filmlerden birini Muhsin Bey (1987, Yavuz Turgul), adlı film oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Muhsin Bey filmi örneğinde mizah ve ötekileştirme ilişkisini filmin içeriğinde yer alan temalar ve kullanılan dilsel pratikler üzerinden incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Ötekilik, Ötekileştirme, Mizah, Sinema, Yavuz Turgul

ÖĞRETMEN ADAYLARININ İNTERNET TEHLİKELERİ İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ

Murat YALMAN

Öğ. Gör. Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp eğitim Fakültesi, mumanenator@gmail.com

Bülent BAŞARAN

Dr. Öğr. Üyesi Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp eğitim Fakültesi,

basaranb@gmail.com Yusuf İslam BOLAT

Arş. Gör. Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp eğitim Fakültesi, y.islambolat@gmail.com

ÖZET

Günümüzde internet bilgiye ulaşmada ve bilgiyi kullanmada en rahat ortam olarak kullanılmaktadır. Gerek öğrencilerin gerekse öğretmenlerin bu sanal ortamı yaygın olarak kullandıkları düşünülürse her iki grubunda internetin kullanımlarına ilişkin temel bilgileri bilmeleri onu kullanırken daha etkin kılacaktır. Her bireyin sadece kullanıcı olarak değil yayımcı olarak ta yer alabildiği platform olarak kullanılan internet, bu yönüyle zararlı veya istenmeyen içerikleri de bulundura bilmektedir. Bu içerikler; zararlı maddeler, pornografi, kumar ve bahis oyunları, istenmeyen türden reklam ile sahte alışveriş siteleridir. Bu tür ortamlara maruz kalan kullanıcılar öncelikle psikolojik sorunlara sonra maddi ve manevi problemlerle karşılaşabilmektedir. Giderek yaygınlaşan ve bu tür sorunlardan dolayı birçok kullanıcı internetin güvenli bir ortam olmadığını düşünmektedir. Bununla birlikte bilginin araştırılması ve aktarılması işini icra eden öğretmenlerin bu ortamı güvenli bir şekilde kullanmaları gelecek meslek yaşamları için önemlidir. Öğretmelerin güncel ve doğru bilgiye ulaşmaları öğrencilerin başarısına olumlu etki edebilir. Bu çalışma öğretmen adaylarının internet tehlikeleri ile internet bağımlılığına ilişkin düşüncelerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma bir devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan 92 öğretmen adaya yapılmıştır. Araştırma verilerini toplaması için, Yenilmez (2012) tarafından geliştirilen İnternet Tehlikeleri Farkındalık Anketinden yararlanılmıştır. Anket likert 5'li derecelendirmeli 7 bölümden oluşmaktadır. Ankette internet tehlikeleri hakkında yedi soru, internet bağımlılığı ile ilgili on soru bulunmaktadır. Araştırma katılımcılarının %54,35'i (50) erkek, % 45,65'i (42) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin % 28,26'sı (26) Orta Öğretim Matematik Öğretmenliği, % 36,96'sı (34) Sınıf Öğretmenliği, % 34,78'i (32) Okulöncesi Öğretmenliği bölümünde öğretim görmektedir. Katılımcıların yaş değişkeni ise %11,96'sı (11) 18-20 yaş, %55,43'ü (51) 21-23 yaş, %32,61'i (30) 24-26 yaş aralığındadır. Öğrencilerden % 66,30'u (61) 1-5 yıldır, % 33,70'i (31) 6-10 yıldır internet kullanıcısıdır. Katılımcıların % 56,52'si (52) her gün, % 8,70'i (8) haftada bir, % 34,78'i (32) haftada birkaç kez internete bağlandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin internet tehlikeleri hakkındaki genel görüşlerine ilişkin güvenilirlik katsayısı ,865, ölçek puan ortalaması 3,46 ile "Katılıyorum" düzeyinde, internet bağımlılığına yönelik güvenilirlik katsayısı ,874 ile ölçek puan ortalaması 3,23 "Kararsızım" düzeyindedir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak internet tehlikelerine ilişkin $p > ,05$ düzeyinde ($p > 0,257$) anlamlı farklılık belirlenemezken, internet bağımlılığına ilişkin $p < ,05$ düzeyinde ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet tehlikeleri, öğretmen adayları, bağımlılık

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DERSLERDE KULLANDIKLARI
DİJİTAL MATERYALLERDE OLMASI GEREKEN NİTELİKLERE
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

Murat YALMAN

Öğ. Gör. Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp eğitim Fakültesi, mumanenator@gmail.com

Bülent BAŞARAN

Dr. Öğr. Üyesi Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp eğitim Fakültesi, basaranb@gmail.com

ÖZET

Son otuz yıldır akademisyenler ve yükseköğretim kurumları, bilgisayar sistemlerinin ve diğer gelişmekte olan eğitim teknolojilerini kullanarak internet ortamları aracılığıyla öğrenme materyallerini çeşitlendirmeye başlamışlardır. Öğrenme materyalleri öğrencilerin bilgiyi keşfetmelerine, inşa etmelerine, uygulamalarına ve paylaşımlarına yardımcı olacak çok sayıda dijital araçla donatılmış öğretim ve öğrenme destek sistemlerine dönüşmeye başlamıştır. Dijital öğrenme materyali içinde mevcut olan uygulama programlarını bir bilgisayar sistemi olarak düşünürsek, dijital öğrenme materyallerinin tasarlanması, geliştirilmesi, uygulanması, yönetilmesi ve materyallerdeki mevcut araçlarının yürütülmesi için bilgisayarlar bize çok çeşitli ortamlar sunabilirler. Düzensiz içerikler, karmaşık süreç ve kullanıcı ara yüzlerindeki yetersiz geri bildirim, kötü performansa ve öğrenme memnuniyetsizliğine yol açabilmektedir. teknoloji alanındaki ilerlemeler ile daha fazla öğrenme materyallerine entegre edilen dijital içeriklerin materyalleri daha karmaşık hale getirebilir ve ara yüzlerinde çeşitli kullanılabilirlik sorunları ortaya çıkarabilirler. Bu nedenle, kullanıcıların bu karmaşıklıkta gezinmelerine ve öğrenme görevlerini rahat ve başarılı bir şekilde gerçekleştirmelerine yardımcı olacak kullanıcı dostu öğrenme materyalleri tasarlamak önemlidir. Materyalin kullanılabilirliği, öğrenci dostu bir ara yüzün geliştirilmesi için kritik öneme sahiptir böylece materyali etkili, verimli ve yönetilebilir bir şekilde kullanabiliriz. Öğrenciler üzerinde etkili öğrenmeyi sağlamak için dijital öğrenme kaynaklarının kalitesini öğrencilerin kendileri tarafından değerlendirebilmeleri önemlidir. Bu kapsamda bir devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan 82 öğretmen adayından öğrenme ortamında kullanılmak üzere dijital öğrenme materyalleri geliştirilmesi istenmiştir. Öğrencilerin materyalleri geliştirme süreçleri ve yapılması gerekenler geliştirme sürecinden önce öğrencileri anlatılarak kapsam ve hedef net olarak belirtilmiştir. Sürecin tamamlanmasını ardından öğrencilerin bu konuda yaşadıkları olumsuz veya olumlu yanları belirlenmesine yönelik Seferoğlu ve Dağhan (2011) tarafından geliştirilen öğretim materyallerinin nitelikleri anketinden yararlanılmıştır. Anket likert 5'li derecelendirmeli 63 sorudan oluşmaktadır. Araştırma katılımcılarının %21,95'i (18) erkek, %78,048 'i (64) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin öğretim materyallerinin nitelikleri anketinden genel görüşlerine ilişkin güvenilirlik katsayısı ,932 bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak öğretim materyallerini niteliklerine ilişkin $p > .05$ düzeyinde ($p > 0,495$), evlerinde bilgisayar var olmasına ilişkin $p > .05$ düzeyinde ($p > 0,146$) anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Evde internet bağlantısı olanlar ile olmayanlar arasında ($p < 0,03$) anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Anlamlı farklılığın belirlenmesine yönelik yapılan t testi sonucuna göre evde internet bağlantısı olanların internet bağlantısı olmayanlara göre yaklaşımları daha iyidir. Öğrencilerin daha önceden materyal geliştirme dersi alıp almadıklarına yönelik yapılan t-testi sonuçları göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p > .05$).

Anahtar Kelimeler: dijital materyal, öğrenme materyalleri, öğrenme

ملخص

حياة صبغة الله بن إبراهيم بن حيدر الحيدري

د\ وجيهي سونمز- أستاذ مشارك في قسم العقيدة

كلية الإلهيات - جامعة يوزنجوييل vsonmez66@gmail.com

هو صبغة الله الأول الكبير بن مولانا إبراهيم الأول الحيدري بن العلامة حيدر الثاني الحيدري بن العلامة أحمد الأول الحيدري صاحب المحاكمات، بن علامة حيدر الأول الحيدري كان يدعى في العراق بابن حجر الثاني بن العالم العلامة، محمد صاحب حاشية إثبات الواجب - طيب الله ثراه- بن العلامة حيدر بير الدين بن العلامة إبراهيم برهان الدين بن علي علاء الدين بن موسى صدر الدين بن سلطان الأولياء العلامة الشيخ صفي الدين أبي إسحاق الأردبيلي بن الشيخ أمين الدين بابا جبرائيل بن شيخ صالح بن قطب الدين بن صلاح الدين رشيد بن محمد الحافظ بن عوض بن الولي الكامل فيروز شاه بن صاحب النفس القدسية محمد شاه بن المرشد الكامل شرف شاه بن محمد بن حسن بن محمد بن إبراهيم بن جعفر بن محمد بن إسماعيل بن أحمد الأعرابي المدني بن محمد بن أبي محمد القاسم حمزة بن الإمام الهمام موسى الكاظم بن الإمام جعفر الصادق بن الإمام الباقر بن الإمام زين العابدين علي بن الإمام سيد الشباب أهل الجنة أبي عبيد الله الحسين -رضي الله عنه- بن الإمام الهمام والبطل الضرعام أسد الله الغالب علي بن أبي طالب -رضي الله عنه- بن عبد المطلب جد النبي " ومما مضى يتبين لنا أن نسب السيد الحيدري يرجع إلى سلالة آل البيت الأطهار، حيث ينتهي نسبه إلى جد النبي - ﷺ - .

يلقب العلامة صبغة الله بألقاب عديدة: فيلقب بالكردي؛ لأنه من حيادية الأكراد، وله لقب آخر وهو

المارواني؛ لأنها موطن عائلته أولاً، ويلقب - أيضاً- بالبغدادي؛ لأنه سافر إلى بغداد، واستقر بها - رحمه الله تعالى- ويلقب - كذلك- بالشافعي؛ لأنه كان مثل معظم أبناء قومه الأكراد يتبعون في حياتهم العملية فقه الإمام الشافعي - رحمه الله- ويقلدون اجتهاداته الشرعية، ويشتهر - أيضاً- ب(حيدري زاده) ، نسبة إلى مكان سكناهم في حيدر خانه في بغداد، ويلقب بالصفوي؛ وهذا اللقب نسبة إلى جده الشيخ صفي الدين أبو إسحاق الأردبيلي . ويلقب بالحسين آبادي، وهذا اللقب ذكره في مخطوطاته بقوله : (صبغة الله بن إبراهيم بن حيدر الصفوي الحسين آبادي)، وحسين آباد قرية من قرى مدينة : (سنة) في مقاطعة أردلان من كردستان إيران؛ لذلك فإنه حين انتقل من حسين آباد إلى إقليم كردستان العراق لا تختلف لغة ومحيطا وحضارة. وتلقب أسرته بالحيدرئين وقد لقبوا بهذا نسبة إلى جدهم علي بن أبي طالب -رضي الله عنه- المشهور بالحيدر الكرار، على أنهم من السادات؛ بدليل ما ذكره إبراهيم فصيح: "الهمام

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR VE MEDENİYET KONGRESİ 20-22 Nisan 2018

والبطل الضرغام أسد الله الغالب، علي بن أبي طالب، أمير المؤمنين، ورابع الخلفاء الراشدين، عن سيد المرسلين وأفضل العالمين ابن عم المصطفى - ﷺ - .

ولد صبغة الله الأول بن إبراهيم في قرية ماوران، سنة 1110 هـ - 1699م، وبعد مسيرة طويلة، وعمر حافل بخدمة العلم وأهله حظّ العلامة السيد صبغة الله الأول الحيدري - رحمه الله - رحاله في بغداد واستقر بها المقام واستوطنها، وانتشر ذكره في الآفاق، وعلاقده، وأخذ عنه من كل علم وفن، إلى أن وافاه الأجل رحمه الله.

واتفق العلماء على أن وفاته كانت في مدينة بغداد، ولكنهم اختلفوا في تحديد تاريخ الوفاة، فمنهم من ذكر أنه توفي بمرض الطاعون سنة (1187 هـ - 1773 م)¹، ومنهم من قال: إنه توفي سنة (1193 هـ) ن وأرى أن الرأي الصحيح من هذين القولين هو القول الأول، ودفن في مقبرة الكيلاني بجانب شيخ عبد القادر الكيلاني (رحمه الله)

اشتهر الشيخ في زمانه بالنقى والعلم والورع، وقد أثنى عليه العلماء ثناء بالغا، وnectوه بالعلامة والحبر الفهامة؛ لأنه نشأ في عائلة دينية عريقة ومعروفة، وأحد أعلام الحيدرية، وخدم القرآن والعلوم الدينية التي كانت تدرس في المدارس الدينية آنذاك.

والمؤلف كتب ومصنفات عديدة، وعلى ما يبدو من بين عبارات تلك الكتب أن له يدا طولى في مختلف العلوم والفنون، وفي اللغات، وله كتب - أيضا - بالفارسية، ويمكن أن نلقي نظرة سريعة إلى مؤلفات صبغة الله بن إبراهيم الحيدري يقول علامة العراق عبد الله البيتوشي مادحا ماورانا، ومبينا مكانتها وصدارتها:

لَمَوَالٍ تَدَيَّرُوا مَاورانا
تَرَكَ الْقَلْبَ أَعْمَى وَرانا
كَانَ فِيهَا مِنْ جَهْلِنَا مَاورانا
لِمُرِيدٍ فَقِيلَ لا، مَاورانا

كُلُّ حُرٍّ فِي فَضْلِهِ عَبْدٌ رَقِ
وَأَقْرُوا لَهُمْ سَبْوَى مَنْ هَوَاهُ
كَمْ سَفَّوْا بِالْعُلُومِ مَنْأَ صَدُوراً
سُئِلُوا هَلْ وَرَاءَكُمْ مِنْ مَرَامِ

Key Words: Haydari sibgatullah ,el-kutub, marife

1- - الزركلي، خير الدين بن محمود بن محمد بن علي بن فارس، الزركلي الدمشقي، (الأعلام، ط: الخامسة عشر، دار العلم للملايين، بيروت، 2002 م، 44/1).

EHL-İ SÜNNET'E GÖRE HZ. ÖMER'İN HİLAFETİNİN MEŞRUIYET TEMELLERİ

Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ

Mardin Artuklu Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, veysinet@hotmail.com

ÖZET

Ehl-i Sünnet Hz. Ömer'in hilafetini meşru kabul etmiştir. Bildiride Ehl-i Sünnet'in hangi argümanlara dayanarak Hz. Ömer'in imametini geçerli gördüğü ortaya konacaktır. Ehl-i Sünnet Hz. Ömer'in imametinin geçerli olduğunu birtakım delillere dayanarak ortaya koymaya çalışırken konuyu Şia'ya reddiye şeklinde işlemiştir. Bu sebeple bildiride öncelikle Şia'nın Hz. Ömer'in imametini hangi nedenlerle geçersiz gördüğü ele alınacaktır. Ardından Ehl-i Sünnet'in Şia'ya karşı hangi kanıtlara dayanarak Hz. Ömer'in hilafetini geçerli gördüğü izah edilecektir. Bu noktada Mu'tezile ve Ehl-i Sünnet arasında herhangi bir etkileşimin olup olmadığı da tespit edilecektir.

İmâmiyye Şiası, Hz. Ömer'in dinî hükümleri tatbikteki hatalarından Hz. Ali tarafından korunmuş olması, bizzat Hz. Ömer'in herkesin kendisinden daha bilgili olduğunu ifade ederek bilgisizliğini kabul etmesi, Hz. Peygamber'in ölümünden şüphe etmesi, humustan Hz. Peygamber'in zevcelerine hisse verip Ehl-i Beyt'i bundan mahrum etmesi, dinî hükümleri bilmediği için yanlış uygulamalarda bulunması gibi birçok hususlardan ötürü imâmete layık olmadığını iddia etmiştir. Buna karşılık Ehl-i Sünnet öne sürdüğü delillerle İmamiyye Şiası'nın iddialarını çürütmeye çalışmıştır. Neticede bu bildiride gerek İmamiyye Şiası'nın gerek Ehl-i Sünnet'in Hz. Ömer'in imametinin geçerliliğine ilişkin tartışmaları detaylı bir şekilde ortaya konacaktır. Bu tartışmalar ele alınırken de Sünnî temel kaynaklarla beraber Şîî kaynaklar referans alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Ömer, Mu'tezile, Ehl-i Sünnet, Şia, Hilafet.

SÜNNÎ KAYNAKLAR BAĞLAMINDA MEHDİ İNANCI

Doç. Dr. Veysi ÜNVERDİ

Mardin Artuklu Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, veysin@hotmai.com

ÖZET

Asırlardır insanoğlunun zihnini meşgul etmiş olan mehdi inancı değişik fırkalar tarafından farklı şekillerde değerlendirilmiştir. Bu mesele hakkında birçok müfessir, muhaddis ve kelim âlimi de farklı görüşler serdetmişlerdir. İlk dönem kitaplarında çok kısa bir şekilde değinilen, sonraki dönemlere ait eserlerde ise ayrıntılı bir şekilde ele alınan bu mesele güncelliğini hala korumaktadır. Mehdilik meselesine ilişkin tartışmaların odağında, bu konunun İslâm'a ait olup olmadığı, meselenin teferruat kazanmasında farklı dinlerin tesiri, mehdilik İslâm kaynaklı ise bunun nasıl gerçekleşeceği ve bu inanç karşısında Müslümanların nasıl bir tavır sergilemesi gerektiği gibi hususlar bulunmaktadır.

Çeşitli dinlerde farklı isimlerle ortak bir fenomen şeklinde, kurtarıcı olarak ortaya çıkan mehdi, Yahudilikte Hz. Davud'un soyundan birisiyken Hıristiyanlıkta ve İslâmiyet'te ise Hz. İsa'dır. Esasen bir kurtarıcı beklentisi birçok inançta mevcuttur. Özellikle toplumlar, zulme uğradıkları ve adaletsizliğin her tarafı kapladığı zamanlarda bir kurtarıcı beklemişlerdir. Fakat mehdi inancı, zaman zaman İslam aleyhine bir argüman olarak kullanılmış ve böylece birtakım insanların itikadlarına zarar vermiştir. Bu açıdan konunun itikâdî boyutunun tam olarak ortaya konması elzemdir. Şayet mehdilik meselesi İslâm akidesine dâhil bir konu ise, Müslümanların diğer inanç esaslarına inandıkları gibi buna da inanmaları gerekmektedir. Bildiride meselenin bu boyutu tahlil edilecektir. Sünnî kaynaklar bağlamında mehdi inancı ele alınırken Ehl-i Sünnet kelamcılarının konu hakkındaki değerlendirmeleri detaylı bir şekilde irdelenecek ve mehdilik meselesinin bir inanç esası olmadığı delillere dayanarak işlenecektir. Ayrıca tebliğin girişince İslâmiyet öncesi mehdi inancına kısaca temas edildikten sonra mehdiliğe delil teşkil ettiği öne sürülen Kur'an ve sünnetteki nasslar incelenecektir. Neticede İslâm'ın iman esaslarında aranan şartlardan hareketle meselenin kelâmî boyutu ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mehdi, Mesih, Ehl-i Sünnet, Hz. İsa, Kurtarıcı.